

SMOHAY JÁNOS ALAPÍTVÁNY

SZABÓ DEZSŐ

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

SZENT
ISTVÁN
KIRÁLY
MÚZEUM

SZABÓ DEZSŐ

Smohay-díjas képzőművész kiállítására.

A kiállítást bemutatja
és a Smohay János Alapítvány
2003. évi díját átadja:

Aknai Katalin

művészettörténész

2003. szeptember 12-én,
pénteken délután 5 órakor
a Fekete Sas Patikamúzeumban.
(Székesfehérvár, Fő utca 5.)

A kiállítás megtekinthető: 2003. október 12-ig
hétfő kivételével, naponta 10–18 óráig.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1966 JUN 12

Gy. Szabó Béla

— Gy. Szabó Béla gyűjte-
ényes kiállítása szombaton
ában nyílik meg a Magyar
emzeti Galériában.

LÁBÓ DEZSŐ

Új művészet

1998. márc.

33.0.

SZABÓ DEZSŐ

Új művészet

1998. dec.

21.o.

TECHNOFILE

Iraki domain

Az internetes domainnevek rendszerét felügyelő szervezet többéves szünet után visszaadja az .iq domain feletti rendelkezési jogot az iraki kormányzatnak. A testület még 2002-ben függesztette fel az iq domainek felügyeletével megbízott amerikai cég fennhatóságát, mert több vezető beosztású tisztviselőről is kiderült, hogy rokonaik által szorosan kötődnek a Hamasz terrorszervezethez.

Bioakkumulátor

Az NEC munkatársai új típusú tölthető akkumulátort fejlesztettek ki, melynek cellastruktúrája hasonló a mobil számítógépekben vagy telefonokban található lítiumion akkukéhoz, de a mérgező és legkevésbé sem környezetbarát lítium és kobalt helyett egy PTMA kódnevű, szerves anyagokból álló alapanyagot tartalmaz.

Vírus Vistára

Alig néhány nappal a következő generációs Windows első előzetesének megjelenése után máris felbukkant az első olyan kártevő, amely az operációs rendszer egyik hibáját kihasználva terjed. Igaznak bizonyult a biztonsági szakértők azon félelme, miszerint az új Windows azonnal kiváltja majd a támadók figyelmét: az F-Secure öt különböző variánsról számolt be.

Windows Vista

Programozható egér

Az Apple programozható egeret mutatott be: a Mighty Mouse négy programozható gombot kínál a professzionális felhasználók számára. Többek között olyan pörgettyűgolyót is beépítettek az egérbe, melynek segítségével az ablakok tartalma nemcsak le-fel, hanem oldalirányba vagy akár átlósan is mozgatható.

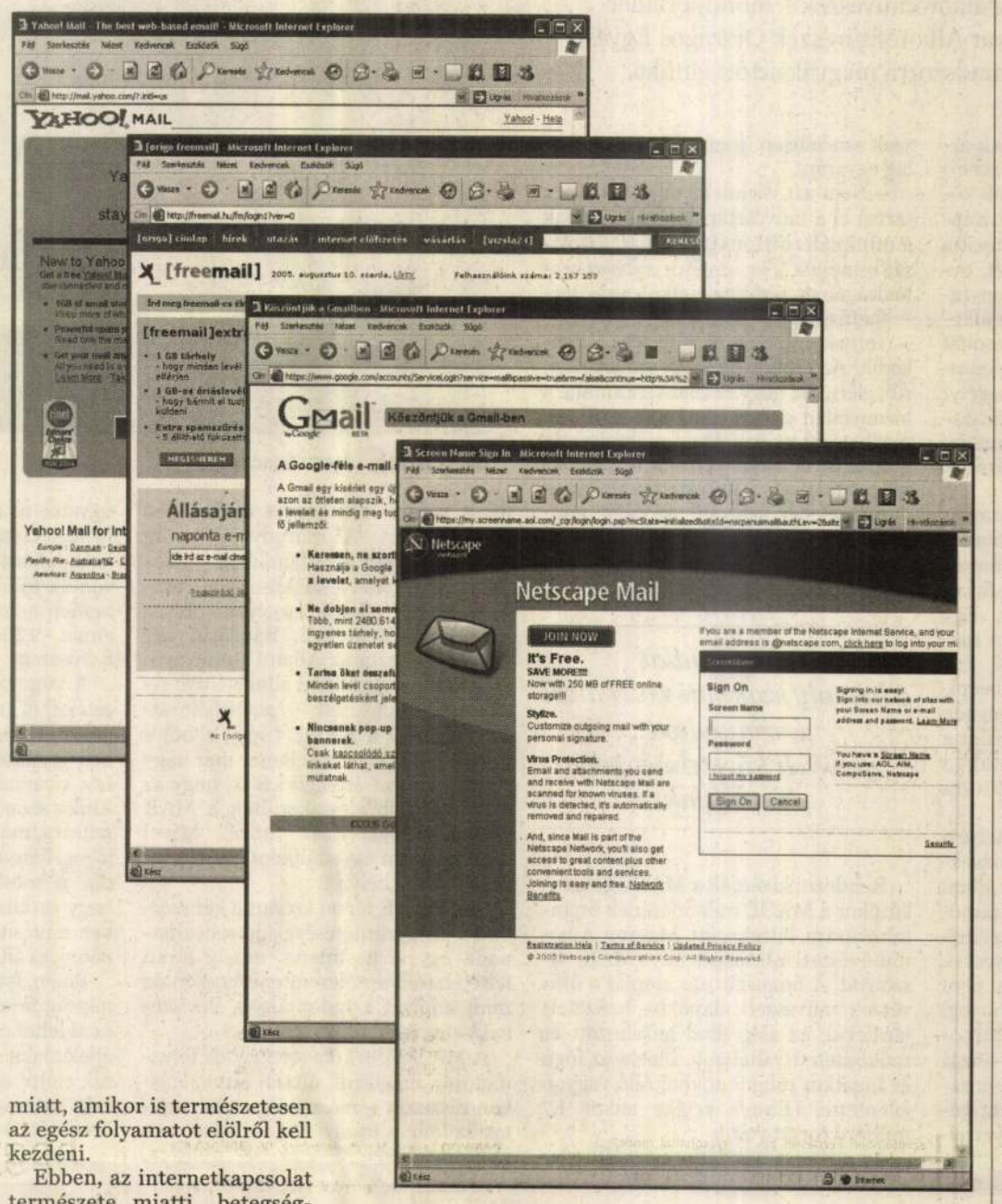
Meccs a mobilon

Szinte egy időben azzal, hogy a Nokia bejelentette az első élőben, mobilon közvetített sporteseményt, a magyar T-Mobile 3G kísérleti hálózatában az előfizetők és a tesztelők élőben nézhették meg a kedd esti Manchester United–DVSC labdarúgómérkőzést. Azok is követhették a meccset, akiknek nem volt 3G telefonjuk, ám ők csak a kisebb sebességű EDGE-hálózaton nézhették a gólokat.

Az Infovilág oldalt szerkeszti:
Palugyai István
e-mail: palugyai@nepszabadsag.hu

A hálózat mint tároló

Amíg a Google el nem kezdte a levelezőprogramok tárolóterületét drámaian megnövelő versenyt, addig nem volt általánosan ismert és elérhető mód az internetes tárolásra. Jelenleg a Google-on 2,4 GB, a Yahoon 1 GB, a Netscape-en 250 megabájt áll minden regisztrált felhasználó rendelkezésére ingyen és bérmentve. A szolgáltatásokra (a Google kivételével) bárki feliratkozhat. Ezeken kívül is se szeri, se száma az ingyenes levelezőknek webszerte, amelyek jellemzően 100-200 vagy több megabájt tárolóhelyet adnak. Friss hír, hogy a hazai (volt Matáv, most T-Com) freemail levelezője is háromhavi 500 forintért 1 GB-os tárhellyel indított szolgáltatást, ráadásul itt 1 GB a küldemény maximális mérete.

A többi levelező viszont néhányszor 10 megabájtra korlátozza a küldemény maximális méretét, tehát a nagy területet csak kisebb adagokban lehet kihasználni. Pedig már régebben felmerült az az ötlet, hogy a webszerver mégiscsak stabilabb gép, mint az otthoni, állandóan telepített, rendbe rakott, kémprogramok és ellenük védő programok által gyakran látogatott élmény- és látványcentrum. Célszerű lehet, ha fontosabb adatainkat is ezen a megbízhatóbb, szakértő személyzet által rendszeresen felügyelt hardveren tároljuk. E szerverek adattartalmáról (természetesen) rendszeres biztonsági mentést készítenek, tehát az itt tárolt adatok rendelkezésre állása azonos a hálózatéval.

A kisebb feltöltendő adatok elfedik az ADSL-kapcsolat A (aszimmetrikus) betűjének jelentését, hogy tudniillik a feltöltés sebessége lényegesen kisebb, mint a letöltésé. Adattárolásra kifejezetten nem célszerűek a mai legolcsóbb kapcsolatok, amelyek 96 kb/mp-es (másodpercenként 8-10 – elméletileg 12 – kilobájtos) átbocsátóképességűek. A „normális" szolgáltatáscsomagok feltöltési sebessége 512 kb/mp (55-60 kilobájt/mp), amely mellett tehát egy CD-nyi, 700 MB adatot több mint 3 óra alatt lehet feltölteni. Ez nem életszerű, és nemcsak a hosszú idő, hanem az ezalatt esetleg bekövetkező kapcsolathibák miatt, amikor is természetesen az egész folyamatot elölről kell kezdeni.

Ebben, az internetkapcsolat természete miatti „betegségben" a néhány, hagyományos, alacsony díjú, illetve kis mennyiségben ingyenes online tárolószolgáltatás (Xdrive, Streamload, BigVault stb.) is szenved. Ezek többletképessége a levelezőkkel szemben, hogy nem korlátozzák a feltölthető méretet, és hogy az egyéni jelszótól függő módon rejtjelezik az adatokat. Viszont a levelezőszerveren tárolt adatokhoz az üzemeltető elvileg korlátozás nélkül hozzáférhet, ezt a körülményt a feliratkozáskor soha el nem olvasott Szolgáltatási feltételek című dokumentumban vesszük tudomásul.

A mai terrorizmusos időkben az ilyen adatokat rutinszerűen szűrik: nagy teljesítményű számítógépeken futó mintafelismerő programok válogatják ki emberi átvizsgálásra a gyanús állományokat. (Akkor is, ha erről semmilyen dokumentum nem szól.) Aki ezt nem akarja, az vagy rejtjelezze saját kezűleg az anyagait, vagy ne vegyen igénybe online tárolószolgáltatást.

Akinek pedig mégiscsak szüksége van webesen elérhető tárolóterületre, az felkereshet egy úgynevezett „hostoló" (gazdagépet biztosító) számítástechnikai szolgáltatót, és megállapodhat vele, hogy mekkora területet mennyiért bocsát a rendelkezésére biztonságos WinSCP-eléréssel, és milyen feltételekkel nem néz bele az ott tárolt adatokba. (Nemzetbiztonsági, avagy csak bűnüldözési gyanú esetén mindenképpen lefoglalják az eszközt, úgyhogy a saját kezű rejtjelezés ilyenkor is javallott.)

Így hát a közcélú online adattárolás csak szerény kis iparággá nőtte ki magát a magánfelhasználók körében azzal, hogy csekély előfizetési díj fejében nagy tárolóterületet, korlátlan küldeményméretet és biztonságos, rejtjelezett tárolást szolgáltat.

KENCZLER MIHÁLY
mkenczler@gmail.com

A HÉT HÍRE

TeleSziget

A mobilcégek az eseménymarketingben igyekeznek kihasználni a mobiltévé és a videotelefon adta lehetőségeket, nem titkoltan abban a reményben, hogy ezzel az új mobilszolgáltatások marketingjét is segítik. Ezen a héten két gyakorlati próba is esedékes, az egyik Budapesten a Sziget Fesztiválon, a másik pedig Helsinkiben, az atlétikai vb-n.

A magyar felhasználókat közvetlenebbül érintő tömeges kipróbálási lehetőség infrastruktúráját, azaz a mobil széles sávú hálózatot a Pannon GSM biztosítja. A Szigetre telepített hozzáférési pontnál bárki videotelefonálhat, méghozzá ingyenesen. Aki megfelelő (videotelefonálásra felkészített) saját telefonnal rendelkezik, az a rendezvény egész területén fogadhat és indíthat videotelefon-hívásokat. A mobilcég élő videotévé-közvetítést is ad a Sziget programjairól, az adás a wapsziget.pgsm.hu wapoldalon keresztül fogható. A fenti címen nemcsak a földi eseményeket lehet nyomon követni, hanem – egy léghajóra telepített kamera jóvoltából – a szigeti sokadalom felülről is látható.

Helsinkiben – ahol az év eleje óta foghatóak a kísérleti mobiltelevízió-adások – az eddigi legnagyobb szabású projekt, az atlétikai világbajnokság élő mobilközvetítése zajlik. A helsinki mobilozók a sporteseménnyel foglalkozó földi tévéadások műsorából, összefoglalókból és öt sportág versenyeinek élő közvetítéséből válogathatnak – itt TeliaSonera és a Nokia áll a kezdeményezés mögött.

A videotelefonálásra és mobiltévézésre alkalmas harmadik generációs mobilhálózat beüzemelése Magyarországon is zajlik, egyelőre a két nagyobbik mobilszolgáltató „gondozásában". Az első ügyfelek jelenleg Budapest körzetében próbálgathatják a 3G-t. A Sziget „vételéhez" viszont nincs feltétlenül szügség a harmadik generációra, ehhez elegendő egy wapképes GSM-készülék.

H. M.

Egységben az erő

Spamszűrés teammunkában

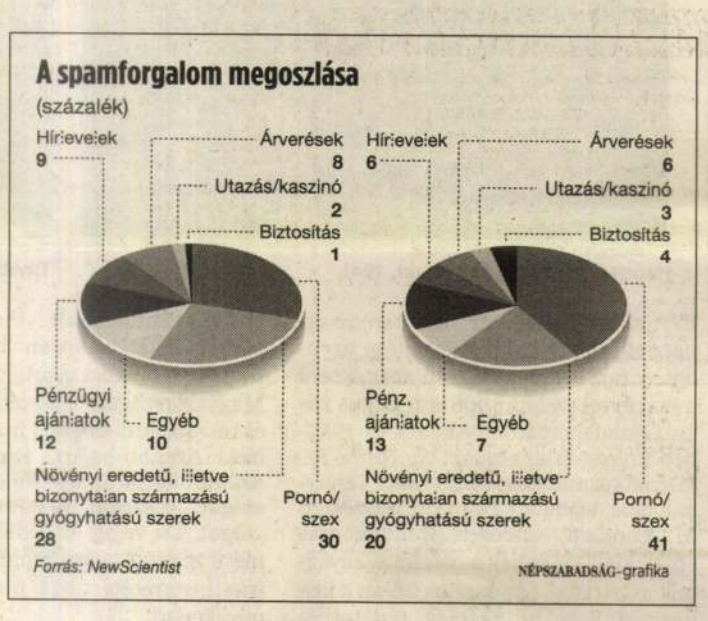
Riasztó adat: az elektronikus levélforgalomnak több mint a kétharmada spam. Kétségtelen, hogy léteznek, működnek elmés, nem egy esetben magas szintű matematikát alkalmazó spamszűrők, de mégsem képesek minden gond megoldására. Egyrészt kiszűrhetnek „valódi" levelet is, ha olyan szavakra, kifejezésekre bukkannak benne, amelyek spamekre jellemzők, másrészt kijátszhatók, ha a reklám vagy a szexuális ajánlatok küldője újfajta, feltehetőleg korábban a célszemélyekhez még nem küldött szövegekkel terheli a virtuális postaládánkat.

Ezeken a problémákon próbál segíteni a nevezetes kaliforniai egyetem, az UCLA két számítógéptudósa. *Vwani Roychowdhury* és *Oscar Boykin* érdekes gyakorlati ötlettel állt elő, a régi római jelmondatot alkalmazva: egységben az erő. Elképzelésük, hogy a standard elektronikus levelezési programokat egy speciális szoftverrel egészítik ki. Ez a szoftver seregnyi érdekelt levelezéshasználó összehangolt tevékenységét vezényli.

Az eljárás voltaképpen nagyon egyszerűnek látszik. Amikor beérkezik egy új üzenet, a spamszűrő megvizsgálja az adott használó adatbázisát, előfordult-e már hasonló levél. De nem elégszik meg a nemleges válasszal, hanem véletlenszerű válogatással tovább küldi vizsgálatra a user címlistáján szereplő más használóknak. Ezeken a helyeken ismét vizsgálódik, majd továbbmegy újabb címre, egészen addig, amíg talál egyezést. Ekkor közli: spamre talált, és aszerint jár el. Ha pedig meghatározott számú vizsgálat után sem lel olyan nyomra, hogy spamet talált, akkor lezárja a folyamatot, mert a megszemlélt üzenet valódi levélnek bizonyult.

Kétségtelen, hogy a vizsgálatok mennyiségének növelése, az egyezések feltárása nagyon nagy mértékben megnöveli a szűrés pontosságát. A kutatók szimulációs ellenőrzései azt bizonyítják, hogy ha elegendő számú használó kapcsolódik be a spamüldözők közösségébe (néhány száz, ezer, sőt esetleg millió), akkor gyakorlatilag minden spam kiszűrhető, és csak igen ritkán fordulhat elő téves osztályozás. (Azért a módszernek nagy hátulütője, hogy így gyanúsnak látszó, esetleg egy-két spamre utaló szót-kifejezést tartalmazó, de egyébként ártatlan levél is kiirtható, ahogyan a londoni rendőrök is megölték a vétlen, de ideges, szerencsétlen villanyszerelőt.)

Bizonyos mértékig az ötlet inkább társadalomtudományi, pszichológiai közelítéseket, mint számítógép-tudományi újdonságokat tartalmaz. A kutatók maguk is rámutatnak, a közösség összefogását, bizalmát hasznosítják a spammerek esetleges szabotázsakciói ellen. A spamküldők ugyanis nyilván nem nézik tétlenül, hogy munkájuk céltalanná válik. Megpróbálnak például belülről támadni oly módon, hogy „rendes" használónak álcázva magukat, valódi e-maileket spamnek nyilvánítanak. Ha ez tömegesen fordul elő, a csalódott használók a közösségi szűrőrendszer ellen fordulhatnak, és kilépnek a kalákából. Szerencsére az ilyen támadásra is van ellenszer. A spamszűrő rendszerbe a kutatók súlyozást építettek be, amely megvizsgálja, hogy egy adott levélre hány válasz érkezett, és ez nagyobb bizalmat szavaz azoknak az üzeneteknek, amelyekre a címzett válaszleveleket is eljuttatott a küldőnek, hiszen a spamre különösen jellemző: rengeteg e-mailt továbbít, de nagyon keveset kap. Mindenesetre várjuk bizalommal, hogy képes lesz-e működni egy bolygóközi spamszűrő közösség, és ha igen, lesznek-e a módszernek mellékhatásai.

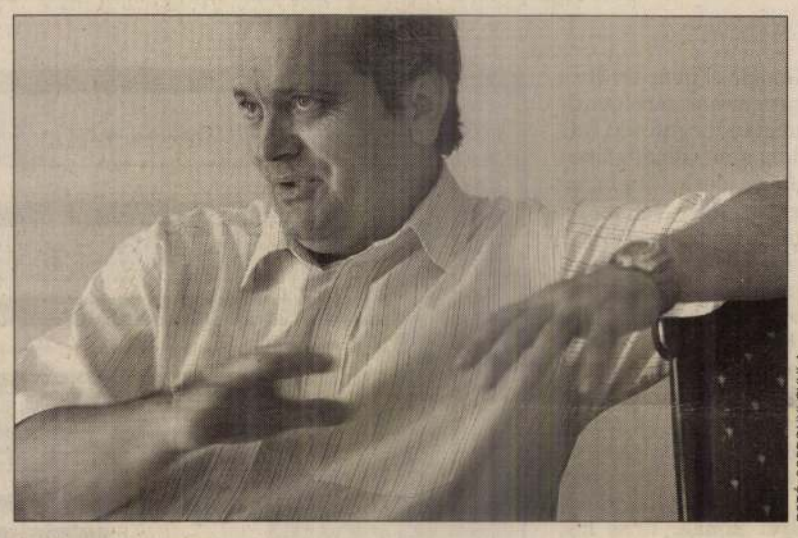
SZENTGYÖRGYI ZSUZSA
szentgyörgyizs@axelero.hu

Gy. Szabó Béla

Képek helyett mondatokra ébred

Bauer István hatezer-nyolcszáz művész gondjáról, sorsáról

Autonómia, az alkotómunka tervezhetősége, minimális anyagi biztonság – erre vágynak az alkotóművészek – mondja Bauer István festőművész, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (MAOE) most harmadszorra megválasztott elnöke.

FOTÓ: SOPRONYI GYULA

Bauer István, a MAOE elnöke

A MAOE öt tagozata (képző- és iparművészeti, fotó, irodalmi és zenei) 1992 óta – hol jobb, hol nehezebb körülmények között – teszi a dolgát. Képviseli a művészek érdekeit, biztosítja alkotótevékenységük jogvédelmét, óvni igyekszik őket a szociális bizonytalanságtól. Segélyeket folyósít. Az alkotók nevében pályázik. Kiállításokat rendez. Szimpóziumokat, konferenciákat szervez. Ingyenes jogsegélyt nyújt szakmai ügyekben. Alkotóműhelyeket tart fenn. Külföldi tanulmányutakat szervez. Egyszóval törődik 6800 művész sorsával.

– Ez a 6800 professzionális ember jelenti a magyar művészeti elitet – mondja *Bauer*. A színvonalat a komoly szakmai zsűri által érvényesített felvételi követelmények biztosítják. Egy írónak például legalább két, nem magánkiadásban megjelent kötete kell hogy legyen. A minőségi kvóta beépítésével – aminek értelmében egy évben nem vesznek föl több új tagot, mint a tagság három százaléka – létszámuk 13 év alatt 5500 főről mindössze 6800-ra nőtt.

– A rendszerváltás óta nincs helye a társadalomban a művészdiplomásoknak – mondja Bauer István. – Az állam számára a kultúra és a művészet támogatása abban merül ki, hogy intézményeket tart fenn. Az alkotóművészek helyzetének rendezése azonban nem annyira költségvetési, mint inkább jogi keretek között megvalósuló kultúrpolitikai és erkölcsi kérdés – teszi hozzá Bauer, aki a művész státus létrehozásában látja a megoldást. A művész státussal szerinte végre tiszta és egyértelmű helyzetbe kerülhetnének a művészek szociálisan, jogilag és gazdaságilag egyaránt.

– Nem azt várjuk az államtól, hogy tartsa el a művésztársadalmat. Annak a minimális biztonságnak a szavatolását reméljük tőle, amely a művész szabadságának sérelme nélkül teszi tervezhetővé az alkotómunkát.

Természetesen a MAOE sem tétlenkedik. Az elmúlt években annyit sikerült elérniük, hogy az állam garantálta a bizonytalan nyugdíjak fizetését, illetve meghatározott esetekben méltányossági nyugdíjak megállapítását is lehetővé tette. Most egy a művész munkájának természetéhez igazodó adózási rendszer kimunkálását készítik elő. Példának ott van Mexikó, ahol a művészek műalkotásokban is adózhatnak.

A színvonalat a komoly szakmai zsűri által érvényesített felvételi követelmények biztosítják.

Rendezni kívánják a MAOE és a valamikor a MAOE működésének finanszírozására létrehozott Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány (MAK) viszonyát. A finanszírozás alapját a művészek művészeti alapokba befizetett járulékai, az alap által létrehozott és működtetett vállalatok, illetve az ingó és ingatlan tulajdonokból álló vagyon jelentette. (Ennek értéke akkor 1,7 milliárd forint volt.)

A vagyon a gondatlan gazdálkodás miatt még a kilencvenes évek elején megcsappant. A maradvány pedig nagyrészt olyan ingatlanokban – alkotóházakban, művészlakásokban, műtermekben – fekszik, amelyekre folyamatosan költeni kell. Ráadásul egy 1997-es – azóta az Állami Számvevőszék és az ombudsman által is törvénytelennek minősített – alapítóokirat-módosítással a MAOE-t még ebből a vagyonból is kizárták. Bauer már nagy előrelépésként értékeli azt is, hogy az idén legalább visszakerültek a MAK „kedvezményezettjei" közé. Mivel azonban nem egyedüliként, még mindig visszás a helyzet.

– A MAOE tervei szerint a két szervezet megszüntetésével létrehozhatnánk egy köztestületet, amely olyan feltételrendszert teremtene tagjainak, mint amilyet a tudományos élet személyiségeinek az MTA.

A MAOE 1997 óta szerény, de folyamatosan emelkedő állami támogatásban részesült – mostanáig. A támogatás az idén a tavalyi 145 millióról 120 millióra csökkent. Azaz 107 millióra, ugyanis az eredetileg ígért összeg helyett a 12 százalékos azonnali tartalékolás miatt 13 milliót azonnal megvontak tőlük. A hiány pótlására feltehetően nem lesz elegendő az idén felemelt – 1200 forintos – tagdíjból befolyó összeg.

A támogatásból és a művészek befizetéseiből gazdálkodó egyesület további pénzügyi források után kutat – ez ügyben gazdasági-pénzügyi szakemberekhez kívánnak fordulni a közeljövőben. Ehhez azonban megint csak pénzre van szükség, márpedig a pénz és a megfelelő jogi keretek jelenleg hiányoznak. Addig is most a legígéretesebb tervük, hogy az állami ösztöndíjrendszer fejében minősített műalkotásokat bocsátanának az állam rendelkezésére.

Bauer Istvánnak nem jut ideje manapság festeni. Ezt csak egész emberként lehet csinálni, mondja. Korábban éjjelenként arra ébredt, hogy megjelenik előtte egy festmény, felugrott, rajzolt. Ma mondatokra ébred, arra, hogy érvel, vitatkozik.

SZABLYÁR ESZTER

Maia Morgenstern a Zsidó Nyári Fesztiválon

Idén is lesz Zsidó Nyári Fesztivál: a nyolcadszor megrendezett eseménysorozat ebben az évben is több érdekes kulturális programot kínál Budapesten és több vidéki városban augusztus 28. és szeptember 5. között. A fesztivált azért hívta életre 1998-ban a Zsidó Idegenforgalmi és Kulturális Központ, hogy a zsidó kultúrát minél több emberrel megismertessék. Az első évben négyezren látogattak ki a programokra, tavaly már százezren, erre az évre pedig ennél is több érdeklődőre számítanak.

A nyitó program a zsinagógában 28-án este megrendezendő kántorkoncert lesz. A holokauszt 60. évfordulójára 27-én este az Emanuel Emlékparkban elhangzó Pilinszky János-művel, a KZ Oratóriummal, illetve *Hárs Viktor* Szögesdrót gyermek című zeneművével emlékeznek.

A fesztivál egyik különlegessége lesz a jiddis nyelven a Belvárosi Színházban előadott darab, a Marienbad, amelynek női főszerepét az a *Maia Morgenstern* játssza, aki *Mel Gibson* A Passió című filmjében Máriát alakította. Szintén érdekesnek ígérkezik a Budapest Klezmer Band és a Muzsikás Együttes, valamint *Sebestyén Márta* közös koncertje vagy a Gödör Klubban Élet-képek címmel megrendezendő fotókiállítás, amelyen lapunk két munkatársa, *Domaniczky Tivadar* és *Kovalovszky Dániel* fotóesszéi láthatók.

Idén első alkalommal rendeznek izraeli gasztronómiai napokat: a vásárcsarnokban szeptember első két napján a zsidó konyhával ismerkedhetnek az érdeklődők.

A fesztiválnak most már évek óta kísérőrendezvénye a zsidó könyvnapok, amelyet ezúttal a Gödör Klubban tartanak. A már szintén hagyományos zsidó filmnapokon idén az Örökmozgóban *Efrájim Kishont-*, az Odeon-Lloyd moziban pedig Ráday Imre-filmeket vetítenek. A fesztivál részletes programja a www.jewisfestival.hu oldalon olvasható.

SERFŐZŐ MELINDA

A fametszés kivételes mestere

Gy. Szabó Béla gyűjteményes emlékkiállítása Kolozsváron

Hármas önarckép, fametszet, 1941

Tibeti sapkás önarckép, fametszet, 1957

Ezerötszáz fametszet, ezerháromszáz pasztell, kétszáz olajkép, mintegy tizenötezer rajz – ennyit hagyott az utókorra a száz évvel ezelőtt, 1905. augusztus 26-án Gyulafehérváron született és 1985-ben Kolozsvárott elhunyt *Gy. Szabó Béla* grafikusművész. A kolozsvári Bánffy-palotába telepített Nemzeti Művészeti Múzeumban rendezett gyűjteményes emlékkiállítás ennek a hatalmas anyagnak a „párlata". (Augusztus 26-án a kiskunsági Szankon nyitnak tárlatot és szerveznek emlékünnepséget, ahol Gy. Szabó Béla a negyvenes években hosszú hónapokat töltött, s ahol a nyolcvanas évek óta az odalátogató állandó Gy. Szabó-kiállítást tekinthet meg.)

Már életében leírták róla, hogy ő az erdélyi fametszés kivételes mestere. Józan megfontolásból mérnöknek indult, de a rajz iránti vonzalom elhatalmasodott rajta. *Kós Károly* biztatta arra, hogy fametszéssel próbálkozzék. A harmincas években Budapestre ment tanulni, a Képzőművészeti Főiskolára *Varga Nándor Lajos* keze alá.

Világvándor volt. Fiatalon, üres zsebbel, hátizsákosan bebarangolta Itáliát, Görögországot, Bulgáriát és Magyarországot. Pasztellektől, szén- és tusrajzoktól dagadó mappákkal tért haza. Később bejárta Kínát, Mexikót, Kolumbiát, a Szovjetuniót, Németországot, Ausztriát, Belgiumot, Finnországot. De végig az erdélyi táj szerelmese maradt, a szülőföld és az ember iránti szeretete útról útra erősödött, növekedett.

Hatalmas erő hajtotta: reggeltől estig dolgozott. Hajnalban preklasszikus muzsikát hallgatott, majd alig hogy kivirradt, nekiesett a metszésnek. Ott görnyedt rendszerint estig a körtefa dúcok fölött, s ott fordította át feketébe és fehérbe, fénybe és árnyékba mindazt, ami benne oly színesen és hatalmasan kavargott. Sokan vitatták „színes" alkotásait. Volt, aki azt állította, azokban nagyobbat alkotott, mint metszeteiben, grafikáiban. Mások, ellenkezőleg, úgy vélték, hozzá sem kellett volna nyúlnia pasztellhez, olajhoz.

Nem politizált. Pedig a köztudatba a harmincas években Erdély egyik legsokkolóbb könyvével, a Liber miserorummal (Szegények könyve) robbant be. (Ennek az albumnak kiváló expresszionista ízű lapjai mindmáig alkotásainak élvonalába helyezhetők.) Nem politizált, de pontos véleménye volt mindenről. És ez a vélemény félreérthetetlenül megszólal műveiben, művei által. Aki ezeket nézte, annak semmi kétsége nem maradt afelől, hogy mit érez, mit gondol, mit mond a világban működő erőkről Gy. Szabó Béla.

Halála előtt néhány évvel írta: „Évszázadokban próbálok gondolkodni, s a szó szoros értelmében gyúlékony munkásságom fölött töprengve felsajog valami: bár ennek csak egy századrésze kibírná az idők könyörtelen és néha igazságtalan rostáját!"

A tegnap megnyitott kolozsvári centenáriumi kiállítás azt sejteti velünk, hogy ez a vágya teljesül.

Kolozsvár, 2005. augusztus

TIBORI SZABÓ ZOLTÁN

HIRDETÉS

HIVATALOS NYERENCSEJEGYZÉK

A SZERENCSEJÁTÉK RT. TÁJÉKOZTATÓJA: a 32. játék heti SKANDINÁV LOTTÓ, valamint KENÓ (1, 2, 3 nap) számsorsoláson, az egy nyerőosztályban 100 000 forint feletti nyertes sorsjegyek átvételi igazolás sorszámainak számjegyzéke:
Az átvételi igazolás sorszám után „/" jellel feltüntetett szám kombinációs szelvényen elért nagy nyeremény darabszámot is jelölhet.

SKANDINÁV LOTTÓ

Nyerőszámok: **Első számsorsolás: 1, 6, 15, 17, 19, 21, 26**
Második számsorsolás: 8, 12, 13, 15, 19, 25, 35

A közölt nyereményösszegek a személyi jövedelemadó levonása után kifizetésre kerülő, nettó nyereményösszegek:

7 találatos	1 db	nyereménye:	386 368 333 Ft
6 találatos	90 db	nyereménye:	326 042 Ft
5 találatos	4 910 db	nyereménye:	5 976 Ft
4 találatos	82 299 db	nyereménye:	951 Ft

7 TALÁLATOS SORSJEGY
Sorsjegy átvételi igazolás sorszáma: 01 15323 12170561 61644

6 TALÁLATOS SORSJEGYEK
Sorsjegyek átvételi igazolás sorszámai:

01 15323 12010522 97407	01 15323 12450542 93770	01 15323 12756581 00206
01 15323 12010581 67287	01 15315 12487611 78123	01 15323 12757631 25785
01 15323 12020601 60898	01 15323 12502891 51772	01 15323 12757911 01277
01 15323 12027711 44051	01 15322 12507571 57154	01 15323 12757941 33971
01 15323 12100571 86996	01 15322 12536631 34289	01 15323 12758661 39706
01 15323 12103851 95567	01 15323 12542781 58864	01 15323 12767851 65238
01 15323 12137512 69811	01 15323 12570511 64533	01 15322 12767901 78884
01 15321 12140511 78160	01 15323 12570731 52281	01 15323 12770511 01736
01 15323 12140611 25278	01 15323 12572531 70450	01 15315 12770751 59987
01 15303 12172681 55276	01 15323 12576511 83748	01 15322 12777531 63694
01 15315 12173791 23592	01 15322 12597751 12116	01 15316 12792901 00963
01 15323 12187811 72130	01 15314 12602641 32827	01 15323 12802811 48149
01 15323 12222681 95356	01 15323 12626641 19506	01 15323 12842521 25059
01 15323 12222951 28691	01 15322 12627701 43339	01 15323 12852831 05593
01 15322 12227781 85690	01 15323 12636571 04836	01 15316 12858541 78301
01 15323 12250592 13220	01 15323 12646511 14942	01 15323 12858781 00522
01 15323 12252621 37403	01 15315 12676571 32067	01 15323 12867911 58369
01 15314 12253731 27572	01 15323 12684961 44041	01 15323 12867951 07389
01 15323 12267561 34359	01 15323 12697831 97674	01 15323 12876511 04492
01 15323 12310523 00416	01 15323 12717731 03349	01 15323 12877511 54094
01 15323 12320542 66816	01 15282 12717811 91788	01 15323 12877631 99525
01 15323 12326622 25670	01 15323 12717931 18961	01 15323 12947531 45418
01 15323 12350572 50914	01 15323 12730652 44984	01 15323 12950511 00524
01 15323 12362661 69811	01 15323 12730742 06354	01 15323 12952521 49461
01 15323 12362671 77406	01 15323 12734511 83335	01 15323 12952691 32837
01 15323 12392511 41038	01 15323 12740522 94252	01 15323 12957531 70502
01 15323 12407521 80874	01 15316 12747891 46155	01 15323 12964511 57077
01 15323 12440611 94029	01 15315 12748661 00668	01 15323 12991091 58012
01 15323 12442721 57729	01 15323 12750531 86286	01 15322 12991991 70842

KENÓ

Nagy nyereményt elért sorsjegyek átvételi igazolás sorszámai:

01 15323 12227781 85938	01 15323 12710512 54972	01 15322 12750612 14904
01 15321 12387571 04570	01 15321 12720621 39951	01 15323 12770541 81217
01 15323 12607571 80530	01 15315 12720682 80771	01 15322 12852541 19285

A játékos, ha saját megállapítása szerint sorsjegye – egy nyerőosztályban – 100 000 forint feletti nyereményre jogosult, s sorsjegyének átvételi igazolás sorszáma a fenti számjegyzékben nem szerepel, nyereményigényét óvás útján érvényesítheti.
Az óvás benyújtásához szükséges formanyomtatvány valamennyi lottózóban és átvevőhelyen díjtalanul kapható.

SZERENCSEJÁTÉK RT.
Feldolgozási Osztály

Gy. Szabó Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1966 JUN 18

□ *A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN szombaton, június 18-án nyílik Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása. A megnyitó délben 12 órakor lesz.*

Boy Philosophy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Szabó Béla

NÉPSZABADSÁG

1900 JUN 19

Gy. Szabó Béla fametszeteinek gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Galériában

Gazdag anyagú, kereken 350 alkotást bemutató gyűjteményes kiállítás nyílt szombaton a Nemzeti Galériában *Gy. Szabó Béla*, a Román Népköztársaság Állami díjas művésze, érdemes mestere fametszeteiből. A tárlat műveit *Varga Nándor Lajos*, a művész egykori tanára méltatta.

A megnyitó ünnepségen *dr. Pogány Ö. Gábor*, a Nemzeti Galéria főigazgatója üdvözölte a a Budapestre érkezett Gy. Szabó Bélát. A megnyitón ott voltak a *Román Szocialista Köztársaság* budapesti nagykövetségének képviselői, továbbá más diplomáciai képviseletek tagjai is.

kerültek végképp
vezetők, amikor az emberekhez kellett volna fordulniuk: „Gyertek, segítsetek kijutni a bajból."

A JÁRÁSI PÁRTBIZOTTSÁG megtárgyalta a brigád mátranováki tapasztalatairól szóló jelentést. Éles, időnként borotvaélen táncoló vitában végül egy szavazat döntötte el: a pártbizottság *nem* javasolja a trösztnek, hogy Révfalvi Jánost leváltsa, vagyis hozzájárul, hogy a mátranováki bánya főmérnöke maradjon.

IRODALOM

A Brahms-évben megjelentek: *Floros*, Constantin, J. Br., *Szabadon, de magányosan*. Hamburg, 1997 – *Stekel*, Hans-Chr., *Vágyakozás és távolság*. Lipcse, Univ., Diss. 1996. Peter Lang, Frankfurt/M. 1997 – *„A teljes Brahms-kiadás"* 46 CD 8 kísérőfüzettel. C. Floros, P. Petersen, A. Fellinger (Deutsche Grammophon)

Korábbi kiadások: *Fuller-Maitland*, *J. Brahms*, Lipcse, 1912 – *G©l*, Hans, *Brahms*, Fischer, 1961 – *Hanslick*, Eduard, *A koncertteremből* 1870–1884. 2. kiadás München, 1886 – *Hanslick*, E., *Egy zenész naplójából*. Berlin, 1892 – *Herzogenberg*, H., *Brahms és kapcsolata az evangélikus egyházi zenével*. Istentiszteleti és egyházművészeti havi folyóirat, 1897. 16–21 old. – *Heuberger*, R., J. *Brahms emlékére*. Tutzing, 1976 – *Kahlbech*, M., *J. Brahms I-II*. Bécs, 1940 – *Kahlbeck*, M., *J. Brahms I-IV*. a 2. kiadás utánnyomása, Tutzing, 1976 – *Gerber*, R., *Brahms* (Múlt és jelen zenéje 2. kötet, 184–212 old.) Kassel, 1952 – *Ophüls*, G., *J. Brahms emlékezete*. Ebenhausen, 1983 – *Schering*, A., *J. Brahms és helyzete a XIX. század zenetörténetében* (in: A zene nagy mesterei, Lipcse, 1940) – *Widmann*, J., *Th. Emlékezés J. Brahmsra*. Zürich, 1980

Levelezése: Litzmann kiadása, Lipcse, 1926 (Clara Schumann/J. Brahms) – Berliner Brahmsgesellschaft, M. Kahlbeck kiadása. Berlin, 1904 (Herzogenberg, Rheintaler, Joachim, Levi, Fellinger stb.) H. G©l kiadása, Fischer 1979.

Képzőművészet

Vizeknek beszéde

Gy. Szabó Béla 12. szanki kiállítására
1997. október 11.

Gy. Szabó Béla: Önarckép, szénrajz, 1965.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim,
Kedves Szankiak!

Kedves megtiszteltetés számomra, hogy itt, a „szanki kincsesházban", ahol előttem már annyian szóltak Gy. Szabó Béláról, én is – a távoli Szombathely fia – megszólalhatok. Bevallom, hogy elfogult leszek, mert abban a kivételes szerencsében volt részem, hogy személyesen is ismerhettem a Mestert, meglátogathattam műtermében, néhányszor hozzám is megérkeztek kedves újévi kártyái – s mindezek eredményeként csodálója lettem művészetének.

Mint bevezető mondatomban említettem, a „szanki kincsesházba" jöttem, mert bizony ez illik erre a Közösségi Házra, ahol annyi szépet és maradandót rejtenek a falak, ahol felüdülhet a lélek, megpihenhet a tekintet, még ha nincs is talán mindenki ennek tudatában. Olyan város lakójaként mondom ezt, ahol 1985-ben egy modern képtárat avattak, több száz m^2-es klimatizált kiállítótérrel, sokmilliós fenntartási költséggel és vitatható értékrenddel.

A kincs, amit itt őriznek hűséges lelkek: mindenekelőtt Gy. Szabó Béla művei és szellemisége. Ő ma már halhatatlan klasszikusunk, aki örökre beírta nevét az egyetemes

Gy. Szabó Béla Confessio 1998/2

felirat áll, hogy „Ischl, 96. május"; az „Ó világ, el kell hogy hagyjalak" című művön pedig a „96. július, Ischl" megjegyzés található. Valószínűleg ezek Brahms utolsó szerzeményei. A nem sokkal ezelőtt megjelentetett *Négy komoly ének*kel együtt ezek a művek alkotják az Ő minden egyebet túlszárnyaló hagyatékát. Az „Ó világ, el kell hogy hagyjalak" és a „Szívemből kívánom" kétszer szerepel, mint ahogyan egy további örökkévalóság-ének, az „Ó milyen boldogok is vagytok ti, kegyesek" című mű is. Ehhez úrvacsorai-énekként járult az „Ékesítsd fel magad, ó boldog lélek", csodálatos karácsonyi zeneként az „Egy rózsa fakadt", továbbá az „Ó, Isten, Te kegyes Isten" és a „Jézusom, aki engem örökké vígjátékra választottál!" A szöveg és a dallam egyaránt Brahms előtt volt ott, ahol szabadságát töltötte. Ez lett a hátrahagyott op. 122. A szöveg és az orgonahang olyan egyértelmű összefüggésben van egymással, hogy az előadó leggyakrabban énekelhetné is.

Az orgona iránt tanúsított szeretet és a sikeres – a bécsi koncertvilág számára teljesen új – Bach-motetta előadások hozzájárultak ahhoz, hogy Brahms is szóba jött a Tamás-templom kántori hivatalának betöltésére. 1879. április 19-én ezt írta korábbi tanítványának, Elfriede *von Herzogenberg*nek: „...Köztünk szólva: tudna nekem valami különlegeset mondani a Tamás-templom kántori állásáról? Anélkül kell döntenem, hogy tulajdonképpen bármit is tudnék". Lipcsébe utazott, bemutatkozó beszélgetést folytatott a polgármesterrel. Ez utóbbi nem sikerült, mivel a polgármester készpénznek vett néhány – a pályázótól származó – olyan ironikus megjegyzést, amelyekről Bécsből (!) szerzett tudomást, és Brahmsot „dissolut életmódja" felől kérdezte.

Így Brahms – mindegy miért – Bécsben, a Karlgasse 4-ben, a harmadik emeleten maradt. Továbbra is dalokat komponált az agnosztikus költők verseiből, és semmiképpen nem élt úgy, ahogyan valamikor Joseph *Joachim*ra támaszkodva, hangokban fejezte ki jelszavában: „f-a-e" (feri, aber einsam) – szabadon, de magányosan. Vendégszerető, jómódú baráti köre kiemelte őt a magányból, ez a kör azonban – az orvosok, művészek és nagyiparosok biztonságos csoportja – magába zárta Brahmsot, és bekötötte őt a Krisztust és az egyházat „lebecsülő műveltek" furcsa kusza világába. (*Billroth*, korának úttörő sebésze, aki Brahmsszal együtt „próbálta ki" a zeneszerző kamarazenéjének nagy részét, nem kívánt egyházi temetést.)

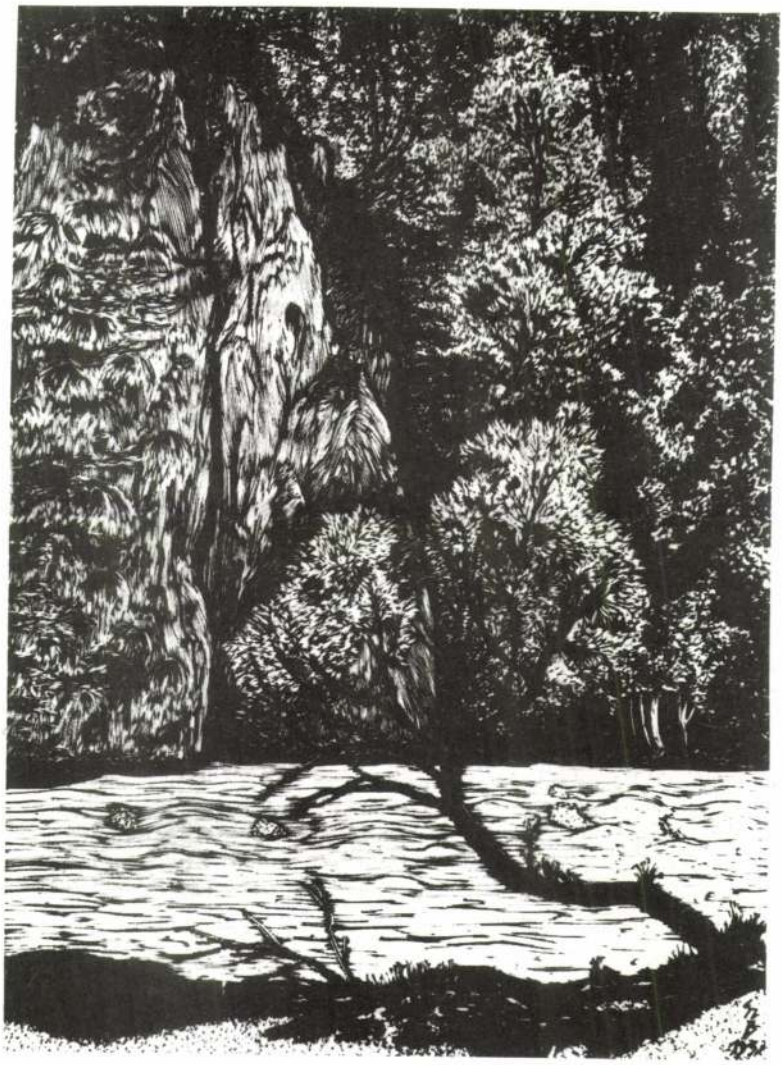
Brahmsnak – élete utolsó évtizedében – volt egy „Eckermann-ja", Richard *Heuberger*. Ez a férfi csaknem naponta jegyzetelt, 1887 októberében ezt írta Brahmsról: „Kívülről tanultuk meg a Bibliát, a nélkül, hogy értenénk belőle valamit. Ha valaki később megért valamit, akkor hirtelen az övé lesz az egész anyag (!), mely akkor hirtelen megelevenedik. Már kisfiúként is állandóan rajongó és álmodozó voltam. De hála Istennek egyik tanárom sem törődött ezzel, és zavartalanul kellett tanulnom a rajongást. A gyerek nem tud mindent megérteni abból, amit meg kell tanulnia." Az 1833-as „Knabenbibel" (Fiú-Biblia) megörvendeztette Brahmsot, mivel nem volt benne nyomtatási hiba. A gyakori használat nyomai főleg a következő textusokból láthatóak: Zsolt 1, 8, 51, 115, 116, 126, 139, 145; Ézs 43; Mt 5–7; 11,28–30; 2Kor 5,20–21. Különböző időből származó jelöléseket, továbbá főleg a Jób, Prédikátor, Sapientia, Deuteronomium könyvekben találunk. A passiótörténeteknél nincs jelölés.

Brahms mégsem egy pszihcogram játékanyagaként hagyta ránk lelki műveit, sem nem azért, hogy hitének mélységeit méregessük: ezeknek a műveknek el kell hangozniuk. Ekkor saját, megmásíthatatlan, vigasztaló erejükkel szólalnak meg és – ha Christian Morgenstern megengedi – „szent eksztázisokhoz" vezetnek.

(Megjelent a Deutsches Pfarrerblatt 1998/1. számában, 17–19. old.)

Hans-Joachim Falkenberg
(Fordította: Kaszó Gyula)

magyar művészet aranylapjaira. Ez akkor is igaz, ha még egyetlen anyaországbéli könyvkiadó sem tartotta fontosnak, hogy könyvet jelentessen meg róla. Amíg a határon túli irodalom – *Sütő* András, *Kányádi* Sándor és mások művei révén – már közkinccsé kezd válni szűkebb hazánkban, addig az erdélyi vagy felvidéki művészek beemelése a magyar köztudatba nagyon is késik.

Gy. Szabó Béla: Aranyos völgye (1957)

Gy. Szabó Béla művészetét, alkotói pályáját már sokan méltatták, különösen itt Szankon – így újat mondani nagyon nehéz, de azért az időnként megújuló, átrendezett kiállítások mégis új felfedezésekre csábítanak bennünket. Engem elsősorban az a természetszeretet, az élő világgal kiépített bensőséges kapcsolat ragad meg, ha a képeit nézem, amely alkotásairól sugárzik. Ilyet talán csak a rokon lélek *Áprily* Lajosnál tapasztalha-

tunk, akinek elégikus, halk szavú verseiből szintén ez a szemlélet, az élő világ iránt érzett tisztelet árad. Látásmódjuk közös forrása a Biblia teremtéstörténete, amelyben „...teremté Isten az eget és a földet, a vizeket, a maghozó füveket...és látá Isten, hogy jó!" Ezt a „jóságot" szerették volna mindketten hirdetni és megőrizni.

Gy. Szabó sok ezernyi művének több mint fele a *természetről* szól, vagy azzal is kapcsolatos. Még sok arcképe is, akárcsak egy reneszánsz portré, a háttérben felidézi a távoli tájat, amint azt pl. az *Opus millésimum* esetében láthatjuk. Maga így vallott erről: „A tájképfestészet mindig szívügyem marad. Ez nem könnyű dolog, nehezebb, mint figurálist metszeni. Emberség van a természetben is. Ezeket az emberi vonásokat belevinni a rajzba, meglehetősen nehéz." Ez a törekvés korai munkásságától kezdve jellemző rá, hisz már az 1939-ben kiadott *Barangoló könyv*ének előszavában leírja: *„Föld, víz, égbolt, állat, fa, / köznapba ünnepem viszi."* Lehet, hogy ez a tájjal való szorosabb barátkozás épp itt, Szankon kezdődött, a vadvizek, homokbuckák világában. Először egyszerűbb eszközökkel: ceruzával, tollal, szénnel dolgozta fel tájélményeit, majd később művészete kiteljesedésével egyre gazdagabban és elmélyültebben, fametszetekkel és pasztellekkel vall a bennünket körülvevő világról. Elég csak rápillantani a *Tópart*, a *Balaton*, a *Fekete fenyő*, a *Nyári eső* vagy a *Március* című képeire, hogy ráérezzünk, miként szólnak hozzánk a fák, a cikázó fecskék, a susogó nádasok és vizek abban az elembertelenedő világban, ahol egyre fogyatkozik a természet békéje és csendje, kevesebb a zöldellő fa, s több a szürke kőfal és a harsogó reklám. A természet ábrázolása nála nem öncél, sokkal inkább lelki szükséglet. Csaknem mindegy, hogy melyik műfajban fejezi ki önmagát, s adja tovább élményeit. Nincs nála kis téma vagy nagy téma. A Szamosban látott tehénmosdatás éppoly fontos neki, mint a Dalmát tengerpart vagy a balatoni naplemente. Akár a fametszet, akár a szén vagy a pasztell az eszköze, az üzenet ugyanaz: együtt kell élni, szövetségben kell lenni a természettel, mert „Templom a természet...", ahogy *Baudlaire* mondja a *Kapcsolatok* című versében, s a templomban illik alázattal és tisztelettel viselkedni! A tájképfestés nem mai műfaj, már a romantika idején divatos volt, mint a hangulatok vagy az elvágyódás ábrázolására hivatott kifejező eszköz, vagy később, ahogy a múlt század vége felé az impresszionisták számára mint optikai kérdés jelentkezett. Ma ennél többről van szó. A természet léte, a táj egzisztenciális kérdéssé vált, s ezért is fontosak nekünk Gy. Szabó Béla képei. Látnunk kell, hogy az ő rousseau-i természetközelségében jóval több van, mint a hangulat vagy a látvány visszaadása. (Ő persze, sohasem volt másoló művész!) Felhívás ez a XX. század végének veszélyeire, figyelmeztetés arra, hogy minél többet ismerünk meg a különböző tudományok gyarapodása nyomán a bennünket körülvevő világból, annak felépítéséről és változásairól, annál inkább rászorul az ember a csend áldásaira, a lombok közt felhangzó madárdalra, az erdei séták frissítő nyugalmára. – Képei arról győzik meg nézőiket, hogy a természet adományai és az ember alkotásai csak egymással harmonikus egységbe forrva elégíthetik ki egyének és közösségek vágyát a boldogságra és a szépre. Az elmés találmányok szaporodásával a lelkek egyességének és jámbor szándékának is lépést kellene tartania. A tavaszi nyírfák, délszaki cédrusok, kárpáti rengetegek, balatoni szivárványok, sárga nárciszok, vidám gránátalmák, csendes esők, szárnyaló gólyák élménye és emléke nélkül visszájára fordul a gépesített kényelem, sivárrá válik az emberi élet. A kolozsvári mester szinte kézen fog bennünket és szeretné elvezetni a művészetre figyelőket a százados tölgyekhez, a csendes öblökhöz, nádasokhoz, pisztrángos patakokhoz, vén fűzfákhoz. Rajtunk múlik, vajon odatalálunk?

Tájábrázolásainak jelentős részét, kb. kétharmadát teszik ki azok az alkotások, amelyeknek fő- vagy melléktémája a *víz*. (E kiállítás is ezt a témakört öleli föl.) A művészeket mindig is megihlette a víz, gondoljunk az angol *Turner* képeire, *Monet* ta-

virózsáira vagy akár *Liszt* Ferenc, a *Villa d'Este szökőkútjai*, vagy *Debussy*, *A tenger* című műveire. Az emberiség egyik legfontosabb éltető eleme, a mindig mozgó, sose nyugvó, az életet és halált hozó víz minden arculata érdekli. A tavak vize, a folyóké, patakoké, gleccsereké, vízeséseké! Mocsarak, pocsolyák vize, halászok és jégtörők vize, hajósok és vitorlások, nádverők és gyékényvágók vizei, közeli és távoli vizek, édesek és sósak – múltunk és jövőnk vizei, s bennük mi magunk: vízből élők, vízen járók és vízhez vágyók. E sorba tartozó képeit mindenekelőtt a csend és a fény ihlették. A téma kimeríthetetlen számára. A kis részletek – egy vízbenyúló ág, egy hidacska, néhány nádszál ugyanúgy megragadja, mint a nagy látvány, akár a Balaton, egy kínai (vuhani) tó, avagy éppen a megáradt Maros. Nézzük a képeit: legyen az éles pengével teremtett fametszet, vagy a lágy átmeneteket, hamvas színeket adó pasztell, árad felénk a csend, a nyugalom, a fényzuhatagok nyomán támadó derű. Az erdők belsejében, a csobogó mentén olyan áhítatos csend honol, hogy itt még talán a nimfák is lábujjhegyen járnak, nehogy megzavarják a fák és patakok párbeszédét. Az olyan metszetek mint az *Aranyos völgye*, *A Gyilkos-tó*, a *Csobogó*, a *Behajló fűzfa*, a *Hidacska*, a *Tervureni tó* – beszélnek erről az érzésről. Egy zenész virtuozitásával játszik a vízfelületekkel: a csendes és áradó vízzel, a tükörsima és hullámos víztükörrel, a víz erejével, sodrásával és hangjaival. Csak az tud így alkotni, aki mestere a „szakmájának" és szinte megmerítkezik a természetben.

Gy. Szabó Béla: Rálátás az Ördöghegyről (Finnország, 1984)

Gy. Szabó Béla: A szigligeti vár (1970)

A fény kezelése izgalmas területe a művészetnek. *Monet*, a nagy impresszionista festő írta egy helyütt: „a festmény főszereplője a fény." Gy. Szabó sok képén érezzük ezt a felfogást, s ennek érvényesítésére a víztükör és a benne visszatükröződő világ a legalkalmasabb. A *Görög emlék* vagy a *Nyár a tavon* című lapjai kiválóan mutatják a fény iránti rajongását. Metszeteinél a fekete-fehér foltok arányaival, a vonalak sűrűségével, irányultságával teremti meg azt az atmoszférát, amelyben a formák ha kell, élesek, s ha kell, ködbe vagy párába veszők, tudjuk, hogy tél van avagy tavasz, északon vagyunk-e vagy délen. Talán éppen ebben a körben született metszeteinél lehet megfigyelni azt a lírai érzékenységet, amellyel megújította a fametszés nyelvét, túllépve a régi mesterek epikára és drámaiságra szorítkozó mű-

vein, beleértve a metszés technikáját és a kézi levonatok készítését is. Nagy volt az út, amelyet a *Barangoló könyv*től, mint biztos alaptól a szüntelen belső keresés és megfeszített munka révén a csúcsokig, a világ kiállítótermeiig jutott, de megérte a fáradságot, mert embertársainak örömet, önmagának lelki békességet és hírnevet szerzett.

A természetről szóló vallomását, úgy érzem, a *Hónapok* c. ciklusában összegezte. Igaza volt egyik méltatójának, aki „metszetbe foglalt tájköltészetnek" nevezte ezt a sorozatot, amelynek minden lapja az erdélyi tájban fogant, tanúskodva arról, hogy a szülőföld meghatározó élmény volt számára. Méltán kívánkozik ide a francia *Degas* mondása: „a fekete-fehér elegendő arra, hogy remekművet alkosson az ember."

A fametszés kétszólamúságát igen jól egészíti ki nála a színes pasztelltechnika. A színek mindig foglalkoztatták, elmondása szerint a metszeteknél is színekben gondolkodott. Mégis szívesen dolgozott krétával, elsősorban a látvány teljesebb megragadása okán. Képein nem a grafikai elemeken, a rajzon, a tárgyak vonalas ábrázolásán van a hangsúly, hanem a mindent egybefogó színen és tónusokon. Az impresszionizmus hatása itt érződik legerősebben nála. Már korai képein, pl. *A Görög-tenger*nél vagy a bugaci *Vadvizek*ről készült pasztelljein látszik, hogy teljesen birtokában van a technikának, s a színek és fények, mint a dolgok éltetői, teljesen magukkal ragadták. – Akinek volt módjában látni az Égei-tengert vagy a naplementét a Sunion-foknál, az tudja csak átérezni igazán ezeket a képeket. – Később az élmények gyarapodásával tájlátása tovább gazdagodik, pl. a Balaton színei foglalkoztatják, olyannyira, hogy külön tanulmányban is leírja idevágó gondolatait. A mexikói út újabb színélményekkel, a távoli dél világával ajándékozza meg, s pasztellképek egész sorával hódol a látványnak, s elragadtatva ír róla: „a tenger vize mindent feledtet...a sziklás partok, szigetek s a tenger színei csodálatosak...a délelőtti fényáradatban a tenger annyira kék, hogy elérzékenyül az ember." A csodaszép Acapulco-öböl láttán még a féltés is megszólal benne, s egyetemes gondolkodásából adódóan aggódik a hely jövőjéért, a tenger és part összhangjáért, a tiszta levegőért, a tiszta és meleg vízért. – Az itt készült lapjain ábrázolóeszközeit alárendeli a látott és tapasztalt realitásnak. A bebarangolt táj, a vidék, a tengerpart tényleges, helyi színei, a „genius loci" jelennek meg a képeken, hogy a látvány valóságos koloritját adják.

Ahhoz, hogy a tájat, a természetet a maga csodáival annyi változatban láthassa és megismerhesse – pl. éppen a vizeket –, sokat kellett utaznia, gyalogszerrel és járművön egyaránt. Ezt a tényt fontosnak tartom művészetének megértéséhez. Voltaképpen mindig úton volt. Fiatal éveitől fogva idős koráig barangolt, hol a Szamos mentén, hol a görög tengerparton, hol az Arno partján, máskor a Balatonnál vagy a Bódeni-tónál tűnik föl, ismét más alkalommal Kínában, Mexikóban, Kolumbiában vagy a finn tóvidéken, kezében az elmaradhatatlan mappájával, zsebében krétás dobozával. Világjárásairól mindig feltöltekezve, de a fel-feldobott kő vonzalmával, hóna alatt rajzok sokaságával tért meg a szülőföldre. A szén- vagy krétarajzokat otthon sokszor metszetekben is feldolgozta. Csak annak bemutatására vállalkozott, amelyet személyesen is átélt és kiismert, ami az egyéniségét, a lelki világát is megérintette. „Mint természetjáró embert az élet minden rezdülése érdekel" – írja egy helyen. Az utazások nyomán derül ki, hogy a tollat is kitűnően forgatja, útikönyvei, kisebb riportszerű írásai élvezetes olvasmányok, közelebb hozzák egyéniségét.

A tárlat láttán sok gondolat tolakodik elő az emberben, emlékek bukkannak föl, színek és hangok simogatnak, pedig az itt látható anyag csak töredéke az életműnek, annak a közel másfélezer metszetnek és több ezer rajznak, aminek mi mindnyájan örökösei vagyunk. Mégis itt és most ennyi is elegendő ahhoz, hogy épüljünk általa és hosszú időre telítődjünk színekkel, harmóniával, békességgel, s figyeljünk a Mester üzenetére. Gy. Szabó Béla nem csatlakozott semmilyen irányzathoz, a maga útját járta, a szüntelen teremtés csendes ösvényeit választotta. A kálvinista prédikátorok hitével hirdeti képeivel a

természet és ember szövetségének szükségességét, hogy valamennyien eljussunk az élet vizéhez, ahogy erre a *Jelenések könyvének* utolsó lapjain utal. Ma ebben a zaklatott és értékvesztett világban, amikor a művészeti irányzatok hisztériája folyik, mikor a művészet percemberkéinek dáridója tart, s az ember tétován áll a különböző biennálék semmibe vezető útjain – ekkor érezzük át igazán, milyen nagy szükségünk van a Gy. Szabó Bélákra, az ő látásmódjukra, az emberek iránt érzett felelősségtől áthatott művészetükre, a tiszta beszédre, a fogódzókra, a jövőt megalapozó értékrendre.

Gy. Szabó Béla: Fürdő bivalyok (1949)

A kolozsvári mester egyik kiállításán egy parasztasszony így sóhajtott fel a képek láttán: „Milyen kár, hogy egyszer a maga kezeit is el kell temetni!" – Kedves féltés áradt akkor e mondatból, de tovább kell fűzni a gondolatot. Gy. Szabó Béla sajnos, már nincs köztünk, több mint tíz éve elment a minden halandók útján, az örök fény hazájába, de művei itt maradtak és hiszek abban, hogy kezének vonásai sohasem kerülnek a temetőbe, hanem megőrződnek a jövőnek, az emberi lét végső határáig. Kérem ezért a szankiakat, hogy ápolják és őrizzék meg ezeket a kincseket e falak között, és legyenek büszkék e gyűjteményre, erre a szép Közösségi Házra, ahol Erdély és az anyaország találkozik.

Balogh Péter

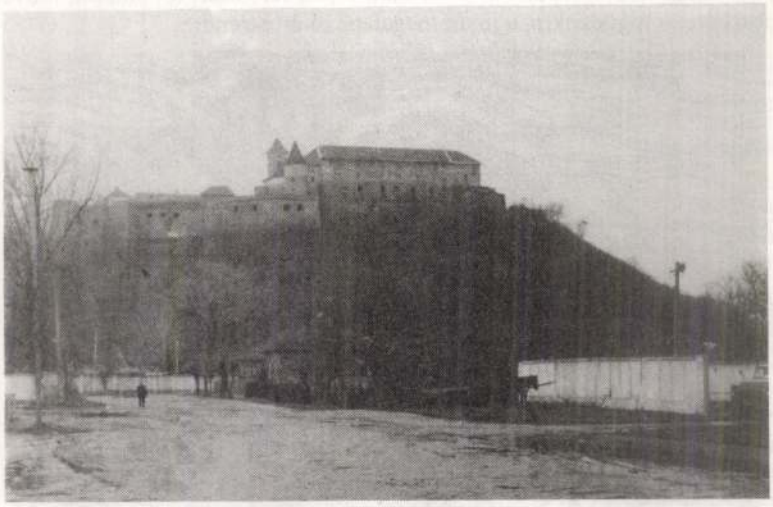
Fényképkiállítás

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékei és emlékhelyei Kárpátalján

A Református Teológiai Doktorok Kollégiuma Egyházi Néprajzi Szekciója, *dr. Tenke* Sándornak, az Országos Református Gyűjteményi Tanács elnökének felkérésére, 1998. március 11-én az 1848–49-es szabadságharc 150. évfordulóján *„Minden kő, régi tettek helyén emelve... megannyi lépcső a jelenkorban magasabbra emelkedhetni" Az 1848–49-es szabadságharc emlékei és emlékhelyei Kárpátalján* címmel fényképkiállítást rendezett a Ráday Kollégium díszermében.

A kiállítást összeállította és rendezte *dr. Papp* Zoltánné, *dr. Szalay* Emőke muzeológus és a debreceni Déri Múzeum munkatársainak közreműködésével. A fényképeket *Küllős* Imre mérnök készítette. A megnyitó beszédet *dr. Molnár* Ambrus ny. református esperes tartotta, amelyet az alábbiakban adunk közre.

(– A Szerk.)

Munkács vára 1997-ben

A görög mitológiának van egy rokonszenves hőse: Sziszüphosznak hívják. Hádes arra ítélte, hogy egy hatalmas követ egy meredek hegyoldalon gördítsen föl a hegytetőre. Sziszüphosz minden erejét összeszedve, kétségbeesett akarással gördítette a nehéz követ, mielőtt azonban a tetőre ért volna – az utolsó pillanatban – az mindig alázuhant a mélybe. Sziszüphosznak mindig újra kellett kezdeni az erőfeszítést. A magyar nemzet szabadsága is ilyen sziszüphoszi kő, amelynek fölemeléséért, a tetőre való felgördítéséért századokon át nemzedékek sora, minden erőfeszítését, minden odaadását, lelki és testi erejének teljességét odaáldozta, de mire megvalósíthatta volna, kivívhatta volna, mielőtt a tetőre feljuttatta volna, az mindig alázuhant és mint Sziszüphosz, kezdhette elölről a munkát. Sziszüphosz kövére egy szó van felírva. Ez a szó: *újrakezdeni*! Az elbukott forradalmak és szabadságharcok szava ez. Azt jelenti, hogy minden nemzedék, amelyik kiitta a vesztés és bukás keserű poharát, minden nemzedék, amelyik előtt köddé váltak a szabadságról szőtt édes álmok, átadja az új generációnak hamu alatt izzó parazsát, szabadság utáni vágyát. *Újrakezdeni.* Nincs ennél biztatóbb szavunk. Ebben van az élet szívdobogása, nagy és diadalmas parancsa. Mi maradt volna hazánkból, nemzetünkből, magyarságunkból – csak az utóbbi 300 esztendőben –, ha *Thököly* és *Zrínyi* Ilona után, *II. Rákóczi* Ferenc, *Esze* Tamás tarpai kurucaival, *Kiss* Albert barkaszói jobbágy a tiszaháti parasztokkal Tarpán és Mezőváriban – ahol a szabadságnak „"ringató bölcsője" volt – ki nem bontatja a zászlót a hazáért és a szabadságért, és nem kezdi újra a harcot. Mivé lettünk volna, ha 1848 márciusában csak a pesti flaszter és a nagy kőházak – s nem az ifjú magyar szívek –visszhangozzák *Petőfi* toborzó szavát: *Talpra magyar, hí a haza, itt az idő most vagy soha!* Ha Cegléd piacán *Kossuth* elhangzott szózata nem formálódik az alföldi magyarok szívében hívó üzenetté: *„Kossuth Lajos azt üzente, elfogyott a regimentje."* Ha *Eötvös* Tamásnak, Munkács vára – *Zrínyi* Ilona után – első magyar parancs-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

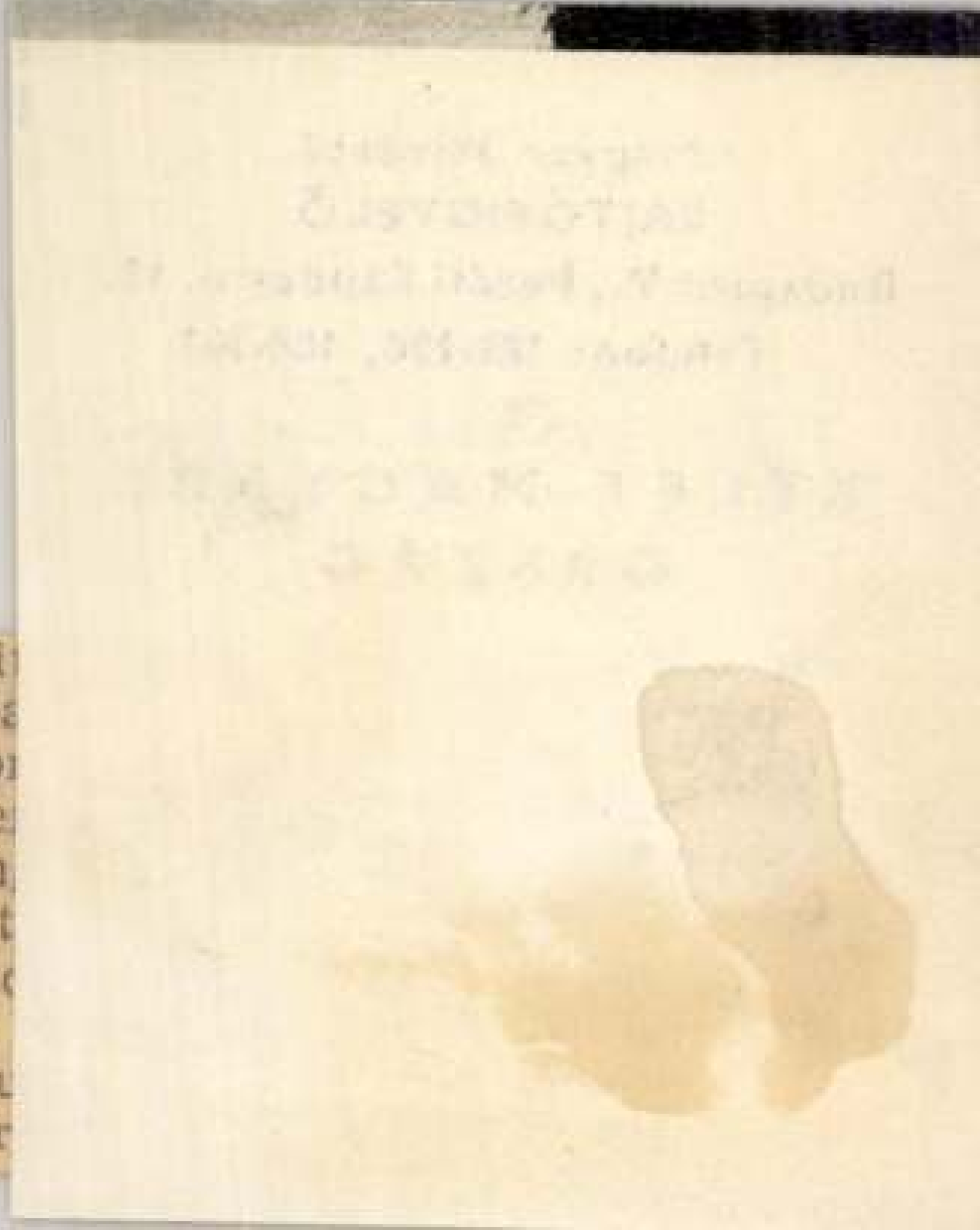
Gy. Szabó Béla

KELET-MAGYAR-
ORSZÁG

1966 JUL 14

1021

Háromszázhuszonhárom fametszetet ajándékozott a Nemzeti Galériának Gy. Szabó Béla, a Román Népköztársaság Állami-díjas érdemes művésze, akinek fővárosi tárlatát 30 ezer néző tekintette meg eddig.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA

GY. SZABÓ BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1966. JÚNIUS 18-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET

VARGA NÁNDOR LAJOS,

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

NY. TANÁRA

MOND

66 6 FNyV 14 13562

Fv.: Patyi Árpád

Gy. Szabó Béla fametszetei

1021

Mint sok helyütt a világon, hazánkban is széleskörű népszerűségnek örvendenek Gy. Szabó Béla fametszetei. A nyár elején négy hétig látható volt e metszetek közül mintegy négyszáz a Magyar Nemzeti Galériában, s ez az anyag több mint harmincezer embert vonzott a kiállításra. A sajtóorgánumok, hírközlőszervek sokat foglalkoztak tárlata kapcsán Gyulafehérvári Szabó Bélával, a Román Szocialista Köztársaság állami díjas, érdemes mesterével, s elmondható, hogy a képzőművészetek magyar közönsége is rendkívüli figyelmet tanúsított művei iránt.

A vendégkönyvi beírások, a szóbeli megjegyzések tanúsága szerint a tárlatlátogatók emberséges derűje, a természeti szépség iránti fogékonysága, magától-értetődő közlésmódja, témáinak rokonszenves volta, a társadalmi mondanivaló pózmentes megjelenése miatt szerették meg Gy. Szabó Béla művészetét. Olyan tulajdonságok miatt, melyek eléggé szokatlanok a „modern" grafikában, ám a felületesebb szemlélet éppen ezeket minősíti gyakran konvencionálisaknak. A történelmi változás, az átalakuló valóság — bizony — néha észrevétlenül is viszonylagos jelentésűvé teszi a jelzőket, fejük tetejére vagy éppen talpukra állítja a fogalmakat. Az elmúlt néhány esztendő folyamán kiderült Magyarországon is, hogy a szokatlanság, a fiatalos újítás, az action gratuite, a grimasz, a nyelvöltögetés gyorsan konformmá lesz, ha divatból kötelezővé tétetik a mégoly eredetinek tervezett meglepetés, a kispolgár és nagyburzsoá riogatásának több mint száz év előtt napirendre tűzött programja. Az obligát diszharmónia mellett ma már a természetesség hat „kísérlet"-nek, a rend tűnik forradalminak, a következetesség szabadságnak. A művészetek „legújabb hullámai"-t a formabontás helyett a formák konstrukciója jellemzi, megnövekedett a szerkesztés becsülete, tiszteltebbé vált a logika ereje, az érzékelés árnyaltsága, a megjelenítés hitelessége.

Gy. Szabó Béla fametszetei megfelelnek azoknak a képzeteknek, törvényeknek, melyeket a képzőművészet sok évszázados gyakorlata tett ismertté. Szervesen folytatják a műtörténeti hagyományokat: ábrázolnak a szó régi értelmében, érthető és élvezhető látványokat idéznek. Mindezt a XX. század középső harmadában teszik a bonyolult áttételek, a nagy nekigyűrkőzések, a merész átértékelések, a sznob szekták korában, amikor is az intellektuális szakmák befeléfordulása járja, a kollegiális bennfentesség szab mércét a minőségnek, a közönséget ki-ki a maga előítéletei szerint osztályozza. S ha a korszerűség legszigorúbb követelményeit támasztjuk is Gy. Szabó Béla lapjaival szemben, kiderül, hogy természethűségük ellenére se ítélhetők konzervatív szelleműeknek. E fametszetek megalkotásában mindenek előtt a mester egyénisége érvényesül, egy sor olyan szemléleti, módszerbeli, stiláris sajátság, mely Gy. Szabó Béla személyéhez van kötve, művészi fejlődésének, életműve kialakulásának velejárója.

Különös érzékenységgel reagál a természetre, észreveszi jelentéktelenebb szépségeit is, de van bátorsága önfeledten csodálni szemkápráztató tüneményeit. Jól érti a táj lelkét, képelemmé rögzíti egy-egy vidék legjellegzetesebb optikai tulajdonságait. Századunk legnevesebb fametszői — mint Kollwitz, Masereel — mellette valahogy urbánusabbaknak hatnak, Favorszkij népisége viszont stilizáltabb, játékosabb, már-már folkrorisztikus. Gy. Szabó Béla a vedutákat is természeti jelenségek kíséretében készíti, Kolozsvárról egy zivatar előtti szélroham hangulatában jegyezte fel benyomásait. A növényzetnek, időjárásnak, évszakváltásnak ez a figyelembe vétele egyáltalán nem jelenti azt, mintha falusi, paraszti orientációjú lenne művészi érdeklődése. Persze, ha így volna is, nem szabadna nehezményezni. Európa keletén a közelmúlt, a századforduló képzőművészetében az agrárius jelleg objektív adottság, csak a párizsi kávéházak Balkánról jött törzsvendégei találtak ebben kivetnivalót. Gy. Szabó Béla látóköre viszont kiterjed az élet minden területére, munkásságában helyet kap a gyár, a villamosítás, a mezőgazdaság, a laboratórium, a turisztika, mert nézőpontja az emberé, metszeteinek különböző térrétegeit figurák, dolgozó, tevékenykedő, mozgó alakok népesítik be, de ha nincs is az ábrán senki statiszta, a látottakat felmérő, összekapcsoló pillantás a művészé vagy a műbaráté, olyan valakié, aki részese a képnek, vízuálisan, érzelmileg, gondolatilag hozzátartozik a mű egészéhez.

A műalkotás humanizálásához Gy. Szabó Bélának fejlett érzéke van, a nap sugaraitól átizzott fátyolfelhő alatt szénaboglyát formáz egy tempósan rakodó férfi, a virágzó almafák jó termést ígérnek, az önfeledten burjánzó bokrok között gon-

„Minden véges: megalkuvás"

A költőt, akitől ezt az axióma tömörségű, s mai gondolkodásunkra, szűkebb és tágabb lehetőségeinkre olyannyira jellemző megállapítást idézem, *Szilágyi Domokos*nak hívják, s a romániai magyar költészet egyik fiatal reprezentánsa. Nálunk mindeddig alig esett róla szó, jobbára csak a nevét emlegettük, pedig — s erről bárki meggyőződhet, aki eddigi köteteit kézbe veszi — lírája az új magyar költészet áramkörébe beillesztve is rangos teljesítménynek minősíthető.

Sorsa, emberi-költői alakulása, sőt alapélményei is, melyekről első könyvecskéjében, az *Álom a repülőtéren*ben vall megejtő őszinteséggel, pontosan megegyezik hazai kortársaiéval. Ahhoz a nemzedékhez tartozik ő is, amely számára a múlt már csak homályos gyermekkori emlék, s amelynek élete és eszmélése egyre gazdagodó tartalmát immár a szocializmust építő emberiség cselekedetei, törekvései és eszméi szabják meg. Innen, hogy költészete légkörét, problematikáját döntően a jelen eseményei határozzák meg, mai sikerekről énekel, mai gondok izgatják, s az aktuális valóság feszül értelmező háttérként akkor is verseiben, ha figyelmezőn a múltról szól, vagy a holnapba tekint. Mindamellett lírája mentes a patetikumtól, tónusa, dikciója a szófukarságig szemérmes és visszafogott, irtózik a magakelletéstől, a látványosságtól, mindent a gondolatra, a filozófikumra bíz. Elringató képek és metafórák helyett élesen metszett szembeállításokkal, konkrét választást igénylő ellentétpárokkal dolgozik, s a kompozíciót, a vers szilárd veretét tartja a korszerűség legfontosabb kritériumának. Meglepő, hogy mindeme artisztikum ellenére mégis milyen mély és sokágú kapcsolata van a hagyományokkal, s milyen sokat merít magából a népköltészetből. S ez nem csupán a hangvétel tisztaságára vagy a formai-verselési külsőségek használatára szorítkozik, a köznépi gondolkozásmódot és világszemléletet is maradéktalanul átveszi, tehát a *belső formát*, amely puritanizmusa, nyíltsága révén természetesen paralell a modern racionalizmussal.

Új könyve, a *Szerelmek tánca* még érettebb, kiforrottabb formában mutatja fenti erényeit. Korábban inkább csak a versépítkezésben megnyilatkozó dialektikája (melynek persze már ekkor is volt bizonyos intellektuális vetülete!) itt valóban gondolativá mélyült, s nőtt a költő — mint romániai kritikusai megjegyzik — a József Attila-i világ hivatott továbbgondolójává és továbbérzőjévé.

Milyen motívumokban, szubsztanciákban érhető ez tetten Szilágyinál? Mindenekelőtt a valóság mérhetetlen tiszteletében. „... százszor gondold meg magad,/ százszor gondold meg, mielőtt / egy szót is leírsz... bontsd ki szívedben — legalább! — / nem-hervadó, tiszta virágod: / a vérvörös alázatot" — írja *Vasöntők* című versében. Ebből az alapállásból szervesen következik, hogy a jelent nemcsak forradalmi perspektíváiban érzékeli, hanem észreveszi visszásságait, korunkhoz méltatlan kicsinyességeit is, s *fáj* neki, hogy sokszor még nem tudunk önmagunkon túllépni, hogy közönyösek vagyunk önmagunkkal és lehetőségeinkkel szemben, s nem vesszük észre, pedig milyen kézzelfogható is, hogy a „boldogság is társadalmilag determinált". De akárcsak József Attila, ő sem áll meg a tények konstatálásánál: vallja és vállalja az akadályokat felszámoló harcot, hisz „jobbra szerződtünk mindannyian / csak épp ki kell csikarni a jobbat — magunkon belül és kívül is" *(Számvetés)*. Igényt tart rá, hogy ne csak érte, hanem *általa* is keringjen a világ *(Vér)*. Ennek a mindig tettrekész aktivitásnak a jegyében láttatja a jövőt is, s egyre azért esedezik, hogy a józan ész, a tiszta értelem győzedelmeskedjék a romboló, embertelen ösztönök felett *(Hármasvers)*. Ezt felerősítendő idézi meg Bólyai, Derkovits és Bartók szellemét is: erkölcsi példájuk, tartásuk egyértelműsége ad számára erőt végzetes víziói legyűréséhez. S akárcsak mesterét, őt is jótékonyan oldja-nyugtatja a szerelem, amelynek széles skáláit járja be egymást sorjázó himnuszaiban *(Kis szerelmes himnuszok)*.

„Minden véges: megalkuvás" recitáltam fentebb bemutatásképpen Szilágyi Domokost. Szép sor, szép program, jellemző költőjére. Teljességében azonban csak akkor méltányolhatjuk Szilágyi művészetét, ha ennek a sornak a párját is megidézem: „csak az igaz, ami végtelen." Végtelen lehetőségeket — emberi lehetőségeket hirdet, a küzdő, a mindig elégedetlen embert állítja korunk piedesztáljára — *ezért* érzem igazán a miénknek, a József Attila-i hagyomány tényleges folytatójának.

TASNÁDI ATTILA

zaklató művészi élvezet a létezés gazdagságá
Béla maradandó érdeme az, hogy a nézelő
dította a fametszet nyelvére; páratlan erénye ugyanakkor
átírva nem szegényítette el, hanem a tömörítéssel még kiteljesítette is a
a valóság tükrét. Feladatait a fametszés technikájának elképesztő finomításával oldja meg. Nem tart attól, hogy a műgondot kicsinyességnek bélyegzik. Nem félti nagyvonalúságát az alaposan kidolgozott részletektől, a folyton tökéletesedő mesterségbeli felkészültségtől. Mindentudó szakembere a fametszésnek, de olyan specialista, aki általánosan érvényes megállapításokat teszen. Mint ember és művész kis vésőjével falapokon megörökíti nosztalgiáinkat, sejtéseinket, felismeréseinket, a humánus magatartásnak azokat a közös motívumait, melyek az erdőjáró természetbarátra épp olyan jellemzőek, mint az űrberepülő asztronautára.

POGÁNY Ö. GÁBOR

Egy igaz magyar film, a Hideg napok

Stílusos és talán némiképp szimbolikus erejű is, hogy az idei pécsi országos játékfilmszemle — s voltaképp az idei filmévad is — a Karlovy Varyban nagydíjat nyert *Hideg napok* bemutatásával kezdődött. Ez a film ugyanis több, mint *egy* a jól sikerült magyar filmek közül, vagy akár egy kitűnő regény értő és elemző filmre komponálása. *Kovács András* rendezői munkája és *Cseres Tibor* írói alkotása a magyar filmtörténet *új irányzatának* szuggesztív eredménye, annak az áramlatnak része, amelynek első nagysikerű produktuma Jancsó Miklós *Szegénylegények* című filmje volt, s amelynek értékes elemei jelen voltak már Kovács András előző vállalkozásában, a *Nehéz emberek*ben, s Komlós János—Révész György *Minden kezdet nehéz* című „rendhagyó" filmjében is.

Egyfajta illúziómentes romantikus külsőségeket kerülő, a történelemhez és a társadalomhoz a *valóság és annak igazsága* felől közelítő magatartás a lényege ennek az új, mind sikeresebb irányzatnak. Olyan józanság és realizmus, amely nem elégszik meg a történelem látványos jelenségeinek a „nemzeti hagyományok" szerinti gépies mozgatásával, a múltról kialakult, köztudatba beépült társadalmi értékrend mechanikus életrekeltésével. Ellenkezőleg: a jelenség mögött a lényeget, az egyes mögött az általánosat, a véletlen mögött a szükségszerűt, az ok mögött az okozatot keresi, nemcsak „tükröz" és „mesél", de főképp gondolkodtat és elemez — s mozaikszerűségében, egyediségében is *összegez*. Az 1942 januárjában lejátszódott újvidéki vérengzésnek nemcsak részleteiben pontos és hiteles rajzát adja a film, hanem *minősítő* jellegével képes megragadni a Horthy-korszak lényegét, törvényszerűségeit.

Újszerű, dezillúziós nemzeti önszemlélet, az elmúlt évszázad nacionalista mítoszainak és görögtüzes frázisainak elvszerűen hadat üzenő történelmi látás terméke a *Hideg napok* — komplex művészi átvilágítása a magyar történelem egyik legsúlyosabb, az emlékekben még mindig vissza-visszajátszó korszakának. Kovács András a történelem mozgását sajátos módon éri tetten: a felsorakoztatott események mögött mindenütt kitapogatja a mozgató rugókat. Elsősorban a szereplők *hamis tudatát* vetíti elénk, a horthysta magyar katonatiszt jellemképét, sajátságos úri morálját, lehet mondani: „becsületkódexét" summázza a művészi játék villódzó-összeforró mozaikelemeivel. Büky százados történetében olyan típust teremt, s a vele egy cellába összezárt Tarpataki főhajónagy, Pozdor zászlós és Szabó honvéd *együttesének* kontrapunktikájával olyan szituációt hoz létre, amely a maga színváltó gazdagságában, összetett művészi dialektikájában kiválóan érzékelteti ennek a katonatiszti rétegnek, pontosabban: kasztnak, s az azt kitermelő ún. *történelmi középosztálynak* silányságát, fokról-fokra feltáruló amoralizmusát.

Mi a lényege ennek a nemzeti közszellemet és társadalmi mentalitást oly sokáig károsan meghatározó (és ma sem teljesen ártalmatlanított) „katonatiszti" magatartás-etikának? Kovács András Cseres regénye nyomán megfellebezhetetlenül pontos képi reprodukcióját adja az összetevő elemeknek: szervilizmus, gőg, az úri „kiválasztottság" tudata, a fékeveszett nacionalizmus és a „parancsra

1966 NOV

dosan megművelt búzatáblák zárják le a horizontot. Az elkomorult égaljára rárajzolódik a gyülekező fecskék csapata, nagy útra készülődnek, Afrikába a tél elől. Ha nincs is rajta a képen, ott mereng a grafikus is, a tárlatlátogató, aki a sötétbeveső lombok alatt a tél lehét borzongja már. Aztán a havas hegyoldalon, a téli erdőben, a zúzmarás gallyak láttán, jeges patakpartok mentén mégse didereg a lélek, mert ez a félelmetes évszak is oly organikusan követi a megelőzőket, s oly biztatóan jövendőli a tavaszt. Gy. Szabó Béla megérdemelné, hogy téli lapjainak külön tanulmányt szenteljen egy műtörténész. A gyermekkor csilingelő vidámsága visszhangzik szűk kis behavazott völgyeiben, az imént még hólabdázó, szánkázó fiúcskák és leánykák szeleskedtek azon a fahídon, mely a fehérbeborult ligetet általszeli. De hát a fametszet két hangján, fekete és fehér foltokkal miként különböztethető meg a hó az avartól, a zúzmara a virágtól? Van-e a képi absztrahálásnak varázslatosabb bravúrja, mint a szintelen grafika, fekete-fehér vonalak, foltok lényegremutató szuggesztiója?

A fametszetnek sokan a képzőművészeti műfajok között a ballada szerepét szánták, s valóban par excellence megnyilatkozásai drámainak nevezhetők. Gy. Szabó Béla kitágította a kereteket a fametszet körül, mindenféle emberi-művészi kifejezésre alkalmassá gazdagította eszközeit. Hogy az irodalmi analógiáknál maradjunk, lírai vallomások, epikus leírások, fantasztikus asszociációk, cselekményes epizódok, bölcselmi általánosítások, metaforikus jelképek — mind elférnek oeuvrejében, s mindnek meg is adja belső indokát, megszervezi tartalmi-formai egységét. S éppen azért tudja ezt megtenni, mert művészi tevékenysége központjában az ember áll, ő maga, de nem individuális elszigeteltségében, hanem a megértés, beleérzés, felmagasztosulás, szolidaritás, azonosulás differenciáló képességével felruházva. Amikor kilencezer méter magasan utazik vagy egy kínai tó partján a dzsunkák tömegét nézi, fába vési a rügyek fakadását, ellesi a jégvágók munkájának a ritmusát, tulajdonképpen az észlelhető mindenséget gyűjti be saját mikrokozmoszába. Furcsa mód, soha nem kerül fonák helyzetbe, pedig nem használ elvont képleteket, nem veszi igénybe a matematika, a geometria segítségét, megelégszik a képzőművészet ős-szerűségeivel, képalkotás útján akarja megismerni mindazt, ami megismerhető, vagyis: mindent, a mindenből azt, amit ma egy művész — kellő tehetséggel, megátalkodott szorgalommal, a közösség érdekeire kényes lelkiismerettel, a tudományok iránti fogékonysággal, a szenvedélyek forrásainak intuitív feltárásával — tudatosítani, érzékeltetni képes.

Az a fajta művészet, melyet Gy. Szabó Béla művel, nem marad tehetetlen a közérzet, a létkérdések egyetemes problémáinak megválaszolásakor. Az észlelhető valóság, az eléggé ki nem aknázható természet szolgáltat mértékegységet a végső összefüggések magyarázatára, a tények, történések, lelki megrázkódtatások, intellektuális elámulások rendszerbe foglalására. Mert a követhetetlen sebességekben, a végtelen távolságokban, a relatív időben is van valami vissza-visszatérő ütem, ismétlődő szakasz, redukált folyamat, ami az emberi értelemhez, az emberi ideg-pályákhoz viszonyítható, mondjuk inkább úgy: a világ eddig ismert legfinomabb anyagával, az emberi aggyal, az emberi agy készítményeivel egyre pontosabban mérhető. S mivel a művészet nem számítással, hanem érzékszervekkel teljesíti megismerő funkcióját, a szemnek szóló ágazataiban az élet, a világ látható alakzatai, megjelenési formái bizonyulnak a közlendők legzavartalanabb közvetítőinek. Nem erőszakoltan, nem együgyűen homocentrikus az a világkép, mely a natura, a földi vegetáció, flóra és fauna ismérveivel közeledik az ismeretlenhez, egészíti ki köreit. Eddig még minden újabb adat igazolta azt a régi feltevést, hogy az ember a legnagyobb közös osztó (vagy tán a legkisebb közös többszörös), amivel itt a földön a mindenséget valamiként analízálni (vagy szintetizálni) lehet. Nem idealizmus az, ha számotvetünk lehetőségeinkkel, s az emberi képességekhez arányosítjuk tudásunk potenciális kiterjedését.

A művész e lehetőségek mellett még mindig kiváltságos helyzetben van, a lényeghez a meggondolásokon, kombinációkon túl érzelmek, hangulatok révén szenzibilissé tett érzékletekkel is közelíthet. A természet, ember, társadalom relációjában Gy. Szabó Béla megnyugtató élményekkel, harmóniateremtő igazságokkal ajándékozza meg közönségét. Művei azt bizonyítják, hogy még sincs minden másképp; kár lenne lemondani a Szamos medrébe behajló fűzfa kellemes hajlatairól valamilyen stiláris doktrína kedvéért. Minden egyes hónap önmagában is kimeríthetetlen színjáték, követhetetlen variációja lényeknek, mozgásnak, organizmusoknak. Milyen szép a tó páfrányos fövenye, a sziklák és hullámok formai vetélkedése, a botanikus kert tenyészete! S milyen megragadó, elámító, egyszerű és mégis fel-

Gy. Szabó Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

JUN 28

1021

A fametszés mestere

GY. SZABÓ BÉLA KIÁLLÍTÁSA

A fametszet híveit reprezentatív kiállítással várja a Nemzeti Galéria — a műfaj nemzetközi hírű képviselőjének, a román állami díjas *Gy. Szabó Bélának 350 művéből rendezett tárlatot.*

A fametszésnek egyedi, sajátos atmoszférája van, a grafikai eljárások közül talán ezért vonzott ez a *fekete-fehér vonalakkal* ható *kifejezési forma* legtöbb hívet a művészi drámaiságra fogékony tárlatlátogatókból.

Kolozsvári vendégünk főlényes mestere ennek a műfajnak. Termékenysége elsőve bámulatba ejtő: mesterségbeli tudásán kívül. csak a napi *15 órás alkotómunkával magyarázható műveinek mennyisége.* Ráadásul — a katalógus tanúsága szerint — a fametszésen kívül, munkásságának jelentős része a festészet is.

Gy. Szabó Béla most bemutatott metszetei főleg a természet és az ember kapcsolatáról vallanak. Vízmosások, erdőrészletek, tisztások, csurgók és patakok intim, megnyugtató légkörét idézi, szakmai bravúrral kényszerítve anyagát: a fát, hogy színt és mozgást tolmácsoljon, életrekeltse a *természet hangjait, a szél járását, a bogár futását.* Mindezt úgy. hogy szigorúan ragaszkodik az igazsághoz: nem szépít, nem költi át idillé a valóságot. Csak éppen felemelt mutatóujjal int egy egy természeti látvány előtt: ez is a boldogsághoz tartozik, ez is az ember öröksége —, meglátása pedig kötelesség.

A kiállítás idejére személyesen hazánkba érkezett művész *négy évtizedes pályáján ez a 36. tárlat* — Budapesten pedig a harmadik bemutatkozás. A képzőművészet magyar barátai eddig is figyelemmel *kísérték* Gy. *Szabó Béla* munkásságát, sikereit — most az *N. Pénzes Éva és Pogány Ö. Gábor* érdő rendezésében megnyílt kiállításon személyesen győződhetnek meg román művészvendégünk ihletettségéről, szakmai felkészültségéről.

(nóti)

XI. évfolyam, 151. szám
1966. június 28. kedd

...ifjúsági lap

...TIKAI NAPILAP

...SZÓLÍTOTTÁK F...

...onai p...
...entiná...

...gyminiszter c...
...dulatok Buen...
...li miniszterta...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Szabó Béla

NÉPSZAVA

1960 JUN 19

Gy. Szabó Béla kiállítása a Nemzeti Galériában

Gy. Szabó Bélának, a Román Szocialista Köztársaság Állami-díjas művészének háromszázötven alkotását bemutató kiállítása nyílt meg szombaton a Nemzeti Galériában. A nagy anyag a kimagasló művész életművének kis része csupán, de híres fametszeteinek számottevő részét tartalmazza. Gy. Szabó Béla közvetve Székely Bertalan és Edvi Illés Aladár tanítványa.

A kiállításon egykori patrónusa és tanítómestere, *Varga Nándor Lajos* mondott beszédet, méltatva tanítványa nagy jelentőségű életművét. Ezután *dr. Pogány Ö. Gábor*, a Nemzeti Galéria főigazgatója üdvözölte a kiállításra Budapestre érkezett hatvanegy éves mestert.

A megnyitón részt vett a művészeti élet számos neves munkása és vezetője. Ott voltak a Román Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének képviselői, valamint más diplomáciai testületek tagjai.

A tárlatot július 17-éig tekinthetik meg az érdeklődők.

Arról is
ugyancsak bi
—, hogy
TMDB-tárgya
zően *szemrel
ve neheztelés
a szakszerve
viselőket, akik Javorfiné
részére jogvédelmet biz-
tosítottak.* És végül —
ugyancsak nem felelőtlen
szóbeszéd — Janosek
Gyula elnök már *napok-
kal a tárgyalás előtt ki-
jelentette, hogy Jávorfiné
panaszát elutasítja!*

Nem tudjuk, mivel és

Annyi azonban máris bizonyos, hogy ha nagy ember is a megyei művelődési ház igazgatója, a népművelési tanácsadó vezetője, a zenészek közvetítője — *»nagyságát« nem emberségének köszönheti...*

Lukács Mária

enc meg egy

tenni az öreg, beteg szü- *többen hevesen támadják*

Gy. Szabó Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Népszava

1966 JUN 26

1021

Gy. Szabó Béla fametszetei a Magyar Nemzeti Galériában

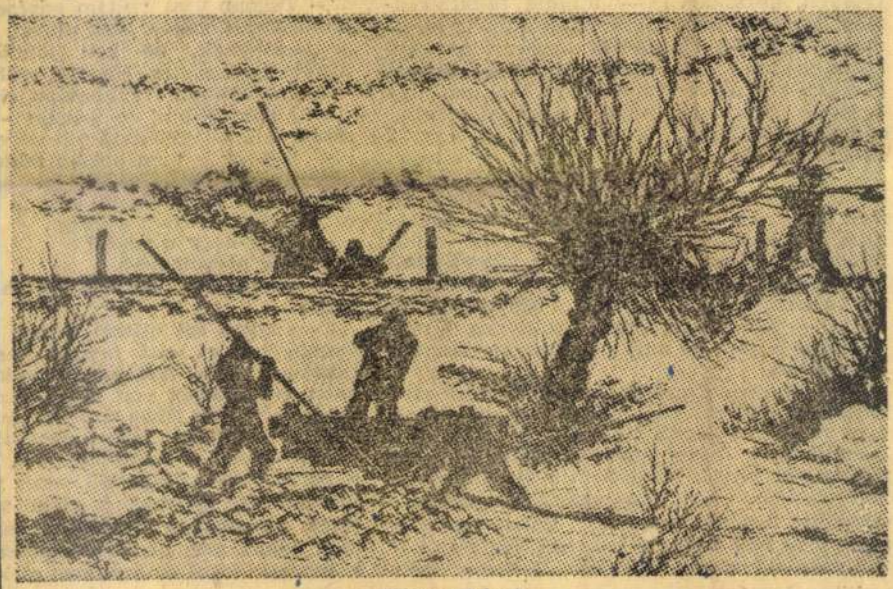
Hírneve messze megelőzte a kolozsvári művésznek a Magyar Nemzeti Galériában megrendezett gyűjteményes kiállítását. Hazájában és külföldön számos siker és kitüntetés öregbítette már eddig is hírnevét. Sikereit némi büszkeséggel vettük tudomásul, hiszen a művészet alapjait közvetve vagy közvetlenül magyar mesterektől sajátította el. Munkáit azonban mindeddig csak kis számban ismertük. Pedig Gy. Szabó Béla ritka termékenységű művész. Kevesen vannak, akik hozzá hasonlóan, alkotó erejük teljében máris mintegy 200 olajképet, 1000 pasztellt, 200 vízfestményt és több mint 900 fametszetet mondhatnak magukénak, nem is szólva a több ezernyi ceruza-, tus- és szénrajzról.

Munkásságának gerincét fametszetei alkotják. Ezeknek műbecsét az is emeli, hogy a többnyire szokatlanul nagy méretű és a legapróbb részletekig kidolgozott fadúcokról — amelyeknek megmunkálása, mint fizikai teljesítmény, sem megvetendő —, még a levonatokat is sajátkezűleg készíti.

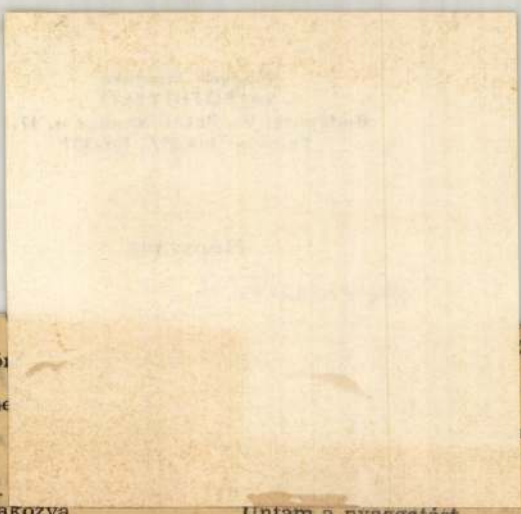
Fametszeteinek mintegy harmadrészét, 350 művet láthatunk mostani gyűjteményes kiállításán. Bravúros technikai kivitelük mellett témáik változatosságával is meglepnek. A többséget alkotó, részletgazdag, hangulatos tájakon kívül szerepelnek jelenetek a falusi életből, nagy elődök és neves kortársak arcvonásai, népmesék motívumai, sőt eszmeileg legigényesebb vállalkozása is: Dante »Isteni színjátékához« készített illusztráció-sorozata.

Nagy öröm számunkra a kiváló művész közelebbi megismerése. Reméljük, hogy kiállítása egyúttal élénkülő kulturális kapcsolataink kezdetét is jelzi a baráti Románia képzőművészeti életével.

(havas)

Gátmunkások

toztak, a mérgen hallatva. S
jártál te bokszolni!
— Hogy én nem! Na, jöjjö
melyiktek!
— ... de a válogatottban ne
tértek ki előle.
— Na jó, ott nem.
— Akkor minek lódítasz?
— Én nem lódítok, csak ...
— Csak? — néztek rá várakozva.
— Eh, hülyék vagytok — vörösödött el, s kirohant a lemezekkel.

Egy Lenszki nevű dromedárral dolgozott együtt. Ez a Lenszki a legjámborabb ember volt, akit valaha láttam. Tagbaszakadt, szegletes arcú, lassú eszű — mindig mosolygott. Legénykorában csendőr volt tíz évig, de csak az őrvezető rangra vitte. Eleinte csodálva hallgatta Budót, alkalmazkodott kiszámíthatatlan tempójához, rohanva vitte a lemezt, míg csurgott homlokáról a verejték, s ha Budó elnyújtózott a ládán, ott ült lábtól neki, pislogva, mosolyogva és fújtatva s a tenyérvédővel törölgette a homlokát. De Budó egyszer még őt is kihozta a sodrából. Amíg csak bizonygatta, hogy erősebb nála, Lenszki jámboran mosolyogva csóválta a fejét, szégyenlősen tiltakozott. Amikor mindenáron bokszolni akart vele is, csak hallgatott és a vállát vonogatta. S azon is csak nevetgélt halkan, hogy Budó körültáncolta, célozgatta, hátát, karjait ütögette. Hanem egyre merészebb lett a kötekedésben, s — véletlen, készakarva? — mindig fájlalt reumás derekára nagyobbat talált ütni a türelménél: Lenszki elordította magát s az egyharminc széles, két és fél méter hosszú lemezt a végén két tenyerébe ragadva fölkapta, úgy kergette körbe az üzemen a méregtől elfulladó hangon kiáltozva: — Agyoncsaplak! Agyoncsaplak! — A brigád hasát fogta a nevetéstől, míg észre nem vettük, hogy komoly a dolog, Budó egyre sápadtabban ugrál előle egyik lemezrakás mögül a másik mögé. Már indultunk is szétválasztani őket, de Csinos — akit mindenki gyereknek nézett s gyerekesnek könyvelt el — egy lélekbe ható mondattal szétválasztotta őket, mielőtt beavatkoztunk volna: — Jön Miska bácsi! — kiáltotta. A művezető nem jött, de mire körülnéztek, kicsikét lehiggadtak.

Nyár közepén Lenszki hirtelen egy hét szabadságot vett ki. Azt hiszem, aratni ment, mert mindig szüksége volt valami mellékesre. Fizetéskor az összes pénzt hazaadta, egy hét múlva már kérdezősködött, nem tudunk-e valahol rakodómunkát vagy akármit, az asszony elköltötte a pénzt, macerálja. Csuda egy asszony volt ez a Lenszki felesége. Végtelen kövér, lehetetlen vékony hangú. Nehezére esett

Untam a nyaggatást.
— Figyelj rám, Budó! Mit a
donképpen? Ha elégedett vagy
szükséged a mások elismerésér
tél, feleltem. Ha csak dicsérete
ni, hallgasd magadat!
Megsértődött. — Szerinted é
gyok? — kérdezte dühösen.
— Még nőni fogsz — felelte
hagytam.

Pár napig került, azaz — m
héten, mint mondtam, együtt ho
— nem szólt hozzám, csak am
volt, s ha elvégeztük a közös
maradt a raktárban, vagy leállt
nél beszélgetni. A hét utolsó n
már várt a présnél, mikor levá
előttös műszakot. Látszott, ali
valamit mondhasson. S még
rajta. Nem tudtam mi, bár több
tem, vizsgálódva. Csak aztán
hogy a bal arca kicsit dagadt,
újságolta:
— Tegnap újra voltam edzés
tam semmit otthon, csak utólag.
az asszonynak, be kell jönn
tűzoltó-gyakorlatra. Na, mit szó
Vállat vontam. Láthatóan e
— Neked semmi se tetszik! -
raktárban. — Szerinted mit kén
— Először is nem nekem tesz
bármit is csinálsz, neked lesz j
Másodszor, ha kíváncsi vagy a
re: inkább kivárom a végét.
— Hogy-hogy a végét?
— Míg abbahagyod.
— Csakugyan azt hiszed, h
gyom?

Csakugyan azt hittem, s nem
Önmagában ez tehát nem is le
csakhogy Budó elkezdett gondolk
gyon kínos dolog volt neki. A
amennyire bele lehet látni egy m
— olyasfélét érzett, hogy meghaso
val. Kijózetett a paradicsomból,
a paradicsomi állapotból, amit
törődömsége nyújtott, és olyan
resett önmagában, amelyek tu
nem voltak meg benne. Feltette
a kérdést: jogos és értelmes csel

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 NOV 29
PETŐFI NÉPE

1021

Kell a csend és harmónia

Gy. Szabó Béla kiállítása — Dr. Gonda György megnyitója

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága immár az ötödik olyan művész kiállításának adott helyt székházában, aki szorosan kapcsolódik munkásságával a természethez, a táji szépségek megörökítését küldetéses feladatának érzi. Gy. Szabó Béla festő- és fametszőművész (a Román Szocialista Köztársaság állami díjas népművésze) főként e tájhoz kötődő fametszeteiből Fábián Gyula rendezett szép kiállítást a gyönyörű Liszt Ferenc utcai épületben. A múlt heti megnyitón részt vett Román Pál, a megyei pártbizottság első titkára, eljöttek a művész szanki és kiskunmajsai tisztelői, a készülő állandó emlékszoba gondosai.

Gy. Szabó Béla munkásságát, a tárlatot dr. Gonda György államtitkár, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnöke nyitotta meg. Némi rövidítéssel közöljük beszédét.

Akik e kiállítás képeit megtekintik, egy csodálatos és sajátos világgal találkoznak. A természet, a természet hangulata, változásai, szépségei: ez a művek legfőbb mondanivalója. Nyugalom és valamiféle derű árad ezekről a képekről és hallatlan egyszerűség — semmiféle magyarázatra nem szoruló képi megjelenítés — valóban művészi ábrázolása a valóságnak. Egyszerűség, amellyel azonban a világról mégis olyan sokat elmond a fametszés eszközével.

A nyugalom, a derű és — hozzáteszem — a harmónia mögött azonban ott érezzük az élet, a világ, a természet mozgását. A látvány: a csend, a nyugalom letisztult megjelenése. Ha arra gondolunk — és a képek erre ösztönöznek —, hogy milyen nagy felelősség és milyen nagy munka megőrizni az értékeket, a természet vagy az ember által alkotott értékeket, akkor Gy. Szabó Béla már mindent vagy majdnem mindent elmondott nekünk. Mert, nemcsak valami nemesen szépet nyújtanak számunkra ezek a képek, hanem gondolatokat, érzéseket indítanak el. Itt kezdődik a művészet lényege. És Gy. Szabó Béla igazi művész, nagy mester.

A természet, a csend, a nyugalom más vonatkozásban is fontosnak tűnik. Sajátos, nehéz időket élünk. Kell a csend és a harmónia, mert az élet veszélyei és gondjai között ma erre különösen nagy szükségünk van. Az élet szebbik és jobbik felét, örömeit teljesebbé teszik e képek, az általuk nyújtott élmények és hatások.

A kiállításon Gy. Szabó Béla sokrétű és gazdag terméséből most fametszeteket látunk. Kétségkívül ez munkásságának talán legfőbb területe. De tudjuk, hogy csodálatosan szép, pasztellképei is gyönyörűek, képi gazdagságot és gondolatokat fejeznek ki. Nem is akármilyeneket.

A fametszés régi, mondhatni ősi kifejezési eszköze a művészi közlésnek. Kínai és japán mesterek képei jelennek meg előttünk, valami egyetemesen emberi értéket érzünk. A világ anyagi és szellemi egységét, amelyre olyan jó manapság gondolni és hinni is abban, hogy az egyetértés, az együttélés és a béke is ilyen egyetemes és elemi erejű. Bár így lenne.

● Önarckép.

De hadd térjek vissza a képekhez. A fametszetek fekete és fehér színei első pillanatban valamiféle sajátos egyszerűséget érzékeltetnek. De egy-egy kép előtt megállva a két szín mögött gazdag tarkaságot érzünk. Tessék csak megnézni: a víz kéken csillog, a természet alapszíne a zöld. És mindezt a művész láttató ereje vetíti elénk, két színnel, a fehérrel és a feketével.

Nagy öröm számomra, hogy ezzel a néhány megjegyzéssel érzékeltethettem mindazt, amit Gy. Szabó Béla művészetéről fontosnak és elgondolkoztatónak tartottam és tartok.

Mégis van bennem egy olyan érzés, hogy talán ez is több, mint amit itt most elmondani szükséges volt. Mert, ott lehet egy kiállítást nyitó beszédnek valamiféle fontos szerepe —, ahogy erre már utaltam is —, ahol részletesebb bevezetés és magyarázat kívánkozik a művekhez. De itt élőre

Futóhomok.

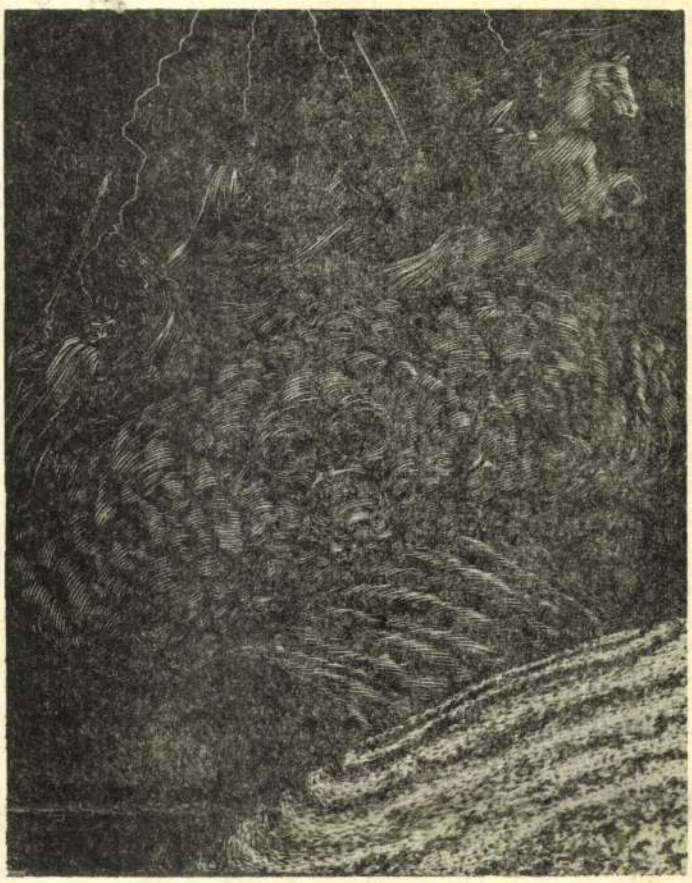
nincs szükség. Semmi mesterkéltség, semmi magyarázatra szoruló, szélsőséges elvonatkoztatás. Hadd tegyem hozzá — ugyanakkor korszerű is.

December 2-án 10
ÚJ CENTRUM ÁRUHÁZ
Kecskeméten

TÖBB MINT 20-FÉLE SZOLGÁLTATÁSSAL,
TÖBBEK KÖZÖTT:
DÍJTALAN HÁZHOZ SZÁLLÍTÁS,
AJÁNDÉKUTALVÁNY-ÁRUSÍTÁS,
INFORMÁCIÓ, GYERMEKMEGŐRZŐ,
RUHATÁR, CSOMAGMEGŐRZŐ,
JÁTÉK-, ÉS ÜDÍTŐITAL-AUTOMATÁK,
VIRÁG-, KÉPESLAP- ÉS FOLYÓIRAT-ÁRUSÍTÁS,
HÁRISNYA-SZEMFELSZEDÉS,
GYORSÍTOTT OTP-ÜGYINTÉZÉS.
VÁRJUK VÁSÁRLÓINKAT.

5767

1021

MŰVÉSZET

GY. SZABÓ BÉLA MŰVÉSZETÉRŐL

A Kolozsvárt élő művész a Román Szocialista Köztársaság államdíjas, érdemes mestere, gazdag grafikai munkásságát Bukaresttől Mexikóig, Budapesttől Moszkváig, Kínáig, szerte a világon jól ismerik. Fametszetei mellett azonban nem feledkezhetünk meg nagyszámú olaj- s főleg ragyogó színekben pompázó pasztellképeiről sem. Életművének sokoldalúságáról több mint 400 hazai és külföldi cikk és katalógus s Murádin Jenő részletekbe menő monográfiája is tanúskodik.

Több mint 1300 fametszetet alkotott. Olyan sorozatok, metszetkönyvek és önálló lapok ezek, melyek ismeretében méltán tekinthetjük őt a XX. századi fametszet megújítójának. Új életre keltette, rangot, tekintélyt szerzett ennek az ősi, de elhanyagolt technikának, egyénivé fejlesztette a fametszést, gazdagon rajzossá, játékosan kifejezővé s nagy gondolatok hordozójává. Hiszen a „fekete-fehér elegendő arra, hogy remekművet alkothasson az ember" — mondotta Degas. Gy. Szabó grafikai munkálkodása mintegy 15 ezer tusrajzot, ceruza- és szénrajzot sorakoztat még a metszetek mellé.

Az egész erdélyi tájból és életből, a mindennapokból, a munkás és tevékeny ember élményeiből teremtett művészetet. A munka, a mozgás kifejezésére, mint mondja, legalkalmasabb a vonal. Nála nem találhatók meg az újabbkori művészetben igen gyakori elrajzolások. Vonala a legmerészebb rövidülések, a legizgalmasabb mozdulatok ábrázolásában is biztonsággal domborítja a formákat. Távol áll minden dekoratív gördülékenységtől, egyetlen célja van csak, az, hogy az élet megfigyeléséből keletkező vízióit művészien örökítse. A *Körhintázók*, a *Lófürösztés*, *Napraforgóverő* stb. metszetein a népi környezetet modern hangszerelésben szemlélteti.

tény, hogy az elosztási mutatójuk 3,83, lényegesen magasabb az intézményi átlagnál (1,94) jelzi, hogy meghatározó szerepet töltenek be az otthon életében. A közösségbe tartozás érzése, a társaikhoz való alkalmazkodás, értük érzett felelősség kialakult és megerősödött bennük. Ez közvetlenül kihat a lakók egymás közötti, továbbá a lakók és a dolgozók közötti jó kapcsolat megteremtésére.

ÖSSZEGEZÉS

A tanyai életmód kedvezőtlenül alakítja a szociális, somatikus és pszichés állapotukat. Hajlott korukra testi, lelki és szociális státuszuk megromlik, ezzel együtt a legtöbbjük esetében a társas kapcsolataik is beszűkülnek, gyakran teljesen megszűnnek. Izolálódnak, magányos életük következtében személyiségük fokozatosan elszürkül. Amikor már végső megoldásként elfogadják a szociális otthont, a megfogyott testi és szellemi erő csak nehezíti az új életforma elfogadását számunkra. A dolgozók részéről a megfelelő bánásmód, az okos, sorsukat ismerő odafordulás segítheti őket az új életforma megismerésében, a saját megváltozott életmódjuk önmaguk által való elfogadásában.

Minden dolgozó arra törekszik, hogy az új lakók mielőbb társakra találjanak, akikkel egy idő múlva a kölcsönös szimpátián alapuló, a közös tevékenységben kiteljesedő személyközi kapcsolatok létrejöhetnek.

Ehhez több irányú segítséget kell adnunk az idős embernek. Támogatást kell nyújtani számunkra a múltban megszakadt, megromlott családi-rokoni kapcsolataik rendezéséhez. Az intézményen belül olyan, koruknak, egészségi állapotuknak megfelelő hasznos elfoglaltságot kell biztosítani, mellyel felkelthetjük érdeklődésüket az új életforma iránt.

A munka, a pihenés, a szórakozás megfelelő aránya a napi rendszeres elfoglaltságon túl biztosítja számunkra a tevékeny, kiegyensúlyozott élethez szükséges életritmust. A foglalkoztatás és a társas kapcsolatok alakulása között szoros összefüggés van, ezért a hasznos időtöltés különböző formáiba bevont lakók az együttes tevékenység során több irányú személyközi kapcsolatba tudnak lépni.

A felébresztett érdeklődésük teremti és tartja a kapcsolatot a világgal, ezen belül a szűkebb és tágabb környezettel is. Mindezek együtt valamennyire személyiségük fejlődését is magukkal vonják.

A helyesen megválasztott tevékenység javítja gondozottaink testi és szellemi állapotát, megőrzi azok frisseségét, és jórészt képes biztosítani a szociális otthonon belül a harmonikus, kiegyensúlyozott életet.

1983

Tájképein a pasztell színfoltok örömét lassanként ráncba szedik a talaj gyűrődései. Erdély hegyei, dombjai vonalban beszélnek a megértőnek Gy. Szabó tájképein is. A színek vonallá egyszerűsödnek, visszaérkezik újra a metszetekhez, vésője meglepő biztonsággal nyesi a fát. Alapja a természet és az élet, de nem másolja tárgyát, hanem átkölti azt, ez okozza tájképeinek szuggesztív hatását, ahogy erről az 1948-ban rendezett kiállításának katalógusában magam is beszámoltam. A romániai Dacia kiadó művészi album formájában jelentette meg *Hónapok* címen 12 tájképét. Vallomások ezek a metszetek az évszakok változásaiban megtalált szépségekről: a tél hidegében, a tavasz friss lomb- és bimbófakadásában, a nyár hevében vagy az ősz elmúlást sejtető hangulatában. A *Hónapok* metszetein sokszor csak néhány fa, egy zúzmarás ág, pattanó rügyek, madarak röpte, fecskék vonulása jelzi az időszakot. Minden egyes darabja egyben a tájköltészet remeke. A neves mester grafikái ugyanis a fekete-fehér kétszólamúsága mellett is rendkívül festőiek. Gy. Szabó olyannyira birtokában van mestersége eszközeinek, oly biztos kézzel alakítja lapjait, vési dúcait, hogy érzékeltetni képes a látvány legösszetettebb jelenségeit is, de egyúttal lényeges ismérveit is hangsúlyozza. Bizonyos, hogy örömét leli a dús vegetációban, a felhők játékában, az apró hullámok tovagyűrűző fodrában. Különös, hogy ezzel a viszonylag nehézkes grafikai eljárással milyen könnyedén kelti fel a mozgás képzetét, a madarak röptét, a tört sugarak testetlenségét.

Egyes lapjain megörökítette a már lebontott házak, utcák képét s nem egy híres vár romjait. Ismert erdélyi kiválóságokról készült portréi, mint például a tudós *Apáczai Csere Jánosról*, a kiváló történész *Kelemen Lajosról*, *Nagy Istvánról*, *Jancsó Elemérről*, művelődéstörténeti szempontból is jelentősek. Beleérzése mély, kifejezési formáit, a vonalak indulatát is a megérzett jellem szabja meg. Sugárzó embersége, intellektuális varázsa kitűnő önarcképein is szembetűnő.

A második világháború után, amikor már küldheti külföldre műveit, Peking, Buenos Aires, Tokió, Leningrád, Moszkva, Kairó, Lima stb. városokban szerepel kiállításokon. Majd kétszer is jár a fametszet őshazájában, Kínában. Ennek a távol-keleti országnak emlékét *Kínai úti vázlatok* című könyve és rajzok, metszetek őrzik. Köztük a művészileg igen jelentős *Tibeti sapkás önarcképe*. Belgiumban rendezett kiállításán Liège város díszpolgárává választották. Itt is, mint annyi kiállítóhelyén egy sorozatot ajándékozott metszeteiből. 1966-ban a budapesti Nemzeti Galériában nagyszabású kiállításán egész addigi életművét mutatták be, köztük több pasztellképét, a Szigligeten készültek közül. Az aprólékos kidolgozás mellett metszetein egyre gyakoribbak az elhagyások jellemzik. Képeinek hangulatára is illik az, amit Rabindránáth Tagore füredi tartózkodása idején így fejezett ki: „Majdnem az egész világot bejártam, de az égnek és a víznek ezt a csodálatos szépségét, amely a vízparton gyönyörködtet, sehol megragadóbbnak nem láttam."

1973-ban Mexikóba utazik. Itt is szüntelen dolgozik, kiállít, mint írta: „Életem legmagasabb szintű kiállítását rendeztem (2250 méteren) Mexikóváros Almeda nevű palotájában." Erről a több hónapos utazásról *Mexikói tél* című könyvében írásban és képben is beszámolt. Kolumbiában a „fametszés királyaként" ünneplik. Közben otthon és Budapesten is egymást érik kiállításai. Legutóbb Finnországban is nagy sikerrel.

Művészetének egy másik műfaja irodalommal kapcsolatos: többek közt illusztrálta a *Haja haja virágom* virágének-gyűjteményt, s Csokonai, *Lilla-dalait*.

Dante Divina Commediájának ihletésében 20 nagyméretű fametszetet alkot. A Commedia mindhárom részéhez készült remek kompozíciói más-más elgondolásban tárják a néző elé a dantei Pokol, Purgatórium és Paradicsom skolasztikus rendszerű fejezeteit. A legkülönbözőbb lelkiállapotot fejezte ki a kétségbeeséstől, az utálattól, örömteli csodálkozáson át egészen a mindent látott ember megbékült boldogságáig.

Korunk nagyszabású kozmikus kísérletei, az [illegible] dagsága, vibráló szépsége mind ihletői voltak a kivalo lametszőnek s így poézissal, muzsikával telített illusztrációi felejthetetlen élményt nyújtanak. E sorozatban olyan szakmai kérdés is felvetődött, mint például a fátyol s árnyék nélküli lelkek ábrázolása.

Legújabb, sok fantáziát igénylő vállalkozása a *Jelenések könyvének* látomásos illusztrálása 22 nagyméretű metszeten. Egyik legemlékezetesebb lapján az Apokalipszis lovon vágtató ítélethozóit halálfejes atomfelhőn feltalálóinak portréival együtt ábrázolja.

Gy. Szabó bámulatos munkatempója, művészi alázata példa már nemzedékek számára. Saját magának fogalmazott törvényeihez hűséges volt egész életútján: „Maradj művész mindenkor! Művészeted gyakorold, ne magyarázd! Ha jöttek hozzám titoklesők — folytatja — annyit mondtam: tízezerszámra készítettem rajzokat, nem tudok mást ajánlani senkinek, rajzolni kell! Talán még annyit, amit útravalóul egykori gyulafehérvári mesteremtől kaptam: minden munkádat úgy végezd, mintha csak az az egy kép maradna utánad, s abból kellene, hogy megítéljen az utókor." Ma is állandóan dolgozik, keresi a megújulás útjait, eszközeit. „Maga művészetének rabja!" — idézi egyik kortárs festő vádját. És így folytatja: „Ezt a rabságot szívesen vállaltam és nem bántam meg."

Ma is kedvelt kiállítója a világ legszámottevőbb múzeumainak, kiállítási csarnokainak.

Sokat emlegetett annak a felejthetetlen és meghatóan kedves találkozásnak élménye, amikor a *Hónapok* című metszetalbumának megjelenésekor bekopogtatott Kós Károlyhoz és tanítványi tisztelettei nyújtotta át az ajánló sorokkal ellátott friss példányt. „Tanítvány — homályosodtak el Kós Károly szemei — ebben Te lettél a mester Erdélyben, Európában s talán az egész világon!"

M. KISS PÁL

A NAGY ÚT ELŐTT

9114.8.

Gy. SZABÓ Béla

CSOMAFÁY FERENC felvételei

ROMANIAI
BUKAREST

Gy. Szabó Béla emlékkiállítás Kolozsváron

Kolozsvár-Külső Református Egyházmegye Esperesi Hivatalában Gy. Szabó Béla emlékkiállítás nyílt az elmúlt napokban. A kegyeletteljes alkalom: öt éve hunyt el a jeles művész. Az emlékkiállítás szervezője és házigazdája, Ferenczy Miklós esperes Igehirdetés után műtörténészi értő szavakkal időzött el Gy. Szabó Béla életpályájának főbb állomásainál. A kiállított fametszetek kapcsán megjegyezte, hogy a Mester, mondanivalóját, a Bibliát s annak könyvei között megállt János bizonyságtételeinél". Az Apokalipszis-sorozat e 22 fametszetét most állítják ki először nyilvános tárlaton (megelőzően a Pata utcai református imaházban lelt rövid ideig otthonra), s mint azt Ferenczy Miklós lelkipásztor elmondotta: „Gyulafehérvár szülötte, Kolozsvár gyermeke, a világ több országának, nagyvárosának ünnepeltje, a fametszésnek ez a szegény erdélyi magyar fejedelme a 22 fatelt, az intő kezet, a hét pecsét titkait, a kiválasztottakat és meggyötörteket, égbe szálló lelkeket, a sok jajt, az antikrisztust hamis profétáival, a halállovasokat, a földindulást, a halálmadarak szárnyainak fenyegető árnyát, a menynyei Jeruzsálemet, az Élet vizét és az Élet fáját . . . "

Az esperesi hivatal tágas, világos termei kiválóan alkalmasak hasonló tárlatrendezésre, s az esperes úr nem is rejtette véka alá ebbéli szándékát illetve terveit. A Farkas utcai református templomban (de másutt is) rendezendő Zenés áhítat-ok mellett így hát az erdélyi magyar képzőművészet is (újabb) otthonra találhat az egyházak pártfogolásában.

Az amerikai katonai szóvivő szerint két Szn—24-est és valószínűleg két Mig—21-es vadászgépet sikerült lelőni, a többi átmenekült Iránba. Az amerikai parancsnokság véleménye szerint Irániban jelenleg 120 iraki repülőgép tartózkodik.

Bagdad egyik legfontosabb hídját sikerült lerombolnia a szövetséges légierőnek. A bagdadi rádió szerint az elmúlt 24 órában a szövetséges légierő 281 bevetést hajtott végre iraki lakott területek ellen. Szerda estéig a háború kezdete óta az iraki légvédelem 361 szövetséges repülőgépet és rakétát lőtt le — jelentette még a bagdadi rádió. A francia vadászbombázók kuvaiti célpontokat támadtak, a Missouri sorhajó pedig már harmadik napja löví nagykaliberű ágyúival a Köztársasági Gárda kuvaiti állásait.

Izrael újabb tüzérségi támadást intézett a palesztin gerillák dél-libanoni rakétatüzegei ellen, a légierő pedig két menekülttábort bombázott. A libanoni hadsereg megkezdte felfejlődését a térségben, hogy megakadályozza a palesztin gerillák és az Irak-párti síiták támadásait Izrael ellen.

háború, a dzsihád kiterjesztését az Öböl-háborúban részt vevő szövetséges országok érdekeltségei ellen. A Perzsa-öböl térségi konfliktussal kapcsolatba hozott merényletek egyébként már világméretet öltöttek. Csak az elmúlt 10 nap folyamán több mint 100 bombamerényletről érkezett hír amerikai, brit, francia és olasz érdekeltségek ellen.

A hadműveletekkel párhuzamosan folytatódnak a konfliktus rendezésére hivatott diplomáciai erőfeszítések. Alekszandr Belogonov szovjet külügyminiszter-helyettes Teheránban tárgyalt Velayati iráni külügyminiszterrel, elsősorban az iráni elnök békekezdeményezéséről. Az iráni javaslattal kapcsolatosan egyébként Teherán napok óta lázas diplomáciai tevékenység színtere. Jasszer Arafat PFSZ-vezető Algírban tárgyalt Benjedid algériai elnökkel a maghrebi arab országok azon erőfeszítéséről, hogy véget vessenek a háborúnak. A szaúdi diplomácia vezetője, Szaud el-Fejszál emír Damaszkuszból Kairóba érkezett, ahol az egyiptomi vezetőséggel tárgyal az Öböl-térség fejleményeiről.

Bush a szovjet–amerikai viszonyról

Washingtoni sajtóértekezletén George Bush amerikai elnök kijelentette, továbbra is Mihail Gorbacsov szovjet elnökkel folytat közvetlen tárgyalásokat, és nem fog 25 új diplomáciai kezdeményezést indítani, hogy a különböző köztársaságokkal tárgyaljon.

„Gorbacsov még mindig a Szovjetunió elnöke, és mi az államelnökkel fogunk ezután is tárgyalni" — mondotta az amerikai elnök, majd ezzel folytatta: a Szovjetunió helyzete jelen pillanatban „igen aggasztó". De Bush elnök azt is elmondta, szerinte „soha, bármi történne is, a totalitárius rendszer napjai nem térnek vissza". A mostani nehézségek azonban — folytatta — „nem csökkentik óhajunkat, hogy a balti államok népei kiteljesítsék törekvéseiket". Az USA elnöke emlékeztetett arra, hogy a szovjet külügyminiszter washingtoni látogatásakor ígéretet tett arra, hogy a szovjet kormány tesz bizonyos lépéseket. „Figyelemmel követjük, hogy ezeket be is tartsák. Már vannak erre mutató jelek" — mondta Bush elnök, anélkül, hogy konkrét tényeket említett volna.

Két malomban őrölnek

A litván parlament elnöke, Vitautas Landbergis „a szuverén litván állam belügyeibe való megengedhetetlen beavatkozásnak" minősítette Mihail Gorbacsov január 5-i elnöki rendeletét a litvániai Legfelsőbb Tanács 1991. január 16. és 18-i, a köztársaság lakosságának megkérdezésével

Gorbacsov negyedórás beszédet mondott a március 17-i népszavazás fontosságáról. Mint mondotta, akkor dől el, fennmarad-e megújult formában a Szovjetunió, és hangsúlyozta, hogy minden józanul gondolkodó ember érdeke, hogy fennmaradjon.

Gorbacsov beszédében jogilag semmisnek

egyetemben együttműködnek a [illegible] összes országai biztonságának erősítéséért és széles körű kooperáció kiépítéséért, biztosítandó haladásukat, a politikai és a gazdasági stabilitás megszilárdulását a földkerekség e fontos térségében.

A szóban forgó államok ugyanakkor egyértelműen kötelezték magukat, semmi szín alatt sem folyamodnak erőszakhoz vagy erőszakkal való fenyegetéshez az Atlanti-óceán és az Urál közötti térségben, akárcsak nemzetközi síkon általában, és összes viszályaikat kizárólag békés eszközökkel rendezik.

Ugyanakkor a párizsi összejövetel alkalmával szerződést írtak alá az európai konvencionális haderőkről. Ennek a szerződésnek a révén — amely az első megállapodás a konvencionális haderők csökkentéséről a leszerelési tárgyalások történetében — az aláíró államok megfogadták, hogy a hatályba lépésétől számított 40 hónapon belül lényegesen csökkentik támadó fegyverzetüket: repülőgépek, helikopterek, tankok, páncélos járművek, nehéztüzérség.

Az EBEÉ-folyamatban részt vevő 34 állam Párizsban egyetértett az új egyezménnyel, miszerint kiegészítő lépéseket kell tenni a kölcsönös bizalom fokozásáért, ami az európai biztonság és stabilitás erősítésének lényeges tényezője.

E fejlemények összegezéseképpen a Párizsi Charta az új Európáért ünnepélyesen meghirdeti, hogy „az európai konfrontáció és megosztottság korszaka véget ért", és hogy a továbbiakban az EBEÉ 34 részt vevő állama az egymás közötti kapcsolatokat „a tiszteletre és a kooperáció-

Olvastam,

hogy a maga módján Szaddam Huszszeinnek sikerül rettegésben tartania a fél világot. Nem egy nemzetközi sportrendezvényt résztvevők hiányában kénytelenek voltak lemondani a szervezők. A sportolók egy része ugyanis fél repülőgépre ülni és valahova messze utazni. Nagyjából ugyanez

életének nyolcadik esztendején „mondandók pokon át kutatta, kereste a mondandók mészetesen elbeszél mindent: a próbate-

Az őszi mezőgazdasági diákfoglalkoztatás mérlege

Ez évben is hasznosan vették ki részüket a diákok az őszi mezőgazdasági munkákból, összességében mintegy 3-4 milliárd forint értékű terményt takarítottak be — ez derül ki a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumban a diákfoglalkoztatás eredményeiről, tapasztalatairól most elkészült összesítésből. Az őszi betakarításba 580 ezer általános és középiskolás, illetve főiskolai és egyetemi hallgató kapcsolódott be és túlnyomó többségük szorgalmasan, fiatalos becsvággyal végezte a munkát.

Az összesítés szerint a korábbi éveknél kevesebb napot töltöttek munkával, ám abban nagyobb számban vettek részt a diákok. A mezőgazdasági üzemek többsége gondosan készült fel a fiatalok fogadására. A megelőző éveknél jobban megszervezték nemcsak a munkát, hanem a fiatalok ellátását és szállítását is. Ez is közrejátszott abban, hogy a diákok teljesítményei növekedtek és ez a keresetükben is kifejezésre jutott. Órabéreik a múlt évihez képest 8 százalékkal emelkedtek és átlagosan 12-13 forintot tettek ki. Az üzemek a diákoknak kereken 180 millió forint munkabért fizettek ki.

A diákok őszi munkavégzésén túl ma már számos mezőgazdasági nagyüzem és oktatási intézmény más szempontból is gyümölcsöző kapcsolatot alakított ki. A tanulók rendszeresen látogatják az üzemeket, amelyek szakmailag és nem ritkán anyagilag is támogatják az iskolák szakköreit, rendezvényeit és a kirándulásokat. A minisztérium vezetése nagyra értékeli a fiatalok helytállását és köszönetét fejezi ki az őszi betakarítási munkához nyújtott segítségükért.

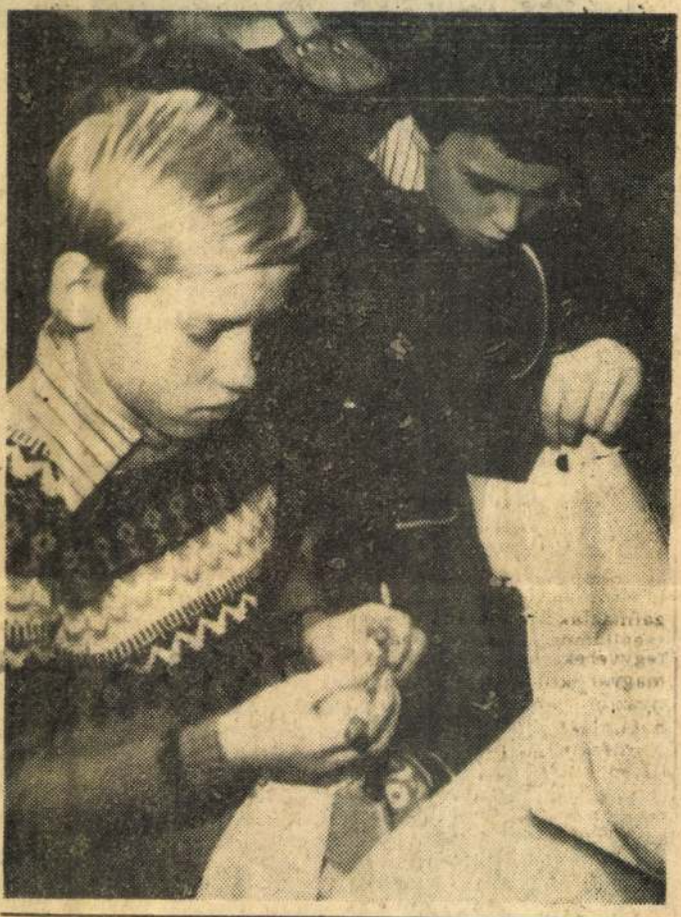
A karácsonyi ünnep...

...di ünnep... együtt van a család apraja, nagyja: papa, mama, testvér, unoka, dédi, sógor, anyós. Vannak azonban, akik nem érezhetik a család melegét, nem az igazi otthonban, hanem gyermekotthonban, intézetben ünnepelnek. Őket más apukák, anyukák ajándékoznak meg, tanítók, óvónők...

A komáromi gyermekvárosban az ovisok nagy-nagy izgalommal várták, milyen ajándék lapul a fa alatt. Minden csoportban hatalmas fenyő csillogott, villogott. Minden apróság fülig érő szájjal kutatta ki csomagját a fa alól. Felpróbálták az új ruhákat, gyorsan nevet adtak a babáknak, készült az ebéd a kis edényekben. A legnagyobbak, az

Vajon milyen aj...

Ennek a tollnak igazán örülök... (Fotó: Fodor)

25 éves a népi ellenőrzés

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
1982 DEC 23
1021

ÓK LAPJA — 1982. december 23., csütörtök

Ember és természet

Gy. Szabó Béla kiállításáról

Tengerpart

A tatabányai Puskin Művelődési Központ dózsakerti Kernstok-termében ismét kellemes élményben lehet részük a képzőművészeti alkotások iránt érdeklődő nézőknek. Az Ember és természet címmel nyitott kiállításon Gy. Szabó Béla fametszeteit csodálhatjuk meg. Túlzás nélkül használom a „megcsodálni" kifejezést. Több okból.

A művész 1905-ben született Gyulafehérváron. Kós Károly biztatta, hogy kötelezze el magát a fametszetek mellett, mert Kós ebben érezte a művész legfőbb erejét. Állami-díjat, Érdemes művész kitüntetést kapott Romániában. 1966-ban Magyarországon gyűjteményes kiállításával mutatkozott be. Ezen kívül ismerik képeit Mexikóban, Hannoverben, Kolumbiában. Metszetei könyv alakban is napvilágot láttak, meghozzá több kiadványban. Ötvenéves művészi pályafutását ünnepli most, amikor a tatabányai közönség ismerkedhet alkotásaival.

Nem kell sokat töprengenünk a Kernstok-teremben bemutatott fametszetei láttán, hogy a forrásra ráleljünk. Ábel a rengetegben, a Hargitán — Tamási Áron szinte mítoszt teremtett az erdélyi székelység két világháború közötti társadalmi helyzetéből adódó közérzetének napi megnyilvánulásai alapján. Kós Károly, Dsida Jenő és a többiek, meg az Erdélyi Szépmíves Céh kiadványsorozata is eszembe jutott Gy. Szabó Béla képei láttán.

Két vonulatot kell föltedeznünk a művész alkotásaiban. Az egyik, a direktebb, a mindenki számára vitathatatlanul érthető üzenet. Ezt egyebek között a képek címei: elnevezései megmagyarázzák (Pelői kőrtefája Székelykeresztúron; Ady szülőháza; Both vára Gyergyószentmiklóson; Gáles tó; Zsombékos a Rétyi Nyírben; Farnicei tó; Apácai Kopjafák...). Van aztán alkotásainak egy másik vonulata, amelyek címeiben az alkotó nem nevezi meg a konkrét helyet, ahonnan élménye származik (Zúhogó, Nyári eső, Legelésző lovak, Vihar előtt, Vegetáció, Indák és mókusok, Erdei patak), ám az előzőekkel egybevetve, ezek a képek is egyértelműen az erdélyi táj vonzásáról, megragadó erejéről vallanak.

Más megközelítésben is megítélhetjük alkotásait. Jelesen: vannak a helyre utaló, ráismerhető metszetei, s vannak általánosabb érvényűek. Mindkettő végül is ugyanazt sugallja, érzékelteti. Gy. Szabó Béla szereti szülőföldjét, attól elszakadni nem tud, arról el kell mesélnie mindazokat az élményeket, amelyek gyermekkorától kezdve művészi pályafutásának ötvenedik esztendejéig hatottak rá. Legszebb képeinek azokat éreztem, amelyeken az erdőbe vetülő napsugarak és egyáltalán a szűrt fény leképzésére vállalkozott. Vagy említhetem a Gránátalma című kompozícióját, amely olyan tiszta alkotás, hogy visszavonzza a látogató tekintetét. Gy. Szabó képei egyébként sem zsúfoltak. Egyszerű természetességükkel ragadnak meg bennünket.

A kiállított anyag a mester Magyarországon található munkáiból készített válogatás. Elsősorban a Petőfi Irodalmi Múzeumban, de természetesen másutt is vannak művei. Most örömmel köszönthettük Gy. Szabó Béla remek fametszeteit Tatabányán, a Kernstok-teremben.

Jenkei János

Déry Tibor útja

Déry Tiborral a bécsi évem közepe táján, 1922-ben ismerkedtem meg. Első verskötetét éppen abban az időben készült útjára bocsátani. Versei — mint az én akkori munkáim is —, a valóság fölött keringtek, sűrű gomolygásban. Tibor nehézvérű spanyol fantáziája az ég kárpitján keresett réseket, azon át surrant ki a földön látottakkal, és a világűr jeges terében, különös csillag—viszonylatok között, vagy holdközelben fürdette meg „nagy tehenét",

— — — — — — — — — —

„Ki ott fenn a hold fölött a nap fölött bőg és kölykeit szoptatja
lassan és óvatosan jár az ismeretlen térben
mint egy üstökös"

S megfürdette a felhőállatokat is, amelyeknek

„nincs fejük, nincs lábuk, nincs eszük, nincs szemük.
Függnek levegő között, elváltoznak és gomolyognak.
Szélhangon néha lepisszegnek a földre.
Ők szívják ki a madarak vérét és megőrjítik az éretlen férfiakat".

Amikor azt olvastam, hogy a felhőállatok néha szélhangon lepisszegnek a földre, valóban olyan érzésem volt, mintha az ember elindulna a dolgok igazi értelmét keresni, amely a kauzalitás függönyén túl (talán) mégiscsak rejtezhetik. Ragyogó felvillanásként példázta ezt a lehetőséget, mégha a pisszegés értelme rejtve is maradt, illetve ezt csak az újra feltámadt, úgylátszik egyelőre elpusztíthatatlan oksági mániánk keresi. A felhők beszéde pontos határt kapott a pisszegésben, ami az inneni világban rendreintést is jelent. Annyit megtudunk, hogy ők szívják ki a madarak vérét. Ezt a tulsó világ csodás és homogén rajzának találtam.

„Ha erős a szél, leereszkednek az alsó rétegekbe
s gondolataink közé keverednek. A rések előtt leskelődnek hangtalanul, s befonják mozdulatainkat. Mint árnyék
a falat, betakarják életünket. A nap megöli őket. Néha
a sürgönydrótokra ülnek s ellepik az elhaladó vonatokat.
Testükön messzi csillagok illata. Vándorolni, vándorolni,
vándorolni! Lehunyt szemekkel menetelünk mögöttük.
Árnyékukat végighúzzák a földeken, csillognak a viharban.
az eső szívünkbe mossa láthatatlan holttesteiket.
A villám megöli őket. A hold megöli őket. A tűz megöli
őket. Rejtélyes óráikban szivárvány alakban átkelnek
a hetedik földrészre, mely a levegő fölött kúszik arccal
lefelé. A szél eláll. Ez a csend ünnepe.

Tiszteld a felhőket.
A felhők vérünkben lebegnek.
A gonoszságunkat cseréljük föl szelíd bűneikre."

Tibor fantáziája sokáig megült. Még évekkel később is a neki írt leveleimben ilyen megszólítást kapott: „Tibuli drágakincspipacsállatka", vagy:: „Tibulihegyekreményeangyalokvére", vagy „Tibulifénylőszentjánosbogárzatúédestőgyeddel". Ezek a szófűzések leginkább a Nagy tehén című versétől inspirálódtak, és ahogy látom barátilag karikírozzák azt. Akkorra már mindketten túljutottunk hitünkön, hogy a földi téreken túli viszonylatokat valóságosként fogalmazhatjuk meg. Feltehetőleg azért, mert akkora ábrázolási szabadság nyílt meg előttünk, melynek előnyeit nem illett elfogadni.

*

Tibor valószínűleg jobban átlátta élhetetlen voltomat, mint saját magam. Legkorábbi emlékem róla az, hogy valamit igazítani akar sorsomon. Már nem emlékszem rá, hogyan.

Tibornak kutató szeme, elég erős orra és ideges vonaglású nagy szája van. Kreol arcbőrétől a szeme fehérje akkor még különös élességgel vált el, ami annál jobban föltűnt, mivel szembogara színe azonos értékűnek hatott a legsűrűbb motorolaj barnájával.

Lényében kedves bumfordiság lakik, amilyet néha egy jól megtermett házőrző kutyában látunk, aki nagy bundája, komoly feje, nehezen mozgó lábai folytán — noha igyekszik —, nem tudja kedveskedését úgy kifejezni, mint fajtája könnyedebben épített példányai. Ha valakiben ez a sajátosság megvan, abban rendszerint megtaláljuk a szív melegét is. Benne ebből a legtermészetesebb mennyiség van, elég arra, hogy átfűtse művét, és nem olyan sok, hogy kilengjen a magatartás egyensúlya. Bumfordisága testhezálló. Ez annyit jelent, hogy már a megjelenéséről leolvashatjuk. Aki először látja, mindjárt fogadhat magában, hogy nem tud fűrészelni, srófot hajtani, s a legkezdetlegesebb agglegényvacsorát elkészíteni. Rögtön észrevesszük, hogy nem szívesen tolna arrébb egy széket, nem ülne kerékpárra és nem vezetne autót. Nem azért, mert a jobb karja egy gyermekkori betegség következtében alig észrevehetően megrövidült, hanem mert a test szelleme únná az ilyenfajta mozgásokat. Sétálni mégcsak eljár a budai hegyekbe, mindig Nikivel, vagy Lucával, a drótszőrű foxival, ki utóbbi, ha koránál fogva majd elhuny, újra drótszőrű foxi jön helyébe. A jelenlegi Luca pattogó járású és elviselhetetlenül éleshangú, fiatal, de már beszerveződött a Tiborral való együttélésre, ami rendkívül bensőséges lehet, amennyire az apró jelekből megítélhető. Szakadatlan figyelem lebeg Luca fölött, mélységesebb, mint a kutyákon injekciós tűvel és operációkkal kísérletező tudósoké, noha csak a tekintet az, ami olvasni próbál. Titkos gyanúm, hogy Luca, Tibor tekintete alatt már régen elvesztette drótszőrű foxi jellegét, s az emberi életnek valami olyan társ-lelkévé alakult át, amelynek ugyan drót szőre van és ugat, de ezek a jellegzetességek csupán megkülönböztetésül szolgálnak, ahogy a különféle uniformisok az emberi társadalomban.

Tibor járása, ha Nikivel való sétái közben figyeltem, kódorgó jellegű. Ahogy ül, az a régi világ kávéházpamlagán edződött ülés, tehát végnélküli és meggyőződéses. Ha íróasztala mellett félfordulatban beszélget társaságával, gyakran a bal kéz mutató és hüvelykujja között ceruzát pörget. A jobb kéz két ujja csattogó, de ugyanakkor fékező erővel tartja üzemben ezt a pörgetést. A látvány néha öreg szélmalmot juttat eszünkbe, melynek gerendáit az elhasznált hibás tengely nem hagyja egyenletesen forogni. Végnélküli ez a játék, közben azért társalog, ami az orr széles cimpáit, fájdalmasnak ható ideges eredetű rángásra készteti.

Régen pogány tüzek égtek Tibor barna szemében, noha higgadt volt mindig.

Föltehetem, hogy talán még apja örökségét is higgadtan kártyázta el, ami a találkozásunk előtti időben történhetett. Amikor megismerkedtünk, már a szegények rendjébe lehetett sorolni. Én ugyan gazdagnak tartottam, mint mindenkit, akinek fiatalon felesége volt, akit akkoriban még el is kellett tartani. (Olga! — szegény. Hadd álljak meg nála egy percre.

Mennyi hányattatáson, megpróbáltatáson kellett átmennie! Nem született hányatott életre. Úgy érezhette magát Tibor mellett, mint a gyerek a barlangvasúton, ahol a fordulóknál hol törpék verik az üllőt, hol najádok ugranak a vízbe, vagy éppen egy boszorkány visít. Szép sudár termetére, kedves arcára, főleg tekintetére emlékezem. Mindig oldalról nézett az emberre és ilyenkor néha, ha a mondat kívánta, így kérdezett: gondolja? . . .)

Tibor figyelme átható. Olyan alkalmakkor, amikor az életnek különleges pillanata érkezett el, vagy ha valamit alaposan meg kell fontolnia, mintha rejtett gépezet mozgatná arcát. Szeme átalakul, szúrós lesz, szája sűrűbben ráng. A társalgásban sohse törekszik a szó átvételére, erre a malum pestiensisre, de ha a téma valamilyen segítségre céloz, átható lesz a figyelme, és áradó az életbölcsessége. Ahogy a nehezenmozgóknak, sűrűvérűeknek nem szokott fülni a fogyuk a játékoshoz, a könnyedhez, úgy ő, mint sűrűvérű és nehezenmozgó, igazában az élet nehéz kérdéseiben érzi otthon magát.

*

Visszatérek mégegyszer Olgára. Úgy elszorult a szívem, ahogy a fenti pár sort írtam róla. Visszajött emlékeimbe Feldafing, ahol megismertem. Fiatal volt, szép volt, s hármasban, vagy a jó barátokkal, Szilasiékkal mennyi bolond játékot eszeltünk ki. Egy édes karácsonyra emlékszem hirtelen, ahol is az erdőn vágott kis fa alatt, Olga ajándéka számomra — szegények voltunk —, egy skatulya gyufa volt, mivel — örökös derültségre —, gyufában nem ismertem a magántulajdon elvét.

Nem voltak ők egymáshoz valók. Olga szegényke otthonra vágyott, kis éléskamrára, Gerbeaudra vasárnap, ehelyett viharos életbe került, pénzhiányba, albérletekbe, kóborlásra, s a művészet bonyolult és zilált állapotának proklamációi elé, amelyekből nem értett semmit, s amelyeket kegyetlen nyűgnek érezhetett, egyedül arra jónak, hogy életét elkeserítse.

Tibor ilyen kikristályosodott kispolgári lelket nem tudott kormányozni, mert az ilyet nehezen lehet, és csak azonos szintről. Bár sohse szóltak, láttam bajaikat, Olga fél-sírós, nyafogó szenvedését, a hazától távol, ingó talajon, a művészet illúziói tövében a tojásrántotta vagy a főtt szafaládé héját tisztítva, honvágytól gyötrötten. És esténként — ha hármasban voltunk —, Tolsztoj naplója, melyet Tibor olvasott fel nekünk, számára nyilván maga az unalom lehetett.

De mégis a halála most rendít meg, amikor pedig ennek már húsz éve is lehet. Húsz év!

Szegény Olga! Még az is megesett vele, hogy húsz évvel a válásuk után Tibor nem ismerte meg. Olga valahol egy hivatalban volt alkalmazásban, ahol Tibornak dolga akadt.

— Tibor, nem ismersz meg? — emelte fel szemét az asztal mellett állóra.

— Nem — mondta Tibor.

— A volt feleséged vagyok: Olga! Az Istenért!

Szegény.

*

De nézzük az érem másik oldalát: két verskötet készült el addig, az ifjúkori Lia című regény után. Ám a verskötetek a saját költségén jelentek meg.

Aztán a hosszú évek gyötrelmei: költő-e igazában, vagy mégis prózaíró? Hová kapcsolódjék? Kihez? A teljes észvesztés ideje következett be akkoriban,

a DADA kora. Mi tehát a próza? Jelentsen-e a szó, az írás valamit? Vagy csak zengjen a szó? Jogos-e a történet? Nem elavult-e az: valamit leírni? És micsoda nyugalom kell egy regényhez, nyugodt évek, gondtalanok! Honnan vegye a gondtalanságot, egy pityergő asszonnyal a hóna alatt?

Bélyegkereskedő lett Párizsban! Ahogy én Bécsben csontfaragó. S ahogy a többi: vigéc, házitanító, szaldókontista. Uramisten! Hol van ez a regényírástól? Ez a bélyegkereskedőség. De aztán mégis csak közeledett feléje, a drága barátok, Szilasiék segítségével.

Végül otthagyott mindent, asszonyt, a művészet proklamációit és egy spanyol szigetre, Mallorcára költözött, hogy a regényét megírja. 1937 körül lett kész vele.

Méretében is hatalmas mű. De honnan kerülhetett volna erre kiadó, a harmincas évek végén, a közelgő háború előtt?

Ki tudja azt csak megközelítőleg is fölmérni, hogy mi kellett akkoriban bátorságban és elszántságban ahhoz, hogy létrejöhessen az írónak, festőnek egy olyan műve, amelynek az alkotója pirulás nélkül szemébe nézhetett?!

Bernáth Aurél

Déry Tibor regénye*

Háromkötetes, több mint ezer oldalas regény olvasását fejeztem be, évekig olvastam, olyan mértékben, ahogy egy-egy fejezete elkészült. A művet nemcsak terjedelménél fogva tartottam rendkívülinek. Nagyobb irodalmi igénnyel megírt regény régóta nem volt kezemben. Izgatottan követtem fejlődését, akár egy gyermekét, aki szemem előtt nő fel. A mű egy kitűnő író érett férfikorának alkotása; egy modern, tudatos művész életének talán főműve. Vártam a pillanatot, hogy — mihelyt arra kerül a sor, hogy a világnak bemutassák — én mutathassam be, ezt a jogot fenntartottam magamnak. A pillanat elérkezett. Örömmel vállalom az ismertetést, annál is inkább, mert az ismertetés valóban ismertetés: a mű nem jelent meg és alig van remény, hogy nyomdába kerülhessen. Az írónak túlságosan sikerült célját elérnie: azt, hogy hű lesz mesterségéhez, azt, hogy meg nem alkuvóan bátrat, azaz igazán irodalmit alkot. Csaknem négy évet töltött elvonultan e munkával; az utóbbi esztendőkben ezért találkoztunk nevével ritkábban, mint azelőtt. Déry Tibor ez az író.

Holott a regény egyik legidőszerűbb kérdésünkről szól; magva társadalmi. Egy Parcen-Nagy nevű gazdag polgári származású fiatalember elidegenedik osztályától, egy véletlen kapcsán szinte testi súrlódásba kerül a proletársággal. Ahogy ezt az osztályt közelről megismeri, olyan mértékben távolodik el már nemcsak saját osztályától, hanem családjától is. Nem azért, mert az utóbbi réteg csábítóbb, vagy akárcsak rokonszenvesebb is, mint az előbbi. Elsősorban azért, mert az adódó összehasonlítások alkalmán a kiváltságosok osztálya veszít mind többet csábító erejéből, a kiváltsághoz való jogából. Az az osztály leplezi le, melynek jólétét köszönheti. Nem azáltal, hogy a proletárság jobb és különb a polgárságnál (ahogy eddig a szocialista irodalomban láttuk), hanem azáltal, hogy talán még annál is esendőbb. A képen a ráncokat és gyűrődéseket nem fény emeli ki, hanem a rájuk eső, bennük meglapuló sötétség. A proletárság csak annyival különb a burzsoáziánál, hogy neki igaza van, s ezek révén hősei vannak. Ellenfelének csak szempontjai, Déry szerint mindenekelőtt hasznossági és illendőségi szempontjai vannak, s így ezek haszonélvezői, mániákusai és — áldozatai, saját soraiban is.

A könyv megjelenésében nem e problémák felvetése miatt kételkedem. A problémák ábrázolása, még a proletárság földalatti harcaié is, irodalmi. A legmagasabb igény szerint irodalmi; a kiadásnak, azt hiszem, ez az igazi akadálya. A regény nemcsak a legidőszerűbb társadalmi és lélektani kérdésekről nyújt hatalmas kompozíciót; tükre egyúttal egy sereg stíluspróblémának is, a regényírás új útjainak. E rövid cikk keretében

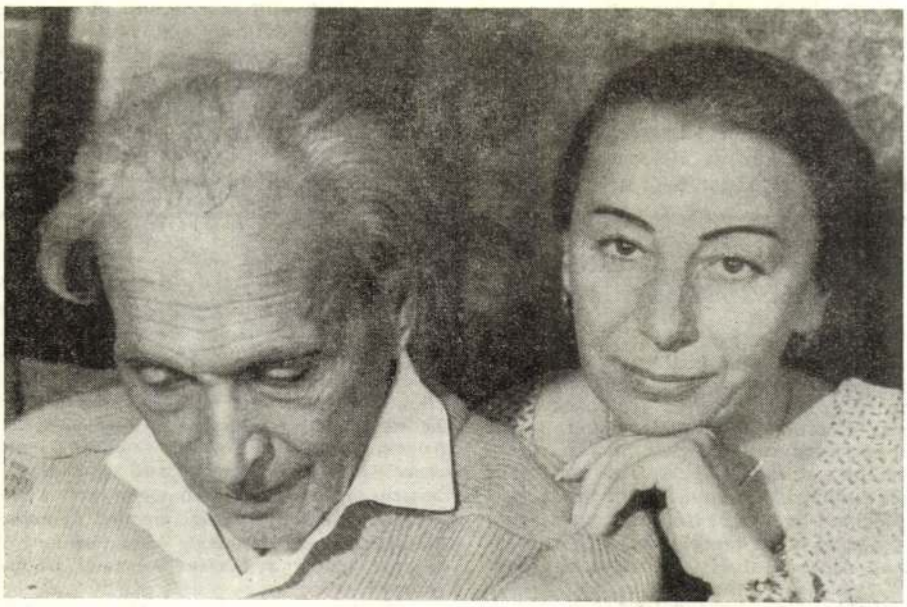
* *Nyugat, 1938.*

nem foglalhatom össze mindazt az újdonságot és eredményt, amit a regény ebből a szempontból jelent. Rangra nézve a regény Proust és Joyce megelevenítési módja közt áll; olyan ember írta, aki az előbbiek munkásságán úgy okult, hogy azt utánzás nélkül hasznosította. Egy-két részlete — egy-két önmagában is megálló remek portré — a múlt év folyamán megjelent a Nyugatban. Olvassák el ezeket; ízelítőül addig, míg egyszer mégis elolvashatják az egészet.

Mert a regény előbb-utóbb természetesen mégis megjelenik. Megjelenését ma egyedül az gátolja, amely a mű irodalmi értékeiben el tudna mélyedni, visszahőköl az épp ellene irányított kemény vádtól és gúnytól, az a réteg pedig, a proletárság, amely a mű emberi állásfoglalását magáévá tehetné, az irodalmi és lélektani merészségtől hőköl vissza. Ezt a kettős kihívást nem először követi el Déry Tibor, jellemző ez egy kicsit egész irodalmi pályafutására. Különös ösztönnel tudta megválasztani mindig könyvei megírásának pillanatát. A szocialista regényírás divatja idején konok kitartással majdnem absztrakt prózát írt, hogy stílusát ezzel a modern-festői szóval jellemezzem. „Mozgalmi regénye" a német munkásságról (magyar nyelven tán az első, mely e nemben irodalmi), a német szocializmus bukásának másnapján készült el. E mostani regénye öt év előtt, amikor a polgárságnak is komoly problémája volt a társadalmi igazság, jelentős visszhangra talált volna. Mindezért becsülnünk kell az írót. Ezt nevezzük megnemalkuvásnak.

De már nem is irodalmi figyelőt írok s már nem is Déry Tiborról, akinek írói jelentőségét igazán így csak baráti környezetének tagjai ismerik. A probléma tovább tágul, az *írott irodalom* területére, melyet hovatovább éppúgy számba kell vennünk, akár azt a másikat, a könyvnyomtatás előttit. Nemrégiben József Attila összes verseinek irodalomtörténetileg oly fontos kiadásával kapcsolatban legszívesebben azokról a kitűnő versekről beszéltem volna, melyek e rendkívüli költő művei közt sohasem láttak nyomdafestéket. Déry Tiboron kívül nem ő az egyetlen, akinek igazi alakját csak a beavatottak ismerik: kortársaim egész sora lebeg el szemem előtt. Irodalmunk így szűkül; szűkül, de nem szegényedik. Kárát ennek csak azok látják, akik tehetnének róla: az olvasók, illetve azok kiszolgálói — csak rájuk illik ez a kifejezés —: a kiadók. Déry regénye nem veszít sem jelentőségéből, sem hatásából. Úgy tudom, három gépelt példány van belőle. Ismerünk műveket, melyekből évszázadokon keresztül csak egy volt.

ILLYÉS GYULA

DÉRY TIBOR, feleségével

DÉRY TIBOR

Egy füredi délelőtt

(Tűnődés, novella helyett)

Kinek, minek van haszna abból, hogy írok. Magamnak? (Eltekintve attól, hogy írásból élek.) Másnak vajon van?

*

Ülök a Tamáshegy oldalában, 150—200 méternyire a Balaton fölött. Hátam mögött, a talajnak egy gyűrődésén — annak a szélén ülök — egy mandulás húzódik, hosszan, a végét nem látom, jobbról néhány lépésnyire egy szőlő, derékszögben a mandulással, óvatosan ereszkedik le a lejtőn. Előttem egy rét, néhány bokorral. Milyen bokrok? A nevük? Kisütött a nap.

A legközelebbi kis, kerek bokor alattam, épp szemben, alig tíz méternyire, sárgán virágzik. Minthogy nem ismerem a nevét, nem tudom birtokba venni. De amilyen kicsi, mégis kettéválasztja maga alatt a Balaton zöldesszürke vizét: dőljünk be a látszatnak. A vízen felhők hosszúkás, szürke árnyai állnak. Csönd van. Dőljünk be a csönd látszatának is, ne bontsuk ki szálait. A fülnek más a hallása, mint a képzeletnek.

Kisütött a nap, mint mondtam, s melegem van. Szvetterben, bőrkabátban indultam neki a reggeli hűvös hegyoldalnak, kutyámmal együtt, de Luca száz lépés után visszafordult, s feltehetően hazament, magamra maradtam. Sajnálom? A felelősségnek egy fűszálnyi súlyával megkönnyebbültem ugyan, de elmarad a klasszikus jelenet, melyet annyira kedvelek: ülök a fűben, a kutya mellém heveredik és egész testével combomnak dőlve és bekötve magát testi létembe, hegyezett füllel kifigyel a tájba. Ez hát elmarad. S tetejébe ő hagyott el engem, nem én küldtem el! Vereség. Tudom is, miért ment haza, de ez egyszerűnek látszik, erről később. Most döntenem kellene, levessem-e a bőrkabátot az egyre hevülő napsütésben, mely lent, a távolban már itt-ott kéken megszikráztatja a tó tükrét. Azt hiszem, le szeretném vetni. A mellettem menetelő szőlőben jobbról, a hátamban egy kapa ütemes, tompa vágásait hallani.

Az is elnehezíti kedvemet — bár csak a felszín alatt, alig észrevehetően —, hogy tudom, a mögöttem húzódó mandulás meddő, egy szem gyümölcsöt sem hoz. A locska Német bácsi figyelmeztetett rá, amikor legutóbb itt jártam, egy megvető kézlegyintés kíséretében. Annyira pártolnám az életet, hogy berzenkedem a meddőség ellen? Mindennek ellenére ennyire? Hadd sokasodjon és dögöljön, ahogy kedve tartja?

Innét, ültömben, jobbról a Tihanyi-félsziget lezárja a szemhatárt, bár ha felállok, a keskeny nyakán át ellátok túlnan a fonyódi hegyekig. Már mint ilyenkor, tiszta időben, amikor a természet nem függönyözi el alapvető kérdéseit és farkasszemet néz

---

DÉRY TIBOR MŰVEINEK VILÁGVISSZHANGJA

„Nagyszerű természetábrázolásai Turgenyev Naplói-ra emlékeztetnek... Az ellenszegülés, a cselekvés, a harc jelentik a mozgató erőket a magyar író művészetében és életében... Eredetit alkot, mivel saját »kishazájától« függ és mivel a (gyakran mélyre süllyedt) gyerekeket szereti, és a »kis emberekkel« együtt szenved és gyűlöl. Dérynél az egész világ megfoghatatlan nagysága és a lét keménysége egy zsellérházban vagy a falusi utcában is tükröződik."

(Stuttgarter Nachrichten 1964. jún. 20.)

AZ ÓRIÁS

„Az óriás főszereplője emlékeztet Steinbeck egyik klasszikus elbeszélésére. Egy hiszékeny fickóról ír, akinek fizikai ereje ijesztő, és mégis sebezhetővé válik férfiúi féltékenysége miatt. A legnagyobb önuralomra és intuitív készségre van szüksége, nehogy szentimentális legyen. Déryt túlságosan elszomorítják a tények, amelyeket felidéz, semhogy szentimentális lehessen, de viszont ugyanazzal a bosszús, fáradt csömörrel, ugyanazzal a testi örömök iránti megértéssel szemléli az emberi indulatoknak az aljasságig lemeztelenített jeleneteit, amely Steinbeck történetét feledhetetlenné tette."

(Times Literary Supplement 1965. febr. 11)

eszméletemmel. De most ülök, beszűkítem magam, testemmel az anyaföldhöz kötődve, környezetemet is beszűkítve, s a kicsiny, boldogító, vagy jobban mondva, a boldogság téveszméjével töltekező részleteket figyelve, nézem magam alatt, tíz lépésnyire a sárgán virágzó bokrot, amelynek nem tudom a nevét.

Hátamban a láthatatlan kapavágások. A nap már szinte merőlegesen süt.

Miért nem tudom a nevét? Levi-Straussnak a primitív népekről szóló egyik könyvében olvastam (ennek sem emlékszem a címére), hogy egy bennszülött afrikai törzs (melyik?), a kultúra legalacsonyabb fokán álló, amelynek olyan szegényes a nyelvkincse, hogy a legegyszerűbb fogalmakra is alig telik belőle, szinte matematikai gondot fordít környezete, az őserdő ezernyi növényének elnevezésére, nyelvi tudásával a legvékonyabb árnyalatokig fedezve a valóságot. Az érdek nyomása volna? Nem valószínű, mert — úgy emlékszem — tudásuk nemcsak a hasznos és az ártalmas, hanem a társadalmilag közömbös növényfajtákat is befogja. Én a növényatlasznak, melyet életem folyamán bejártam, még a legegyszerűbb elemeit is alig ismerem. Ez is nyomaszt (bár pillanatnyilag csak lepkesúllyal), megint felületesnek érzem magam, noha csupán a tudatküszöb alatt, talán csak annyi agresszivitással, mint az a leselkedő, ugrásra kész tudat, hogy hátam mögött a mandulás terméketlen, s ez — szerencsémre — az egyre harsányabb tájban nem is háborgat többé. Mert íme, áradó fénnyel süt már a nap, a közérzet javul, a test (oh a test! a test!) elégedett, s nyomában a lélek, a felületes ringyó is könnyebbül. A neve-nem-tudom sárga bokorra egy fehér lepke száll, ennek sejtem a nevét, káposztalepke, leszáll, felröppen, kering a bokor körül, de milyen ideges hullámokban ereszkedik, csap jobbra, balra, s egymásba átkötve a három térfogatot, vibráló fénynyalábokat lövell ki fehér szárnyából.

A cselekmény meggyorsul: a káposztalepke mögött, ugyanabból az irányból jövet, egy nagy barna darázs tűnik föl, megtámadja a bokrot. (Mélyen lent a Balaton). Csak egy pillanatra célozta meg, már zúgva felemelkedik és zsinórrepülésben elszáll a fejem fölött. Megint ugyanabból az irányból már a következő pillanatban egy fecske lép a színre; csak egy tenyérnyire kívánt elrepülni a bokor fölött, de amikor meglátott engem, a bokor mögött ülve, egy mondhatatlan könnyű ívben, mint egy ceruzavonal a levegőben, fölemelkedik s hangtalanul átvág fölöttem.

Csönd van. Csak a láthatatlan kapavágások. Úgy emlékszem, ekkor rémlett föl bennem a lehetőség, s rögtön el is határoztam, hogy begyűjtöm ezt a délelőttöt, azaz nevet adok neki s kijelölöm helyét a tudatban. (Minek?)

Egy lekaszált lucernásban ülök, torsai átszúrnak a nadrágomon, a cipőmön.

Tehát: jegyezzem meg rossz, egyre gyöngülő memóriámmal a részleteket, a boldogító, jobban mondva a boldogság téveszméjével töltekező részleteket, el ne felejtsem, mire hazaérek a füzetemhez! Idősorrendben, szimultán tömörítéseivel együtt, ahogy rögzíteni tudom őket az érzékek s az eszmélet gyors csereforgalmában. Nyersanyag legyen! Persze, nem lesz az, mert máris dolgozom rajta, forgatom az agy vegyszeres

---

„Több igazság van egyetlen burkoltan fogalmazott mondatában, mint kisebb írók többoldalas gondos bizonyításaiban és leírásaiban."

(Sunday Telegraph 1965. jan. 3.)

G. A. ÚR X-BEN

„Nagyon nagy könyv. Különös atmoszférája, amelyben a fantasztikus szürkességgel, a valószínűtlen pedig nagyon igaz részletekkel vegyül, kétségtelenül Kafkát juttatja eszünkbe. Déry Tibor azonban megindítóbb, lágyabb, emberibb, mint Kafka. Ezért könyve is, bizonyos mértékig, sokkal vigasztalanabb."

(Les Échos 1965. febr. 12.)

„Ha Faulknerrel vagy Camus-vel hasonlítjuk össze, ami egészen természetesen kínálkozik tollunk alá Déry Tibor regényével kapcsolatban, megmutatja kivételes tulajdonságait és írói becsvágyának tág határait... Maradandó értékűek sajátos erejű epizódjai, kegyetlen és szörnyű képei az emberi őrületről; ezek mindig kísérteni fognak bennünket."

(Le Figaro Littéraire 1965. márc. 4.)

folyamataiban, elektromos lökései közepette. Félkészáru? Mondjuk. Az a kérdés, mihez kezdek majd vele, beérem-e a lelettel vagy továbbalakítom.

Kapkodom a lábam, helyezkedem, de a lucerna torsa mindenütt rám talál, belém szúr. A lábam egyébként is sajog egy kissé a meredek kaptatótól, mely ide felvezetett. Eszembe jut, hosszú idő óta először — tán a táji hasonlatosság révén — hogy... mikor is?... vagy kiszabadulásom évében, vagy a rákövetkező nyáron Sz. L.-ék tihanyi házában, ahol egy hónapot töltöttünk a feleségemmel, tromboflebitisszel ágynak dűltem, ...nem, a verandán feküdtem a ligestulon, franciául transatlantique-on (nincs rá magyar szavam?), tehát: a nyugágyon vagy nyolc-tíz napig mozdulatlanul, s egy kedves fiatal orvosnő injekciózott, nem emlékszem, hogy került hozzánk. Tán mint beutalt nyaralója valamelyik vállalatnak? Férje is orvos volt, úgy emlékszem, valamelyik klinika patológiáján dolgozott. De az arcukra? Először lent, az országúton várta meg a feleségét, nem akart zavarni, később ő is feljött. Akkoriban I. Gy., kinek háza tíz percnyire áll Sz. L.-ékétől, minden este átjött hozzánk stb., stb. Satöbbi, mert ez már elvisz a mai délelőttől, bár később még megvizsgálandó, hol vonjam meg ennek határait az időben.

Nemcsak a lábam, a szívem is rossz volt. Ma jobb, de öregebb. Jobb? Mint az orvosok, az emlékezet is hazudik.

Tehát ez az emlék is, régi betegségem emléke, elkedvetlenítő, de furata megint csak az eszmélet mély rétegeiben halad ugyanúgy, mint egy egyidejű látvány sunyi támadása: az alattam elterülő Balatonfüred ízlésem szerint túl sűrű településének, egymás hegyébe-hátába rakott piros cseréptetős házainak felülnézete. Mostanában már lehetőleg elkerülöm a tömegbe verődött embereket, tehát szűkös helyen szorongó házaikat is. Mennyivel szebb, s számomra megnyugtatóbb volna ott lent egy kis falu, akármilyen tömör is, de kisebb lélekszámmal, mely lakóit napközben szerteszét küldené a szőlőkbe kapálni, metszeni, kacsolni, rigolírozni... Jól van, jól van, ne vágjunk fel szőlészeti álismereteinkkel! A faluban — képzelem — utcahosszat alig látni embert, talán egy gyerek szalad ki a kiskapun, az öregek bent az udvaron, a házban szöszmötölnek... Másrészt az ember nélküli tájtól is riadozok, egy erdő borította hegytől, melyen emberi kéznek semmi nyoma, egy ház sem látszik, este egy lámpa (petróleum) sem világít. A Tamáshegy elhintett présházaival mennyivel érthetőbb, azaz szebb a szomszédságában púposodó, lakatlan Péterhegynél, melynek írásjegyeit csak a természet rótta. Tehát: teljesen magamban, visszhangot verő anyag nélkül nem tudnék meglenni. Ez is felületesség?

Visszatérve, Füred: sok! De a nemtetszésnek az idegeimre vetődő árnyéka könnyű, mint a felhő árnyéka, a kedély pillanatnyi szerkezetét nem bolygatja meg. (Bár nem tudhatom, hogy az alkotó kedv mikor mitől borzolódik fel.)

„Felhő árnyéka"! Felhő! Néhány perce északnyugati szél kerekedett, az Öreghegy felől fúj, ez már komolyabb fenyegetés. Itt nálunk nyugat, északnyugat felől felhősödik. De egyelőre nincs veszély, forrón süt a nap. Tihanyban, Sz. L.-ék házában reggel-

---

NIKI VAGY EGY KUTYA TÖRTÉNETE

„Ez a rövid, realista fukarsággal varázslatosan elmesélt történet egy kis mestermű. Nagy műve egy kompromisszumot nem ismerő írónak..."

(Die Weltwoche 1958. szept. 19.)

„Déry Tibor nem enged semmiféle antropomorfizmusnak. Amikor Nikit a következőkkel illeti: „bájos és ravasz, agyafúrt kacérkodás", „durva és finom nőiesség", egyáltalában nem megy ezen túl. Tiszteli az állat erkölcsi életének titokzatosságát, csak hipotézisekkel közeliti meg, és inkább csak megjelöli a problémákat, mintsem hogy megoldja őket. „Van a kutyáknak lelkiismeretük" — írja például. Ez a kérdés, amit feltennénk, ha meg tudnánk oldani. A kutyának az emberhez való kapcsolatáról, tudomásunk szerint, még nem jelent meg valóbb és tökéletesebb könyv."

(Le Figaro Littéraire 1957. okt. 19.)

től estig vertem a gépet, fordítottam. (Sz. L. beküldte a börtönbe „Százhúsz szonett"-jét, de mire kiszabadultam, már meghalt. Életében mindössze egyszer-kétszer találkoztunk.)

Lehetőleg nem nézek Füredre. Lent az ösvényen, a szőlő végében egy csillogó szőrű fekete kutya szalad, messziről is megismerem Szuszit. Mintha már kevésbé sántítana. Egy ember tűnik fel mögötte, a bokrok közül, nyilván B. néni agronómus fia. Hová mennek, hisz B.-ék kaszálóját már elhagyták, arrébb van, bal kéz felől. A váratlanul fel- és letűnő emberi alak, noha önmagában ártalmatlannak látszik, megint csak árnyékot vet a lélekre, mert tudom, hogy az ember veszélyesebb a darázsnál, mely az imént szinte súrolta a fülemet. Mégsem lehet B.-ék fia, mert az motoron vagy kocsin jár föl a községből, meghallottam volna.

Pedig közérzetem egyre javul, alighanem attól a pillanattól kezdve, amelyben elhatároztam, hogy feljegyzem e délelőttöt. Az alakítás, a megformálás, a teremtés készülődő öröme. Egyelőre ne firtassuk, hogy van-e célja, értelme más, mint hogy tíz mondat közül legalább egy félig-meddig sikerültet kikalapálhassak. Oldalanként legalább egy félig-meddig tökéleteset, vagy legalább olyat, mely első ránézésre tökéletesnek tetszik. Már a készülődés a felkészülésre is felizgat.

Izzadok, mégis csak le kellene vetni a bőrkabátot. De most az erőgyűjtés, a nekifohászkodás pillanatában minden erőkifejtés, tehát az elhatározás is, hogy a kabátomat levetem, esztelen pazarlás volna. Hát még magának a kabátnak a levetése! Vigasztalásért lenézek a tóra; mozdulatlan, szépiakék. De oly messzi van, hogy sajnos, még elképzelni sem tudom napsütötte vizének illatát, pedig már egy-két fehér vitorla is felém lebbentené. Talán mégis jobb volna közvetlenül a vízparton élni, ott, ahol egyszer H.-ékat meglátogattuk; a nagy kert homokos széle egyenesen a vízbe ereszkedett, a földi szerelem hideg verejtékes magömlésébe. Köröskörül szomorúfüzek ágyékszőrei. De onnét elriaszt az emberek közelsége, a berregő motorcsónakok, a jobbról-balról bömbölő rádiók, este a szomszéd vendéglő cigányzenéje, amelyek kandin vagy közömbösen, mindegy! beletépnek az óhajtott egyesülés szemérmébe.

Vissza, fel a hegyre, a csöndbe! Hátam mögött a még mindig láthatatlan kapavágások. Mily kellemesek! De már újra jelentkezik a hódító, a tolakodó homo sapiens fajtája két aktatáskás képében, akik fölfelé, felém kapaszkodnak a meredek ösvényen. Az aktatáskával a kezükben úgy hatnak, mintha én egy vállamra vetett kaszával járnék a Váci utcában. S milyen gyorsan, egészségesen, erőfeszítés nélkül jönnek fel e meredeken partos hegyoldalon, amelyen én csak többszöri megállással, mély légvételekkel, meg-megreszkető lábbal, a szív s a tüdő fortisszimójával bírtam felkapaszkodni, s még büszke is voltam rá, hogy bírom. (Amióta Hexanicitot szedek.)

Néhány lépésnyire zsálya lilul. Tépnék belőle, ha elérném. De így is majdnem el tudom képzelni szétmorzsolt leveleinek erős, fűszeres szagát. Majd hazamenet!

Még nem láttak meg a bokrok mögött. — Rosszul aludtam az éjjel — mondja az egyik homo sapiens a mögötte baktatónak, sőt szökellőnek. Tényleg aktatáska van a

---

„Kérlelhetetlen pontosságú képeiben megtaláljuk valamennyi szereplő aprólékos leírását, a legfontosabbaktól a legmellékesebbekig. Minden jelenetet közvetlen, pillanatnyi realitásban ragad meg a szerző, de ugyanakkor alátámasztja őket jövőbeli vetületükkel. Van valami Déry Tiborban, ami rokon Zolával és Prousttal... Ama nagy művek egyikével van dolgunk, amelyek az emberiség dicsőségére válnak s amilyenekből csak kevés akad egy évszázadban."

(Le Figaro Littéraire 1966. jún. 2.)

A BEFEJEZETLEN MONDAT

„Csodálatos mondatok vannak benne, amelyek paradoxonszerűen John Ruskint juttatják eszünkbe. — E könyv olvasása közben sohasem tudjuk elfelejteni, hogy e hétszáz zizegő oldal mögött ott van elrejtőzötten az író... Azt hiszem, éppen ez az a jelenlét, amin megérzik egy író nagysága... Mélyen s ugyanakkor élvezetesen, melegen, megértően és megbocsátóan ragadja meg az ember bonyolult lényét... Megvan benne a tiszta szándék, mely melléállásra késztet."

(Lettres Francaises, 1966. jún. 9.)

kezükben, bármilyen hihetetlen. A rossz éjszaka folytatására nem figyelek. Merre tartanak? Nyilván abból a négy-öt házból álló kis település felé, amely még valamivel magasabban a hegyoldalban, a hirtelen balra kanyarodó ösvény mentén állt össze, előőrsnek — épp a kanyarban — egy kis présházat küldve maga elé, a pince fölött egy szobával, melyet Német bácsi szerint egy békéscsabai család bérelt ki nyárára. Esőverte, szürke deszkafalaival, a völgyre nyíló egy ablakával, a présház tövében egy család mályvarózsával, a kis szoba milyen megtévesztően kellemes ígéret! El tudnék-e élni benne, mint ifjúságomban... hol is?... kenyéren, magam melegítette konzerven, teán, tejen, a messzi kútról hozva a vizet, s honnét a kenyeret? Jó ringatódzni a képzet hullámhátán.

Elvetem, öreg s kényelmes vagyok.

Most észrevettek. A hátul lépegető köszön. Elhagynak.

S ebben a pillanatban, a szőlőben, egy magasságban velem, a tőkék napsütötte, zöldcsipkés levelei és kackiás bajszai mögött, a szélfútta, imbolygó résekben feltűnik a láthatatlan kapavágások szerzője, egy derékig csupasz, fiatal, barna férfitest. Az emelkedő, zuhanó kapa is megvillan... dehogy villan meg, hisz rajtaragadt az agyag (a séma hogy elviszi a tollat!)... tehát nem villan, hanem le-föl suhanó geometriai rajzával, s a benne feszülő súlyával összeköttetést teremt az ember és a föld között, mozgásában nem sokkal nagyobb hely- és időközökkel — arányosítva — mint ahogy az anyag belsejében az elektronok, s azokon belül a protonok és neutronok egymást követve létrehozzák az anyag folytonosságát. Légy eggyé a földdel, mondja a kapa. Végül úgyis oda hanyatlasz vissza, nincs mese. Akkor is, ha egy holdrakéta belsejében, hány millió kilométerre a föld fölött ér utol halálod és csontjaidat kiszórják az űrbe.

Luca nyilván azért ment haza, mert észrevette, hogy feleségem öltözik, tehát alighanem lemegy a községbe bevásárolni. Ezt nem lehet kihagyni! Egyszeriben megfordult, s mint akit hirtelen süketség vert meg, hiába fütyültem neki, magasra tartott farokkal, bizakodón és vidáman nyílegyenesen haza keszegelt. Jól számított, a feleségem elvitte.

Így hát nem kell rá vigyáznom.

A kapáló férfi nem zavar.

Mit is írtam tegnap a kutyákról a *Tükör*ben?

„A kutya szeretete gazdájához nem mérhető emberi ráció szerint, még ha agyonkényeztetném, akkor is adósának érezném magamat. Ha az emberek elkedvetlenítenek, a kutyámra nézek, a szeretetnek erre az eleven csillámára s egy időre megnyugszom."

Hogy nézzem? A szeretetnek ez az eleven csilláma még csak hátra sem fordult, amikor faképnél hagyott.

Túlnan a szőlőben a kapáló férfi most már egy magasságban van velem. Rokonszenves látvány? Vajon? S ha mégis, mi teszi rokonszenvessé?... a munka? Az hogy — úgy látszik — nem csupán a kereset kedvéért dolgozunk, másrészt nem is csak az időtöltés kényszeréből, amely maholnap az emberiség egyik legnagyobb megoldandó problémája lesz. Kedvvel végzi, mint az egészséges ember természetes szükségét. Igaz volna tehát a közhely, hogy a munka boldogít? De milyen munka? S mi közöm hozzá?

Valami közöm van. De ne göngyölítsük le most ezt a gombolyagot, mert már messze túlvinne e jegyzetek határán, a napsütötte füredi délelőtt szelíd vonalvezetésén. Száz, kétszáz éven belül az ember már 4—3—2 órai munkával kényelmesen fedezni tudja majd minden ésszerű szükségletét, s elborzadok, ha arra gondolok, mire fogja fordítani fölös idejét, erejét. Újabb háborúkra? Önmagának újabb kínvallatására? A „kultúra" terjesztésére a szomszéd égitesteken? De azon törjem most a fejem, itt, a meddő mandulás alatt ülve, hogy száz, kétszáz év múlva az emberiség mint fogja nyalogatni, gyógyítani maga ütötte sebeit? Nem inkább a meddő mandulással kellene-e törődnöm, vagy Jánoska küszöbön álló műtétével, vagy szeretett V. barátom lassú halódásával? Ezeken sem tudok segíteni, még azzal sem, hogy szánalmam és szeretetem teljes sugalmazó erejével megidézem őket, még azzal is, sajnos, csak a magam egyensúlyát támogatom.

De ha nem gondolunk előre, ha nem „tervezünk"? Még komiszabb lesz? Nincs erő s mód rá, hogy az értelem s a jóindulat erőt vegyen az emberi ostobaságon?

De ne markoljunk annyit, koromhoz sem illik, s nem is fér be e szélfútta, napos délelőttbe. Válaszul talán csak ennyit:

Néhány napja kigyomláltam házunk előtt a kerti kaputól a gesztenyefáig vezető utat, de már másnapra, s azóta is mindennap itt is, ott is újabb paréj tör ki a murva alól, rendszeretetemet s homo sapiens-i gőgömet provokálva, s arra kényszerítve, hogy minduntalan lehajoljak s az ujjaimmal piszkáljam, tépjem ki a kavicsok közül az élvvágyó, finom, fehér gyökérszálacskákat, jól ügyelve, hogy bele ne szakadjanak: mondom, a napi kínos derékropogtatás s kultúrfölényem sebei ellenére szívemben a dudva pártján vagyok. Az élet pártján? Nyilván utolsó köhögésemig, mely időben egybe fog esni eszem utolsó s legsúlyosabb marasztaló ítéletével.

A kapáló férfi mögött egy gyerekhang néhány érthetetlen szót kiált a napsütésbe, s egy kis kék kartonruha lebben át szórakozottságomon. Mire észbe kapnék, már nincs is. És mégis, mintha szórakozottságomat féltené, az ellazított test és figyelem gyorsan elfordul, először a tó felé (gondosan elkerülve a füredi tetőtömeget), s lustán beszívja egyre élénkülő kékjét s rajta a felszaporodott vitorlások fehér rajzását, majd a még nagyobb nyugalom és biztonság kedvéért a lakatlan Péterhegyre vesz irányt, mely mint egy leselkedő macska púpja áll a látóhatáron. (Minek itt ez a „púp"? Nem jó.)

Az északnyugati szél, az esővel fenyegetődző, elcsendesült, a veszélyeztettség érzése, mely egész idő alatt közérzetem alatt lappangott, múlóban. Talán már haza kellene menni!

Nem tudom, ki kapál, a szőlőben, s kié a szőlő. A sárga bokor nevét sem tudom.

Most figyelek fel csak arra, illetve kérdem magamtól, tekintetemet a Péterhegy felől visszakanyarítva s jobb kéz felől a fű között liluló zsályán pihentetve: zsálya?... hogy kerül ide? Hisz már vagy két hete elvirágzott. S jut eszembe, hogy idejövet az úton is mindenfelé találkoztam vele, ügyet sem vetve rá, hogy elméletileg nem lehet ott, ahol van. S hogy a mezők, rétek másképp is kiszínesedtek, holott jó két hétig már nem volt mit szedni a vázákba. Tárgyi tudásomat a világról oly bizonytalannak érzem, hogy ezúttal nem restellek felkelni ültömből, s orromat is segítségül kérve a személyazonosság megállapításához, megszagolom a szép püspöklila virág szétmorzsolt levelét. Kétségtelenül zsálya. Másodvirágzásban. S most látom, másodszor virágzik a papsajt is, amely rég kifogyott a rétekről. Új jövevény azonban a hosszú, ágasbogas, rücskös szárú kék katángkóró (csak később jut eszembe a neve) itt is, ott is a keskeny ösvény szélén, amelyen felkapaszkodtam, de beljebb elszórva a mezőn is. Idejövet nem is vettem észre. Hát mire figyelek?

Visszaülök már jól kitaposott helyemre. Haza kellene menni.

Végeredményben mire jó ez az adatgyűjtés, kinek válik hasznára?... Ha talán novellát írnék belőle? De azt is minek?

Az írói kedv (vagy rutin) azonban az elmúlt egy-két óra alatt észrevétlenül annyira felduzzadt bennem, hogy elnyomja az értelem szavát. Felhúzom a térdemet, mind a két kezemmel átkarolom s ettől a fiatalos mozdulattól az alkotó kedv egyszerre magasan felszökik, minden ellentmondást visszautasít. Fiatalos mozdulat? A test emlékezik: kiránduláson alighanem így ültem valamikor a nők lábánál a fűben. Most a Muzsáénál, mely olykor még megajándékoz megbízható, bár középszerű szerelmével.

Tehát novella? A környezet megvolna, de miféle történetet tudok kibontani belőle? Segítségül kérve azt a bizonyos, bár fölötte bizonytalan tudásomat a világról? Tudásomat az emberekről. Tudásomat helyükről, illetve helytelenségükről a természetben. Kényszerhelyzetükről a társadalomban. Azokról a bonyolult viszonylatokról, melyek családhoz, szomszédhoz, hatósághoz, nemzethez, hazához stb. kötözgetik őket. Tudásomat hasi és nemi életükről. Tudásomat már génjeikben felépült jóságukról, gonoszságukról, csillapíthatatlan tudásszomjukról, azaz kíváncsiságukról, rossz arányérzékükről, hibás szemmértékükről, s arról az alapvető képtelenségükről, hogy a bölcs elégedettségnek valamilyen nyugalmi állapotában helyezkedjenek el, a termékeny izgalmat nyugalommal ötvözve. S tudásomat azokról az olthatatlan agressziókról, melyeknek kereszttüzében szakadatlanul pusztulnak, mert nem a faj fenntartására hasznosítják őket, mint a növény- s állatvilág, hanem nevetséges hóbortjaik s hiúságuk szekerébe fogják.

Tehát a feladat: — mindezt összeadva, s egy kevés ihletért is fohászkodva, hogy rakom össze és költöm át az adott elemeket a célnak megfelelően, úgy hogy a történetben bizonyságaim s bizonytalanságom arányosan keveredve elmondják a világ állapotát? (Minek? Okulásul? Ezt most hagyjuk!)

Azon kapom magam rajta, mindig a történet felépítését tartva szem előtt, hogy az észlelt jelenségek közül elsősorban azok vonzanak, amelyekről a legkevesebbet tudok, s így léggömb alkatuknál fogva a legalkalmasabbak arra, hogy önkényes tartalommal, azaz a világról való állítólagos tudásommal töltsem meg őket.

1. Hova igyekezett B.-ék fia? Gyilkolni indult? Ugyan, fényes nappal, s egy kis fekete kutya kíséretében! Ismétlem, fényes nappal, ragyogó napsütésben? A gyilkosság motívumait ugyan könnyűszerrel össze tudnám kaparni képzeletemben, de körös-körül a napsütötte szőlők ellentállnak. Bár... De miért ez az ifjonci végletesség, minek a gyilkosság? Minél több körülöttünk a földön a valóságos hulla, annál elkopottabbak lesznek a fikcióban. S egyébként is a halál, a megmásíthatatlan s visszavonhatatlan bizonyosság nem alkalmas annak a rezgő bizonytalanságnak a kifejezésére, amellyel ma az emberek dolgai fölött ítélkezem. (Nem úgy, mint ostoba ifjúkoromban, a szilárd vélemények, meggyőződések, s a kíséretükben szárnyaló remények korszakában, amikor minden novellában halomra gyilkoltam hőseimet.)

B. tehát nem gyilkolni indult. Hanem?

2. Szuszi sántasága. (Ez két-három hétre nyúlik vissza). Hol s ki vagy mi törte el a lábát, erről semmit sem tudni. Gyerekek vitték magukkal, állítólag egy kocsi gázolta el az országúton és csak három nap múlva vonszolta magát haza. De ha igaz, hogy elgázolták, akkor a gyerekek miért nem tudatták B.-ékkel? Ők törték volna el a lábát? B-ékről az a hír járja, hogy egyik kutyájukat élve egy beomlott kútba dobták.

3. Milyen x-ek szerepeltek még ezen a délelőttön? A két aktatáskás. Aktatáskájuk biztosít békés, vagy legalábbis vértelen szándékaikról, amelyek persze tömve lehetnek vészes polgárjogi következményekkel. Gondolhatunk foglalásra, vagy ellenkezőleg, egy örökségre, pörre, egy szőlő vagy egy pince vétel-eladására, egy téesz-akcióra, sőt biztosítási ügynökökre is. A lehetséges motívumok végtelen sora kullog hátuk mögött, tragikus redőzetű tógában vagy bohócsipkában. De a nyomukban keletkező történet, bármilyen messzire hajtanám is az emberi színjáték útvesztőjében, az ünnepélyes finálé, a halál híján kisszerű, majdnem azt írtam, kispolgári lenne, s ettől most két okból viszolygok. Egy: nem illik korunk nagyszabású stílusához. (Bárhogy vélekedünk is korunkról, de stílusa van.) Kettő: nem illik e bár bájos, de fenséges óriási tájhoz. A halállal végződő történet ellen azonban — a napsütötte fűben ülve — lényem minden porcikájával tiltakozom. Ugyanúgy, mint egy adóvégrehajtó vagy egy biztosítási ügynök sui generis szerepeltetése ellen.

4. De színre léptethetnék egy vagy több olyan személyt, kik a valóságban kívül rekedtek e délelőttön, s vagy emlékeim közül válogatnám vagy kitalálnám őket. (Kitaláláson értve azt a vegyi folyamatot, mely elraktározott emlékanyagomat — más nincs — átszervezi.) S már tudom is, vagy mondjuk szerényebben, sejtem is, hogy a valóság, azaz e napsütötte füredi délelőtt mivel vétett a költői képzelet ellen: kihagyta belőle a szerelem s a termékenység szép emberi jelképét, minden boldogságunk és keservünk forrását, a nőt. Az égi s a földi szerelmet. Vagy ha nem is magát a szerelmet, de annak lehetőségét, tehát — ismétlem — a nőt. (Nem elég a virágzó katángkóró.) Akár egy öregasszony is színre léphetne, mondjuk épp B. néni, amint vékony, reszketős hangján litániázva: „Hé Pirók, hé Böske... no de Böske!" teheneit legelteti s még nyolcvanéves korában is, halványan bár, de nőre emlékeztet. Igen ám, de B. néni délelőtt nem legeltet, csak estefelé. Persze, még jobb volna egy fiatal lány, mondjuk, tejet hozna B. nénitől (de hisz az csak este fej), vagy piros ruhában, csörgő vödörrel a kezében vízért menne a messzi kúthoz. Ez volna a történet? Ez nem történet. A történetnek egyik eleme? A lány sírhatna. Egy szép, piros ruhás fiatal lány sírna a teljes fényerővel robbanó Balaton fölött, a mosolygó szőlőkertek között lépdelve. Miért sír?

5. Ne sírjon! Az ízlés, a képzelet, az ihlet megint teljes erejéből tiltakozik. Ez a táj boldog. Vagy fordítva: ha a boldogságot egy tájjal akarnám kifejezni, a földnek ezt a részletét választanám. A boldogság: ha az ember meg van elégedve önmagával.

S már kezdem érteni magamat: ez a délelőtt az elképzelhető legnagyobb írói feladatot tűzte elém: írjam meg a boldogságot. Ha történetben: egy boldog ember vagy boldog emberek (egyre nehezebb!) viszontagságait, melyek kezdete, közepe, de legalább a vége a boldogság. Vagy legalább útja, útjuk egy része az, épp az a rész, amelyet meg kell írnom, s amely hátrafelé és előre a boldogság beteljesülésével világít. Vagy csak az ígéretével?

Ne alkudozzunk!

Elgyávulok, nemcsak a feladat nagysága miatt, hanem mert már néhány perce több vadgalamb, természettudományos nevén balkáni gerle kering körülöttem utálatos károgásával vagy vijjogásával. Végigkísérték börtönéveimet, prófétikus *ki-töl-töd ki-töl-töd* kiáltásukkal, s bár rosszul jósoltak, s bár akkor is, ma is elragadtatva figyeltem, figyelem karcsú nyakuk amfóra hajlását, gyönyörű tartásukat s tollazatuk angol eleganciájú, tapintatosan összehangolt színeit, a gyomrom még mindig elszorul, ha jól ismert károgásukat, vagy akár szerelmi búgásukat hallom, vagy nehéz szárnyaik fütyülését a fejem fölött. De magányomban pók híján akkor velük is beértem.

Tehát a boldogság! A tájhoz illő emberi boldogság egy történettel kifejezve. Egy történettel, melynek fő eleme maga a táj, nemcsak háttérként, hanem szinte tevőleges szerepkörben, mert nemcsak eredménye, de eredője is lenne az emberi szereplők boldogságának. Mintha az a napsütés, mely két-három órára fel tudja hevíteni a lelket, egy egész életet is betölthetne sugárzásával. Mintha a paradicsomban Ádám és Éva valóban bűntelenek lettek volna addig a pillanatig (amelyet már nem írnék meg), amikor a piros alma felcsillant a lomb között. Hisz amúgy is azt gyanítom, sőt már-már tudom, hogy alapjában véve csak a táj leírása, a délelőtti pompa, a fény, az ízek, az illatok, a vízi csillogás, a heveny nyár papírra rögzítése, nyelvbe öntése, tökéletes megformálása ösztökéli írói kedvemet s tölt el valamennyi erővel és lelkesedéssel. A történet mindenképp csak alárendelt szerepet játszana.

De akkor minek a történet?

Tehát meghátrálok?

Az északnyugati szél, amely — látom — lent a Balatonon hullámokat ver, ide föl csak egy-egy kóválygó szellőcskével nyúl föl. Még mindig nem vettem le a kabátomat. Bár igaz, hogy a sárga bokornak sem tudom még a nevét.

Meghátrálok?

De minek a történet? Úgy van, minek a történet?

Igaz, hogy nem szívesen érném be a táj puszta leírásával. Más ha költő volnék. De a költői sűrítésnek (dichten: besűríteni) a próza technológiájában a történet az egyenértékű analógiája. Amit a vers első személyben mond el, azt a próza több személyre kénytelen fölosztani. Több személyre s a köztük óhatatlanul is kialakuló kapcsolatokra. Bármilyen lassú menetű is ez, s akár egy helyben is állhat, de a „több személy" képlettől nem bír elszakadni, még akkor sem, ha egyetlen személynek egyetlen helyre rögzített egyetlen percét mondja el; ha ez a perc nem mutat be valamilyen viszonylatokat és összefüggéseket — akár áttételesen is — más személyekkel, akik a jelenben vagy a múltban (vagy csak ezután a jövőben) körülveszik a főszereplőt, akkor ez területen kívülivé válik, s összeesik, mint egy üres zsák. Monológot csak a költő mondhat.

A táj, melyet leírnék, végtelen, következésképp leírásom is végtelen lenne, még ha válogatnék is és csak főbb elemeit venném leltárba. El ne feledjük, prózáról beszélek. Összeadással nem boldogulok. Prózában a részletek puszta összegzése egyenlő nullával. Terjengősséggel nem lehet a végtelent kifejezni, pontossággal sem. A prózának lételeme a sodrás, vagy óvatosabb szóval, a mozgás a forrás és a delta között. Vagy más hasonlattal: nem egy álló vonat ablakából jegyezgetek. A próza finalista természetű; ha úgy látnók, hogy önmaga körül forog, akkor is százat tehetünk egy ellen, hogy legalább a saját farkát kergeti. Egy tájnak vagy akár egy lelkiállapotnak a leírása csak akkor sikerülhet, ha eleje és vége van, ami a próza technológiájával kimunkálva, történetet jelent. Közérthetően és jó magyarosan, sztorit.

Mondjam tovább — magamnak! —, hogy érzékeimmel csak azt tudom felfogni, aminek alakja van s egy epidermisszel elhatárolja magát a térben és az időben. Hát a szél, amely most itt a fűben felém csap? A virágillat? A szélnek és a virágillatnak is van epidermisze. Ugyanígy az értelem sem tudja befogni az alaktalant, a szétfolyót, az agy vegetációjának burjánzását, ha ez nem követ valamilyen rendezői elvet, akár az aszimmetriáét. A legésszerűtlenebb csapongásokat is szívesen követem, ha van menetirányuk, azaz törvényük, amelynek alárendelik magukat, azaz sztorijuk. Külső vagy belső, egyre megy. Csak akkor elégülök ki, ha ösztöneim és értelmem, kéz a kézben haladva, egymást magyarázzák.

S hozzátehetném a még nagyobb biztonság és érthetőség kedvéért, hogy nem bízom magam arra a két ismert, csalfa párhuzamosra, amelyek a végtelenben találkoznak, mert a végtelent nem érem meg.

Még sincs most kedvem (vagy erőm? vagy tehetségem?) történetet írni erről a füredi délelőttről. Még Philemon és Baucisét sem, akiket az istenek hűségük jutalmául megajándékoztak egy tamáshegyi szőlővel. De még egy kezdődő boldog szerelem meséjét sem, melynek édes ártatlanságával csak ostobasága vetekszik. S a legkevésbé a magabiztos, értelmes, szép optimizmusét, mely a történelemmel farkasszemet nézve a technikai civilizáció üvöltése közepette is megveti lábát a földön.

Közvetlenül fölöttem, fent az égben egy fülsiketítő robbanás, még a közeli diófa levelei is megrebbennek. Repülőgép zúgása. Egy második robbanás. Egy harmadik. Szuperszónikus repülőgépek gyakorlatoznak a Balaton fölött.

Vajon Luca hol van most? Ilyenkor lesunyított füllel, esztelen rettegésében farkát behúzva kirohan a házból, vagy berohan a házba, s még egy félórával utána is egész testében reszket. Trioxazint vagy Pipolphent adok be neki, hiába. Nálam is jobban tudná, hogy miért reszket? Hol van most szegény? Ha a kocsiban ül, feleségem mellett, talán hamarébb megnyugszik.

Nincs kedvem történetet írni. A sztori untatna. Írói ösztönöm tollbamondására szögezem ezt le, s nem is lepődöm meg rajta túlságosan, jóllehet szembekerülök bizonyára jól megalapozott véleményemmel az elbeszélő irodalom természetéről. Már jó ideje érzem ezt az egyre fokozódó kedvetlenséget, már a „Capricciók" óta, dehogy, már jóval előbbről, már hosszú esztendők óta nyuvaszt. De hagyjuk a forráskutatást, nem kívánok a magam filológusa lenni. Csak a kuriózum kedvéért kérdezem: elképzelhető-e, hogy egy lelki válság közvetlen következményeként nem az író, hanem egy irodalmi műfaj roggyan meg? Vagyis: hogy a hagyományos epikának szüksége van azokra a hit és remény támasztotta önkéntes korlátokra, amelyekről a szkepszis bátran lemondhat?

Még egyszer szétnézek a napsütötte, óriási tájon: nem kívánok sztorit írni. Elméletileg egyébként is minden másképp történhetik. Sőt, másképp is végződhetik. Az író fújja, fujja a történetét s egyszerre csak azon veszi magát észre, hogy csak a saját szufláját absztrahálja. Pedig mondom, minden másképp is történhetik. A föld a bizonytalanság fanyar levében forog. A történetnek pedig az a veszélye, hogy bizonyítani látszik valamit, amit az író nem is akar bizonyítani.

Fölkelek, hazaindulok. Még nem vetettem le a kabátomat, már nem érdemes. De most, az ihlet állapotában, a részletekre kiélezett tekintettel már észreveszem utam mentén itt is, ott is a másodvirágzását élő papsajtot, zsályát. B.-ék háza mellett elhaladva a disznóólból áradó bűzt. Ez megnyugtat, hamarosan otthon leszek. Szuszit nem látom az udvarban. Egy-két perc múlva otthon leszek. A házunk alatt húzódó mélyút felől már hallom kocsink dudaszavát s jól ismert finom motorzúgását: egyidőben érkezünk haza a feleségemmel. (Ez is megnyugvás.) Pedig már sietnék az íróasztalomhoz, feljegyezni a délelőtt hívószavait, mielőtt kihátrálnak gyatra emlékezetemből.

Ablakom előtt, a nagy vadgesztenye lombjában már megint szól a csettintgető madár, mely néha már hajnali öt órakor felver álmomból. Ennek sem tudom a nevét.

Jegyezgetés közben már nem kérdem magamtól, hogy kinek a hasznára írok, pedig most sem tudom. Tudnám? Nem tudom.

Tanulmány helyett levél a szerkesztőnek

Kedves Pista!

Megtisztelő felkérésednek — hogy tudniillik „írjál tanulmányt Déry Tiborról, vagy személyes hangú megemlékezést, mint aki szűkebb baráti körébe tartozol" — sajnos nem tudok eleget tenni. Mégha a feltételezés a felkérésnél is megtisztelőbb. Ezt a levelet küldöm helyette.

No persze, ez itt most amolyan fiktív levél; lustaság, dekoncentráltság és gondolathiány közismert irodalmi formája. Persze, hogy írok valamit. Főként azért, hogy megemeljem magam — ami jócskán rámfér —, és ki ne maradjak a dologból. Ha mással nem, legalább egy vokssal jelezzem véleményemet. Ez ugyan szegényesebb, mint az okfejtés, de kifejezi a tartozás-tudatot, már úgy értem azt, amivel önmagamnak tartozom.

Van azonban ennek a riadt munkaképtelenségemnek súlyosabb oka is. Talán méltányolod.

Mi magyarázza az érettségi-sokkot, a nászéjszakai impotenciát? Mért nem tudunk általában versben hálálkodni szüleinknek? Mért hullik ki a toll a lányát sirató Arany János kezéből? A tét nagysága? Az, hogy míg más esetekben a mű csak a szerző leszármazottja, itt a teljes azonosságnál alább adni nem lehet? A tét közelsége? Aránytalanság a képzelet s a megoldandó feladat között; a megoldást eleve reménytelennek szuggeráló belső várakozás?

Így vagy úgy; bénít a tét. A közelsége is, a nagysága is. Mifelénk elterjedt az a filológiai legenda, hogy csak arról írjon az ember értekezőprózát, akit vagy nagyon szeret, vagy nagyon utál. Tenát a hangsúly a kapcsolaton — bármilyen előjelű kapcsolaton — van. Ez sajnos nem igaz; az azonosulásból — vagy a negatív azonosulásból — vallomás kerekedik, míg az értékelés óhatatlanul elhatárolás. Ítélkezés egy olyfajta — sajnos, szükséges — magasságból, amelybe nemigen hatolnak fel a mentségek, s a magyarázatok is inkább a „jellegzetes védekezés-típusok" kategóriáit bővítik, mintsem az adott mű, az adott író értékelésébe szólhatnának bele. Szóval, kedves Barátom, nem megy.

A másik mentegetődzésem már konkrétabb. Lukács György írta le tizenkét esztendővel ezelőtt a hatvanéves Déryről: fejlődésképes. Talán tudod, írtam is, hogy nem vagyok ebben az „iskolában" nyilvános és rendes tanuló, legfeljebb szemérmesen kíváncsi kibic, s hogy Lukács művei nem stiláris példaképeim. De egyet s mást meg kell hagyni: azt jóformán csak tőle lehet megtanulni, hogy minden áron a pontos definícióra kell törni. (Még a bonyolultság árán is.) Ha a nyelv anyaga alkalmatlan bizonyos tartalmi árnyalatok kifejezésére, a maga törvénykörén belül, ám pusztuljon, de ebből a pontosságból nem lehet engedni. (S ennek a „németes bonyolultságnak" van valami derűsen és bátran tüntető világnézeti tartalma is, a mi vajákos, orfikus, Színházi Magazin-érdekességű, „színes", hígan hisztérikus vagy celldömölki csodamasinisztai, zsurnalisztikus értekezőprózai szokásaink közepette.) Szóval megdöbbentően pontos, tudományosan hiteles Déry esetében ez a bumfordi, slampos jelző, ez a „fejlődésképes". Ez egy olyan értékű definíció, hogy Lukács tudományos hitele áll érte jót. Ha akkor a hatvanéves — ami szép kor — Déry végleges értékelését próbáljuk, dobhatnánk tűzre az egész miskulanciát. Az ötven esztendős? Tulajdonképpen egykönyvű író volt. A negyvenéves? Kezdő. Három fejezetet írt a Befejezetlen mondatból, vagy mennyit, Bécsben. Ha az utolsó három esztendőt elsikkasztjuk az életéből, máshová kellene besorolnunk, mint így. Beláthatod, hogy ez a modell minduntalan elmozdul. Nem lehet róla képet készíteni. Még mindig fejlődik. „Fejlődésképes."

S aztán más okok is vannak, Pista. Illendő eltekinteni a túlontúl terjedelmes baráti vallomástól is. Erre leginkább az Apámtól belémnevelt — tehát ma is kötelező — szemérem kényszerít. (Rosszra hajló természetem ellenében.) Túl sok önéletrajzi jegyzetet, naplót olvastam az utóbbi időben. Amíg csak a történelmi tényeket ismerhettem, tankönyvekből és temetőkből tájékozódtam, azt hihettem, hogy a Nagy Író, a Jelentős Egyéniség útja meglehetősen göröngyös és társtalan volt mifelénk. Mióta a líra belepte az iskolás történelemszemlélet unalmasságát és szűkszavúságát, s a tudomány nemegyszer átengedi helyét a személyes mitológiáknak, azt kell hinnem, hogy „mindenki Attilája" habos párnák és szolgálatkész jóbarátok között hunyt el hatvan esztendős korában, nyaralóját és bankbetétjét az Irodalmi Alapra hagyva, s

köztünk él Gelléri, Radnóti, Bálint György, Szerb Antal és Halász Gábor. Kisebbfajta utcai tüntetés, petició-özön s a jó ügyben mindig oly leleményes kollektív baráti reflexek akadályozták meg sorsuk rosszrafordulását. Túl sok ez nekem a jóból. Úgy nézem, az „irodalmi barát" általában a bizonyság kellemes hőmérsékletén bújik ki talányos tojásából. Nem akarnék most, az író művészi, etikai, közéleti méltósága kiteljesedésének éveiben belekerülni ebbe a keltetőgépbe. Nem is tudom, megszolgáltam-e a rangot. Az is túl kockázatos, hogy kikkel együtt kerülhetek a csoportképre.

E körülményes — de azt hiszem, feltétlenül szükséges — distancírozás után már csak a tények közlése marad hátra. Másfél évtizede vagyok nála bejáratos. (Ez nekem eddigi életem gazdag majdnem fele, neki élete szerény egyötöde.) A fondor és a szánalmas Fehér pillangó-vita, a korabeli közgondolkozás e maradandó dokumentációja után látogattam meg először, Leányfalun, rövid nadrágban, kezemben — természetesen — kéziratokkal. (Vajon emlékszik-e?) Elsőre dolgomvégezetlen hazafordultam, mert egy raccsoló, sokat moduláló és szokatlanul terebélyes regiszterű hangot hallottam a kapuból, amint hibátlanul izgatott franciasággal fonja körül egy idős hölgy beszédét. Ez valami okból — nem tudnám megmondani, miért — nagyon megriasztott.

Az is filológiai tény, hogy egy körtefa tövébe ültetett, azzal a megjegyzéssel, hogy várjak, mert teát főz az édesanyjának, s amelyik körte a fejemre esik, azt jogom van megenni. Ültem, mint egy kissé elkésett és honi viszonyainkra áthangszerelt Newton; nem tudnám megmondani, vártam-e a körtét, vagy sem. (Ezt egy későbbi tanulmányig még ráérek eldönteni; mondjuk a nyolcvanadik születésnapjára.) E fontos momentumokhoz képest elhanyagolható — s talán tévedései számlájára írandó — részletkérdés, hogy „felfedezett".

Ez teljesen ingyen és bérmentve történt. Más mesterek általában bevasalják az ellenértéket és személyiségük konkrét élményéért az absztrahált élettapasztalatok unalmas végighalgattatásával fizettetnek. Déry szabadjára eresztette fiatal híveit: nem oktatott, hanem dokumentált, nem kényszerített, csak kínált; a szemezgetést ránkbízta.

Nem hiszem, hogy összefüggő pedagógiai rendszere lett volna. Váratlanul mesélt, történeteinek irodalmi formája mindig a rögtönzés volt, azonnal értékesíthető, beváltható etikai „tancélja" pedig a zérussal egyenlő. A konkluziók utóbb robbantak: volt olyan anekdóta, amelynek érvényét s a benne rejlő gondolat kinyilatkoztatás-értékét öt vagy tíz év múltán tapasztalhattam. (Persze az is lehet, hogy az én fejem volt nehéz.)

A tűzoltó kertben

Az is figyelemre méltó, hogy ő maga sohasem volt „hőse" meséinek, megfigyeléseinek. Rendszerint egy felsülése, póruljárása, közölte velünk. Szóval, nagykorú baklövése vagy megszégyenülése irónikus hangulatát és értelmét közösséget álmodott maga köré, s mint legfőbb nevelőre, az élet teljességére, összetettségére, gúnyos dialektikájára hívta csak fel a figyelmünket, a maga csendesen izgatott módján. Más nagyok famulusai úgy hasonlítanak egymásra, mint a hímestojások; Déry „körében" — ennyit engedtessék a javára írni — Tibor bácsi jóvoltából ki—ki ennen személyisége irányából és irányába kapta meg a kezdőrúgást. Azt hiszem, nem váltunk afféle „titkárokká" akikből néhányan annyit fogyasztanak. Valahogy nem igényelte.

Pontosabban: olyanok között érezte magát jól, akik nem vállalták volna. Legpontosabban: nem volt rá szüksége.

Kapcsolatunk további „meghittebb alakulásáról" még nehezebb lenne bármit is leírnom. Volt, hogy mindennapos vendége voltam, szerelmi csalódásokkal, házassági tervekkel, gyatra kéziratokkal és prózaibb gondokkal háborgattam, voltak (akadnak) másfajta — itt nem részletezhető —, közös szenvedélyeink is. (Valamelyik írókongresszuson derült ki; nem mondom meg, kinek a referátuma alatt, szegény Sándor Kálmán zsebéből került elő a pakli; a többnapos vitasorozat határozataiból ma az az egy látszik történelmi értelemben a legmaradandóbbnak, hogy kézből osztani tilos.)

Ami kapcsolatunk tartalmi részét illeti, sohasem volt rám utalva, mindig csak én rá; nem volt mit adjak neki. Ez, s a negyven esztendős korkülönbség kizárta azt a Duhamel és Thomas Mann feldolgozta, már-már gusztustalan, nyúlós meghittséget, egymásba indázó veszedelmességet, amiből utóbb csak baj lehet; csömör, túltelítettség, kiábrándulás. A távolság inkább egyfajta telepátiát fejlesztett ki, annak a megérzését, hogy mikor mondhatunk egymásnak valamit, mikor jöhetünk jól egymásnak. S a kapcsolat érzelmi részéről: ha volt is idő — számomra fájdalmas idő —, ami fizikai érintkezésünket lehetetlenné tette, gondolatban sokszor kerestem fel és mindig úgy szerettem, mint az Apámat. Ennek a szeretetnek akkor szinte könnyebb dolga volt, mint most, amikor világsikerek és világutazások, „rang és mód" megérdemelt és tartalmas szertartásai választják el tőlem. S ilyenkor, a testetlen (és önző!) érzelmesség állapotában csak az vigasztal, hogy én is így képzeltem a sorsát; így van rendjén. Ennyit a dolog személyes részéről; az volt és ez van köztünk. Talán még annyit, a teljes hitelesség kedvéért, hogy egyszer ártottam neki. Rossz látszatba került egy verskötet miatt, amit tőlem kapott. József Ferenc főherceg költeményei voltak ezek, úgy emlékszem, ezzel a dedikációval: „Déry Tibornak híve, apródja és (talán) barátja Józsi Feri." Más bűnömre nem emlékszem.

S ha az íróra kerül a szó, még nehezebb a helyzet.

Keresem egy képzeletbeli, s a Marsba átlövendő rövid világlexikonból a várható öt mondatot. (Mindjárt azzal kezdeném persze, hogy tiltakoznék a terjedelem miatt.)

„Az intellektuális próza mestere." Jaj, de hamis! Ez vagy annyit jelent, hogy az író a művészi értelemben asszimilálatlan intellektuális nyersanyagot művébe vagdossa, vagy annyit, hogy — Veres Péter nem Déryre vonatkozó szóhasználatával élve — „szekundér"; azaz: nem a való világ áramkörébe, hanem egy már feldolgozott, rendszerezett világba kapcsolja magát. Holott aligha van teremtőbb prózairónk Déry Tibornál. (S van-e szekundérabb annál, aki a valóságból csak annyit ír meg, amennyi már úgyis megvan, megvásárolható, megehető, végigfogdosható, ablakon kivágható?) Hiszen önálló mitológiát alkotott; így mondhatnám, a forradalmi osztályharc korának tudományos érvényű mítoszát! Az ő intellektualizmusa a szervesült írói intellektualizmus; az intellektualitás érzéki varázsának, a gondolat költészetének, az eszmei tartalom érzelmiségének világa. A megjelenített gondolat, a maga szenvedve született formájában, egyén és eszme kapcsolata szemszögéből vizsgálva.

„A személyiség kutatója." Individualista szóval, mélypszichológus, különc-bogarász? Déry hőseinek Ánistól Lőrincig, Farkas professzortól Ambrusig az a szinte monomániásan egyetlen gondolatuk, hogy miképpen rendezzék a dolgukat az őket körülövező közösséggel. Egyén és külvilág viszonya, én és ráhatások, látó és látvány közismert antinómiájának erkölcsös — tehát közhasznú! — tisztázása, ez lehetne a kor alapvető kérdése. Nem lett-e belőle mindig valami iszonyató baj, ha ezt letagadtuk?

„Polgári moralista." Ezt viszont legtöbbször a kispolgári immoralisták mondogatták rá, az égtájtól s az évjárattól függően elítélő vagy elismerő hangsúllyal. Holott az életmű korunk — a szocializmus kora — szenvedve, véres félreértéseken, válságokon és viharokon keresztül született szocialista etikájának művészi példatára. Az elkötelezettség lehetőségeinek kutatása: egy távlatos érvényű, társadalmi érvényű erkölcstan kikovácsolása.

„Hívő vagy irónikus?" Ez a „vagy" felesleges, tehát káros. Irónikus hívő. (Mert van ilyen is, olyan is.) A hit tartalmát veszélyeztető pózok, blöffök ellen iróniával immunizál.

„Pesszimista." Hetvenhárom esztendős, évről évre többet és nagyobbat ír, hisz a szocializmusban és csillapíthatatlanul él benne az az igény, hogy a közösség életébe beleszóljon, regényekkel és konferenciákon, magántársaságban és újságcikkekkel. Hisz az írott szóban. Optimista. (Azok a pesszimisták, akik könyvmáglyát gyújtanak, szobrokat rombolnak, mert hazug ellentétet konstruáltak a halhatatlan személyiség s halhatatlan társadalom közé, s a világot szívük szerint pájsliszagú kaszárnyává vál-

toztatnák, hogy könnyebb legyen ellenőrizni.) Ez az író sokat botorkált, s a maga — magas, tehát feltűnő — színvonalán foglalta össze nemzedékek útkeresését, lehorgadását, tragikus tévedéseit, szenvedéseit. De az életmű egésze a gyógyulásra, s a gyógyításra világít.

Ennyit erről, Kedves Barátom. Ennyit arról, hogy mennyire szeretem, s hogy milyen író.

Hogy mekkora író? Ehhez jobb kritikusnak kellett volna születnem.

Maradjunk annyiban, hogy nagy író. Bizonyíték: a becsületszavam. Ezt — ha igaz — még jegyzik valahogy.

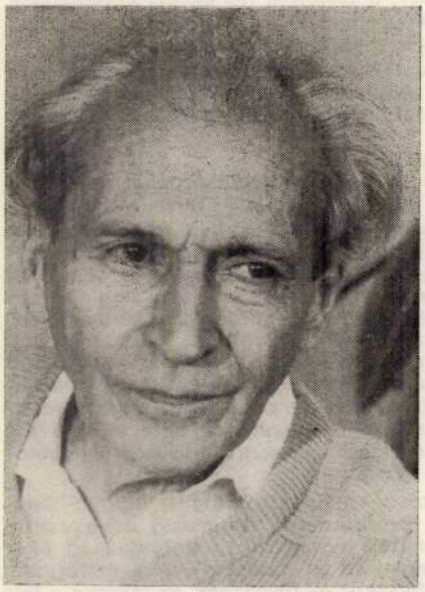
S persze az életmű is bizonyít.

Szerencsére hozzáférhető, számos világnyelven; nincs több szavam.

Baráti üdvözlettel:

ABODY BÉLA

Déry-problémák

Miért problémák? Nem volt elég, hogy minden csaták középpontjában állt, hogy trilógiának, sőt tetralógiának készült nagy regényét, a *Feleletet* torzóvá csonkította a vitatható elvek vitája s e gyanakvás mérge még ott fertőz a róla való gondolkodásban?

Mégis: problémák. Elhallgatás és viták között megméretlen a műve. A regények és elbeszélések szépségét józanul oly kevesen vizsgálták. Illyés jóslata a kéziratos *Befejezetlen mondatról* okos szó és elismerő gesztus volt, páratlan a maga nemében, de csak jóslat és nem elemzés. Lukács György az elismertetésért küzdött, egyetlen könyvet tett mérlegre, s amit születésnapi köszöntőnek írt, az súlyát attól kapta, hogy a filozófia és esztétika legnagyobb élő tekintélye nyilatkozatba foglalta: a szocializmus és kapitalizmus küzdelmének nagy magyar regény-eposzát Déry alkotta meg.

Ilyen kezdemények után már könyvek sora szólhatna Déryről. Rangját az a két magyar szellem hitelesítette, akinek a biztos mérce bizonnyal tulajdona. A valódi értékelésre mégsem került sor. Déry sok mindent elért, nemzetközi hírt, hazai elismerést. De azt még nem, hogy művéről elfogulatlanul beszélhessünk. Mert a sokat emlegetett Déry- „problémák" nagy része mondva csinált, légből kapott s eredendően esztétikán- kívüli kérdésfeltevésből támadt, mint ahogy abból a konstruált vita is. S ezek akadályozták voltaképp máig életművének mélyebb megismerését, jelentőségének átértését. Folytonosan „Déry-problémákról" kényszerülünk szólni, holott mindezek múltból visszajáró kísértetek. Hamis beidegzés, hogy Déry „problematikus" író. Rossz a szó csengése. Déry nem problematikusabb, mint az ő rangján bármely művész. Megérdemelné már tehát, hogy a legfontosabbról beszéljünk: az íróságáról. De ezt addig igencsak nehéz amíg nem takarítottuk el a tegnap készítette ellentmondások csapdáit. Ezért, de csakis ezért, még mindig: „problémák."

*

egy pásztor haladt át a mezőn
sok ezer év után
megtalálta Déry Tibor rég meghalt szívét
házat épített belőle
boldogan élt.

— 1896 —

Ezt Déry, a költő írta, aktivista—dadaista—szürrealista korszakának verseiben. A költeményeit Déry elfelejtette, kissé megtagadta, mint irodalmi ifjúságának hervadó tanúit.

Két verseskötetének mégis volt jövőbe mutató lendülete, fontossága. Déry az elsők között fedezte fel az izmusokat, művészi eszmélése kezdetén. Egyetlen percig sem írt verset másként, mint a „Kassák-iskola" modorában. És egyetlen egyszer se tért le a választott útról. Költőtársai — abbahagyták az izmusokat. Ő inkább abbahagyta a költészetet, de a stílustól nem vált meg.

Meglehet, Déry sohasem volt primér lírikus. De következetes, az igen. Percig se viselte felvett manirként az „izmusok" öltözékét. Hozzá és vele nőtt, roppant tudatosan és elszántan. „A dadaista — írta 1921-ben, a *Nyugat*ban — mozdulatlan, egzaltáltan égő, objektív körtükre akar csak lenni az össze-vissza mindenségnek; hogy ennek torz, összefüggéstelen képeit pontosan, hamisítatlanul vetíthesse a megriadt szemek elé." Az első világháború utáni békeévek torz valósága talált lírikusaira az izmusokban; ezt a logikátlan és felbomlott világot tükrözte Déry. A világnézetét, a véleményét fejezte ki verseinek zaklatott soraiban, bomlott metaforáival, diszharmonikus hasonlataival.

A stílussal nem szakított, csak a költészettel. De olykor felbuzgott benne valamilyen legyőzhetetlen közösségvágy; a közlés elemi ingere, a meghatódottság természetessége. Nézzük idézett sorait. Nem csengenek össze, puritánul, kötés nélkül következnek egymásra. Az egész: csupa szemérem. Meg naivitás és egyszerűség — igazán *nem* jellemző az „izmusok"-ra. Egy pásztor, megtalálja a költő szívét és házat épít belőle! Ez még csak nem is a huszadik század neonépiessége. Kevesebb, régibb. A kedves, jó tizenkilencedik század kísért vissza egy pillanatra; hirtelen fellazul a vállalt magatartás formavilága, a költő szíve szólal meg.

*

Ilyen lázadó temperamentummal, ilyen kevés sikerrel, mint Déry, szinte senki se maradhatott meg a *magas* irodalomban. *Magyar* irodalmat is mondhatnék. Ez a legbelterjesebb irodalom Európában. A hierarchiája — szinte máig — teljességgel feudális. Egykor talán az önvédelem kényszerítette rá, a perifériára szorítottság; azóta a mi irodalmunkban az ifjúkor első produkcióival eldöntött pályák a szabályosak. Akit a *Nyugat*ban Osvát avatott belső munkatárssá, az a kapott sarzsit végelgyengülésig viselhette és évenkénti előléptetéssel is gyarapodott a tekintélye. Szabó Lőrinc haláláig nem tudta megbocsátani, hogy kilenc esztendőre kiszorult a *Nyugat*ból. Németh László egész életművének grandiózus termelésében a pszichiáter percek alatt kianalizálná a *Nyugat*-traumát. S így volt ez Kassák körül, így minden csoportban. Kívülmaradni, vagy későn emelkedni, megcáfolni az irodalmi közhit beidegzéseit, igazítani a mértéken és rangon, lehetetlen volt.

Az egyetlen kivétel: Déry Tibor. Nincs mit kertelni — Déry a *Nyugat*nál (Osvát becsülése ellenére; Déry a *Dokumentum*nál (Illyés és Németh Andor testvériségében); Déry a magyar sajtó lápvilágában (Karinthy barátságával) a felszabadulásig jószerivel rangot kivívni nem tudott.

De a kisemmizettség, a bukássorozat, az írói ismeretlenség csődtömege hatalmas energiává gyűlt össze. Nem csökkentette: növelte az igényeit, az ambícióit. Neki itthon már csak a világhírrel lehetett győzni, ismeretlen területek meghódításával — vagy egy új világban.

Déry pályájának különös ellentmondása, hogy nagy íróvá a felszabadulás utáni korszak avatta. Akkor jelenhetett meg a *Befejezetlen mondat*. Akkor vált valóra Illyés jóslata. Piacra került az *Alvilági játékok*, a *Tengerparti gyár*, a *Szemtől szembe* — és sorakoztak a *Ló meg az öregasszony* novellái. Lukács fedezte fel újra.

1945-től a Déry-vitáig ez az író megtalálhatta önmagát. Otthon volt végre a saját világában. A munkásmozgalmi kapcsolatok, a forradalom szívós szerelme meghozta gyümölcsét. Csak egyetlen percre merült fel benne, mi történne akkor, ha mint író, szembekerül a pártjával. Érdekesen fogalmazta 1945-ben. „Ha mégis bekövetkezik az a tragikus pillanat, akkor, tudjuk, többnyire az író húzza a rövidebbet. De ezt a lehetőséget azzal a szerénységgel vegyük szemügyre, amellyel a forradalmár író a maga és a közösség viszonyát szemléli. Igaz, az író maga esetleg belepusztul, de az emberiség előtörténetének nem ő az egyetlen áldozata."

A problémával különben egy évtized múltán szembetalálkozott. Az osztályharc élesedésének elmélete az irodalomra is hatott és Déry veszedelmes anyagon kísérletezett. A magyar munkásmozgalom történetéből írta a *Feleletet*.

Mennyire volt igaza Révainak a könyv bírálatában, megírtam egy korábbi Déry tanulmányomban, s mivel ez kényes kérdés, az egyszer már kicsiszolt fogalmazást idézem. „A regény a harmincas évek munkásmozgalmát ábrázolja, de világképében az ötvenes évek elejének élményei kísértenek. Déryt megriasztották a személyi kultusz éveinek tapasztalatai — s benyomásait, észleleteit, tudva-tudatlanul visszavetítette egy korábbi korszakba... Déry észlelete az ötvenes évek pártmunkájának hatóerejéről éppoly jó szemre vall, mint ahogy Révai tekintetét sem kerülte el a *Feleletbe* burkolt bírálat. Ám ahogy Déry a közvetlen tapasztalatot visszavetítette a harmincas évekbe, s ezzel bizonyos mértékig abszolutizálta — ugyanúgy Révai, egy merev eszmény szemszögéből a harmincas éveken kérte számon azt, amit az ötvenes évekből csakugyan hiányzott."

A fogalmazáson, azt hiszem, nem kell változtatnom. Furcsa és tragikus dilemma feszült a Déry-vitában. Az a különbség került felszínre, ami a magyar munkásmozgalom hagyományait az ötvenes évektől elválasztotta. Révai az adott gyakorlat történelmi igazolását kereste — Déry igaz íróként az aktualitás, a vélt érdek kedvéért a munkásmozgalmat nem idealizálta: a konfliktus adott és elkerülhetetlen volt.

Illetve... Minden voluntarisztikus, önkényes elmélet vitája voltaképp ürügy. Absztrakt tétel igazolása. Az ötvenes évek vitái egy világpolitika részének tekinthetők — de amíg a világpolitikából irodalompolitika lesz, addig tízezer véletlen is eltorzíthatja.

Miért éppen Déry? — ezt a kérdést egyszer fel kell tennünk. Csak azért, mert a munkásmozgalom témáját kísértette? Bizonnyal ezért is. De itt a személyes okoktól egészen a magyar irodalom önszemléletéig sok minden belejátszhatott ebbe. Déry a polgárságból közeledett a munkásmozgalomhoz, miként bírálója Révai. Ellenfelek azért lehettek, mert az ördögűző bűntudat áldozataként rendszerint a hajdan egyívásút jelöli ki.

Déry amellett olyan író volt, aki mögött a két világháború közötti magyar irodalom egyetlen baráti csoportosulása sem állt. Hajdani urbánusok elismerték ugyan, de szavuk nem volt, a hajdani népiesek közül meg csak Illyés becsülte nagyra, aki mindig és mindenkor több volt csoportnál, folyóiratnál, nemzedéknél, akinek irodalmi ízlését és horizontját nemigen zavarhatja elfogultság.

Révai pontosan tudta, hogy Déry annak a korszaknak köszönheti írói nagyságát, melynek ő volt a vezető szelleme, nagy hatású irodalompolitikusa. Aki adta, az vette el. Így volt ez a konfliktus személyességében és politikai távlataiban, korszakunk izgalmas történetében határkő. A magyar irodalom fejlődésének egyik reprezentatív, elemzésre váró eseménye. A szemérem már csak azért sem tagadhatja el, mert a mai irodalom köteles vállalni, hogy művészete nem egy problémátlan évtized örököse. Déry is, vele pedig nemzedékek sora egy különös valóságban és egy izgalmas tudatvilágban formálódott; egy többarcú folyamatban, melynek minden problematikája ellenére jelentős szerepe volt. A Déry-vita például az irodalom fontosságának pereként is felfogható. Soha annak előtte az írott szó — egy regény — nem játszott ilyen szerepet az ország életében. Ami ebben mesterséges volt, az is valóságot fejezett ki. A művészet új társadalmi szerepéről vallott, akármilyen dadogva, vagy hamis igékkel. S hogy rá egy évtizeddel újra az irodalom került a politikai csaták centrumának közelébe, annak hírnöke, egyik előkészítője éppenséggel a Déry-vita és következményeinek felgyülemlett tapasztalata volt.

*

Déry íróként is magányos ember. Egyszer vállalt iskolát — az avantgarde-ét. Az se volt gyökeres honi hagyomány. És Déry azóta is az európai próza különböző nagy áramlataiból merített.

A Déry-problémák közül a legkényesebb: hogyan kapcsolódik választott mestereihez, kortársaihoz a műve?

A *G. A. úr X-ben* Déry fejére idézte az úri tapintattal palástolt gyanút, hogy a regény Kafka szellemében íródott. „A kiközösítő" kritikája azt a Thomas Mannt gyanította, aki egész életében nem restellt Goethe árnyával mérkőzni. S még korábban: a „Befejezetlen mondat" minden kritikája Proust-hatásról beszélt.

Szöveg szerint, némi „explication du texte"-el könnyű lenne bizonyítani, hogy Déry szuverén mester s az egyszerű utánzás oly messze van tőle. A probléma ott kezdődik, hogy miért e stereotip vád, honnan származik az irodalmi rögeszme, mely bizonyos eszközök alkalmazását hatássá, egy tudatos író játékát, sőt küzdelmét a világirodalommal, már-már plágiummá fújja fel?

Gondolhatja-e valaki komolyan, hogy Thomas Mann „Kiválasztott"-jának címe nem ötlött Déry eszébe, amikor „A kiközösítő"-t írta? Vagy a G. A. rövidítés nem tudatos

párhuzam Kafka regényeinek K.-jával? Hogy a *Befejezetlen mondat* Parczen Nagy Lőrince véletlenül szellemi rokona Hans Castorpnak?

Itt alighanem az irodalmi tudat hamis beidegzéseiről van szó, s ennek érdemes a mélyére látni.

A magyar irodalom huszadik századi prózája a stílusromantika jegyében fogant. Krúdy vagy Szomory nemcsak szélsőség, éppoly jellemző tünet, mint Tersánszky, Szabó Dezső, vagy Tamási Áron. Ha merném, Móricz nevét is ideírnám, benne is a lírai indulat építette az *Erdély*, a *Rózsa Sándor* mondatait.

Ez az új próza ismeretlen területeket fedezett fel, fehér foltokat hódított meg. Elkésett, elárvult gyermekként jött, egy olyan irodalomba, ahol a regényt, még a tizenkilencedik század közepén is verses eposszal próbálta pótolni a legnagyobb: Arany János.

S a prózában továbbra se a regény, hanem a novella uralkodott, ennek is az a különös formája, a lírai ihletű, mely oly könnyes-szépen valósult meg a *Hét krajcár*ban.

Ismeretlen földrészek felfedezői, egy tömör műfajban: persze, hogy az egyedi kifejezést keresték. Mikro-világukhoz az egyén lélegzetére szabott stílust. Mert versnovellákat írtak, ahogy Arany eposz-regényt: a líra nemcsak úgy volt vezető műfaj, hogy a kor nagy konfliktusait kifejezte, hanem úgy is, hogy eszményeivel magához rántotta, szinte bekebelezte a prózát. Franciaországban sem volt a szép irálynak olyan becsülete, mint nálunk. Egy-egy költemény a Gelléri és a Pap Károly minden novellája, de az volt Kosztolányié, Karinthyé is.

Déry azonban a korszak tükrét a reprezentatív, realista regényben kereste. Nem ott, ahol a *Halálfiai*ban Babits, a *Bűn*ben és a *Gyász*ban Németh László. Tudatosan mellőzte az önéletrajzi elemeket is. Az ő prózájában nincs semmi személyes, semmi lírai, semmi gyónás. Született elbeszélő, hiába írt verset egykoron. Másról tud mesélni, nem magáról. A világ a mondanivalója, nem a lélek kínja. Az objektivitás hűvösségébe lépünk Déryvel, szinte megborzongunk analitikus mondatainak hidegségében. A tapasztalatát írja, nem az „élményeit". Az élmény választékosan tömörít, a képeket keresi, a metafora a közege. A tapasztalat viszont józan és eltávolító, egy apollói nyugalom formája.

A mi irodalmunk, Adyval megtanult egy olyan jelrendszert, melyben lázak csapnak ki és őrült izgalmak; az irodalom a lávázó szenvedélyek rezervátuma lett. Ez lírának pompás és feledhetetlen; prózában mindennek a karikatúrája valósulhatott meg csupán, Szabó Dezsőnél. Azt már régen elfelejtettük, hogy milyen „hazátlan" volt Ady, mennyire importárunak hatott kezdetben az ő szimbolizmusa is.

A magyar irodalomnak mégis eredendő képessége az asszimilációs erő. Ahogy a jövevény versidomot Balassival és Faludyval, a szonettet Kazinczyval, a balladát Arannyal meghonosította, nemzetköziségének egyszerre adta tanúbizonyságát mély patriotizmusával. „Hazátlanságból" indulni, ez kissé kötelező pálya volt a világszabadság fogalmát franciából fordító Petőfi országában.

Mélyen élő magyar hagyományt vállalt Déry is akkor, amikor a „hazátlanok" útján indult el, emigrációval a valóságban, Prousttal, Thomas Mann-nal, Kafkával az irodalomban, egy meghódítandó realizmus és egy meghódítandó haza felé. Amikor a magyar próza jelenét idegen ojtásokért megtagadta, akkor a magyar prózát ezzel megújította.

Az ő érdeme: végleges szakítás a stílromantikával. Ez a szakítás — azzal a kísérlettel kezdődött, hogy az európai próza eszközeit úgy hozta haza, mint a felfedezők egykoron a burgonyát. A spanyolok kerti dísznövénynek tartották; hogy a gumója ízletes és ehető, későbbi fejlemény. Déry korai műveiben az idegen hatás: merő dísz. Expresszionizmus a *Kéthangú kiáltás*ban, szimultanizmus a *Szemtől szembe*ben — ki tudhatta még, mire jó. A stílus nála is lassan szervült, mint ahogy, valljuk be, lassan szervül Déry műve a magyar irodalomban. A kialakult ízlés ellenállásába ütközik. S abba a tudatba, *mely a formát tartja egyedinek, és a mondandót közösnek.*

Erre a hitre különben éppenséggel a regény története cáfolt rá. Ez a viszonylag fiatal, néhány száz esztendős műfaj formátlansága fegyelmezésére konvenciók és szokások szabályait alakította ki. A tizennyolcadik században egyetlen regényíró sem akadt, aki tragikus véget szánt volna hősének. A boldog, happy-endinges befejezés olyan áthághatatlan titkos megegyezés volt, hogy még a tizenkilencedik század derekán, Dickens inkább az életanyagon követett el erőszakot, mint a konvención: nyilvánvalóan tragikus történeteit mesterkélten és tudatosan, szánalmas véletlenek kiderülésével igazgatta el a boldog végig.

A regény még akkor sem ismerte az „önálló forma" igézetét, amikor a líra kiváltságos hiúsága „adott rá". Fielding szuverénül lopott Cervantestől, Goethe tudatosan támaszkodott Richardsonra — a regény története a közös európai formakincs felhasználásának történetével azonos.

S még a huszadik században is. A teljességgel „belső monológban" írott Joyce-i regényt igazán nem Joyce találta ki. A tizes években egy mára már ismeretlen angol írónő bátran élt vele, Joyce, a nagy újító olyan önállóan használta fel a kísérletként előállított formát, mintha az apai örökségét venné át.

A prózai formák magántulajdonát sose tisztelték: Dürrenmatt a *Balesetet* egy Kafka-idézetből írta, mint ahogy Buzzatti merészelt *Vonat* címmel novellát költeni, holott Kafka legközismertebb jelképe az alagútban masiniszta nélkül rohanó vonat.

Eleget bizonyítottuk: Déry abban is az európai szokáshoz és hagyományhoz kapcsolódik, hogy könnyedén fosztogatja a világirodalmat. Teszi ezt úgy, mint *par excellence* prózaíró, aki az eltulajdonított szerszámokat a maga mondataihoz hajlítja; s úgy is, mint a hazai művészet spektrumának ismerője.

Tudatos asszimilációról van szó tehát, s nem önkéntelen „hatásról", egy művelt és szenzibilis író játékos felfedezőkedvéről.

Mert abban is igazi prózaíró Déry Tibor, hogy választott tárgyaival együtt változik s újul meg. A *Befejezetlen mondat* az idő — az átmenet idejének — regénye: csupa elemzés, aprólékos leírás. A *Felelet* a fejlődés regénye: itt a stereotip jellemzések az áradó történés fix pontjai. Amint feltűnik Farkas Zénó professzor, tüstént vele az „epiteton ornansa" is: Déry ritkán felejti el megemlíteni, hogy a prof „dupla homlokú".

Stílust és alakot vált Déry minden regényével. S ha ezt elfelejti, mint novelláiban olykor: szárnyaszegetten suta az a magyarázkodó, precíziós stílus, melyet művének hanyag ismerői szívesen tulajdonítanának neki. Dérynek persze egyéni és eltéveszthetetlen stílusa: de gyakran, akár riadónál a katonák, a kezeügyébe eső fegyverrel ront elő, amit puskaállványról kapott le.

Neki a mondandója éppoly fontos, mint a formának az a fegyelme, melyet rendkívüli stílus-művészként kikísérletezett.

*

Egységes mondanivalót keresni tárgyukkal változó regényekben, naivitás. Mégis, néhány végighúzódó gondolat felbukkan Dérynél.

Az egyik: fiatalabb esztendeinek gondja. És a következőképp fogalmazhatnánk. A történelem, egész menetét tekintve kegyetlen intézmény; már-már küldetése az, hogy megcsonkítja az egyént. A szocializmus az egyéniségen ütött sebet is jóvá teszi. De lesz egy átmeneti időszak, melyben az egyén öntudatára ébredezve, ideiglenesen és átmenetileg, maga mond le a szabadságról. Csoportba áll, hadba rendeződik, vállt vállhoz vetve küzd — 'de ekkor már egyetlen szám a tömegből, ugyanarra a szintre kényszerül, mint a „többiek". Az egyéniség felszabadításához vezető út: az egyéniség megtagadása.

Emlékezzünk csak: a *Szemtől szembe* forradalmár Ilonja, „visszahúzódva magányába, oly elérhetetlenül él a mélyben, mint a gyöngy a tengerfenéken". A közösséget vállalja és magányosabb lesz mindenkinél. Rózsáné, a *Befejezetlen mondat*ban oly sziklaszilárd és mozdíthatatlan, oly kevéssé oldódó és szögletes, hogy a forradalomért hozott áldozat már-már a közönyt is kifejleszti benne. Hogyan is írja István elvtárs, Déry kommunista eszményképe a börtönből? „... végeredményben, amennyivel a tömeg általános szintjét feljavítja (ti. a munkásmozgalom), ugyanannyit ront az egyes emberen. Mi, öntudatos bolsevikiek, egy késői haszon reményében vállaljuk ezt a bűnt, elvtársainkkal és ellenségeinkkel szemben s épp, mert csak a teljes és feltétel nélküli győzelem teheti majd jóvá azt, amit önmagunk ellen elkövettünk... Az, hogy az életünket feláldozzuk, az két rossz fitying ahhoz képest, amit erkölcsi javakban kockára teszünk ebben a harcban."

A regény első olvasóinak és kritikusainak úgy hatott: polgári moralizálás ez. Mint ahogy magát a konfliktust valóban a polgár állította fel — Heine, aki egy forradalom győzelmének árát látta abban, hogy verseiből papírzacskót ragasztanak késő utódok. Ha ez az ára a boldog jövőnek — gondolta megnyugodva Heine — akkor megéri.

— 1900 —

A feltételezésben két meggyőződés húzódik. Az első, hogy a forradalom bizonnyal áldozatot követel, méghozzá épp a kultúrából, az egyéntől. A másik a nagylelkű gesztusé: a jövő árát szeretné kiegyenlíteni a magas szellem, mintegy bűnbocsánatot nyerni „az emberiség előtörténetéért", a polgári múltért.

Déryben mindkét érzés munkált; az elszakadás törekvése a régi osztálytól és a szakítás olykor túljhajtott, buzgó és aszkétikus vállalása.

Elfelejtettük azonban észrevenni, hogy a „polgári" kérdésfeltevés roppant lényeges igazságot látott meg. Azt, hogy a szocializmus megvalósulása konfliktusok sorozatát rejti, hogy itt az erkölcs is bizony próbára tétetik, s akadhatnak szakaszok, ahol a vélemények csatája tragikus összeütközésekhez vezethet.

Nem a gyanakvás mondatta ezt Déryvel soha, nem is a bátorsággá nemesített riadtság. Az önfeláldozás hirdetése a lehetséges konfliktusok végiggondolásából is táplálkozott.

*

Az önfeláldozás és lemondás konfliktusa része egy nagyobb problémának. A szabadság valójával és mibenlétével viaskodott Déry egész életében. Ebből a tekintetből igazán hagyományos a világképe. Hősei — akár Goethénél Wilhelm Meister — elindulnak, hogy megkeressék önmagukat, az egyéniségnek azt a független valóságát, amit szabadságnak neveznek. *Bálint elindul* — adta forgatókönyvcímnek szerencsésen Déry. Parczen Nagy Lőrinc is elindul, mint ahogy G. A. is X.-be. Déry hősei keresők, akik mindig eljutnak egy új belső tartalomhoz. Lőrinc kommunista lesz, Bálint felnő, Ambrus pogányból megtér ...

A szabadságról különben a *G. A. úr X.-ben* vall tisztán, felhőtlenül. Az ismeretlen város, ahová a hős eljut: a korlátlan szabadság birodalma. Milyen pusztító is ez a szabadság! A tárgyi világot éppúgy elszegényíti, mint a lelkeket: végül a gyilkosság lesz eszménnyé, mert korlátok nélkül az ösztönök foglalják el a tudat helyét.

De megírta Déry, ennek a gondolatnak az ellentétét is *A kiközösítő*ben. Itt a kötöttség, a történelmi szükségszerűség fenyegeti az egyéni akaratot; a históriával szemben még az olyan nagy szellem is tehetetlen, mint Ambrus.

A szabadság és szükségszerűség dilemmáját fogalmazza tehát Déry. Igazi prózaíróként nem a véleményét költi át merő példázattá, hanem egy-egy lehetőséget gondol végig. Az álláspontja talán éppen ez: hogy megmarad az ellentétek puszta megállapításánál, a szélsőségek kirajzolásánál, korunk gondjainak jelzésénél.

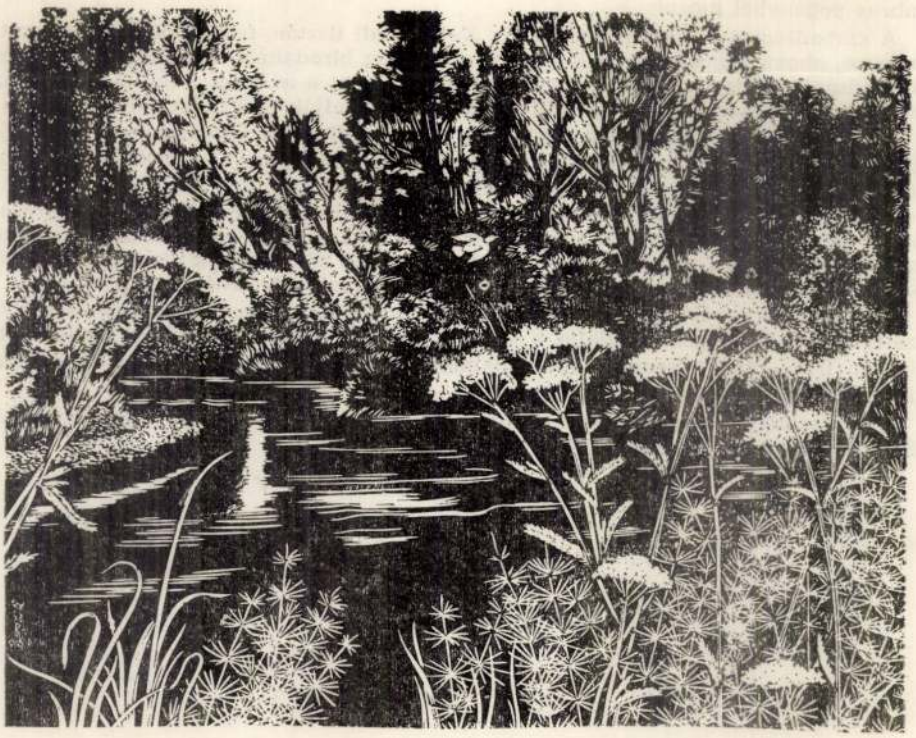
S itt van Déry írói tisztessége: hogy mindig addig jut el, ameddig szívós és következetes eszmélete engedi; vállalja a tévedés és a kísérletezés gondját. Egyik életrajzában írta „nincs elszomorítóbb, unalmasabb, bőszítőbb képlet, mint az ember, akinek mindig igaza van."

Déry csakugyan nem unalmas képlet: az igazságát ma is keresi és egy életművel a háta mögött a meglepetések írója.

UNGVÁRI TAMÁS

Gy. Szabó Béla

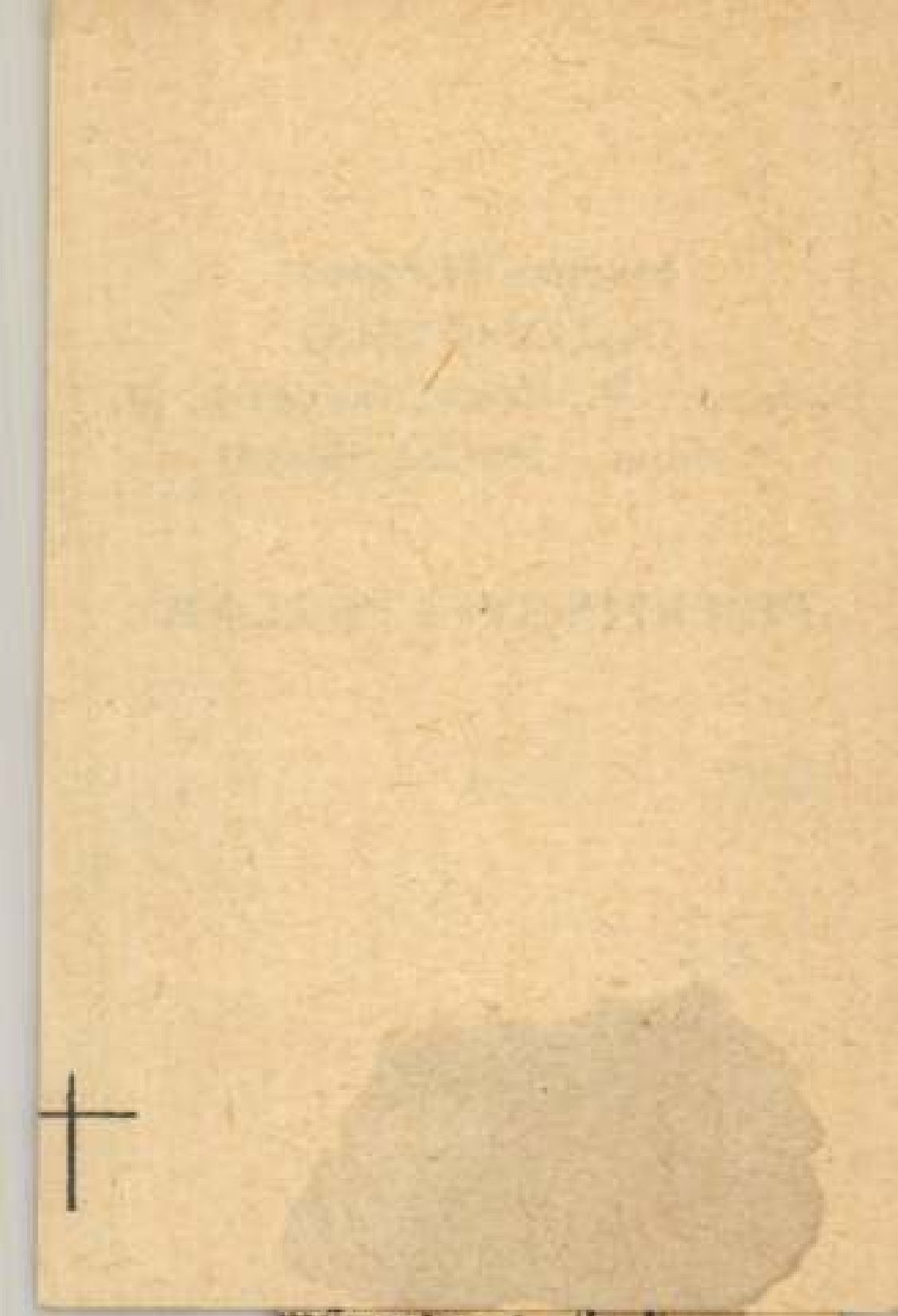
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1966 JUL 14.

Gy. Szabó Béla

323 fametszetet ajándékozott a Nemzeti Galériának Gy. Szabó Béla, a Romániai Szocialista Köztársaság Állami díjas érdemes művésze, akinek fővárosi tárlatát 30 ezer néző tekintette meg eddig.

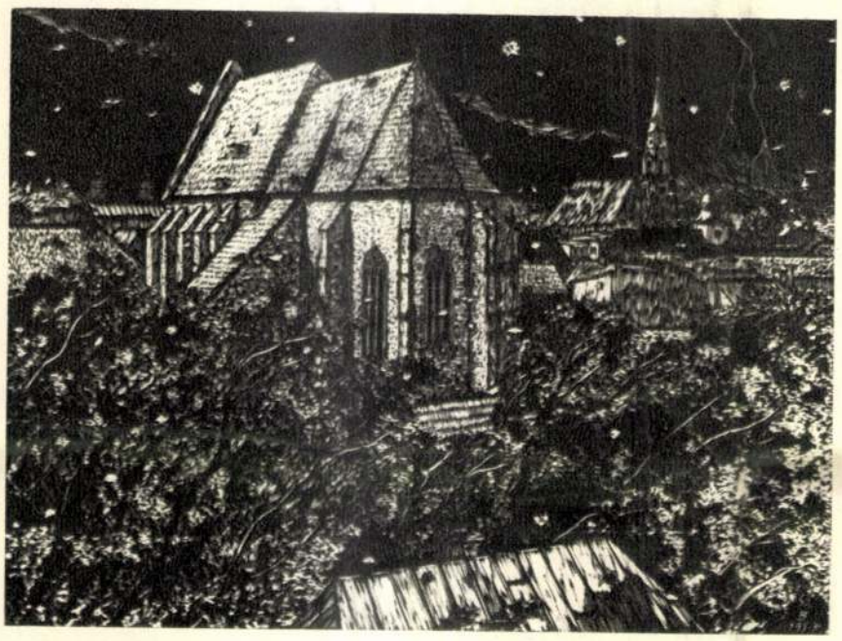

műveslpari.
cezni lehet:
yűsi út 6.
építésveze-

Szüks
szakm
52/196
ján, J

Gy. Szabó Béla
Havas hegyoldal
Côte couverte de neige
Покрытый снегом склон горы

Gy. Szabó Béla
Vihar előtt
Avant la tempête
Перед грозой

Gy. Szabó Béla
Június – Juin
Июнь

barnák. Világos tónusok dominálnak, de kontrasztképpen egyszer-egyszer előfordulnak haragvó sötétkékek, feketék.

Szívesen látnánk továbbra is bemutatókat a számunkra egyelőre kevéssé ismert, modern cseh és szlovák művészek anyagából.

Egri Mária

Gy. Szabó Béla fametszetei a Magyar Nemzeti Galériában

Amit e kiállításon látunk, nem 383 fametszet, hanem egy gazdag életmű. Határozott karakterű, velejéig őszinte vallomása a míves gondossággal dolgozó művésznek, a természetszerető embernek. Fametszeteihez mint több szólamú kíséret járul itt ki nem állított pasztelljeinek, szénrajzainak sorozata. Aki tisztában van azzal a sok időt igénylő munkával, amivel egy-egy nagyobb fametszet néha hetekig készül, s látja ezt a kiállítást, abban az a meggyőződés érlelődik, hogy művészünk egész életét kitölti munkája. Legendák keltek róla, hogy napjait s éjjeleit szakaszokra osztva állandóan dolgozik. Lelkiismeretességére jellemző, hogy ha egy-egy lapjával nincs megelégedve, az egészet újrametszi, olykor hetekig tartó munkával.

Gyulafehérvári Szabó Béla Kolozsvárott él, a Román Népköztársaság állami díjjal és érdemes mesteri címmel tüntette ki. Több mint harminc önálló kiállítása a világ minden tájára elvitte már műveit, azokat a műveket, amelyeknek megalkotásáig nehéz, küzdelmes út vezetett. Gépészmérnöknek indult, s a budapesti Műegyetemet 1923—27 között el is végezte, de mindössze két évig mérnökösködött, azután végleg első szerelméhez, a grafikához szegődött, amelynek szépségeibe egykori rajztanára Gyulafehérvárott annyi szeretettel vezette be. 1933-ban kezd fametszéssel foglalkozni. Először több műfajjal kísérletezett: lapjaira fordított pasztellkréták síkjaival újjáépített olasz tájai, kisvárosai mellett már korán, kisméretű fametszet könyvet adott ki (Liber Miserorum), majd pedig Barangoló Könyvével (Liber Vagabundi) szinte életprogramját adja számunkra, míg Homokvilág c. könyvében a tusvonal érzékenységével írja elénk Bugac tájait. Ezenkívül még egy sereg teljesen önálló, vagy illusztrált könyv került ki keze alól. A könyvek mellett mintegy ezer, rendszerint igen nagyméretű fametszete teszi teljessé életművét.

A művek intim volta kényszerít, hogy kissé közelebb lépjünk, s mintegy belülről nézzük meg munkásságának alapvető vonásait. Kezdi a Szegényemberek életével. A Liber Miserorum voltaképpen fametszetekből álló De profundis. Kiállítási katalógusához írt rövid életrajzában mérnöki diplomája utáni munkanélküli évekről olvashatunk. Indulásának kora ugyanis egybeesett az állástalan diplomások nehéz korszakával, s nyilván nem véletlen, hogy művészi munkásságának nyitánya is a nyomort idézi fel. Ekkori fametszetein a fekete és fehér felületek egyensúlyát keresi, s gyakran még bátortalanul, csak vékony rajzi vonalakkal vési körül az embereket és tárgyakat. Milyen hatalmas utat tett meg első metszeteitől az 1951—65

tően keltettek érdeklődést a Kanadában élő Ladislas Kardos festményei. A Kultúrkapcsolatok Intézete és a Műcsarnok közös munkája nyomán tízegynéhány mű volt látható az Intézet kiállítótermében. Nem egy alkotásokban bővelkedő életút állomásait láthattuk, hiszen Ladislas Kardos csak tíz éve fest, negyvenhét éves korában nyúlt az ecsethez, keresett művészi kifejezőeszközt mondanivalója számára. A világ másik felén élő művészt súlyos problémák foglalkoztatják: a dehumanizálódó társadalom, az egyre érzéketlenebbé és értelmetlenebbé váló környezet, a lelki elsivárosodás: a kapitalista világnak ezek a másodlagos, de a felszínen annál intenzívebben jelentkező velejárói. Ott, a tulsó földrész túlsó partján, Vancouverben, érzékszervekkel érezhető közelségben vannak ezek a problémák.

Ladislas Kardos kedvelt — és jelentős — témái közé tartoznak a városképek. A XX. századi városról azonban lehetetlen a megszokott vedutát festeni. Művészetének ebben a műfajában nem Guardi, Canaletto, Rudolf Alt az előde, hanem sokkal inkább Greco (Toledo viharban). Kardos városai nem zajosak, forgalmasak. Ábrázolásukban kihaltságuk, „ember utáni csend"-jük a megdöbbentő. Ezek a városok szürkék, kékek és feketék, gyökerükkel mélyen lenyúlnak a földbe, maradandóbbak az embernél, még pusztulásukban is (Elátkozott város, Messzi város, Fekete város, Fantasztikus város, Hold és szürke város). Irodalmi analógiaként önmagától kínálkozik X., G. A. úr utazásának színhelye, de ugyanígy önmagától kínálkozik Beckett Godot-ja a társművészetben kifejezett külső-belső sivárság pendantjaként (Sehonnan sehová). Ugyancsak fontos helyet foglal el a művésznél a faji kérdés: a Kanadával szomszédos állam egyik legproblematikusabb belügye, amely túlnő az ország keretein. Kardos érzékenyen reagál az utóbbi évek fejleményeire. A „Fehérek és feketék" elkülönülése és összezártsága, vagy akár a „Texas" hasonló problémafelvetése haladó, humanista művész mellett bizonyít. A háttérben pedig újra, meg újra felbukkan a sivár puszta, vagy a még sivárabb, végeérhetetlen város. Nem lehet szabadulni a várostól, a festő sem tud, de a nézőt sem engedi. Azokban a térkompozíciókban pedig, ahol fontos helyet kap az ember, a cselekvő, a dolgozó ember, félelmetes összehasonlításokat tesz: a munkába igyekvők élete a nagy monopóliumok árnyékában semmivel sem különb, mint a fegyenceké (Hatkor indul a munka — Rabok).

Fontos állomása volt a külföldön élő magyar művészek kiállítás-sorozatának Ladislas Kardos tárlata. Érdekes művészegyéniséget, a nagyközönség számára fehér foltot ismerhettünk meg. A rendező és kiállító szervek szándéka rokonszenves, reméljük, sok ismert és kevésbé ismert külföldi magyar művész alkotását láthatjuk még.

Kenessei András

Ladislas Kardos
Rabok – Prisonniers
Узники

Eva Trizuljaková
Tavaszi vizek
Eaux printanières
Весенние воды

Eva Trizuljaková kiállítása

A Csehszlovák kultúra helyiségében kiállító Eva Trizuljaková a bátran újító, kísérletező festőtípushoz tartozik. A bratislavai művésznő témabeli-formabeli újításai egyaránt figyelmet érdemelnek, hiszen magyar festők vásznairól jól ismert témát dolgoz fel: a Dunát. Megmarad ennél az egyetlen témánál és ez mégsem eredményez beszűkültséget, vagy zavart. A tájnak, művésznek és nézőnek olyan egységét tudja megteremteni, mely a kritikus szemlélőt is elismerésre készteti. A festőnő művészi variáló ereje, gondos környezetválasztása az unalmasság legenyhébb vádját is kizárja.

Trizuljaková művein erősen érezni grafikai iskolázottságát — a tempera és olajtechnika ellenére is. A művésznő nem is tagadja ezt, sőt inkább erősíti, amiben a rendezés is kezére játszott. Mondanivalójában nem lépi túl a természeti látvány első közlési síkját, azt mondja el, amit lát; nem keres mélyebb asszociációkat (bár helyenként mintha csábítaná valami erre), de ebből az általa választott lehetőségből mindent kiaknáz. Szinte megszállottként ragaszkodik a természethez a maga ősi valóságában, ember-nem-háborította állapotában, s erre nagyszerű lehetőséget nyújtanak az ártéri erdők, lakatlan homokszigetek, holtágak és elhagyott öblök. Az ember azonban nagyon hiányzik a képekről, s ahol következtetni lehet rá, ott esetlegesen jelentkezik, s nem oszlatja el a minduntalan feltörő hiányérzetet. Színeinek túlnyomó része a téma következtében a kék és árnyalatai, valamint zöldek, sárgák,

között készült Hónapok sorozatáig, vagy több remek lapjáig. Szerencséje volt abban, hogy művészi kibontakozásának kezdetekor olyan kiváló tanár, majd később jóbarát állott mellette a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, mint Varga Nándor Lajos. Ettől kezdve egyre inkább világosodnak fametszetei és egyre inkább a fehérek és feketék villódzó egymásbakapcsolásával formálja meg a tájakat és embereket, bár még sokáig kísért egy-egy részletnél a feketébe húzott fehér rajzi vonal. Szerencsés leleménnyel találja meg azokat a témákat, amelyek a fekete-fehérnek ezt az egymásba kapcsolódó s egymást kiegészítő értelmező egyensúlyát megteremthetik. Ezek a havas tájak, melyekben a hó fehérsége a fák feketeségével felesel, az ellenfényben sugárkoszorút kapott fák szikrázó felületeiben, vagy a bodrozódó nagy vízfelületekben s a felhős egekben éppen ilyen szerencsés leleménnyel ismeri fel a fehér-fekete ölelkezésének színjátékát. A Barangoló könyve címe mintegy életének programját foglalja magában: a Szamos partjáról néha kontinensi messzeségre is elbarangol (kétszeri kínai útja, majd a szovjetunióbeli, s kétszeri belgiumi útja), hogy ürügyet s alkalmat keressen arra, hogy a gazdag vegetáción megcsillanó fényt, a vizek örvényvonal játékát, vagy a felhők gomolygását új s újabb tájak szépségein keresztül varázsolja elénk. A látványból nála természeti csoda válik. Mégis nagy hiba volna Gy. Szabó Béla művészetét pusztán mint a természet pantheisztikus ünnepét látnunk. Ő az „emberi"-vel indult útjára, s a humánum véges-végig kíséri pályáján. Csak míg az elején szimbólumokkal terhelt kompozíciókat készít, az éretté váló művész a hétköznapok apró mozzanataiban, kis embereiben láttatja meg a humánum szépségét. Érdekes megfigyelnünk, hogy embereket ábrázolván fametszeteiben, megszűnik a fekete-fehérek sziporkázása és helyette szinte puritán fegyelemmel követi az arc és alak formáit. Tehát egy ideig két úton jár, s a tájak fényözönének és komor embereinek szinte nincs is közük egymáshoz. Ez a két út torkollik egybe a Dantét ünneplő húsz nagyméretű fametszetében. Az olasz trecento monumentális irodalmi alkotásának, Dante: Divina Commediájának száz énekéből húsz énekhez készített nagyméretű lapot. A drámai hangulatú „színjátékhoz" kitűnően illik a nemes egyszerűségű fametszet fehér-feketéje, s a művész e drámai fokozást mindvégig tartani tudja. Vésője nyomán a lapokon az ember és az atmoszféra egy lélegzetűvé vált.

Kínai útja után érdekes kísérletekbe fog. A fametszet feketéje a közeli és távoli dolgokon egyforma erejű, és bármennyire is szürkévé oldja a távoli terepet, a vonalak feketéje mégis ugyanolyan fekete, mint az előtéré, tehát síkba kényszeríti az atmoszferikus látványt. Gy. Szabó Béla egyik szerencsés lapján az ezüst szürkétől a feketéig terjedő öt dúccal jut el a távoli szürkétől az előtér feketéjéig. Ha lapjait a kutató ember szemével nézzük, még sok hasonló kísérletezés, keresés gazdagítja azt a töretlenül gazdag egységet, amit a kiállítás egésze elénk tár. Ha pl. a dús vegetáció részleteit szemléljük, a lap többi részét letakarva, észrevehetjük, hogy Gy. Szabó Béla milyen érzékenyen munkálja meg a különböző faktúrákat, s így a természet áhítatos tisztelője tudva-tudatlan, akarva-akaratlan a legmodernebb törekvések közvetlen közelébe kerül. A kiállított anyag egészét tekintve a legmeghatóbb az egymást követő művek hallatlanul puritán etikája és tiszta, az életet mindig komolyan vevő embersége. Nehéz volna pontosan megmondani ennek okát, de érzésünk szerint hozzájárul e sugárzó tisztaság érzéséhez minden egyes lap szívós megmunkálása is. Még óriási fametszeteinek sincs egyetlen négyzetcentimétere sem, amelyet elhanyagolna, összecsapna. Nála minden egyformán fontos, a kiemelt látvány ekként maga mellé vonzza a „jelentéktelen" részleteket is. Ezzel természetesen olyan világképet sugall, amelyben a valóságot mint egészet, mint megbonthatatlan szépséget éli át, és tudja, hogy semmi sem lényegtelen benne.

Lehet, hogy ellentmondásként hat, ha azt mondjuk, hogy éppen ebben rejlik Gy. Szabó Béla művészetének nagyvonalúsága. A részletek nála ugyanis sohasem nyelik el az egésznek világos és áttekinthető szerkezetét. Ezek a fametszetek messziről is szépek, s szépek maradnak akkor is, ha akár nagyítóval nézzük négyzetcentimétereit. Ritka adottság ez századunk művészetében, amelyben egykor szinte parancs volt, hogy képet csak távolról szabad nézni.

Hosszú fametszői pályafutásának gyakorlata alatt kialakult nála a különböző vastagságú és keresztmetszetű vésők virtuóz kombinálása, a finoman remegő, hajszálvékony vonaltól a szinte odasuhintott széles vésőnyom fehérjéig. A Hónapoknál kitűnően érzékelhető a nyár sárgás, erős tomboló zöld színe, a tavasznál pedig az üde, friss zöldek, az ősznél a rozsdabarna rőtes színek. Soha eszközbeli bravúrhoz nem folyamodik, nem használ gereblyés vésőt, hanem mindent nemes kézimunkával dolgoz meg. Szinte aszkétikus fegyelemmel dolgozik, s ha igaz a mondás, hogy a fametszet a művészet tömondata, akkor ez Gy. Szabó művészetében valóban így van. Kevés eszközzel, kevés színnel mond sokat, a fehér-fekete variánsával fejez ki teret, eseményt, fényt, színt egyaránt. Amikor dolgozik — amint mondja —, nem fehér-feketében látja témáját, színekben látja azt, amit fába metsz, s ez érzik minden egyes lapján. Anyagszerű technikája a fametszet kötött formanyelvével számol. Tájképei lírai hangulatot idéznek.

Boszorkányosan egyszerű technikájával megoldja a legnehezebb metszet-feladatokat is. Vonalvezetése a legmerészebb rövidülések és legizgalmasabb mozdulatok ábrázolásában is egyformán biztos. Stílusa fantáziával teli. Egyéni alkotó képzelete, erős művészi egyénisége, mesterségbeli tudása, a mívesség gondossága egyik legnagyobb művészünkké teszik. Minden lapját a mély átélés vezette munka jellemzi. A Dante-illusztrációknál pedig mintha az erdélyi népművészet, a népmesék világa is fel-felcsillannék olykor. Vésőjével a kifejezőhöz, a lényegeshez nyúl, lemond a leltári hűségről.

Ilyesféle gondolatok támadtak bennünk, amikor a Magyar Nemzeti Galéria termeit benépesítő vallomás-sorozatot néztük megilletődötten és ünnepélyesen, azzal az érzéssel, mint amikor egy másik embertársunk őszinte beszédét hallgatjuk.

Kivételes hely illeti meg a fametszők sorában Gy. Szabó Bélát, erkölcsi, etikai magatartása, aszkétikus fegyelme munkájának minden, a legapróbb részletében is meglátszik. Őszinte szívvel mondunk köszönetet neki, hogy művészetének most közelebbről is megismerői lehettünk, s a természetben látott szépet az ő művészi átköltésében, az ő élményével élvezhettük végig e nagysikerű s számunkra oly becses kiállításán. Szeretnénk remélni, hogy az, hogy Gy. Szabó Bélát ismét magunk között tisztelhettük, nemes mivességével, tiszta emberségével fametsző művészetünk fellendülésére vezet.

Kisdéginé Kirimi Irén

Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában

A kiállítás hatalmas anyaga is csak töredéke a kolozsvári mester alkotó munkásságának. A katalógus szerint is mintegy 200 olajfestmény, 1000 pasztell, 100 akvarell, több mint 900 fametszet és rengeteg rajz áll a kiállított képek mögött. Gy. Szabó Béla munkásságának azonban mintegy quinteszszenciája az az oldala, melyben minden lényeges művészi sajátsága összegeződik — saját bevallása szerint is — a fametszet.

Ami az embert a kiállításon legjobban megfogja és valósággal elsodorja, elragadja, az a végtelen gazdagság, a témáknak, a művész élményeinek áradó bősége, s a megoldások, a kifejezés, a megvalósítás változatossága és szinte megdöbbentő tökéletessége. 1933 áll az időrendben elrendezett képek elsője alatt, s 1965 az utolsó metszeten, s a néző, végighaladva közöttük, mintha egy egyre gazdagodó élet és tökéletesedő művészet csodálatos képeskönyvében lapozgatna. *Kós Károly, Ruhateregetők, Madách Imre, Jégtörők, Szánkázók, Kálvária, Kőrösi Csoma Sándor* jelzik az első kísérleteket, félig-meddig kijelölve a későbbi témák körét is: az ember, az ember élete, a természet, közelebbről Erdély. Mi más is lehetne, mint minden művészet kifogyhatatlan forrása, tápláló anyja: az élet, az, amely körülöttünk hullámzik a maga végtelenségében, megragadó szépségében? Mint egy zenemű első tétele, pendíti meg már ez a néhány kis kép is a nagy mű témáit, a nagy műét, amely végül is ezernyi változatban hol elsodró erővel, hol halk, remegő finomsággal hatalmas szimfóniává fejlődve árad elénk a termek, a képek során át.

Gyulafehérvári Szabó Béla első komolyabb sikerét a *Liber Miserorum* c. fametszetű könyvével aratta 1935-ben. A kolozsvári szegények életét ábrázolta ebben a művében, mintegy vallomást téve arról is, hogy kik állnak közel a szívéhez. Az emberekhez, az alkotó, dolgozó, szenvedő, örvendező emberhez ezután sem lesz hűtlen soha, olyan képek bizonyítják ezt, mint pl. az *Erdei tánc* 1947-ből, *Építkezők, Tetőfedők, Szerelőmunkások* 1949-ből, a *Kazánkovácsok* 1951-ből vagy *Fodor Gábor mérnökkel* stb. 1961-ből; az élmények sorában azonban egyre nagyobb

erővel nyomul előre a természet, a művész környezete, a város, a falu, az erdő, a víz, a legkülönbözőbb időpontokban: télen, tavasszal, nyáron, s alkonyatkor vagy izzó délben. Jelenti ez bizonyos mértékig a művész hajlamát, de jelzi technikájának fejlődését is.

Bölcs. Elefántcsont; Kína, XVII. század eleje
Le sage. Ivoire
Мудрец. Слоновая кость

Az első vonalas, inkább még grafikai jellegű kísérletektől, melyek inkább jó megfigyelő, szerkesztő és rajzkészségét bizonyították, közben ugyanis eljut a művész oda, hogy szinte fest a vésővel: a fametszés minden lehetősége feltárul előtte, s ezt ő, technikáját állandóan tökéletesítve, ki is használja. Szinte keresi azokat a feladatokat, amelyek újabb és újabb nehézségek elé állítják, és amelyek egyre jobban igénybe veszik fáradhatatlan alkotó kedvét. Különösen az erdő, a víz — az előbbi dús, változatos vegetációjával, mindig újat, érdekeset nyújtó fény-árnyék játékával, az utóbbi szintén végtelen változatosságával s finomságával ragadja meg — mutatkozik kifogyhatatlan bőségben a metszeteken. *Köves part* (1950), *Aranyos völgye* (1957), *Erdei patak* (1958), *Csobogó* (1962), *Halak a zúgónál* (1965), *Páfrányos part* (1965), *Sziklák és hullámok* (1965) s még sok-sok kép jelzi a mester vonzalmát a természet szépségei iránt. — S itt mutatkozik meg, bontakozik ki igazán művészete is a maga tökéletességében: eljut odáig, hogy valósággal impresszionista finomságokat tud éreztetni a formák és a fehér-fekete szín erejével, mint pl. a fény játéka a vízen, a víz selymes simasága. Erre utalnak témái is, mint a *Tél vége* (1949), *Nyár a Szamoson* (1950), *Koratavasz* (1952), *Fecskék a folyó felett* (1959), *Alkony a Szamoson* (1959), *Fecskék a fényben* (1960) stb. — A *Hofstadei tó* (1959) óriási víztükrével s a fölötte szinte robbanó napfénnyel szinte Turner monumentális impresszionizmusát idézi. Az árnyalatok finomságára való törekvés és siker talán legjobban esős képeiben mutatkozik meg. Az eső mindent egybefogó, finom, tónusadó ereje csodálatosan érvényesül a *Disznópásztor* (1950), *Nyári eső* (1954) vagy *Shanghâji emlék* (1958) c. metszeteken.

A rajzos, vonalas technikát s a nagy foltot is alkalmazza ugyan még mindig, de a réginél jóval magasabb szinten s olyankor, mikor erre különös szüksége van, mint pl. a kínai tárgyú és stílusú metszetek esetében (pl. Kínai tó, 1960). Sőt egy esetben, a *Nagy víz* (1962) c. képnél már a festékelés lehetőségét is felhasználja pl. a távlat kifejezésére. — Egyébként is nagy előnye Gy. Szabó Béla metszeteinek a kézi levonás alkalmazása, ami szintén jelentősen hozzájárul a képek finomságához.

Így, ezeknek a sajátságoknak a révén lesz a fametszés a művész számára a vonalas rajztól a tónusos festményekig valamennyi „festői" képessége hordozójává.

Hogy azonban Gy. Szabó Béla, a Román Népköztársaság állami díjas, érdemes mestere számára a természet, az élet nemcsak puszta téma, mely lehetőséget nyújt ragyogó technikai készségének kiélésére, hanem szívbeli dolog is, mutatja, hogy minden képének van bizonyos lírai jellege: ott tükröződik rajta az érzés is, mellyel a művész témáját nézi. Ez legtöbbször az öröm, a gyönyörködés halk verőfényét árasztja el a műveken, s az egésznek valami nemes költői jelleget ad. Innen adódik, hogy vannak metszetei, melyek szinte költői műfajokat idéznek, amilyenek a tájlíra (legtöbb képét ide sorolnám), életkép (pl. Vén udvarló, Kis udvar, Kis utca, Ismerkedés a nehéziparral stb.), jellemkép (főleg arcképei), vagy ballada (pl. a tragikus hangulatú *Vihar előtt* s a legtöbb vár-kép).

Gy. Szabó Béla, azt lehet mondani, illusztrátorként indult fametszői pályáján — a *Liber Miserorum*ot ugyanis egy Ernst Toller-könyv illusztrálása és a *Barangolókönyv* követte — s ehhez a műfajhoz máig sem lett hűtelen, amint az Csokonai Lilla-dalok-jához vagy az *Aranyhajú testvérek* c. mesegyűjteményhez készített képei mutatják, de tulajdonképpen ide lehet sorolni a húsz nagyméretű Dante-metszetet is. Illusztrációi is a műfaj legjobb sajátságait valósítják meg, nemcsak alkotójuk magas művészi készsége miatt, de főleg azért, mert nem ábraszerűek, hanem a művésznek a tárgy ihletéből fakadó, az illusztrált művel egyértékű önálló alkotásai: költemények — képekben. — Ez indulás és e jellegzetes képesség ellenére mégis azt kell mondanunk, hogy Gyulafehérvári Szabó Béla fametsző művészetének jelentősége abban csúcsosodik ki, hogy a fametszést kiemelte a pusztán illusztráló, „kísérőzene"-jelleg kereteiből, s rendkívüli tudásával, munkaerejével önálló, a festészettel egyenragú művészetté tette. Különösen nagyobb méretű képei hordozzák ezt az értékét meggyőző erővel, mint a *Vihar előtt* (1957), *Moszkvai emlék* (1960), *Tervuereni tó* (1959), *A torockószentgyörgyi vár* (1959), *Falusi malom* (1959) stb.

Az sem utolsó érdeme romániai művészünknek, hogy munkái sorában, akárcsak Petőfi költészetében az Alföld, egy jellegzetes és gazdag táj: Erdély élete emelkedik művészetté, válik örökkévalóvá. Ilyen sokoldalúan, ilyen művészi szinten ezt a történelmi, természeti tájegységet még senki sem ábrázolta, s ez sem jelentéktelen dolog.

Gy. Szabó Béla metszeteinek bemutatásával egy igazi nagy művész alkotásaival gazdagította a művészetkedvelők élményeit Nemzeti Galériánk. Fontos lenne azonban a műveknek könyvalakban való megjelentetése is, hogy ezek az élmények még maradandóbbá s még szélesebb körűvé válhatnának.

Tóth Béla

Elefántcsont-vasárnap az Iparművészeti Múzeumban

A Nemzeti Múzeum aranyvasárnapjainak dicséretes kezdeményezését idén az Iparművészeti Múzeum folytatta. A gyémántvasárnap szinte egész Budapestet megmozgató sikere után május 15-én került sor a nemzetközi szinten is jelentős elefántcsont-gyűjtemény bemutatására.

A leheletnyi finomságot is visszaadó elefántcsont-plasztika nem kíván modern, nagy légterű kiállítóhelyiséget. A kamaraterem, ha koncentráltabb bemutatásra kényszerít is, a faragások intim jellegének jól megfelel. Minden egyes kis elefántcsont tárgy — legyen az szobor, serleg, ékszerládika vagy akár napóra — lebilincsel és magához vonz. Közeli és közvetlen kapcsolatba kell kerülnünk vele ahhoz, hogy igazán megismerhessük a benne rejlő finomságot és művészi erőt. A függőleges tárlókkal ügyesen meg is oldódott ez a probléma, legfel-

i. e. az V. században a görögöknél, ez történt a reneszánszban, ahol igazán virágzott a portréfestészet, és ez történik napjainkban is. A helyét kereső ember új értékfogalmak között igyekszik megragadni minél pontosabban saját lényegét, lényét. A film egy tökéletesebb, több aspektusú emberábrázolás lehetőségét próbálja kiaknázni a dokumentumfilm és a játékfilm alkotási módszereinek közelítésével és egy különös hajtásaként a portréfilm műfajának megteremtésével.

RUBOVSZKY KÁLMÁN

Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Galériában

A Román Szocialista Köztársaság Állami-díjas művészének 350 fametszetét állította ki Nemzeti Galériánk, mintegy egyharmadát az alkotó idevágó munkásságának.
A látogató első benyomása a szépségnek az a megragadó, elsodró ereje, amely újabb és újabb visszafordulásra készteti a termek soraiban és újabb és újabb álldogálásra egy-egy csodálatos kép előtt. Megkapó, lenyűgöző maga a képek világa is: a küszködő, szenvedő, alkotó vagy örvendező ember alakja számtalan változatban lép elénk a lapokon *(Kazánkovácsok között, Tetőfedők, Disznópásztor, Majális* stb.), de legmegragadóbbak, legelmélyültebbek talán azok a metszetek, melyek a művész természetélményeit örökítik meg. A Szamos csillogó tükre, tajtékzó hullámai, vízmosásos partok, gyöngyöt verő csurgók, erdei tisztások, vízparti buja vegetáció, napfényes mezők *(Csobogó, Halak a zúgónál, Pátrányos part, Aranyos völgye, Köves part* stb.), festői városképek (Kolozsvár, Moszkva, Sanghaj, Genf), várak, néhány pompásan megragadott portré – Kelemen Lajos, Nagy István, Raluca stb. – teszi nagyjából a képek világát, csodálatos finomsággal és gazdagsággal revelálva a művész életének Kolozsvártól Moszkváig, Sanghajig s Brüsszeltől Budapestig táguló köreit, de elárulva azt is, hogy ennek a nagysugarú életnek a centruma a „szűkebb haza", Erdély. Ez a gyönyörű természeti és történelmi tájegység olyan bőségben és szépségben tárul elénk a metszetek százain, hogy a művészt méltán tekinthetjük Erdély olyan megörökítőjének, mint amilyen volt valaha Petőfi az Alföldre nézve.
Gy. Szabó műveiben egyébként is van valami költői. A nagy mester témáit sohasem hidegen, tárgyilagosan nézi, hanem érzéseinek melegével árasztja el, anélkül persze, hogy szentimentális lenne. Szinte csak annyira, hogy megáll az élet, a természet egy-egy szép jelensége előtt, s azt mondja: nézzétek, milyen gyönyörű . . . , s ceruzája, vésője már működik is. Egy olyan ember művészete az övé, aki nem tud betelni az élet szépségével, változatosságával s az alkotó munka örömével.
Élményei gazdagságát, fáradhatatlan munkakedvét a művek nagy száma, elmélyült kidolgozása mellett az is jelzi, hogy egy-egy témában egész sorozatot készít *(Dante, Hónapok, Erdélyi várak* stb.).
Persze ahhoz, hogy a művész mindezt elérje, témáit a maguk gazdag szépségében, finomságában, árnyalatosságában tudja elénk állítani, az érlelő, fejlesztő, látást, technikát elmélyítő, gazdagító évek hosszú sorára volt szükség. Az időrendben rendezett kiállításon az első képek alatt az 1933-as, az utolsó alatt az 1965-ös évszám olvasható. Több mint harminc év alkotó munkája juttatta el tehát művészünket oda, hogy ma a fametszés világszerte elismert mesterei között tartják számon, akinek kezében a véső szinte az ecset varázsával is rendelkezik: a formák végtelenül finom és gazdag világa mellett szinte színeket tud vele elénk varázsolni. Innen van, hogy legjobb képeinek van valami impresszionista, festői, tónusokban dúslakodó jellege *(Nyár a Szamoson, Fecske a víz fölött, Tél vége, Alkony a havason, Hofstadei tó).*
Minden impresszionisztikus könnyedség, hangulatosság mellett azonban ott van a képek gondos megszerkesztettsége is. Gy. Szabó azonban, főleg a negyvenes évek közepétől, sohasem kívülről komponálja, rendezi el ké
ságban, a természetben látja meg azokat a zárt eg
pontokat, amelyek már eleve harmonikus, kiegy
(A gát felé, Malomkerék).
A fejlődés hosszú útja alatt művészünk végigjárta a fametszés valamennyi iskoláját az autodidakta kísérletektől a grafikus módszereken át a japán és kínai mesterek „magas iskoláit" jelentő eljárásainak követésétől addig, hogy képes lett művészetébe saját festői hajlamát, képességét is beleárasztani – hiszen Gy. Szabó Bélának festői munkássága is jelentős. Így sikerült a fametszést olyan szintre juttatnia, amely ezt az inkább illusztratív, „kísérőzene"-jellegű művészetet a festészettel egy színvonalra emeli. Ez Gy. Szabó munkásságának talán legnagyobb jelentősége *(Vihar előtt, Moszkvai emlék, A torockószentgyörgyi vár, Téli vásár, Koratavasz, Falusi malom, Monostori táj),* s a kiállítás egyik legértékesebb tanulsága.

TÓTH BÉLA

Gy. Szabó Béla: Tetőfedők (fametszet)

1966 — 9

Levél a párizsi magyar képzőművészeti kiállításról

Kedves Barátom! Végre megláttam és megcsodáltam ezt a pompás magyar művészeti kiállítást, a Petit Palais-ben! Maga a keret is fenséges, s a különböző műveket ésszerűen csoportosították az egyes termekben.

Az alapművészetek – a X–XX. századig – kaptak helyet a kiállításon. Nagyon megszerettem a kiállítás választékosságát. A gondosan kidolgozott arany és ezüst ékszereket is, amelyek főként a budapesti Nemzeti Múzeum anyagából valók. Tisztán érezhető rajtuk a bizánci hatás (az arabeszkeken, a geometrikus formákban vagy a finoman kifaragott állati alakokban). Valóban, a magyar asszonyok már abban a korban is sokat adtak magukra!

A középkort és a reneszánszot főleg kő- és faszobrok, valamint festmények (oltárképek) képviselik. Ott vannak *Kolozsvári Tamás* művei az esztergomi Keresztény Múzeumból, amely város művészi szempontból nagyon gazdagnak tűnik számomra. Aztán *M. S.* mester Mária látogatása Erzsébetnél című képe, végtelenül bájos kompozicióban a két asszony alakjának hajlékony vonalai és a virágok, a színek meleg tónusai. Nagyon megszerettem a kassai Rózsás Madonnát; a kisded feje nem nagyon sikerült, de a fiatal szűz kedvessége és gyöngédsége elbájoló. Megvásároltam a reprodukcióját. A színezések, a technikai kidolgozás és az ízlés – nagyszerű! A katalógus francia hatásról beszél a XII. században III. Béla uralkodása alatt. Még érezhetőbb ez a XIV. században, azoknak a műhelyeknek a jóvoltából, amelyekben a humanisták dolgoztak Korvin Mátyás számára. Az itáliai hatás egész Európában általános ebben a korszakban.

A fa- és fémművészet nagyon elterjedt volt Magyarországon. A festészetben *Bogdány Jakab* igen modern. *Mányoki*nak II. Rákóczi Ferencről festett portréja meglepett határozottságával és könnyedségével. A mellalak csaknem élőnek látszik.

A XIX. és XX. századbeli alkotások hozzáférhetőbbek, mert érzékenységük megközelíthetőbb számunkra. Teljes csodálatot éreztem *Munkácsy Mihály* művei előtt, legyen az komor realizmus (fekete-fehér színekben) a Siralomházban, ugyanaz a Rőzsehordó nőben, vagy a Poros út vad és fenséges lirizmusában. Hacsak ez utóbbiért is, úgy hiszem, vissza fogok térni Párizsba, hogy még egyszer végignézzem azt a kiállítást, amely még júliusban is tart. A Poros út mérhetetlen égboltja rózsás és szürke örvényléssé kavarodik össze az út porával, ahol szinte elsüllyed a taliga, – ez leírhatatlan költészet!

Nagyon megszerettem *Koszta József* Kukoricahántás c. művének szenvedélyes és ellentétes színeit, *Ferenczy Károly* Napos délelőttjének vidámságát, *Egry József* eredetiségét az Isola Bellában.

Roppant megtetszett nekem *Domanovszky Endre*. Kompozíciós és színérzékenysége óriási! Kosaras asszonya szemet elbűvölő, épp úgy, mint absztrakt vásznai közül a Kompozíció I–II–III–IV, ezekhez hasonlót még egyetlen múzeumban sem láttam.

Ott vannak még *Szinyei Merse* nagyon szép Majálisa, *Szántó Piroska* eredetiséggel teli pasztelljei, és *Feledi, Kondor, Raszler* határozottan modern rajzai. Röviden: elbűvölő ez a kiállítás, amelyen több mint két órán át maradtam.

HELENE ROGER

(Fordította: BALOGH IMRE)

lehet sikeres, mint ahogy *Kovács András* Két arckép c. filmje mutatja. Schaar Erzsébet jelenléte önkéntelenül is Psota Irénnek, mint a portré központi arcképének teljesebbé tételéhez járulhatott hozzá csupán, ő maga elnagyolt, alakja távolinak tűnő. E filmben csak arra képes, hogy Psota környezete legyen. A festészeti kétalakos portré lehetővé teszi, hogy mindkét alakot külön-külön statikus jellegzetességében figyeljük meg. Filmen ez bizonyos hangsúlyeltolódás következtében nem lehetséges. A filmportrénál a külső egyedi vonások ábrázolása a film fényképszerű naturalitása miatt automatikussá válnak és az alkotó e felszabadult területről mint adott tiszta lapról indulhat, elemezheti, tárhatja elénk a modell emberi drámaiságának térbeli és időbeli dinamizmusát. E követelmény teljesítése elől a festői portrékészítő sem menekülhet, erről árulkodnak a műkritikus Baudelaire követelései, ahol az „ő és nem más"-hoz fölényes technikát kíván a festőtől, de ugyanakkor azt is mutassa meg, ami „rejtve van".

Nemrég Debrecenben jártak a dokumentumfilmesek, Szemes Marianne vezetésével és bemutatták legújabb műveiket, melyek között egy portréfilm is szerepelt. A címe: *Portré* (Kodály Zoltán), Kis József rendezése. A kétségkívül jószándékú alkotás sok bosszúságot okozott. Igaz ugyan, az újdonság elemi erejével hatott ránk, hogy az eddig misztifikált; ködbe burkolt Kodály Zoltánt közvetlen közelről megleshettük. Látjuk, amint az Akadémiára megy és fiatalabb tudósokkal tárgyal, Dunaújvárosban a kis zenerajongókkal foglalkozik, ahogy feleségével együtt reprezentál, ahogy a keszthelyi Helikon ünnepségen osztja jótanácsait, és amint sétahajózik, végül ahogyan Galyatetőn nézi a szívéhez annyira közeli magyar tájat. Nagy élmény. A mindenki által tisztelt tudóst közvetlen közelünkben látjuk élni, mozogni. Ő hozzánk hasonlóan hétköznapjait élő ember. De ugyanakkor ő az, aki, – hogy a híres irodalmi portré- s interjúkészítő, Madeleine Chapsal szavával éljünk – már szinte elért az Ember lehetőségeinek a határaihoz. Az ilyen emberek mindig sokat mondhatnak nekünk, hisz számtalanszor próbálkoztak és buktak meg olyan dolgokban, vagy győztek, amikhez mi hozzá sem fogtunk. Életük példája az embert hasznosan tisztító katarzisélmény kincsesbányája. A lehetőség adva volt tehát az alkotóknak. Ne kutassuk most a téma feldolgozásának nehézségeit, hisz egy művön már nem javít, vagy használ a magyarázkodás. Annyi bizonyos, hogy a Kodályról szóló Portré nem tekinthető portréfilmnek a műfaj filmművészeti mércéje szerint. Egyszerűen zsánerfilm, mert a nagy művész tevékenységének főként derűs pillanatait mutatja be. Picasso Vasalónője jelen van ugyan híres zsánerképén, mégsem portré a kép, mert kompozíciójában a vasalási tevékenység hatalmasodik el.

A Kodály filmnél a tevékenység elszakad az embertől, a lényeges tevékenység a lényegtelentől, és csak színezi a modell alakját, nem szervesen vele összenőve alkotja meg az élő egyedet, a drámai hőst a maga szépséghibáival együtt. Ez a hős a nézőt magához vonzza. Úgy véljük, a portréfilm lényegét sikeresebben közelítette meg a Két arckép c. Kovács András film, mely tulajdonképpen csak egy arckép. A Psota portré, bár megmutatta a színésznő szépséghibáit is, egyben szétfoszlatta a színésznőkről, főleg a kispolgári közönség körében kialakult képet, mely a színésznők magánéletének különösségein csámcsogott. Egy szigorú, szinte aszkéta életet élő; művészetét nap mint nap tudatosan megalkotó művésznő került közelünkbe. Az élet közös nevezőjére hozva ugyanolyan nehéz ember ő is, mint sokan közülünk.

Milyen legyen hát a jó portréfilm? Elképzelésünk szerint legyen a portréfilm modellhű, és mutassa meg azt, ami „rejtve van", vagyis a modell mögött, a modell életében rejlő mélyebb összefüggéseket. Ezeket azonban úgy mutassa meg, hogy közben a néző és a modell intim életközelbe kerüljenek az élet azonos érzelmi hullámhosszán. Aristoteles szerint, ha részt veszünk más ember fájdalmában vagy örömében, akkor a katarzishoz juthatunk el. A jó portré azért lesz drámai, mert emberi. A jó portréfilmben a néző olyan dokumentumból ismeri meg a valóságot, mely hozzá a lehető legintenzívebb közelségbe kerülhet. A portréfilmnek hőse van, viszont egyéb dokumentumfilmnek nincs hőse, vagyis olyan emberi külsőségekben önmagát megmutató dokumentuma, aki az élet törvényeivel előttünk folytat küzdelmet, hasonlóan a játékfilm hőséhez. A dokumentumfilmekben a tárgyi dokumentumok küzdelmét legtöbbször kommentátor teszi teljessé – emberivé, a portréfilmben és a játékfilmben az ember küzdelme ragadja drámai sodrásba a tárgyi dokumentumok mozgását, és ez esetben legtöbbször minden magyarázó szó idegen elem. Ebből a szemszögből nézve különbözik például az életrajzi dokumentumfilm és a portréfilm is.

A film, azzal, hogy a statikus képi ábrázolást a mozgásábrázolással időbelivé tágította, hozzásegített bennünket a valóság teljesebb megragadásához. A valóság totálisabb megragadásának a netovábbja mindig az ember lényegének teljes megragadása volt, hisz számunkra ez a legfontosabb. A történelem folyamán, amikor az ember iránt az érdeklődés szorongató igénnyel lépett előtérbe, az ember minduntalan megkísérelte saját portréját megfogalmazni. Ez történt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Szabó Béla

ORSZÁG VILÁG

1966 JUL 6

BUDAPEST 1021

Gy. Szabó Béla a Román Szocialista Köztársaság nemzetközileg elismert állami díjas, érdemes művésze, gyűjteményes kiállításának egész anyagát a Magyar Nemzeti Galériának ajándékozta. Képünk: Önarckép, tibeti sapkával

zott. As
megvan,
vezi, hog
már felh
sége hit
néha zs
türelmetl
jönnek k
getésre, k
V-ik eme

Münnich elvtársakka
gukhoz kérettek.

Írta
Mészá

Rády e *mozdulattal, szépmunkájú íróasztala mellé ül, hogy lerajzoljam. Keresem az arcán a 100. esztendő mutatóit, talán csak a két*

A jellemszínész gyakran fontosabb a főszereplőnél — mondják hozzáértők a kulisszák világából. Nagy sikerek alig reklámozott hőse, színházi és filmrendezők, színigazgatók aranytartaléka, építenek rá. Ritka kincs a megbízható szinkronszínész is.

Ezt Láng József nem egészen érzi. Nem éreztetik vele? De igen, hangoztatják neki. Ám csak hangoztatják... A nézők tapsa, véleménye, dicsérete in-

ban, szinkronstúdiób
filmen is, ha hívjál
nem megy. Másokér
bárhova. Másokért
mint a szerény, jóérz
rek, prüszköl az igaz
láttán. A mi iskolánk

Színiakadémia után
tán Vígszínház, Józ
színház. »Még nem k
a nagy szerepemet. A
De már azt sem bán
szavas, csak jó legyer
dogatja a rendezőjén
kem, és csak álmaiba

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Szabó Béla

TÜKÖR
1966 JUL -5

NEMZETI GALÉRIA

1021

Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása

A romániai magyar művész eddigi életművének csak töredéke látható a galéria teremsorában. A több mint tízezer alkotásból kiválasztott metszetek bemutatója nagy hatású. Dante-illusztrációi az ismert Divina Commoedia-illusztrációk között is rangos helyet érdemelnek.

Önarckép, 1957

tára bizonyos gombot vagy kart nyomjanak meg, amelyek automata műszereket hoznak működésbe.

Bongo a kapcsolótábla előtt

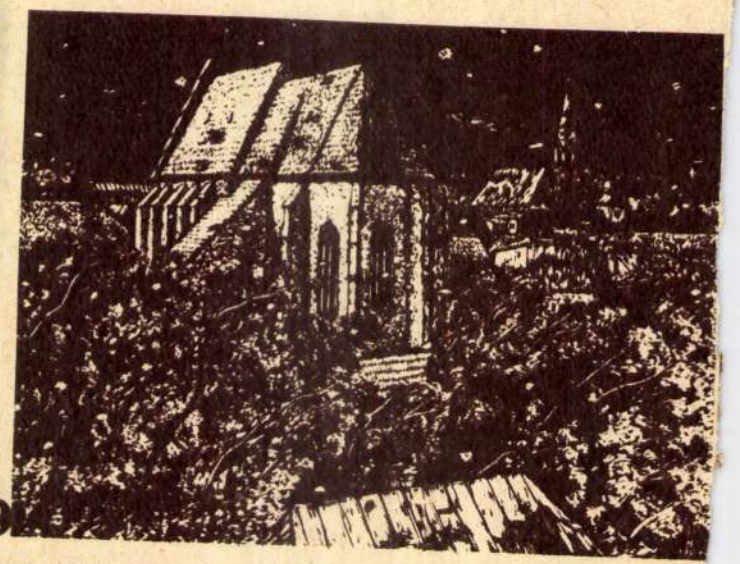
1966 — 8
/1021

GY. SZABÓ BÉLA KIÁLLÍTÁSA

A NEMZETI GALÉRIÁBAN

1

2

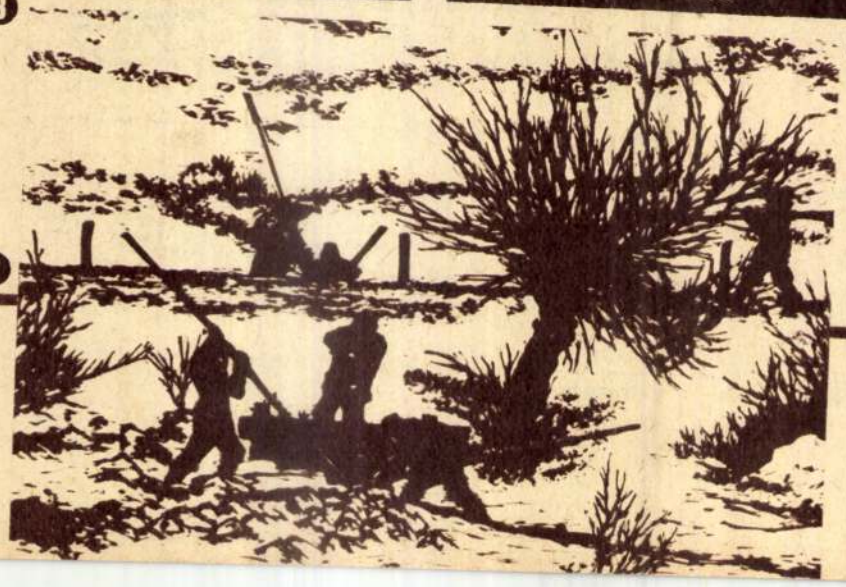
3

4

5

6

1. A nagy út előtt
2. Vihar előtt
3. Mókusok
4. „Tündér Ilona" (román népmese-illusztráció)
5. Tél
6. Gátmunkások

(Jánosi Ferenc felvételei)

népművelés XIII. évf. 8
AZ ORSZÁGOS NÉPMŰVELÉSI TANÁCS TÁJÉKOZTATÓJA
ÁRA: 3,50 Ft

MUNKAJOGI TANÁCSADÁS

ZONGORAKÍSÉRŐ DÍJAZÁSA

Ének-zene tagozatú általános iskola énektanára írja: *„Iskolánkban a testnevelési órákon népitánc-oktatást is tartanak. E táncoktatásnál elvállaltam a zongorakíséret ellátását, de nem tudják megállapítani, hogy ezért részemre milyen díjazás fizethető?"*

Válasz: Az állami, társadalmi, szövetkezeti stb. szerveknél foglalkoztatott zongorakísérők díjazására és besorolására a 133/1961. (M. K. 12.) MM számú utasítással módosított 105/1961. (M. K. 1.) MM számú utasítás 3. számú mellékletének XI. táblázatában, illetve 5. számú mellékletének II. fejezete H) pontjában foglaltakat kell alkalmazni. A kérdezett esetben is a hivatkozott rendelkezések szerint kell a díjazást (óradíjat) megállapítani. Eszerint az „A" kategória alapján 16—20 Ft, a „B" kategória alapján 10—15 Ft határok közötti összegben kell az óradíjat meghatározni. (Az „A" kategóriába a Zeneművészeti Főiskolán vagy valamely zeneművészeti szakiskolában megfelelő oklevelet (végbizonyítványt) szerzett, a „B" kategóriába a Népművelési Intézetben vizsgázott zongorakísérőt kell besorolni.)

Egyébként a saját iskolájában zongorakísérői munkát vállaló pedagógus — a 121/1959. (18—19.) Mü.M. számú utasítás 12. pontja szerint — csak a fővárosi (megyei) tanács vb oktatási (művelődésügyi) osztályának engedélyével és kizárólag megbízási jogviszony alapján működhet, és részére az egy negyedéven belül kifizetett díjazás legfeljebb a főfoglalkozása munkaköréből származó negyedévi keresetének húsz százaléka lehet.

Művelődési otthon igazgatója kérdezi: *„A művelődési otthonban alkalmazott társaságitánc-oktató 18 munkanap rendes évi szabadságát július hó folyamán kiadom. Szerintem szabadsága idejére az alapbére illeti meg, ő viszont alapbérén felül átlagkeresetének 18 napra eső részét is igényli. Kérdezem, hogy melyik álláspont a jogszerű?"*

Válasz: A vitatott kérdésben mindkét álláspont *téves*. A dolgozónak rendes szabadsága idejére — a Munka Törvénykönyve végrehajtási rendelete (Mt. V.) 141. §-ának (1) bekezdése szerint — *átlagkereset* jár. Az átlagkereset kiszámításánál az Mt. V. 140. §-ában foglalt rendelkezések szerint kell eljárni. Táncoktatónál az átlagkeresetbe az alapbéren felül a tandíj és az össztánc bevételéből származó részesedés (jutalék) összegét is be kell számítani. Az igazgató tehát helytelenül járt volna el, ha csak alapbért fizet a szabadság idejére, de alaptalan a táncoktató követelése is, mert kétszeres munkabér nem adható a természetben kivett szabadság tartamára.

Több helyről érdeklődtek, hogy az alapismereti tanfolyamok megszervezéséért az intézmény előadója részére fizethető-e külön díjazás?

Válasz: A művelődési otthonokban szervezett előkészítő (alapismereti) tanfolyamokkal kapcsolatos feladatok az intézmény dolgozóinak *munkaköri* kötelességéhez tartoznak, ennélfogva azok elvégzéséért külön díjazás nem adható. E munkához a tömegszervezetek kultúrmunkásainak segítségét is igénybe kell venni.

Dr. Ferencz Győző

nyel

vagy megválaszolja?

Minden nyelvben vannak tárgyas és tárgyatlan igék, azaz némely ige mellé tehetünk tárgyat, mások mellé nem. Így például tárgyas ige a **lát, hall, eszik** ige, mert mondhatjuk: valamit lát, hall, eszik. Ellenben a **gondolkodik, megy, csúszkál** tárgyatlan igék, mert nem mondhatjuk: megy valamit, gondolkodik valakit stb.

Újabban nyelvünkben néhány tárgyatlan igét tárgyasként is használnak. Leggyakrabban ezek az igék fordulnak elő ilyen hibás használatban: megválaszolja a levelet, lekési a vonatot, előfizeti az újságot, felügyeli a munkát stb. Ezeket a kifejezéseket helyesen így kell magyarul mondani: válaszol a levélre, lekésik a vonatról, előfizet az újságra, felügyel a munkára. Vagyis ezek az igék ilyen kapcsolatokban nem tárgyasak, hanem tárgyatlanok, tehát mellettük nem állhat tárgy, hanem határozó, például: lekésik **valamiről**, és nem **valamit**.

Mégis mi az oka annak, hogy sokan tárgyasan használják ezeket az igéket, noha nem azok? Ez **idegen hatás** a magyarban. Némely nyelv, különösen a német erős hatással van a nyelvünkre. Az előbb hibáztatott kifejezések például így vannak németül: er beantwortet den Brief, er verspätet den Zug, er sagt seinen Besuch ab, er abonniert die Zeitung, er beaufsichtigt die Arbeit. Németül tudó emberek ezt hallva hevenyében, **szó szerint** fordítják ezeket a mondatokat, amelyek később írásban is így jelennek meg, mert újszerűségükkel jobban vonzanak, akárcsak a divat. Ebben az esetben az a veszély, hogy a németes szerkezet idegen szellemet tükröz. Ez pedig támadás anyanyelvünk szelleme ellen. Azért használjuk ezeket a kifejezéseket helyesen magyarul: Azonnal válaszolok kérdésedre.

P. Balázs János

A TARTALOMBÓL

VONSIK GYULA: A népművelés mechanizmusáról 3
SZABÓ SÁNDOR: A legnagyobb megye népművelési tervei 5
DR. ANGHI CSABA: Biológiai ismeretterjesztés a 100 éves Állat- és Növénykertben 7
KOVENDI JUDIT: Látógatóban dr. Kulin György csillagásznál 10
KOVÁCS FERENC: Homogenizáció — demokratizmus III. 11
BALASSA IVÁN: Veszprém megyei múzeumok 14
KÁLMÁNCHEY TIBOR: A felnőttek középiskolai tanulása 16
SIPOS ZSUZSANNA: A népművelés társadalmi feladatai és a szakműveltség IV. 18
PÁKOZDI ENDRE: A szemléltetés 19
DUZS JÁNOS: A műszaki tájékoztatás hasznosítása 22
KISS ISTVÁN: Az Athenaeum ismeretterjesztő könyvei 1919—29. 24
ALMÁSI MIKLÓS: Esztétikai nevelés III. 25
KARCSAI KULCSÁR ISTVÁN: A filmműveltség alapjai III. 27
FASANG ÁRPÁD: „Énekeljünk együtt!" 28
MARÓTI GYULA: Magyar lányok sikere Belgiumban 30
SZŐLLŐSI GYULA: Hajdú Vetélkedő 33
DR. KAPOSI EDIT: Savaria 1966. Eredmények és teendők a versenytáncban 36

SZERZŐINK

Vonsik Gyula, az MSZMP KB alosztályvezetője — **Szabó Sándor**, a Pest megyei VB elnökhelyettese — **dr. Anghi Csaba**, az Állat- és Növénykert főigazgatója — **Kövendi Judit**, a Népművelés munkatársa — **Kovács Ferenc** tanár — **Balassa Iván** történész — **Kálmánchey Tibor** gimnáziumi igazgató — **Sipos Zsuzsanna**, a Népművelési Intézet munkatársa — **Pákozdi Endre**, a TIT budapesti szervezetének titkára — **Duzs János**, az OMFB előadója — **Kiss István**, az MSZMP KB Kulturális osztályának munkatársa — **Almási Miklós**, a Színháztudományi Intézet kutatója — **Karcsai Kulcsár István**, a Filmtudományi Intézet munkatársa — **Fasang Árpád**, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola igazgatója — **Maróti Gyula**, a Népművelési Intézet osztályvezetője — **Szőllősi Gyula**, a Hajdú-Bihar megyei Tanács VB népművelési csoportvezetője — **dr. Kaposi Edit**, a Népművelési Intézet munkatársa.

NÉPMŰVELÉS
Az Országos Népművelési Tanács folyóirata. „INDEX 25.650"
Megjelenik havonta egyszer.

Szerkesztő: dr. Ibos Ferenc. Szerkesztőbizottság; dr. Törő Imre (az ONT elnöke), dr. Bakó Ferenc (Eger, Dobó István Vármúzeum), Barati József (Hazafias Népfront), Gombos Károly (MSZMP KB. Kult. Oszt.), Horváth Margit (Tanítóképző Akadémia, Szombathely), Kádár Ivánné (SZOT), Kellner Béla (Somogy megyei Könyvtár), Kiss Imre (Népműv. Int.), Kovalcsik József (TIT), Orosz László (KISZ), Szőllősi Gyula (Hajdú-Bihar megyei Tanács VB. Műv. Oszt.), Takács Kálmán (MM).

Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Sala Sándor. Szerkesztőség és Kiadóhivatal: Budapest, VII., Lenin körút 9—11. Telefon: 221-285. Nyomta: Egyetemi Nyomda, Budapest. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál. (Bp., V., József nádor tér 1.) Előfizetési díj: ¼ évre 10,50 Ft, csekkszámlaszám egyéni 61 238., közületi 61 066., vagy átutalás a MNB 8. sz. fiókjánál vezetett folyószámlára.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

66.1128 Egyetemi Nyomda mélynyomása, Budapest

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gy. Szabó Béla
ALFÖLD
1966

1021

Gy. Szabó Béla fametszete a Dante sorozatból

ággal kapcsolatos kérdések különösen sokszor
jába és immár egy évtizede folyik a vita szóban
változások okairól, irányáról, társadalmi összefü
Félelmetes hatalom az emberi szó! Annyiszor el
hogy milyen sok áldozatot kell hoznunk a mező
elhittük. Pedig ez a beállítás egyoldalú és ezért r
az egyes népgazdasági ágak között valóságban
építésének első éveiben, a gyors iparosítás korában a mezőg
lényeges anyagi áldozatot az ipar megteremtéséért! A beszolgáltatási kötelezettség keretében szinte jelképes összegért átvett nagy mennyiségű mezőgazdasági termény, a növekvő adóterhek azt jelentették, hogy igen sok anyagi eszközt vontunk ki a mezőgazdaságból, amit döntő részben az iparosítás költségeinek fedezésére használtunk fel. A mezőgazdaság, amely 1949-ben még a nemzeti jövedelemnek közel felét adta, az első ötéves terv során a beruházásoknak alig 14–15%-át kapta. A termelés növelését szolgáló felhalmozásra az egyéni gazdaságok keretében sem volt lehetőség, hiszen részint a beszolgáltatási és adókötelezettség teljesítése után fennmaradó jövedelem gyakran a parasztság fogyasztását is szűkösen biztosította, részint nem is látszott érdemesnek az erőltetett ütemű szövetkezetesítés miatt. Később – az 1953-as párt- és kormányhatározat után – megnövekedett ugyan valamelyest a mezőgazdaság fejlesztésére fordított összeg, de valóban jelentős anyagi eszközöket csak a tömeges átszervezéssel (1959–1962) egyidejűleg kapott a mezőgazdaság.

Az 1965 decemberében nyilvánosságra hozott minisztertanácsi határozat nyomán a közgazdaságilag tájékozatlan körökben ismét feléledtek azok a nézetek, amelyek szerint a mezőgazdaság nálunk az a „tékozló fiú", akire a többi népgazdasági ágnak dolgozni kell. A határozat megjelenése utáni napokban jártam pl. Polgáron, ahol a termelőszövetkezeti parasztok mélyen megbántva mondták el, hogy egy ipari dolgozó nekik támadt: „Így tudtok ti dolgozni, most is miattatok emelik a hús árát." De a városi lakosság különböző rétegeiből is hallani ilyen hangokat: már megint a mezőgazdaság!

Az újságok, folyóiratok hasábjain, a rádióban, televízióban egy másik falusi probléma kerül előtérbe unos-untalan: a mezőgazdasági népesség városba özönlése, a falvak elnéptelenedése, elöregedése. Novellák, szociográfiák, kisebb eszmefuttatások és terjedelmesebb tanulmányok, TV-játék stb. foglalkoznak ezzel a jelenséggel, kutatják az okát, keresik az ellenszerét.

A mezőgazdaságból való *tömeges elvándorlás* ellentétben áll az előbb említett felfogással, amely szerint a város, az ipar állandóan áldozatot hoz a mezőgazdaság érdekében. Ha ez valóban így lenne, akkor a társadalmi mozgásnak inkább ellenkező előjellel kellene lejátszódnia. Ilyesmiről pedig szó sincs, jelenleg még az elvándorolt falusiak visszatérése is ritka jelenség.

Különösen aktuális erről a problémáról a mi vidékünkön beszélni, hiszen Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár megyék országos viszonylatban a legnagyobb intenzitással

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Szabó Béla
Szocialista Művészetért

1966 JUL – 2

1021

Június 18-án ünnepélyes keretek között nyitották meg a Magyar Nemzeti Galériában Gy. Szabó Bélának, a Románia Szocialista Köztársaság érdemes mesterének (kiváló művész) 350 fametszetét bemutató tárlatát. Ízelítő a kiállításból: Önarckép tibeti kalapban (1957)

Még egy kép a most m

SAKK

JÁTSZMÁK A BUDAPESTI CSAPATBAJNOKSÁGRÓL

Világos
Miklós Dénes
Bp. Művész SK

Budapesti védelem

Sötét
Hollósi Árpád
Barossi Hungária

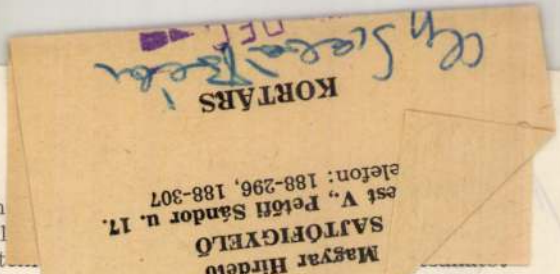
1. d4, Hf6 2. c4, e5 3. d : e, Hg4 4. Vd4, d6 5. e : d, F : d6 6. Hf3, 0—0 7. h3, He5! (Nem ütheto Fb4 miatt) **8. Hbd2, Hbc6 9. Ve3, Be8 10. a3??, a5??** (Fb4!!) **11. c5?, (e3) F : c5! 12. e3, H : f3† 13. g : f, Fd4!** (Szinte hihetetlen, hogy Hollósi sporttárs idáig mindent látott, éppen a 10. lépés Fb4-et nem, amire Világos azonnal veszít!) **14. Vd3, Ve7 15. Fe2!, Fa7 16. b3, Vh4? (Vf6) 17. Hf1, Fe6 18. Fb2, Ve7 19. Bg1, f6 20. Hg3, Vf7 21. f4, Bad8 22. Vc3!, Kh8 23. Fb5, g6 24. V : f6†!, V : f6 25. F : f6†, Kg8 26.**

1021

Gy. Szabó Béla fametszetei

A feltételezésben két meggyőződés h
áldozatot követel, méghozzá épp a kul
gesztusé: a jövő árát szeretné kiegyenlít
nyerni „az emberiség előtörténetéért", a po

Déryben mindkét érzés munkált; az e
a szakítás olykor túljhajtott, buzgó és aszkét
Elfelejtettük azonban észrevenni, hogy a „polgári" kérdésfeltevés roppant lényeges igazságot látott meg. Azt, hogy a szocializmus megvalósulása konfliktusok sorozatát rejti, hogy itt az erkölcs is bizony próbára tétetik, s akadhatnak szakaszok, ahol a vélemények csatája tragikus összeütközésekhez vezethet.

Nem a gyanakvás mondatta ezt Déryvel soha, nem is a bátorsággá nemesített riadtság. Az önfeláldozás hirdetése a lehetséges konfliktusok végiggondolásából is táplálkozott.

*

Az önfeláldozás és lemondás konfliktusa része egy nagyobb problémának. A szabadság valójával és mibenlétével viaskodott Déry egész életében. Ebből a tekintetből igazán hagyományos a világképe. Hősei — akár Goethénél Wilhelm Meister — elindulnak, hogy megkeressék önmagukat, az egyéniségnek azt a független valóságát, amit szabadságnak neveznek. *Bálint elindul* — adta forgatókönyvcímnek szerencsésen Déry. Parczen Nagy Lőrinc is elindul, mint ahogy G. A. is X.-be. Déry hősei keresők, akik mindig eljutnak egy új belső tartalomhoz. Lőrinc kommunista lesz, Bálint felnő, Ambrus pogányból megtér ...

A szabadságról különben a *G. A. úr X.-ben* vall tisztán, felhőtlenül. Az ismeretlen város, ahová a hős eljut: a korlátlan szabadság birodalma. Milyen pusztító is ez a szabadság! A tárgyi világot éppúgy elszegényíti, mint a lelkeket: végül a gyilkosság lesz eszménnyé, mert korlátok nélkül az ösztönök foglalják el a tudat helyét.

De megírta Déry, ennek a gondolatnak az ellentétét is *A kiközösítő*ben. Itt a kötöttség, a történelmi szükségszerűség fenyegeti az egyéni akaratot; a históriával szemben még az olyan nagy szellem is tehetetlen, mint Ambrus.

A szabadság és szükségszerűség dilemmáját fogalmazza tehát Déry. Igazi prózaíróként nem a véleményét költi át merő példázattá, hanem egy-egy lehetőséget gondol végig. Az álláspontja talán éppen ez: hogy megmarad az ellentétek puszta megállapításánál, a szélsőségek kirajzolásánál, korunk gondjainak jelzésénél.

S itt van Déry írói tisztessége: hogy mindig addig jut el, ameddig szívós és következetes eszmélete engedi; vállalja a tévedés és a kísérletezés gondját. Egyik életrajzában írta „nincs elszomorítóbb, unalmasabb, bőszítőbb képlet, mint az ember, akinek mindig igaza van."

Déry csakugyan nem unalmas képlet: az igazságát ma is keresi és egy életművel a háta mögött a meglepetések írója.

UNGVÁRI TAMÁS

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA

GY. SZABÓ BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1966. JÚNIUS 18-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET

VARGA NÁNDOR LAJOS,

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

NY. TANÁRA

MOND

66 6 FNyV 14 13562

Fv.: Patyi Árpád

Gy. Szabó Béla

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA

GY. SZABÓ BÉLA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSANAK MEGNYITÁSÁRA

1966. JÚNIUS 18-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET

VARGA NÁNDOR LAJOS,

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

NY. TANÁRA

MOND

66 6 FNyV 14 13562

Fv.: Patyi Árpád

Gy. Szabó Béla
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET

1021

Csütörtök, 1968. június 23.

Gy. Szabó Béla fametszetei a Nemzeti Galériában

Gy. Szabó Béla kiállításával fontos határkőhöz érkezett a romániai és a magyarországi képzőművészeti élet kapcsolata. Az egymás képzőművészeti értékeiről csak hiányosan tájékozott két ország számára e tárlat remélhetőleg a kölcsönös kiállítások egész sorát nyitja majd meg. Úgy érezzük, hogy Gy. Szabó Béla, román állami díjas művész budapesti vendégszereplésének is éppen ez a kezdeményezés a legnagyobb érdeme.

A művésznek Székely Bertalan és Edvi Illés Aladár volt a tanára, majd a harmincas években, újabb magyarországi tartózkodása idején Varga Nándor Lajostól tanulta a fametszés technikáját és stílusát. Tulajdonképpen csak a második világháború utáni években bontakozott ki önálló művészi tevékenysége, mikor fametszeteinek sorával jelentkezett a romániai képzőművészeti élet és a könyvillusztrációk területén. Munkásságának elismeréseképpen kapta meg a román állami díjat is, jelenlegi kiállítása, kiküldetése is művészetének megbecsülését bizonyítja.

Alkotásai a témaválasztás hallatlan bőségével lepnek meg. Gy. Szabó Béla számára Dante hatalmas panorámája, vagy a természet apró részleteinek a világa egyaránt hozzáférhető, sőt csaknem ugyanazzal a műves feldolgozottsággal kap megfogalmazást. Amiként a fametszet műfaja valamikor a könyvnyomtatás keretei közt fejlődött naggyá, úgy az ő sorozatai is tulajdonképpen képeskönyvet tárnak elénk, melynek lapjain az évszakok váltakozása, a barátok és társak profilja, vagy az erdélyi hegyek vadregényes vonulatai tűnnek fel egymás után. Gy. Szabó Béla kitűnő elbeszélő, akinek határozott epikus tehetségét vesszük észre a részletek szeretetteljes megrajzolásában és halmozásában. Gondolatait először e részletformák nyelvére fordítja le, a természet segítségét használja fel művészi mondanivalóinak közlésére. Ezért kap nak nagy szerepet fametszetein a növényi vegetáció formaelemei, a lombok és falevelek, az ágak és gyökerek, vagy a felhők szeszélyes rajzolatai. Bensőséges kapcsolat fűzi a művészt a lassú ritmusú tájak életéhez is, néha szinte feloldódik abban a gazdag dzsungelben, amit az egymást követő hónapok, a nyárra következő ősz és tél kínál számára vibráló formáival, madarakkal benépesített természeti képével.

Gy. Szabó Béla a művészi karakternek ahhoz a változatához tartozik, amely mögött a múlt századi francia festészet, a barbizoni művészek, és általában is a naturalizmus áll hagyományként és támaszként. Természetesen ez az örökség már csak áttételeken keresztül, talán a századfordító körül kialakult magyar festészet jellegzetességeivel is átítatva jelentkezik fametszetein. Ez utóbbi rétegből származhat az az érzelmi telítettség is, amiben a szecesszió évtizedeinek életérzésére ismerhetünk. Különösen a figurális kompozíciók törekednek áhítatos szentimentalizmusra, gyakran a szimbolikus gondolkodás vonásaival is fűszerezve. Kétségtelenül a dantei Isteni Színjátékot kísérő illusztrációk a legigényesebb ilyen fajta művek, ezeken az örvénylő figurák, az érzelmesen vezetett profilvonalak és a háttérként megjelenő természeti elemek, a virágokból, fenyőtűkből, csillámló és parázsló formákból alakított ornamentika utal a szimbolizmus képzőművészeti továbbélésére.

Természetes dolog, hogy ez a sok részletet és naturális formát felölelő stílus nem követheti a fametszet-technika klasszikus ösvényét, a szűkszavúságot és a drámai sűrítést, sem pedig a modern grafikák bonyolult és végletes ellenpontokra redukált tömörségét. Gy. Szabó Béla munkáiban éppen a részletező festőiség és a lágy modellálás, vagyis a fametszet-technika klasszikus vagy avantgarde sajátosságaival egyaránt érdekes kontrasztot adó törekvések kötik le a kiállításlátogató figyelmét.

Perneczky Géza

Csütörtök, 1966. június 23.

A főváros egészségügy

Ülést tartott a végrehajtó bi

A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága szerdán ülést tartott. A fővárosi tanács vezetői megtárgyalták és elfogadták *a körzeti orvosi munka fejlesztésének irányelveit.* A harmadik ötéves tervben több új orvosi állást szervezznek és fokozatosan el akarják érni, hogy az egy orvoshoz tartozó lakosok száma ne haladja meg a kétezret. *Jelenleg egy orvosi körzetre 2654 lakos jut.*

A körzeti gyermekellátás kiterjesztésével a gyermekek gyógyító-megelőző ellátását és gondozását a harmadik ötéves terv végére a felnőtteket kezelő körzeti orvosok válláról teljesen le akarják venni. Ahol a szétszórt település miatt a körzeti rendelőket nem lehet elhelyezni a szakorvosi rendelőintézetekben, körzeti orvosi decentrumokat alakítanak ki. Ezekben hatnyolc körzeti orvos számára laboratóriumot rendeznek be és mód lesz az EKG-vizsgálatokra is. A helyi adottságoknak és igényeknek megfelelően szóba jöhet fogászati, gyermekgyógyászati és röntgen részlegek szervezése is.

A jövőben a körzeti orvosi tevékenységben az eddiginél nagyobb gondot fordítanak a közegészségügyi és járványügyi feladatokra. A lehetőségektől függően egyrészt már a kinevezéseknél, másrészt az orvosok továbbképzésének elősegítésével *fokozatosan biztosítani akarják, hogy a körzeti orvosok belgyógyász szakorvosok legyenek.*

Tovább fejlesztik a körzeti ápolónői hálózatot is, hogy valamennyi körzeti orvos mellett jól képzett ápolónő működjék, aki munkaidejének felét a körzeti rendelőben tölti, másik felében pedig a fekvőbetegek ápolásában, gondozásában vesz részt.

Végül az irányelvek nyomatékosan hangsúlyozzák, hogy nagyobb gondot kell fordítani az orvosetikai kérdésekre.

Az ülésen ismertették a margitszigeti új Művész sétány (a szobor-liget) terét Zsigmond, *Csokonai* Vitéz Mihály, *Erkel* Ferenc, *Táncsics* Mihály, *Mikszáth* Kálmán, *Déryné*, *Bartók* Béla, *Ferenczy* István szobra, és ugyancsak itt állítják fel *Zichy* Mihály, *Derkovits* Gyula, *Stróbl* Alajos, *Medgyessy* Ferenc, *Janus* Pannonius,

Kombájnosok v
a pártkongress

Nagy visszhangra talált országszerte a kombájnosok, traktorosok és gépkezelők körében az állami gazdaságok főigazgatójának, a MEDOSZ elnökségének és a KISZ-nek a nyári betakarítási munkára szóló versenyfelhívása. Mindenünnét jelentkeznek a kombájnosok a versenyre, így Dombegyházáról *Székely* Já-

A papír-, a bú
és a kötöttáru-te
a könnyűipar

A könnyűipar termelése a harmadik ötéves terv időszakában mintegy 25 százalékkal emelkedik. Az átlagosnál nagyobb mértékben nő a papír-, a kötszövő-, a selyem- és a bútoripar termelése. A textilipar fejlesztése valamivel lassúbb, 21 százalékos termelésnövekedésre számítanak a textil- és textilruházati iparban. A tervidőszak végén is lényegében annyi pamutszövetet állít elő az ipar, mint most, viszont jóval több lesz a műszálat tartalmazó szövet és kötöttholmi. Az egész textilipar csaknem 100 millió négyzetméterrel több

A jelentkezők 24

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET
1966 JAN 20.

Háromszáz táblakép a Galériában

Február elején különleges tárlat színhelye lesz a Nemzeti Galéria: több mint 300 nagyméretű táblaképet mutatnak be, azokat a munkákat, amelyeket tavaly vásárolt a művészektől az állam. *Goebel-Paizs* Jenő festőművész és *Gáborjáni Szabó* Kálmán fametsző- és grafikusművész emlékkiállítására ugyancsak a közeli hetekben kerül sor.

Becses gyűjteménnyel gyarapodik rövidesen a Galéria: *Gy. Szabó* Béla, a romániai magyar fametsző művésznek, a Román Szocialista Köztársaság világhírű Állami-díjas mesterének alkotásaival, amelyeket a budapesti román nagykövetség a tavasszal ad át ünnepélyesen a magyar intézménynek. Utána nyomban bemutatják a közönségnek az anyagot.

Tárlatot rendeznek a nyáron a *szolnoki művésztelep tíz évéről*. Nagyszabású tárlatnak ígérkezik *Pór* Bertalan készülő emlékkiállítása, amelyet a kétszeres Kossuth-díjas kiváló művész halálának második évfordulója alkalmából, valószínűleg augusztus 20-án nyitnak meg. A kiállítás színhelye az alkotások nagy méretei miatt ezúttal a Műcsarnok teremsora lesz.

Ugyancsak emlékkiállítást terveznek — valószínűleg az év végén — *Mednyánszky* László, *Nagy* István és *Egry* József munkásságáról. *Gadányi* Jenő életművét az Ernst Múzeumban mutatják be, a Fényes Adolf Teremben pedig *Börzsönyi* Ferenc, *Gallé* Tibor és *Jávor* Dávid munkáiból nyílik meg kiállítás.

A Magyar Fotóművészek Szövetsége ugyancsak az idén *nemzetközi fényképkiállítást* rendez a Galéria 13 helyiségében.

termelnek
rületét
katasztrál

Ha az
kat siker
gyümölcst
lényegesen
tást tesz
portkötele
teljesítésével egyidejűleg. Figyelembe kell azonban venni azt is, hogy *az idén 21 000 katasztrális hold nagyüzemi gyümölcs- és szőlőültetvény fordul termőre* — s a várható többletterméssel a tároló- és feldolgozó kapacitás aligha bír lépést tartani. Többek között ez is indokolja, hogy az ültetvénytelepítési előirányzatok a tavalyinál szerényebbek: szőlőt 4000 holdon, elsősorban a történelmi borvidékeken telepítenek, gyümölcsösöket — főként bogyós és csonthéjas gyümölcsöket — pedig 5400 holdon.

Az állatállomány a száj- és körömfájás okozta károk ellenére tavaly kedvezően alakult, s például szarvasmarhából az év végén 15 000-rel meghaladta a tervezettet is. Erre az évszerződéskötések, s például kenyérgabonából, konzerv- és hűtőipari termékekből, zöldségfélékből, élő állatokból és állati termékekből az eddigi szerződéskötések mennyiség és ütem szempontjából egyaránt rendkívül biztató képet mutatnak.

A tárca idei gazdálkodásában célul tűzte ki a takarékossági szempontok maximális érvényesítését és azt, hogy a termelés növekedésének több mint 80 százalékát a termelékenység emelésével éri el.

A fejlesztési tervek végrehajtása során az idén elkészül a pápai, a kapuvári húsüzem, a bajai hűtőház — 23 000 köbméter tárolótérrel — és a soproni sörgyár.

A terményraktárak 1600 vagon, a bortárolók 121 000 hektoliter tárolására alkalmas te-

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 III/

KORTÁRS

1021

Gy. Szabó Béla

„Mikor olvasásra vagy írásra indulatodot érzed, mindjárt étel után vagy éjfélkor is tanulj, kiből ha kifáradsz, keress fel magadnak más gyakorlásnak módját."

(Apácai Csere János)

Gy. Szabó Béla

„...Apácai nyitá meg Erdélyben a tudós embereknek mind a valóságos tudományoknak, mind a becsületnek ajtaját, megmutatá magán, hogy a magyar is megérdemli a doktor és professzori nevet és elviselheti." (Bethlen Miklós *Önéletírása*, X. rész.)

SAJTÓIGAZOLÓ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., TÜKÖR UT 51

KORTÁRS

IRODALMI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

Illyés Gyula: Három vers
Déry Tibor: Kyvagiokén
Marosi Gyula és Végh Antal novellája
Cselényi László, E. Jebeleanu, Kálnoky László,
Orbán Ottó, Szécsi Margit, V. Teodorescu, Zelk Zoltán versei
Apácai Csere János szülőföldjén – Képek és idézetek
Apácai emlékezete: Beke György, Farkas Árpád,
Lászlóffy Aladár, Páskándi Géza, Szabó Magda írásai
Weöres Sándor: Három veréb hat szemmel
Pándi Pál: Az ötödik felvonás
Tolnai Gábor: „Magad emésztő ...”
Jász Dezső: A Dîmboviţa partján
Garai Gábor: Írószobám – Beszélgetés Vas Istvánnal
Takács Imre: Nagy László köszöntése

XIX. ÉVFOLYAM, 1975. JÚLIUS

7

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 SEP 16
Petőfi Népe

Gy. Szabó Béla grafikusművész
1021

A homokvilág grafikusa

Gy. Szabó Béla grafikusművész a romániai magyar művészeti élet egyik kiválósága. A nevét nemcsak hazájában és nálunk, Magyarországon, hanem sokkal szélesebb körben: a világ sok-sok pontján ismerik. Japánban, Mexikóban, a Szovjetunióban és másutt szerepelt már az elmúlt évtizedek alatt kiállításokon.

A művész, aki nemrégiben töltötte be életének hetvenedik évét, a harmincas esztendőben a Duna—Tisza közén tartózkodott hónapokon keresztül. Szank község határában gyönyörű rajzokban örökítette meg a számára különös, sokféle élményt nyújtó táj szépségeit. S akkor e grafikákat külön kötetben „Homokvilág" címmel megjelentette.

1972-ben a művész ellátogatott hozzánk, hogy csaknem négy évtized távlatából emlékezzen a helyszínen az egykori napokra, a „homokvilág" akkori képére, arculatára. Az azóta bekövetkezett gyönyörű változásokról elismerően szólott útja során. Számos rajza tanúskodik róla, hogy a késői találkozás hatással volt az alkotóra.

Most, amikor, e két grafikáját közöljük, azt kívánjuk: legyen e legutóbbi találkozás gyümölcsöző a művész további munkájára.

—a —y

● **Az alsó kép: Futóhomok.**

● **A pásztor — szerelmével.**

detések

lakás el-
Sándor
668

2 szo-
vetkezeti
leklődni:
jó u. 12.
3-238.
39838

ió. Kecs-
Antal u.
3632

-vétel

Babetta
gép el-
Szultán
3607

konyha-
s reka-
y. Kecs-
it 20/a.
3212

salgótar-
lyha, re-
illapotban
, Magyar
3597

gyes bir-
Ballószög
edűs Fe-
39918

K őszi
ai-gyöke-
e is. Ho-
apot kül-
(terme-
112

ELADÓK: szép hálószoba-bútor, betétekkel, kép, falimosogató, ágyak, esztergált függönytartók. 6—8 éves fiúra bőrkabát. Kecskemét, Kolozsvári utca 1. Rendőrfalu. 3644

RÉGI ebédlőbútor eladó. Érdeklődni Kiskunfélegyháza, Attila u. 86. 2132

10 HL-es hidraulikus szőlőprés eladó. Páhi, Vasút u. 3. Lévai. 39890

25 DB anyajuh eladó. Kecskemét, Kadafalva I. 9. 39934

JÓ állapotban levő, Clavisettet veszek. Németh Imre. Kecskemét, Szolnokihegy 6. I. em. 6. 3617

OLAJKÁLYHA eladó, Kecskemét, Liszt Ferenc utca 3. 3647

NATIONAL RQ—709 SD szalagos magnetofon eladó. Kecskemét, Nagyenyed u. 6. 17 órától. 3623

1500 DB B—38-as blokktégla eladó. Kecskemét, Thököly u. 28. 3654

BONTÁSBÓL fűrészelt faanyag, léc, garázsajtó eladó. Érdeklődni egész nap Kecskemét, Simon I. u. 12. 3252

Vegyes

GARÁZS kiadó. Kecskemét, Bercsényi u. 15. 39938

LAKÁST bérelnék üresen Kecskeméten, lakásom felépüléséig. Válaszokat „Egy

Közlemények

HARTA Nagyközség Tanácsa 1975. szeptember 20-án országos állat- és kirakodóvásárt rendez, melyre szabályszerű járlattal mindennemű állat felhajtható. 1467

Gyászhír

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik Kecskeméten ismerték és szerették, hogy drága édesanyánk és nagymamám

GÖTTLER GABRIELLA

1975. szeptember 12-én, Hódmezővásárhelyen elhunyt. Drága halottunktól f. hó 16-án 14.30 órakor veszünk búcsút a hódmezővásárhelyi izraelita temetőben. A gyászoló Maczelka család. 39 984

• • •

Tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

MIKSA MIKLÓS

hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 20-án 11.30 órakor lesz Budapesten, a Farkasréti temetőben. Gyászoló család. 39 947

• • •

Fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. KOVÁCS LAJOSNÉ
Csaba Rozália

hamvasztás utáni búcsúztatása f. hó 18-án, csütörtökön délután 2 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 3704

Köszönetnyilvánítás

SPORT

Karpov nyerte a milánói sakkversenyt

A világbajnok szovjet Anatolij Karpov nyerte a milánói sakkversenyt, amelyen az amerikai Fischer kivételével a világ legjobb sakkozói adtak találkozót egymásnak. Portisch Lajos az előkelő második helyet szerezte meg.

Karpov és Portisch első helyért folyó párosmérkőzésén a 6., az utolsó játszma döntetlennel fejeződött be. (Karpov játszott világossal), így a végeredmény 3,5:2,5 pont, a szovjet sportoló javára.

A 3. helyen a szovjet Petroszjan volt világbajnok és a fiatal jugoszláv nagymester, Ljubojevics végzett, akiknek párosmérkőzésén szintén döntetlennel fejeződött be az utolsó játszma, s így mindketten 3—3 pontot szereztek. (MTI)

Réczi és Toma bronzérmes

Vasárnap Minszkben befejeződött a kötöttfogású birkózó-világbajnokság. Számunkra külön öröm, hogy a két legeredményesebb magyar fiú közül az egyik a kiskunfélegyházi Réczi László,

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁR

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gy. Szabó Béla

1021

Gy. Szabó Béla metszete

megbetegedése) — olyan idő
lenteni, hogy helyettesítéséről

A szabadnap kiadásánál fig
Munka Törvénykönyve 2. §-
mely szerint a jogok gyakorl
gek teljesítése során a munká
nak kölcsönösen együtt kell m
kialakítani a szabadnapok
amely alól természetesen ki
már fentebb is jelzett — rend

1021

Szíj Rezső: A debreceni képzőművészet válaszúton

Kádár Zoltán: Deformáló tragikum?

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla művészete

Tóth Ervin: Aldo Patocchi fametszetei

A debreceni képzőművészet válaszúton

Jegyzetek a XXI. debreceni (őszi) tárlathoz

A XXI. debreceni tárlat 1965. november 14-ével nyílt meg a Déri Múzeumban. Javarészt a helyi és megyei művészek képei kerültek bemutatásra, bár ez alkalommal már budapesti, salgótarjáni, nyíregyházi, szolnoki művész képe is bejutott a kiállításra. Mindjárt előre is bocsátom, hogy a résztvevők földrajzi körének tágulása korántsem eredményezett olyan színvonalbeli frontáttörést, aminek akár Hódmezővásárhelyen, akár Miskolcon már régtől fogva tanúi lehetünk. S ennek oka ma már nem is a főváros és vidék sokat hangoztatott ellentétében kereshető. Egyre többen ismerik fel, hogy alkotni és érvényesülni nemcsak Pesten lehet. A múltban sem volt így, noha a fővárossal szemben a vidék sok tekintetben jelentett hátrányt. De a múltban sem lehetett mindent ennek a körülménynek a nyakába varrni. A képzőművészek az országnak szinte minden pontján alkották műveiket Nagybányától a Balatonig, Hódmezővásárhelytől Bajáig és Miskolcig, hogy csak néhány helységre utaljak. Egry József Badacsonyban, Szőnyi István Zebegényben, Vass Elemér, Bartha László Tihanyban alkotta legszebb képeit, Borsos Miklós pedig szobrainak tekintélyes részét. Az elmúlt években a vidéki tárlatok (Csontváry, Kondor, Borsos stb.) számos esetben megelőzték a fővárost. Ez is egyik bizonyíték arra, hogy a vidék alárendelt szerepe nem végzetszerű és nem megváltoztathatatlan.

Miért bocsátom mindezt előre? Azért, mert az 1965-ös debreceni őszi tárlatról sem vidéki szemszögből akarok írni, hanem egyetemesebb nézőpontból. Lehet, hogy az értékek fölmutatása mellett ez néhány elmarasztaló megállapítást is maga után von Debrecen képzőművészeti életére vonatkozóan, mégis igazabb s hasznosabb lesz így, mintha engedményt tennék.

Nyilvánvaló, hogy a debreceni tárlat 102 alkotását külön-külön lemérni már csak helyszűke miatt sem lehet, viszont azt sem tehetjük, hogy szuperlativusban beszéljünk valamelyik művészről, ami a legnagyobbaknak is sok volna.

Mindebből pedig az következik, hogy nem dobálózhatok könnyelműen a szavakkal s nem láthatok lelket ott, ahol nincs; nem beszélhetek hitről, meggyőződésről ott, ahol csak alkalmazkodás látszik; finomságról, mikor darabosságról kell beszélni, vagy erőről, amikor csak nyerseség jelentkezik, a lényeg kiemeléséről, amikor a tartalom elégtelen, eredetiségről ott, ahol epigonságról kell szólni.

Először tartsunk szemlét a kiállított *anyag* fölött, néhány következtetést elhagyva az összefoglalás számára.

A Kossuth-díjas kiváló művész, *Holló László* három olajképpel vett részt a tárlaton. Közülük a *Kecskepásztor* a szó valóságos értelmében káprázatos alkotás és remekmű is, mely a kompozíció felépítésében, a színek elrendezésében, a drámaiság fölkeltésében az idős, de ma is termékeny mester legjobb képeit idézi. Nyomában legújabb *Önarckép*-ét kell említeni, míg a *Keresztelők* már a színek tűzijátéka ellenére sem megnyugtató, amazokhoz képest kissé odavetettnek érezzük.

Holló László mellett *Félegyházi László* az impresszionisztikus alkotók közé tartozik, de amennyivel higgadtabb formailag Holló expresszivitásához képest, annyival nyugodtabb légkört is teremt csendéletein. Ez az a bizonyos sokszor említett „oldott festőiség" de a javából, ezt nyomban hozzá is kell tenni, különösen virágcsendéleteivel kapcsolatban. A tüzes színek festői kultúráról tanúskodnak. Két *Virágcsendélete* és *Falusi csendélete* – Holló László *Kecskepásztor*ával együtt – a kiállítás festményeinek a csúcspontját jelentik. Viszont a *Lány a virággal* kidolgozása már elmarad amazok mögött, kompozícióját pedig – a lány hátratett s csuklóban levágott keze miatt – megoldatlannak érezzük.

Más felfogást képvisel, de színvonalban mindjárt a két mester után említendő *Zilahy György*, aki három pasztell képpel szerepel *(Csendélet, Öreg ház, Tiszacsege)*. Budapesti művész, de mivel a hajdúböszörményi művésztelepen dolgozott, ezen a címen kapott meghívást a tárlatra. Mindhárom képe belső elmélyedésről, a szemlélődés erejéről s következetes művészi magatartásról tanúskodik. *Madarász Gyula* (Hajdúnánás) is a fiatal nemzedékhez tartozik s jó képekkel szerepel anélkül, hogy azokkal különösebb „izgalmat" keltene. Kontúrokkal dolgozik, de nem a színek rovására. Nem számúzi a festőiséget s egész hangvételével az ún. alföldi iskolához kötődik, anélkül, hogy egyéni ízekkel gazdagítaná. Képei így is a kiállítás jobb akvarelljei között említendők. *Soltész Albert* (Nyíregyháza) akvarelljeivel és pasztelljeivel tűnt föl a tárlaton s e réven is, de lapjai benső kvalitásai révén is Madarász mellé kívánkozik. Különbség köztük az, hogy Soltész részletezőbb, kolorizmusa valamivel érzékenyebb Madarászénál, bár ugyanakkor *Hazatelé c.* képén az emberi alak és a lovak egymáshoz való térbeli elhelyezésében akad némi probléma. *Varjas táj c.* képe gondosan komponált, finoman kidolgozott mű. A *Hortobágy* c. képének ege egyenesen monumentális s ezt tisztán festői eszközökkel érte el. A nyíregyházi *Berecz András Tokaji udvar* c. képe – egy öreg embert ábrázol libákkal. Mintha az utóbbiak vízen úsznának, pedig csak a fényárnyék játszik velünk. Az akvarell a nagy képpé érés lehetőségeit villantja föl előttünk. *Egerházi Imre* egyenletes művekkel szerepel. Noha nem impresszionista, mégis a hangulatok festője, még monotípiáján is *(Árnyékban)*. A történelmi légkört is sikerrel érzékelteti *Lovrano* c. temperáján, *Asszonyok* c. monotípiáján pedig az érzelmek kifejezésében bizonyítja megjelenítő képességét. Az *Öreg ház* kontúrjai és foltszerű megoldása révén az alföldi iskolával tartja az egészséges rokonságot. A Madarász–Soltész vonalba illeszkedik *Tar Zoltán* is Őszi alkony című hangulatos akvarelljével.

Bényi Árpád (Berettyóújfalu) elsősorban a síkbantartás és a harmadik dimenzió eszközeit vegyíti többnyire vonzóan szerkesztett képein. Bizonyos elegancia jellemzi már a tárgyak kiválasztásában és képpé szerkesztésében is, amit a visszatartott színekkel még tovább fokoz. Mondanivalója elkerüli a közösségi régiókat, festői kulturáltsága azonban kétségtelen. *Mécsvilág* c. képét a mértani elemek túlsúlya jellemzi, a barnás színek változatai a gondosan megmunkált felületen. Bényi csak kiindulópontnak tekinti a látványt s a képet szabadon, részben gondolati úton építi föl.

Kapcsa János az igényes fiatalok közé tartozik s az igény iránya mindig jellemző az egyéniségre. Buffet hatása színben és szerkesztésben nyilvánvaló. A cél nem lehet kisebb, mint megszabadulni a hatástól, ami nemcsak elszakadással, hanem részben túlszárnyalással is lehetséges. *Kápolna* c. képe még Van Gogh reminiszcenciákat is felidéz a téma tálalásában, másik két képén *(Csendélet hallal* és *Csendélet kecskefejjel)* még síkszerűbben fogja föl a témát, noha azért a tér érzékeltetéséről sem feledkezik meg egészen. A képein megnyilatkozó szemlélet azonban vitatható: az elmúlás pesszimisztikus élménye, riasztó víziója aligha ígér eredménnyel járható művészi utat.

Velényi Rudolf a kollázsszerű Blues-vel egyedül áll a tárlaton, többi képei egészen más világról tanúskodnak, mint a Mondrian-t idéző, geometrikus formákból felépülő fenti képe. Zongorabillentyűk feszes rendje keretezi két oldalról a képet. A hanglemezek körvonalai ugyancsak a zene világát idézik. Tiszta síkkonstrukció a kép, ritmusa monoton, s talán que-ot juttatja eszünkbe. *Madonna* 65. c. képe ikonhatású, de színben e tekintetben megszokottól. A leeresztett bal kézzel láthatóan nem tudott mit tudatos jelei.

... napjainkban ... s az egyik oldalt keretező ... ritkán feltűnő az átmenet. *Tanya* c. ... ónáta félálomban, amelyből éppen csak fölrémlik a villanypózna, valamely fának, ...ayaépületnek az árnya. Több képén ismétlődnek a virágok cserépben s ez még ily ketvés kép együttesében is egyhangúvá teszi a benyomást. Annál is inkább, mert színskálája ezeken a képein is elég szűkre szabott, noha a tavalyi képeihez mérve némi kivilágosodás kétségtelenül megállapítható. Bíró képein az alapos elméleti fölkészülés mellett érződik a festői kultúra is. Főleg a vörösek és a szürkék különböző finom változataival ér el kedvező hatást.

A gömbszerű koronák csak jelképszerűen utalnak a fákra, a ... Bíró hatása a tárlat számos résztvevőjén észlelhető, főleg a szakkörében dolgozókén, ami természetes is. *Valkovics Zoltán* mély tónusú temperáiról is ezt kell mondanunk. lyen tartott színek s ezen az úton aligha haladhat tovább. Több fényt, mélyebb ... legyen s a tárgyak a műalkotás szintjén realizálódhassanak. Ugyanezt mondhatjuk *Horváth Jánosról* is. Festői felfogásban ő is Bíró Lajoshoz áll közel, a mély tónusú vonzzák, annyira, hogy a mélység elnyeléssel fenyegeti a választott tárgyakat. *Pataki József* (Salgótarján) azok közé tartozik, akik még túl frissen mutatják az őket érő hatásokat. *Vasaló nő* c. temperája Szőnyire utal, *Festőállványa* Barcsayra. Mindez csak kiindulásnak jó, ha le tudja őket vetkőzni és saját egyéniségének törvényei szerint tudja egybegyúrni új szintézisbe. Nála is szűk a színskála. *Horváth Imre* (Balmazújváros) pasztellje – *Utca* – a technika hangulati lehetőségeit jól kihasználja, azonban ez a mértanian kimért felfogás már a szentendrei iskolásoknál is ismétlésbe és unalomba fulladt. *Pál Gyula* (Nyíregyháza) *Pokolköze* is inkább a konstruktív irányzathoz kapcsolódik, bár a látványtól csak annyiban tér el, hogy egy kicsit síkszerűsíti azt. Reá is jellemzőek a tompított színek.

Menyhárt Józseffel úgy vagyunk, hogy mindenképpen szerettük volna felfedezni benne a fametsző kvalitásait, azonban képeinek nem mindegyike segített ebben. Lehetséges, hogy egyéni kiállítására tartogatja jobb műveit, a tárlaton szereplők alapján azonban nála is bizonyos egyhangúságot lehet megállapítani. Gondosan megmunkált képek ezek, e tekintetben nincs mit mondanunk, csak éppen ez a vészes monokrómia az, aminél a fametszetek csillogó fekete-fehér ellentétével is többet ragadott meg az ember jellemből, a fákban keringő nedvekből, egyszóval magából az életből, amelytől kiállított képein – az egyiken látható csoportjelenet ellenére is – távol tartja magát. Mindezt természetesen azzal a fenntartással irom, amit fentebb előrebocsátottam s mindössze három kép alapján. Mert a negyedik, a színes tussal készült *Hajóállomás* érzékeny realizmusával *műalkotást* reprezentál.

Tilles Béla négy képpel vett részt a tárlaton. A végtelenségig egyszerűsíti a képalkotást, s az az érzésünk, hogy ezen az úton tovább menni már nem érdemes. Nemcsak önmaga ismétlése miatt nem, hanem azért sem, mert ez a fajta „festői" felfogás lehet egyik stációja a művészi pályának, de ha ez alkotja az egészet, akkor menthetetlenül érdektelenségbe torkollik. Most nem beszélünk arról, mi benne a késő gótika, a korai reneszánsz és az ikonok leszegényítő hatása. Tillessnél mindenekelőtt arról van szó, hogy festészet elképzelhető-e színek nélkül, s arról, hogy a színkultúra elért eredményeinél alacsonyabb s kevesebb-e a követelmény korról korra, vagy pedig több? Ennek tudomásulvétele lehet fájdalmas, mindez azonban a tényeken nem változtat, ha nem

szó alapvető
szetnek szükségszerűen korlátozottabban kell megjelenítenie a fájdalom drámai kitöréseit, mint az időbeli és intellektuálisabb élményt nyújtó irodalom. Igaz, a művészettörténet tanúsága szerint nem mindig volt uralkodó a klasszikus esztétikai elv. A bűn és a halál borzalmainak ábrázolásától a román kori székesegyházak kapuzatait díszítő dombormüvek szobrásza egyáltalán nem riadt vissza, ám minden pokoli borzalom fölé helyezte a megváltó Krisztus alakját. A nagy francia gótikus katedrálisok reliefjein, Chartresben, Reimsban vagy a párizsi Notre Dame homlokzatán is, a pokoli alakok nyüzsgő, nyugtalan népes tömege felett ott trónol a mindent kiegyensúlyozó és a halált legyőző „Istenember". Ez a „diadalmas egyensúly", amely a festménnyé vált szoborcsoportban Michelangelo *Utolsó Ítélet* freskójában éri el betetőződését – szükségszerűen meginog a barokk szemléletében. Igaz, Bernini a haldokló Beata Ludovica Albertoni arcában még a szépséggé szelidült haláltusa magasrendű kifejezését adja, de Richier már a XVI. század derekán nem fél a halál borzalmának legközvetlenebb, legverisztikusabb visszaadásától sem.

A szobrászat története tehát buzgó és átélt tanulmányozójának, Rodinnek két egészen különböző utat mutatott akkor, midőn a nagy francia géniusz a „La Porte de l'Enfer" megalkotásán töprengett. Bemutatni a pusztulás borzalmát, vagy a gondolkodó és harcoló ember önmagába vetett hitével legyőzni a halál hatalmát – ez volt a választás Rodin előtt. Rodin csodálatos új szintézist teremtett: a kapun kúszó, törekvő, törtető, harcoló, küzdő, kiáltó alakok irtózatos erejű heroizmussal ragaszkodnak a legdrágábbnak vélt kincsükhöz, az élethez. A nyüzsgő alakok végtelennek tűnő kavargása egyaránt emlékeztet a középkori katedrálisok alakjaira, mint a barokk bomladozó kompozíciójú tömegjeleneteire. Rodinnel azonban nem Krisztus adja meg a nyugvópontot ebben a roppant kavargásban, hanem a „Penseur", a hatalmas izomzatú gondolkodó férfi, aki ugyan emlékeztet Michelangelo Krisztus-Apollójára, de hiányzik belőle a magabiztonság isteni ereje, a tőlünk messzeálló Fönség, – a „Penseur" egy miközülünk, az igazságkereső ember heroikus megtestesítője. Mintha Madách Ádámja jelennék meg, aki a lét halálszituációiban is meghallja a Szót:

Gy. Szabó Béla: Önarckép (fametszet)

követi a fejlődés újabb szakasza, amely lényegesen több
ségben és tematikai változatosságban egyaránt. E
sága megvan.
Józsa János, a kitűnő grafikus, ezen
juk, kirándulás-e a részéről
rozás, annyi azonb
festmény

Nem lehet észrevétlenül elmenni *a katalógus szegényessége* mellett. Debrecen nagyobb kulturális és művészeti hagyományokkal rendelkezik Miskolcnál, Vásárhelynél – és tessék megnézni az egyidőben megjelent katalógusokat! Meg kellene érteni, hogy csak a jóra és szépre kiadott pénz a nem „kidobott pénz". Bizonyára ez szervezés kérdése is, dehát a szervezés *tudomány*, amelyet ma már majdnem az egész világon módszeresen tanítanak.

A mérlegelés végeredményeként azt kell mondanom, hogy *Debrecen képzőművészeti jelentősége még mindig elmarad Miskolc, Hódmezővásárhely és Székesfehérvár mögött. Fokozná Debrecen rangját, ha országos jelentőségűre emelné tárlatait, minél rangosabb művészek meghívásával az ország minden tájáról, de legalábbis az Alföldről.* Ennek elérése azonban nemcsak a helyben élő művészeken múlik, akik maguk is műterem nélkül, más, súlyos egzisztenciális problémákkal terhelten alkotnak. A kulturális élet helyi irányítóira vár ennek a feladatnak mielőbbi megnyugtató megoldása. Éppen ezért befejezésül néhány gondolatnak még hangot kell adnom. A vásárhelyi tárlatok azt bizonyítják, hogy az *alföldi iskola*, amennyiben azon elsősorban a vásárhelyi központból kisugárzó művészetet kell érteni, *egyetemes magyar művészet*. Maguk az alkotó művészek az ország minden tájáról toborzódnak. Sokan járnak le Budapestről Vásárhelyre alkotni az idős Frank Frigyestől a fiatal Gacs Gáborig. Kond
láig, ami föltétlenül a vonzás erejéről beszél. Kajári Gyula is ott
lőfalujától alig 20 km-re fekvő Balaton mentén. S ebb
rom csak levonni, hogy Vásárhely hom
vészetnek, hanem inkább
fejlődni, hol

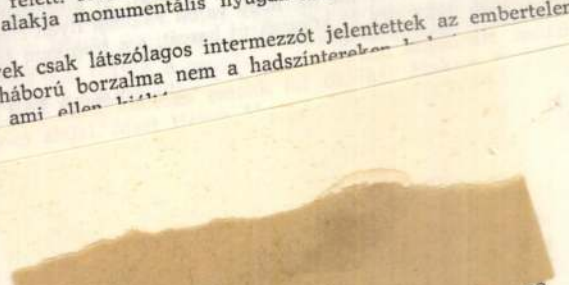
a
vá
Lás
kel,
konts
érték,
az emb
(A humo

72

„Karod erős – szíved emlékedett:
Végtelen a tér, mely munkára hív . . ."

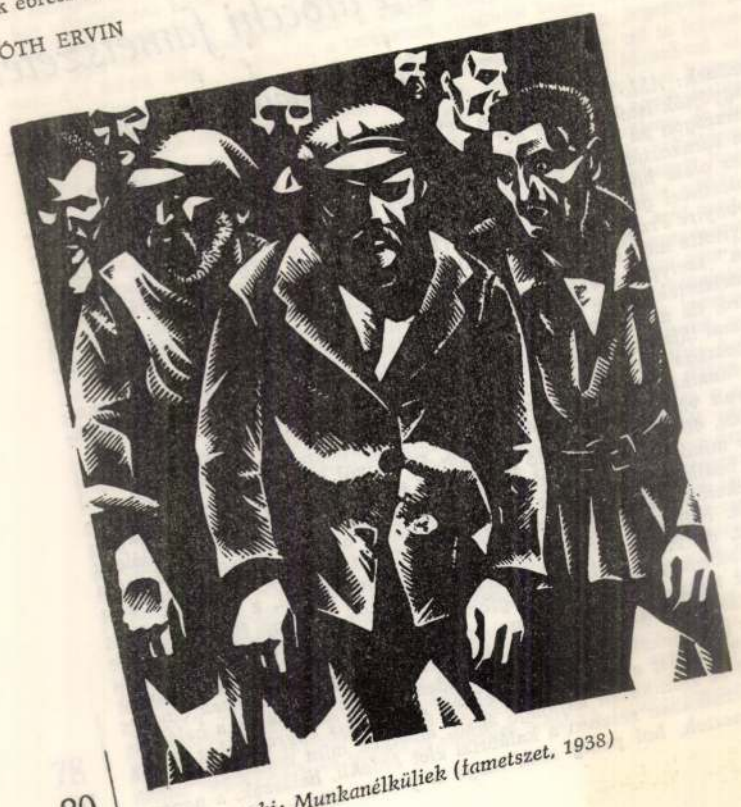
Ám Rodin remekműve óta eltelt félévszázad fájdalomnak, szenvedésnek olyan roppant özönét zúdította az emberiségre, amihez hasonlóra azelőtt évszázadok alatt nem volt példa. A művészet a történelem hőmérője – ahogy a debreceni egyetem egykori professzora nevezte –, szükségszerűen mutatta a lázgörbe gyors, vészes emelkedését. Igaz, a két világháború közt keletkezett „emlékezések", azaz az első nagy háború hőseit megörökítő alkotások, rendszerint a megrendelők konvencionális ízlését tükrözték, nem a művészek őszinte, átélt fájdalmát és katharzisát. Hirtelenében talán egy olyan hősi emlékműre tudnék hivatkozni, ahol a legmélyebb fájdalom, a gyermekét vesztett Édesanya fájdalma heroikus szépségű kompozícióban oldódik fel. E mű Libero Andreotti Pietàja, a firenzei Santa Croceban. A téma tudvalevőleg a keresztény művészetben „a halál halálának" sajátos áttett kifejezése volt, hiszen e tan szerint Krisztus halálával „meghalt a halál". A probléma két homlokegyenest ellentétes megoldása bizonyára ismert volt Andreotti előtt a XIV. századi bonni Pietà, a német népművészetnek döbbenetes-rettenetes erejű tragikus megnyilatkozása – s Michelangelo római S. Pietro-beli Pietà-ja, amely a szépség és a szeretet győzelme minden pusztító hatalom felett. Andreotti persze Michelangelóhoz csatlakozik, de a halott katonafiát sirató Édesanya alakja monumentális nyugalmában az összes michelangelói Pietàknál is harmonikusabb.

Sajnos, a két világháború közti évek csak látszólagos intermezzót jelentettek az embertelenség sötét uralmában. A második világháború borzalma nem a hadszínterek
ártatlanok tömeges pusztításában, ami ellen
mauthauseni emlé

gerrel a háttérben, látszólag mellékesen szere
adatuk, hogy a táj magányosságát enyhítsék.
megformált kövek, valóságos kőfüzérek, elhag
alig érzékelhető árny.
Patocchi formarendszerébe szívesen építi bel
szemléltetés erejét evvel is fokozva. Így pl. *A kutya és a galambok* c. fametszetén a hasábokkal
megbontott tér vezeti a tekintetet az állat figurájától a háztetők felett repülő galambokhoz.
Harmadik korszakának grafikái ismét három témakör köré csoportosulnak: *a kockák, a babák és a falovacskák* játékos ötletei köré. Biztos anatómiai tudásra valló példákkal találkozunk az 1962-ből való *Fuvolázó nők* alakjain, majd több finom, gunyoros erotikát rejtő, kaucsuk babák mezébe leplezett lapján. Aztán a *jelbeszédek fejezete következik, ahol is egy másik gyermek*játék, a kocka mértani idomai kelnek életre: az egymásra hulló kockákból megjátssza a délolasz földet oly gyakran sújtó földrengést, geometriára egyszerűsíti a játékvonatot s harangtornyot épít. Három falovacska is szerepel a tárlaton, egyik az Agro Romanon, a másik kettő a Parthenon előtt kíváncsiskodik. Mintha a trójai faló meséje elevenednék meg, a komor épületek előtt mitikus hangulatot keltve.
Mindezt gazdag vésési technikával, érthetően és gondolatokat ébresztően mondja el. Kétségtelen azonban, hogy e vésési módszernek árnyoldalai is vannak. A túlzottan vízszintes síkokra beállított megmunkálási módszere, a vésők nagyon is tudatos, helyenként kirívóan megmutatkozó iskolázottsága több lapján vezet merevséghez, sőt egyoldalúsághoz. Bizonyára Patocchi is tudja ezt s szándékosan törekszik arra, hogy ezt a merevséget egy-egy jól elhelyezett staffage-figurával feloldja, fellazítsa. Patocchi helyét a svájci és az egyetemes képzőművészetben több róla írt monográfia s számos – metszeteit is bemutató – bibliofil album már kijelölte. Oeuvreje arról győz meg bennünket, hogy fejlődése tovább tart s nem merevedett saját stílusába. Bebizonyította, hogy a fametszés évezredes műfaja ma sem elavult s ma is új gondolatok ébresztésére s formai fejlődésére képes.

TÓTH ERVIN

80

Aldo Patocchi: Munkanélküliek (fametszet, 1938)

Velényi Rudolf a kollázsszerű Blues-vel egyedül áll a tárlaton, többi képei egészen más világról tanúskodnak, mint a Mondrian-t idéző, geometrikus formákból felépülő fenti képe. Zongorabillentyűk feszes rendje keretezi két oldalról a képet. A hanglemezek körvonalai ugyancsak a zene világát idézik. Tiszta síkkonstrukció a kép, ritmusa monoton, s talán mindez együtt okozza azt, hogy nem elég meggyőző. Színben is egyhangú e tekintetben Braque-ot juttatja eszünkbe. *Madonna 65.* c. képe ikonhatású, de színben különbözik a napjainkban megszokottól. A leeresztett bal kézzel láthatóan nem tudott mit kezdeni, s az egyik oldalt keretező kis napkorongoknak sem tudott hiteles szerepet juttatni. A hatások a 26 éves Velényinél az egyetemes művészethez való kapcsolódásnak a tudatos jelei.

Bíró Lajos öt képpel szerepel a festők között, s úgy látszik, kedvvel olvasztja föl a formákat. A kontúrok itt is teljesen hiányoznak, a színekkel építi a formákat, amelyek közt ritkán feltűnő az átmenet. *Tanya* c. képe már-már csak színkompozíció, holdfényszonáta félálomban, amelyből éppen csak fölrémlik a villanypózna, valamely fának, tanyaépületnek az árnya. Több képén ismétlődnek a virágok cserépben s ez még ily kevés kép együttesében is egyhangúvá teszi a benyomást. Annál is inkább, mert színskálája ezeken a képein is elég szűkre szabott, noha a tavalyi képeihez mérve némi kivilágosodás kétségtelenül megállapítható. Bíró képein az alapos elméleti fölkészülés mellett érződik a festői kultúra is. Főleg a vörösek és a szürkék különböző finom változataival ér el kedvező hatást.

Bíró hatása a tárlat számos résztvevőjén észlelhető, főleg a szakkörében dolgozókén, ami természetes is. *Valkovics Zoltán* mély tónusú temperáiról is ezt kell mondanunk. A gömbszerű koronák csak jelképszerűen utalnak a fákra, a híd íveit elnyelik a mélyen tartott színek s ezen az úton aligha haladhat tovább. Több fényt, hogy több szín legyen s a tárgyak a műalkotás szintjén realizálódhassanak. Ugyanezt mondhatjuk *Horváth Jánosról* is. Festői felfogásban ő is Bíró Lajoshoz áll közel, a mély tónusok vonzzák, annyira, hogy a mélység elnyeléssel fenyegeti a választott tárgyakat.

Pataki József (Salgótarján) azok közé tartozik, akik még túl frissen mutatják az őket érő hatásokat. *Vasaló nő* c. temperája Szőnyire utal, *Festőállvány*a Barcsayra. Mindez csak kiindulásnak jó, ha le tudja őket vetkőzni és saját egyéniségének törvényei szerint tudja egybegyúrni új szintézisbe. Nála is szűk a színskála. *Horváth Imre* (Balmazújváros) pasztellje – *Utca* – a technika hangulati lehetőségeit jól kihasználja, azonban ez a mértanian kimért felfogás már a szentendrei iskolásoknál is ismétlésbe és unalomba fulladt. *Pál Gyula* (Nyíregyháza) *Pokolköze* is inkább a konstruktív irányzathoz kapcsolódik, bár a látványtól csak annyiban tér el, hogy egy kicsit síkszerűsíti azt. Reá is jellemzőek a tompított színek.

*Menyhárt Józsefe*l úgy vagyunk, hogy mindenképpen szerettük volna felfedezni benne a fametsző kvalitásait, azonban képeinek nem mindegyike segített ebben. Lehetséges, hogy egyéni kiállítására tartogatja jobb műveit, a tárlaton szereplők alapján azonban nála is bizonyos egyhangúságot lehet megállapítani. Gondosan megmunkált képek ezek, e tekintetben nincs mit mondanunk, csak éppen ez a vészes monokrómia az, aminél a fametszetek csillogó fekete-fehér ellentétével is többet ragadott meg az ember jelleméből, a fákban keringő nedvekből, egyszóval magából az életből, amelytől kiállított képein – az egyiken látható csoportjelenet ellenére is – távol tartja magát. Mindezt természetesen azzal a fenntartással írom, amit fentebb előrebocsátottam s mindössze három kép alapján. Mert a negyedik, a színes tussal készült *Hajóállomás* érzékeny realizmusával *műalkotást* reprezentál.

Tilles Béla négy képpel vett részt a tárlaton. A végtelenségig egyszerűsíti a képalkotást, s az az érzésünk, hogy ezen az úton tovább menni már nem érdemes. Nemcsak önmaga ismétlése miatt nem, hanem azért sem, mert ez a fajta „festői" felfogás lehet egyik stációja a művészi pályának, de ha ez alkotja az egészet, akkor menthetetlenül érdektelenségbe torkollik. Most nem beszélünk arról, mi benne a késő gótika, a korai reneszánsz és az ikonok leszegényítő hatása. Tillessnél mindenekelőtt arról van szó, hogy festészet elképzelhető-e színek nélkül, s arról, hogy a színkultúra elért eredményeinél alacsonyabb s kevesebb-e a követelmény korról korra, vagy pedig több? Ennek tudomásulvétele lehet fájdalmas, mindez azonban a tényeken nem változtat, ha nem

követi a fejlődés újabb szakasza, amely lényegesen többet nyújt az eddignél, festőiségben és tematikai változatosságban egyaránt. E fordulat eléréséhez minden adottsága megvan.

Józsa János, a kitűnő grafikus, ezen a tárlaton festményekkel is jelentkezett. Nem tudjuk, kirándulás-e a részéről a művészet ezen ágának a művelése vagy tudatos elhatározás, annyi azonban bizonyos, hogy a grafikus artisztikumából nem sokat mentett át festményeire, annál többet az alakok zömök és tömörítő ábrázolásából. *Édesanyám* c. képe mutatja ezt legjobban. Csakhogy míg ez a darabosság grafikáiban szűnőben van, olajképein még a kezdeti stádiumot idézi. A kompozícióval ezen is, az *Útépítők*ön is láthatóan küszködik, több motívumot zsúfol össze, mint amennyit egybe is tud olvasztani. Az *Asszony tehénnel* c. festménye meglepő rokonságot mutat Kurucz D. István művészetével, bár látása ezen a képén a naivak felé közeledik s ezzel még saját képei között is egyedül áll. A kép a maga egész felépítésében, a tér érzékeltetésében szintén rokon az említett mester jellegzetes piktúrájával, rőtes színvilága azonban Józsa többi képével azonos.

A *szobrászatot* illetően összesen 6 kis mű árválkodott a kiállításon. Közülük 3 gipszből állt, kiegészítve két márványszoborral s egy terrakottával. A debreceni *Berky Nándor*, a püspökladányi *Kovács Béla* és *Papi Lajos* (Kisújszállás) kisméretű szobrai egyenletes színvonalú alkotások.

A grafika kiegyensúlyozottabb színvonalat képvisel, mint a festészet.

Veress Géza Téli táj c. linóleummetszete rutinos technikai megoldásával, kristálytiszta hangulatával az a fajta realista műalkotás, amely nem tartja fölöslegesnek a műgondot, mert komolyan veszi a művészetet. *Móré Mihály* linómetszetei egyrészt arról beszélnek, hogy a puha anyagban könnyedén oldja meg elgondolásait, másrészt, hogy a fametszet iránt sem lehet érzéketlen, hiszen a *Baromvásár*, amely egyidejűleg a Miskolci Biennálén is szerepelt, gazdag részletekkel megoldott kompozíció, s már-már a fametszetet juttatja eszünkbe. Szinte tapintható érzékletességgel hozza elő a formákat. *Kofa* című metszete a legkomplettebb alkotás. Szegély nélkül, szinte egyetlen mozdulattal hántotta le a fölösleges fehéreket. A részletek finoman megmunkáltak. annyira a helyén jelentkezik, hogy e műtől a kitűnő jelzőt nem tagadhatjuk meg. A *Soha többé* című háborúellenes kompozíciójáról ugyanezt nem mondhatjuk el. A fölemelt jobb kar hosszú fehér foltja kiesik a képből, az alakok érthetőek, kifejezőek is, csak éppen nem elég jelentősek, mert a művészi megjelenítés kissé vértelen. A tartalom világos, de a forma nélkülözi a kellő drámaiságot. Móré vitathatatlan tehetsége a *Szüret* c. színes linómetszetén is megmutatkozik, viszont a *Zene* c. kompozíciója még csak kísérlet egy gondolatibb világ megragadására.

A grafikus *Józsa János* a kiállítás legegységesebb és legkvalifikáltabb anyagával rukkolt ki. Csupa rézkarccal, amelyeken nemcsak a vonal iránti érzék finomodása állapítható meg, hanem az is, hogy egyre sikerültebben alakít ki – Szász Endréhez és Reich Károlyhoz hasonlóan – csak reá jellemző emberi arcokat. Grafikáin is fölrémlik, de sokkal kevésbé, mint festményein és csak a háttérben, a kor ellustító ikonhatása, de a grafikus Józsa eddig még sikerrel állt ellent ennek a csak ritka esetben pozitív hatású kísértésnek. Míg festményein a síkszerűség az egyik uralkodó eszköz, grafikái mind a három dimenzió lehetőségeit kiaknázzák. A látvány nem köti szolgailag, annak elemeit, ha kell, a mondanivaló érdekében kombinálja. Tematikája gazdag és változatos, kifejező ereje elénk tárja a szebbnél szebb megoldásokat. Benjámin László: Örökké élni c. verséhez készült illusztrációban az örökélet gondolatát kerékkel, körforgással fejezi ki egyéb mértani elemek segítségével, mégsem ridegen. Ahol kontsruktív elemekkel dolgozik, ott is megmarad a lírai felfogáson belül s ez oly nagy érték, amit nem hangsúlyozhatok eléggé. *Fuvolázók* c. színes rézkarca sokáig elkíséri az embert, a *Presszóban* pedig azt bizonyítja, hogy a karikírozás iránt sem érzéketlen. (A humor egyébként teljesen hiányzott a kiállított anyagból.)

A rakamazi *Huszár István* krétarajza, a *Szerelmesek* (amely inkább hat monotípiának), a szerelmespárt a kép jobb sarkában borítja sötétbe, annyira, hogy némi erőfeszítésbe kerül megtalálni őket, ugyanakkor a képmező felső felében teljes szélességben, frízszerűen női arcok néznek velünk szembe. Az elvetélt szerelmek kísérteteiként? Éppen a tartalmi mondanivaló megoldatlanságából következnek a kompozíciós problémák. *Ürgeöntő c.* képe még zavarosabb. Meg kell találnia vagy ösztönös megérzéssel, vagy elmélyültebb tudatossággal a természetesebb megoldásokat. *Juricskay Pál* az egészen fiatalok közé tartozik, ahány képe, annyi hatásról árulkodik. Egyiken egészen absztrahál *(Állomás)*, a másikon – ex librisein – egyiptomi profilokkal találkozunk, *Udvar* c. képe Józsa–Tilles-hatásról beszél. Kitörni mindebből csak úgy lehet, ha mélyebbre ás önmagában, s azt hisszük, idejéből – harmincon alul van – még bőven futja erre. *Szabó László* a kiállítás Benjáminja *Juhász Attilával* együtt. Egyetemi hallgatók. Ők is megbocsátják, ha még csak reménységet táplálunk irántuk. Igaz, Szabó László már megörvendeztetett egy metszetmappával, a kiállításon pedig *Oidipuszhoz* készített I–IV. linómetszete még exlibriseinél (I–IX) is nagyobb föltűnést keltettek. Itt a fekete foltok tömörítésével a végzet sötét s kérlelhetetlen voltát, a fekete-fehér nagyvonalú ellentéte valóban fölidézi a görög sorstragédiák világát, annak ellenére, hogy az arcok meglepően bizánci típusúak! A *Sürgönypóznák* igénytelenségét a semleges háttérrel is fokozza.

Milyen általános megállapítások vonhatók le a debreceni tárlatból? A *kolorizmust* jóformán csak a két idősebb mester, Holló és Félegyházi képviselte. Ez sajnos, országos jelenség s nem tudni, vajon addig bámulják-e a fiatal művészek Szentendre kolorittől mentes szárnyát, míg végül is belevakulnak? Tudjuk, hogy kevés a vérbeli kolorista a művészet történetében, de azért a festészet mégiscsak a színek mágiája. *A debreceni tárlaton a fiatalok színiszonya az egyik legaggasztóbb tünet*, és ha ezt nem tekintenénk átmeneti jelenségnek, bizony kétségbe kellene esnünk a festészet várható jövője miatt.

Feltűnő a gondolati elem hiánya. A művésztől elvárjuk, hogy ne ragadjon meg a puszta látványnál, hanem teremtsen magának külön világot, amelyben ugyanakkor mi is a magunkéra ismerhetünk. Ezért nem ok nélkül kérjük számon a jó képeken, vajon gondolkodott-e a művész, azaz teremtett-e külön világot? Ebből a szempontból a tárlat nem nyújtott biztatót. A geometriai elemek vallhatnak gondolkodásra, tudatos tevékenységre, de mindez csak akkor érdem, ha maga a műalkotás hitelesíti. Ilyen művekkel a tárlat adós maradt.

Pozitívumként kell említenem – vállalva esetleg a félreértés veszélyét – a „protokoll tematika" hiányát. Lehet, hogy a zsüri érdeme, az is lehet, hogy a művészek tárgyválasztásának következménye, de senki sem akart – legalábbis a kiállított képek alapján ítélve – egy bizonyos fajta tematika segítségével érvényesülni. De csak ebből a szempontból pozitívum, mert azt, hogy *jóformán egyetlen kép sem közvetít közelebbi társadalmi mondanivalót, ez éppen olyan hiányosság és egyben túlzás, mintha a protokoll témák kerültek volna egyeduralomra.*

Aligha lehet kifogásolni azt, hogy *szakköri tagok* valóban jó műveikkel részt vesznek az ilyen tárlatokon. *Török Anna* és *Szilágyi Elek* Önarcképe csak erősíti véleményemet. Azonban az *arányokra* jobban kellene ügyelni. A műalkotás megítélésénél sok mindent figyelembe lehet venni, de az a fiatalságra való hivatkozással nem lesz jobb. Ezért aligha menthető, hogy pl. *Maghy Zoltán* és *Balla László* hiányzott a tárlatról. Ha föltételezem is, hogy a beküldött képek között a zsüri egyet sem talált elfogadhatónak, ilyenkor újabb képet illik bekérni a művésztől. Ezt még a X. Képzőművészeti Kiállítás rendezősége is kötelességének érezte. Mert így előáll az a furcsa helyzet, hogy a fiatalnál mentség a fiatalság, holott ki tudja, mi lesz belőle, míg az idősebb mesternél nem mentség, ha netán beküldött képei legjobb alkotásainak alatta maradnak, noha már megtette a magáét, oeuvrejét létrehozta s értéke a maga helyén immár elismert.

Nem lehet észrevétlenül elmenni *a katalógus szegényessége* mellett. Debrecen nagyobb kulturális és művészeti hagyományokkal rendelkezik Miskolcnál, Vásárhelynél – és tessék megnézni az egyidőben megjelent katalógusokat! Meg kellene érteni, hogy csak a jóra és szépre kiadott pénz a nem „kidobott pénz". Bizonyára ez szervezés kérdése is, dehát a szervezés *tudomány*, amelyet ma már majdnem az egész világon módszeresen tanítanak.

A mérlegelés végeredményeként azt kell mondanom, hogy *Debrecen képzőművészeti jelentősége még mindig elmarad Miskolc, Hódmezővásárhely és Székesfehérvár mögött. Fokozná Debrecen rangját, ha országos jelentőségűre emelné tárlatait, minél rangosabb művészek meghívásával az ország minden tájáról, de legalábbis az Alföldről.* Ennek elérése azonban nemcsak a helyben élő művészeken múlik, akik maguk is műterem nélkül, más, súlyos egzisztenciális problémákkal terhelten alkotnak. A kulturális élet helyi irányítóira vár ennek a feladatnak mielőbbi megnyugtató megoldása.
Éppen ezért befejezésül néhány gondolatnak még hangot kell adnom. A vásárhelyi tárlatok azt bizonyítják, hogy az *alföldi iskola*, amennyiben azon elsősorban a vásárhelyi központból kisugárzó művészetet kell érteni, *egyetemes magyar művészet*. Maguk az alkotó művészek az ország minden tájáról toborzódnak. Sokan járnak le Budapestről Vásárhelyre alkotni az idős Frank Frigyestől a fiatal Gacs Gáborig, Kondor Béláig, ami föltétlenül a vonzás erejéről beszél. Kajári Gyula is ott vert tanyát, nem a szülőfalujától alig 20 km-re fekvő Balaton mentén. S ebből nem azt a következtetést akarom csak levonni, hogy Vásárhely homogén magyar világa éltető levegője a hazai művészetnek, hanem inkább azt, hogy *Debrecen miért nem tud ilyen művészi központtá fejlődni, holott Medgyessy Ferenc mellett – többek közt – Hrabéczy Ernőre, Holló Lászlóra hivatkozhat?* Végvári Gyula, Deák László Debrecenben született, Pató Róza Törökszentmiklóson, Fejér Csaba Karcagon, Kiss István Biharillyén, Nagy Sándor Bújban, Csizmadia Zoltán a Szamosháton, Kántor Lajos Vajdácskán, S. Nagy Sándor Nyíregyházán – s ha elszármaztak is a tájról,miért nem jönnek alkotni időnként e városba, ha megtelepedni nem is akarnak? Pedig még hány tiszántúli származású, vagy innen induló művészt említhetnék! Csontos László, Gy. Molnár István Kisújszállásról, Bod László Karcagról, Bornemisza László (akinek éppen nemrég nyílt meg a kiállítása Stockholmban), Tamás Ervin szintén Debrecenből indult el. Miskolc és Vásárhely egyértelműen bizonyítja, hogy *a vidéken élés nem mindig röghöz tapasztó béklyó, lehet az biztosítéka az emelkedésnek is.* Nemcsak az alkotásnak, hanem az érvényesülésnek is, noha ez utóbbi téren még sok a tennivaló. (Láttuk ezt a X. Képzőművészeti Kiállításon, ahonnan a vidék szinte egyértelműen maradt ki. De ennek okai leleplezhetők s éppen ezért föl is számolhatók.) Pogány Ö. Gábor 1964-ben azt javasolta, hogy a vidéki művészcsoportok kapjanak ügyviteli önállóságot. A jövőre nézve pedig: „Budapestnek tudomásul kell vennie, hogy esztétikai kategóriáink is országos kiterjedésűekké válnak, egyik-másik országrészünk vagy távolabbi városunk művészi produkcióinak számbavétele nélkül már aliqha lehet nyilatkozni össznemzeti értékekről". *Mindehhez azonban színvonalas művek és országos jelentőségű bemutatók kellenek.*

Könnyen elképzelem, hogy megjegyzéseim nem mindenkinek esnek kedvére. De mi értelme lett volna a problémák elkenésének ott, ahol végeredményben fejlődni és előrehaladni is lehet, jobbat produkálni annál, ami van. A hazai képzőművészetben észlelhető a mozgás, a problémaérzékenység, folyik a munka s a színvonallal sincs különösebb baj, mégha a java kiállításokon a sikerült és gyenge munkák váltogatják is egymást. A vidék egyre nyomatékosabban szól bele a művészet ügyeibe. *Debrecen az egyik legnagyobb képzőművészeti hagyományokkal rendelkező egyetemi városunk, s ez a jelenben is kötelez.* A fenti sorokkal szerettem volna legalább egy lépéssel előbbre serkenteni mindazokat, akik bármilyen vonatkozásban felelősek a debreceni képzőművészetért.

SZÍJ REZSŐ

Deformáló tragikum?

Hubay Miklós, a neves drámaíró és kritikus nemrégiben két megdöbbentően érdekes tanulmányt írt „Aki tanúskodott a halálnak haláláról" címmel *(Tükör 1965. 30. és 38. szám)* Vilt Tibor legújabb szobrainak filozófiai mondanivalóiról, illetve e művek hatásáról. A probléma „életbevágó" – vagy ha úgy tetszik „halálbavágó" ereje, a modern szobrászat „katharzisának" kérdése – úgy érezzük – valóban széles körű megvitatást érdemel. (Debreceni vonatkozásban nem érdektelen, hogy az itteni SZTK épületének Bethlen utcai reliefjeit, az orvosok és a betegek alakjaival annak idején éppen Vilt készítette.)

Megmintázni, kőbe, agyagba zárva, bronzba öntve „megfoghatóvá" tenni a halálnak halálát, milyen nagyszerű feladat! De vajon sikerülhet-e, s ha egyáltalán megvalósítható, milyen módon lehetséges?

Vilt Tibor szerint semmi esetre sem klasszikus eszközökkel, szerinte itt az idő leszámolni a klaszszicizmussal, mert kiveszett belőle a humanitás; új kifejezési formát kell keresni az új humanitásnak. A kérdés szerintünk az, hogy vajon valóban ilyen élesen el kell vetnünk a klasszikus hagyományokat, hogy egy új korszak új harcát, s a tragikum feletti győzelmét eredményesen megvívhassuk?!

Kétségtelen, hogy más társadalmi és kulturális feltételek közt élünk, mint a görögség. Más problémáink vannak, mint azoknak a hellenisztikus szobrászoknak, akik a rettentő arcú pusztító Medúzát is megszépítették, akit a hős Perseus lefejezett. A híres pergamoni oltáron viszont az ősi félelmetes gigászok pusztulását ábrázolta a művész: milyen más a haldokló gigász arca, mint az ősi Medúzáké. A hellenizmus idején már a szörnyű Medúza is csodálatos szépségűvé varázsolódott, nem csoda, hogy a haldokló gigász arcában a művész a Szenvedés, sőt a Reménytelenség apotheózisát mintázza meg. Oly széppé válik a halál pillanata előtt a szörnyű „őslény", hogy részvét támad bennünk iránta, s a Fény és Szépség pajzsos asszonyát érezzük kegyetlennek. Pedig a kígyók világának borzalmasságát jól ismerte a hellenisztikus szobrászat. A rhodosi eredetű Laokoon-csoport döbbentő figyelmeztetés a kígyók halálos hatalmára. Ám Laokoon fájdalma, mint Winckelmann írja „mégsem nyilvánul meg vadul sem az arcon, sem az egész tartásban. Nem tör ki rettenetes kiáltásban, mint Vergilius énekli a maga Laokoonjáról... Laokoon szenved, de úgy szenved, mint Sophoklés Philoktetesé: *nyomorúsága lelkünkig hat, de azt kívánnók, hogy úgy viselhessük el a nyomorúságot, mint ez a nagy férfi.*" (Kiemelés tőlem K. Z.)
Winckelmann Laokoon-interpretációját, mint ismeretes Lessing később (1766-ban) megjelent művében egész elméletté fejlesztette tovább a „festészet és a költészet határairól" szóló alapvető munkájában. Mindkét mű alapgondolata: a tragikus kifejezésmód ereje lényegesen más intenzitású az irodalomban, mint a képzőművészetekben. A látvány kifejező erejére épülő képzőművészetnek szükségszerűen korlátozottabban kell megjelenítenie a fájdalom drámai kitöréseit, mint az időbeli és intellektuálisabb élményt nyújtó irodalom. Igaz, a művészettörténet tanúsága szerint nem mindig volt uralkodó a klasszikus esztétikai elv. A bűn és a halál borzalmainak ábrázolásától a román kori székesegyházak kapuzatait díszítő domborművek szobrásza egyáltalán nem riadt vissza, ám minden pokoli borzalom fölé helyezte a megváltó Krisztus alakját. A nagy francia gótikus katedrálisok reliefjein, Chartresben, Reimsban vagy a párizsi Notre Dame homlokzatán is, a pokoli alakok nyüzsgő, nyugtalan népes tömege felett ott trónol a mindent kiegyensúlyozó és a halált legyőző „Istenember". Ez a „diadalmas egyensúly", amely a festménnyé vált szoborcsoportban Michelangelo *Utolsó Ítélet* freskójában éri el betetőződését – szükségszerűen meginog a barokk szemléletében. Igaz, Bernini a haldokló Beata Ludovica Albertoni arcában még a szépséggé szelídült haláltusa magasrendű kifejezését adja, de Richier már a XVI. század derekán nem fél a halál borzalmának legközvetlenebb, legveriszikusabb visszaadásától sem.

A szobrászat története tehát buzgó és átélt tanulmányozójának, Rodinnek két egészen különböző utat mutatott akkor, midőn a nagy francia géniusz a „La Porte de l'Enfer" megalkotásán töprengett. Bemutatni a pusztulás borzalmát, vagy a gondolkodó és harcoló ember önmagába vetett hitével legyőzni a halál hatalmát – ez volt a választás Rodin előtt. Rodin csodálatos új szintézist teremtett: a kapun kúszó, törekvő, törtető, harcoló, küzdő, kiáltó alakok irtózatos erejű heroizmussal ragaszkodnak a legdrágábbnak vélt kincsükhöz, az élethez. A nyüzsgő alakok végtelennek tűnő kavargása egyaránt emlékeztet a középkori katedrálisok alakjaira, mint a barokk bomladozó kompozíciójú tömegjeleneteire. Rodinnel azonban nem Krisztus adja meg a nyugvópontot ebben a roppant kavargásban, hanem a „Penseur", a hatalmas izomzatú gondolkodó férfi, aki ugyan emlékeztet Michelangelo Krisztus-Apollójára, de hiányzik belőle a magabiztonság isteni ereje, a tőlünk messzeálló Fönség, – a „Penseur" egy miközülünk, az igazságkereső ember heroikus megtestesítője. Mintha Madách Ádámja jelennék meg, aki a lét halálszituációiban is meghallja a Szót:

„Karod erős – szíved emelkedett:
Végtelen a tér, mely munkára hív . . ."

Ám Rodin remekműve óta eltelt félévszázad fájdalomnak, szenvedésnek olyan roppant özönét zúdította az emberiségre, amihez hasonlóra azelőtt évszázadok alatt nem volt példa. A művészet a történelem hőmérője – ahogy a debreceni egyetem egykori professzora nevezte –, szükségszerűen mutatta a lázgörbe gyors, vészes emelkedését. Igaz, a két világháború közt keletkezett „emlékezések", azaz az első nagy háború hőseit megörökítő alkotások, rendszerint a megrendelők konvencionális ízlését tükrözték, nem a művészek őszinte, átélt fájdalmát és katharzisát. Hirtelenében talán egy olyan hősi emlékműre tudnék hivatkozni, ahol a legmélyebb fájdalom, a gyermekét vesztett Édesanya fájdalma heroikus szépségű kompozícióban oldódik fel. E mű Libero Andreotti Pietàja, a firenzei Santa Croceban. A téma tudvalevőleg a keresztény művészetben „a halál halálának" sajátos áttett kifejezése volt, hiszen e tan szerint Krisztus halálával „meghalt a halál". A probléma két homlokegyenest ellentétes megoldása bizonyára ismert volt Andreotti előtt a XIV. századi bonni Pietà, a német népművészetnek döbbenetes-rettenetes erejű tragikus megnyilatkozása – s Michelangelo római S. Pietro-beli Pietà-ja, amely a szépség és a szeretet győzelme minden pusztító hatalom felett. Andreotti persze Michelangelóhoz csatlakozik, de a halott katonafiát sirató Édesanya alakja monumentális nyugalmában az összes michelangelói Pietàknál is harmonikusabb.

Sajnos, a két világháború közti évek csak látszólagos intermezzót jelentettek az embertelenség sötét uralmában. A második világháború borzalma nem a hadszíntereken kulminált, hanem az ártatlanok tömeges pusztításában, ami ellen kiáltóan emelik fel öklüket Makris Agamemnon mauthauseni emlékművének tiltakozó alajai. Mert Henry Moorenak a csonka katonát ábrázoló híres szobra csak egyik, talán nem is a legszörnyűbb oldalát mutatja e tragikus kor történetének. S ami még súlyosabb, a pusztító vész fenyegetése, az atombomba okozta tömeghalál lehetősége ma is állandóan fejünk felett lebeg. Ebből az aspektusból nézve számomra is valóban evidens, hogy Vilt Tibor újabb szobraiban – mint Hubay Miklós írja: „a legszélsőségesebb *vagy-vagy* határára dobott ember konfliktusai robbannak". De vajon ez a felfogás legátélhetőbb megoldása-e ennek a nyomasztó problémának? Vilt úgy nyilatkozik, hogy „itt az idő leszámolni a klasszicizmussal, mert kiveszett belőle a humanitás . . ." Ám maguk a klasszikus műalkotások, a görög szobrászat remekei is halottá válnak-e akkor, ha segítséget keresünk „az új humanitás új kifejezési formáinak" megtalálására?

Nem vitás, hogy Vilt Tibornak a Hubay cikkeiben említett szobrai közt az Orvosi Kutatóintézet elé szánt műve fejezi ki a legjobban, hogy az ember a tudomány révén nem remélt diadalt arathat – ahogy Hubay interpretálta – a nemlét felett, „az ember, ha halandó is, széttépi a halál kígyóit". Míg az atléta izomzatú görög Laokoont fiaival együtt széttépik a kígyók, addig az új felfogásban már végzete „a kígyónak is Laokoon", hiszen Vilt alakja magasra emeli feje fölé a megfojtott szörnyeteget, jóllehet sokkal vékonyabb, gyöngébb alkatú, mint klasszikus őse. Íme az antik gondolat tökéletesen új megfogalmazásban, de mégsem függetlenül az ősképtől, a modern ember leglényegbevágóbb problémájának kifejezőjévé válik! Már ezen a szobron, de Vilt Tibor többi új szobrán is első pillantásra szembetűnik, hogy a művész a zárt körplasztikai formákat nyugtalan vonalritmusokká oldja fel a nyugtalan drámai kifejezés kedvéért. A megoldás teljesen újszerűen hat, jóllehet nincs előzmény nélkül: a drámai hatásokra törekvő korábbi szobrászati alkotások közt is találunk hasonló felfogású műveket, pl. a délamerikai barokkban, Baltasar Gavilia limai szobrán, amely tekergő, kibomló izmokkal, idegekkel ábrázolja a „nyilazó halált". Kérdés: érdemes-e szakítani a klasszikus hagyományú formálással s felidézni egy nyugtalanabb, kiegyensúlyozatlanabb kor művészetét?! Bizonyos, hogy korunk hallatlan feszültségei az utóbbit látszanak igazolni. Ámde *csak* ez a megoldás alkalmas korunk szemléletének kifejezésére?

Borsos Miklós, – aki ugyancsak Vilt Tibor nemzedékéhez tartozik, ugyanakkor állította ki újabb szobrait Tihanyban, midőn Vilt Székesfehérvárott – más megoldást választott a heroikus tragikum kifejezésére. A múlt évben faragott *„A nagy véres mártírium"* c. szobrán a levágott fej a pusztulásban is döbbenetes erőt sugároz! Plasztikai felfogásban szinte diametrális ellentéte Vilt Tibor „Anatómia" nevet viselő szoborfejének. Ki vonhatná kétségbe, hogy Borsos megoldása is korszerű?! Sőt a körplasztika ősi törvényeihez való ragaszkodás nemhogy „antihumánussá" tette volna a mártírium ábrázolását, ellenkezőleg: a levágott fejből is erő sugárzik, formáló erő a szétszakító „diabólikus" hatalmakkal szemben, a nagy kerek formaegység összefogó, a szó legszorosabb értelmében vett „szimbolikus" ereje.

Meggyőződésünk, hogy a szobrászat őserejű törvényei a modern művészet számára is biztos alapokat adhatnak. A nagy egységes, zárt, határozott formaadás éppen a korunk emberét fenyegető szétdaraboltság, széttépettség ellen nyújthat segítséget. Igen, a művészet szükségszerűen ábrázolja, kifejezi, megörökíti a kor szétszaggatott, *vagy-vagy* helyzet elé állított emberének szemléletét. De a művészet a halál legyőzésének egyik leghatásosabb eszköze. Nemcsak azért, amint

Théophile Gautier írta, hogy „a szobor túléli a várost", hanem azért is, mert az igaz művészet és irodalom egyaránt roppant erőt sugározhat a pusztulás, a deformálás elleni harcban. Legjobban segítheti a madáchi gondolatnak a megvalósulását: „Mondottam ember: küzdj és bízva bízzál"!

Ám – mint *Rózsa Gyula* a X. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szereplő, Vilt által készített Madách-portréról megállapította, a művész „olykor végletesen tragikus szemlélete ezúttal harmóniában oldódik . . . az ideges felület nyugtalansága és a csaknem klasszicista fegyelmű, nyugodt kompozíció együtt fejezi ki az író életművének és életének zaklatott emberségét." (Népszabadság, 1965. okt. 17.) Íme, maga Vilt sem tagadhatja az ősi kifejezésformákkal való ösztönös rokonságot, amikor az említett madáchi gondolat s a nagy költő életsorsának legteljesebb *együttes kifejezését* keresi! Nem tagadhatja meg ő sem teljesen, hogy az antik művészet volt Európa talaján az első, amelyik úgy nézett szembe bátran a tragikummal, hogy a diszharmóniákat az alkotó géniusz teremtő erejével összhangzattá tudta varázsolni. Valóban óriásit változott a társadalom és a kultúra az ókor óta, de tanúságai ma sem avulhatnak el. Mert igaza van Franz Rosenzweignak: „A művészet Janus-természete, amely az élet szenvedéseit megnehezíti és egyidejűleg segít az embernek abban, hogy elviselje – ez teszi őt életünk útitársává. Megtanítja az embert, hogyan győzze le a szenvedést, anélkül, hogy elfelejtené".

KÁDÁR ZOLTÁN

Gy. Szabó Béla művészete

Gy. Szabó Béla művészetét legelőször könyvillusztrációiból ismertem meg, aztán Erdélyben utazgatva, szinte minden ismerősöm lakásában találtam egy-két metszetet tőle. S így mielőtt személyesen megismertem volna, s munkásságát egészében át tudtam volna tekinteni, már láttam annak gazdagságát és rendkívüli finomságát. Aztán eljutottam Kolozsváron a monostori városrész kedves kis lakásába, ahol a művész, mint valami varázsló, a falakat elborító képeken kívül egymás után tárta elém a kifogyhatatlan mappákat a szebbnél szebb metszetekkel és a művek fogantatását jelentő rajzokkal, vázlatokkal, kész és készülő dúcokkal. Elém tárult a művész munkásságának egész gazdagsága. Mert végtelenül gazdag ez a művészet nemcsak mennyiségben, de valamennyi dimenzió értelmében. Gy. Szabó eddigi élete folyamán mintegy 900 metszetet és kb. 9000 egyéb képzőművészeti alkotást készített, s művei magukba foglalják az emberi élet egész skáláját: „de profundis" és „in excelsis". De ez nem csoda, hisz a művész is egy tapasztalatokban gazdag életen vágta keresztül magát, s tapasztalatait olvasmányai, zenei élményei is bővítették.

Gy. Szabó Béla 1905. augusztus 26-án született Gyulafehérváron. 1927-ben a budapesti Műegyetemen gépészmérnöki oklevelet szerez, aztán visszatér szülőföldjére. Mérnöki munkát csak igen kevés ideig végez, mert a festés, rajzolás, mely középiskolás kora óta igézetben tartja, tel-

Gy. Szabó Béla: Önarckép (fametszet)

jesen a maga oldalára vonja. Fát először 1933 januárjában metsz, anélkül, hogy ennek technikáját valaha is látta volna; 1936-ban a budapesti Képzőművészeti Főiskola grafikai osztályán lát először fát metszeni, de ekkor már mögötte van első fametszetű könyve a *„Liber miserorum"* (Szegények könyve, 1935).

1937–38-ban gyalog bejárja Olaszországot, Görögországot, Bulgáriát, Jugoszláviát, s élményeiről az 1939-ben Kolozsvárt *Barangolókönyv* címen kiadott metszetsorozatban számol be. Későbbi gyűjteményes kiadványai még: *Homokvirág, 25 fametszet.*

Közben kollektív és egyéni kiállításokon szerepel Kolozsvárott, Budapesten, Bukaresten, Varsóban, Pekingben, Sanghajban, Brüsszelben, Buenos Airesben, Delhiben, Moszkvában, Leningrádban, Kairóban stb., valamint Erdély minden nagyobb városában.

Közben kétszer is tanulmányutat tesz a Kínai Népköztársaságban, amiről szintén rajzokban ad számot. A nemzetközi elismerések mellett a Román Népköztársaság egyebek között „A R. N. K. művészetének érdemes mestere" címmel tünteti ki.

Gy. Szabó művészetének legfőbb tere a grafika. Vannak ugyan festményei is, de ezek közt is nagyszámú a pasztell; igen sok rajza mellett azonban főleg a fametszés területén érte el legkimagaslóbb eredményeit. Amit kissé föntebb művészetéről általában mondtunk, az vonatkozik fametszeteire is. A fametszetű könyvek és önálló lapok mellett mesterünk számos könyvet is illusztrált. Ezek között talán a legkiemelkedőbb a Csokonai *Lilla-verseihez készített képsorozat*, mely a Helikon kiadásában jelent meg 1963-ban. A Lilla-metszetek nemcsak csodálatos technikai finomságukkal, hanem elsősorban nagyszerű beleérző készségükkel ragadnak meg. A Lilla-szerelemnek a kacagó boldogságtól a kétségbeesett reménytelenség komor hangjáig hullámzó skáláját egyforma mély és finom átélő készséggel szólaltatják meg. A szép elgondolásokon, ötleteken kívül megkapó az a finomság, mely a minden érzésében – még végső kétségbeesésében is – oly gyöngéd Csokonai érzéseit megjeleníti a kétszínű kép eszközeivel. Az illusztrációk felérnek a versekhez, s ezzel sokat mondunk.

Gy. Szabót művei hosszú sorában elsősorban a dolgozó, szenvedő vagy örvendező ember és környezete ihleti. A szemlélő szinte szédül, alkotásai sokaságát és gazdagságát látva azt sem tudja, mit emeljen ki. Témák szempontjából legjellemzőbb talán a Liber Miserorum gazdagsága, mely a két világháború közötti kolozsvári, de minden városi, város környéki szegénység életének széles skálájú ábrázolása. Munkábamenők, Szeméthordók, Rőzsehordók, Favágók, Mászkáló gyerekek: vall néhány kiragadott cím a ciklus irányáról és sokoldalúságáról. A Barangolókönyv viszont a másik nagy élményről, a természet világáról beszél a fekete-fehér bitonikus skálájának finomságaival, s már ekkor elárulja a nagy művészt. Vadvíz, Jegenyék, Madarak, Vihar: ilyen címek jelzik a témák körét. S a világ ez marad továbbra is – mi is lehetne? – az ember, a természet, de mindkettő határa kitágul: Kínai tó, Bruges-i híd, Moszkvai emlék, TU–104-en stb., anélkül, hogy a hazai táj világától elszakadna (Majális, Bonchidai hegyoldal, Nyárádmenti táj. Nála jártamkor két legújabb metszetsorozatát is bemutatta: az egyik a tizenkét hónapot ábrázolja nagyméretű képekben a változó természet rendkívül gazdag, ötletes és finom megjelenítésével, a másik a húsz Dante-metszet volt, amely azóta Debrecenben is kiállításra került (1963. nov. 6–21-ig), s rövidesen Rómában is bemutatják a legújabban keletkezett Dante-illusztrációk sorában. A nagy olasz költő már régebben is foglalkoztatta művészünket. „Már első olvasásakor megejtett ez az írás, hisz gyakran egyetlen sora is olyan távlatokat nyit meg, hogy illusztrátor legyen a talpán, aki fantáziáját követni tudja. Száz énekből egész világrendszert épít fel, s ezt a tömörséget egy fametsző esetleg mindenkinél jobban megcsodálja. Tüze nem lankad, a huszadik században is lelket hevít" – írja egy vallomásában. A jubileumi év közelsége aztán végleg megérlelte és kikerekítette az addigi próbálkozásokat. Művészünk húsz hatalmas fametszetű lapon tárja elénk a nagy költőből merített élményeit. A képsorozatot a költő arcképe nyitja meg és zárja be: a művén tépelődő s a nagy alkotást befejező boldog költőé. A többi metszet sem véletlenszerűen kiragadott jelenetek egymásutánja, hanem Dantéhoz illően egy tudatos festői kompozíció szerves része. A Tragédia hármas tagolásának megfelelően a metszetek a Pokol borzalmait ábrázoló vigasztalan feketeségtől a Purgatórium szürkében, földi világításban játszódó biztatásain át a Paradicsom boldog beteljesülést jelentő tündöklő világáig árnyalódnak: a legszörnyűségesebbtől a legmagasztosabbig ívelnek. Mint egy csodálatos, merész hármas hangzat, mely egyszerre jelent harmóniát és diszharmóniát. Mindenik képen ott látható a költő alakja is. Szerepeltetésével művészünk még súlyosbította feladatát, mert nemcsak az alak szerkezeti elhelyezését kellett megoldania, de benne a legkülönfélébb lelkiállapotokat is jelezni: a kétségbeeséstől, szörnyülködéstől, utálattól az örvendező csodálkozáson át a mindent látott ember megbékélt boldogságáig.

Képzőművész számára a dantei műben a legnagyobb nehézséget minden bizonnyal a Paradicsom képszerű ábrázolása jelenti. A szöveg elvontsága, dogmatikus fejtegetéseinek homálya alaposan próbára teszi az alkotó képzelő, megjelenítő erejét. Szerintem Gy. Szabó sorozatában éppen ennek a résznek a képei sikerültek legjobban. Itt mesterünk bátran rábízhatta és rábízta magát képzeletére, és tündöklő remeket alkotott. Ötletei megkapóak pl. a *Fény és kereszt* c. mo-

numentalitást idéző lapon, vagy *Az angyalok kilenc kora* c. képen, melyen a népi kézimunka és a bizánci ikonfestészet emlékei derengnek át csodálatos, megkapó egységben.
Gy. Szabó Bélát művei igazi realista művésznek mutatják. Mint nagy művésznél azonban, alkotásai jóval többek a valóság egyszerű másolásánál. Ez a többlet nála a költőiségben van. Ez ragadja meg elsősorban témáiban is, főleg a természeti vonatkozásúakban. Gondoljunk pl. az olyan alkotásokra, mint az *Erdőben* (1949), *Április* (1951), *Kora tavasz* (1952), *Árvíz után* (1953), *A tervuereni tó* (1959), *Kínai tó* (1960) című metszetek, de a munkásélet hétköznapjait bemutató képei is ezt a költői látásmódot lehelik. S az már nemcsak a témaválasztás, látásmód, képszerkesztés kérdése csupán, ahogy Gy. Szabó ezt a poézist képein megvalósítja, kifejezi, hanem a magasrendű technikáé is. De Gy. Szabó túl van azon, ahol a művész technikai bravúrokkal kelt csodálatot. Az ő mesteri technikai tudása finom érzékkel párosul, mely a két szín, a fehér és a fekete variációjával, a szürke felhasználásával csodálatos finomsággal tudja kifejezni a selymesen suhanó vizet, a folyóparti laza homokot, a tavaszi erdő buja sarjadását s az őszi levelek hervatag omlását vagy a pilinkéző hó puhaságát (A Bethlen-bástya télen). Pompás tónusokat, vagyis festői hatásokat tud elérni eszközeinek mesteri felhasználásával. Vetekednek ezek a metszetek az impresszionista festők gazdagon árnyalt, leheletszerű finomságaival. Legutóbbi képei azt mutatják, hogy művészünk felfogásban, technikában tanult a kínai fametszés mestereitől is. *(A tervuereni tó, Kínai tó).*
A képszerkesztés, rajzolás finomsága mellett megkapó Gy. Szabó metszetein az a középkori kódexmásoló szerzetesek munkájára emlékeztető odaadás, mellyel minden lapját kidolgozza. Technikájának egyik legjellemzőbb sajátja a részletek gondos kimunkálása, anélkül azonban, hogy szem elől tévesztené az egészet. A képzelet bátorságán, költői kifinomultságán kívül a kimunkált részek és a nagyszerű egész harmóniája: ez Gy. Szabó művésetének legfőbb titka és varázsa.

TÓTH BÉLA

Aldo Patocchi fametszetei

– Debreceni kiállítása alkalmából –

Az olasz-svájci fametszőnek: *Aldo Patocchi*nak a nevét hazánkban – a szakembereken kívül – eddig főleg az ex librisgyűjtők ismerték. Jó két évtizede – a szegedi egyetem földrajzi intézetében rendezték Magyarországon az első Patocchi-kiállítást, a Kulturális Kapcsolatok Intézete pedik ez év augusztusában sorakoztatta fel műveit a Dorottya utcai termében. Patocchi, aki Baselben 1907-ben született, az olasz határ mellett, *Luganoban él.* Folyóiratot szerkeszt *(Illustrazione Ticinese)* s 1950 óta nemzetközi grafikai biennalekat *(Bianco e Nero)* és fametszet-kiállításokat rendez *Xylon* címmel, többnyire *Frans Masereel* elnökletével, akihez régi barátság fűzi. A luganói bienale eddig hét izben nyitotta meg kapuit a világ minden jelentősebb grafikusa előtt s e nemzetközi grafikai „arénában" szerepelni valóban rangot és elismerést jelent.
Patocchi kizárólagosan fametszeteket vés. E keretezetlen szélezésű, szláv módszerekre emlékeztető grafikák ihletője a zord, de mégis fenséges hazai hegyvidék, az acélos izmú, de gyermeklelkű tengerparti lakók, a hazai tájak s virágok igalmas világa.
Első pillanatra feltűnő sajátossága e lapoknak Aldo Patocchi nekünk szokatlan, teljesen egyéni vésőtechnikája. Vízszintes vonalkázással, nemegyszer a tv képrendszerére emlékeztető, hol sűrűbben, hol ritkábban árnyalt vonalszövedékkel dolgozik, rendkívül plasztikusan, a térhatásokat erősen kiemelve. A korábbi, 40-es évekből való anyagát és az újabb, főleg az 50-es évek közepétől való lapjait összevetve mindjárt megállapíthatjuk, hogy Patocchi korábbi lírai szemléletét s kiélezetten a fehér-feketére beállított technikáját egy összegezőbb, a vonal árnyalt hálózatára alapozott véséssel, de mindenekelőtt mélyebben kutató látással cserélte fel. Ez az új stílus alig fél évtizede bontakozott ki nála. Felfogása a szemlélőben sajátosan meseszerű, a mítoszok világába ringató hangulatot ébreszt, de Patocchi ahhoz is ért, hogyan kell egy-egy figurával, háztetők, lombtalan fák, vagy sziklatörmelékek gondos megformálásával reális életet vinni a tájba.
Aldo Patocchi grafikai oeuvrejét tartalom szerint három csoportra oszthatjuk. Időrendben első képein főleg a tavasz, a kora nyár és az ősz hangulatát idézi. Rőzseláng lobog a *Tüzek* elnevezésű metszetén, a *Téren* c. lapján gyermekek játszanak, de mindeniken ott leselkedik a halál allegorikus figurája. Ez a jelképes beállítást a következő években elhagyja s egyre többet szerepelteti grafikáin a fák lombtalanul és ritmikusan hajlongó ágait, amelyek mint mutatóujjak merednek az égbolt felé. Második korszakában részben a kalábriai élet érdekli, halászok, a naponkénti küzdelemben felőrlődött parasztok, hol pedig csak maga a puszta táj, legtöbbször ten-

gerrel a háttérben, látszólag mellékesen szere
adatuk, hogy a táj magányosságát enyhítsék.
megformált kövek, valóságos kőfüzérek, elhag
alig érzékelhető árny.
Patocchi formarendszerébe szívesen építi bel
szemléltetés erejét evvel is fokozva. Így pl. *A kutya és a galambok* c. fametszetén a hasábokkal megbontott tér vezeti a tekintetet az állat figurájától a háztetők felett repülő galambokhoz.
Harmadik korszakának grafikái ismét három témakör köré csoportosulnak: *a kockák, a babák és a falovacskák* játékos ötletei köré. Biztos anatómiai tudásra valló példákkal találkozunk az 1962-ből való *Fuvolázó nők* alakjain, majd több finom, gunyoros erotikát rejtő, kaucsuk babák mezébe leplezett lapján. Aztán a *jelbeszédek fejezete következik, ahol is egy másik gyermekjáték*, a kocka mértani idomai kelnek életre: az egymásra hulló kockákból megjátssza a délolasz földet oly gyakran sújtó földrengést, geometriára egyszerűsíti a játékvonatot s harangtornyot épít. Három falovacska is szerepel a tárlaton, egyik az Agro Romanon, a másik kettő a Parthenon előtt kíváncsiskodik. Mintha a trójai faló meséje elevenednék meg, a komor épületek előtt mitikus hangulatot keltve.
Mindezt gazdag vésési technikával, érthetően és gondolatokat ébresztően mondja el. Kétségtelen azonban, hogy e vésési módszernek árnyoldalai is vannak. A túlzottan vízszintes síkokra beállított megmunkálási módszere, a vésők nagyon is tudatos, helyenként kirívóan megmutatkozó iskolázottsága több lapján vezet merevséghez, sőt egyoldalúsághoz. Bizonyára Patocchi is tudja ezt s szándékosan törekszik arra, hogy ezt a merevséget egy-egy csillogó ötlettel, egy-egy jól elhelyezett staffage-figurával feloldja, fellazítsa. Patocchi helyét a svájci és az egyetemes képzőművészetben több róla írt monográfia s számos – metszeteit is bemutató – bibliofil album már kijelölte. Oeuvreje arról győz meg bennünket, hogy fejlődése tovább tart s nem merevedett saját stílusába. Bebizonyította, hogy a fametszés évezredes műfaja ma sem elavult s ma is új gondolatok ébresztésére s formai fejlődésére képes.

TÓTH ERVIN

Aldo Patocchi: Munkanélküliek (fametszet, 1938)

Théophile Gautier írta, hogy „a szobor túléli a várost", hanem azért is, mert az igaz művészet és irodalom egyaránt roppant erőt sugározhat a pusztulás, a deformálás elleni harcban. Legjobban segítheti a madáchi gondolatnak a megvalósulását: „Mondottam ember: küzdj és bízva bízzál"!

Ám – mint *Rózsa Gyula* a X. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szereplő, Vilt által készített Madách-portréról megállapította, a művész „olykor végletesen tragikus szemlélete ezúttal harmóniában oldódik . . . az ideges felület nyugtalansága és a csaknem klasszicista fegyelmű, nyugodt kompozíció együtt fejezi ki az író életművének és életének zaklatott emberségét." (Népszabadság, 1965. okt. 17.) Íme, maga Vilt sem tagadhatja az ősi kifejezésformákkal való ösztönös rokonságot, amikor az említett madáchi gondolat s a nagy költő életsorsának legteljesebb *együttes kifejezését* keresi! Nem tagadhatja meg ő sem teljesen, hogy az antik művészet volt Európa talaján az első, amelyik úgy nézett szembe bátran a tragikummal, hogy a diszharmóniákat az alkotó géniusz teremtő erejével összhangzattá tudta varázsolni. Valóban óriásit változott a társadalom és a kultúra az ókor óta, de tanúságai ma sem avulhatnak el. Mert igaza van Franz Rosenzweignak: „A művészet Janus-természete, amely az élet szenvedéseit megnehezíti és egyidejűleg segít az embernek abban, hogy elviselje – ez teszi őt életünk útitársává. Megtanítja az embert, hogyan győzze le a szenvedést, anélkül, hogy elfelejtené".

KÁDÁR ZOLTÁN

Gy. Szabó Béla művészete

Gy. Szabó Béla művészetét legelőször könyvillusztrációiból ismertem meg, aztán Erdélyben utazgatva, szinte minden ismerősöm lakásában találtam egy-két metszetet tőle. S így mielőtt személyesen megismertem volna, s munkásságát egészében át tudtam volna tekinteni, már láttam annak gazdagságát és rendkívüli finomságát. Aztán eljutottam Kolozsváron a monostori városrész kedves kis lakásába, ahol a művész, mint valami varázsló, a falakat elborító képeken kívül egymás után tárta elém a kifogyhatatlan mappákat a szebbnél szebb metszetekkel és a művek fogantatását jelentő rajzokkal, vázlatokkal, kész és készülő dúcokkal. Elém tárult a művész munkásságának egész gazdagsága. Mert végtelenül gazdag ez a művészet nemcsak mennyiségben, de valamennyi dimenzió értelmében. Gy. Szabó eddigi élete folyamán mintegy 900 metszetet és kb. 9000 egyéb képzőművészeti alkotást készített, s művei magukba foglalják az emberi élet egész skáláját: „de profundis" és „in excelsis". De ez nem csoda, hisz a művész is egy tapasztalatokban gazdag életen vágta keresztül magát, s tapasztalatait olvasmányai, zenei élményei is bővítették.

Gy. Szabó Béla 1905. augusztus 26-án született Gyulafehérváron. 1927-ben a budapesti Műegyetemen gépészmérnöki oklevelet szerez, aztán visszatér szülőföldjére. Mérnöki munkát csak igen kevés ideig végez, mert a festés, rajzolás, mely középiskolás kora óta igézetben tartja, tel-

Gy. Szabó Béla: Önarckép (fametszet)

jesen a maga oldalára vonja. Fát először 1933 januárjában metsz, anélkül, hogy ennek technikáját valaha is látta volna; 1936-ban a budapesti Képzőművészeti Főiskola grafikai osztályán lát először fát metszeni, de ekkor már mögötte van első fametszetű könyve a *„Liber miserorum"* (Szegények könyve, 1935).

1937–38-ban gyalog bejárja Olaszországot, Görögországot, Bulgáriát, Jugoszláviát, s élményeiről az 1939-ben Kolozsvárt *Barangolókönyv* címen kiadott metszetsorozatban számol be. Későbbi gyűjteményes kiadványai még: *Homokvirág, 25 fametszet.*

Közben kollektív és egyéni kiállításokon szerepel Kolozsvárott, Budapesten, Bukaresten, Varsóban, Pekingben, Sanghajban, Brüsszelben, Buenos Airesben, Delhiben, Moszkvában, Leningrádban, Kairóban stb., valamint Erdély minden nagyobb városában.

Közben kétszer is tanulmányutat tesz a Kínai Népköztársaságban, amiről szintén rajzokban ad számot. A nemzetközi elismerések mellett a Román Népköztársaság egyebek között „A R. N. K. művészetének érdemes mestere" címmel tünteti ki.

Gy. Szabó művészetének legfőbb tere a grafika. Vannak ugyan festményei is, de ezek közt is nagyszámú a pasztell; igen sok rajza mellett azonban főleg a fametszés területén érte el legkimagaslóbb eredményeit. Amit kissé föntebb művészetéről általában mondtunk, az vonatkozik fametszeteire is. A fametszetű könyvek és önálló lapok mellett mesterünk számos könyvet is illusztrált. Ezek között talán a legkiemelkedőbb a Csokonai *Lilla-verseihez készített képsorozat*, mely a Helikon kiadásában jelent meg 1963-ban. A Lilla-metszetek nemcsak csodálatos technikai finomságukkal, hanem elsősorban nagyszerű beleérző készségükkel ragadnak meg. A Lilla-szerelemnek a kacagó boldogságtól a kétségbeesett reménytelenség komor hangjáig hullámzó skáláját egyforma mély és finom átélő készséggel szólaltatják meg. A szép elgondolásokon, ötleteken kívül megkapó az a finomság, mely a minden érzésében – még végső kétségbeesésében is – oly gyöngéd Csokonai érzéseit megjeleníti a kétszínű kép eszközeivel. Az illusztrációk felérnek a versekhez, s ezzel sokat mondunk.

Gy. Szabót művei hosszú sorában elsősorban a dolgozó, szenvedő vagy örvendező ember és környezete ihleti. A szemlélő szinte szédül, alkotásai sokaságát és gazdagságát látva azt sem tudja, mit emeljen ki. Témák szempontjából legjellemzőbb talán a Liber Miserorum gazdagsága, mely a két világháború közötti kolozsvári, de minden városi, város környéki szegénység életének széles skálájú ábrázolása. Munkábamenők, Szemétturkálók, Rőzsehordók, Favágók, Mászkáló gyerekek: vall néhány kiragadott cím a ciklus irányáról és sokoldalúságáról. A Barangolókönyv viszont a másik nagy élményről, a természet világáról beszél a fekete-fehér bitonikus skálájának finomságaival, s már ekkor elárulja a nagy művészt. Vadvíz, Jegenyék, Madarak, Vihar: ilyen címek jelzik a témák körét. S a világ ez marad továbbra is – mi is lehetne? – az ember, a természet, de mindkettő határa kitágul: Kínai tó, Bruges-i híd, Moszkvai emlék, TU–104-en stb., anélkül, hogy a hazai táj világától elszakadna (Majális, Bonchidai hegyoldal, Nyárádmenti táj. Nála jártamkor két legújabb metszetsorozatát is bemutatta: az egyik a tizenkét hónapot ábrázolja nagyméretű képekben a változó természet rendkívül gazdag, ötletes és finom megjelenítésével, a másik a húsz Dante-metszet volt, amely azóta Debrecenben is kiállításra került (1963. nov. 6–21-ig), s rövidesen Rómában is bemutatják a legújabban keletkezett Dante-illusztrációk sorában. A nagy olasz költő már régebben is foglalkoztatta művészünket. „Már első olvasásakor megejtett ez az írás, hisz gyakran egyetlen sora is olyan távlatokat nyit meg, hogy illusztrátor legyen a talpán, aki fantáziáját követni tudja. Száz énekből egész világrendszert épít fel, s ezt a tömörséget egy fametsző esetleg mindenkinél jobban megcsodálja. Tüze nem lankad, a huszadik században is lelket hevít" – írja egy vallomásában. A jubileumi év közelsége aztán végleg megérlelte és kikerekítette az addigi próbálkozásokat. Művészünk húsz hatalmas fametszetű lapon tárja elénk a nagy költőből merített élményeit. A képsorozatot a költő arcképe nyitja meg és zárja be: a művén tépelődő s a nagy alkotást befejező boldog költőé. A többi metszet sem véletlenszerűen kiragadott jelenetek egymásutánja, hanem Dantéhoz illően egy tudatos festői kompozíció szerves része. A Tragédia hármas tagolásának megfelelően a metszetek a Pokol borzalmait ábrázoló vigasztalan feketeségtől a Purgatórium szürkében, földi világításban játszódó biztatásain át a Paradicsom boldog beteljesülést jelentő tündöklő világáig árnyalódnak: a legszörnyűségesebbtől a legmagasztosabbig ívelnek. Mint egy csodálatos, merész hármas hangzat, mely egyszerre jelent harmóniát és diszharmóniát. Mindenik képen ott látható a költő alakja is. Szerepeltetésével művészünk még súlyosbította feladatát, mert nemcsak az alak szerkezeti elhelyezését kellett megoldania, de benne a legkülönfélébb lelkiállapotokat is jelezni: a kétségbeeséstől, szörnyülködéstől, utálattól az örvendező csodálkozáson át a mindent látott ember megbékélt boldogságáig.

Képzőművész számára a dantei műben a legnagyobb nehézséget minden bizonnyal a Paradicsom képszerű ábrázolása jelenti. A szöveg elvontsága, dogmatikus fejtegetéseinek homálya alaposan próbára teszi az alkotó képzelő, megjelenítő erejét. Szerintem Gy. Szabó sorozatában éppen ennek a résznek a képei sikerültek legjobban. Itt mesterünk bátran rábízhatta és rábízta magát képzeletére, és tündöklő remeket alkotott. Ötletei megkapóak pl. a *Fény és kereszt* c. mo-

1021

Gy. Szabó Béla: A tépelődő Dante (Pokol I. ének)

Gy. Szabó Béla: Foltok a Holdban (Paradicsom II. ének)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
188-206. 188-307

1968 JAN
ALFÖLD
Gy. Szabó Béla

Történelmi lecke

Erdei Ferenc a Kortárs decemberi számában tudományosan és lírai hevülettel szól a tanyák dolgairól. Soha jobbkor, hiszen ez az az idő, amikor érdemes párbeszédeket folytatnunk ezekről a szétszórt, lassan felmorzsolódó fellegvárakról, amelyekben azonban – a lassú porladás ellenére – még mindig számottevő emberi és társadalmi ellentmondások feszülnek. Mert bárhogy is nézem, ellentmondásról van itt szó, olyan viszonylatok egybejátszásáról, amelyek napjaink tudatosságában tartják fel leginkább sokfajta problémacsomójukat.

Akik tanyáról indultak, akiket élményük, minden emlékük odatűz egy-egy akáctákkal vagy jegenyékkel körülzárt tanyaházhoz, tudják, hogy ezeknek az ellentmondásoknak ma már nincs kibékíthetetlen társadalmi gyökerük. Egyszerűen létezik az a valóság, hogy még szerte az országban, de Magyarországnak különösen ezen a részen százezrek élnek a régi települési körülmények között, s amíg még megnyugtató megoldások születhetnek, addig léteznek ezek a gondok s úgy kell velük szembenéznünk.

Nos, ennek a szembenézésnek Erdei Ferenc nagyon lelkiismeretes példáját adta. Csakhát – még irodalmi arányokban gondolkodva is – elég-e ennyi? Nyilvánvalóan több kell s éppen ezért az íróknak is meg kellene hogy legyen kinek-kinek a maga történelmi leckéje ebben a kérdésben. Én viszont olyasmit sejtek, hogy a mai magyar irodalom inkább csak furcsa extrémitásában hajlandó olykor egy-egy ilyen esethez odanyúlni, mintsem a valóság összefüggéseinek szorító szükségszerűségében vizsgálná. Ezért marad a tanya legjobb esetben is szociográfiai téma s olyan kuriozitás, ahonnan a fehérfoltok izgalma kétségtelen szembecsapja az olvasót. Csak az és semmi más.

Nem illenék bele a mai irodalmi irányzatokba? Lehet. De Erdei Ferenc írása a példa, hogy ott is emberek élnek s azok sorsa és gondja lehet-e számukra közömbös?

Végszó helyett

Glosszázó kedvét egyetlen szerkesztőségnek sem szabad elvenni. Azonban, ha nem éppen is aranyszabály, de tisztesség szerint semmit sem érdemes tovább feszíteni a kelleténél. Különösen nem, ha csak személyes indulataink – vagy sérelmeink – vannak egyes dolgokat illetően. Az Alföld elindított egy érdekes, országos összefüggéseiben is fontos vitát. A hozzászólások még inkább azzá tették s végül is sikerült azzal a jó érzéssel lezárnunk ezt a hasznos eszmecserét, hogy most már aztán kezdődjék a gyakorlat. Egyesek azonban sajnos nem így gondolkoztak. Ezt a méreteiben is és tartalmában is rangos véleménycserét részlettöredékké változtatták s még mindig azon polemizálnak, hogy ki kit sértett meg, kinek-kinek hogyan van igaza.

Azt hiszem, végszóként könnyű kimondani: annak és azoknak van igazuk, akik most már benne vannak a munka közepében. A népművelés nemcsak mai vagy holnapi feladat, s ha ilyen perspektivában gondolkodunk, könnyű bizonyítani is. S most már ennek jött el az ideje.

(a. n.)

Ára : 6.– Ft

Az Alföld Képcsarnoka

MENYHÁRT JÓZSEF

A XX. század első felének nagy fametszőművészei közé tartozik, bár évek óta mint festő hallat többet magáról. Bennem azonban a fehér-fekete klasszikus mestereként marad élő, talán azért, mert művészi kibontakozása azokra az évekre esik, amikor Debrecen vezető szerepre tett szert a magyar fametszet történetében, s amely időszakban – 1936–37-ben – írtam első Misztótfalusi könyvemet éppen Debrecenben. Ekkor szövődtek azóta is eltéphetetlen kapcsolataim a várossal. Elfeledhetem-e a könyvbarát Csobán Endrét, Gulyás Pál törékeny alakját, Mata János Bundi utcai „régiségtárát", G. Szabó Kálmán fürkésző tekintetét? De ők már valóban az emlékezet „tengermélységéből fölmerülő buborékok" – ahogy Gulyás Pál írta. De Menyhárt József, aki egyike volt a debreceni nagy fametszőtriumvirátusnak, ma is él és fest. Őt személyesen a mai napig sem ismerem, metszeteit, festményeit annál inkább, sőt szeretem és becsülöm is azokat.

1901-ben született, korán a város szolgálatába lépett. Először ex libris-mappája jelent meg – a gyűjtő Réthy István adta ki 1937-ben, 200 számozott példányban. Az 1935–1944 közötti időszak a fametsző Menyhárt fénykora s pályájáról az 1960-ban a Déri Múzeum kiadásában megjelent 20 lapból álló fametszetmappája nyújt áttekintő képet. Benne a legkorábbi kép 1927-ből való. Kezdetben közelebb állt Gy. Szabó Bélához, később azonban megtalálta egyéni hangját. Lapjai melegségének oka a szegény ember iránti vonzalma, a lelkiállapottal való azonosulni-tudás. A humánum képesíti arra is, hogy ellesse az emberi test szépségeit és minden lehető alkalommal ki is fejezze. Mindig eleven és érző embert rajzol vagy fest, sohasem távolodva messze a valóságtól s legkevésbé sem hálózva alakjait kubisztikus síkokba, vonalakba. Nem fosztja meg az emberi testet attól a szépségtől, amellyel a természet felruházta, ellenkezőleg: minden alakja tiszteletadás a már-már földöntúli szépség előtt. S közben megmarad az anyagszerűség követelményei mellett, bármily plasztikusan formálja is meg alakjait. Kompozíciói a ritmust éppoly jól érzékeltetik, mint akár a festőiséget, ami benne élete utóbbi évtizedében egyre jobban elnyomta a fametszőt. Nemrég ismételten festményeivel mutatkozott be Debrecen közönségének.

SZÍJ REZSŐ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gy. Szabó Béla
UTUNK, KOLOZSVÁR
1958 OKT 23

610

Cédrusfenyők

GY. SZABÓ BÉLA

A. A. PLASZTOV

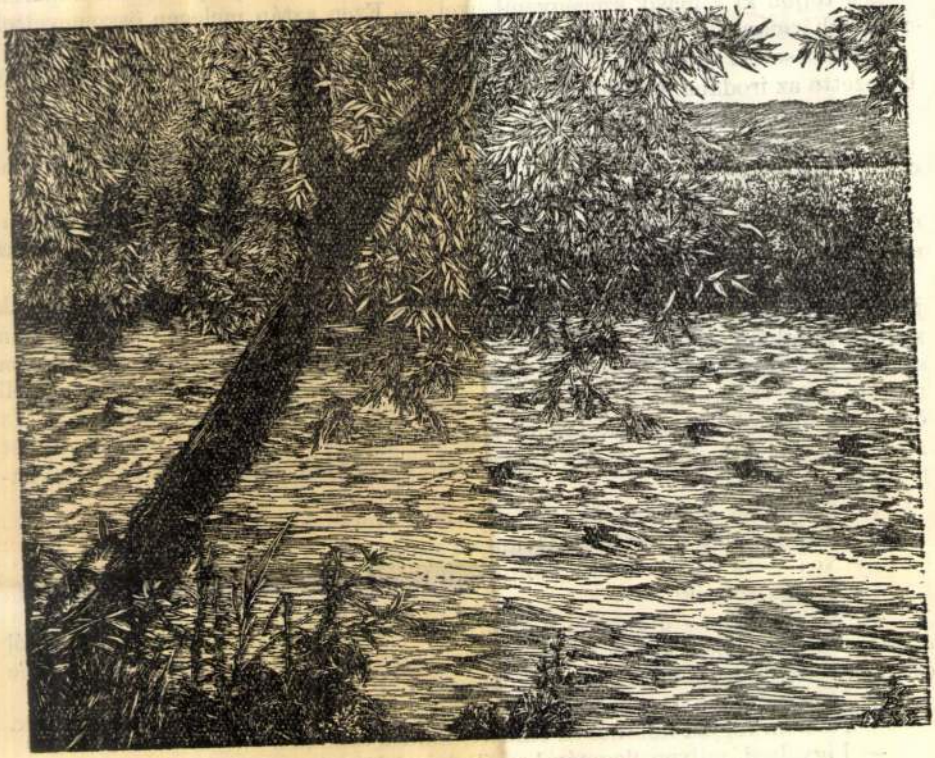
Gy. Szabó Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

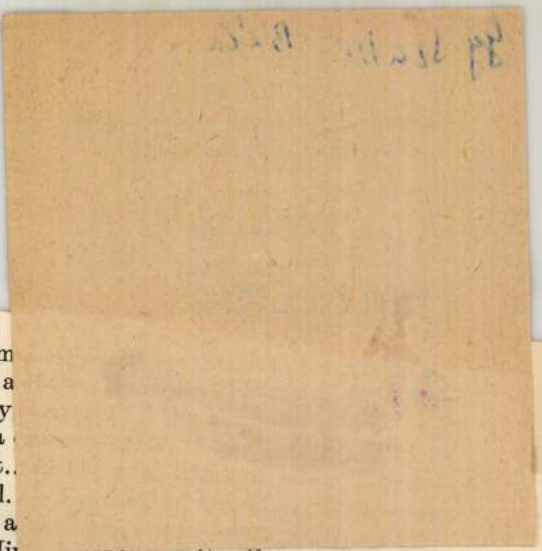
KORTÁRS

1958 DEC

610

GY. SZABÓ BÉLA fametszete

...ecsetneket.

— Pedig nekünk a kalepálásért nem ütést megcsináljuk ingyen is. — S ahogy a tette — a tudást, azt kell megfizetni, hogy

— Aszongya — nevetett rá megint a ő megkaparná kicsit jobban ezt a tudást.. Minek toljon ki a másik szegényemberrel. mind a hárman. Olyan jól tudta mondani a

Már csak a művezető volt hátra. Miután néhány szót váltott Horváthtal, bevezette az irodába, leültette őket.

— Ismerik a Pongrác Bandit? — kérdezte.

— Hogyne — sietett Gyula a válasszal — egymás mellett dolgoztunk. Csendes, jó gyerek és nagyon tud.

— Együtt voltunk inasok — mondta Loránd és sorba kikérdezte őket mindenki felől, akit ismert a Hermesnél. Meg volt elégedve az eredménnyel. Ezek az emberek valóban szakmabeliek.

— Nézzék, nekem szükségem van önökre: spanolók kellenek. Ha tudnak jönni, a hó végéig fenntartom a helyüket. Munka van, ha nincs bent elég kocsi, van raktári munkám. Nálam nincs se állás, se hóvégi hajrá, se túlóra. És senki sem szakad meg: láthatták. Nekem jó munkaerőkre van szükségem, mert tervet kell teljesítenem. Önöknek meg munka kell és forint. Egymásra vagyunk utalva. Ha önök becsülettel dolgoznak, tőlem megkapnak minden támogatást. Kéz kezet mos. Világos? Ha önök is így fogják fel, megértjük majd egymást. Viszontlátásra!

Felállt, kezet fogott velük, elbúcsúztak a Horváthtól is és elindultak.

— No? — nézett Baracsra Gyula az utcán.

— No? — nézett rá vissza Bálint, mit szólsz hozzá?

— Nekem tetszik!

— Aszongya? — utánozta Bálint a Horváth csoportvezetőt, de olyan jól állt a ravasz sokráncú képén a bolondozás, hogy Gyulából kitört a jókedv. — Te ezeknek tényleg szakemberre van szükségük...

— Persze, előbb megnézték mit tudunk, addig szóba sem álltak velünk.

— Itt nem fogják kötéllel az embert, mint a hetesnél.

— Figyelted, milyen flegmán beszéltek, mielőtt elkezdtünk melózni?

— Aha, de utána kivirult ám a pofájuk!

— Hiába, tudunk mi ketten...

— Emlékszel, mikor az a Horváth kérdezett — széles jó kedvvel vágtak egymás szavába, észre sem vették, hogy olyan hangosan beszélnek, hogy harsog tőlük az utca — emlékszel, ha te nem tudtál valamit, én köptem be, ha nekem nem jutott eszembe, te mondtad meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gy. Szabó Béla
UTUNK, KOLOZSVÁR
1958 SZEP 1 8

UTUNK

610

GY. SZABÓ BÉLA

Alvó kínai gyermek

UTUNK —

M. DEGLIAME-FOUCHÉ

ÍTÉLE

A FÉRFI MEGINGOTT; lába, amelyet alig védett a városi cipő, sajgott. Leült a sziklára és csüngő karokkal, zihálva pihent. Érezte, hogy folyékony ólom árad szét egész testében, átjárja zsibbadt lábszárát, felkúszik veséjére, súlyos hullámai megcsapják vállát és agyát. Szeme előtt fénypontok táncoltak.

Küzdeni próbált ellene; tekintete bokor, fűcsomó után kutatott, amelynek árnyékában elnyúlhatna. Semmi, csupán a végtelen, fehér hősivatag.

Csak ne volna már a feje fölött a nap, amely délibábokat ringat a föld színén.

Messze délen, a szembatáron, csillogó sáv. A Földközi tenger lehet.

Furcsa gondolatok rajzanak föl benne. Miért van az, hogy a víz, amelyet oly kéknek ismer, innen olvadt ezüsthöz hasonlít?

Ezüst... gondolatai most e szó körül forognak, belecsimpaszkodnak. Pénz... Ez kellett neki mindig, betegesen, szinte fizikailag kellett. Ezért is van most itt, ezért menekül ebben az apokaliptikus sivatagban.

És ez a keskeny ezüst-csík a messzeségben...

A gondolat magába roskad. Menekülni, menekülni kell. Felállni; továbbmenni. Amint lábra áll, összefut minden a szeme előtt; sírni volna kedve. Kábultan lép néhányat; feje zúg; semmire sem gondol már; minden ereje izmaiba összpontosul.

Húsz lépés; lábai működnek. Csak ne volna olyan nehéz a feje a gondolatoktól, amelyek vissza-vsiszatérnek és rákényszerítik magukat.

Fellázad benne az állat. Ha meg akarod menteni a bőrödet, menni kell. A gondolataid semmit sem érnek. Az izmaidat szorítsd munkára.

Egyenesen előre tart.

Egy óra, két óra, maga se tudja. Megszűnt az idő. A [illegible]

tén szólva, nem szereti túlságosan a németeket; de tetszik neki a rendjük és a fegyelmük. Úgyis megnyerik a háborút; hosszú időre jöttek Franciaországba, legokosabb együtt dolgozni velük. Pénzre van szüksége; szereti a bárokat és a széplányokat, s mindez rettentően megdrágult.

Mégis kényelmetlen számára a gondolat, hogy viszontlátja szüleit. Velük kell majd töltenie az estét, titkolóznia kell. Nem, ha már így határozott, legjobb lesz egyből felégetnie minden hidat; hazamegy, mielőtt még ők is hazakerülnének, egy könnyű útitáskát vesz magához és még ma este elutazik.

Éjszakai vonat, elsőosztály; kellemes dolog, ha pénz van az ember zsebében. Csak egy német tiszt utazik a fülkéjében. Végignyújtózik az ülésen és hamarosan elalszik.

Tompa zajok szűrődnek álmán keresztül; megállnak egy-egy pályaudvaron, fülkéajtók csapódnak, utasok sietnek a vonat mellett. Lyon. Harminc percig állnak. Jó ez így, semmi kedve mozogni; elaludt a német is.

A lágyan gördülő vonat eszméletlenségbe ringatja. Újabb állomás. VALENCE. Sokáig aludt. Valaki járkál lent a vonat mellett a töltésen, hallja, hogyan görögnek léptei alatt a kövek, beszélgetés...

Hirtelen felocsudik. Nem az első osztály ülésén szunyokáló utas többé; nyersen rátör a valóság: üldözött ember ő.

Félelem markolja össze a szívét. Két férfi halad el fölötte a szakadék peremén. A bátukat látja, alakjuk kirajzolódik a fényben. Ha visszafordulnak, elveszett.

Fáradtaknak látszanak, járásuk nehéz; de tudja, hogy nem hagynak fel az üldözéssel, amíg le nem száll a fekete éj. Móccani sem mer, érzi, hogy bőna alatt és a bátán verejték csordul. Nem [illegible] gják, fél a találtól.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651. 221—285
1954 MAR 12.
CONTEMPORANUL Bucureşti
Gy. Szabó Béla
grafikus

O nouă expoziție de artă plastică

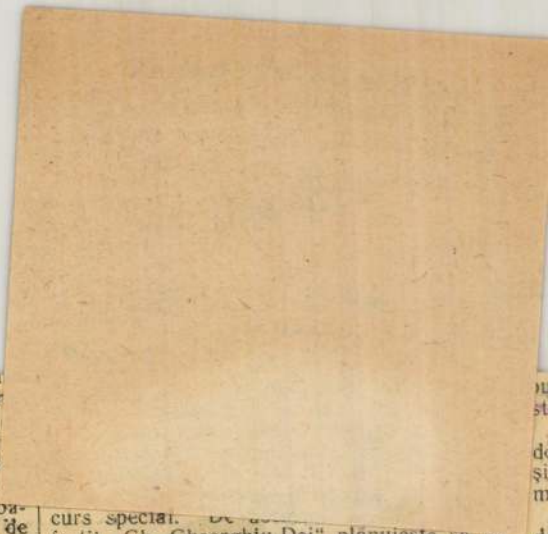

La sala „Dalles" s-a deschis o nouă expoziție de artă plastică cuprinzînd aproape 300 gravuri, desene și acuarele ale pictorului Schweitzer-Cumpănă, graficianului Gy. Szabo Bela și peisajistului Widmann Walter. În numeroasele sale desene, pictorul Schweitzer-Cumpănă dezvăluie viața grea pe care o duceau țăranii și muncitorii din atelierele meșteșugărești în timpul regimului burghezo-moșieresc „Bacîul Grigore", „Bătrînul cismar", „Tîrg la Pitești", sînt cîteva dintre prețioasele desene lucrate de pictor în această perioadă. Printre lucrările create de pictor după 23 August 1944, amintim: studiul „Concert simfonic sindical", „Mama mea", „Cap de țăran", „Zi de vară" „Autoportret" etc.

Dintre gravurile în lemn ale graficianului Szabo Bela, laureat al Premiului de Stat, se remarcă mai ales peisajele: „Vii rămîn în mintea vizitatorului îndeosebi „Drum înzăpezit în codru", „Sălcii deasupra apei", „Sosmeșul vara", „Început de primăvară" iar dintre desene „Sălcii vechi" etc. În expoziție mai figurează și o serie de acuarele ce aparțin peisajistului Widmann Walter. Dintre ele impresionează acele peisaje în care pictorul a oglindit colțuri din regiunea muntoasă a patriei noastre, cum ar fi de pildă: „Peisaj din secuime", „Cetatea Rîșnovului" și „Ulița" (din Valea Seacă).

Reproducem mai sus lucrările: „Tînăr muncitor" (1949) de Gy. Szabo Bela (în stînga) și „Cismar" (1923) de Schweitzer-Cumpănă (în dreapta).

...t efectiv, ...ederea fo... ...rului din ...ntru con... ...ăți, apare ..., dintr-un ...ale exis... ...ncurs abia ...rumentiști, ...ganizatorii ...raioane a... ...din obiec... ...ncurs este ...r artistice ...cele opere ...a noastră. ...n conținut ...dităților de ...succesului ...ori. Unele ...chipelor de ...ntelor Cul... ...pot fi fo... ...erpretat de ...n nivel de ...de redusă. ...a alcătuirii ...posibilă în ...riu a unor ...necunoaș... ...or, și care ...ca partidu... ...vreau Van... ...stul" care, ...articol pu... ...rangul de ...li pe țăra... ...tovărășire", ...ine greșită ...ința depis... ...unele ac... ...egerile de ...corului din ...Constantin ...amul coru... ...ganu, raio... ...ocal, „Hora ...de peste 60 ...u i s-a acor... ...nt nenumă... ...nu cuprinde ...unile respec...

...politice și economice în... ...diate. În unele locuri aceste pregătiri nu ... intensificat ci, dimpotrivă, au slăbit acti... ...tatea cultural-artistică obișnuită a unită... ...lor culturale. Uneori, lucrurile au m... ...până acolo încît odată trimisă scrisoa... ...rea de angajament comisiei de concurs de către echipa artistică, ușile căminului cultu... ...ral s-au închis, orice fel de activitate a fost oprită, accesul la cămin fiind interzis sub motivul suprem că echipa artistică face repetiții. Citim în numărul din 17 ianuarie a. c. al ziarului „Steagul Roșu"-Bîrlad, corespondența intitulată „Să fie sprijinit căminul cultural din comuna Cosmești, raionul Tecuci": „Axindu-și aproape întreaga activitate pe pregătirea echipei artistice și de teatru (pentru concurs n.n.), conducerea căminului cultural a neglijat însă celelalte forme ale muncii culturale. Astfel, biblioteca stă închisă, nu se mai organizează seri culturale și audiții la radio iar activitatea sportivă a încetat cu totul... Din neglijența conducerii căminului, biblioteca n-a fost luată în primire dela fosta directoare, o parte din cărți care se află la cititori n-au mai fost restituite iar altele s-au pierdut. Această situație continuă să dăinuie, fără ca cineva să se seziseze și să ia măsuri de îndreptare" Greșeala conducerii căminului cultural din Cosmești-Tecuci, proprie multor colective de conducere a unităților culturale, provine din neînțelegerea a ceea ce are drept scop concursul inițiat, a aceea ce trebuie de fapt să însemne o adevărată muncă de pregătire.

Se manifestă totodată la unele unități culturale de la sate tendința de a merge pe linia minimei rezistențe în atragerea elementelor noi în formațiile amatoare. În locul antrenării de noi talente din rîndurile țăranilor muncitori, a tineretului în special, se recurge la „convocarea" salariaților sfaturilor populare și a cadrelor didactice. Este cazul corului căminului cultural din Peretu, raionul Roșiorii de Vede, format aproape numai din învățători. Prezența cadrelor didactice și a activiștilor sfaturilor populare în formațiile amatoare este lăudabilă, ea constituie un stimulent pentru țăranii muncitori; este însă condamnabilă limitarea numai la aportul învățătorilor și a celorlalți salariați de la sate.

Prima fază de pregătire a concursului încheiată odată cu începerea etapei pe comune, dezvăluie pe linia reali...

...curs special. De ... ...fecții „Gh. Gheorghiu-Dej" planuiește să înființeze un sfat tehnic, ai cărui membri să se deplaseze în diferite regiuni ale țării, să afle cerințele și gusturile oamenilor muncii. Aceeași fabrică mai are în proiect și alte îmbunătățiri: să creeze o școală unde să se studieze armonizarea culorilor, să înființeze ateliere de retuș în magazine de desfacere și să urmărească mai îndeaproape felul în care confecțiunile sînt prezentate cumpărătorului.

Totuși confecțiunile suferă încă de multe lipsuri, care se cuvine să fie înlăturate. De multe ori culorile materialelor sînt neprecise, spălăcite, alte ori stridente. Bleumarinul bate adesea în vînăt, cafeniul în roșcat sau verzui, gris-ul este întunecat, iar verdele strident. Este necesar ca o fustă sau o jachetă să poată fi purtată și să se potrivească cu mai multe bluze și mai multe pulovere, or e foarte greu ca o jachetă verde ca iarba, de pildă, să poată sta alături de orice altă culoare.

Problema coloritului e foarte însemnată, mai cu seamă în confecțiunile pentru copii, unde coloritul este adesea cu totul nepotrivit. Culorile sînt triste, întunecate. Copiii au nevoie de seninătate, de veselie și asta li se creează și prin îmbrăcăminte, odată cu toate elementele de viață, care îi înconjoară.

Există la noi, în momentul de față, o tendință foarte lăudabilă, de a se folosi ca sursă de inspirație în desenele pentru imprimarea textilelor arta populară. Pînă acum însă, această încercare n-a fost întotdeauna izbutită, pentru că s-au utilizat numai elemente ornamentale populare, în chip izolat, fără să se țină seama de concepția artistică a creației populare. Modelele de rochii, așa zis inspirate din arta populară pe care le prezintă jurnalele de modă ale UCECOM-ului nu sînt reprezentative pentru tendința de a folosi în mod creator arta populară. A te inspira din arta populară nu înseamnă a culege din ea un motiv ornamental separat și a-l aplica pe buzunarul sau pe mîneca unei rochii oarecare. A te adăpa din izvorul artei populare înseamnă a-ți însuși spiritul însuși al creației populare. Poporul știe să aleagă și să utilizeze materialul, forma și ornamentul cel mai adaptat necesităților. El ține întotdeauna seama de materialul pe care-l folo-

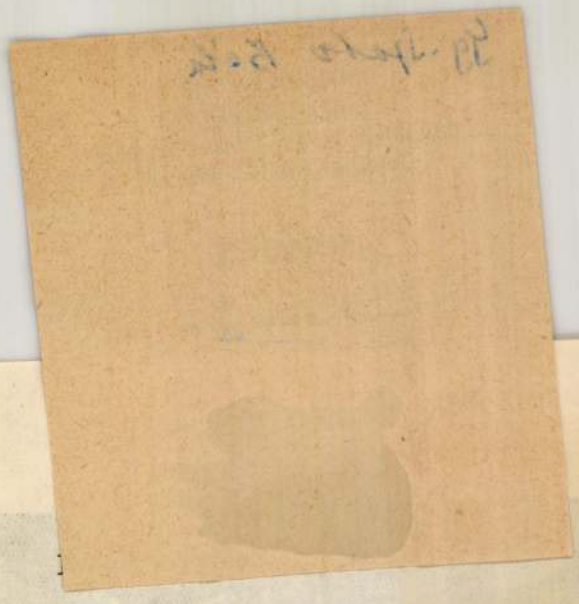
Gy. Szabó Béla
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KORTÁRS
1958 DEC

610

GY. SZABÓ BÉLA fametszete

ORBÁN OTTÓ

Kék csend. Zöld lehelletek
futkosnak a füvön,
fekete, nagy kémények sóhajából
két némaság hajlik külön.

Az egyik ellebeg a madarakkal,
a másik a kövekre hull,
üveg-kemény formákba dermed
mozdíthatatlanul.

Ragyogó mozdulattá fagy a villamos,
csillogássá kopik a járda,
a mindenség felbámul a lélektelen,
gyönyörű nyárba.

Bölcs pad fölött egy madár ül a fán
s kiáltoz a halálnak,
torkából az ezüstös cérnák
láthatatlan távoli tűkbe szállnak.

Egyforma ragyogás. Nézem, nem
múlik el;
elfogy a gerincem, a gyomrom,
eső hull, épület dől, —
szólnom nem kell csak mosolyognom.

Arcod a kék csendbe olvad.
Az úton salak, eldobott papír.
Aranyhalaktól tündöklik az ég,
s elpattan egy harang
akár a buborék.

KALÁSZ MÁRTON

MAGASSÁG

Lehet, a világ színfoltjainak,
mértanainak kellene szavakká
változniok, s a neszeknek, tapadt
mozdulatoknak nem kecses alakká —

kecsesebb értelemmé volna jó
fogalmazódniok; s e gyenge árban
sem úsznék, színes maradék-hajó,
de: hogy a végső hajlatot találjam;

s ahhoz is tán magának a zenének
olyan rejtett álmai kellenének,
a tűznek olyan martalékai —

melyek lobbanva jelzik, lám, a
múltnak
foglyaiként ajakra nem tolultak,
hogy: ami vagy, ki tudja mondani.

1956 MAR 16

Gy. Szabó Béla fametszetei a luganoi kiállításon

Az 1955-ben Ljubljana-ban (Jugoszlávia) megrendezett nemzetközi grafikai kiállításon hazánkat képviselő grafikus-csoport (George *Naum*, *Gy. Szabó* Béla, Jan *Steriade)* munkái a közvélemény elismerését váltották ki. A grafika művelőinek hasonló nagy felvonulására kerül sor ezév tavaszán, ezuttal Lugano-ban (Svájc), melyen hazánkat négy ismert mester — *Gy. Szabó* Béla, Jules *Perahim*, George *Naum* és V. *Dobrian* képviseli. Művészeink egyénenként öt művel vehetnek részt a kiállításon, — négy szabadonválasztott és egy kötött tárgykörű *(Az ember és a gép)* alkotással.

Alább Gy. Szabó Béla kiállításra küldött művei közül a *Feketerigók* című fametszetét közöljük.

GY. SZABÓ BÉLA — Feketerigók (fametszet)

Jegyzetek

Több figyelmet a tudományos munkára

Az *Előre* f. évi március 2-i száma *Kísérlet tudóstársaság alapítására Marosvásárhelyt százötven évvel ezelőtt* címmel Benkő Samu hosszú cikkét közölte az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság munkásságáról. Akit irodalmunk és tudományos életünk múltja, a tudományos élet kifejlesztéséért folytatott hősi erőfeszítések, továbbá a hazai művelődés ügye érdekel, az természetesen örülhetett annak, hogy legnagyobb napilapunk ennyi helyet szentel egy ilyen irodalomtörténeti kérdésnek. Hiszen tudományos kutatásunknak csak úgy van igazi értéke, ha eredményei eljutnak a széles tömegekhez és azoknak életét befolyásolják is. Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság megalakulása és munkája fontos kísérlet volt a hazai tudományos és gazdasági élet fellendítésére, küzdelmeinek megismerése mai életünkben is tanulságos.

A *Benkő* Samu cikkének olvasója és a kérdés ismerője azonban lehetetlen, hogy fel ne tegye magában a kérdést: vajon miért éppen most kell az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság megalakulásáról megemlékeznünk. Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság ugyanis már 1793-ban megkezdte működését Marosvásárhelyt. A Társaság 1801-ig működött, azután egypár évi szünet után 1866 márciusában újjászervezték. A Társaság újjászervezkedésének ezt az időpontját kell tehát számítanunk, ha a tudós társaság megalapításának százötvenedik évfordulójára gondolunk.

Ez azonban nem tűnne fel különösképpen az olvasónak, ha nem tudná jól azt, hogy éppen mostanában jelent meg *Jancsó* Elemérnek *Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság iratai* című hatalmas munkája. Nem lehet éppen véletlen az, hogy Benkő Samunak ez a cikke és Jancsó Elemér összefoglaló szakmunkája szinte-szinte egyidőben jelent meg. Nem az évforduló, hanem a kérdés fontossága indokolja azt, hogy az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság történetével többen és lehetőleg többféle szempontból foglalkozzanak. Annál meglepőbb azonban az, ha egy újságcikk írója, aki jóformán csak összefoglalja azt, amit mások esetleg évtizedes munkával felkutattak, nem is vesz tudomást a közvetlenül előtte folytatott kutató munkáról.

Jancsó Elemérnek ugyanis nem egypár heti munka után, váratlanul jelent meg *Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság iratai* című munkája, hanem szinte két évtizedes kutató munka után, amelynek folyamán több tanulmánya és 32 a gondolat megfogalmazása Szász Károly műve. Nem vonjuk kétségbe azt, hogy Köteles a latin nyelvnek a magyar nyelvet guzsba kötő hatalma ellen küzdött, de a fenti mondatnál mégis meg kellett volna jegyezni, hogy Szász Károly szerint ez volt Köteles Sámuel felismerése.

Hasonlójellegű tévedés fordul elő Antal Péternek az „Utunk" f. évi február 24-i számában megjelent kritikájában is, amelyben Daykának tulajdonít egy közismert Kazinczy epigrammát. Az epigrammában ugyanis Daykának és Himfynek a párbeszéde folyik, ezt magyarázta a cikkíró tévesen úgy, hogy az epigrammát maga Dayka írta.

Mindezek alapján nemcsak az irodalomtörténeti jellegű cikkek íróitól kell nagyobb gondosságot és a kutatók munkája iránt figyelmességet kérnünk, hanem lapjaink szerkesztőségeit is gondosabb munkára kell figyelmeztetnünk, hogy ilyen hibák ne fordulhassanak elő.

VITA ZSIGMOND

Milyen nyelven?

Szokásomhoz hiven a múlt héten is elolvastam az Utunk február 24-i számában a Krónika, valamint az Igazság február 26-i, vasárnapi számában a Röviden című rovatot. Mind a két rovat egy-két mondatnyi rövid híradásokat tartalmaz a kulturális, művészeti és irodalmi élet különböző területéről. E hír-rovatok azért jelentősek, mert az olvasók tízezrei néhány perc alatt az ország és a nagyvilág egész sor fontos és érdekes kulturális eseményéről szerezhetnek tudomást belőlük. De éppen, mert ilyen jelentősek, mindenki joggal várhatja, hogy a közölt hírek pontosak és szabatosak legyenek.

Az Utunkban ezt olvassuk: „Heine halálának 100. évfordulója alkalmából az Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó gondozásában megjelent Dumitru Hîncu Heinrich Heine című románnyelvű tanulmánya ..." Helyes. Ugyanezt a hírt az Igazság így közli: „Az Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó kiadásában, Heine halálának 100. évfordulója alkalmából új Heine-tanulmány jelent meg. Dumitru Hîncu könyvében érdekesen ismerteti a széles tömegekkel a nagy német költő életét és munkásságát." Nem helyes. E közleményből az olvasó aligha találhatja ki, hogy az új tanulmány nem magyar-, hanem románnyelvű.

Más hír az Utunkból: „Volt egyszer, hol nem volt" *címen gazdag román népmesegyűjteményt adott ki az Ifjúsági Könyvkiadó. A kötet a román népmesekincs legértékesebb darabjait tartalmazza."*

zetből alakuló lelkiállapotával együtt. Nehéz szerepét, ami sok árnyalatot, két szélsőséges állapot közötti átmenet kifejezését követeli meg, finom művészi eszközökkel alkotja meg, olyan hőst alakít, akivel a közönség együtt érez, együtt izgul ügye kimeneteléért, együtt örül, amikor rehabilitálják."

3. „Az olyan társadalomban, amelyet ilyen emberek alkotnak, a szovjet emberek társadalmában a konfliktusok sajátos módon jelentkeznek. A becstelenség, aljasság, galádság nem mutatkozhat meg nyiltan, hisz oly hatalmas társadalmi erővel találná magát szemben, amely nyomban elsöpörné. Éppen emiatt az ilyen jelenségek, a becsület, az egyenesség, az elvhűség, sőt — mint Stein darabjában is — a pártszerűség mezébe burkolóznak. Ez rendkívüli életet ad a konfliktusnak ..."

Ezt a három idézetet az *Előre* 1956. február 16-i számából vettük, amelyben *Kovács* János ír A. *Stein Személyes ügy* című darabjáról és annak bukaresti előadásáról.

A kritikus szándékát a vidéki olvasó, akinek, sajnos, nem volt módjában, hogy Stein kitűnő, időszerű, bátor és tanulságos darabjával megismerkedjék, csak hálával fogadhatja. Kovács János a darabot és előadását ismertetni, eszmei művészi jelentőségét méltatni óhajtotta. Szakítani akart a hazai magyar színikritika egyik nem előnyös hagyományával is. Azzal, hogy a színpadi megformálás és a színészi játék értékelését rendszerint a recenziók végére számüzik sommás és általánosságokban mozgó megjegyzések formájában. Kovács egy technikai újítást is bevezet. Minden egyes főalak elemzése után, részletesen szól az illető hőst alakító színész munkájáról.

Ennyi jószándék és ennyi gond azonban nagyrészt eredménytelen maradt. Az olvasó nem lehet hálás a recenzensnek. Sőt. Szükségét érzi annak, hogy szigorúan megbírálja a színibírálatot.

Innen a címben említett három megjegyzés, amely sorjában az idézett szövegrészekhez fűződik, de elkerülhetetlenül a cikk egészét is érinti.

1. Kovács János komolyan és — bár nem a bűntelen hős bukásával végződő, hanem igazságtevő darabról ír — tragikusan félreérti a típus fogalmát. „A személyi jegyek jelenléte minden egyes hős esetében fokozza a típus általánosító erejét" — mondja.

Bocsánat, „személyi jegyek jelenléte" nélkül egyáltalán nem létezik tipikus irodalmi hős, ahogy „személyi jegyek jelenléte" nélkül nem létezik a köznapi valóságban sem élő ember. Nem létezik típus a hősök egyéniségének „erőteljes kidomborítása" nélkül sem. Most már Kovács Jánosnak a maga és ol-

1955 JAN 2

Gy. Szabó Béla

grafikus

4

Képzőművészeti civi állami Kiállításon a realista tájkép problémája

Discuţii*)

610

Problema peisajului realist în Expoziţia Anuală de Stat a Artelor Plastice

Ionel Jianu

Predominarea peisajului în Expoziţia de Stat a Artelor Plastice din anul acesta este un fenomen semnificativ. Intr-adevăr, dintre cele 334 tablouri expuse, 129 sînt peisaje, ceea ce reprezintă aproape 40% din totalul lucrărilor de pictură. In această situaţie, problema unei juste înţelegeri a peisajului realist apare cu atît mai importantă, cu cît există încă numeroase confuzii, după cum rezultă din tablourile expuse.

Un peisaj realist, înfăţişînd o priveliştе din ţara noastră, trebuie să redea caracterul specific al naturii patriei noastre. Dar, în acelaşi timp, el trebuie să exprime şi relaţia dintre om şi natură caracteristică poporului romîn care se înfrăţeşte cu natura, aşa cum rezultă din îndeletnicirile sale, din obiceiurile sale şi din filozofia sa, exprimată în poezia şi arta populară.

Sentimentul pe care-l exprimă un artist realist într-un peisaj nu poate fi un sentiment izolat, particular. Artistul cu adevărat realist devine exponentul sufletului poporului şi exprimă sentimentul pe care natura îl trezeşte în majoritatea oamenilor din popor.

Cea mai bună ilustrare a acestei idei o găsim în peisajele lui Nicolae Grigorescu, care a redat cu o neîntrecută măiestrie frumuseţile patriei noastre. De ce aceste peisaje au un caracter atît de tipic romînesc? Pentru că ele exprimă felul în care poporul romîn înţelege şi iubeşte natura. Şi tocmai pentru că artistul a devenit exponentul sufletului popular, operele sale au aflat un răsunet atît de puternic în mase. Lirismul lui N. Grigorescu e lirismul specific poporului romîn, pe care-l întîlnim şi în poezia populară.

Nicolae Grigorescu ne-a înfăţişat însă numai un aspect al sentimentului pe care-l are poporul faţă de natură şi anume acela care se potrivea mai bine cu firea şi sensibilitatea lui. Ion Andreescu şi Ştefan Luchian au redat alte aspecte ale aceluiaşi sentiment, cu altă sensibilitate şi alte mijloace de expresie plastică. Dar toţi trei au exprimat raportul om-natură caracteristic concepţiei poporului romîn.

Pe lîngă sentimentul cuvenit, peisajul realist trebuie să exprime şi un conţinut de idei care să oglindească noua înfăţişare a pămîntului patriei în condiţiile vieţii de astăzi. Se petrec atîtea prefaceri uriaşe în ţara noastră, schimbînd înfăţişarea oraşelor şi a aşezărilor omeneşti! Noul pe care-l aduc aceste prefaceri trebuie să se oglindească şi în peisajul realist. E de la sine înţeles că pitorescul unor margini de oraş, cu garduri de lemn gata să se prăbuşească, cu cocioabe dărăpănate, care reprezintă o rămăşiţă a vechiului, nu poate fi preferat noului aspect al cartierelor muncitoreşti sau al construcţiilor socialiste, care sînt tipice vremii noastre şi îşi au frumuseţea proprie de netăgăduit.

In lumina acestei înţelegeri a peisajului realist se cuvine să cercetăm lucrările prezentate în actuala Expoziţie Anuală de Stat a Artelor Plastice.

O constatare generală care se impune de la început e creşterea calităţii plastice a lucrărilor, faţă de cele de anul trecut. Dar dacă sînt mai bine pictate, majoritatea tablourilor nu arată şi o îmbogăţire a conţinutului, o preocupare mai pronunţată de a reda noul, de a exprima limpede şi puternic o idee. Predomină de asemenea peisajul-studiu sau peisajul-schiţă în locul peisajului bine şi puternic construit, bazat pe o compoziţie închegată, ceea ce arată înclinarea celor mai mulţi pictori pentru notaţia uşoară şi grăbită a unei simple imagini pitoreşti.

Dintre cele mai de seamă peisaje care oglindesc aspectele noi ale priveliştilor noastre, am ales trei care merită o atenţie mai deosebită: „Locuinţe muncitoreşti din Sighişoara", de Al. Ciucurencu, „Ogorul" de Francisc Ferch şi „Peisaj din Reşiţa" de Dan Băjenaru.

Al. Ciucurencu ştie să cuprindă imaginea într-un ton general, ceea ce dă peisajului o atmosferă unitară şi poetică. Casele albe, curate, cu acoperişuri roşii care alcătuiesc centrul vizual al tabloului, ne sugerează noile condiţii prospere de viaţă ale muncitorilor din patria noastră. Linia blîndă a colinelor, tonurile de albastru străveziu accentuează sentimentul de senină comuniune cu natura. Dar viziunea panoramică a peisajului nu îngăduie o prezentare mai puternică, mai reliefată a ideii principale. Totuşi, în evoluţia lui Ciucurencu, pe drumul peisajului realist, această lucrare înseamnă un pas înainte.

Interesant prin amploarea viziunii e peisajul „Ogorul" de F. Ferch. In prim plan se văd bulgării de pămînt din brazda proaspăt trasă de tractor. Apoi, ogorul abia lucrat continuă în adîncime, urcînd o colină spre vîrful căreia suie tractorul. Bulgării de pămînt, răscoliţi cu fire de iarbă smulse, racursiul puternic al brazdelor dau o deosebită vigoare tabloului. Dar Francisc Ferch nu ştie încă să exprime consistenţa plastică a materiei. Pasta sa nu e destul de densă, destul de suculentă pentru a reda seva pămîntului umed şi gras. Cu toate acestea, peisajul lui Ferch e una dintre lucrările cele mai valoroase din expoziţie, prin conţinutul său bogat care exprimă noul aspect al muncii mecanizate de pe ogoarele patriei noastre, prin viziunea sa îndrăzneaţă, avîntată, puternică, vastă, autentică şi impunătoare.

In „Peisaj din Reşiţa", Dan Băjenaru pune mai mult accentul pe pitorescul imaginii, cuprinzînd într-o viziune de ansamblu profilurile furnalelor în plină eţiune, dar topind totul într-un fel de „sfumato".

Peisajele care oglindesc frumuseţea priveliştilor din patria noastră sînt foarte numeroase în această expoziţie. In cele mai multe însă, omul lipseşte, prezenţa sa nefiind măcar sugerată.

Dar există în această expoziţie şi lucrările unor peisagişti de valoare care prezintă chezăşia unor realizări şi mai de seamă în viitor, cu condiţia îmbogăţirii conţinutului de idei şi a exprimării noului care defineşte epoca noastră, adică a unei mai strînse legături cu realităţile noastre esenţiale.

Lucian Grigorescu are o viziune largă a peisajului, pe care ştie să-l compună într-un ansamblu armonios. Prin ţesătura fină a pastei sale, el redă freamătul frunzişului verde al copacilor, ca şi pămîntul argilos, roşcat, al malului ridicat al unei ape. Un sentiment discret şi vibrant de înţelegere a naturii, de apropiere de ea, îi însufleţeşte penelul sensibil. Dar peisajele lui Lucian Grigorescu nu se deosebesc de cele de acum zece ani decît printr-o conturare mai precisă a formelor, printr-o delimitare mai pronunţată a planurilor, printr-o claritate sporită a imaginii. Dacă el şi-ar folosi remarcabilele însuşiri şi experienţa de pictor pentru redarea unui conţinut mai bogat, mai legat de realităţile actuale, desigur că opera sa ar cîştiga, devenind mai expresivă şi mai convingătoare.

Prin lucrările prezentate în această expoziţie, Eugen Popa se afirmă ca unul dintre fruntaşii peisajului romînesc. „Toamna pe valea Mureşului" e un peisaj specific romînesc, atît prin lumina şi elementele constitutive ale priveliştii cît şi prin sentimentul exprimat, prin încadrarea firească a omului în natură. Totul pare autentic, adevărat, desprins din viaţă. Urmele căruţelor pe pămîntul noroios, mersul liniştit, mîndru şi firesc al ţărăncii care duce un coş pe cap, curgerea lină a rîului care-şi croieşte drumul prin numeroase coturi, malul mai ridicat din fund cu cele două căsuţe având acoperişurile ca nişte căciuli, ritmul domol al vieţii care se desfăşoară sub lumina puternică a nămiezii, cerul vast, acoperind mai mult de jumătate din tablou, care dă o respiraţie largă imaginii, aerul limpede şi străveziu în care se simte parcă o boare răcoroasă, atmosfera de linişte şi seriozitate în care fiecare îşi duce munca proprie, toţul contribuie la crearea unui peisaj specific romînesc, în care recunoaştem trăsăturile tipice ale naturii din patria noastră şi sentimentul faţă de natură al poporului romîn.

Eugen Popa a ştiut să realizeze acest peisaj cu o remarcabilă suculenţă plastică, să-l picteze frumos, cu o deosebită strălucire. Dar uneori, încorporarea luminii în materie, care dă o strălucire atît de excepţională culorii, ameninţă să devină un procedeu pentru obţinerea unor efecte uşoare, căci artistul repetă acest mijloc în toate cele cinci tablouri prezentate în actuala expoziţie.

D. Ghiaţă păstrează chiar în peisajele de munte un anumit intimism. In „Peisaj din Sinaia" nu se simte măreţia naturii, ci totul e învăluit în tonurile cețoase, caracteristice picturii sale, lipsită de vigoare, dar avînd un farmec deosebit prin subtila armonizare a culorilor. Oprindu-se însă numai la aceste probleme, artistul nu ajunge la redarea tipicului în peisaj. Cine ar recunoaşte cu adevărat Sinaia în lucrarea sa? Casele albe, pe un fundal de verdeaţă, în josul căruia se desfăşoară lîn lanţul muntos pot aparţine oricărui oraşel de la poalele munţilor, fără a îngădui o localizare precisă.

Un peisagist viguros, cu o intuire poetică a naturii, cu darul de a cuprinde uneori imaginea într-o viziune monumentală, cu o vervă excepţională a penelului e Zoltan Kovacs. In „Margine de pădure", cerul care acoperă mai mult de jumătate din pînză, în centrul şi partea dreaptă a tabloului, îi dă acestuia o largă respiraţie iar copacul care se ridică falnic în marginea stîngă alcătuieşte baza unui triunghi compoziţional în cadrul căruia se desfăşoară liber şi amplu imaginea. Aceasta dovedeşte că artistul ştie să-şi construiască sintetic peisajul şi să exprime, prin echilibrul astfel realizat, un sentiment de mîndră şi calmă contemplare a naturii. Dar omul în peisajele lui Kovacs nu e decît o întîmplătoare pată de culoare, un joc gratuit. Chiar în tabloul intitulat „Excursioniştii", atenţia pictorului se îndreaptă nu spre elementul uman, ci mai mult spre suculenţa plastică a materiei din frunzişul verde al copacilor sau spre efectele de roşu pe verde. Kovacs ştie să compună, să înţeleagă şi să picteze un peisaj. Cu aceste însuşiri, el ar trebui să-şi pună mai serios şi problemele peisajului realist.

Peisajul de pădure, frumos realizat, al lui Aurel Ciupe, cu o nobilă simplitate, cu o abilă sugerare a prezenţei omului, arată posibilităţile de peisagist ale acestui artist.

In acuarela „Pădure însorită", Andrassy Zoltan ştie să imprime un sentiment uman în siluetele avîntate ale copacilor tineri care alcătuiesc prin crengile sau prin coroanele lor străvezii o perdea uşoară lăsînd să se întrevadă cerul. In acuarela „O zi ploioasă" însă nu mai regăsim aceleaşi calităţi de notaţie vibrantă, aceeaşi justă înţelegere a cerinţelor specifice ale acuarelei, ceea ce ne arată că pictorul e inegal şi poate nehotărît.

In sfîrşit, Gy Szabo Bela se dovedeşte încă odată un maestru al gravurii în lemn, izbutind să redea în această tehnică dificilă adevărate arabescuri de linii care exprimă în jocul de alb şi negru farmecul subtil al pădurii. In special gravura „Podeţul" e o lucrare remarcabilă în această privinţă.

S-ar mai cuveni să amintim o serie de lucrări valoroase ca „Tîrg la Curtea de Argeş", în care Ştefan Constantinescu îşi confirmă subtilele calităţi de colorist, redînd cu vervă forfota aceslor aglomerări umane; „Piaţă", de Titina Călugăru, de o deosebită prospeţime în notaţia coloristică şi în redarea unui aspect autentic de viaţă; „Dimineaţa în pădure" de Maria Constantin care aduce o viziune însorită şi optimistă a cadrului romînesc; „Tîrg" de Rodica Maniu unde regăsim calităţile excepţionale de acuarelistă ale acestei artiste; „Dimineaţa pe lacul Floreasca", de Ion Marşic, în care remarcăm căldura tonurilor şi justa lor îmbinare; „Stradă din Mangalia" de Constantin Constantinescu, pictată cu o pastă preţioasă, de o deosebită plasticitate; „Aleea către Cetate" de Corina Lecca, folosind cu abilitate alternarea de suprafeţe luminoase şi întunecate pentru a reda adîncimea drumului văzut frontal şi atmosfera specifică a unui peisaj romînesc etc.

Maeştrii din vechea generaţie sînt şi ei prezenţi cu peisaje în care deslusim calităţile ce le definesc arta: Marius Bunescu cu „Iarnă în Bucureşti", imagine sobră şi bine închegată înfăţişînd un aspect din oraşul nostru; Th. Pallady cu un „Peisaj" realizat în rafinate şi luminoase tonuri de culoare; N. Dărăscu, cu un „Peisaj" în care domină aceleaşi variante de albastru.

Incheind această sumară cercetare a celor mai de seamă peisaje din actuala expoziţie, concluzia, care în mod firesc se impune, e următoarea: în ciuda lipsurilor şi a şovăirilor care mai există încă, artiştii noştri posedă însuşirile necesare pentru înfăptuirea unui peisaj realist, care să exprime cu măiestrie trăsăturile tipice ale vieţii noi ce se dezvoltă în ţara noastră, să cultive sentimentul patriotic al marilor mase, înfăţişînd frumuseţea specifică a peisajului romînesc.

I. PANTELLI — STANCIU: „Peisaj în amurg"

*) Vezi „Contemporanul", nr. 430 şi 432.

A REVOLUȚIA RUSĂ DIN 1905

rghezo-democratice din Rusia
citoreşti din Romînia

—
poiu
atea din Leningrad
—

muncitoreşti, reprezentanţi ai sindicatelor şi ai cercurilor socialiste. Scopul conferinţei era să unifice cercurile socialiste, să ducă la întărirea luptei muncitorilor organizaţi în sindicate.

Prima conferinţă sindicală din Romînia s-a deschis la 13 august 1906, în prezenţa a 94 de delegaţi, care reprezentau 36 de organizaţii. Această conferinţă a demonstrat, prin amploarea ei, creşterea mişcării muncitoreşti sub influenţa directă a revoluţiei ruse, care, după cum spune istoricul sovietic Spivakovski, a sădit în inimile oamenilor muncii din Romînia dorinţa de a lupta, de a urma exemplul tovarăşilor ruşi.

Muncitorii delegaţi la conferinţă au adoptat cu multă însufleţire un salut către revoluţionarii ruşi. „Conferinţa salută proletariatul rus în lupta sa eroică — se spunea în rezoluţia adoptată — şi îndeamnă pe muncitorii romîni să-i acorde sprijin moral şi material, cu atît mai mult, cu cît, în afară de toate celelalte, răsturnarea ţarismului rus va fi un impuls pentru dezvoltarea mişcării muncitoreşti în Romînia şi în peninsula Balcanică".

Dezbaterile conferinţei din august au scos la iveală existenţa mai multor curente în cadrul mişcării muncitoreşti din Romînia. Reprezentanţii curentului revoluţionar, Ştefan Gheorghiu şi D. Marinescu, au dus o luptă aprigă împotriva oportuniştilor în problema atitudinii pe care trebuie s-o aibă muncitorii faţă de corporaţii, organizaţii patronale cu scopuri diversioniste create de către burghezie prin Legea Missir din 1902. Principalul rezultat al conferinţei din august a fost înfiinţarea Comisiunii generale a sindicatelor din Romînia. Lipsa unui partid marxist-leninist al clasei muncitoare, influenţele elementelor oportuniste au făcut, însă, ca în ceea ce priveşte lupta politică a clasei muncitoare să nu se adopte nici o măsură menită să dezvolte această luptă. Cercurile socialiste au rămas mai departe fără un program consecvent revoluţionar. De asemenea, problema ţărănească, problema alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare nu a fost discutată la conferinţă sub nici un aspect. Acest fapt a determinat în mare măsură atitudinea confuză a conducerii cercurilor socialiste în timpul marii răscoale ţărăneşti din primăvara anului 1907.

Lupta pentru pămînt dusă de ţăranii ruşi în timpul primei revoluţii burghezo-democratice a avut o mare înrîurire asupra ţărănimii din Romînia. Condiţiile deosebit de grele în care trăiau ţăranii muncitori în Romînia burghezo-moşierească au făcut ca ecoul luptei ţăranilor din Rusia să prindă rădăcini puternice în conştiinţa truditorilor de pe ogoare. Din cauza cruntei exploatări la care erau supuşi, ţăranii din Romînia se răzvrăteau în fiecare an împotriva moşierilor. În anul 1904 a avut loc o puternică răscoală a ţăranilor din Moldova. Vestea alungării moşierilor de către ţăranii ruşi a contribuit la intensificarea mişcărilor ţărăneşti, la izbucnirea marii răscoale din 1907.

Aprinsă în cîteva sate din Dorohoi şi Botoşani, vîlvătaia răscoalei cuprinde întreaga Moldovă şi treptat Muntenia şi Oltenia. Înarmaţi cu topoare şi coase, ţăranii atacă conacele boiereşti, atacă chiar oraşe.

Muncitorii, în frunte cu elementele revoluţionare, au sprijinit ţărănimea în lupta ei dreaptă împotriva asupririi moşiereşti. O importantă acţiune de solidarizare a muncitorilor cu ţăranii răsculaţi a avut loc în oraşul Paşcani. În timpul răscoalei din 1907, elementele revoluţionare din conducerea mişcării muncitoreşti au reuşit să publice un manifest în ziarul „Romînia Muncitoare" prin care soldaţii trimişi împotriva răsculaţilor erau îndemnaţi să nu tragă în ţărani, ci, dimpotrivă, să treacă de partea lor. Conducerea oportunistă a mişcării socialiste a adoptat o poziţie potrivnică faţă de răscoală, o poziţie duşmănoasă.

Înăbuşirea în sînge a răscoalei ţărăneşti de către guvernul burghezo-moşieresc a avut urmări şi asupra mişcării muncitoreşti. Sub pretextul pedepsirii aşa-zişilor instigatori, guvernul a expulzat o serie de fruntaşi socialişti. În ciuda persecuţiilor la care a fost supusă, mişcarea muncitorească a continuat să se întărească atît în anul 1907, cît şi în anii următori.

★

Astăzi, la 50 de ani de cînd proletariatul rus a dat primele lovituri puternice ţarismului, Rusia înapoiată, ţară a mizeriei şi asupririi, a încetat să mai existe. Poporul sovietic, stăpîn pe destinele sale, păşeşte — sub conducerea încercatului Partid Comunist al Uniunii Sovietice, pe drumul luminos al comunismului. Pilda viteazului proletariat rus a constituit şi constituie farul călăuzitor al luptei muncitorilor din întreaga lume.

Glorioasele tradiţii de prietenie dintre poporul rus şi poporul romîn, măreţul exemplu al luptei proletariatului rus, sînt un puternic izvor de forţă şi victorii pentru constructorii socialismului din ţara noastră.

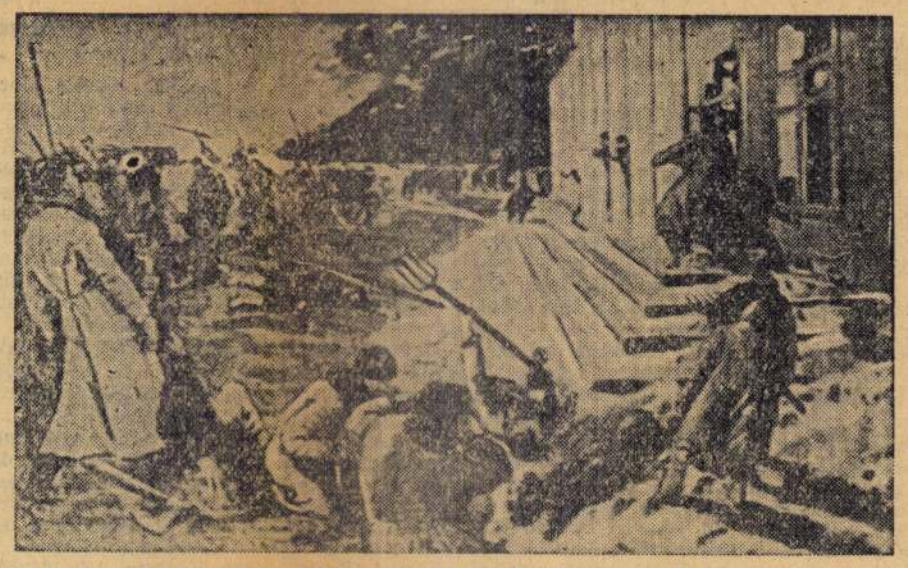
Evocarea „Duminicii sîngeroase" *)

— Astăzi ni s-a impus prin sînge o îndatorire sfîntă! De azi înainte trebuie să fim cetăţeni.

Pierise lumina rece a acelei zile de ianuarie 1905; întunericul, greu ca o pătură de plumb, învăluise oraşul cînd în piaţa plină de cadavre, de prapuri bisericeşti şi abur sărat de sînge, cineva rostise aceste cuvinte. Au fost rostite cu adevărat ori nu, — sau doar închipuite de Gorki, — ele au rezonanţa unui clopot de aramă. Ele cuprind întreaga învăţătură a acelei zile de neuitat, a revoluţiei înăbuşită în sînge.

Povestirea lui Gorki sia galbenă". Au venit să-şi afle izbăvirea. „Noi, muncitorii oraşului Petersburg, femeile noastre, copiii şi părinţii noştri bătrîni şi neputincioşi, am venit la tine, stăpînul nostru, să căutăm adevăr şi apărare".

E ger, orele trec greu, dar el nu se arată; îşi bea liniştit ceaiul lîngă samovar. Dar se va arăta negreşit şi le va asculta păsurile. Va mustra desigur pe aceşti ofiţeraşi necuviincioşi care îi înjură, îi trimit acasă, ba îi şi ameninţă cu gloanţe. Şi ei aşteaptă. Privirea pătrunzătoare a scriitorului cuprinde întreaga mulţime, urechea lui recepmea se retrăgea lăsînd între ea şi soldaţi, „un spaţiu liber, cam de vreo zece stînjeni, în întregime acoperit de trupuri". Marele masacru începuse, era în toi. Peste tot cadavre, unele înfricoşător de senine, miros de sînge, care „pervertea închipuirea". Lăsîndu-şi în urmă morţii, urmăriţi de privirile lor fixe, mustrătoare parcă, hăituită de şuierul gloanţelor, de gemetele răniţilor, mulţimea se retrăgea haotic, înspăimîntată, prin ulicioare dosnice. Acum nu se destrămase numai masa compactă de la orele şase dimineaţa, ci şi imaginea

G. GORELOV: „Ţărani ocupînd cu forţa un conac boieresc în 1905".

Amintiri despre 1905 şi ceva despre literatura vremii

Acad. Barbu Lăzăreanu

Cînd o mare parte din statul major al vechiului partid socialist a trecut cu arme şi bagaje la liberali, erau intelectuali socialişti, literaţi din jurul partidului, care au crezut că mişcarea muncitorească este realmente pierdută. Această impresie era cultivată, dealtfel, şi de diferite lucrări literare ale vremii. Am în vedere în special o poezie a lui Adrian Verea publicată în „Noua revistă romînă". În această poezie, intitulată „Întoarcerea" (era vorba de întoarcerea la Iaşi) autorul, reamintind optimismul care caracteriza pe militanţii pentru triumful mişcării muncitoreşti, sfîrşea însă deosebit de dezolant: *Şi lumea e aceeaşi cu aceleaşi dureri / Uitate sînt visele noastre de ieri, / Prietenii mei rătăciţi şi stingheri / Şi mort prelutindeni avîntul.*

Era o poezie care oglindea în bună măsură spiritul de atunci al unor intelectuali. Dar muncitorii nu credeau ca ei că totul se isprăvise, şi-şi continuau lupta. Cei rămaşi credincioşi partidului au ridicat steagul şi au declarat răspicat că mişcarea muncitorească nu a murit. Acest lucru este, dealtfel, clar exprimat de I. C. Frimu în „apelul celor 51": socialismul nu a murit prin faptul că unii se simt mai bătrîni şi lasă din mînă steagul.

Intelectualii socialişti, legaţi organic de mişcarea muncitorească, au respins şi ei spiritul de care pomeneam mai sus, şi au militat prin scrisul lor pentru a face cît mai vie încrederea în victoria cauzei mişcării muncitoreşti. Am în vedere în primul rînd scrierile lui D. Theodor Neculuţă care sădeau mult optimism. În poezia „Înainte", dedicată unui „pesimist", Neculuţă spunea: *„Lasă la o parte jalea, / Ştergeţi lacrima fierbinte, / Plînsetul ţi-l curmă ! / Fugi de-a laşităţii turmă. / Fie cît de aspră calea. / Haide înainte !"*

Cei care au rămas credincioşi mişcării muncitoreşti au căutat să ducă mai departe gazeta partidului. Bineînţeles, gazeta nu a mai putut apare ca pînă atunci şi, din gazetă zilnică, a devenit săptămînală. Au venit să lucreze la ea şi elemente din provincie, dar, pînă la urmă, gazeta nu a putut rezista.

S-a făcut atunci un mic cerc în jurul unei societăţi de ajutor reciproc. Ideea era minunată, fiindcă pînă atunci oamenii se adunau şi cerc politic nu exista. La societatea „Munca" s-a născut cercul „Romînia Muncitoare". Sediul era în str. Lascăr Catargi Nr. 21. Oamenii se adunau acolo şi citeau

Tot la Bucureşti, în ziua de 24 Ianuarie 1905, are loc un grandios miting în sala Teatrului Eforia. Poliţia cneazului Moruzzi e nevoită să renunţe a evacua sala pentru a treia oară, după ce de două ori i s-a părut că ar fi izbutit.

La Iaşi are loc la Teatrul Naţional reprezentaţia piesei „Azilul de noapte" a lui M. Gorki. În sală, spre neliniştea autorităţilor, se răspîndeau manifeste către muncitori.

Reprezentarea piesei lui Gorki, în semn de solidaritate cu marele scriitor proletar precum şi faptul că în „Jos despotizmul !..." un loc important îl ocupă materialele în legătură cu Gorki, au o anumită explicaţie şi, anume, că lucrările acestuia aveau o influenţă extraordinară asupra tuturor, aveau o largă circulaţie atît în rîndurile muncitorilor cît şi în cele ale intelectualilor.

Dar nu numai lucrările lui Gorki, ci şi lucrările lui Puşkin, Tolstoi, Gogol, Turgheniev, Cernîşevski, Korolenko, în general operele care prezentau veridic, realist, poporul, aveau o mare influenţă asupra mişcării noastre muncitoreşti, asupra literaţilor progresişti.

Semnificativ în această privinţă cred că este şi următorul fapt care ţine de activitatea mea literară din acea vreme. În 1905 am scris la Botoşani un manifest. Manifestul pe care l-am redactat se chema „Deşteptătorul" şi a fost tras la un şapirograf cam în vreo 80 de exemplare. Era scris în versuri, versuri de care mă cam ruşinez, dar întrucît după vreo doi ani au fost republicate într-o revistă, am să reproduc totuşi cîteva din ele.

Prin acest manifest eu nu făceam de fapt decît să-mi continui cariera de bibliotecar. Într-adevăr, manifestul era o bibliografie în versuri: era o bibliografie a cărţilor care aveau pe atunci o influenţă teribilă asupra noastră. Astfel, era vorba acolo de „Puterea întunericului" a lui Tolstoi; de cărţile lui Turgheniev şi ale lui Gorki (mai ales de piesa acestuia din urmă intitulată „La fund" şi cunoscută la noi mai mult sub titlul „Azilul de noapte"); mai era vorba de cărţile lui Taras Şevcenko; de cartea „Oameni din Podlipnaia" de Reşetnikov şi altele.

Totul era pus sub patronajul lui Vladimir Korolenko, unul dintre cei mai iubiţi scriitori ruşi la noi în ţară. Cartea lui, „Muzicantul orb", avusese o răspîndire extraordinară. Mi-am spus atunci: să-i dau muzi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Szabó Béla
UTUNK, KOLOZSVÁR

SZEP 1 8

610

GY. SZABÓ BÉLA

Falusi leányka

ÖRÖK AZ ÉLE

A dús fürtök kigyúladtak a fényben,
mit pazarul a nap rájuk dobál,
a bogyók húsán ott a szőlő méze,
egyik smaragdgyöngy, másik meg opál,
az ősz készül asztalát megteritni,
nyújtja felénk aranyló, lágy kezét:
én is kinyújtom, hajad megsimítni,
s halkan iszom lélekzeted neszét.

Mellettünk jobbra-balra a mező
taroltan is a természről dalol,
a nap, mint pilláid közül szemed,
nézd, — ránk mosolyog egy felhő alól!
Búcsúzik. — Szemét már pillogatja,
az éj vánkosa integet neki,
de friss erővel ébred virradatra,
s az ég alját pirossal beszegi.

Nézd ezt
Mikor a f
s mint szé
minden dis
S ott áll e
de lerakot
magambaö
boldogan é

S mikor k
alkonyatba
érzem: te,
urak vagy
A búza ek
a szőlő ág
emberek.
súgd, sutto

Az éj némán felénk is integet.
S bár ösvényünknek végén balla
ha elmegyünk, nem megyünk el
magunk után is életet hagyunk.
Testünk megtermékenyíti a földe
dúsabb kalász nő poraink felett,
közötte a fürj fiókákat költhet
s pipacsot szed sok ujjongó gye

ÚJ MONDANIVA

A FALU változó életét számosan választották ábrázolásuk tárgyául, újat mondani, újat hozni nem könnyű feladat. elsősorban erről tudósítanak. A kötet leg jobb írásai azok, melyek nem az író elő tt eszmei koncepcióinak

GY. SZABÓ BÉLA

Az a ritka művész, aki nem iskolában kezd és nem mesterek ihletik. Ő majdnem onnan indul el, ahonnan ősi kezdetén a művészet, az első vonal felfedezésétől. Rendkívüli hit, akarat és heroikus erő szükséges ehhez, hogy minél teljesebb odaadással a vonalak, a formák s a színek világa felé vehesse útját. A Művészet és Utazás testvérek ezen a földön. Nemcsak akkor utazik ő, amikor tollal, itonnal s egy darab kenyérrel táskájában az erdélyi Mezőségre, a bugaci pusztára, Olaszországba, Görögországba, vagy Bulgáriába indul, de így jár lakóhelyén Kolozsvárt is. Társai ilyenkor csupán a szerszámok, a kemény akarat és az a csodás erő, amely a nagy kifejezés és önmaga titkai felé üzi. Útja nem könnyű, mert nyughatatlan lelke szép és biztató állomásain nem pihen meg. Gyulafehérvárról indul (innen a Gy. betű a nevében, 1905-ben született) mérnöki diplomát szerez, gyárban dolgozik, azután állás nélkül küzd a sorssal és önmagával, hogy a művészetnek szentelhesse életét. Első mondanivalóinak forradalmiságát, szociális nyugtalanságát szénnel fejezi ki, majd rátér igazi művészi eszközére, a fára. A képzőművészeteknek évszázadokon át e mostohán kezelt gyermeke a XX. században kibonthatta különös szépségét, hiszen „a fekete fehér elég ahhoz, hogy remekművet alkothasson az ember", mondta Degas. A fametszet hivatás: művészettel ajándékozza meg azokat, akiket anyagiak zártak el nagy művek vásárlásától. Több egyenlő példányban is hiánytalanul hirdetheti jeles művészeknek a fadúc megmunkálásában eltöltött szerencsés óráit. Nemes versenyképességével meg sok hamisan rikító, értéktelen képet kiűzött az otthonokból.

A székely embernek csaknem egész élete a fával való küzdésben telik el, kezdve az erdei munkától a pompás népi

faragásokig. Fából készíti életének szép keretét is. Mint többi erdélyi társánál, a szűkszavú fametszet kevés fényű balladás nyelve nála is új színt, új megnyilatkozási formát nyer. A máról-holnapra művésszé cseppent gépészmérnök a Liber Miserorum szöveg nélküli életregényével a Bibliofil Társaságtól megkapta az év „legszebb könyve" kitüntetését. A képben való elbeszélés egyik legrégibb ösztöne az emberfiának. Ő, a szegény vasutas fiú a meg nem értett, a sorstársak, a kis egzisztenciák szenvedéseit megrázó erővel szólaltatja meg.

Milyen erőre volt szükség ahhoz, hogy a polgári világ maradi légkörében valaki lemondjon diplomájáról s a művészet nem éppen biztató útjára lépjen. Szigorú önkritikával hiányokat érez azonban s ezért Pestre jön, három évet a Képzőművészeti Főiskolán tölt, majd a Balkánt utazza be. Mikor elér a jó fametszetekig, a kemény és egyszerű foltsíkokig, hirtelen az oldott és puha, majdnem sejtelmes színek, a pasztell felé fordul. A déli napfénybe öltözött formák új színek keresésére indítják. A pasztell pedig nagy csábító. Gy. Szabó Béla, aki valósággal menekült a színek puha ölelésébe, aki színekkel akarta kimosni szeméből a mérnöki rajztáblák kellemetlen emlékét — vadul szinez, s az egykori fehér fekete grafikust csak a világítás kiegyensúlyozott volta árulja el.

Hosszú kanyargók után tér vissza Kolozsvárra, de visszatérésében meg volt a tékozló fiú alázata és elszántsága. Nem tanulmányútra ment, vagy időleges ott tartózkodásra, hanem visszaesett, mint a feldobott kő, mély ágyat vágott magának az egész erdélyi tájból és életből, a mindennapokból, a verítékező, a munkás és tevékeny ember élményeiből teremtett művészetet. A tájjal mint impresszionista jutott érintkezésbe, de nem sokáig marad az. Erdély dombjai vonalban beszélnek a megértőnek. Erdély lelke a meg nem törő dombhátak és völgyek folytonossága, mely az erő elől hajolva kitér, de soha meg nem szünik, s nem borítja fátyolba Anglia vagy Barbizon impresszionistáinak párája. Gy. Szabó tájképein a színfoltok örömét lassanként ráncba szedik a talaj gyűrődései. A színek új fordulattal színes vonalakká keményednek, egyszerűsödnek — visszaérkezik újra a rajzhoz, a metszetekhez, vésője meglepő biztonsággal nyesi a fát. Fejlett technikája megoldja már a legnehezebb fametszet feladatokat is. Mindegyik lapja kézi levonat, maga készíti a kefelevonat módszerével: dörzsölve. Gép sohasem tudja olyan szépen visszaadni, különösen a nagy lapokat. A japánok elbeszélő vonalával, érzékeny művészetével, melyben eltünnek hangsúlyban az európai szem fontosságai: a fény, forma, s tér megoldások — és a megelőző évek

gondos metszeteivel ellentétben egy fantáziával teltebb stílus kerül nála előtérbe. A Barangoló könyv legjobb lapjain a francia posztimpresszionizmus grafikáira emlékeztető pazarsággal ömlik el a fény. Egy-két szeszélyesen visszamaradt van Goghos fekete csík, karély vagy foszlány mélységet és gazdagságot ad az atmoszférának. A napfénynek szóló fenntartásnélküli hódolat eloszlat benne minden zárkózottságot, eltüntet köréből minden tapogatózó, botorkáló aggodalmat.

Alapja a természet és az élet, de nem másolja tárgyát, hanem újraalkotja belsejéből, az okozza műveinek szuggesztív hatását. Tavasszal a Szamospart tájszépségeinek végtelen lehetőségét, télen a behavazott domboldal gazdag változatát metszi a hosszirányú körtefa dúcokra, közben mindig új és új megoldási formát keres. „Abban a pillanatban, amikor a művész megszünik új problémákat keresni, megszünik művésznek is lenni" — mondja Gy. Szabó. Portréin a mélyreható lélekrajz és az ábrázoló készség páratlan lendülete és dinamikája ragad meg. Nem saját magát keresi arcképein a művész, hanem a meglátott egyéniséget ragadja meg. Beleérzése olyan mély, hogy kifejezési formáit, a vonalak indulatát is a megérzett jellem szabja meg. Nem tér is idő jelenséget ábrázol, hanem az időtlen jellemet. A művészi tartalomnak legmélyére hatol, nem a külsőségeiben kalandozik.

Legutóbbi metszetei azt mutatják azonban, hogy Gy. Szabó nem táj- és nem emberfestő, nála együtt él a táj és ember csodálatos egységben. Képei mély szociális tartalommal telítődtek, új értelmet és kifejezést nyertek. Ezeken a nagyméretű kompozícióin részletgazdagságra törekszik, de úgy, hogy a monumentális egység megmaradjon. A tárgyi szépségnél sokkal inkább érdekli az élet, amelynek mozgása végighat a testen a legbámulatosabb változatossággal. A könnyed mozgás kifejezésére pedig, mint mondja, legalkalmasabb a vonal. Nála nem találhatók meg az újabbkori művészetben igen gyakori, ú. n. elrajzolások. Vonala a legmerészebb rövidülések, a legizgatóbb mozdulatok ábrázolásában is egyforma biztonsággal domborítja a formákat. Csodálatosan elkülönülő, finoman hajlékony körvonalakat ád, de nem kevésbbé érdekes a részletekben is. Távol áll minden dekoratív ördülékenységtől, minden ornamentális stilizálástól, nem kalligráfia, egyetlen célja van csak, a megkapó jellemzés, az, hogy az élet megfigyeléséből keletkezett víziót minél élesebben és hívebben adja vissza. A Körhintázók, A Lófürösztés, Az 1945-ös felvonulás, Tánc az erdőben, nagyszerűen adja a népi környezetet, modern hangszerelésben. Művei a székely népmesék és a fojtott indulatokkal telt balladák titkos törvényei szerint keletkeznek. Vonalainak

játéka, a fekete fehér ellentétének hangsúlyos kiaknázása a magyar népművészet sajátos díszítő erejével egy magból kelt, csak más síkra vetült.

A pasztell, az egyszer megizlelt gyümölcs íze a szájában maradt azonban s most újra színezni kezdi metszeteit. A csaknem teljesen japánoknak tulajdonított színes fametszet terén is nagyon sok mondanivalója van. Többszínnyomású metszetein, pasztoráll hangulatú tájképein finom átmeneti tónusaival lep meg. A testfelületek egymás mellé felrakott sárga, arany, barna, zöld, kék, rózsaszín foltokból és vonalakból kerülnek ki, ugyanígy rajzolódik a környezet és a háttér is. Dante Poklához készült nagyméretű lapján meg a hármasság kifejezését az ezüst, barna és vörös színek összehangolásával oldja meg, a test (Dante), a lélek (Vergilius) és a vérfolyamnak megfelelően. A Román Népi Köztársaság szimbólikus ábrázolásán is hasonló színeket alkalmaz.

Mindegyik lapja kézi levonat, maga készíti a kefelevonat módszerével: dörzsölve. Gép sohasem tudja olyan szépen visszaadni, különösen a nagy lapokat.

Élete feladatok tömege, örökké fojtogatja az aggodalom, hogy futja-e az erejéből. Sokkal mélyebb mederben folynak a gondolatai, hogysem felületi megoldásokkal elégedhetnék meg. Nem helybenforgás ez hát, mert ha figyelemmel követjük — úgy érezzük, mintha különös szerpentinen haladnánk felfelé, bármennyire gyönyörködtet néha a szerpentinút egy-egy nagyszerű részlete, tudjuk, hogy majd ott fent vár reánk az igazi meglepetés. Hiszen nézzük csak: első önálló kiállítása, 1934 óta mennyire gazdagodott és mélyült a metszet, mennyivel biztosabb és kifejezőbb a rajz s megragadóbb a szín. S ez az alkotás magával a világgal ismertet meg, ahogyan az egy művész szemén át hódítóan, lenyűgözően megjelenik.

M. Kiss Pál

Fk.: M. Kiss Pál 1053 Kulcsár-nyomda Bp. II., Szász Károly-u. 3—5.

FAMETSZETEK:

1.	Kőrösi Csoma Sándor	1934.
2.	Kicsi szánkázók	1935.
3.	Édesanyám	1936.
4.	Önarckép	1936.
5.	Esze Tamás	1937.
6.	Krumkpliültetés	1940.
7.	Juhász	1940.
8.	Julia	1940.
9.	Hármas önarckép	1941.
10.	Havas erdő	1941.
11.	Napraforgó verő	1942.
12.	Kendermosás	1942.
13.	Átkelés a Nyárádon	1943.
14.	Dózsa György	1944.
15.	Tehénmosás	1944.
16.	Gát fölött	1944.
17.	Szamos kanyar	1944.
18.	Jegenyefa tükre	1944.
19.	Szamos meder	1944.
20.	Sekélyes part	1944.
21.	Estefelé a Szamosnál	1944.
22.	Behajló fűzfa	1944.
23.	Füzes	1944.
24.	Szénaboglyák	1944.
25.	Öreg akác	1944.
26.	Havas fa	1944.
27.	Havas erdei út	1944.
28.	Hófoltok	1944.
29.	Erdő széle hóban	1944.
30.	Bozót télen	1944.
31.	Szánkázás	1944.
32.	Vackor télen	1944.
33.	Az idegorvos	1944.
34.	Várakozás	1944.
35.	A vég előtt	1944.
36.	Az öncsonkító	1944.
37.	Melankólia	1944.
38.	Fáradt halász	1944.
39.	Megáradt Szamos	1945.
40.	Leányka a zugónál	1945.
41.	Lótürösztés	1945.
42.	Virágzó almafa	1945.
43.	Barkák	1945.
44.	Zuzmarás fenyves	1945.
45.	Havas hegyoldal	1945.
46.	Ex librisek 5 drb.	1938-1946.
47.	Körhintázók	1946.
48.	Golgota	1946.
49.	Apáczai Csere János	1946.
50.	Kelemen Lajos	1946.
51.	Bara Margit	1946.
52.	Virágcsendélet	1946.
53.	Két purdé	1947.
54.	Dante: Pokol XVI. ének. A vérfürdő	1948.
55.	dr. Jancsó Béla	1948.
56.	Erdei tánc	1948.
57.	Tüntetés a Rădescu kormány ellen 1945. II. 24.	1948.
58.	N. Bălcescu román szabadságvezér	1948.
59.	Munkásfej	1948.
60.	Román tárgyú metszet	1948.

Színes metszetek:

61.	Zoltika	1946.
62.	Vándor és fecske	1947.
63.	Alvó macska	1947.
64.	Havas domb	1947.
65.	Fürdő bivalyok	1948.
66.	Tehénmosás	1948.
67.	Dante: Pokol XVI. ének. A vérfürdő	1948.
68.	Új élet sarjad. A román népi köztársaság megalakulására	1948.

Könyvek:

69.	Liber Miserorum	1935.
70.	Barangoló könyv	1939.

Gy. Szabó Béla

GYŰJTEMÉNYES FAMETSZETKIÁLLITÁSA

A Magyar Képzőművészek Szabad Szervezete helyiségében Budapest VI., Andrássy-út 69.

1948 október 31 — november 17.

fafaragásokig. Fából készíti életének szép keretét is. Mint többi erdélyi társánál, a szűkszavú fametszet kevés fényű balladás nyelve nála is új színt, új megnyilatkozási formát nyer. A máról-holnapra művésszé cseppent gépészmérnök a Liber Miserorum szöveg nélküli életregényével a Bibliofil Társaságtól megkapta az év „legszebb könyve" kitüntetését. A képben való elbeszélés egyik legrégibb ösztöne az emberfiának. Ő, a szegény vasutas fiú a meg nem értett, a sorstársak, a kis egzisztenciák szenvedéseit megrázó erővel szólaltatja meg.

Milyen erőre volt szükség ahhoz, hogy a polgári világ maradi légkörében valaki lemondjon diplomájáról s a művészet nem éppen biztató útjára lépjen. Szigorú önkritikával hiányokat érez azonban s ezért Pestre jön, három évet a Képzőművészeti Főiskolán tölt, majd a Balkánt utazza be. Mikor elér a jó fametszetekig, a kemény és egyszerű foltsíkokig, hirtelen az oldott és puha, majdnem sejtelmes színek, a pasztell felé fordul. A déli napfénybe öltözött formák új színek keresésére indítják. A pasztell pedig nagy csábító. Gy. Szabó Béla, aki valósággal menekült a színek puha ölelélébe, aki színekkel akarta kimosni szeméből a mérnöki rajztáblák kellemetlen emlékét — vadul szinez, s az egykori fehér fekete grafikust csak a világítás kiegyensúlyozott volta árulja el.

Hosszú kanyargók után tér vissza Kolozsvárra, de visszatérésében meg volt a tékozló fiú alázata és elszántsága. Nem tanulmányútra ment, vagy időleges ott tartózkodásra, hanem visszaesett, mint a feldobott kő, mély ágyat vágott magának az egész erdélyi tájból és életből, a mindennapokból, a verítékező, a munkás és tevékeny ember élményeiből teremtett művészetet. A tájjal mint impresszionista jutott érintkezésbe, de nem sokáig marad az. Erdély dombjai vonalban beszélnek a megértőnek. Erdély lelke a meg nem törő dombhátak és völgyek folytonossága, mely az erő elől hajolva kitér, de soha meg nem szünik, s nem borítja fátyolba Anglia vagy Barbizon impresszionistáinak párája. Gy. Szabó tájképein a színfoltok örömét lassanként ráncba szedik a talaj gyűrődései. A színek új fordulattal színes vonalakká keményednek, egyszerűsödnek — visszaérkezik újra a rajzhoz, a metszetekhez, vésője meglepő biztonsággal nyesi a fát. Fejlett technikája megoldja már a legnehezebb fametszet feladatokat is. Mindegyik lapja kézi levonat, maga készíti a kefelevonat módszerével: dörzsölve. Gép sohasem tudja olyan szépen visszaadni, különösen a nagy lapokat. A japánok elbeszélő vonalával, érzékeny művészetével, melyben eltünnek hangsúlyban az európai szem fontosságai: a fény, forma, s tér megoldások — és a megelőző évek

gondos metszeteivel ellentétben egy fantáziával teltebb stílus kerül nála előtérbe. A Barangoló könyv legjobb lapjain a francia posztimpresszionizmus grafikáira emlékeztető pazarsággal ömlik el a fény. Egy-két szeszélyesen visszamaradt van Goghos fekete csík, karély vagy foszlány mélységet és gazdagságot ad az atmoszférának. A napfénynek szóló fenntartásnélküli hódolat eloszlat benne minden zárkózottságot, eltüntet köréből minden tapogatózó, botorkáló aggodalmat.

Alapja a természet és az élet, de nem másolja tárgyát, hanem újraalkotja belsejéből, az okozza műveinek szuggesztív hatását. Tavasszal a Szamospart tájszépségeinek végtelen lehetőségét, télen a behavazott domboldal gazdag változatát metszi a hosszirányú körtefa dúcokra, közben mindig új és új megoldási formát keres. „Abban a pillanatban, amikor a művész megszünik új problémákat keresni, megszünik művésznek is lenni" — mondja Gy. Szabó. Portréin a mélyreható lélekrajz és az ábrázoló készség páratlan lendülete és dinamikája ragad meg. Nem saját magát keresi arcképein a művész, hanem a meglátott egyéniséget ragadja meg. Beleérzése olyan mély, hogy kifejezési formáit, a vonalak indulatát is a megérzett jellem szabja meg. Nem tér is idő jelenséget ábrázol, hanem az időtlen jellemet. A művészi tartalomnak legmélyére hatol, nem a külsőségeiben kalandozik.

Legutóbbi metszetei azt mutatják azonban, hogy Gy. Szabó nem táj- és nem emberfestő, nála együtt él a táj és ember csodálatos egységben. Képei mély szociális tartalommal telítődtek, új értelmet és kifejezést nyertek. Ezeken a nagyméretű kompozícióin részletgazdagságra törekszik, de úgy, hogy a monumentális egység megmaradjon. A tárgyi szépségnél sokkal inkább érdekli az élet, amelynek mozgása végighat a testen a legbámulatosabb változatossággal. A könnyed mozgás kifejezésére pedig, mint mondja, legalkalmasabb a vonal. Nála nem találhatók meg az újabbkori művészetben igen gyakori, ú. n. elrajzolások. Vonala a legmerészebb rövidülések, a legizgatóbb mozdulatok ábrázolásában is egyforma biztonsággal domborítja a formákat. Csodálatosan elkülönülő, finoman hajlékony körvonalakat ád, de nem kevésbbé érdekes a részletekben is. Távol áll minden dekoratív gördülékenységtől, minden ornamentális stilizálástól, nem kalligráfia, egyetlen célja van csak, a megkapó jellemzés, az, hogy az élet megfigyeléséből keletkezett víziót minél élesebben és hívebben adja vissza. A Körhintázók, A Lófürösztés, Az 1945-ös felvonulás, Tánc az erdőben, nagyszerűen adja a népi környezetet, modern hangszerelésben. Művei a székely népmesék és a fojtott indulatokkal telt balladák titkos törvényei szerint keletkeznek. Vonalainak

játéka, a fekete fehér ellentétének hangsúlyos kiaknázása a magyar népművészet sajátos díszítő erejével egy magból kelt, csak más síkra vetült.

A pasztell, az egyszer megízlelt gyümölcs íze a szájában maradt azonban s most újra színezni kezdi metszeteit. A csaknem teljesen japánoknak tulajdonított színes fametszet terén is nagyon sok mondanivalója van. Többszínnyomású metszetein, pasztoráll hangulatú tájképein finom átmeneti tónusaival lep meg. A testfelületek egymás mellé felrakott sárga, arany, barna, zöld, kék, rózsaszín foltokból és vonalakból kerülnek ki, ugyanígy rajzolódik a környezet és a háttér is. Dante Poklához készült nagyméretű lapján meg a hármasság kifejezését az ezüst, barna és vörös színek összehangolásával oldja meg, a test (Dante), a lélek (Vergilius) és a vérfolyamnak megfelelően. A Román Népi Köztársaság szimbólikus ábrázolásán is hasonló színeket alkalmaz.

Mindegyik lapja kézi levonat. maga készíti a kefelevonat módszerével: dörzsölve. Gép sohasem tudja olyan szépen visszaadni, különösen a nagy lapokat.

Élete feladatok tömege, örökké fojtogatja az aggodalom, hogy futja-e az erejéből. Sokkal mélyebb mederben folynak a gondolatai, hogysem felületi megoldásokkal elégedhetnék meg. Nem helybenforgás ez hát, mert ha figyelemmel követjük — úgy érezzük, mintha különös szerpentinen haladnánk felfelé, bármennyire gyönyörködtet néha a szerpentinút egy-egy nagyszerű részlete, tudjuk, hogy majd ott fent vár reánk az igazi meglepetés. Hiszen nézzük csak: első önálló kiállítása, 1934 óta mennyire gazdagodott és mélyült a metszet, mennyivel biztosabb és kifejezőbb a rajz s megragadóbb a szín. S ez az alkotás magával a világgal ismertet meg, ahogyan az egy művész szemén át hódítóan, lenyűgözően megjelenik.

M. Kiss Pál

Fk.: M. Kiss Pál 1053 Kulcsár-nyomda Bp. II., Szász Károly-u. 3—5.

FAMETSZETEK:

1.	Kőrösi Csoma Sándor	1934.
2.	Kicsi szánkázók	1935.
3.	Édesanyám	1936.
4.	Önarckép	1936.
5.	Esze Tamás	1937.
6.	Krumkpliültetés	1940.
7.	Juhász	1940.
8.	Julia	1940.
9.	Hármas önarckép	1941.
10.	Havas erdő	1941.
11.	Napraforgó verő	1942.
12.	Kendermosás	1942.
13.	Átkelés a Nyárádon	1943.
14.	Dózsa György	1944.
15.	Tehénmosás	1944.
16.	Gát fölött	1944.
17.	Szamos kanyar	1944.
18.	Jegenyefa tükre	1944.
19.	Szamos meder	1944.
20.	Sekélyes part	1944.
21.	Estefelé a Szamosnál	1944.
22.	Behajló fűzfa	1944.
23.	Füzes	1944.
24.	Szénaboglyák	1944.
25.	Öreg akác	1944.
26.	Havas fa	1944.
27.	Havas erdei út	1944.
28.	Hófoltok	1944.
29.	Erdő széle hóban	1944.
30.	Bozót télen	1944.
31.	Szánkázás	1944.
32.	Vackor télen	1944.
33.	Az idegorvos	1944.
34.	Várakozás	1944.
35.	A vég előtt	1944.
36.	Az öncsonkító	1944.
37.	Melankólia	1944.
38.	Fáradt halász	1944.
39.	Megáradt Szamos	1945.
40.	Leányka a zugónál	1945.
41.	Lófürösztés	1945.
42.	Virágzó almafa	1945.
43.	Barkák	1945.
44.	Zuzmarás fenyves	1945.
45.	Havas hegyoldal	1945.
46.	Ex librisek 5 drb.	1938-1946.
47.	Körhintázók	1946.
48.	Golgota	1946.
49.	Apáczai Csere János	1946.
50.	Kelemen Lajos	1946.
51.	Bara Margit	1946.
52.	Virágcsendélet	1946.
53.	Két purdé	1947.
54.	Dante: Pokol XVI. ének. A vérfürdő	1948.
55.	dr. Jancsó Béla	1948.
56.	Erdei tánc	1948.
57.	Tüntetés a Rădescu kormány ellen 1945. II. 24.	1948.
58.	N. Bălcescu román szabadságvezér	1948.
59.	Munkásfej	1948.
60.	Román tárgyú metszet	1948.

Színes metszetek:

61.	Zoltika	1946.
62.	Vándor és fecske	1947.
63.	Alvó macska	1947.
64.	Havas domb	1947.
65.	Fürdő bivalyok	1948.
66.	Tehénmosás	1948.
67.	Dante: Pokol XVI. ének. A vérfürdő	1948.
68.	Új élet sarjad. A román népi köztársaság megalakulására	1948.

Könyvek:

69.	Liber Miserorum	1935.
70.	Barangoló könyv	1939.

GY. SZABÓ BÉLA

Az a ritka művész, aki nem iskolában kezd és nem mesterek ihletik. Ő majdnem onnan indul el, ahonnan ősi kezdetén a művészet, az első vonal felfedezésétől. Rendkívüli hit, akarat és heroikus erő szükséges ehhez, hogy minél teljesebb odaadással a vonalak, a formák s a színek világa felé vehesse útját. A Művészet és Utazás testvérek ezen a földön. Nemcsak akkor utazik ő, amikor tollal, ironnal s egy darab kenyérrel táskájában az erdélyi Mezőségre, a bugaci pusztára, Olaszországba, Görögországba, vagy Bulgáriába indul, de így jár lakóhelyén Kolozsvárt is. Társai ilyenkor csupán a szerszámok, a kemény akarat és az a csodás erő, amely a nagy kifejezés és önmaga titkai felé űzi. Útja nem könnyű, mert nyughatatlan lelke szép és biztató állomásain nem pihen meg. Gyulafehérvárról indul (innen a Gy. betű a nevében, 1905-ben született) mérnöki diplomát szerez, gyárban dolgozik, azután állás nélkül küzd a sorssal és önmagával, hogy a művészetnek szentelhesse életét. Első mondanivalóinak forradalmiságát, szociális nyugtalanságát szénnel fejezi ki, majd rátér igazi művészi eszközére, a fára. A képzőművészeteknek évszázadokon át e mostohán kezelt gyermeke a XX. században kibonthatta különös szépségét, hiszen „a fekete fehér elég ahhoz, hogy remekművet alkothasson az ember", mondta Degas. A fametszet hivatás: művészettel ajándékozza meg azokat, akiket anyagiak zártak el nagy művek vásárlásától. Több egyenlő példányban is hiánytalanul hirdetheti jeles művészeknek a fadúc megmunkálásában eltöltött szerencsés óráit. Nemes versenyképességével meg sok hamisan rikító, értéktelen képet kiűzött az otthonokból.

A székely embernek csaknem egész élete a fával való küzdésben telik el, kezdve az erdei munkától a pompás népi

Gy. Szabó Béla

GYŰJTEMÉNYES FAMETSZETKIÁLLITÁSA

A Magyar Képzőművészek Szabad
Szervezete helyiségében Budapest
VI., Andrássy-út 69.

1948 október 31 — november 17.

GY. SZABÓ BÉLA

Az a ritka művész, aki nem iskolában kezd és nem mesterek ihletik. Ő majdnem onnan indul el, ahonnan ősi kezdetén a művészet, az első vonal felfedezésétől. Rendkívüli hit, akarat és heroikus erő szükséges ehhez, hogy minél teljesebb odaadással a vonalak, a formák s a színek világa felé vehesse útját. A Művészet és Utazás testvérek ezen a földön. Nemcsak akkor utazik ő, amikor tollal, ironnal s egy darab kenyérrel táskájában az erdélyi Mezőségre, a bugaci pusztára, Olaszországba, Görögországba, vagy Bulgáriába indul, de így jár lakóhelyén Kolozsvárt is. Társai ilyenkor csupán a szerszámok, a kemény akarat és az a csodás erő, amely a nagy kifejezés és önmaga titkai felé űzi. Útja nem könnyű, mert nyughatatlan lelke szép és biztató állomásain nem pihen meg. Gyulafehérvárról indul (innen a Gy. betű a nevében, 1905-ben született) mérnöki diplomát szerez, gyárban dolgozik, azután állás nélkül küzd a sorssal és önmagával, hogy a művészetnek szentelhesse életét. Első mondanivalóinak forradalmiságát, szociális nyugtalanságát szénnel fejezi ki, majd rátér igazi művészi eszközére, a fára. A képzőművészeteknek évszázadokon át e mostohán kezelt gyermeke a XX. században kibonthatta különös szépségét, hiszen „a fekete fehér elég ahhoz, hogy remekművet alkothasson az ember", mondta Degas. A fametszet hivatás: művészettel ajándékozza meg azokat, akiket anyagiak zártak el nagy művek vásárlásától. Több egyenlő példányban is hiánytalanul hirdetheti jeles művészeknek a fadúc megmunkálásában eltöltött szerencsés óráit. Nemes versenyképességével meg sok hamisan rikító, értéktelen képet kiűzött az otthonokból.

A székely embernek csaknem egész élete a fával való küzdésben telik el, kezdve az erdei munkától a pompás népi

Gy. Szabó Béla

GYŰJTEMÉNYES FAMETSZETKIÁLLITÁSA

A Magyar Képzőművészek Szabad
Szervezete helyiségében Budapest
VI., Andrássy-út 69.

1948 október 31 — november 17.

fafaragásokig. Fából készíti életének szép keretét is. Mint többi erdélyi társánál, a szűkszavú fametszet kevés fényű balladás nyelve nála is új színt, új megnyilatkozási formát nyer. A máról-holnapra művésszé cseppent gépészmérnök a Liber Miserorum szöveg nélküli életregényével a Bibliofil Társaságtól megkapta az év „legszebb könyve" kitüntetését. A képben való elbeszélés egyik legrégibb ösztöne az emberfiának. Ő, a szegény vasutas fiú a meg nem értett, a sorstársak, a kis egzisztenciák szenvedéseit megrázó erővel szólaltatja meg.

Milyen erőre volt szükség ahhoz, hogy a polgári világ maradi légkörében valaki lemondjon diplomájáról s a művészet nem éppen biztató útjára lépjen. Szigorú önkritikával hiányokat érez azonban s ezért Pestre jön, három évet a Képzőművészeti Főiskolán tölt, majd a Balkánt utazza be. Mikor elér a jó fametszetekig, a kemény és egyszerű foltsíkokig, hirtelen az oldott és puha, majdnem sejtelmes színek, a pasztell felé fordul. A déli napfénybe öltözött formák új színek keresésére indítják. A pasztell pedig nagy csábító. Gy. Szabó Béla, aki valósággal menekült a színek puha ölelésébe, aki színekkel akarta kimosni szeméből a mérnöki rajztáblák kellemetlen emlékét — vadul színez, s az egykori fehér fekete grafikust csak a világítás kiegyensúlyozott volta árulja el.

Hosszú kanyargók után tér vissza Kolozsvárra, de visszatérésében meg volt a tékozló fiú alázata és elszántsága. Nem tanulmányútra ment, vagy időleges ott tartózkodásra, hanem visszaesett, mint a feldobott kő, mély ágyat vágott magának az egész erdélyi tájból és életből, a mindennapokból, a verítékező, a munkás és tevékeny ember élményeiből teremtett művészetet. A tájjal mint impresszionista jutott érintkezésbe, de nem sokáig marad az. Erdély dombjai vonalban beszélnek a megértőnek. Erdély lelke a meg nem törő dombhátak és völgyek folytonossága, mely az erő elől hajolva kitér, de soha meg nem szünik, s nem borítja fátyolba Anglia vagy Barbizon impresszionistáinak párája. Gy. Szabó tájképein a színfoltok örömét lassanként ráncba szedik a talaj gyűrődései. A színek új fordulattal színes vonalakká keményednek, egyszerűsödnek — visszaérkezik újra a rajzhoz, a metszetekhez, vésője meglepő biztonsággal nyesi a fát. Fejlett technikája megoldja már a legnehezebb fametszet feladatokat is. Mindegyik lapja kézi levonat, maga készíti a kefelevonat módszerével: dörzsölve. Gép sohasem tudja olyan szépen visszaadni, különösen a nagy lapokat. A japánok elbeszélő vonalával, érzékeny művészetével, melyben eltünnek hangsúlyban az európai szem fontosságai: a fény, forma, s tér megoldások — és a megelőző évek

gondos metszeteivel ellentétben egy fantáziával teltebb stílus kerül nála előtérbe. A Barangoló könyv legjobb lapjain a francia posztimpresszionizmus grafikáira emlékeztető pazarsággal ömlik el a fény. Egy-két szeszélyesen visszamaradt van Goghos fekete csík, karély vagy foszlány mélységet és gazdagságot ad az atmoszférának. A napfénynek szóló fenntartásnélküli hódolat eloszlat benne minden zárkózottságot, eltüntet köréből minden tapogatózó, botorkáló aggodalmat.

Alapja a természet és az élet, de nem másolja tárgyát, hanem újraalkotja belsejéből, az okozza műveinek szuggesztív hatását. Tavasszal a Szamospart tájszépségeinek végtelen lehetőségét, télen a behavazott domboldal gazdag változatát metszi a hosszirányú körtefa dúcokra, közben mindig új és új megoldási formát keres. „Abban a pillanatban, amikor a művész megszünik új problémákat keresni, megszünik művésznek is lenni" — mondja Gy. Szabó. Portréin a mélyreható lélekrajz és az ábrázoló készség páratlan lendülete és dinamikája ragad meg. Nem saját magát keresi arcképein a művész, hanem a meglátott egyéniséget ragadja meg. Beleérzése olyan mély, hogy kifejezési formáit, a vonalak indulatát is a megérzett jellem szabja meg. Nem tér is idő jelenséget ábrázol, hanem az időtlen jellemet. A művészi tartalomnak legmélyére hatol, nem a külsőségeiben kalandozik.

Legutóbbi metszetei azt mutatják azonban, hogy Gy. Szabó nem táj- és nem emberfestő, nála együtt él a táj és ember csodálatos egységben. Képei mély szociális tartalommal telítődtek, új értelmet és kifejezést nyertek. Ezeken a nagyméretű kompozícióin részletgazdagságra törekszik, de úgy, hogy a monumentális egység megmaradjon. A tárgyi szépségnél sokkal inkább érdekli az élet, amelynek mozgása végighat a testen a legbámulatosabb változatossággal. A könnyed mozgás kifejezésére pedig, mint mondja, legalkalmasabb a vonal. Nála nem találhatók meg az újabbkori művészetben igen gyakori, ú. n. elrajzolások. Vonala a legmerészebb rövidülések, a legizgatóbb mozdulatok ábrázolásában is egyforma biztonsággal domborítja a formákat. Csodálatosan elkülönülő, finoman hajlékony körvonalakat ád, de nem kevésbbé érdekes a részletekben is. Távol áll minden dekoratív gördülékenységtől, minden ornamentális stilizálástól, nem kalligráfia, egyetlen célja van csak, a megkapó jellemzés, az, hogy az élet megfigyeléséből keletkezett víziót minél élesebben és hívebben adja vissza. A Körhintázók, A Lófürösztés, Az 1945-ös felvonulás, Tánc az erdőben, nagyszerűen adja a népi környezetet, modern hangszerelésben. Művei a székely népmesék és a fojtott indulatokkal telt balladák titkos törvényei szerint keletkeznek. Vonalainak

játéka, a fekete fehér ellentétének hangsúlyos kiaknázása a magyar népművészet sajátos díszítő erejével egy magból kelt, csak más síkra vetült.

A pasztell, az egyszer megizlelt gyümölcs íze a szájában maradt azonban s most újra színezni kezdi metszeteit. A csaknem teljesen japánoknak tulajdonított színes fametszet terén is nagyon sok mondanivalója van. Többszínnyomású metszetein, pasztoráll hangulatú tájképein finom átmeneti tónusaival lep meg. A testfelületek egymás mellé felrakott sárga, arany, barna, zöld, kék, rózsaszín foltokból és vonalakból kerülnek ki, ugyanígy rajzolódik a környezet és a háttér is. Dante Poklához készült nagyméretű lapján meg a hármasság kifejezését az ezüst, barna és vörös színek összehangolásával oldja meg, a test (Dante), a lélek (Vergilius) és a vérfolyamnak megfelelően. A Román Népi Köztársaság szimbólikus ábrázolásán is hasonló színeket alkalmaz.

Mindegyik lapja kézi levonat. maga készíti a kefelevonat módszerével: dörzsölve. Gép sohasem tudja olyan szépen visszaadni, különösen a nagy lapokat.

Élete feladatok tömege, örökké fojtogatja az aggodalom, hogy futja-e az erejéből. Sokkal mélyebb mederben folynak a gondolatai, hogysem felületi megoldásokkal elégedhetnék meg. Nem helybenforgás ez hát, mert ha figyelemmel követjük — úgy érezzük, mintha különös szerpentinen haladnánk felfelé, bármennyire gyönyörködtet néha a szerpentinút egy-egy nagyszerű részlete, tudjuk, hogy majd ott fent vár reánk az igazi meglepetés. Hiszen nézzük csak: első önálló kiállítása, 1934 óta mennyire gazdagodott és mélyült a metszet, mennyivel biztosabb és kifejezőbb a rajz s megragadóbb a szín. S ez az alkotás magával a világgal ismertet meg, ahogyan az egy művész szemén át hódítóan, lenyűgözően megjelenik.

M. Kiss Pál

Fk.: M. Kiss Pál 1053 Kulcsár-nyomda Bp. II., Szász Károly-u. 3—5.

FAMETSZETEK:

1. Kőrösi Csoma Sándor 1934.
2. Kicsi szánkázók 1935.
3. Édesanyám 1936.
4. Önarckép 1936.
5. Esze Tamás 1937.
6. Krumkpliültetés 1940.
7. Juhász 1940.
8. Julia 1940.
9. Hármas önarckép 1941.
10. Havas erdő 1941.
11. Napraforgó verő 1942.
12. Kendermosás 1942.
13. Átkelés a Nyárádon 1943.
14. Dózsa György 1944.
15. Tehénmosás 1944.
16. Gát fölött 1944.
17. Szamos kanyar 1944.
18. Jegenyefa tükre 1944.
19. Szamos meder 1944.
20. Sekélyes part 1944.
21. Estefelé a Szamosnál 1944.
22. Behajló fűzfa 1944.
23. Füzes 1944.
24. Szénaboglyák 1944.
25. Öreg akác 1944.
26. Havas fa 1944.
27. Havas erdei út 1944.
28. Hófoltok 1944.
29. Erdő széle hóban 1944.
30. Bozót télen 1944.
31. Szánkázás 1944.
32. Vackor télen 1944.
33. Az idegorvos 1944.
34. Várakozás 1944.
35. A vég előtt 1944.
36. Az öncsonkító 1944.
37. Melankólia 1944.
38. Fáradt halász 1944.
39. Megáradt Szamos 1945.
40. Leányka a zugónál 1945.
41. Lófürösztés 1945.
42. Virágzó almafa 1945.
43. Barkák 1945.
44. Zuzmarás fenyves 1945.
45. Havas hegyoldal 1945.
46. Ex librisek 5 drb. 1938-1946.
47. Körhintázók 1946.
48. Golgota 1946.
49. Apáczai Csere János 1946.
50. Kelemen Lajos 1946.
51. Bara Margit 1946.
52. Virágcsendélet 1946.
53. Két purdé 1947.
54. Dante: Pokol XVI. ének. A vérfürdő 1948.
55. dr. Jancsó Béla 1948.
56. Erdei tánc 1948.
57. Tüntetés a Rădescu kormány ellen 1945. II. 24. 1948.
58. N. Bălcescu román szabadságvezér 1948.
59. Munkásfej 1948.
60. Román tárgyú metszet 1948.

Színes metszetek:

61. Zoltika 1946.
62. Vándor és fecske 1947.
63. Alvó macska 1947.
64. Havas domb 1947.
65. Fürdő bivalyok 1948.
66. Tehénmosás 1948.
67. Dante: Pokol XVI. ének. A vérfürdő 1948.
68. Új élet sarjad. A román népi köztársaság megalakulására 1948.

Könyvek:

69. Liber Miserorum 1935.
70. Barangoló könyv 1939.

Gy. Szabó Béla

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Hirlap

Megjelent: 1948 NOV. 21

Gy. Szabó Béla fametszetei — amelyeket a régi Műcsarnokban láttunk — a képzőművészet egy régi technikájának erőpróbáit mutatják. Az erdélyi művész, aki most *Kolozsvárott* él — rövidebb festészeti kitérés után —, ezt az indokolatlanul elhanyagolt műfajt választotta hivatásául. Biztos kézzel, ékítő szándékkal, mégis valóhű hatású formaművészettel metszi fába, ami képzeletét megkapja. A ducokról ősi módon dörzsöléssel készített kézi levonatain, akár képzelet-mozgató erdélyi tájakat, paraszti életképeket, vagy arcokat ábrázol, egyaránt a fekete-fehér ellentétének lenyűgöző vonal- és folthatásait érzékelhetjük. **Színes metszetei az enyhe színek finom hangulat-hatását emelik fel.** (K. Zs.)

45.094/1944.III.szám.

A Müemlékek Országos Bizottsága

tek. Elnökségének,

B u d a p e s t.

Folyó évi április hó 4-én 188/194
szám alatt kelt felterjesztésére tudomás
megfelelő további eljárás végett másolat
megküldöm azzal, hogy a folyósitott össz
elszámolás kötelezettségével utaltatott

Budapest, 1944. évi április hó 19

A miniszter megbizásából
dr. Takács Menyhért s.k
miniszteri osztálytanác

A kiadvány hiteléül:

min. shiv. igazgató.

1952 JUL. 11

276

Tájak és emberek

— Beszélgetés Gy. Szabó Bélával —

Gy. Szabó Béla az idei Állami Képzőművészeti Kiállításon kilenc nagyméretű fametszettel szerepelt. Valamennyi az általunk jól ismert és szeretett tájakat ábrázolja. A Képzőművészeti Szövetség Bizottságának vezetősége nagyra értékelte Gy. Szabó Béla metszeteit és megállapította, hogy azon élenjáró képzőművészeink közé tartozik, akik a realista irány kiszélesítéséért küzdenek és ennek során új győzelmeket aratnak.

Gy. Szabó Béla fametszeteit ismerik és szeretik a dolgozók. Egyébként a fametszet az a műfaj, amely a legszélesebb tömegekhez is eljuthat, hiszen egyetlen metszetről több levonat is készül — valamennyi eredetinek számít — éppen ezért megszerzése megközelíthetőleg sem jelent olyan anyagi megterhelést, mint bármely más képzőművészeti alkotásé.

Gy. Szabó Béla művei hazánk határain túl is becsületet szereznek Népköztársaságunk képzőművészetének. A Román Népköztársaság Állami Kiállításain Budapesten két, Szófiában négy, Prágában hat, Párisban pedig három metszete szerepel a hazánk képzőművészetének nagy fejlődését bemutató művek sorában.

Ezekről a metszetekről hazaszeretet sugárzik. A művész a hazai táj iránti ragaszkodását végtelen szeretette! mondja el. Nézzük meg a Napos erdei út című metszetét. Elénk tárul a nyári erdő minden szépsége. Fény és árnyék játszik a képen és a fametszet szigorú fekete-fehérjén át is látjuk, érezzük a zöld ezernyi változatát. Derüs, életteli az erdő, érezzük benne a buján tenyésző természet hatalmas erejét, — de azt is, hogy az ember erősebb a természetnél. Lám, útat tört magának a fák majdnem megbonthatatlan hadseregként sorakozó sűrűjében.

Ugyanezt a gondolatot fejezi ki másik új jelentős alkotása is, a Behavazott hidacska. A kép tengelyében csermely húzódik. Befagyott árka tavasszal megtelik majd vadul rohanó vízzel: mutatják ezt a part omlásai és az alámosott kövek. E miniatür szakadékot hidacska pántolja át és uralkodik az egész kép felett. Bizonyítja a művész optimizmusát, az emberbe, az emberi munkába vetett hitét.

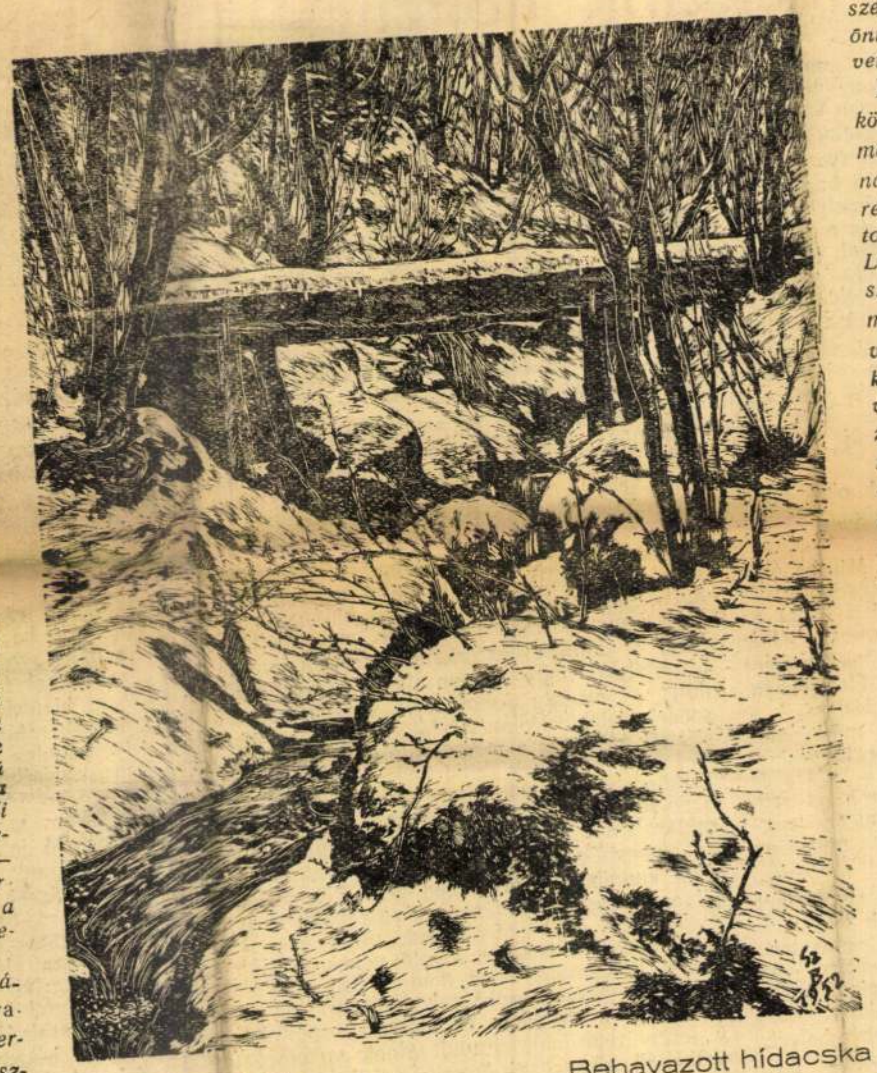
Mit mond maga a művész fejlődéséről, küzdelmeiről, terveiről?

— Tavaly, 1951 május nyolcadika tiszteletére vállalásokat tettünk a Művészszövetségben. Én a minőség javítását vállaltam. Akadt olyan, aki kissé mosolyogva megkérdezte: hogyan képzelem el. „Csökkentem a selejtet" — ez volt a válaszom. És én ezt komolyan is gondoltam. Úgy érzem, hogy ez az idei Állami Képzőművészeti Kiállításon lényegében sikerült.

— Képzőművészetünkben már régóta erős harc folyik a formalizmus ellen, mely a tartalmatlanságot felszínes formai ügyeskedéssel leplezi.

Ez ellen milyen harcot kellett vívnia a fametszés területén?

— Nem tagadom — válaszolja — e téren nekem is nagy harcot kellett vívnom. Expresszionistának éppen sohasem neveztek, de fametszői munkásságom első szakaszában, 1933—36 között hajlottam az expresszionizmus felé. Belső oka ennek alighanem a fogyatékos rajztudás lehetett, s az a törekvés, hogy ezt leplezzem. Művészeti iskolázottságom nem volt. Főiskolai felvételi vizsgára nem is mertem volna jelentkezni. Viszont éppen a fametszésben ügyesen elhelyezett fénypászmákkal hatásos dolgokat lehetett létrehozni s ha e kompozicióban valami éppen nem volt a helyén, azt is „fametszetszerűséggel" magyarázták és értékelték. Külső okát tehát főképp ott kereshetem, hogy az akkor uralkodó szellem a becsületes, realista művészetnél többre értékelte az expresszionizmus válfajait.

Gy. Szabó Béla

Behavazott hídacska

Fametszeteim első botladozásai után — mint már azelőtt is — igen sokat rajzoltam, eleinte mint autodidacta, később 1936—39-ben a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Kezdettől fogva fel-feltört az a szándékom, hogy rendes, realista tanulmányokat végezzek s a teljesebb kifejezés érdekében részlettanulmányokat is. Sokszor gúnyoltak is ezért. Az expresszionista sallangokat kezdtem levetni, illetve azok mint dekorativ vésőnyomok szerepeltek. Egy-egy fa levélzete, vagy a víz habja gyakran inkább kézimunkához hasonlított. A fadúc megmunkálása a felületes szemlélőben máris azt a látszatot kelti, hogy a művész formalista elemekkel dolgozik. Okát ennek az, hogy a kivésett fehér és a dúcon megmaradó fekete felületek között a szükséges átmeneti tónusokat, tehát a szürkék árnyalatait a metsző apró fekete és fehér elemek egymásmellé helyezésével éri el. Ez legtöbbször fekete és fehér vonalkák, ritkább esetben pontok sorozatával történik. Ha a művész ezzel a kifejezési lehetőséggel visszaél és a tartalom rovására elkezd technikázni, úgy formalizmusba süllyed még akkor is, ha a kompozició egyébként jó. Már 1944 januárjában éreztem, hogy valami nincs rendjén. Igen sok vésőnyom maradt a metszetekben, amelyek érdekesek lehettek, de a tiszta kifejezést zavarták. Ezeket kezdtem mind tudatosabban kiküszöbölni s ezt tisztulási folyamatnak neveztem. Csak 1948 óta tudom, hogy ezek formalista elemek voltak. Azóta még nagyobb lendülettel folytattam a harcot és ennek eredménye az 1950-es Állami Kiállításon meg is mutatkozott. Akkortájt készítettem el munkatervemet, melynek teljes kibontakozását 1955-re szándékszom elérni.

— Az utóbbi időben leginkább tájképeit láttuk. Holott a korábbi években számos figurális metszete is volt. Mi ennek az oka?

— Mindez hozzátartozik előbb említett ötéves tervemhez. Az egyszerűbb témákkal kezdtem: a táj realista ábrázolásával. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az emberrel nem foglalkozom. Az elmult években több, mint nyolc hónapot töltöttem a kolozsvári vasútt kazánkovács-műhelyben. Valamikor gépészmérnökösködtem és így nemcsak a művész, hanem bizonyos mértékig a szakember szemével is néztem az üzemet és az embereket. Számos vázlatot készítettem. Sőt. Az ott szerzett benyomások alapján befejeztem már az első fametszeteimet is. Mindezeket megvitattam a munkásokkal, akik alaposan hozzászóltak, számos éles megfigyelést tettek. Keményen, tárgyilagosan, sok gyakorlati érzékkel, barátian bíráltak. Mondhatom: rendkívül érdekelte őket a művészi munka. Komoly segítséget kaptam tőlük. Az ott gyűjtött anyagot, — mely több mappát betölt — az elkövetkező években akarom kész művekké érlelni.

Szándékosan választottam annak a nehéz testi munkának az ábrázolását, amely igen nagy szellemi erőfeszítést is követel. 1949-ben eleinte még kerestem az „előírásos" jókötésű kazánkovács típust, de csakhamar rájöttem, hogy a szabad alkotó munkában kifejtett testi és szellemi erőfeszítés minden arcot és testet széppé tesz. Ez azután jó kiindulás volt a sematizmus veszélye elleni küzdelemben s hiszem is, hogy sikerült kifejeznem az öntudatos munkás életét, munkába vetett hitét, egymás megbecsülését, stb.

El kell mondanom azt is, hogy sokat köszönhetek az 1951-ben Kolozsvárt megtartott szovjet grafikai kiállításnak, mert a kiállítás fellelkesített törekvéseimben s példát mutatott a változatos és gazdag témák kifejezésére. Levontam azt a tanulságot is, hogy a szocialista-realizmus keretein belül mindenik művész a maga egyéni nyelvén mondja el mondanivalóját. Egyébként a mult század orosz realista művészete — mondhatni — már gimnazista korom óta érdekelt. Első mesterem, Reithoffer Jenő ismertetett meg a nagy orosz művészek realista kifejező erejével, természetszeretetével és az ő révén jutottam el az első Repin-reprodukciókhoz is.

Első metszetemet 1933-ban készítettem. Fogalmam sem volt, hogyan, miképpen csináljam. Faragó szerszámokkal láttam hozzá és a metszetet az ágy lábával nyomtattam ki. Szerszámaim inkább tépték a fát, mint vésték. Hosszú évek tapasztalatainak felhasználásával kidolgoztam a magam fametsző módszerét. Ezen akkor sem változtattam, amikor Budapesten Varga Nándor tanítványa lettem. Ma is sokat és keményen dolgozom egy-egy metszeten. A legutóbbinak csak felvázolásával hat délelőttöt töltöttem el. Volt olyan metszetem, amelyet kétszáz órán át véstem, mégis, háromszor is kigyalultam s csak a negyedik változatát találtam elfogadhatónak. Így körülbelül nyolcszáz órát dolgoztam rajta. Fametszeteim száma mostanáig meghaladja a kétszázat.

— Mik a közvetlen tervei?

— Ide s tova húsz éves munkásságom alatt azt tapasztaltam, hogy nagyobb metszetekben könnyebben tudom kifejezni a mondanivalómat. Viszont a nagyobb metszetek köteleznek egyrészt átfogó, jellegzetesebb tájak, másrészt életünk ezernyi arculatának kifejezésére, tehát figurális kompoziciók alkotására kell törekednem.

Fametszői munkásságomban még nagy fejlődési lehetőségeket látok, ezért még sokat kell küzdenem. De csakis így van az egésznek értelme. Olyan témának nem is fogok neki, amely nem vet fel újabb problémákat. Sok elvi kérdés tisztázásában nagy segítségemre van a Képzőművészeti Szövetség, ahol éveken át előadásokkal, kritikai megbeszéléseken tisztázták a még elintézetlen kérdéseket. Művésztársaim értékes hozzászólásai, bírálatai révén munkamódszerem sokat javult. Legújabban pedig a bukaresti Állami Képzőművészeti Kiállítás, valamint az azzal kapcsolatban tartott háromnapi megbeszélés eredményeit igyekszem hasznosítani s hiszem, hogy a következő kiállításon az eddigieknél is jobb fametszetekkel szerepelek.

(—)

társsal tanácskoztunk." Bunea Marin zsilvölgyi bányász egyszerű szavai találóan fejezik ki azt, hogy a burzsoá-földesúri Romániában elnyomott, kizsákmányolt munkásosztály ma a népi demokratikus rendszerben az ország vezetőereje, közéletünk döntő tényezője, államunk szilárd alapja, a Párt biztos és minden áldozatra kész támasza a szocializmus felépítéséért folyó harcban. Az értekezleten elhangzott összes felszólalásokat az a mély felelősségérzet jel-

kórházakkal, jól felszerelt állami üzletekkel vannak ellátva a bányászok. A bányászok reálbére másfélszerese az 1938-as bérnek.

A petrozsényi bányászszakszervezet székházában egy festmény látható. Girbe-görbe, alacsony, sötét bányafolyósót ábrázol a kép, melyet néhány rogyadozó cölöppel támasztottak ki, a folyósón három elgyötört testű bányász tolja a csillét. Ilyen volt a régi bánya, melynek urai a Pop-Bujolok, Ponsok és Szcitovszkiak —

kérdését. Ez az elemzés
ipar fejlődéstörvényei a
tén nyugszik s a konkrét
indulva a szénipar f
döntő tényezőit mutat
munkaszervezést, gépesí
védelmet, káderutánpótl
mazást stb., amelyek
a termelékenység tov
kedését s az életszínvo
javulását.

Gheorghiu-Dej elvtár
végig húzódik az ember
doskodás szálinni eszméje
behatóan foglalkozik a bán

(Folytatás a 3. oldalon.)

Hogy gyermekeink nőjjenek s virágozzék hazánk

Az utóbbi időben mind többet gondolok az időre. Nem azért, mert már a negyven felé közeledem: bánja a csuda, legalább már nem sorolnak a fiatal írók közé. Az se nagyon nyugtalanít, hogy hajamról egyre inkább kopik az aranyozás s kibukkan alóla az ezüst; sőt a mélyülő barázdák is hidegen hagynak. Hiába emlegetik némelyek a közmondást, hogy „az ősz haj dudazaj, de a ránc már nem tánc", én egy másik közmondással válaszolok nekik: „öreg katonának élesebb a kardja." Vagyis a szálló idő korántsem a tünő életre emlékeztet engem, korántsem arra, hogy jaj, még húsz, harminc év és kidőlök a sorból!... Ellenkezőleg, úgy érzem, csak ezután állok be igazán a sorba, húsz éves költői működésem minden elméleti és gyakorlati tapasztalatával, az „öreg" katona éles kardjával, hogy még élesebbre köszörüljem az új életünkre törő ellenség hátán.

Más okok, derűsebb és felemelőbb okok emlékeztetnek arra, hogy repül az idő, méghozzá fecskeszárnyon.

Itt vannak például a gyermekeim. Mintha csak nemrég lettek volna karonülők. S a nagyobbik már anyányi lány, telt és sudár, megeszi a kását az anyja fejéről. Az idén már a termelő munkából is kivette részét: a Bőripari Szakiskola tanulójaként egy kerek hónapig dolgozott a Herbák Üzemekben. Még két év és elfoglalja helyét a termelésben.

A nagyobbik fiammal sem állunk másképpen. Már hosszúnadrágban feszít és amikor barátaival sétálni megy, különös gondot fordít a hajára és egész megjelenésére. Azt mondja: csöppet sem érdeklik a lányok — de én erről nem vagyok meggyőződve. Hogy is hinném ezt el neki, mikor az idén a IX. osztályba lép!

S a kisebbik leány? Bár „csak" a negyediket végezte, bátran lehet őt is nagylánynak tekinteni. Csak látni kellene, hogyan teríti meg az asztalt, hogyan ágyaz, varr, takarít s hogyan vásárol az üzletben! A színieles bizonyítvány s a pionírnyakkendő pedig arról tanuskodik, hogy az iskolai munkában is a felnőtt komolyságával állja meg a helyét.

S végül a kisebbik fiam, a vasgyúró, a „tornász". Ha két hónappal hamarabb születik, már túl lenne az első elemin. Igy csak ebben az évben lépi át az iskola küszöbét, de ebben az évben átlépi ő is!

Hát ne tűnődjék el az ember az idő múlásán, ne lepődjem meg azon, hogy alig sarjadt ki körülöttem az élet, máris bimbóba szökkent, virágot bont s drága terméssel kecsegtet?

De ez csak a család. S vajjon nem ugyanígy vagyok-e, ha körültekintek abban a tágabb családban — a városban, amelyben élek; s a hazában, amely mindnyájunk édes otthona? Olyan rég volt talán, amikor még házak romjain tapostunk itt, amikor tipegve és botladozva indult az új élet s ámuldozó gyermekszemekkel fedeztük fel a magunk számára az addig ismeretlen való világot? Bizony csak most volt mindez s íme, ma boldog büszkeséggel tekintünk városunkra s azt mondjuk rá elégedett mosollyal: úgy nő, mintha húznák. Lakossága megszaporodott, új épületek, gyárak, üzemek gyarapítják, intézményei kiteljesedtek és megkomolyodtak, új iskolák, könyvtárak, színházak fejlesztik műveltségét, új könyvek, újságok ideológiai és politikai ismereteit, szaktudását. S lámcsak, akár a kamasz fiam és serdülő lányom, már arra is gondol, hogy tessék a szemnek, hogy szebb, csinosabb ruhát öltsön magára! Friss színekbe öltöznek házai, az utcák új burkolatot kapnak, fák és virágágyak teszik kellemessé hajdan elhanyagolt tereit... S hát az ország mennyit nőtt azóta! Mint apa, aki gyermekeimnek igyekszem kiharcolni mindent, amire szükségük van, ki irányítom, nevelem s ha kell megfeddem és megbüntetem őket, önkéntelenül is a jó szülő megtestesítőjét látom a Pártban: neki köszönheti hatalmas fejlődését az ország, az ő vezetésének, gondoskodásának, harcának!

Gyermekcipőben járó iparunk felserdült s útban van afelé, hogy valóban nagyiparrá legyen, mezőgazdaságunk siet nyomába lépni s követi testvérét a nagyüzemmé-fejlődés útján, gyorsul az ország vérkeringése, mind lázasabban ver a szíve, mind nagyobb tettekre futja erejéből.

Szép, boldog tünődés ez, híjján minden elégikus hangulatnak, múló egyéni életünk minden fájdalma nelkül. Fáj az, hogy tőlünk évet év után oroz el az idő, ha azt a szemlátomást növő, egyre szebbé és derekabbá fejlődő gyermekeinknek adja? Dehogyis jut eszünkbe saját személyünk! — hogyha egyáltalán aggodalom fog el, akkor őértük aggódunk, az ő zavartalan fejlődésüket féltjük: csak nehogy valami bajuk essék, csak el ne veszítsük őket! Fejlődik városunk, fejlődnek a falvak, rohamosan szépül, fejlődik a munkások és parasztok véréből és szenvedéseiből megszületett népi demokratikus országunk — csak nehogy valami baj érje, csak el ne veszítsük őt!...

Jogos-e vajjon ez az aggodalom? A Béke Világtanács Berlinben most megtartott rendkívüli ülésszaka azt bizonyítja, hogy jogos. Frédéric Joliot-Curie, a világhírű francia tudós és békeharcos megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy éppen az utóbbi hónapok aggasztó eseményei tették szükségessé a Béke Világtanács összehívását e rendkívüli ülésszakra. „A Németországgal és Japánnal kapcsolatos, nemrég hozott határozatok, a koreai fegyverszünet megkötése elé emelt akadályok, valamint a baktériumfegyver alkalmazása azt bizonyítják, hogy a nemzetközi helyzet súlyosbodott" — mondta Joliot-Curie s az elhangzott beszédek, jelentések az adatok végtelen sorával erősítették meg ezt a megállapítást. A fasizálódó imperialista hatalmak mind kevésbbé válogatósak az eszközökben, mind aljasabbak, mind pusztítóbb fegyvereket kotornak elő „szellemi" és katonai raktáraikból, mind kihívóbban fordulnak szembe az emberiség legszentebb eszményeivel. Az amerikai kannibálok már régen levetették magukról a jólvasalt frakkot, a fényes kürtőkalapot s arcátlan nyiltsággal gyűrik fel ingük ujját, hogy szőrös mancsaikkal a békésen alkotó népek torkába kapjanak. Elképesztő az a mód, ahogy erkölcsi és ideológiai alapot próbálnak teremteni az erőszak és terror, a rajtaütés és mészárlás politikájának. A fekete reakciótól eltanult álnok szemforgatással próbálják meggyőzni Amerika népét, hogy a békéhez (!) vezető út az erőszak útja, hogy a jelenlegi feszültség körülményei között az ellentéteket csak erőszak útján lehet megoldani. Vagyis más szavakkal: a két éve tartó koreai agresszív háború, a föld színéről elsöpört városok és falvak, a férfiak, nők, öregek és gyermekek tömeges pusztítása, a nemrég bevetett baktériumfegyver, a kocsedói vérengzések, a Yalu folyó mentén épült vízierőművek ellen végrehajtott gyilkos bombázások, háborús gócpontok létesítése a Távol-Keleten és Európa kellős közepén, — mindez egy-egy új, jelentős állomás „a békéhez vezető úton." S az emberiség legyen boldog és tapsoljon örömében! Megáll a józan ész s az ember hajlandó volna feltételezni, hogy az Egyesült Államok kormánykerekénél közönséges őrültek állnak, — ha a háborús nyereségek csillagászati számai nem győznék meg arról, hogy az illető kormányférfiak korántsem őrültek, még ha annyira eszeveszettek is.

Másról van itt szó — s az emberiség jórésze már tisztában van ezzel, átlát az amerikai imperializmus világuralmi tervein, holmi hazug színfalak nem takarhatják el előle a profitéhes rendezők, a színpad félhomályában rendelkező monopolisták, finánccoligarchák sürgését-forgását. A Béke Világtanács e rendkívüli ülésszakon is örömmel állapította meg, hogy a szervezett békemozgalom egyre nagyobb néptömegeket von be a békéért folyó harcba, hogy egyre növekszik a népek politikai öntudata, hogy mind többen és többen értik meg: a békét meg lehet és meg kell védeni. Sztálin elvtárs szavai, hogy a „béke fennmarad és tartós lesz, ha a népek saját kezükbe veszik a béke megőrzésének ügyét és mindvégig kitartanak mellette" immár több, mint nyolcszázmillió ember ajkán váltak harci jelszóvá. A béke híveinek ez a hatalmas tábora ma már olyan erőt képvisel, amelyet nem hagyhatnak figyelmen kívül az új háborúra uszítók. Amilyen arányban növekednek a béke erői, olyan mértékben mélyülnek az imperialista táboron belüli ellentétek, olyan mértékben működik mind nagyobb fennakadásokkal az ENSZ szavazógépezete s hiusulnak meg az amerikai imperialisták és lakájaik fasiszta kihívásai. Jacques Duclos elvtárs szabadonbocsátásának tényében a békemozgalom egyik fényes győzelmét ünnepelhetjük.

Joggal mondhatta tehát Joliot-Curie a Béke Világtanács berlini ülésszakát megnyitó beszédében, hogy „minden okunk megvan a bizakodásra, mert megállapíthatjuk, hogy a háborús gépezet sok tekintetben inog." De azt is hangsúlyozta, hogy az eddigi eredményekkel nem elégedhetünk meg, „csak akkor érhetjük el az általunk javasolt megoldások megvalósítását, ha megnyerjük ügyünknek a világ valamennyi országa honpolgárainak túlnyomó többségét".

A népek béketanácsa éppen azért ült össze Berlinben, hogy más égető kérdéseken kívül megvitassa: hogyan sorakoztathatja fel a béke ügye mellé az emberiség „másik felét" is. Mert még mindig vannak szépszámmal hiszékeny és tájékozatlan emberek, főként Amerikában, akik elbódulva az imperialista mákonytól, eddig még nem ismerték fel a világot fenyegető veszélyt, nem ébredtek rá arra, hogy saját érdekük ellen cselekednek, ha a háborút támogatják. Ilja Ehrenburg, a nagy szovjet író és lángoló békeharcos megrázó szavakkal fordult az egyszerű amerikai emberekhez, biztosította őket a szovjet nép következetes békeakaratáról és felhívta figyelmüket, hogy milyen fontos szerep vár az amerikai népre a béke megvédésében, a háborús őszítők terveinek meghiusításában.

Nem szabad tehát behúnynunk szemünket az aggasztó jelenségek előtt, de nem szabad vakon elhaladnunk azok előtt sem, amelyek reménnyel bizakodással tölthetnek el. A világméretekben kibontakozó békemozgalom máris számos akadályt gördített az imperialista fenevadak terveinek megvalósítása elé. A népek bizonyságát adták, hogy meg akarják és meg tudják védeni a békét, gátat tudnak vetni a nehány feneketlen pénzeszsák érdekeit szolgáló háborús készülődéseknek. A nemzetközi békemozgalom eszméi mindinkább győzedelmeskednek, az erőszak és terror sötét politikájával szemben s egyre több hívet hódítanak a sztálini békepolitika számára, amely egymás érdekeinek kölcsönös tiszteletbentartásán, a megegyezésen, az őszinte együttműködésen alapszik. A Béke Világtanács határozatainak egyikében felhívja a világ népeit, hogy nemre, világnézeti felfogásra és felekezetre való tekintet nélkül fogjanak szilárdan össze és követeljék a tömegpusztító fegyverek használatának megtiltását, a fegyverzet szigorúan ellenőrzött csökkentését, valamint béke egyezmény megkötését. Ugyanakkor bejelenti a Béke Világtanács, hogy ez év december 5-re újabb békekongresszust hív össze Bécsbe, ahol a népek ismételten hangot adhatnak őszinte békeakaratuknak. Nem kétséges, hogy még fokozottabb felvilágosító munkával a békemozgalomnak sikerül megnyernie az emberiség „másik felét" is, a béketáborhoz újabb százmilliókkal gyarapodik s olyan hatalommá, olyan világhatalommá válik, amelyen a csorbul minden támadó fegyver... S akkor a Béke Világtanács üzenete a négy nagyhatalomhoz a német kérdés békés rendezése ügyében, valamint a koreai vérontás megszüntetését követelő határozat nem lesz pusztába kiáltó szó, a népek érvényt szereznek az emberi lelkiismeret e dokumentumainak s biztosítják a világ számára a békés alkotó munka lehetőségét...

Minderre nyilván nem várhatunk ölbetett kezekkel. A mi kezünknek is ott kell lennie a történelem kerekén. Ez a kerék nem szerencsekerék. Nem az emberiség akaratától függetlenül, hanem éppen az emberiség harcos törekvéseinek megfelelően forog — mindig csak előre s egyre sebesebbre. Éber és konok, kemény és bizó küzdelemmel kell erősítenünk népi demokráciánkat, mert ezzel a béke bástyarendszerét erősítjük. S ha mindenre készen állunk a falakon s a falakon belül, ha egyre inkább sistereg kezünk között a munka, biztosan eljön az idő, amikor aggodalom nélkül tünődhetünk el a gyorsan szálló éveken, zavartalan bodogsággal szemlélhetjük gyermekeink meglepő fejlődését, a városunk, falunk emberesedését, a körülöttünk napról-napra szebbé, gazdagabbá, erősebbé váló újarcú hazát...

KISS JENŐ

Gy. Szabó Béla

Gy. Szabó Béla fametszetei — amelyeket a régi Műcsarnokban láttunk — a képzőművészet egy régi technikájának erőpróbáit mutatják. Az erdélyi művész, aki most *Kolozsvárott* él — rövidebb festészeti kitérés után —, ezt az indokolatlanul elhanyagolt műfajt választotta hivatásául. Biztos kézzel, ékítő szándékkal, mégis valóhű hatású formaművészettel metszi fába, ami képzeletét megkapja. A ducokról ősi módon dörzsöléssel készített kézi levonatain, akár képzelet-mozgató erdélyi tájakat, paraszti életképeket, vagy arcokat ábrázol, egyaránt a fekete-fehér ellentétének lenyűgöző vonal- és folthatásait érzékelhetjük. Színes metszetei az enyhe színek finom hangulat-hatását emelik ki. (*t. e.*)

Holnap 1948 XI. 21

EGYETEMI NYOMDA NAPTÁRA

1949

„Komoly vizsga lesz mindnyájunk számára a téli kiképzés...“

Készül Néphadseregünk egyik alakulata a téli kihelyezésre

Nemcsak a naptár és a néhány nappal ezelőtt lehullott s azóta nagyrészt eltűnt hó jelzi itt a laktanyában a tél megérkezését, hanem az az új munka is, ami napokkal ezelőtt indult meg s aminek célja: készülődés a téli táborozásra,

a téli kiképzésre.

Az ujoncok kint vannak a gyakorlótéren, de már korábban megtudtam kiséröimtől s most a parancsnokságon is azt hallom:

— *Rövidesen befejeződik a gyalogsági kiképzés.*

— *És ismerjük el, eredményesen* — teszi hozzá az egyik politikai tiszt.

Az ujoncok hamarosan beleilleszkedtek a katonai életbe és olyan jó eredményt mutattak a kiképzésben, hogy a Nagy Októberi Forradalom évfordulóján, november 7-én már a díszszázad tagjai is közülük kerültek ki.

— *A legnagyobb vizsga azonban most következik* — veszi át a szót az alakulat DISZ szervezetének titkára.

— Komoly vizsga lesz mindnyájunk számára — folytatja egy öregebb bajtárs, aki azonban még nem vett részt téli táborozásban, *csupán egy nyári kihelyezésen.*

Mindketten egyetértenek abban, hogy sokat tanultak a nyári táborozáson, fejlesztették katonai tudásukat, edzettebbé lett testük, a szabad természetben való tartózkodás fokozta ellenálló képességüket, *de mégis a téli kihelyezés igen sok szempontból más lesz, mint a nyári volt.*

— De nagy változást jelent Néphadseregünk téli táborozása a régi hadsereg téli gyakorlataihoz viszonyítva is — mondja a politikai tiszt.

A mult hadseregében a téli gyakorlatok során a katonákat a falvakban szétszórtan, házakhoz helyezték el, vagy iskolatermekben zsúfolták össze.

A téli tábor

elhelyezésére nézve csaknem teljesen olyan lesz, mint a nyári tábor. *Együtt lesz az egész alakulat, az egész gyakorlat tartama alatt.*

— *Bizony együtt* — folytatja a politikai tiszt —, együtt sátrakban, hókunyhókban és földalatti bunkerekben. Mindez természetesen úgy elkészítve, *hogy állja az idők viszontagságait és védelmet nyujtson.*

A DISZ-titkár hozzáteszi, hogy

a téli táborozásra való előkészületek

már megkezdődtek. A szakasz- és rajmegbízottak már ismertetik a téli kiképzés jelentőségét és egyre többet foglalkoznak

a hideg időjárás

szabta követelményekkel.

— *Ez a legfontosabb.* Már megelőzően hozzászoktatni a bajtársakat a hideg időjárással szemben való védekezéshez és az öltözködéshez.

A tisztek már több téli táborozáson vettek részt s most a téli kiképzés hasznáról beszélnek. Arról, hogyan tette a megváltozott körülmény a friss hideg idő mindnyájukat kemény, edzett férfivá. *A jó levegő, a mozgás és az állandó gyakorlatozás nyomán jelentkező fokozottabb étvágy, a nagyobb kalória és vitamintartalmú étrend erősítő és fejlesztő hatású.* Egy esetben — emlékezett az egyik főhadnagy — egészségügyi ellenőrző vizsgálatot végeztek a téli tábor előtt és ezt megismételték a kihelyezés befejezése után. Kivétel nélkül mindenkinél megállapították az orvosi vizsgálat során, hogy *az erőbeni állapot, a testi felépítettség és az izomerő igen nagy általánosságban fokozódott.*

— Én arra is emlékszem — mondja egy százados —, hogy ilyen téli kihelyezés után tartott vizsgálatnál az őrnagyorvos bajtárs megállapította, hogy sok fiatal honvédnél a korábban *valami oknál fogva gátolt fejlődés megindult.* A szabad levegő, a nem túlzott fizikai megerőltetés, a mozgás, a minőség szempontjából megfelelő és sokoldalú táplálkozás a szervezetekre fejlesztőleg hatott. A vizsgálat során kifejezett testsúly és magasságnövekedés jelentkezett.

Az ujoncok itt ennél az alakulatnál

nagy érdeklődéssel

várják a téli kiképzés megkezdését. Fokozódott az érdeklődésük, amikor megtudták, hogy

sitalpakat

is kapnak, *sőt az oktatás már nemsokára „szárazon“ meg is kezdődik.*

— Csaknem mindenki parasztgyerek — mondja a DISZ titkár — ilyen sportlehetőségre, mint a sí, soha nem volt lehetőségük. Itt ezt a kellemes sportot összekapcsolhatják a katonai kiképzéssel. *Hiszen tudják már mindnyájan, hogy a sitalpak milyen nagyjelentőségüek téli menetelés idején.*

— Az öltözködés kérdése is igen fontos — folytatja a DISZ titkár. — Folytonosan hangsulyozzuk, hogy nem kell minden ruhadarabot magukra szedni, hiszen akkor nehézükre esik a mozgás, megizzadnak s utána kész a megfázás.

Észszerűen kell öltözködni.

Meleg és nem szoros ruhákba.

Az ujoncok minden alkalommal nagy érdeklődéssel hallgátják a régiek tapasztalatait és résztvesznek a téli kihelyezésre irányuló előkészületekben. A legnagyobb érdeklődéssel azonban

a szovjet példát

figyelik. A Szovjet Hadsereg hős katonáinak nagyszerű példáit, akik a Nagy Honvédő Háború idején zord időjárásban, mostoha természeti körülmények között — amelyek meg sem közelítik hazánk téli hidegét — *védték hazájukat, diadalmasan harcoltak az elnyomott népek felszabadításáért.*

Megelevenednek ezek a harcok a szovjet regényekből, leírásokból, melyekhez mindenki hozzájut a könyvtárban, a kultúrszoba csendességében. Szorgalmasan forgatják is a lapokat, hogy a szovjet katonák példája útmutatásul szolgáljon a közelgő téli kiképzés idején is.

Felkészülni a nehézségek leküzdésére! Ez az egyik igen fontos feladat most ennél az alakulatnál, hogy a harcosokat erkölcsileg, fizikailag előkészítsék a téli táborozással kapcsolatos nehézségek leküzdésére. Hiszen az újoncok ezen az első komoly edzésen, a téli kiképzésen válnak teljesértékű kemény harcosokká.

Sztálin születésnapján kétezerötszáz csoport részvételével megkezdődött az Országos Kultúrverseny

A világ dolgozóinak forrón szeretett vezére, *Sztálin* generalisszimus születésnapján kezdődött kulturális forradalmunk újabb jelentős megnyilvánulása: a *Téli Falusi Országos Kultúrverseny, kétezerötszáz* kultúrcsoport és *harmincötezer* falusi dolgozó részvételével.

A versenyre legtöbben *Szolnok* megyéből neveztek be: a megye 68 községéből 136 kultúrcsoport indul. A nevezések terén a második *Békés*, a *harmadik Csongrád megye*. A DISZ és az MNDSZ tagjai mellett nagy számban vesznek részt a versenyben az *állami gazdaságok* és a tsz-ek kultúrcsoportjai is.

Nemzetiségi kultúrcsoportok is résztvesznek a versenyben. A békésmegyei *Kétegyháza* község román kultúrcsoportja, a délszláv lakosságú *Baltonyán* az MNDSZ színjátszó csoportja indul a versenyen. A csongrádmegyei *Pitvaros*, szlovák lakosságú községből 54, a délszláv lakosságú *Deszk* községből pedig 12 fönyi kultúrcsoport nevezett be.

Sokgyermekes anyák békegyűlése a Rákosi Mátyás Kultúrotthonban

Békegyűlést tartottak szerdán este a budapesti sokgyermekes anyák a *Rákosi Mátyás Kultúrotthonban.*

Az elnökségben csupa sokgyermekes családanya foglalt helyet: *Schramm* Károlyné, a Standard-gyár dolgozója, 9 gyermek, *Auerbach* Mihályné, a Ganz Hajógyár dolgozója, 7 gyermek, *Walde* Dezsőné, a BESZKRT dolgozója, 8 gyermek édesanyja.

Fehér Klára frónő beszámolt a varsói békevilágkongresszus határozatairól, kiemelve, hogy a békéért folyó harcban az anyáknak kell élen járniok. A gyűlésen sok anya szólalt fel, hogy hitet tegyen tántoríthatatlan békeakarata mellett.

Louise Mac Innes ausztráliai újságírónő felszólalása után a sokgyermekes anyák táviratban üdvözölték a béketábor vezetőjét, *Sztálin* generalisszimuszt és a magyar nép szeretett vezérét, *Rákosi* Mátyást.

Kitüntették a népművelés területén érdemeket szerzett dolgozókat

Csütörtökön reggel a népművelési minisztériumban *Révai* József miniszter átadta az Elnöki Tanács kitüntetéseit azoknak a dolgozóknak, akik a népművelés területén fejtettek ki kiváló munkát.

A Magyar Népköztársaság Érdemrend IV. fokozatát kapta *Kende* István, a népművelési minisztérium filmosztályának vezetője.

A Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát *Biró* Vera, a minisztérium népművelési főosztályvezető-helyettese, *Fülöp* Zoltán, a Magyar Állami Operaház díszlettervezője, *Gáspár* Margit, a Fővárosi Operettszínház igazgatója, *Sárközi* István zeneszerző és *Lyka* Károly műtörténész kapta.

A Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát kapta *Bodnár István*, a népművelési minisztérium könyvtáros iskolájának vezetője, *Fenyő* Béla, a Magyar Rádió Hivatal idegennyelvű hírszolgálatának vezetője, *Homm* Pál, a Fővárosi Operettszínház művésze, *Makláry* Zoltán, a Nemzeti Színház művésze, *Szőllősy* Gyula, a hajdúmegyei népművelési alosztály vezetője és *Tormássy* János, a Szivárvány Laboratórium vezetője.

A Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát *Dobsa* János újságíró, a Magyar Távirati Iroda munkatársa, *dr. Márffy* Albin, a népművelési minisztérium költségvetési osztályának vezetője és *Zenthe* Ferenc, a debreceni Csokonai Színház művésze.

Az amerikaiak pusztításai és kegyetlenkedései Phenjanban

Az Új Kína különtudósítója jelenti: „A visszavonuló amerikai csapatok rombadöntik Phenjan városát. *Mielőtt kivonultak, csaknem az egész várost felgyujtották, egyetlen nagyobb házat sem hagytak épen.* Ennek ellenére a hátrahagyott hadianyag tekintélyes mennyisége mutatja, hogy *az amerikaiak rendezetlenül és zavaros körülmények között vonultak vissza.*

Sok szemtanú beszámol arról, hogy az amerikai banditák és a Li Szin-Man-csapatok *kegyetlen tömegmészárlásokat* hajtottak végre a város megszállását követően. *Több mint nyolcezer koreai hazafit gyilkoltak meg és több mint ezerötszáz nőt taboltak el és öltek meg.*

Magyar beszámoló a moszkvai rádióban a szovjet választásokról

Zelk Zoltán író, a Moszkvában tartózkodó magyar íróküldöttség tagja a moszkvai rádióban beszámolt a szovjet választásokon nyert benyomásairól. Elmondotta, hogy a Sztálin-kerületben, ahol Joszif Visszárionovics *Sztálin* elfogadta a jelölést, vasárnap már éjszaka sorban álltak az emberek a szavazóhelyiségek előtt, abban a törekvésükben, hogy *elsőnek szavazhassanak a dolgozók atyjára és szemefényére, Sztálinra.* Ezrek és ezrek kérték a többi kerületben, hogy idejöhessenek szavazni és megkapták ezt a kitüntetést. A rádiólámpagyár kiváló dolgozója, egy 21 éves leány s egy 32 éves lakatos, aki normáját huszonötszörösére teljesítette, adta le elsőnek szavazatát Sztálinra.

A magyar íróküldöttség tagjait Zinaida *Kondrasova*, a választási körzet vezetője fogadta és tájékoztatta. Mikor búcsúzott tőlük, *a szovjet nők nevében üdvözletét küldte a magyar népnek.*

— Arra gondoltam — mondotta rádióbeszámolójában *Zelk* Zoltán — milyen nagyszerű érzés lenne, ha szavazócédulát tartanék kezemben, *ha együtt szavazhatnék* a sztahánovista munkásokkal, a most érkező 83 éves asszonnyal és vele tartó 18 éves unokájával, aki tegnap lett választójogosult, *ha velük szavazhatnék hazánk szabadsága édesatyjára, Sztálinra.*

— **„Asszonyok Könyvesboltja“** nyílt meg a Rákóczi-út 64. szám alatt. A szép üzlethelyiségben az ideológiai és szépirodalmi könyveken kívül a különböző iparágak szakkönyveit is megtalálják a dolgozó asszonyok. Balázs Anna írónő beszélt a megnyitó ünnepségen és rámutatott az üzlet megnyitásának jelentőségére.

— **Genfben amerikai pénzzel** több nyelven megjelenő háborús uszító lapot alapítanak.

Sztálin a béke őre

A világ sok százmilliónyi békeszerető embere közepette a magyar dolgozók is szeretettel, hűséggel és hálával köszöntik *Sztálin* 71. születésnapját. Ez az ünnep bensőségben és melegségben semmiben sem marad a tavalyi mögött, amikor a magyar dolgozók különleges munkateljesítményekkel, a sztálini műszak hatalmas eredményeivel ünnepelték *Sztálint*, népünk nagy barátját, felszabadítónkat, annak a béketábornak nagy vezérét, amelyben a magyar dolgozók is megtalálták méltó helyüket, új munkájuk, országépítésük, szebb életük lehetőségeit.

Sztálin átment a forradalom kemény és nehéz iskoláján, élt kegyetlen és rideg számüzetésben, szün'elenül az elnyomott milliók felszabadításán dolgozott. Nem rettentette meg a cári uralomnak zsarnoksága és elnyomása; az otthoni Gruzia hegyei között, Szibéria messzi északi hómezőin, Pétervár munkásnegyedeiben ugyanannak a rettenthetetlen és bátor harcosnak mutatkozott, mint amilyen történelemalakító és korszakteremtő szerepben tünt fel aztán az 1917-es nagy szocialista forradalom roppant változásai során. Hazája elnyomott népének felszabadítása mellett szüntelenül az egész emberiségre, a többi elnyomott milliókra, a többi országok dolgozó tömegeire is gondolt. A Nagy Októberi Szocialista Forradalomban nemcsak rettenthetetlen erélyét mutatta meg, mikor az illegális munka nehézségeiből kiemelkedve megteremtette *Lenin* oldalán a szovjet népek, szovjet nemzetek békés együttélésének lehetőségét, avagy amikor a kapitalisták és imperialisták beavatkozását zseniális hadvezérként verte le, utasította vissza —, de megmutatta szeretetét is az elnyomott milliók ügye, sorsa iránt.

Sztálin pályájának minden fordulatát a dolgozók iránti végtelen szeretet hatotta át, az emberi, társadalmi és gazdasági igazságosság vezette minden lépését. Miután *Leninnel* együtt megalkotta a szovjet nemzetek együttműködésének egészen új és úttörő rendjét, felszámolta a cári önkényuralom nemzeti elnyomó politikáját, *Lenin* halála után a szovjet népet fenyegető kapitalista környezet közepette utat mutatott a dolgozók államépítésének, munkájának, ipari és mezőgazdasági termelésének. Az emberi és politikai szabadságot a dolgozók gazdasági felszabadításával kötötte össze és a szovjet alkotmányban oly példát teremtett, amelyre csodálattal néznek a világ nemzetei. Majd pedig, mikor a hitleristák és fasiszták — titkos együttműködésben a szovjet nép emelkedésére irigy kapitalistákkal és imperialistákkal — megrohanták a Szovjetunió békés népeit, a sztálini hadvezetés zsenialitása összetörte azt a hitleri hadigépezetet és japán imperializmust, amellyel a nyugati nagyhatalmak semmikép sem boldogultak. A fasizmus leverésével *Sztálin* megnyitotta az emberi történelem újabb korszakát, amely méltón csatlakozik ahhoz a nagy építő korszakhoz, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban kezdődött.

Sztálint államépítő bölcsességében, egész politikai működésében a béke szeretete vezeti és ezt jól tudják a világ dolgozói. A hitlerista fenyegetés letörése után most a kapitalisták és imperialisták fenyegetik a dolgozók békés építő rendjét és a világ népei mindenütt reménykedve és szeretettel gondolnak *Sztálinra*. A vérző és szenvedő Koreától kezdve egészen Németországig, a Jeges-tengertől az Adriáig egyetlen óriási egységben tömörülnek azok a szabad és a sztálini politika által felszabadított nemzetek, amelyeket most függetlenségükben és országépítésükben újra fenyegetnek a hitlerizmus örökébe lépő imperializmus és kapitalizmus üzérei, tőzsdései, bankárai és zsoldos vezérei. De ugyanilyen reménykedéssel és szeretettel tekintenek *Sztálinra* a még kapitalista uralom alatt élő országok és világrészek népei is: milliós és milliós tömegek mutatják meg naponta, elnyomó kormányaik és kizsákmányoló osztályaik minden erőlködése ellenére, mily végtelen bizalommal tölti el őket a hatalmas Szovjetunió léte, a dolgozók egyetemes nagy hazájának, a szocialista nagyhatalomnak biztató segítsége, Sztálin politikai és filozófiai géniusza.

Mert *Sztálin* nemcsak a gyakorlati politika terén, hanem az elmélet terén is nagyot alkotott, *Leninnel* együtt és *Lenin* nyomában. Fejlesztette és gazdagította a szocializmus elméletét, az új gyakorlathoz illő új tartalommal egészítette ki *Marx* és *Engels* tanításait. Erős és legyőzhetetlen elméleti fegyvert adott a világ dolgozóinak kezébe. A sztálini elmélet a dolgozók olyan fegyvere, amelyen a kapitalizmus és imperializmus semmiféle zsarnoksága és kizsákmányolása nem vehet erőt: oly fegyver ez, amely a történelem és a gazdasági-társadalmi tényezők kikerülhetetlen logikájával segíti mindenütt győzelemre az igaz ügyet, az élet ügyét a kapitalizmus és imperializmus haldokló, korhadt rendjének ellenében.

Sztálin születésnapja tehát a világ dolgozóinak közös ünnepe. *Sztálin* neve ragyog a világ dolgozóinak küzdelmes zászlóin; az erős és hatalmas Szovjetunió, a világ dolgozóinak reménye és segítsége, a szocialista nagyhatalom éppen úgy visszazengi végtelen térségein *Sztálin* nevét, mint ahogy az ő neve jelszava az elnyomatás alatt élő és a kizsákmányolás, imperializmus, gyarmatosítás és háború ellen küzdő millióknak Koreában, Kínában, Vietnamban, Indiában, a nyugati országokban, mindenütt. *Sztálin* neve egyet jelent az emberi felszabadulás, az emberi egyenlőség és a béke gondolatával. A világ milliói megutálták és meggyűlölték a háborút és gyűlölik mindazokat, akik önző és nyerészkedő szándékokkal újra reájuk akarnának szabadítani egy újabb vérfürdőt, pusztulást, rombolást és a halál rémségeit. Így tölti el *Sztálin* neve hittel és optimizmussal a világ dolgozóit a földkerekség összes tájékain. — *Sztálin* 71. születésnapja így válik a békeszerető dolgozók egyik legnagyobb ünnepévé.

Ami magyar dolgozóink is együtt ünnepelnek most a világ dolgozóival és ha lehetséges, ünnepük még élettel telibb, igazabb és bensőségesebb: mert ez a megújhodott ország, a dolgozók hazája végtelen sokat köszönhet *Sztálin* segítségének. *Sztálin* mindig szeretettel gondolt a magyarokra és barátsággal, megértéssel nyilatkozott nemzetünkről, mint ahogy a sztálini politika és emberi magatartás természetéből következik a kis nemzetek segítése és szeretete. A sztálini hadvezetés szabadította fel népünket a hitlerista-fasiszta elnyomás alól és a sztálini érdeklődés, figyelem és szeretet mutatott utat népünknek új ország építésének békés és szép távlatai felé. A felszabadulás utáni első időszaktól kezdve máig mindenben érezzük a Szovjetunió és *Sztálin* segítségét, példában és tettben egyaránt. Munkásságunk a *Sztálin* által kezdeményezett munkamódszerekkel megsokszorozta termelését; dolgozó parasztságunk a sztálini mezőgazdaság és természetalakító tervek gyönyörű példáin keresztül tanulja meg szeretett anyaföldjének okszerűbb, gazdaságosabb, a legmodernebb technikai eszközökkel történő művelését; a néphez hű értelmiség a sztálini államépítés s munkaszervezés nyomán kapcsolódik be a munkásság és parasztság munkájába. A felszabadulás, amelyet *Sztálinnak* köszönhetünk, tette lehetővé nemzetünknek, hogy öt év során kiküszöbölje az imperialista, kapitalista, feudális behatást, hogy a magyar államot valóban a dolgozók hazájává tegye, hogy megerősítse a dolgozók hatalmát, körülbástyázván azt az emberi igazságosság összes követelményeivel. A felszabadulástól kezdve máig érezzük *Sztálin* érdeklődését és segítségét, — nemzeti megújhodásunk és új országépítésünk a felszabadulás, sztálini politika, a sztálini bölcsesség eredménye. Hálával és szeretettel gondolnak a magyar dolgozók arra a nagy férfiúra, aki bölcsességével és gondoskodásával, történelmi szerepével, bátorságával és elveihez való rendíthetetlen hűségével új történelmi korszakot teremtett az emberiségnek, közte hazánknak is, népünknek is.

A sokat szenvedett milliók, köztük a magyar dolgozók is, bizakodó tekintettel néznek a jövőbe és nem reszketi őket semmiféle imperialista kísérletezés, fenyegetés, háborús rémitgetés. A béke művét munkálják a világ dolgozóival együtt a magyar dolgozók is és bizalommal, bátorsággal, erős akarattal és hittel tölti el őket *Sztálin* géniusza, a sztálini vezetés éber bölcsessége, emberiessége. Ez a 71. születésnap, amely ismét ünnepi díszbe öltözteti népünk otthonát, szívét, érzelmeit, annak a nagy hálának egyik megjelenítő formája, amellyel a szabadságát, függetlenségét, hazáját és új életét elnyert magyar nép áldoz *Sztálin*, legnagyobb és legjobb barátja, egyéniségének.

Mikus Sándor Sztálin-szobrát állítják fel Budapesten

A minisztertanács által kiküldött Sztálin-szoborbizottság megállapította, hogy a szűkebb pályázatra meghívott négy művész: *Borsos* Miklós, *Farkas* Aladár, *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond és *Mikus* Sándor pályaművei közül Mikus Sándorét ajánlja arra, hogy elkészítsék és Budapest fővárosban felállítsák.

Ez a műalkotás bizonyos építészeti változtatással a leghivatottabb arra, hogy Sztálint, a béketábor vezetőjét, Magyarország nagy barátját, hazánk fővárosában bronzbaöntve ábrázolja.

A bizottság javasolta, hogy a másik három pályázót három-háromezer forinttal jutalmazzák. Javasolta a bizottság a másik három művész pályaművének megfelelő felhasználását is.

1950

Mégegyszer a Román Művészeti Kiállításról

Sokezer látogatója van naponta a Nemzeti Szalon legújabb kiállításának. A látogató, amint belép, máris kellemes, otthonos érzés fogja el, mint amikor jóbaráthoz megy látogatóba és ajtónyitáskor körülöleli az a jóleső légkör, hogy vártak rá, meleg szeretettel készültek fogadására. A bejárattal szemben szőnyeg függ a falon, a feljárók lépcsőit szőttesek, elragadórajzú és színezésű népi szőnyegek kísérik s mindenütt ezernyi cserép virágzó ciklámen fogja keretbe a *Román Művészeti Kiállítás* sokszínű, sokrétű látnivalóit. Nincs nyoma sem a hidegen előkelő galérialevegőnek, amely a mult reprezentatív kiállításait oly döntően jellemezte. Még mintha a kiállítás túlzsúfoltsága is a túláradó szeretet kifejezése lenne, ami szavakra lefordítva talán így hangzana: minél több festménynyel, szoborral, rajzzal, népművészeti remekkel mutatjuk meg nektek, akikkel közös úton, a szocializmus útján akarunk járni, mit tettünk, mit építettünk miután elnyertük szabadságunkat, alkotó művészeink hogyan támogatják a dolgozóknak a haladás érdekében kifejtett közös erőfeszítéseit.

Mindjárt a bejáratnál megállásra int *Szőnyi István Illegális nyomda* című hatalmas, erőteljes vászna. A megvilágítás drámaisága, az alakok jellegzetes mozdulatai, a kompozició feszültsége, a hősi embertípusok nyílt arckifejezései azokat az időket örökítik meg, amikor Románia igazi értékeinek a föld alá kellett vonulni. Fájó emléket idéz fel bennem ez a kitűnő festmény, egyik nagyszerű, bátor újságíró kollégánkét, akit illegális újság szerkesztése miatt végeztek ki. Mennyire közös vágyak, akarások, mártírok vérei pecsételik meg a két nép őszinte barátságát.

*

Fiatal leány szegődik mellém, aki túláradó lelkesedéssel szeretné valakivel élményeit megosztani. Ő hívja fel figyelmemet *Szabó Gy. Béla* két, a valóságot híven visszatükröző, a táj karakterét kidomborító metszetére.

— A mai román művészet minden alkotása egy-egy győzelmi jelentés — magyarázza — egy termékeny, mindenféle tekintetben és természeti szépségekben gazdag ország szédítő iramú fejlődéséről. *Rind Becca „Érkeznek a traktorok"* című festményén az évszázadok óta várt beteljesedés érzelmei sűrűsödnek.

— Az örömnek talán egy felfokozottabb hangja csendül meg *Miklósi* Gábor nagy vásznán, amely egy falu kollektív gazdaságának alapítását jeleníti meg. A sok-sok változatos alak mozgása, a derűt sugárzó arcok a ma valóságát tükrözik vissza. Azt a valóságot, amely a szebb, boldogabb jövendő alapjait munkálja meg.

— A munka értéke és öröme, az építés komolysága, az új szocialista dolgozó jelenik meg előttünk *Moscu* asszony *Élmunkásnő* portréjában. *Popescu* őszinte átéléssel ábrázolt *élmunkás* képmásaiban. Hasonlítanak ezek az élmunkások a mi élmunkásainkra, de nemzeti karakterükben mégis eltérőek a mieinktől és a művészek ezt igyekeznek érvényre is juttatni.

— Hogy a népi demokráciák megnyitották a kapukat minden pálya felé a paraszt- és munkásgyermekek előtt, annak egyik szép, élettel teli képzőművészeti megnyilatkozása *Barabás* István *„Beiratkozás a művészeti iskolába"* című festménye. A rajzot vizsgáló tanár — bizonyára önportré — előtt álló leányka arcán látni a palástolt izgalmat: vajjon megüti-e a mértéket? Az üde gyermekcsoport is a való életet tolmácsolja, mert a román művészek is az vallják elvül, hogy csak az lehet hiteles, ami a realitáson alapszik.

— Mintha az egész mai Románia eleven, lüktető, építő életének a jó munkával együttjáró boldogságnak, a közös nemzeti érzésnek lenne pompás jelképe a *Macovei Ligia* terve után *Tuduc* szövőmester által kivitelezett nagy gobelin, az *Aratás*. Ragyogó színei, nagykultúrájú technikája, üde, szinte daloló ritmusa, részletgazdagsága tökéletesen kifejezi a dekoratív műfaj területén a megújhodott Románia lelkületét.

— A román képzőművészet nagy közös élménye, a felszabadító Szovjetunióval való valóságos és szellemi találkozás sok műalkotásnak szolgált ihletül. *Abrudan Petre „Most értem"* című festménye Sztálin egyik könyvét kezében tartó, elgondolkodó, megviselt munkásasszonyt állít elénk. Öreg, messzenéző tekintete mögött mintha most villannának fel az összefüggések történelmi szükségszerűségei. És hány és hány ilyen öregasszony élhet ma Romániában, akiknek keserves múltjáért a jelen ad kárpótlást.

— *Caragea Boris „Találkozás"* című szoborcsoportja a felszabadító szovjet hadsereg megérkezése okozta örömet örökíti bronzba. A mosolygó kisleányt játékosan magasba emelő szovjet katona gyöngéd mozdulata, a leányka bizalommal teli kedves arckifejezése és a mellettük álló román parasztpár nyugodt derűje mintha azt tolmácsolnák: most már minden jól van, van erős szövetségesünk, aki mellettünk áll, mint idősebb testvér és segít bennünket oda eljutni, ahol ők tartanak.

Még egy búcsúpillantást vetünk *Baraschi* portált díszítő, nagylélegzetű, mondanivalóját tömören s mégis oly közérthetően kifejező többalakos domborművére s az az érzésünk, mintha egy szép utazást tettünk volna a szocializmus építésén munkálkodó testvéri Romániában. Boldogan állapítjuk meg, hogy kalauzaink a leghivatottabbak: a néppel együtt-érző, nagyszerű festők és szobrászművészek voltak.

(dm)

Csütörtök:

Két ünnepi film, magyar dokumentációs alkotások, az „Orosz kérdés" és a „Trubadur" a filmvásznakon

Csütörtökön, rendkívüli műsorként, *két ünnepi film*, a rendes műsor keretében pedig: *színes* és *változatos program* fogadja a filmszínházak közönségét. Mint jelentettük, *Sztálin születésnapján* a *Forum* és a *Szikra*

a „Berlin eleste", illetve a „Sztálingrádi csata"

című, hatalmas szovjet alkotásokat vetíti vásznán, a kétrészes művek mindkét részét egy előadásban. Filmszínházaink ezekkel az előadásokkal kapcsolódnak be *Sztálin*, a Szovjetunió és a világ dolgozói nagy vezére születésnapjának magyarországi ünnepségeibe.

A csütörtöki rendes műsorváltozás során rendezik meg a mozik *Szimonov*

„Orosz kérdés"

című színdarabja hasonló című filmváltozatának új bemutatóját. *Romin* rendező nagy alkotása most ugyanis *magyar hanggal* kerül közönség elé. Amerika két arcát, a monopoltőkések, a dollármilliomosok maroknyi csoportjának háborúra uszító Amerikáját és a dolgozó nép békét akaró Amerikáját mutatja be ez a film. Ennek a két Amerikának összecsapását egy újságíró történetének tükrében ábrázolja Szimonov, a kiváló szovjet író; műve színdarab formájában is (Nemzeti Színház) és a film vásznán is már *nagy sikert aratott* nálunk. A magyar beszéd most még közelebb hozza a dolgozókhoz a híres művet, illetve annak *roppant időszerű mondanivalóját*. A főszerepeket: *Leonid Akszenov, Jelena Kuzmina, Asztangov, Tyényin* és *Nazarov* alakítja. A magyar-hang együttesének élén: *Szakáts* Miklós, *Kiss* Manyi, *Ráday* Imre, *Bodor* Tibor, *Bárdi* György nevét találjuk.

Az „Ünnepi magyar kisfilmhét"

a *Híradó*-mozi eseménye lesz. A híradók eleven anyaga mellett *3 magyar dokumentumfilmet* lát a közönség a kisfilmhét, rövid-filmgyártásunknak ünnepi seregszemléje alkalmával. A *„Sztálin-híd"* című film a főváros új büszkeségének, a Sztálin-hídnak építését, az építés valamennyi munkafolyamatát bemutatja. Többek közt azokat a szovjet tapasztalatok alapján alkalmazott új módszereket is, melyeknek segítségével az eredetileg tervezett 1951 január vége helyett a hidat már 1950 november 7-én átadták a forgalomnak. Erről a dokumentumfilmről meg kell még jegyezni, hogy azt a Híradó és Dokumentum Filmgyár dolgozói *Sztálin születésnapjára felajánlásképpen* fejezték be. A műsor másik filmje, *„A munka hőse"* című dokumentációs alkotás a *Győri Textilművek* sztahánovistájáról, *Balogh* Ferencnéről szól. Baloghné tíz évvel ezelőtt mint segédmunkás lépett az üzembe, ma *sztahánovista*, a *Megyei Tanács tagja* — élete, példamutató munkáját eleveníti meg a film.

A „Trubadur",

Verdi daljátékának olasz filmváltozata a *Fórum* és a *Duna* műsora lesz. Ennek az operafilmnek a bemutatása népi demokráciánk kultúrpolitikai céljait szolgálja; ez a dolgozók széles tömegeivel akarja megismertetni a legjobb zeneszerzők alkotásait. A filmet: *Carmine Gallone* rendezte, a vezetőszerepet: *Gianna Pedersini, Gino Sinimberghi, Enzo Mascerini* és *Vittoria Colonnello* játssza, illetőleg énekli.

Színházi ügyelő

VARGA PÁL, Operánk karmestere orosz szerzők műveit vezényelte a közlekedési alkalmazottak *Harmonia* zenekarának hangversenyén, rátermetten és színes hangsúlyokkal. A műsorból kiemelkedett *Rachmaninov II. zongoraversenye*, amelyet *Erőss* Klára, a kiváló pianista, a mű minden hangulatának árnyalatos szépségét kiemelő játékkal szólaltatott meg. Igen gondos előkészítéssel hangzott fel a *Hovanscsina* előzenéje s *Csajkovszkij VI. szimfóniája* a jólsikerült koncerten.

*

LATABÁR KÁLMÁN MEGGYÓGYULT. *Latabár* Kálmán Kossuth-díjas kiváló művészünk meggyógyult és karácsonykor ismét átveszi szerepét az *Aranycsillag* című nagysikerű operettben. *Hétfőtől kezdve már Latabár játszik a Fővárosi Operettszínházban.*

Előadás a szovjet kórusművészetről

Dr. *Maróthy* János, az *Új Zenei Szemle* szerkesztője a szovjet kórusművészetről tartott előadást.

— Mi a vonzóereje a szovjet daloknak? — tette fel a kérdést —, mi teszi élenjáróvá művészetüket? Nem a szovjet nép különleges tehetsége, hanem a szovjet társadalom szerkezeti sajátosságai. Az a tény, hogy megszűnt a kizsákmányolás, nincsenek ellentétes érdekű osztályok s így a művészet széles tömegek érzéseinek válik a megszólaltatójává. Másszóval: *a művészet a népé!* Ez hatásuknak a titka.

A tömeg-ének kettős hagyományra támaszkodik: a népi kórusművészetre és a klasszikus szerzőkre (*Glinka, Musszorgszkij* kórusai), október dicső forradalma tárta fel azonban a fejlődés igazi lehetőségeit és emelte magas színvonalra a cári idők elmaradt népeinek zenekultúráját. Megváltozott a társadalom gazdasági alapja, megváltoztak a művészi alkotás alanyi és tárgyi feltételei is. *A szovjet zeneszerzők a nép számára alkotnak, tehát odaadással, szeretettel viszonyulnak a népdalhoz.* Kórusműveikben akár népi dallamokat dolgoznak fel, akár önálló motívumokra épülnek ezek, a nép érzés- és gondolatvilágát szólaltatják meg, kifejlesztik a népi kifejezésmódot és ennek különösen akkor van jelentősége, ha arra gondolunk, hogy a tőkés országok az önmagáért való művészet ürügyén megvetik a népi kifejezésmódot.

— A szovjet kórusok nemcsak Moszkva hangversenytermeiben szerepelnek, hanem távoli vidékeket is felkeresnek és párlfogolják a helyi műkedvelő énekkarokat. Moszkvában középiskolás színvonalon *kórusiskola* is működik.

— Mi akkor tanulhatunk a szovjet énekesektől — fejezte be *Maróthy* János —, ha a mély és őszinte művészi kifejezésmód mellett *a néphez fordulunk.*

Az előadás után vita következett, amelyben elsőnek *Csenki* Imre, az *Állami Népi Művészegyüttes* vezetője szólalt fel hangsúlyozva, hogy a szovjet kórusművészetben olyan *új világot technikát, művészi kifejezésmódot* ismertünk meg, ami a felszabadulás előtt nálunk ismeretlen volt. Dalárdás álkultúrában éltünk, ami nem volt magávalragadó és nem szólt a tömegekhez. Idegen volt tőlünk az orosz népi többszólamúság s azt hittük, csak az a népdal, amelynek a szerzője ismeretlen. Hiányzik nálunk az átélés bensősége s a hangnak nincs vivőereje, mert nem fordítunk figyelmet a hangképzésre. *Bartók* és *Kodály* korszakalkotó, polifonstílusú munkássága még mindig nem talált eléggé utat a széles tömegekhez s hogy ez a találkozás megtörténhessék, *könnyen énekelhető, jó művekre van szükség, meg kell ismernünk a szovjet kórustechnikát, hangszerelést,* de ne nézzük le a sokat ócsárolt homofóniát, hanem próbáljuk meg *népdalaink homofon feldolgozását.*

Vásárhelyi Zoltán, a *Honvéd Művészegyüttes* Kossuth-díjas karnagya hozzászólásában — többi között — *az új szovjet zene szocialista tartalmára* utalt és arra a körülményre, hogy a jól sikerült *szövegfordítás* is jelentős tényezője a sikernek.

Ezután a Zeneművészeti Főiskola *DISZ-kamarakórusa* adta elő *Stogarenkó* és *Majboroda* kórusait, majd a *Honvéd Művészegyüttes* következett *Pödör* Béla vezényletével. *Majboroda* és *Kompanyejec* szerzeményeit megújráztatta a közönség. A szólókat *Cserhát* Zsuzsa, *Kelen* Piroska, *Harangozó* János és *Szabó* István énekelték. Az előadást az MSZT és a Zeneművészeti Szövetség rendezte.

Boldog gyermekek közt

a rádió »Jó tanulással a békéért« pályázatának díjkiosztásán

Szerdán délután a Rádió VI. számú stúdiójában vörösnyakkendős úttörők, meghívott leánykák és fiúcskák gyűltek össze. A Rádió Hivatal meghívott vendégei, 10—14 éves gyermekek. És hogy nagy szeretettel várták őket, annak bizonysága a gazdag büfféasztal, rengeteg finomsiklandó szendviccsel és édességgel, a tiszteletükre ellátogatott ifjúsági énekkar s az elnökség, amelyben ott foglalt helyet *Nemes* Dezső, a népművelési minisztérium főosztályvezetője, *Szirmai* Éva, az Úttörő Mozgalom főtitkárhelyettese, *Kónya* Lajos Kossuth-díjas költő, *Szirmai* István, a Magyar Rádió vezérigazgatója és *Sándor* György, a Rádió ifjúsági osztályának vezetője.

A ragyogó gyermekszemekből kíváncsi pillantások vetődnek az elnöki asztal mellett felhalmozott jutalmakra. Van ott: egy gyönyörű *női bicikli, ródlik, sílécek, rádiókészülékek, légpuskák* és sok-sok *könyv*. Most, az ünnepélyes alkalomkor kerül sor annak az óriási sikerű pályázatnak jutalmazására, amelyet a Magyar Rádió Hivatal ifjúsági osztálya a kultuszminisztériummal együtt november 1-én hirdetett meg: *„Jó tanulással a békéért!"*. *Sándor* György szavaiból megtudjuk, hogy *több mint 200.000 gyermek* vett részt a pályázaton s a pályázat híre eljutott a legeldugottabb tanyai iskolákba is. *Kónya* Lajos üdvözlőbeszédében örömmel állapította meg, hogy a békéért vívott küzdelemben ott vannak a felnőttek mellett a gyermekek, akiknek pályázati munkáiból *meglepő érettség* csendül ki. *Ifjúságunk átérzi a tanulás jelentőségét, értékét a békeharcban és formába tudja önteni gondolatait.*

Szirmai István vezérigazgató nyujtotta át a pályázat nyerteseinek az ajándékokat, minden kis nyertes pályázatából idézve néhány gondolatot. *Koncz Éva, a csepeli általános iskola nyolcadikos tanulója nyerte a kerékpárt;* kis novellájában plasztikusan foglalta össze az ifjúság feladatait. *Kelemen Lászlónak* azzal nyujtota át Szirmai István a jutalmat, hogy legyen ő is olyan harcosa a békének, mint *bányász nagyapja, akiről verset írta.* Sorban veszik át a boldog jutalmazottak a gyönyörű fényképezőgépeket, rádiókat, ródlikat s a *baiai Tapasztalatcsere Iskola ifjúság kapta a legértékesebb ajándékot jó munkájáért: egy mikroszkópot.*

A piros gyermekarcok még jobban kigyulladnak, amikor boldogan szorítják magukhoz a megérdemelt jutalmat és a szünetben nem is annyira a büffé érdekli őket, mint a kapott ajándék *Barna* Mihály, tószögi kisfiú talán semmiért nem adná oda légpuskáját és nagy szakértelemmel kattingatja ravaszát. Meg is jegyzi Sándor György, hogy nem szeretne veréb lenni Tószög határában. Barna Mihály ötödikosztályos tanuló verset küldött be a pályázatra.

Hartai István Haidúhőszörményből jött fel édesapjával. Ő is verssel pályázott. Jólcsendülő rímekben, okosan és találóan foglalta össze az úttörő kötelességeit:

„Bárhol vannak bajban lévők
Betegek vagy szenvedők,
Segíteni megjelenünk,
Azért vagyunk úttörők."

Az ünnepség második részében hangversennyel kedveskedett a Rádió a kiváló eredményeket elért gyermekeknek. A Rádió vezérigazgatója pedig azzal búcsúzott tőlük, ne szűnjön meg a kapcsolat az ifjúság és a Rádió között: „tiétek az ország, tekintsétek tiéteknek a Rádiót is."

Találkozás a Kremlben

Írta: Borisz Gorbatov

III.

— Ime, ezt jelentik ezek a tények, Voronyko elvtárs — folytatta Sztálin. — Megszületett a sztahánov-mozgalom s vele együtt rögtön megjelentek a mozgalom ellenfelei, ellenségei is. Mindig így szokott lenni. A régi mindig az új útjában áll. Az új mindig csak a régivel vívott harcban győz — nézett az elcsöndesült Andrejre és összehúzta a szemöldökét. — Nos, számoljon be részletesebben nekem a sztahánov-mozgalom ellenfeleiről. Kik ezek? Ki áll mögöttük? Milyen reális erőt jelentenek? Ki akadályozza még a mozgalmat? Milyen intézkedéseket kell tennünk, hogy segítsünk?

Már nem ült, a szobában könnyű, neszteln léptekkel hol fel-alájárkált, hol meg egyszerre megállt, hogy új kérdést tegyen fel, vagy meghallgassa a választ.

Andrej most már igyekezett mindent elmondani. Mielőtt válaszolt volna, visszaidézte emlékezetébe a történteket, valóságos csoda történt vele: élesebben kezdett látni! És az, ami előbb vélellennek, jelentéktelennek, figyelemre méltatlannak tűnt előtte és ami mellett, előfordult, bosszankodva ment el — most egyszerre új megvilágítást nyert, jelentőséget és értelmet kapott.

Sztálin láthatóan elégedett volt válaszaival.

— Lám! És még azt mondja, hogy fiatal vezető! — kiáltott fel egyszerre vidáman, megállva Andrej előtt. — Hallgatja az ember és kitűnik — nagy államférfi!

— Oh dehogy, Ioszif Visszárionovics!... — szabadkozott, de azért örült is Andrej.

— Hisz Sztahanov sem tartotta magát államférfinak, amikor rekordteljesítményébe fogott? — mosolygott Sztálin. — Hiszen ön is csak a saját „Meredek Marija"-jára gondol.

— Igaz, de . . . — mosolyodott el Andrej is.

— És országos mozgalom lett belőle. Ez pedig nem véletlen! Megérett a helyzet. Elég volt egy szál gyufa. Hiszen Ön is vájár, igaz? — kérdezte váratlanul Sztálin.

— Igen...

— Milyen képzettsége van?

— Összesen hét osztály...

— Összesen hét osztály! — ismételte mosolyogva Sztálin. — Hát volt a forradalom előtt akár egy bányász is, akinek hétosztályos képzettsége volt? Fejtőkalapáccsal dolgozott?

— Igen... fejtővel...

— Nos, milyen szerszám? Jó?

— Nem lehet rá semmi rosszat mondani — megfelelő szerszám.

— És nem avult még el a fejtőkalapács?

— Hogy gondolja, Ioszif Visszárionovics, — csodálkozott Andrej. — Csak nemrég vezettük be és tanultuk meg a kezelését.

— No, rendben van! Tegyük fel! — egyezett bele nevetve Sztálin. — Mégse egyszerű csákány.

— Összehasonlítani sem lehet! — kiáltott fel Andrej. — Gép!

— És hogy dolgoznak Önöknél a fejtőgépek?...

— Nálunk nincs fejtőgép . . . Inkább a lejtős rétegekben . . .

— Nos és hogy dolgoznak a lejtős rétegekben?

— Nem tudom . . . Nem érdeklődtem iránta... — ismerte be zavartan Andrej.

— Elég helytelen, hogy nem érdeklődött utána — mondotta — Sztálin. — Egy pártmunkásnak minden iránt érdeklődnie kell.

— Most majd érdeklődni fogok — mondta sietve Andrej. — És megírom Önnek.

— Megírja? — húzta össze szemöldökét Sztálin. — Nono, ügyeljen, tartsa be ígéretét! Várom levelét! — és tréfásan megfenyegette pipájával.

— Feltétlenül megírom Önnek... — ismételte Andrej.

— De nemcsak a fejtőgépekről írjon. Általában a bányamunka gépesítéséről. Minket itt, a Központi Bizottságban különösen érdekel ez. Éppen a gépesítés, az új technika az, ami más tényezőkkel együtt segít nekünk felszámolni a fizikai és szellemi munka közti évszázados ellentétet és segít abban, hogy minél gyorsabb ütemben eljussunk a kommunizmushoz. Ön, hogy gondolja, Voronyko elvtárs? — kérdezte egyszerre és szemében vidám szikrák ragyogtak, — elérjük mi együtt a kommunizmust?

— Ez a mi egész munkásosztályunk szilárd meggyőződése — felelte lelkesen Andrej.

— Én is úgy gondolom: elérjük! — mosolygott Sztálin. — Csak az kell hozzá, hogy országunkban minden ember Sztahanov módszerekkel dolgozzék...

— Sztálini módra — mondta alig hallhatóan Andrej.

De Sztálin nyilvánvalóan már nem hallgatott rá. Félig az ablak felé fordult, meggyujtotta kialudt pipáját és néhány pillanatig elgondolkozva nézte a kremli fenyőket, amelyek a zuzmara ezüstös csillagaitól voltak ékesek.

Andrej felemelkedett a karosszékből. Úgy látta, ideje, hogy elmenjen és ugyanakkor nem volt kedve távozni. Drága volt minden, Sztálinnal töltött perc. Ezek a percek Andrejnek most már egész életére emlékezetesek maradnak.

— Köszönöm, Ioszif Visszárionovics! — mondta halkan, de teljes szívéből.

Sztálin megfordult, odament Andrejhez.

— Én köszönöm Önnek! — mondta melegen és kezét nyujtotta.

— A levélről ne feledkezzék meg! — emlékeztette vidáman, amikor Andrej már az ajtó felé tartott. — Várom!...

utca 3.:/ hozza forgalomba,
kezésére s azok árát a nevez
golási és a kezelési költség
meg.

Budapest

A mi

gatán el
népellenes
i
Ahhoz, ho
legmesszebbi

Fe

az

biztos

Az Öregsé

dec. 2-án, 3
feleket. Dec 6-tól kezdve mindkét osztály VII, Péterfy Sándor-u. 14. szám alatt található, a MABI épületében.

erősebb nyomására a kormány állí-

TENGERI

Gy. Szabó Béla

festő

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Szabad Nép

Megjelent: 1948 DEC. - 2.

Három kiállítás

Benedek Jenő

Sötét, szinte komor hangulatúak Benedek Jenő nagyméretű olajfestményei. A Szolnokon élő művész az alföldi tájat drámai feszültséggel, kissé patetikus előadással ábrázolja. Képein javarészt rajzban jót megszerkesztett, formailag szélesen, nagyvonaluan egybefoglalt figurák szerepelnek. A háttér sötétségéből kivillan az arc világító, meleg szine, lovas kompozicióin a lovak vakító fehér foltja. A szineknek ez az éles ellentéte mégis kicsit kiegyensúlyozott. Festői előadásmódja, képfelületeinek megmunkálása komoly értékeket tartalmaz. Benedek Jenőt sűrűvérű, drámai előadásmódja, nagyvonalúsága, festői látása komoly feladatok megoldására teszi hivatottá. A színek indokolatlan sötétségéből meg kell keresnie a kivezető utat. (Népművelési Központ, Rákóczi-út 30.)

Gy. Szabó Béla

Az erdélyi Gy. Szabó Béla neve nem ismeretlen a magyar művészet kedvelői előtt. Az a néhány nyomata, amely eddig kiállításokon szerepelt, mélián felkeltette az érdeklődést iránta. A Szamospart kanyargó vonalát, az erdélyi táj gazdagságát, a havas domboldalak megejtő szépségét tárja elénk fametszeteiben. Mondanivalóban nem egyoldalú. A tájak nagy nyugalmát, a természet ezer arcát megörökítő szeretet mellett, megszólal benne a szociális érzéssel, mély humánummal telített művész, aki Dózsa György, Ezse Tamás portréit vési fába és a Radescu-kormány elleni tüntetést is megörökíti.

Duray Tibor

Duray romantikus felfogású művész, aki a valóság reális elemeit valami földöntúli ábrándszelleműséggé jeleníti meg vásznain. Gazdag festőisége, nagyvonalú előadásmódja freskófelületek megoldására utal. Olajfestményein a leggyakoribb motívum az ember. Nagyméretű aremásaival az ember belső karakterének kifejezésére törekszik. Művészetének forma elemei viselik csupán magukon a reális jeleket, tartalmában a földtől elszakadt álmodozó, aki számára az ember, a tárgy és a természet csak festői jelenségek, minden tudatos társadalmi összefüggés nélkül. Érett művész látása és tehetsége révén Duray Tibor ennek többre hivatott. (Dózsa Miklós szalon, Sztálin-tér 2.) **F. A. E.**

évi február hó 9-én a vállalkozó
y L. Arpád kalocsai érsek ur he-
ly összeget mult évi november hó
legezve, ebből az összegből ugya-
cégnek végkielégitésül 6586 K.
vezető épitész urnak pedig 2400
l az egész költséghátralék most

elettel fekérem Nagyméltóságo-
kezési ügynek befejezett voltát
i, mint a nagyméltóságu magyar
iszter ur által is elismertetni,
anomat is értesiteni, egyuttal
a győri székesegyház gobelin
ől és székeskáptalantól teljesi-
az iratok között fekvő elismer-
méltoztassék.

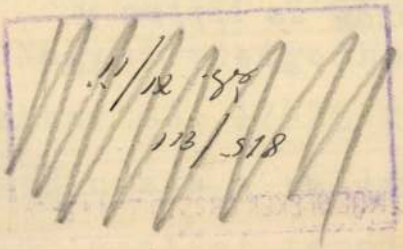
Gy. Szabó Béla

Önarckép, rajz

repr

Pásztortűz

1944. II. é.

érsek ur és gróf Széchényi Mi
kéresének fel, 1-1 negyedrész
müemléki javadalom terhére le

Gy. Szabó Béla

Biri kutyája

c. rajza repr.

Paizkortűz

1943. 492. l.

Bivalyok c. rajzá
repr. u. o.
507. l.

./.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
491 1914 szám
Érk.: 914 07 jún. hó 25 n.

rszágos bizottságának.

Budapesten.

---

kápolna fenntartására szolgáló évi
lását tartalmazo számadását az orso-
letve annak főnöke Schlosser Károly
hó 13 án megküldötte tekintetes

Gy. Szabó Béla

A Képzőművészek Szabad Szervezetében *(Andrássy-út 69.) láttuk Gy. Szabó* Béla gyüjteményes fametszet-kiállítását. A nagy technikai tökéllyel készült fametszetek az erdélyi ember müveskedő kedvtelését mutatják, bár stilusban és szellemben konvencionálisak és ritkán lépnek túl az illusztráción.

Független Magyarország
1948. nov. 2. (Kéz kiállítás.)

dr.D.I.Bpest,VIII.Rökk Sz.u.5.I.2.

GY. SZABÓ BÉLA

101.	Lovak, fametszet	300.-
102.	Ruhamosás, fametszet	300.-
103.	Bozótban, fametszet	250.-
104.	Kún gyerek, fametszet	300.-
105.	Halászok, fametszet	300.-
106.	Szánkózók, fametszet	250.-
107.	Bozót télen, fametszet	250.-
108.	Hármas önarckép, fametszet	200.-
109.	Juhász, fametszet	200.-
110.	Tél, fametszet	200.-

Nemzeti Szalon

1944. május

Barabás Miklós Céh

Kiáll-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

1.46

Gy. Szabó Béla

Fekete fenyő

TÍZ BELGA MŰKRITIKUS EGYETÉRT...

Ez nagyon ritka eset nemcsak Belgiumban, bárhol a világon. Ime a története:

J. Bosmant, Liège város Szépművészeti Múzeumának főszakértője 1955-ben Kolozsváron megismerkedett Gy. Szabó Bélával és Benczédi Sándorral, s Belgiumba való visszatérése után lelkes cikket írt művészetükről. Benczédi Sándort, a szatirikus kisplasztika kitűnő művelőjét e cikk nyomán fedezték föl külföldön is, itthon is... Gy. Szabó Bélát viszont, akit itthon már évtizedek óta rendkívüli tehetségként tartottak számon, akit évekkel ezelőtt állami díjjal tüntetett ki a kormány, — a nagy fametsző hagyományokkal rendelkező Belgium csak akkor fedezte fel magának. J. Bosmant már kész tervvel tért vissza Liègebe. Hozzálátott Gy. Szabó Béla ottani kiállításának megszervezéséhez. 1956 december 8-án végül 62 (itthon részben kiállított, részben ismeretlen) Gy. Szabó fametszetet rendeztek el a liègei Szépművészeti Múzeum legszebb, legnagyobb termében. Egy hónap múlva — 1957 január 6-án — rendkívüli sajtó- és közönségsikerrel zárult a kiállítás, amelynek anyagát *Brüsszel*ben is megtekinthette a közönség. (1957 február 8-tól 22-ig).

A két kiállításról mintegy tíz bírálat jelent meg a legkülönbözőbb politikai beállítottságú és művészi felfogású liègei és brüsszelli lapokban. A műbirálók valamennyien hivatkoznak J. Bosmantra, aki az ünnepélyes liègei megnyitón nagy elismeréssel ismertette Gy. Szabó Béla, „a nemzetközi jelentőségű művész" életét és „csodálatos fametszeteit". Többek között ezeket mondotta: „Gy. Szabó Béla műve hatalmas: 8000 rajz, pasztell és 660 fametszet. Annak, aki tudja, hogy a fametszés milyen igényes munka, annak, aki tudja, hogy Gy. Szabó Béla minden metszetéről kézzel készíti a levonatokat, — annak sokat mondanak e számok, különösen, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy a hatalmas mű alkotója mindössze 51 éves. Gy. Szabó Béla aszkéta ember, aki egész életét, életének minden pilanatát igényes művészetének, rendkívül tudatos munkájának szentelte, annak a művészetnek, és munkának, amelynek nincs versenytársa. Ugyanakkor érzékeny lélek is, tele szeretettel és lelkesedéssel..."

A többi kilenc műkritikus teljesen egyetért J. Bosmant elragadtatott hangú értékelésével. V. M. írja a *Gazette de Liège*-ben: „Gy. Szabó Béla műve... párját ritkítja." „Nem is tudnók mindazokat a fametszeteket fölsorolni, amelyek különösképpen megragadták figyelmünket, mert e metszetek mind egy érzékeny és finom, és a lehető legtökéletesebb mesterségbeli tudással létrehozott művészet termékei..." „Gy. Szabó Béla vergiliusi művészete mindenekelőtt őszinte és nagyon tudatos művészet. Nincs olyan ember, akit közömbösen hagyna." „Ez a művész — írja Pierre Simon *Egy jelentős fametsző* c. cikkében — megérdemli, hogy korunk legnevesebb mesterei közzé iktassuk." „... íme Gy. Szabó Béla különös érdeme, ritka erénye: nála a technika bármilyen kápráztató legyen is, az érzékenységet szolgálja. Kétségtelen, a fehér és a fekete neki megfelel, kitűnően szolgálja az ő aszkétikus természetszeretetét, amelyből gyakran hiányzik az ember, de ez a szeretet megokol, vezet, parancsol a fának, és stílust kölcsönöz neki." „És meg kell még említenünk a fametszőnek a könnyű lombok, a villódzó patakok és a tompa muzsikával hulló csendes eső iránti sajátos érzékenységét." „Amikor a művészet hasonló csúcsokra emelkedik, nem törődik többé műfaja meghatározásával és a címkékkel. Ábrázol-e embert? Nem ábrázol embert? — Nem fontos. Az az ember, aki megtalálta és bátran tökéletessé tette a neki leginkább megfelelő kifejezési eszközöket, mindig megnyeri szivünket, szellemünket." Paul Caso a *Le Soir*-ban „csodálatos szépségű tájakra tárt ablaknak" nevezi Gy. Szabó Béla művészetét. „Ez a művészet nem egyszerűen fába vésett rajz. A művész érzékenysége a legnagyobb változatosságú színpompát... kölcsönzi ezeknek a műveknek" — írja André Claude a brüsszeli *Drapeau Rouge*-ban.

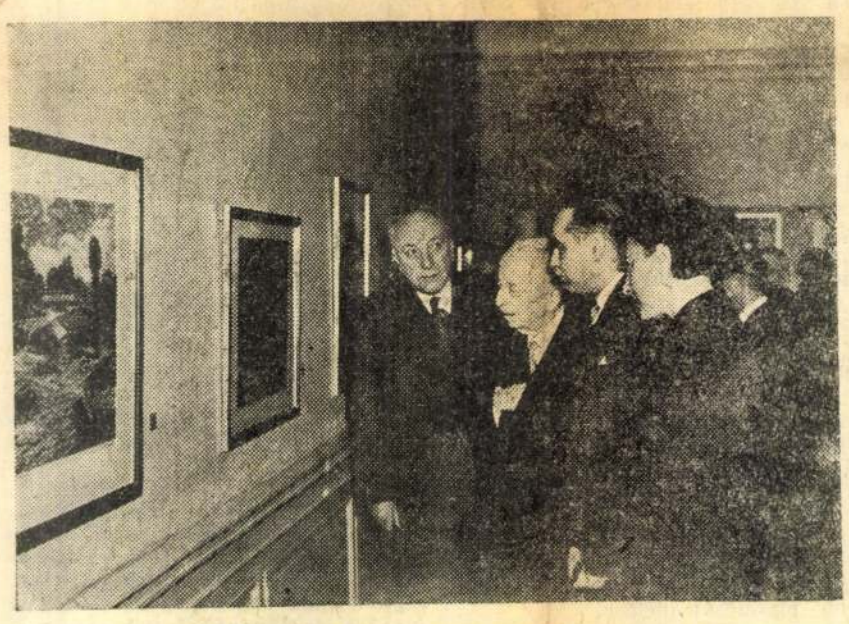
Gy. Szabó Béla valamennyi belga műkritikusa megegyezik abban, hogy hazája szépségeit rendkívüli tehetséggel „megéneklő" művész munkáiban gyönyörködhettek, örülnek annak, hogy végre felfedezték ezt a ritkaszépségű művészetet és a belga művészet barátjává fogadhatják alkotóját. Néhányan közülük emlékeztetnek arra, hogy Belgiumban Liège a fametszet-készítőknek s a fametszet-kedvelőknek többszázados hagyományokkal rendelkező városa, és ma is igen igényes a kiállításokat látogató közönsége. Ennek a közönségnek a tetszését megnyerni nagy dolog, hiszen ez a város a XVI. századtól kezdve olyan jelentős fametszőknek volt a bölcsője, mint Suavius, Varin, Valdor, Demarteau, Duvivier... És itt, ebben a városban írták Gy. Szabó Béláról, hogy: „Vergiliusi művészete korszakot jelez a Belgiumban megrendezett külföldi kiállítások történetében." A kolozsvári művész tehát ott szerzett teljes elismerést, ahol nem volt könnyű versenyre kelni a már ismert nagy művészekkel!

A *Belgique-Roumaine* c. időszaki folyóirat 1957. évi 1. száma nagyrészt Gy. Szabó Béla belgiumi sikerével foglalkozik. Közli a művész öt fametszetét, a kiállítás teljes katalógusát, részleteket J. Bosmant megnyitó beszédéből, szemelvényeket a bírálatokból, fényképet a kiállításról és — egy fényképes cikket Kolozsvárról... (Idézzük a cikk első mondatát: „Akkor, amikor felfedezzük Gy. Szabó Bélát, ismerkedjünk meg közelebbről a várossal is, Kolozsvárral, ahol lakik...")

Gy. Szabó Béla nem vehetett részt belgiumi ünneplésén. Levélben mondott köszönetet a kiállítás rendezőinek, és a kiállított 62 fametszetet Liège Szépművészeti Múzeumának ajándékozta. A város vezetősége hivatalos levélben fejezte ki a művész iránti nagyrabecsülését, és Liège Tiszteletérmével tüntette ki.

Büszkén jelentjük olvasóinknak egyik kiváló képzőművészünk nagy külföldi sikerét. Gy. Szabó Béla fametszetei azóta tovább hódítanak külföldön. Pillanatnyilag három világvárosban, három földrészen nyílt újabb kiállítása: Moszkvában, Tokióban és Buenos-Airesben.

PANEK ZOLTÁN

A liègei kiállításon

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285
Élet és tudomány

...LGY

Fuchs E. Szidónia rajza

Rózsika néni figyelmesen megnézte. Megvillant a szeme.

— Bácsi? — dünnyögte. — Ej, ugyan! Maga aránylag még egészen jó bőrben van.

És kényelmesen leült.

Selyem Álmos úgy érezte, mintha hideg vizet öntöttek volna a magyar irodalom metaforái közé. „Jó bőrben van." Hallatlan! Micsoda súlyos irodalmiatlanság! És ez az ember él, nevet, álmodozik, mint egy Selyem Álmos vagy a nála lényegesen kisebb írók.

Rózsika néni még hozzá tette:

— Nem szúrok ki magából negyvennél többet.

Selyem Álmos enyhén elszédült, mint amikor a vonatról a tármás peronra lépett. Ez a barbár „nem szúrok ki" teljesen lesújtotta.

Rózsika néni összehúzta sűrű, sötét szemöldökét. Megint megvillant a szeme.

— Mit gondol, én hányas vagyok? — kérdezte.

— Negyvenes, — nyögte Selyem Álmos puszta udvariasságból. Legszívesebben elzavarta volna az asztaltól, de a „humanizmus" ugyebár... „az egyetemes emberi boldogság"... nem, nem szólhatott; el kellett viselnie a „demokratikus lökdösődést."

— Haha — nevette Rózsika néni. — Már a hatvankettediket rongyolom. Ugye, milyen jó tartásom van?

Selyem Álmos megnézte az arcát. Igen, tolakodóan egészséges, derűs volt ez az arc, amely el tudja viselni az idők viharait. Ez a tolakodó nyugalom éppoly elviselhetetlennek tűnt, mint a szavaiból kicsapó nyers nyelvi dilettantizmus. Hevesen gondolkozott a válaszon, de előbb gondosan összehajtotta tanulmányát, nehogy beleragadjon valamelyik barbár kifejezés. Kicsivel később mélyen belehajolt Rózsika néni arcába.

— Úgy van — mondta. — Magának nagyon jó tartása van. Olyan méltóságos.

Rózsika néni megvetően elbiggyesztette a száját.

— Ugyan hagyja ezeket a szép szavakat. Nem voltam én méltóságos soha semmiben. Én egyszerűen csak ember voltam mindig. Jó ember. Hekkné a múltkor is azt mondta: „Rózsika néni, maga olyan jó, mint az isten."

Meghatottan pillogott, aztán megkérdezte:

— Nem iszunk meg egy féldecit?

Nem várt választ. Intett a pincérnek, sőt gyerekes vidámsággal oda is kiáltott:

— Kedvesem, rittyentsen ide két likszirt.

— Elixir — javította ki sóhajtva Selyem Álmos és rettegve körülnézett, vajon mit gondolnak róla most az emberek? Borzasztó helyzet! De az emberek nem gondoltak semmit: aludtak, éltek, nevettek, vallomásokat mondtak egymásnak, nem törődtek a XIX. század magyar irodalmának metaforáival.

— Isten, isten — koccintott Rózsika néni s megnyalintotta a pálinkát. — Stramm ital — mormogta, majd gyengéd érdeklődéssel megkérdezte: — Az előbb valami papirokat tett el. Szokott talán olvasni?

— Néha — válaszolta Selyem Álmos s egy pillanatra megvillant szeme fehérje, mint a martiroké. A plafonra nézett, hátha megnyílik s a magasságos eszmék angyalai kiemelik őt ebből a kóttőietlen helyzetből. Rózsika néninek úgy villant meg a szeme, mint aki felfedezte útitársa valódi lelkiállapotát, de nem tért el eredeti gondolatától.

— Az jó, az kitűnő — kiáltotta. — Én is szeretek olvasni. Éppen most fejeztem be egy könyvet. Nagyon szeretem az irodalmat. Tudja, az írók valahogy belenyúlnak az ember belsejébe. Ott van az a könyv is például, amit most fejeztem be. Enyém a boszszú... olvasta? Látom a fizimiskájáról, hogy nem. Pedig nagyon óriási mű. Képzelje el, hogy amikor a férfi már aljasul dörzsölte a kezét, a nő egyszerűen lelőtte.

Selyem Álmos elborzadva nézett reá, valahogy úgy, mintha valami sötét antik tragédia főhőse lenne, aki nem tehet mást: megadja magát az elháríthatatlan végzetnek. De azért megszólalt. Akarata ellenére metsző éllel suhintott a hangja.

— Én műveltebb dolgokat olvasok. És jobb volna, ha maga is feljönne a Hádesz öléből a kultúra...

— Ej, na. C. c. c. — mondta Rózsika néni. Már rég figyelem magát. Csak gúnyolódik velem. Kár. Maga biztosan nagyon művelt, sok iskolát járt ki, amíg én a varrógép fölött görnyedtem... Szép nagy szavakat tud, de nekem szívem van. Hekkné a múltkor is azt mondta: „Rózsika néni, maga olyan jó, mint az isten." Nem tudom, kinek az öléről beszél, mit csináljak? Az uram hegesztő volt s én harminc éve vagyok özvegy. Az uram is jónak tartott engem. Ó, még ma is emlékszem arra, amikor haldoklott szegény. Te jóságos isten, be szép jelentet volt az. Az egyik szeme fel volt már akadva, és még akkor is így szólt: „Rózsika, te olyan jó vagy, hogy férjhez kell menjél, ha én meghalok. Menj férjhez, Rózsika, mert az özvegy olyan, mint a fekete kabát."

Patakzottak a könnyei.

— Én nem vagyok bigó vallású, de azért akkor imádkoztam, hogy szenvedések nélkül haljon meg az a drága jó ember. Úgy is halt meg. Nyikket se mondott s kész volt. Nemrég a filmen is mutatak egy ilyen szép halált. Ó, a becsületes, egyszerű, dolgos emberek meg is érdemlik a szép halált.

Kicsit hallgatott, leitatta nagy szempilláiról a könnyeket. Aztán elmosolyodott.

— Szereti a filmet?

— Nem szeretem — mondta Selyem Álmos kegyetlen gúnnyal. — És nem szeretem az önéletrajzot se. Nagyon dilettáns műfaj...

— Kár, kedves fiam, nagy kár. Én például szeretem a filmet. A múltkor megnéztem „A kamillás hölgyet", még sírtam is. Látja, az ember bűnös, meg az élet úgy dobigálja, hogy hangos jajdulással kopik le róla a zománc... az nagyon fáj. Nem szereti az önéletrajzot, mert az olyan... micsodás. Hát az embert szereti? Mert mindegyikünk sorsa azonos, még ha egyik-másik nemtudomkinek az öléből való is. Mind „A kamillás hölgy" sorsára jutnak, mind, minden ember. Aj, be szépen mondta Hekkné a múltkor: „Rózsika néni, ebben az igazságban nagy a vélő."

Amikor meglátta Selyem Álmos gúnyos mosolyát, hirtelen mélyen elpirult. Gyorsan felállt s halkan, de nagyon indulatosan ezt mondta:

— Nem szép, hogy lenézi az embereket.

Harag és méltóság volt a tartásában, amellyel kiment az étteremből.

Később Selyem Álmos is kiment az étteremből s fellengzősen sétált a sínek mellett. Hirtelen meglátta Rózsika nénit is, aki szomorúan állott a csomagja mellett s könnyes szemmel a messzi hegyek felé nézett.

Selyem Álmos szívén apró fájdalom suhant át, de hamar elfeledte, hamar visszatért emelkedett, méltóságos magánvilágába.

És ahogy egyre feljebb jutott ebben a légies, tiszta, elvont világban, váratlanul nagy sikoltozásra lett figyelmes.

Megfordult.

Ereiben megfagyott a vér és feljajdult.

Egy teljes gőzzel robogó tolatómozdony előtt állott. Már érezte a forró gőzt, érezte az elkerülhetetlen, rettenetes, borzalmas halált. Szemét lehunyta, mint aki megadja magát.

Érezte, hogy valami hatalmas erő mellen ragadja. „A halál" — gondolta, és elveszítette eszméletét.

Nem, nem a halál volt.

Rózsika néni ragadta mellen s hihetetlen erővel kilódította a sínek közül. Aztán letérdelt mellé.

— Na, mit bámészkodunk? — kiáltotta az utasokra. — Hamar vizet!

Erőteljes mozdulatokkal kigombolta Selyem Álmos ingét s dörzsölni kezdte a szive táján.

Selyem Álmos kinyitotta a szemét.

Amikor meglátta Rózsika néni aggódó arcát, amikor meghallotta halk, anyás duruzsolását, a szégyen pirja öntötte el arcát. Úgy érezte, most rögtön porba omlanak a XIX. század magyar irodalmának fenséges és magányos metaforái...

KORUNK

dalmi életünk legjobbjai is derekasan kiveszik részüket a *Korunk* új számának gazdagitásából. Miskolczy Dezső akadémikus a tudományos bizonyitékok egész sorával cáfolja azokat a hiedelmeket, amelyek szerint a tehetség valami természetfölötti, csodálatos tulajdonság. A kiváló ideggyógyász professzor kimutatja, hogy a tehetség és lángész sajátságos, anatómiailag kimutatható agyrendszernek köszönhető. A tehetség alapja tehát materiális tényezőkből, az agyvelő nagyságából, tekervényeinek gazdagságából, az agytekervényekben elhelyezkedő idegsejtek szokatlan nagyságából és számbeli felszaporodásából következik. „A lángész — irja Miskolczy — az objektív elemzés számára hozzáférhető életmegnyilvánulás és nincsen szükség annak semmiféle metafizikai taglalására, misztikus ködbe burkolására, mert ez csak zsákutcába vezet."

Az ideológiai tisztánlátásért, a dogmatizmus, a kérdések vulgáris leegyszerűsitése ellen küzd a *Korunk* igen szinvonalas tudományos cikkeiben. Nagyjelentőségű Szabédi László tanulmánya, amely a marxista esztétikában a visszatükrözés-elmélet alapján kialakított és közhelyként emlegetett tételeket veszi vizsgálat alá. Az eddigi felfogás kizárólagosként hirdette a művészi alkotás képszerűségét. Szabédi kimutatja, hogy a képszerűség nem döntő és nem egyedüli feltétele a művészetnek. Tételét röviden igy fogalmazza meg: „a képeknek csak egy része művészi alkotás, a művészi alkotásoknak csak egy része kép." Tanulmánya további részében részletesen elemzi, hogyan kell helyesen értelmezni azt a tételt, hogy a művészet a valóságot tükrözi.

Demeter János az állam és jogelmélet területén helyez új megvilágitásban olyan kérdéseket, melyeket eddig teljesen tisztázottnak tekintettek. Példaként megemliti az állam szerepének új megvilágitását, az állami funciók tanának kiegészitését. Tanulmányában megállapitja, hogy a dogmatikus torzulások felszámolása az állam- ás jogtudományban igen hasznos és termékeny folyamatot indított meg.

Az általános és ideológiai kérdések mellett a *Korunk* nem hanyagolja el a sajátos hazai magyar művelődési és történelmi események tükrözését sem. Két cikk foglalkozik az 1907-es parasztfelkeléssel, Egyed Ákos a felkelést általában, Balázs Péter annak csángó vonatkozásait ismerteti. Kelemen Béla a román és magyar tudományos együttműködésnek egy új, nagyjelentőségű eredményét mutatja be, a közeljövőben megjelenő Román-Magyar Nagyszótár megszerkesztésének körülményeit. A *Krónika* és *Szemle* rovat számos cikke ad hirt a hazai magyar művelődési élet soronlevő feladatairól és eredményeiről. Két sürgős irodalomtörténeti feladatra hivja fel Tóth Sándor és Jordáky Lajos a figyelmet. Az előbbi a Gaál Gábor hagyatékának tudományos feldolgozásának kérdésével foglalkozik. Ennek jelentőségét az is emeli, hogy éppen a *Korunk* mostani száma közli Gaál Gábornak egy igen érdekes tanulmányát Arany Jánosnak a 48-as forradalom alatti tevékenységéről. A régi irodalomtörténet Aranyt mint „apolitikus" költőt emlegette, Gaál tanulmánya éppen azt mutatja meg, milyen politikai magatartása és szerepe volt Aranynak a forradalom idején. Jordáky Lajos Kovács Katona Jenőnek, a neves antifasiszta irónak irodalmi és publicisztikai tevékenységét mutatja be, és hangsúlyozza művei összegyűjtésének szükségességét.

A lap két, nagy érdeklődésre számot tartó folytatásos közleményt kezdett meg ebben a számban. Egyik Mihail Solohov *Embersors* cimű elbeszélése, a másik Nagy Istvánnak a Herbák János üzem múltját és jelenét irói eszközökkel feldolgozó üzemi szociográfiája. Mindkét irás a továbbiakban is az olvasók nagy érdeklődésére tarthat számot.

A februári-márciusi kettős szám minden reményre feljogositja az olvasót újra életrehivott folyóiratunk további alakulását illetően.

Sz. n.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

a Román Népköztársaság Elnöksége a Munka Érdemes Művésze címet nyerte el

Igazság – Kolozsvár, 1957. máj. 22

MDK

Gy. Szabó Béla

Morvay J.: Vásárhelyi Z. Emil: Erdélyi müvészek. Tátra. 1937. I. 7. sz, 241.l.

40765/56 Akadémiai Ny.

Gy. Szabó Béla

gróf.

l.

Pécsi kiáll. 1940

Ősz. 178.14

Gy. Szabó Béla

illustrációi (Kamerner)
az alábbi műben

Florian Tibor

Felhők fölött,
felhők alatt.
Cluj 1935.

Romai bentlakásunkra V. 245.

Zirc.

A ciszterciek rendházának

(Ifj. Szabó Béla)

grafikus könyve

( ) Barangolókönyv.
I. Egyedül. 50.
fametszet.
Kolozsvár 1939.

Könyv szöveg
nélkül, csupán
fametszetekkel

< Gy. Szabó Béla >

Homokvilág.
28 fametszet < >
várlaptokmyvei ből
1937 - 1939. Kolozsvár
1941. A szerző kiadá-
sa.

Ismerteti:

László Gyula:

Homokvilág.
Erdélyi Múzeum
1942. 291, 292. l.

lendő háborús terhet, mert ilyszen értelemben azon aránylag kisebb összegtől, amelyet a külföldön költöttünk el, illetve vettünk kölcsön, a háború valóságos költségeit a nemzeti gazdaság megfizette akkor, amikor a hadsereget élelemmel, munícióval, ruhával, élelmiszerekkel és minden egyéb szükségleti cikkel ellátta. A hadviselés által igényelt gazdasági áldozatokat már meghoztuk. Az állam hitelezői, a bankjegyek és hadikölcsönök tulajdonosai előlegezték a háború valóságos költségeit. Az államadósságok visszafizetése nem jelent mást, mint a terheknek az egyes polgárok között vagyonuk és jövedelmük arányában való elosztását. Az államadósságok túlnyomórésze a belföldön van elhelyezve, az állam tehát nagyrészt a saját polgárainak tartozik. Az államadósságaik pedig az állampolgárok összessége kell hogy megfizesse. Elképzelhetetlen azért, hogy az állam ne legyen képes kötelezettségének megfelelni akkor, amikora az adós és a hitelező a polgárság összességét véve, egy és ugyanazon személy.

A valuta romlása sem fokmérője annak a hatásnak, amelyet a háború az ország gazdasági helyzetére gyakorol. A háború okozta gazdasági veszteségeket az az arány mutatja, amelyben a háború alatti összes gazdasági termelés a fogyasztással áll. Másszóval kifejezve, a háború gazdasági mérlegét a nemzeti vagyon csökkenése mutatja. Amennyivel kisebb ma a nemzeti vagyont kitevő értékek összege, s amilyen mértékben eladósodtunk a külfölddel szemben, az fejezi ki a háború valódi költségeit és veszteségeit. A termelés és fogyasztás aránya a monarchiában a háború alatt nem volt kedvezőtlen. Mutatja az, hogy a monarchia bülföldi behozatala és eladósodása a többi hadviselő államokéhoz képest

108. Gyerőmonostor, tussrajzok.
109. Készülő Liber Solitudinis c. könyvének hat fametszete.
110/a Arcképek, fametszet. á 20.—
110/b Arcképek, fametszet. á 20.—
111. Ölelkezők, fametszet. 30.—
112. Könyvjegyek, fametszet.
113. Gyerőmonostor, tussrajzok. á 50.—
114. Gyerőmonostor, tussrajzok. á 50.—
115. Székely falu, paszt. 200.—
116. Félakt, kréta. 50.—
117. Nagygalambfalva, paszt. mgt.

Fametszetek árai keret nélkül értendők.

JAKAB ANIKÓ.

* 1913. Párisban a Julien Akadémián, majd Nagybányán Ziffer vezetése mellett tanult. Kiállított: Páris, Szalon, 1936.

118. Arckép, olajf. 200.—
119. Virágcsendélet, olajf. 300.—

KARÁCSONY JÁNOS.

* 1899. Gyergyószentmiklós (Csik vm.) Középiskoláit Szamosújvárott végezte. Nagybányán Bitay Árpád festőművésznél tanult, 1931—1932.

120. Felszeg, olajf. 200.—
121. Havas szénaboglya, olajf. 150.—
122. Önarckép, olajf. 200.—
123. Őszi táj, olajf. 150.—
124. Anya gyermekével, olajf. 250.—

...ait u. o.
... után (Buda-
...ul a festőművészet
...t és Kolozsvárt érkezett
...rajzokkal és pasztellekkel sze-
...s fametsző. Tiszta látás, erős rajz-
...g színharmónia jellemzik. Tanulmány-
...bejárta Magyarországot, Olaszországot, Ju-
..., Görögországot, Bulgáriát, Dalmáciát. Buda-
...en Varga N. Lajos mellett folytatott tanulmányokat.
(1936—1938). Kiállított: Kolozsvár, 1934—1937. Velence, Biennale 1936—1938. Budapest, Erdélyi Képzőműv. Tárlata, 1937. Liber Miserorum. 1935. c. fametszetkönyvét a Magy. Bibliophil Társaság a legszebb magyar könyv címmel tüntette ki.

89.	Plecska völgy I., paszt.	200.—
90.	Bikali határ, paszt.	180.—
91.	Tájkép, paszt.	180.—
92.	Bikal felé, paszt.	180.—
93.	Vlegyásza, paszt.	180.—
94.	Ilus, paszt.	250.—
95.	Gyerőmonostori táj, paszt.	200.—
96.	Kenderáztatók, paszt.	250.—
97.	Aratók, paszt.	250.—
98.	Erzsika, paszt.	200.—
99.	Plecska völgy II. paszt.	180.—
100.	Nyíres, paszt.	180.—
101.	Falu vége, paszt.	150.—
102.	Tanulmányfej, színes fametszet.	30.—
103.	Havas udvar, paszt.	200.—
104.	Monostori erdő, paszt.	200.—
105.	Templomajtó, paszt.	mgt.
106.	Boglyák, paszt.	150.—
107.	Claiborns kisasszony, kréta.	50.—

Nemzeti Szalon 1939. jan.
Erdélyi kiállítás

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus
[Kolozsvár]

„Körlinda" c. fametszetét közli!

Tóth Ervin: A XX. század fametszete:

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 1. sz.
47. old. + 55.

Gyg. Szabó Béla

Önarckép. rajz

repr.

Pásztortűz. 1935. 109. l.

Zsámbék község elöljáróságához

Tudomásunkra jutott, hogy a zs
ott némelyek részéről önkényese
je nem vétetik, magának a templ
hatik. A tisztelt elöljáróságna
sz.a. kelt jelentése alapján bi
költséggel támasztófalat épitte
céljából. Nehogy az értesülésün
tal a templomrom fennállásában
a rom őrét, hogy a legszigorubb
XXXIX.t.cz.-re való hivatkozáss
hogy a rongálások megakadályozá
ni sziveskedjék. Budapesten, 19

Gy. Szabó Béla

Erdő, famentes
repr.

Pásztortűz.
1935. 498. l.

Könyvjelek, famentes
u. o. 1936. 2, 3. l.

Patak, famentes
repr. u. o. 1936. 39. l.

amtitkár.

igának,

Budapest.

Gyg. Szabó Béla

Kabod. Tüzvész

1948. 206.

A címlapon (6. v.)

Egyed

magyar
a gótikus faszobrászat és táblakép-
árnyasoltárról származik azt hiszem
középkori szobrászat és festészet
müpártolása, mecenási tevékenységének
a magyar szobrászat és festészet
tárok, sokszor szétszedett alakban,
omok padlásán, vagy kül öldi mügyüjtők
iben ránk nem maradt volna. A festé-
más területei ~~még~~ hasonlóan az
falképfestészet ugyszóván kivétel
és ha világi tárgyhoz közelit, mint
esetében akkor is a magyar lovagkirály
eg. A miniatura festészetben találunk
kanyag java azonban itt is egyházi
és csak nagy ritkán készül világi
ált kodex, melynek diszitményeit,
entjeinek legendája szolgáltatná.
ónika, Nagy Lajos udvarában a király
ától fogva egy-egy könyv, mely antik
tartalmazott képviseli a világi müvésze-

Novaki

~~Szobotka~~ 357. l.

Gyg. Szabó Béla 357 l.

(és 357 l.)

357 l.

Istokovits Kálmán

357 l.

Jeges Ernő 357 l.

l.

Velencei Biennale

1936.

Gy. Szabó Béla

Grafikus

Erőteljes ábrázolás fűzött
kiállításának értékét nagyítják

Flát

1975 VIII 29 1-3-5-7-8-9-10-11-12 oldal

Gy. Szabó Béla

életrajza:

Élet

1974 III. 22 1 oldal

Gy. Szabó Béla, grafikus,
festő

L.: Simon Béla

Turkes T.: Képzőművének ....
JELENKOR, Pécs, 1976. január

55-62.
XIX/1.

Gy. Szabó Béla

"Az uj realizmus a régi Korunkban" cimmel Vadas József ir az alant felsorolt és a folyóiratban szereplő müvészekről:
Barcsay Jenő, Berény Róbert, Bokros Birman Dezső, Bortnyik Sándor, Csontváry Kosztka Tivadar, Czóbel Béla, Derkovits Gyula, Dési Huber István, Gy. Szabó Béla, Hincz Gyula, Kassák Lajos, Kernstok Károly, Kmetty János, Lőrincz Gyula, Máttis Teutsch János, Moholy Nagy László, Nagy István.
A cikket lásd: Dési Huber István nevénél!

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 29.
XX. évf. 22 sz. 12. lap.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Sárgásszürke kietlen homokon, Szank határában, öreg hajlott ember krumplit ültet egy csöppséggel. A két ruhában elütő cselekvő; a föld gye metei, belolvadnak a végtelen égbe, a tengerhomokba és a kolor szerszám, a kapa élteti őket. Pasztelljei a szineket sorakoztatja elénk árnyalt gazdagságban. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. ✓ X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

A való világ előtte kiteritve és a Mester számára meg értett részecskéi,mint egy dal,regény,dráma elénk téve a nagy egészből mindenki számára megérthetőnek.Az igazi müvész sohasem rejtelmeket,titkokat keres.Ő a természet megélt pillanatainak megnyitója,a másik ember számára. 71.old.

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. Ó X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, faragó

Megérthető művészpályájának megértése és megismerése, mert a képzőművészeti főiskolai évei alatt ezerszámra forgatta a Kelet-Ázsiai Múzeumban kínai és japáni fametsző mesterek fametszeteit és megpróbálta átélni azt a látást amely ezekben a több, mint ezeresztendős művészeti alkotásokban rejtőzik. 76.old.

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. évf. X. 3.sz.

GY. SZABÓ BÉLA, festő, fafaragó

Bpesti kiállitásán,de máshol is/Nyiregyházán is/a fametszet művészetéből csak ízelitőt adott.Elsősorban passzteller életében ismeretlenebb,rejtettebb volt.Nem titkolt csak rejtetteb,mert 70 esztendő alatt itt alig-alig került néhány csodálatos műve a műélvezők elé. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. 3 X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Pastelljei a színeket sorakoztatja elénk árnyalt gazdagságban.-Vörösbarnán,feketén,zorduló sziklák kivájt ölébe fehéren,kéken,tündöklő bejár a tenger;játékos hullámai életet hömpölygőgneka sziklafalaknak.A szemhatár szélén végtelenbe olvadó távolban hajót rozsdásit a sárgán hullámzó mediterrán nap. 76.old.

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. évf. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő,fametsző

Kolozsvari.első "Ember és természet",c.kiallitasa a Magy.mezőgazdasagi Muz-ban.Ismert nevü mester.Mexikóban volt kiallitasa,harom hónapig jarta az ismeretlen orszagot,gyüjtötte az új élményeket,a témakat és rajzolt. Szénnel,pasztellkrétával vagy fametszö vésövel .alkot tobb mint negyedszazada mar. 71.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Pasztelljei a szineket sorakoztatják elénk árnyalt gazdagságban.-A barna sziklák alján megroggyant a hó,a tiszta fehérséget kék csikolkal rontotta az idő,a csikok az összefutó megolvadt viz üzenetét viszik a völgynek:a magason már bontakozó tavaszról. 77.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY. SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Pasztelljei a színeket so: alkoztatják elénk árnyalt gazdagságban.-Rőt fényben ég a folyó, a gyermek, a tehén, a nyárdélután napja, fák rejtéséből szórja a sugárt a "Tehénmosók"-ra A képen öröm, játék, munkából való kiszakadás ihlete árad, s mintha nevetne a folyó. 77.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy. Szabó Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1976. X. 3.sz.

GY. SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Pasztelljei a színeket sokaságban elénk árnyalt gazdagságba.-A szik padik közé szorult tiszta viztócsában nézi magát a NAGY-ÉG, tépett, fehér felhőivel. Viz és végtelenegyféle kék szint szórnak a hallgatag vidék mozdulatlan semmijére: gizgazos rét, barna homokra. 77.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy. Szabó Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Több mint 100 művel mutatkozott be Magyarországon. Köz- és magángyűjteményekből. A képek 1925-45, vagy 1965-74 közötti évekből valók. Az utolsó évben Szigligeten töltött néhány hetet, hogy régi témájával, -diákkori témával a Balatonnal újra kapcsolatot teremtsen. 77.old.

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY. SZABÓ BÉLA, festő, faragó

Még telve a nyár, a táj a művön a természet gazdagságával, gyümölcsillatával, rövid életü szitakötőkkel, még-nehéz a vizpára, de a nap ártatlan fénylik és a költöző madár, a gólyák gyülekeznek már. Az élet mellet az elmúlás szimbóluma, amely a gyulafehérvári iskolában annyira szivébe vésődött a kisdiáknak. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy. Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Tört,szürt,visszatükröző.Éles és ragyogó,de mindig tökéletesen átérzett fény,az,amely mélyről,belülről rezeg át a falap tükrén,ill.a papir láthatatlan töréseire.Nála a legnemesebb anyag lesz a fény,fái,szikladarabjai arcélaei ezért lesznek annyira emberközeliek. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Fametszetei is festőiek,mert nyári melegben vizei fölött a pára színhatást kelt.Fekete ligetei,fái-zöldek,fekete tengerei mélykékek,pedig leegyszerüsitetten csak a fekete árnyalatai cetülnek elénk.A magyarázat,hogy a Mester tökéletesen érzi a fény természetrajzát. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Szinekben látja a világot, a valóságot. Ahogyan a termé szet kibontja önmagát előtte. Ezért érzi a müértő oly vi lágosan, ahogy Pogány Ö. Gábor megirta röla: "Gy. Szabó Béla grafikái-fekete-fehér kétszólamuságuk mellett-hangsúlyo zottan festőiek".- 76.old

FABIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy. Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY .SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Pasztelljei mesteri müforditások az örök érvényü termé szetsépség emberi megható változásairól.Bizonyitó erejük ma kifejezőbb,mert ő még akkor ilyennek látta .Ma a tengerek tiszta végtelenje kihalt hullámzássá változott. 77.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő,faragó

A gimnáziumban Reithofer Jenő tanitványa volt,aki szer
rette volna megkiméln i diákját a müvészpálya keserveitő
Bpestre gépészmérnök hallgatónak iratkozott be,de a hiv
vatás és a küldetés nem ismernek félmegoldásokat.Mérnk
diplomával évekig munkanélküli volt. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó
Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, iametező

Buggyan aforrás,pattan a rügy,változnak a pillanatok tartalmai,formái,úgy,hogy ahogyan az átlagember csak néha látja,s talán hiába is látta,vissza sem tudja udézni önmagának sem.Gy.Szabó csodálatos müfordító. 71.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Fél évszázada dolgozik a művész töretlen hittel, meggyő
ző erővelmindig megtelt lélekkel. Témája a mindenség,
a teljesség kisebb és nagyobb életdarabja, egyszerre a
Föld, benne az emberélet és annak is legfontosabb té-
tele az, hogy él. 71.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy. Szabó
Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, faragó

1905 aug.26-án már anyár búcsuzójában született. "Ide hát metszettem gólyát is"-irja az "ÉVSZAKOK"augusztusát ábrázoló metszet alá,de ez a vallomás rögtön megállitja a gondolkodót,aki Gy.Szabó műveinek magyarázatába mélyed. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fafaragó

"Ebéd előtt mentem el.Anyám megkérdezte,hol teritenek? Megvan minden,válaszoltam,és vacsora után érkeztem haza mert nekik is szüken voltkenyér.Volt,hogy egész nap nem ettem,de rajzoltam!". irta. 76.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy. Szabó Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

A források fakadnak,a csermelyek csobognak,a folyók szeliden és vadul egyaránt folynak,a tengerek méltóság gal,vagy viharral zúgnak,morajlanak,a tavak mozdulatlanul pihennek a természetben,-az alkotásban Gy.Szabó Béla müveiben. 71.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegytetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Szigligeten első sorban pasztellek születtek, oly szín gazdagságban, oly megérzés finomságában, ahogyan csakx Egry József is tudott vallani a Balatonról. 77.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegytetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Táj,tér,föld,viz,rét,fák-valóság együtt és megbontha tatlanúl a természetet sugároznak a müélvezőnek,vagy csak álmélkodóknak a Mester,Gy.Szabó Béla alkotásain. 71.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegytetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Az erdő hivogat,a csalit megenyhit,a magános fák elgondolkoztatnak.A sziklák komorálnak,a futóhomok változó alakja szinte előttünk formálódik a mozdulatlanságban Gy.Szabó Béla müvein. 71.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet jegytetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Mexikó,Kina,Liege,a Balaton,a szülőföld és a lakóhelyet jelentő város egy hangszeren szólaltatják meg a Mestert a legnemesebben zengő,xxxxxxxx árnyu szinskálán,amelynek neve természetféltés,embervédelem. 77.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállításáról 71.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fafaragó

GY.SZABÓ BÉLA: " Vizparti fák", című műve.-Fekete repr. 75.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

GY.SZABÓ BÉLA: " Ádám Gyuri bá",cimü müve.-Fekete repr. 74.old.

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

GY.SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

GY.SZABÓ BÉLA: "A mesemondó", cimü müve.-Fekete repr. 73.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

GY.SZABÓ BÉLA, festő, faragó

GY.SZABÓ BÉLA: "Segesvári utca", című műve.-Fekete repr. 72.old

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállításáról 71.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz

GY. SZABÓ BÉLA, festő, fametsző

Kolozsvárott és a világban egyformán otthon él.hiszen minden tér és táj számára az alkotás színhelye,műhelye. 70.esztendejébe lépett,de oly töretlen alkotó ma is,aki minden rajzát,minden képét az emberért,az embereknek készíti és legigazibb témája:hiteles vallomást tenni a Te Természet elévülhetetlen szépségeiről. 77.old.

FÁBIÁN GYULA: Ember és természet Jegyzetek Gy.Szabó Béla kiállitásáról 71.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle. 1975. X. 3.sz.

Gy. Szabó Béla

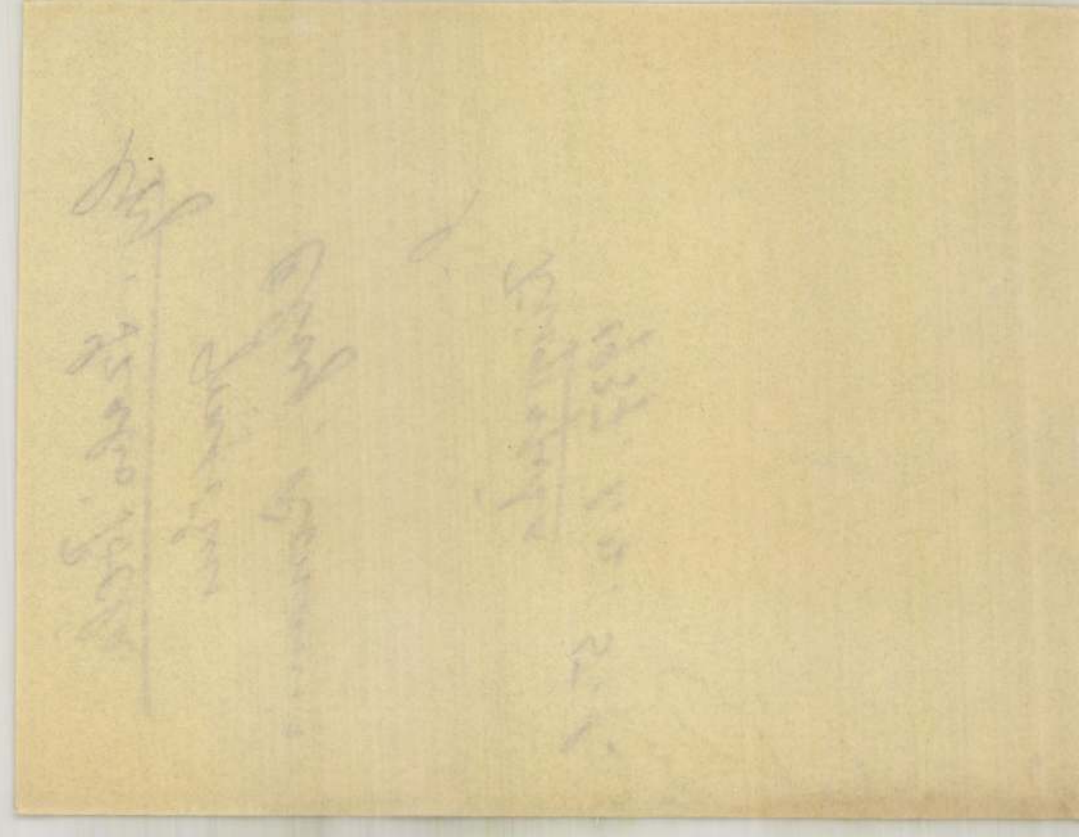
grafikus

Cluj, Romania.

I.

Xilografia

1937. I. n. 5. l.

Gy. Szabó Béla

Patak c. tanítónő

Művelődés

1946. 2. 7. 83. l.

Sterba, másképp Csorba János veszprémi
levele 1661-ből VIII. 60

Gyg. Szabó Béla

lárd.

Kolozsvári kiáll.

Catalog. 1934.

Jenti koll. kiállítása

Krasznahorka vára II. 197.

Gy. Szabó Béla

vad

a

Varga Balázs:

Gy. Szabó Béla fametszetei.

Szabad Művészet

1948. 378–380. l.

OLASZ FESTŐ, XVI. század
XVI. Gergely pápa arcképe
Vászon, olaj, 62×49 cm. (14. szoba.)
Maszlaghy II., 407. szám.

OLASZ FESTŐ, XVI. század
VII. Orbán pápa arcképe
Vászon, olaj, 50×38 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 405. szám.

OLASZ FESTŐ, XVI. század
VII. Orbán pápa arcképe
Vászon, olaj, 152×101 cm. (Lépcsőhá
Maszlaghy II. 453. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század
V. Pál pápa arcképe
Vászon, olaj, 112×90 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 398. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század
VIII. Orbán pápa arcképe
Vászon, olaj, 125×105 cm. (Lépcsőhá
Maszlaghy II., 464. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század
X. Ince pápa arcképe

Gyj. Szabó Béla

Szül 1905
Gyulafehérvárott

1.

A roman népkö-
társaság műve-
zeti kiáll. a Nem-
zeti Galériában -
Bp. 1950. 16. l.

ÁCS GÉZA
könyvkötő-mester
Budapest, IX. Bakáts-tér 9.
T. H. 876-74

Budapest 1936. V. 2

SZÁMLA

Nyt.

2 FILLÉR

Dr. Szentiványi Gyula ügyvéd úrnak

15 kötet bekötés —	15 — fgy.

Budapest 1936 évi május hó 2-án

Gy. Szabó Béla

l.

Varga Adam II.

81.1

művészet

schrift

A miniszter h e l y e t t :

Kertész K. Róbert s.k.

h.államtitkár.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Gyg. Szabó Béla

lasd okv

Nagy Exlgy Evk 1937

30—37. l.

Dr Nagy Zoltán

cikke

Képekről

Magyar Általános Hitelbank Részvénytársaság
DOROTTYA-UTCAI FIÓKPÉNZTÁR. V., DOROTTYA-UTCA 8.

Nagyméltóságú
báró Fo
miniszter úr

Ezennel igazoljuk, hogy de
világ nagyfalusi

Nyolcszáz

fizet att... le pénztárunknál, mely
hó 10 értékkel bf

K 800.—

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
Grafikus

Az 1930-as években Masereel hatását tükröző fametszetei jelentek meg a „Magyar Út"-ban.

Lengyel Béla: Világrendők
Művészet, 1966. április 17 lap

GY/ Gy. Szabó Béla

MNK

"A jelenlegi /romániai/ Állami Tárlaton" feltűntek az ő alkotásai is.

A MNK Képzőművészeti Szövetsége plenáris ülésének munkálatai.
Romániai Magyar Szó. Bukarest. 1952.Máj.22. 2.lap.

MDK

Gy. Szabó Béla (grafikus)

és F. Ferenczi Júlia illusztrálták a Bagyi János meséit tartalmazó Az erős gyermek c. kötetet.

Bajkó Mátyás: Az erős gyermek.

Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 102. l.

MDK

Szabó Béla, Gy.

l.: Gy. Szabó Béla

Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 102. l.

Gy. Kalo Béla, grafikus

Vagyunk egyik legkiválóbb fametszője.
Kolozsvárt él.

"Napsugárpóvéra" c.
illustr. Rév.

Keki Béla: A megújult fametszés
A Könyv
[Könyvbarát], Bp. 1955. május

1704

229.l

V/5

MDK

Gy.Szabó Béla

3 db fametszet

Magy. Müvészetért kiáll. r.Mücs. 1940. febr.

13 l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Fametszetek

Magy. Művészetért kiáll. r. Műcs. 1940. febr.

12. l.

Gy. Szabó Béla

Műteremlátogatás
Forrai Juliánál
H. S.

Utunk, Kolozsvár
1958. okt. 16.

Gy. Szabó Béla, grafikus

17 Ok

A Kolozsvári Művészeti Múzeum március hó
Két magyar művész : Gy. Szabó Béla grafikus
és Szervátiusz Jenő szobrász alkotásainak
bemutatására kerül.

—: Hír

10.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. febr. 23.

Gy. Szabó Béla, grafikus

MDK

A temetési romániai mesterének műveiből egy gyűjteményt hozott a Galéria.

— : A Nemzeti Galéria kiállításai

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. jan. 21.

M.D.K.

Gr. Szabó Béla, grafikus

nevét említi:

Banner Zoltán: Átrendezték a kolozsvári
Művészeti Muzeumot

Igazság - Kolozsvár, 1955. aug. 25.

MDK.

Gy.Szabó Béla

Kiállitási hiradás

Esti Hirlap 1966 jan.19.

MDK.

Gy.Szabó Béla

Kiállitásának hirdetése

Népszabadság 1966 jan.21.

Gy. Szabó Béla fametsző
Kolozsvárott élő fametsző

M.D.K.

Művéből kiállítást rendeznek

a Galériának adományozat 200 fametszetét

A Nemzeti Galéria tervei

Magyar Nemzet 1965. október 13. 4.l.

Gyg. Szabó Béla

L.

Kiografika

1943. 1–2. n.

12. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
201 1921
Ltsz.: 921 K Ab 9. l.

7486/alisp.1921.szám.

Miemlékek Országo

A 182/1921.számú nagyt
szerencsém értesiteni,hogy a vár
ben a románok károkat nem okozt
Szentes,1921.évi

L.K.
E.K.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
64 1920
Lt.: 920 VI 30

el-
ámla
el

A vall. és közokt. m. kir. mini
alatt a budapesti IX. ker. álla
másolata:

A M[illegible]emlékek Orsz. B
geinek fedezésére /620/ Hatszá
az állampénztárt, hogy ezen ös
ideiglenes ellátásával megbizo
elszámolás kötelezettsége mell
alnaplójában kiadásképen számo

Gy. Szabó Béla

l.
Kisgrafika
1938. 4:12. 35. l.

munkák, azokat a szerződés értel-
ztetni.
ák végzését a "Huszárvár" épitkezés
tor vagyok annak engedélyezését kér-
atkozó leszámolást külön fogom ve-
teni.

Mély tisztelettel

Jüllenkovács

(Ifj. Szabó Béla)

cikke

(), Nyelvkímélés.

Pásztortűz. 1937.

438–440. l.

Saját karikatúrával.

Műegyetemi hallgató volt.

Görögországban volt baumgarten-expedíción. Erről szól a humoros elbeszélés.

évi 72 korona kapcsolás

fizetni.-

Ezenkivül,

tervezve, erre nézve az

nokság beleegyező nyila

K a s s a,

posta és táv

Gy. Szabó Béla

Halászok c. jamboree
repr.
Pásztortűz. 1936. 365. l.

Fruzsinka c. jamboree
repr.
u. o. 1936. 494. l.

Cimkép
Pásztortűz 1937. 1. f.

2 tollrajz Flórián Tibor:
Varlatok c. könyvében
Repr.
u. o. 1937. 5. l.
15. l.

6

bankjegy felülbélyegzés alkalmával Pénztári elismervény
ére tárgyában

költségvetés címe	a hivatal dologi és irodai költségeinek fedezésére nyújtó bankjegyek forgalmát lebonyolító pénztára
vallás alap, ülönélet	Nyomt: IX. kér. állampénztár

Gy. Szabó Béla

lásd alább.

=

Magyar Exlibris

1936. II. évf. 4. sz.

52–54. l.

gyfotárs

csos.

tságának

Budapest.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
Grafikus

Dante illusztrációkat
készített.

Sestri Levante: Új művészképek a Divina Commediához
Művészet, 1966. május - 12 lap.

Gy. Szabó Béla
festőművész

M.D.K.

Kiállításán szerepelnek az „Liber Miserorum" festőciklust, a tőrajzok sorozatát. Ehhez nagyméretű festményeket készített a Divina Commedia-hoz.

Hisdelgine Klimini Irén: Gy. Szabó Béla festőiszetei a Magyar Nemzeti Galériában.

Művészet, 1966. szeptember - 26 lap

M. D. K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

1933-ban készült az a kiállításon
szereplő első kép, 1965-ben az
utolsó nyilvános. Azóta sok-sok
mű készült.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla grafikusművészi kiállítására ...
Művészet, 1966. szeptember - 27 lap.

H.D.K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Havas hegyoldal
Vihar előtt
Június

} rézmetszet

Kisdiginé-Kiriminé Irén: Gy. Szabó Béla grafikusművészete a Magyar Nemzeti Galériában.
Művészet, 1966. szeptember – 26 lap.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

1957-ben készült a tragikus hangulatú Vihar előtt, 1960-ban a „Moszkvai emlék", 1959-ben a „Terrorverem" és a „Torockószentgyörgyi vár", a „Falusi malom" stb.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla grafikusművész kiállítása a... Művészet, 1966. szeptember – 27 lap.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Csokonai Lilla-dalok-jához,
az „Aranyhajú testvérek" c. mese-
gyűjteményekhez készített illusztrá-
ciókat.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a...
Művészet, 1966. szeptember - 27 lap.

Gy. Szabó Béla
grafikus

M.D.V.

Előnyös illusztrátorként működött,
a Liber Miserorumot egy Ernst Toller
könyv illusztrálása és a Baranyolai
könyv követte. A Dante illusztrációk,
illetve metszetei is ide sorolhatók.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla egyéni kiállítása a...
Művészet, 1966. szeptember - 27 lap

M.D.Y

Gy. Szabó Béla
grafikus

1960-ban készült a „Shinai tó",
1962-ben a „Nagy víz". Életképei:
a „Vén udvarló", „Kis udvar", „Kis
utca", „Ismerkedés a mélységgel"
stb.

Pólh Béla: Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a...
Művészet, 1966. szeptember - 27 kép.

M.D.K

Gy. Szabó Béla
grafikus

Metszetei közül 1950-ben készült a „Disznópásztor", 1954-ben a „Nyári eső", 1958-ai metszete a „Szunyói emlék"

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla grafikusművész kiállítása a ... Művészet, 1966. szeptember – 27 lap.

M.D.4

Gy. Szabó Béla
grafikus

A „Fecskék a folyó felett 1959-ben készült, valamint az „Akvarell a Szamoson" 1960-beli a „Fecskék a fényben", a „Hajófedélzet" 1919-beli olaj.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla grafikusművész kiállítása a Művészet, 1966. szeptember - 2½ lap.

MDK.

Gy. Szabó Béla
Grafikus

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett tárlatán 383 fametszete van kiállítva. Több mint 30 önálló kiállítása volt a világ minden tájón.

Kisdéginé Shirmi Erzsi: Gy. Szabó Béla fametszetei a Magyar Nemzeti Galériában

Művészet, 1966. szeptember – 26 lap.

M.D.K

Gy. Szabó Béla
fametsző

A „Liber Miserorum" után
nem sokára kiadta a „Liber
Vagabundi"-t. A „Homokirály-
ság" Bugac tájait tussrajzzal
mutatja be.

Kiállítás Kisvárdán: Gy. Szabó Béla fametszete
a Magyar Nemzeti Galériában

Művészet, 1966. szeptember - 26 lap.

M.D.V.

Gy. Szabó Béla
fametsző

1933-ban fametszéssel
foglalkozni. Ifjúsági fa-
metszőkönyvet adott ki, a
„Liber Miseronum"-ot.

Ifjúsági Lexikon: Gy. Szabó Béla fametszetei a
Magyar Nemzeti Galériában
Művészet, 1966. szeptember – 26 lap.

MDK.

Gy.Szabó Béla

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 jul.

MDK.

Gy. Szabó Béla

Farkas Zoltán cikke: Gy. Szabó Béla érté-
relése körül.

Művészet 1966. aug.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

„Bivalyok" c. fametszetét közli a kép:

ALFÖLD, Debrecen, 1966. 12. sz. XVII. évf. 29 old.

MIK.

Gy.Szabó Béla

Illusztrációiról

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 szept.2.

.

M.D.K.

Gy. Szalai Béla, grafikus

350 darabból álló Nemzeti Galériánkban rendezett gyűjteménye kiállításáról ma nyílt be Tóth Béla, felsorolva a kitűnő művész külföldi és hazai – erdélyi – sikereit és gazdagodását. Címre vágja közli a művész „Tetőfedők" c. darabját

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 9. az. 72-73 old.

Gy. Szabó Béla

MDK

Berek, szénrajz

Mücsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Gy. Szabó Béla, [ ] 1906

A romániai Állami-díjas művész értékes új szerzeményével gazdagodik a M. Galéria.

– : Medgyesi-szoba —, Nagy-, Gyy-emlékkiállítás 2

ESTI HÍRLAP Szv. 1966. jan. 19.

Gy. Szabó Béla M.D.K.

román állami-dijas

Székely Bertalan, Edvi Illés Aladár, Varga Nándor Lajos tanitványa

Berneczky Géza: Gy. Szabó Bala fametszetei a Nemzeti Galériában
Magyar Nemzet 1966. junius 23. 4.l.

Gy. Szabó Béla

Szerepelt az Erdélyi Magyar Képzőművészeti Kiállításon a Nemzeti Szalonban.

d/k. 1939. I. 1.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
grafikus

1965-beli műve a „Halak a zúgónál"
a „Páfrányos part", a „Szellők és hal-
lanyok". 1949-ben készült a „Tél vége",
1950-ben a „Nyár a Szamoson", 1952
évi termése „Korálaveze".

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a
Művészet, 1966. szeptember - 27 lap

M.D.K

Gy. Szabó Béla
grafikus

1959-ben készült a „Kalauzkutyák", a „Fodros gárdát mérnökkel" 1950-es amit a „Köves part", 1957-es az „Aranyos völgye", 1958-as az „Erdei patak", 1962-es a „Csobogó"

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a Művészet, 1966. szeptember - 27 lap.

M.D.V.

Gy. Szabó Béla
képfaragás

1935-ben szabta első komoly
díjerét az Iskolai Diákszövetség-
nek. 1947-ből való az Erdei
tánc, 1949-ben készült az
Építkezők" "Tetőfedők" a
"Szerelőmunkások".

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a.
Művészet, 1966. szeptember - 27 lap.

M.D.V.

Gy. Szabó Béla
grafikus

Kós Károly, Ruhatervezők,
Madarász Imre, Jégkörök, Szán-
károk, Kalvária, Horváth Isz-
ma Sándor tartozik ehhez
műnemhez.

Tóth Béla: Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a..
Művészet, 1966. szeptember - 27 lap.

M.D4

Gy. Szabó Béla
festőművész

A Nemzeti Galériában rendezett tárlaton bemutatott 200 olajfest-ményt, 1000 pasztellt, 100 akvarellt, 900 fametszet és rengeteg rajzot.

Toth Béla: Gy. Szabó Béla gyűjteményes kiállítása a Művészet, 1966. szeptember – 27 lap

Gy. Szabó Béla
festőművész

Hetvenszázalékot él a művész, a Román Népköztársaság Állami díjjal és érdemes művészi címmel tüntette ki.

Részlet Szirmai Imre: Gy. Szabó Béla festőművész a Magyar Nemzeti Galériában

Művészet, 1966. szeptember - 26 lap

MDK.

GyóSzabó Béla

Dante illusztrációiról

Müvészet 1966 8.lap 14-16

Gy. Szabó Béla

Görbe fa, szénrajz

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Gy. Szabó Béla, grafikus M.D.K.

"Vásár" c. mozgalmas
jelenetét közli a lap az
elülső borítólap egyik belső
oldalán

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 2. sz. —— old.

Gy. Szabó Béla

Részt vett a Berlinben rendezett kiál itáson

N.U.943.II.7.

Gy. SZABÓ Béla

Hajdú Demeter Dénes: Gy. Szabó Béla emléktáblát avattak Szarvason.

Hajdú Demeter Dénes 1993

31-33.

gyermekkori emlékeit (egyúttal valamennyiünk gyermekkorát?!), majd elmebetegek nagyon is emberközeli portréit, illetve a XVIII—XIX. századi magyar irodalmi pantheon „maliciózus allegóriáit" örökíti meg vásznain. De ide sorolhatjuk *Berlioz* első „fabulisztikus" találkozását *Cherubini*vel. Precízen pontos történelmi, biológiai nonszenszeit kegyetlen irónia s valami megfoghatatlan örök emberi esendőség — ítélet és megbocsátás — jellemzi.

Hasonló korok, tájak, szellemi kalandok vonzzák *Orosz István* grafikusművészt, aki Odüsszeusz kései leszármazottjaként biztos kézzel hajózik a képgrafika és az alkalmazott grafika Szküllái és Kharübdiszei között. Sajátos grafikai pszichogramokként megalkotott „arc-táj-kép"-ein világhírű írók, költők, festők, zeneszerzők, a magyar múlt ragyogó alakjai egyszerre vannak jelen s távol a rokokósan irreális térben és szürrealisztikus időben. Régi technikák adaptálásával, aktualizálásával készült rézmaratásai a tudós elmélyültségét az örök gyermek homo ludensi gesztusával egyesítik. E szelíden mosolygó mágus kezében a rejtély kulcsa: anamorfózisainak fényesre csiszolt krómacél cilinderei torznak tűnő hétköznapjaink perspektivikusan helyes képét vetítik elénk.

Nagy Imre: Zsögöd

Túltechnicizált
áradatában a mes
szok varázslatos s
ték *Húber András*
ból, kócból, hánc
szetes anyagból é
sal, kötözéssel, h
művestechnikával
Biomorf lényei mi
mi idők előtt valah
kultikus tárgyai vo
tivista elveken ép
tettségű szobrai a
sát sugallják: mint
na kecses *Szélkak*

A Budapest Kon
furcsa kiállítóterm
szomszédságában
(festők, szobrászo
zimuzsikálás feszt
„örömzenéltek".

Gy. Szabó Béla, grafikus

— GY. SZABÓ BÉLA romániai grafikusművész kiállítását nyitották meg szombaton a füredi Balatoni Galériában. A tárlatot május 20-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

—: Hú.

22.

Népszabadság, Bp. 1977. máj 1.

CV

UTCAK KOLOZSVÁR
1957 MAR 16

△ Tizenkilenc metszettel vett részt Románia a tokiói képzőművészeti kiállításon. A Japán Képzőművészek Egyesületétől nemrég levél érkezett, amelyben elmondják, hogy a japán közönség melegen fogadta a romániai képzőművészek munkáit. A tokiói kiállításon többek között az alábbi metszetek szerepeltek: Octav Angheluță **A villamoskemencénél**, Jules Perahim **A nyakkendő**, Gy. Szabó Béla **Fecskék**, Kazár László **Bölcső**, G. Ivancsenko Petrillai **látkép** és Andrássi Zoltán **Nyár**.

utca 3. Telefon 24—20

...mbay állam (i. e. I. század)

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Magyar Rádió

Jókai-nyomda 1531

RÜGYFAKADÁS

GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZETE

CIMLAP:
Matei Paraschiva és Ana Boghina, az „Industria Bumbacului B"-üzem szövőnői száz gépen dolgoznak.

HÁTLAP:
Szilágyi Anna a bonchidai gép- és traktorállomás traktoristája, szántáshoz készíti elő gépét.

VIII. ÉVF. 4. SZÁM.
A R.D.N.Sz. LAPJA
1952. ÁPRILIS.

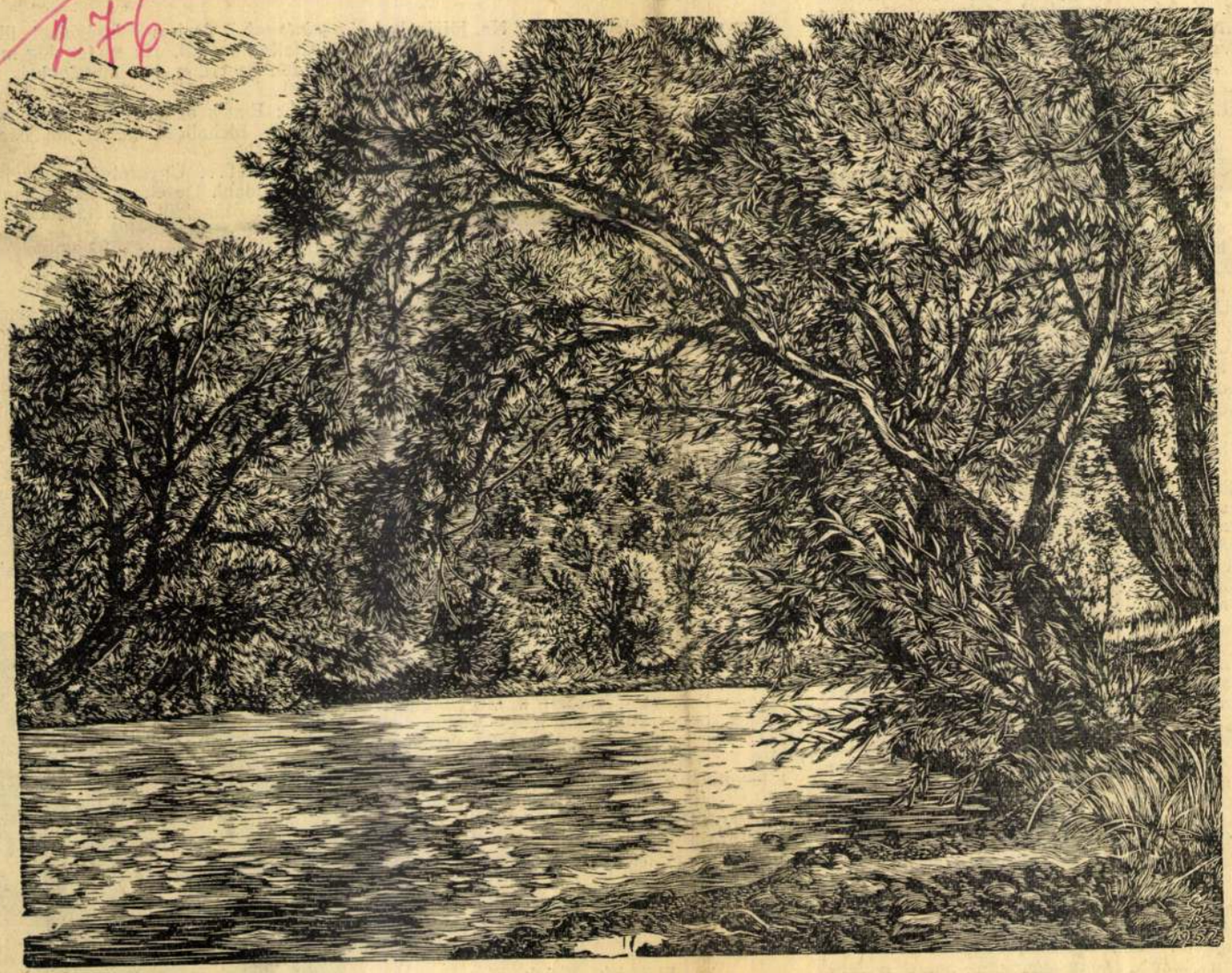
Dolgozó Nő

STUDIUM KOLOZSVÁR
1952 DEC. 8.

Gy. Szabó Béla.

ÉRT, AZ ÚJ EMBERÉRT

276

Gy. SZABÓ BÉLA, Állami díjas — Öreg fűzfák (fametszet)

KISS LÀSZLÒ és KOVÀTS DEZSŐ: VIHA

HARMADIK FELVONAS
II. kép

(Szín: mint az első felvonásban. Idő: 1944 szeptemberének egy viharos, borus délutánja. Kujak az asztalnál dolgozna, de nem áll az esze a munkán. Czák az ablaknál idegesen szivarozik. Villámlás, dörgés. Esik az eső.)

CZÁK: Itéletidő.

KUJAK: Ilyent nem értem még meg a havason. S ilyen időben menekülnek az emberek. Valakit büntet az isten.

CZÁK: Vajákos vén asszony. Mi dolga magának az istennel?

KUJAK: Nekem semmi. Nekem ugyan egészen semmi. De másnak, aki még hisz benne.

CZÁK *(Gyanakodva végignézi)*: Ki az, aki még hisz benne?

KUJAK: Hát aki féli. Akinek van miért félni.

CZÁK: Ebugatta. Te prédikálsz?

KUJAK: Talán nem is az istentől, hanem... Nekem csak egy bűnöm van, hogy mindig olyan semmi ember voltam, akin mindenki csak végigtiport. Egy nyomorult asszonyra, egy kancsal gyermekre nem tellett a hatvan esztendőmből. Hát ez gyávaság, látja, ez a gyávaság az én bűnöm.

CZÁK: Ebben igaza van. Az ilyen ember szemétre való. A rosszat nem akarja, irtózik, a jót nem bírja, gyáva... Fujj! *(kiköp)* A szivar is keserű már.

KUJAK: Küzdeni kellett volna és nem térdet hajtani. Most már késő. Most már a térd magától megroggyan. Nem a nagyság, a gonoszság, a rossz előtt, hanem az idő előtt. Erti Czák úr? S ha változik a világ, mert változik, az nem lehet, hogy a vihar után ne süssön ki a nap, hogy a fagy után ne sarjadjon a föld, a halál után ne jöjjön az élet. Ha változik a világ, mit adtam én a világnak? Mi visz engem abba a világba? Fattyutlan... reményszegett öreget... Eh. *(Legyint.)*

CZÁK *(Földhözveri a poharát.)* Pálinkát.

KUJAK: Ha csak egyszer találtam volna.

CZÁK *(Ordít)*: Pálinkát!... Nem hallod?

KUJAK *(Indul, az ajtóban)*: Pálinkát?... Eleiet! *(El.)*

(A 2. jelenetben Irma, a postáskisasszony, Czák volt szeretője, arra kéri őt, hogy vigye magával. Czák kijelenti, hogy nem távozik el a faluból. Irma elmondja, hogy a falu lakói, akiket Czák kifosztott és megcsúfolt, meg akarják torolni sérelmeiket. Czák hajt-

nem marad. Érted, fiskális? Na, jöjjön kedves. *(El.)*

POPA V. *(Kacag)*: Visszajösztök? Soha... Soha!

CZÁK: Mi lesz most?

POPA V.: Mi lesz? Román világ, úri román világ, a mi világunk. Az lesz.

CZÁK: És a vörösök?

POPA V.: Ki beszél itt a vörösökről? Az amerikaiak, barátom. Azok jönnek ide.

CZÁK: De hisz az oroszok itt vannak a hegyen túl.

POPA V.: Hát aztán. Mit számít az? Ide is bejönnek, de ki is takarodnak. Ki van ez csinálva, komám. *(Súgva)* Biztos híreim vannak odaátról... A király is benne van. Európa határa a Dnyepernél lesz. Ez biztos. Ez szent. Ez az átmeneti vörös idő pedig csak hasznunkra lesz. A nagy zürzavarban kiirtjuk a magyarok írmagját is. Ez a mi missziónk. Ez a szent küldetésünk. Nem lesz itt nemzetiségi kérdés. Sommásan megoldjuk.

CZÁK: Én is magyar vagyok. Mi lesz velem?

POPA V.: Semmi. Te az én emberem vagy. Te vigyáztál rám a magyar világban, én vigyázok rád a román világban. Kéz kezet mos. Ne félj semmit. Én leszek a prefektus. Az történik majd itt, amit én akarok. Tudomásom van arról, hogy bizonyos gárdák alakulnak, különleges feladattal. Érted? Különleges feladattal. Maniu... Nincs mitől tartani. *(Hatalmas dörgés. Az ügyvéd összerázkódik. Kis keresztet vet magára.)* Most elérkezett a mi világunk, az úri román világ. Na, gyere velem.

CZÁK: De a jegyző... Visszajön értem.

POPA V.: Visszajön és nem talál itt. Elbujsz a templomba, a bátyámhoz és ott maradsz, amíg tiszta nem lesz a levegő. Elemózsia van bőven *(Ágyúdörgés.)*

CZÁK: De a templomot is...

POPA V.: Azt nem bántják. A pápa fennhatósága alatt áll.

CZÁK: Akkor jövök. *(Beszól a korcsmába.)* Kujak!

5.JELENET
Előbbiek, Kujak.

KUJAK: *(Be.)*

CZÁK: Ha kérdik, hol vagyok, nem tudja.

csintanak.) Ami a feleségemet illeti, tiszteltelti magát. Ha majd elég mogy szedett az erdőn, hoz magának is egy pával.

KUJAK: Ennek az agyára ment a bujdo

BALAZS: Idehallgasson, Kujak bácsi. van Czák?

KUJAK: Hát... Ugyszólván nem szaba megmondani. De elment a templomba.

CRISTEA: Más időt is választhatott vo

BALAZS: Egy kicsit elkésett az imádko sal. Hát az a másik gazember?

KUJAK: Tihamér?

BALAZS: Igen.

KUJAK: A fene tudja. Napok óta nem d ide az orrát. Ugy hallom, hogy a jegy vel s valami tiszttel iszik.

BALAZS: Akkor egyelőre tőlük nem tud meg semmit. Meg kell vizsgálni egy ki azt a gátat. Annak az embernek is itt valahol ólálkodnia. Nyissátok ki a sze teket.

CRISTEA: Csak tudnám, hogy ki az a ember. Ha a markomba kaphatnám.

BALAZS: Majd megkapjuk. Majd csak rulja magát. Na induljatok. Én itt sz mel tartom az utat.

CRISTEA: Na, menjünk, járjunk a zsinór gére. *(El.)*

Gy. Szabó Béla.
Utunk, Kolozsvár
1957 FEB 23

146

GY. SZABÓ BÉLA

A gát felé

Kacagó napfényben...

Kacagó napfényben
öregszik a reggel.
Emlékek rontnak rám
víg, tarka sereggel.

S míg itt taposom a
rozsdás Zazar-partot,
emlékeim fölött
seregszemlét tartok.

Járom a vidéket,
álmodozva járom. —
Öt esztendő után
kedvesemet várom.

Várom lázas aggyal,
boldog remegéssel;
huszonkét esztendőm
égő melegével.

S fel is tűnik messze,
mint csillag a habban...
Pirulva ér hozzám
a reggeli napban.

— Kató! — súgja ajkam.
— Jancsi! — ölel által.
Hangja örömkönnyes.
Gyönyörű madárdal...

Úgy ölel át, olyan
szomorúan, fájón,
hogy az ő bánata
a szívembe fájjon.

— Férjhez mentem ahhoz,
kit sosem szerettem —
szavaitól szinte
félve visszaretten.

Lágyan simítja le
haját a tenyerem.
Becézni, faggatni
többet nem is merem.

Kibontom magamat
ölelő karjából.
Bánatom űz, kerget
ebből a világból...

De mikor a távol
reám borul lágyan,
más lány arcát festi
elébem a vágyam.

S zuhogó napfényben
fogadnak a rétek.
Száraz gurdék törnek,
ahogy rájuk lépek.

S úgy kóborlom végig
ezt az egész tájat...
Százados sziklák közt
vesszen el a bánat.

kérdhetjük, nem ugyancsak eszmeileg kiélezett? Nem az Don Carlos és a királynő szerelmi jelenete? Nem az Ferdinand Bruckner Angliai Erzsébetjében Essex és az uralkodónő nagy találkozása?

Az utóbbi időben jogosan és örömmel ünnepeltük valamennyien Kiss Jenő, Bartalis János, Kányádi Sándor új és megújító hangjait, valamint a legfiatalabb költőnemzedék újra való törekvését, s e sorban épp eszmeiségre való törekvése miatt üdvözölném Szász János *Etel és Juliusz*-át, amelyet szini főiskolánk tananyagába iktatnék be, és legalább rádión eljátszattam volna egy szenvedélyesen beszélő jó színészpárral, (ma sem késő) mert így bontakoznának ki teljes erejükkel a szöveg igazi és élő értékei. És üdvözöltem volna eltanácsolás helyett e költeményt, már azért is, mert a szerző akkoriban vállalkozott új hangütésre, amikor egyik költő a mindennapi irodalom-kritika félénkségén diadalmaskodva, állítólagos realizmus örvén, körülbelül ilyen verssort közölt nem egy eszmeiségre törő szerelmi versben, illetve idillben: „s elővette az IMSZ könyvét" (bár lehet, hogy e sor

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651, 221—285

CONTEMPORANUL BUCUREŞTI

1954 MAR 12

Képzőművészeti kiállítás három művész munkáiból

146

O nouă expoziție de artă plastică

La sala „Dalles" s-a deschis o nouă expoziție de artă plastică cuprinzînd aproape 300 gravuri, desene și acuarele ale pictorului Schweitzer-Cumpănă, graficianului Gy. Szabo Bela și peisajistului Widmann Walter. In numeroasele sale desene, pictorul Schweitzer-Cumpănă dezvăluie viața grea pe care o duceau țăranii și muncitorii din atelierele meșteșugărești în timpul regimului burghezo-moșieresc „Baciul Grigore", „Bătrînul cismar", „Tîrg la Pitești", sînt cîteva dintre prețioasele desene lucrate de pictor în această perioadă. Printre lucrările create de pictor după 23 August 1944, amintim: studiul „Concert simfonic sindical", „Mama mea", „Cap de țăran", „Zi de vară" „Autoportret" etc.

Dintre gravurile în lemn ale graficianului Szabo Bela, laureat al Premiului de Stat, se remarcă mai ales peisajele: vii rămîn în mintea vizitatorului îndeosebi „Drum înzăpezit în codru", „Sălcii deasupra apei", „Someșul vara", „Început de primăvară" iar dintre desene „Sălcii vechi" etc. In expoziție mai figurează și o serie de acuarele ce aparțin peisajistului Widmann Walter. Dintre ele impresionează acele peisaje în care pictorul a oglindit colțuri din regiunea muntoasă a patriei noastre, cum ar fi de pildă: „Peisaj din secuime", „Cetățea Rișnovului" și „Ulița" (din Valea Seacă).

Reproducem mai sus lucrările: „Tînăr muncitor" (1949) de Gy. Szabo Bela (în stînga) și „Cismar" (1923) de Schweitzer-Cumpănă (în dreapta).

14 sep-
isia raio-
omisii nu
t efectiv,
derea to-
rului din
ntru con-
ți, apare
, dintr-un
le exis-
curs abia
umentiști,

anizatorii
aioane a-
din obiec-
curs este
r artistice
cele opere
a noastră.
conținut
lităților de
succesului
ori. Unele
chipelor de
ntelor Cul-
pot fi fo-
rpretat de
nivel de
de redusă.

alcătuirii
posibilă în
riu a unor
necunoaș-
or, și care
a partidu-
reau Van-
tul" care,
articol pu-
rangul de
i pe țăra-
ovărășire",
ne greșită
nța depis-
unele ac-
gerile de
rului din
Constantin
mul coru-
anu, raio-
al, „Hora
e peste 60
s-a acor-
nenumă-
cuprinde

s-au făcut pregătiri pentru concurs în s
rupte de sarcinile politice și economice i
diate. În unele locuri aceste pregătiri nu
intensificat ci, dimpotrivă, au slăbit act
tatea cultural-artistică obișnuită a unit
lor culturale. Uneori, lucrurile au n
pînă acolo încît odată trimisă scri
rea de angajament comisiei de concurs
către echipa artistică, ușile căminului cultu-
ral s-au închis, orice fel de activitate a fost
oprită, accesul la cămin fiind interzis sub
motivul suprem că echipa artistică face repe-
tiții. Citim în numărul din 17 ianuarie a. c.
al ziarului „Steagul Roșu"-Bîrlad, coresponden-
ța intitulată „Să fie sprijinit căminul cultu-
ral din comuna Cosmești, raionul Tecuci":
„Axîndu-și aproape întreaga activitate pe
pregătirea echipei artistice și de teatru (pen-
tru concurs n.n.) conducerea căminului cultu-
ral a neglijat însă celelalte forme ale muncii
culturale. Astfel, biblioteca stă închisă, nu
se mai organizează seri culturale și audiții
la radio iar activitatea sportivă a încetat cu
totul... Din neglijența conducerii căminului,
biblioteca n-a fost luată în primire dela
fosta directoare, o parte din cărți care se
află la cititori n-au mai fost restituite iar
altele s-au pierdut. Această situație continuă
să dăinuie, fără ca cineva să se seziseze și
să ia măsuri de îndreptare". Greșeala condu-
cerii căminului cultural din Cosmești-Tecuci,
proprie multor colective de conducere a uni-
tăților culturale, provine din neînțelegerea
a ceea ce are drept scop concursul inițiat,
a aceea ce trebuie de fapt să însemne o
adevărată muncă de pregătire.

Se manifestă totodată la unele unități cul-
turale de la sate tendința de a merge pe linia
minimei rezistențe în atragerea elementelor
noi în formațiile amatoare. În locul antre-
nării de noi talente din rîndurile țăranilor
muncitori, a tineretului în special, se recurge
la „convocarea" salariaților sfaturilor popu-
lare și a cadrelor didactice. Este cazul co-
rului căminului cultural din Peretu, raionul
Roșiorii de Vede, format aproape numai din
învățători. Prezența cadrelor didactice și a
activiștilor sfaturilor populare în formațiile
amatoare este lăudabilă, ea constituie un
stimulent pentru țăranii muncitori; este însă
condamnabilă limitarea numai la aportul în-
vățătorilor și a celorlalți salariați de la sate.

Prima fază de pregătire a concursului în-
cheiată odată cu începerea etapei pe comune,
dezvăluie pe lîngă realizări

[redacted]

ființeze un sfat tehnic, ai cărui membri să
se deplaseze în diferite regiuni ale țării, să
afle cerințele și gusturile oamenilor muncii.
Aceeași fabrică mai are în proiect și alte îm-
bunătățiri: să creeze o școală unde să se stu-
dieze armonizarea culorilor, să înființeze a-
teliere de retuș în magazine de desfacere și
să urmărească mai îndeaproape felul în care
confecțiunile sînt prezentate cumpărătorului.

Totuși confecțiunile suferă încă de multe
lipsuri, care se cuvine să fie înlăturate.
De multe ori culorile materialelor sînt ne-
precise, spălăcite, alte ori stridente. Bleu-
marinul bate adesea în vînăt, cafeniul în roș-
cat sau verzui, gris-ul este întunecat, iar
verdele strident. Este necesar ca o fustă sau
o jachetă să poată fi purtată și să se po-
trivească cu mai multe bluze și mai multe
pulovere, or e foarte greu ca o jachetă verde
ca iarba, de pildă, să poată sta alături de
orice altă culoare.

Problema coloritului e foarte însemnată,
mai cu seamă în confecțiunile pentru copii,
unde coloritul este adesea cu totul nepotrivit.
Culorile sînt triste, întunecate. Copiii au ne-
voie de seninătate, de veselie și asta li se
creează și prin îmbrăcăminte, odată cu toate
elementele de viață, care îi înconjoară.

Există la noi, în momentul de față, o ten-
dință foarte lăudabilă, de a se folosi ca
sursă de inspirație în desenele pentru impri-
marea textilelor arta populară. Pînă acum
însă, această încercare n-a fost întotdeauna
izbutită, pentru că s-au utilizat numai ele-
mente ornamentale populare, în chip izolat,
fără să se țină seama de concepția artistică
a creației populare. Modelele de rochii, așa
zis inspirate din arta populară pe care le
prezintă jurnalele de modă ale UCECOM-ului
nu sînt reprezentative pentru tendința de a
folosi în mod creator arta populară. A te ins-
pira din arta populară nu înseamnă a culege
din ea un motiv ornamental separat și a-l a-
plica pe buzunarul sau pe mineca unei rochii
oarecare. A te adăpa din izvorul artei popu-
lare înseamnă a-ți însuși spiritul însuși al
creației populare. Poporul știe să aleagă și
să utilizeze materialul, forma și ornamentul
cel mai adaptat necesităților. El ține întot-
deauna seama de materialul pe care-l folo-

UTUNK KOLOZSVÁR

1957 MÁJ

146

△ Tókióban rendezik meg a legközelebbi nemzetközi grafikai biennálét, melyre három romániai grafikus, Gy. Szabó Béla, Jules Perahim, és Corina Beiu-Angheluță kapott meghivást. A világkiállitáson a neves grafikusok öt-öt munkáját állitják ki.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Művelt Nép

Jókai-ny. 4760

vári előadással kapcsolatban.
a sablonos, egysíkú díszlet-
y a játék teljesen indokolat-
usáról. Az összezárt áldoza
félelme nem növekszik és nem

1957 APR 13.

146

Április

GY. SZABÓ BÉLA

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

energiának kizárólag békés célokra történő felhasználása a ma legsürgetőbb követelménye minden nép, az összemberiség általános szempontjából is.

*

— Hát ez a berendezés itt mire jó? — kérdem kinn, egy csomó fő dbeágyatt cső láttán.

— Tulajdonképpen nem függ össze reaktor működésével. Artézi kút.

S elképzelem magamnak a magaslövellő vizsugarat a különleges ártmányú téglából épült épület előtt, elynek lépcsői olyan szélesek, mint színházaké — s úgy látom, szép lesz nagyon szép, a Bárágan kellős epén. Egyszóval míg a veszélyesgyanújába keveredett vizeket a méhében rejtőző „holtvizek mecéjébe" száműzik, addig más vizek az élet vizei — ezüstös vizek, gettyűként csilingelő vizek — itt dnak majd fel a verőfényben, emk örömére.

is mondta, hogy az artézi kút függ össze a reaktor működésén úgy vélem, szorosan összeaz — s méghozzá, elsősorban, csi sikon.

Fordította: GÖDRY PÁL

És lám, milyen szeszély adta kezünkb
PENDENNIS TÖRTÉNETE, ESMOND
után a két fiatalkori Thackerayt, n há
MUELT és most *BARRY LYNDONT*? E
négyéves korában írta. Nincs igaza T
elsőszülött magzatait, de kétségkívül n
nagyoltabbak, kevésbé kidolgozottak, a
lódnak, a szerkezet varratairól kikandi
évek nyoma. De ha már elvve ezzel a tudattal vesszük kezünkbe, élvezetünket semmi sem fogja csorbítani.

VERESS DÁNIEL

* W. M. Thackeray: *Nemes Barry Lyndon úr emlékiratai*, 1956.

FÉNYI ISTVÁN

RÜGYEK

Duzzadó rügyek, vérpiros sebek,
Bomló, gyöngyöző, sajduló sereg
Az ecsedi szélben ringó ágakon,
Élő híretek szívünkkel rokon

Hallod-e, kedves, hallod rügyek
Eneklő hitét? Kristályszép üveg
Zeng így igéző ujj nyomán.
Így énekelt fiatal anyám.

Így csörgedez a tavaszi patak
Bokrosodó rekettyelő alatt,
Így csobog a kutakban az ár,
Mikor a hegyek szűz hava leszáll,

Nem, nem a fagyban, a víg, meleg
Szerelmes ölelésben hiszek.
Patakzó rügy és zsenge kötemény
Harsog az ágak friss hegyén.

Bomló rügyecske, szunnyadó levél,
Ébredő virág, rózsaszín, fehér,
Az ecsedi szélben ringó ágakon
Élő híretek szívünkkel rokon.

GY SZABO BELA: *La construcție.*

...ța să să fie în pas
poporul. De a...
articular, ...
...pede *Păm...*
...uc temein...
...iat pentru...

Un volum ...

...e curînd cat...
arta, timp...
...ole literare,
portrete, în...
. Cartea ar...
...sicii ruși, ...
...nporanii me...
...ră, munca c...
articole au...
...s de aproape...
...-au văzut în...
...olumul a fost...
...are în cursul aces-

...un că despre noul ... măsură, ea ... consonanță cu vremea noastră în care realismul socialist se afirmă victorios împotriva artei abstracte burgheze.

CONSILIUL REGIONAL BUCUREȘTI
1957 MAI 12

F A B U I

...re din pag. 1-a)

...a ei apartenență la un ... care — de-ar fi de ajută să se despartă de trecut în miile lui de forme, rîzînd... De trecutul lumii și de trecutul lui însuși, cel care a fost eri, adineauri, în

ELŐRE!
1957 MÁJ 23.

MÜVÉSZEK KÖSZÖNTÉSE

Megujuló életünk teremtő zajlásában szinte megszoktuk már, hogy a termelés élenjáró dolgozóival együtt a legjobb« müvészeket is mindjobban megbecsülik és évről évre kitüntetik.

Igen megszoktuk már s mégis minap, amikor meghallottuk, hogy a Nagy Nemzetgyülés Elnöksége ujabb 18 képzőművészt emel az érdemes művészek és mesterek sorába, az eddigieknél is jobban megörvendtünk. Megörvendtünk s mitagadás megteltünk büszkeséggel, mert nem kevesebb mint nyolc ismerős erdélyi román és magyar festőt, szobrászt és grafikust fedeztünk fel a kitüntetettek névsorában.

Öröm ez számunkra, azért is, mert ebben az elfogulatlan értékelésben a nemzeti egyenjoguság nagyszerü gondolatát látjuk ujra megvalósulni.

Nem kis dolog ez, ha elgondoljuk, hogy az erdélyi művészek milyen mostoha gyermekei voltak a Hohenzollernek és Horthyék uri világának. A mindkét oldalról gyarmatnak tekintett Erdélyben a művészek annak idején még csak nem is álmodhattak állami dijakról és kitüntetésekről. Az erdélyi művész akkor még nyugdijra, vagy müvészeti iskolákra sem gondolhatott s ime most a különböző erdélyi városokban művészeti középiskolákban, Kolozsváron pedig főiskolán tanulhatnak festeni, mintázni népünk legtehetségesebb fiai; a jövő érdemes művészei és mesterei.

A fiataloknak juttatott ösztöndijak és az idősebb művésznemzedék legjobbjainak most átnyujtott kitüntetések a pártnak és az egész népnek a művészet iránt érzett megbecsülését juttatja kifejezésre. Ha sorra vesszük és különkülön áttekintjük a kitüntetett művészek eddigi munkásságát, meggyőződhetünk, hogy a Nagy Nemzetgyülés Elnöksége helyesen választott. Ahogy mondani szokás, a jók közül a legjobbaknak itélte oda a kitüntetéseket. Erre valmindenek felett az a tény, hogy az idősebb müvésznemzedékből olyan kiváló festőművészek szerepelnek „A Román Népköztársaság művészetének érdemes mestere" címmel kitüntetett művészek között mint Ziffer Sándor, Nagy Imre és Ciupe Aurel, akik nemcsak hazai vonatkozásban, de nemzetközi viszonylatban is jelentős alkotásokkal gazdagitották a művészetek kincsestárát.

Ugyanezt elmondhatjuk a fametsző művészet érdemes mesteréről Gy. Szabó Béláról is, aki a különböző nemzetközi kiállitásokon az elmult évek során igen sok dicsőséget szerzett hazánknak müvetvel. Általános helyeslést és megelégedést váltott ki a középkoru erdélyi művésznemzedék egyik legtehetségesebb szobrászának: Vida Gézának a kitüntetése is. Az egykori Ziffer — növendék nemcsak mint kiforrott nagy művész, hanem, mint a munkásosztály régi harcosa is kiérdemli a párt és a nép forró szeretetét.

Nagy megelégedéssel és egyetértéssel fogadtuk az idős szatmári mester Papp Aurel kitüntetését. Mint a festészetnek igazi forradalmára, most jogosan örvendezhet a legjobb művészeket megillető nagy elismerésnek. Papp Aurellel együtt az aránylag még fiatal, de annál tehetségesebb Kovács Zoltán festőművészt és Ladea Romulus szobrászművészt is a Román Népköztársaság érdemes művészei közé sorolták. Élvonalba emelésük azt bizonyitja, hogy művészeti életünk irányitói megbecsülik a bátor uttörőket, azokat, akik eddigi alkotásaikkal egy-egy uj barázdát hasitottak hazánk sokoldalu művészetének talajába.

Dicséret és elismerés kitüntetett alkotóinknak, kiváló munkásságuk méltó értékelése és megbecsülése ösztönzést jelent számunkra egy tartalmában gazdag, formájában magas szinvonalu pártos, hazafias művészet kialakitására.

BALÁZS PÉTER

SZABAD IFJÚSÁG

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

1522 - Jókai-nyomda

VÁR[illegible]

Szerdán, május 22-én [illegible]
rósmarty drámaszép Cs[illegible]
előadásából; Balga szer[illegible]
László

Kedden este a nagyhányai Állami Szinház Prestley *Váratlan vendégét* mutatta be. A darabot — mint ismeretes - már játszották jó pár évvel ezelőtt Bukarestben is, az erdélyi városok közönsége számára pedig komoly művészi élményt jelentett annakidején a Székely Szinház Priestley-előadása. A darabról tehát csak annyit, hogy az eltelt 7—8 év nem árult nekünk, megőrizte frissességét, nyers szókimondásának időszerűségét. Az érdekes rendezői koncepció tudásai és erőfeltételének ellenére is az író szándékai szerinti mondandót helyes érzékkel élezte ki. Legérdekesebb talán a szinpadkép volt. Sok mozgási teret biztosított és egyszerűsége ellenére, jelzésszerű megoldásaival mégis a hagyományos angol életformára jellemző hangulatot keltett. Horea Popescu rendező akkor vette el a súlyát, amikor ebben a szűk keretben túlsokat mozgatta a szereplőket, sokszor a szerep szerinti logika és a benső indulatok sem[illegible]vevésével. Voltak pillanatok, amikor a néző szinte elszédült a rengeteg szinpadi mozgástól, az ide-oda szaladgálástól. A mértéktartásnak és az aránytalan szétforgácsolásnak ez a hibája. Az atmoszférát, amelyet főleg az első jelenetekben már sikerült megteremteni, a hely- és időegység törvényének szigorú betartásával megirt szindarab megszakítások nélkül, tehát szünetek nélküli előadása helyes gondolat, ám ebben az esetben sokkal fokozottabb játékritmust kellett volna alkalmazni, mert így az előadás kissé elnyujtott. Hatásos és a darab eszmélt kiegészítő rendezői ötlet a darab befejezése. Amikor ugyanis a falkavart, de önmagát már-már megnyugtató diszes társaság telefonértesítés nyomán megtudja, hogy most már valóban utban van felejtik egy, a kihallgatásukkal megbízott rendőrtiszt, fejük feletti megjegyzéseiből, szinte rájuk omlik a menynyezet. Ez a mozzanat s a hirtelen sötétség, gyors függöny az összeomlás kétségtelen perspektivájával tolidja meg Priestley mondanivalóját és ez a néző számára a három felvonásnyi gyilkosan éles leleplezés után teljesen természetesnek tünik fel.

A jobbadára közepszerű alakitások közül ki kell emelni *T. Mihailescu-Brăila* nagyszerű alakitását a rendőr felügyelő szerepében. A visszafojtott indulat, amellyel az uri társaság gazemberségeit leleplezi, a példás fegyelem, ahogyan érzelmeit elfojtja és pusztán csak a tények felfedésére törekszik, rendkivüli hitelességet kölcsönöz alakitásának. Ha szavalna, ha ágálna, ha szeles gesztusokkal szónokolna, nem hinnénk érző szivének, emberességének, igazságra törő lojalitásának. Így, nyugodt és szépen cseng hangjának egyszer-másszor elfátyolosodó megható erőssége és megszigorodó érdessége tette igazán drámaivá a szindarab világában a lelkiismeret szerepét betöltő alakot.

Egy igen jelentős szinészi alakitást és előadást kaptunk tehát a nagybányai Iliai román szinészektől.

(—sz —s)

Különözeti vizsgák a főiskolai beiratkozásra ujonnan mesterek számára

Az Oktatás- és Művelődésügyi Miniszterium közli, hogy a muszaki mesteriskolák végzettjei, akik különleges képzettségről tesznek tanuságot és mind az iskolában, mind a záróvizsgán csak 5-ös és 4-es (10—8) osztályzatot kaptak, a vállalatok javaslatai alapján az illetékes minisztériumok által különözeti vizsgára ajánlhatók, hogy az általános iskolák anyagából viszonyitott különözeti vizsgára letétele után felvételi[illegible]hessenek a főiskolai tanulmányok folytatására. Akiknek a tanulmányait az Oktatás- és Művelődésügyi Miniszterium 52/927 számu rendeletével egyenértékünek nyilvanitotta.

Különözeti vizsgákat tartanak Budapesten és a tartományi székhelyeken azokban a közepiskolákban, amelyekben kerületben látogatás nélkül tanulmányok folytathatók.

Nem kell különözeti vizsgát tenni azoknak a mestereknek, akiknek iskolai végzettsége az illetőket egyébként is főiskolai tanulmányok folytatására jogositja.

GY. SZABÓ BÉLA

25 ÉVES MŰVÉSZI MULTJA

Gy. Szabó Béla, érdemes művészünk jellegzetes alakja Kolozsvár szellemi életének. A művészt magát ritkán látni, meglehetősen visszavonultan él, metszetei azonban sokfelől, műtermek, lakások falairól felénk intenek. Régi, régi erdélyi tájak, városrészletek, műemlékek hirdetik művészetét, a legjellegzetesebbek, a „leggyészabósabbak" azonban a csodálatos szépségükben meglátott és megláttatott erdők, facsoportok, élő, lélegző természeti képek, melyektől meleg támad a szívünkben, s bármilyen rossz hangulatban legyünk is, megnő bizakodásunk, s jókedvünk. Egy erőteljes művészegyéniség sugározza a természet örök szépségeibe, a világegyetem harmonikus egységébe vetett hitét, meggyőződését.

Rendszerint lakásán és munka közben találja meg az ember. A fametszés természete kettős tevékenységet követel meg művelőjétől. Magának az alkotásnak a kivésése mellett rá vár a levonatok elkészítése. Most is abban találjuk, hogy legujabb művéről, a „Mókusokról" készit levonatot. Érdeklődésünkre albumokat, ujságkivágásokat vesz elő külföldi kiállításokról. A tavaly ősszel a belgiumi Liége-ben kiállitott metszeteire figyelmes lett a nemzetközi művészvilág. A Liége-i siker nyomán Brüsszelben mutatták be müveit.

— Tegnap küldtem el öt metszetet a tókiói nemzetközi metszet-kiállitásra. Minden államból három művész jelentkezhet; hazánkat rajtam kivül Jules Perahim és Corina Beiu Angheluta képviseli.

Mindjárt meg is mutatja Tókióba küldött müveit. Az egyik érdekes önarckép, tibeti sapkában ábrázolja a művészt.

Erről megint kinai utjára terelődik a szó. Nagy élmény volt számára, szivesen beszél a látottakról, egy ősi, nagy kulturnép ujboli felemelkedéséről.

Voltak és vannak más külföldi bemutatkozásai is. Igy például a Buenos Airesban megrendezett román grafikai kiállitáson 18 müve szerepel. Mindenütt méltatják, értékelik, de talán sehol a szakmai, művészi segitésnek, komoly és szerető baráti szónak oly megkapó megnyilatkozásaival nem találkozott, mint a szovjet emberek részéről, legutóbbi leningrádi és moszkvai kiállitása alkalmával. Jogos büszkeséggel és örömmel emliti meg Pjotr Jevgenyevics Kornyilovnak, a leningrádi Művészeti Akadémia igazgatójának hozzá intézett levelét. Érdemes idéznünk e levelet, egy vérbeli művészlélek meleghangu, őszinte véleményét.

„... Megkaptam csodálatos, költői metszetét, megható feliratával. Ön nem csak egy metszettel ajándékozott meg, de művészete hazájának egyik költőiségében megragadott, szeretettel ábrázolt sarkával is megismertetett... Mindig is hittem és hiszem ma is, hogy a metszés művészete igazi alkotó és költő kezében nem ismer alkotási korlátokat és kitünően birja a versenyt mind a festészettel, mind a plasztikával..."

Miközben művészetéről és alkotási terveiről beszélgetünk szerényen megjegyzi, hogy éppen 25 éve készitette első metszetét. Erről aztán életpályája kerül szóba, mely meglehetősen egyenetlen és göröngyös. Eredetileg gépészmérnöknek indult.

— 1933-ban állás nélkül maradtam, igy hát nekifogtam a fametszésnek, bár soha nem láttam, hogy mivel és hogyan metszik a fát. Lassan, rengeteg fáradságos kisérlet után, sok titokra jöttem rá és kialakultak fametszési elveim.

1935-ben jelenik meg „Liber miserorum" cimü fametszetkönyve. Ebben sok külvárosi témát dolgozott fel nyomasztó légkörü mérnöki éveinek élményeiből. 1936-ban végre feljut Budapestre, s a Művészeti Főiskola grafikai osztályán módszeresen fejlesztheti ismereteit.

Szükös anyagi eszközeihez képest elég sok világot látott.

— Jártam Olaszországban, Görögországban, Bulgáriában; ezek az utak sok szint és fényt hoztak munkámba. Hamarosan rájöttem, hogyan lehet külföldön kis pénzből megélni. Egyszerü embereknél laktam, ezáltal e népeket is jobban megismertem.

Hogyan dolgozik? Járja hazánk vidékeit; nincs Erdélynek olyan szöglete, természeti, vagy történelmi emléke, amiről ne tudna, amit föl ne keresne. Barátai az erdők, ligetek, hát hogyne ajándékoznák meg titkaikkal, miért is ne tárnák föl szépségüket a művész előtt?...

A felszabadulás óta eltelt évek megérlelték művészi kibontakozását, s utóbb meghozták számára művészete osztatlan elismerését. Kina, a Szovjetunió, Nyugat-Európa kiállitási termeiben megjelennek a rezgő napfényben fürdő erdők, régi várromok, a szeretett haza tájai s emberei, egy tiszta szivü, emelkedett szellemü művész alkotásaiban. Távoli népek ismerik, s közelitik meg lélekben a mi tájainkat. Csak igazi, hivatott művész képes erre a varázslatra. Ilyen varázslónk Gy. Szabó Béla, az élet szépségeinek tolmácsolója.

KORDA ISTVÁN

Gy. Szabó Béla munka közben (Krémer László felvétele)

egtaj felé...

KÉT ÓRA ALATT PORRÁÉG A VÁROS

Az 1834-es esztendő nagy gyászba döntötte a virágzó városkát. Egy hirtelen keletkezett tűzvész két óra leforgása alatt elhamvasztotta a város háromnegyed részét. A korabeli katonai hatalom arra akarta kényszeríteni a városi tanácsot, hogy uj rendszer szerint építse ujjá a várost, de minden igyekezete megtört a régi hagyományokhoz ragaszkodó polgárok ellenállásán. Ismét udvarias város épült a régi helyébe.

Az 1848-as szabadságharc idején is hallatott magáról: itt öntötték Turóczy Mózes vezetésével Gábor Áron ágyuit

kérdésének. A kérdés így hangzott: merre fejlődjék a város?

A város vezetősége két közvetlen főfeladat megoldását tűzte ki célul: rendbehozni az elhanyagolt várost és kenyeret adni a dolgozók kezébe.

ISMÉT MEGINDUL A VÉRKERINGÉS

A forradalmi idők szele lényegesen befolyásolta a lakosság zömét alkotó kisiparosság maradi gondolkozását. Rövidesen kisipari termelőszövetkezeteket alakítottak. A Sportind szövetkezet ügyeskezü, ióI gazdálkodó iparosai rövidesen országos hirnevet szereztek ennek a vállalatnak. Mások a Munkás nevü, virágzó kisipari termelőszövetkezet alapjait rakták le, sokan a Gábor Áron helyiipari vállalatnál találták megélhetést, s amikor az állam

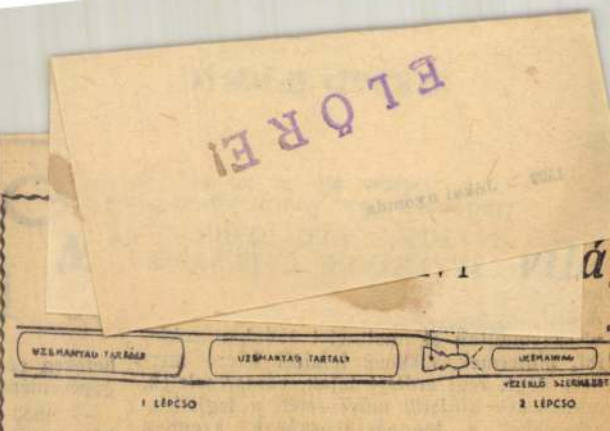
Nemzetközi fényképkiállitás Bukarestben

- *14 ország már bejelentette részvételét*
- *Pályázati feltételek*

Ez év októberében nemzetközi fényképkiállitás nyilik a bukaresti Dalles-teremben. A kiállitás szervező bizottsága már megkezdte működését és javában folynak az előkészületek a kiállitás sikerének biztositására.

A szervező bizottság 1200 meghivót küldött szét 60 ország fényképész-szervezeteinek legismertebb fényképészeinek és kiadóvállalatainak. Egész sor országból — Angliából, Belgiumból, Csehszlovákiából, Dániából, Egyiptomból, Svájcból, Finnországból, Franciaországból, a Német Szövetségi Köztársaságból, Görögországból, Olaszországból, Lengyelországból, az Amerikai Egyesült Államokból, Magyarországról — már érkeznek is a részvételi bejelentések.

A román fényképészek részvétele a kiállitáson kizárólag a Művészi Fényképészek Szövetsége utján történik. Egy-egy pályázó legfeljebb 6 fehérfekete és legfeljebb 4 szines fényképpel vehet részt a kiállitáson. A fényképek mérete nem lehet kisebb 13x18 centiméternél. A pályamunkákat legkésőbb augusztus 5-ig be kell küldeni a szövetség cimére (Bukarest, str. Constantin Mille 5—7), vagy a következő cimre: „Salonul International de artă fotografică Bucureşti, Căsuta postală 234".

Az 1957. julius 1-én kezdődő nemzetközi geofizikai év során az Egyesült Államok és a Szovjetunió tudósai rakéták orrában körülbelül futball-labda nagyságu müszergömböket készülnek a Föld légkörén tuljuttatni, amelyek egyideig mint mesterséges holdak a Föld körül keringenének. A beépitett müszerek rádióhullámok utján tájékoztatják majd a megfigyelőállomásokat a magasban uralkodó természeti viszonyokról: légnyomásról, hőmérsékletről, kozmikus sugárzásról, napfényről stb. A két állam szakértői a hullámhosszakban is megállapodtak. Amint a holdacskákat 1—2 heti időközökben egymás után fellövik, az automatikus készülékek adásait mindenütt a világon nagy gonddal fogják megfigyelni, a hirek — tudományos adatok — olyan magasságból érkeznek majd, ahol ember készitette tárgy, müszer stb. még sohasem tartózkodott. Az adatok valószinü döntő lépést hoznak majd a világmindenségről szerzett ismereteink bővitésére.

Egy másik döntő mód az ujabb adatok szerzésére: a holdacskák optikai követése távcsövek segitségével. Erre ugyszólván minden ország, — a-hol a megfigyelésre kilátás van, — be fog rendezkedni. Az egyes országok geofizikai nemzeti bizottságai közlik a holdacskákat kibocsátó két országgal azoknak a helyeknek a pontos földrajzi fekvését, ahonnan a megfigyeléseket elvégezni szándékoznak. Ennek alapján értesitik őket, hogy a kijelölt helyekről az egyes holdacskák mikor és az égnek melyik részén találhatók. Enélkül

Bukarest

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651, 221—285

1953DEC22

A LIBERA

Képzőművészeti kiállítás megnyitása

610

Azi se deschide Expoziția anuală de stat a artelor plastice pe anul 1953

Astăzi după amiază se va deschide în sălile Palatului Republicii tradiționala expoziție anuală de stat a artelor plastice.

Anul acesta, sunt expuse mai mult de 800 lucrări, picturi, sculpturi și lucrări de grafică, aparținând unui mare număr de artiști plastici din întreaga țară, artiști consacrați sau tineri care abia pornesc pe drumul afirmării artistice. Numărul creațiilor prezentate anul acesta pentru expunere — mai mult de trei mii — depășește cu mult pe cel din anul trecut deși atunci au fost expuse lucrări realizate de-alungul a doi ani.

Printre lucrările expuse se numără portretul maestrului Mihail Sadoveanu, executat de Cornelliu Baba, „Reparație la cuptoare la uzinele Reșița" și „Studenții la practica de vară" de Octav Angheluță, „Micii tehnicieni" de Gh. Glauber, „Intr'o cooperativă" de Dan Hatmanu, etc.

Printre sculpturi, se numără basorelieful „Eliberare" aparținând lui Constantin Baraschi și lucrările intitulate „Recunoștință" de Constantin Baraschi și Zoe Băicoianu, „Bănciță" de Constantin Lucaci, „Muncitori" de Ernest Kasnovski, „Ostaș" de Iulia Oniță, etc.

In afară de acestea, expoziția cuprinde numeroase peisaje și ilustrații, rezultat al călătoriei în China a pictoriței Ligia Macovei. Gravurile în lemn ale lui Gy. Szabo Bela, gravurile lui Gh. Naum, ilustrațiile la basme, romane sau nuvele, caricaturi, întregesc cu succes valoroasa expoziție de stat a artelor plastice pe anul 1953.

—•—

Deschidere [illegible]

Decernarea P
„Pentru întărirea

MOSCOVA 21 (Agerpres). — TASS transmite: Ziarul „Pravda" anunță că în zilele de 9 și 12 decembrie au avut loc la Moscova, sub președinția acad. D. V. Scobelțin, ședințe ale Comitetului pentru decernarea

„Cu privire l
„Pentru înt

Hotărîrea Comitetului pentru Premiile „Pentru întărirea păcii între popoare" pe anul

Pentru merite remarcabile în lupta pentru rirea păcii se decernează Premii Internaționa rirea păcii între popoare" următoarelor perso

Pierre Cot — deputat în Adunarea Națion

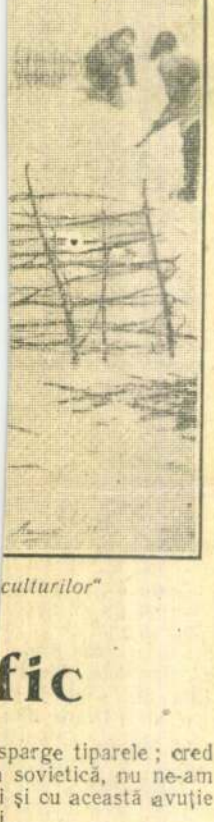
Sahib Sing Sokhey — profesor, general-m sîiului Statelor din Parlamentul Indian

Andrea Gagero — preot (Italia)

Eminenți

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SZÍNHÁZI ÉS ZENEI SZOLGÁLAT
BUDAPEST VII. LENIN...

- G. E. NICOLAEVA: Insemnările unui
- ŞTEFAN CRISTEA: Centenarul lui A
- SÜTÖ ANDRAS: Mămăliguţă cu brî
- Acad. A. NESMEIANOV: O victorie
- MIHAIL LEVENTE: Pauperizarea ţăr
- HORIA LIMAN: „Eliberatorii" la microfon. (pag. 6-a)

culturilor"

fic

sparge tiparele; cred
a sovietică, nu ne-am
zi şi cu această avuţie
ii.
ultura pătrunsă masiv
şi-a luat avînt după
ind se coceau livezile,
i din studiouri ai cow-
nas universitate a cri-
olo ar fi învăţat tine-
o escrocherie, cum se
a învăţăturii, cum se
paraua strînsă la cio-
sta urită strașnic din
ică proaspătă în faţa
i bine şi-au amintit-o
cenuşă şi au supus-o
prezentului; însă, s-a
e sînge şi niciun vînt
rnească de sub pulbe-

şte de seva dragostei
şi are temeliile bine
se arată omul cu
coleşitor, uimitor,
mul de prezentare a
nismului nostru, a în-
c monumentele comu-
ine s-au pomenit fre-
lui Enescu, ori, după
ri, şi-au amintit cin-
eminţia noastră:

ai,

lat tuturor privelişlea
im fie cu mistria, fie
mentul trecerii de la
imea apropiată sapa
receri către industrie
arată cu meşteşug
ştie de piatră, azi se
locul sapei îl ia piep-
a între natură şi
aprigă, între cuptoa-
aturii, între cîntecul
r, — ambianţa asta
lui.
ciun rînd, lăsînd ce-
tile, să facă judecăţi
tru film măre despre
oarte simple, care
teribil de sinceră:
pînă la lacrimi cînd
ţa frumosului sau în
toată sinceritatea,
ea şi-i poate deveni
obşte denumită Emo-
mai Măria sa Emo-
simţit buzele pururi
ţară, s-o cunoaştem
şului s-a auzit o si-
năpădit dorul de ple-
fumului de cărbune
ulmecă largurile că-

erele cu frumuseţi e-
r-bătrînul, descoperi
Minervei, mîine ste-
ezi răzbătînd pe me-
urile flotelor eline...
eşte setea de a o ve-
nouă; pe gorganele
, cresc dumbrăvi; pe
it şipote şi izvoare
saturi nicicînd.
urile fascismului, oa-
e patriotism întregii
şi şi-au iubit-o; la
rafia, îndeosebi. Fil-
ne îndeamnă la cu-
dacă va trebui, pînă
însemnează ţară a

e făcute cu privire
au arătat interpreţi-
juns la o suficientă
lor respectivi, că
se aprofundeze mai
ntrică a acestor eroi
ze mai atent situa-
se manifestă.
oamenilor muncii
spună părerea, co-
il a avut cu aceas-
ilitatea ca pe baza
să-şi îmbunătăţească
odată să ajute pe
ţelegerea procesului
aţiei teatrale.
şi munca prin me-
une, Teatrul de Stat
îşi îndeplineşte cu
de teatru fruntaş.

Marcel Breslaşu

Te-nvaţă vrednica albină...

Te-nvaţă vrednica albină
ce-nseamnă fond, ce-nseamnă formă,
cum se-ntregesc şi cum se-mbină,
ce vine-ntîi, ce trece p-ormă...

Nectar sorbit din adîncime,
polen cules la suprafaţă
nu sînt — cum crezi — „materii prime"
ci una singură: viaţă!

Bătînd prisaca toată vara
şi-adună, trudnic, gospodarul
nu numai mierea, ci şi ceara:
deavalma — hrana şi hambarul...

Miresme şi colori, puzderii!
Le-a strîns şi le-a topit hagiul
într-o mireasmă: cea a mierii,
într-o culoare: aurul.

...Dar îşi împarte-agonisita
(aici stă marea măiestrie!)
trecînd-o îndelung prin sita
nevoilor ce şi le ştie:

Nici faguri goi, ca să-şi vădească
talentul la arhitectură,
nici miere ca să prisosească...
Migală, cumpăt şi măsură!

...De ce-s mai palide, mai mate
mireasma şi coloarea cerii?
E fiindcă-s doar împrumutate
din izul şi din boiul mierii!

Ce-nseamnă fond, ce-nseamnă formă?
Cum se-ntregesc şi cum se-mbină?
Ce vine-ntîi, ce trece p-ormă
te-nvaţă vrednica albină...

*

Să nu te superi că te mustru,
poete — june sau ilustru
cînd văd că meştereşti şi stărui
mai mult la ceara pentru lustru
decît la mierea ce ne-o dărui!

1954.

Ion Brad

Încă nu sîntem în mai

Trosneşte, frîntă, gheaţa dedesubt.
Dar ochii ei mai stăruie pe plai
Căci frîul viscolului nu s-a rupt
Cît încă nu sîntem în mai,
Trosneşte, frîntă, gheaţa dedesubt.

Chiar dacă vin cocoare nopţi întregi
Şi-azi mîine cucul o să prindă grai
Singur, desculţ, poteca să n-o treci
Cît încă nu sîntem în mai.
Chiar dacă vin cocoare nopţi întregi...
Cresc ghiocei şi înfrunzesc păduri.
Dar codrul tînăr nu-i un colţ de rai
Cît gheaţa are colţi tăioşi şi suri,
Cît încă nu sîntem în mai.

Cresc ghiocei şi înfrunzesc păduri...

Dezgroapă via! Vrejul ei dearamă
Să crească muguri... Însă grijă ai
Că dă poleiul cînd nu bagi de seamă
Cît încă nu sîntem în mai
Dezgroapă via! Vrejul ei dearamă...

Şi curăţă frumoasa ta grădină
De uscături şi spini, mohor şi scai.
Sămînţa lor să nu dea rădăcină.
Cît încă nu sîntem în mai,
Tu curăţă frumoasa ta grădină!

Cluj, martie 1954.

Turneul teatrului „Comedia Franceză" în U.R.S.S.

La invitaţia Ministerului Culturii al U.R.S.S., va sosi în turneu la Moscova şi Leningrad, teatrul parisian „Comedia Franceză" („Comédie Française"), cel mai vechi teatru dramatic din Franţa. Din primele zile ale existenţei sale el s-a numit neoficial „Casa lui Molière". Această denumire şi-a păstrat-o pînă astăzi.

Trupa care vine în U.R.S.S. este compusă din 45 de artişti. Spectacolele vor începe pe data de 7 aprilie la Moscova unde pe scena „Teatrului Mic" şi a Teatrului „E. Vahtangov". „Comedia Franceză" va da 14 spectacole. În interpretarea artiştilor cunoscutului teatru francez, locuitorii Moscovei vor vedea „Tartuffe" şi „Burghezul gentilom" de Molière şi „Cidul" de Corneille. La Leningrad în clădirea „Teatrului Mare de operă şi balet" vor avea loc 6 spectacole.

RODICA SEVERINEANU: „Vasile Roaită la sirenă"
(Expoziţia Anuală de Stat a Artelor Plastice)

Telefon: 227-651, 221-285

CONTEMPORANUL

1954 MAR 26

Képzőművészeti kiállítás

610

Expoziția retrospectivă a lui Gy. Szabó Béla

Radu Bogdan

Hotărîrea de a se repune sala Dalles la dispoziția Uniunii Artiștilor Plastici a început să dea roade; la 28 februarie s-au deschis trei expoziții: Schweitzer-Cumpăna (desen și acuarelă), Gy. Szabó Béla (desen și gravură) și Walter Widmann (acuarelă). Ne vom ocupa în rîndurile de față de Expoziția retrospectivă a lui Gyula Szabó Béla, care cuprinde 184 de lucrări.

În fața publicului bucureștean Szabó Béla se prezintă pentru întîia oară cu o asemenea expoziție. Ea îmbrățișează peste două decenii de activitate. În afara gravurilor în lemn, unele din acestea colorate, întîlnim desene executate fie în tuș, fie în cărbune sau în creion conté.

De la primele începuturi, Gy. Szabó Béla se manifestă ca un artist cu preocupări legate de viața și de lupta muncitorilor. Cea mai veche lucrare care figurează în expoziție este un desen în cărbune, din 1932, intitulat **Șomeri.** Deși nu e decît un studiu, el anunță totuși prin sentimentul cu care este interpretat pe cel care, doi ani mai tîrziu, va ilustra opera lui Ernst Toller, **Cartea rîndunelelor**, iar în 1935 va fi autorul ciclului de gravuri **Liber Miserorum.** Asemenea celor ce vor urma în 1939 sub titlul **Liber Vagabundi,** aceste foarte mici ilustrații — amintind uneori prin sentiment și tematică pe Frans Masereel — sînt încă schematice, multe efecte sînt obținute prin speculații de ordin formal, desenul și contrastele de umbră și lumină trădează chiar pe alocuri o viziune expresionistă. Dar ceea ce nu se poate contesta este capacitatea artistului de a crea o anumită atmosferă, de a sugera traiul chinuit al sărăcimii și de a se face ecoul dorului de libertate al muncitorilor aruncați în temniță de regimul de opresiune fascistă. Din toate imaginile răzbate un sentiment de adîncă înțelegere și dragoste pentru om și totodată un strigăt de revoltă. Tonul lor e grav ca și conținutul pe care-l exprimă, fără a fi însă pesimist: increderea în forțele omului, măreția trudei și luptei sale se fac pretutindeni simțite. Este un merit important al artei lui Szabó Béla, o calitate ce nu se va desminți de-a lungul anilor care vor urma.

Între timp, iată-l vizitînd coasta dalmată, călătorind o vreme prin nordul Italiei, oprindu-se apoi pe malul lacului Balaton în Ungaria și reîntorcîndu-se în cele din urmă în Ardeal. Sînt peregrinări care se soldează cu numeroase schițe în tuș, priveliști însorite, pline de viață, exprimate concis, cu un admirabil simț al sintezei. și al echilibrului, uimitoare prin simplitatea și forța lor de sugestie. În aceste desene siguranța artistului în trasarea liniei, sensibilitatea lui ascuțită pentru tot ceea ce înseamnă lumină, viață, frumuseți ale naturii, se manifestă spontan și nestingherit. Nu le lipsește unor astfel de imagini nici nota de gingășie și umor **(Găini în tufiș),** nici atmosfera de contemplație și calm meditativ **(Ogor, Trestii pe malul lacului),** nici mișcarea însuflețită a oamenilor **(Bilci la Odorhei),** sau unduirea lină a apei **(Luntraș).** Totul e redat cu o mare economie de mijloace, în trăsături viguroase a căror caligrafie sugerează valorile de ton, creînd frumoase efecte de intensitate.

Însușirile pe care Szabó Béla le-a manifestat în schițele de mai sus — executate în 1938 și 1939 — se vor oglindi curînd și în gravurile sale. Aceeași sete de viață, de lumină, aceeași bucurie în contemplarea naturii. Omul în mijlocul acesteia, muncind, visînd sau desfătîndu-se, va continua să rămînă o temă favorită.

Gravura **Spălatul rufelor** (1941) este poate cea mai frumoasă pe care Szabó Béla a creat-o în această epocă. Reprezintă două femei spălînd rufe pe malul unui lac și, la oarecare depărtare de ele, un bătrîn pescar cu undița. În ce privește execuția, anumite artificii formale n-au fost părăsite. Dar, prin calitățile ei, imaginea trezește o impresie de viață deosebit de puternică. Nu se poate să nu rămîi impresionat de liniștea, de calmul desăvîrșit, care învăluie peisajul, de lumina lui intensă, înviorătoare, ce se reflectă în oglinzile jucăușe ale apei. Cu cîtă grație sînt surprinse trupurile sănătoase ale femeilor și mișcarea brațelor ridicate deasupra creștetului! Compoziția și punerea în pagină sînt admirabile și nu mai puțin sugestivul echilibru realizat între tonurile albe și negre.

Cu toate aceste succese, pînă către 1949 viziunea lui Szabó Béla păstrează încă un caracter oarecum decorativ: obiectele sînt sugerate mai mult prin două dimensiuni; le lipsește relieful, volumul, adîncimea. Perspectiva e urmărită în planurile ei mari și prea puțin în detalii. **Curățatul semințelor,** din 1942, și mai ales **Pescarii,** din 1944, ne arată că artistul nu reușește încă să sugereze fiecare plan prin valoarea de ton corespunzătoare, și nici să redea volumul. Formele sînt uneori desenate schematic sau interpretate prin efecte tehnice arbitrare. Greșeala principală a unor astfel de imagini e egalitatea tonurilor, faptul că obiectele și suprafețele lor apar luminate cu aceeași intensitate (ceea ce se observă și la unele din desenele în cărbune). Îndeosebi în gravurile care reprezintă figura umană se vădesc aceste deficiențe. Dacă artistul n-a izbutit încă să rezolve unele probleme de valorație, motiv pentru care lucrările sale sînt uneori monotone (chiar și în gravurile colorate, tonurile, deși armonioase, apar oarecum spălăcite), trebuie totuși să recunoaștem că din punct de vedere al iscusinței tehnice meșteșugul său a progresat și că opera lui a devenit mai bogată, mai expresivă, constatare impusă de un desen ca **Salcie bătrînă** (1944) și de gravuri ca **Salcie deasupra apei** (1944) și **Someșul revărsat** (1945).

Cele mai izbutite gravuri sînt create după 1948. Acum Szabó Béla ni se înfățișează din ce în ce mai stăpîn pe mijloacele artei sale, evoluată mult atît în ceea ce privește finețea, precizia și siguranța execuției, cît și spiritul de observație care îi stă la bază. Artistul se exprimă mult mai sensibil și mai realist, recurgînd la interpretări subtile care îngăduie redarea naturii în toată complexitatea ei. Desenul e mai exact, planurile își află delimitarea spațială corespunzătoare și, în general, acele supărătoare egalități de ton au dispărut. Rezultatul este că ne aflăm în fața unor opere vii, convingătoare, pline de farmec și poezie, care ne fac nu numai să simțim dar și să iubim frumusețea peisajelor țării. Căci Szabó Béla rămîne înainte de toate un peisagist. Natură lirică și descriptivă, el se complace în mijlocul codrilor, al poienilor însorite și al coamelor deluroase acoperite de zăpadă. Îl atrag îndeosebi jocurile luminii rătăcite prin frunziș și adierile domoale ale ierbii. Gravurile lui cu luminișuri, poteci și interioare de pădure amintesc nu numai odată de fermecătoarea imagine a poetului care spune:

„Și prin vuietul de valuri,
Prin mișcarea naltei ierbi,
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cîrdului de cerbi..."

Aproape toate peisajele gravate de Szabó Béla evocă sau creează atmosferă. El se dovedește prin excelență un cîntăreț al naturii. Majoritatea gravurilor sale din ultimii ani sînt inspirate de pitorescul și frumusețea împrejurimilor Clujului și impregnate de culoarea locală a regiunii. Lucrări ca **Sfîrșitul iernii, Bivoli în apă, Luminiș, După inundație, Turnul pompierilor din Cluj, Început de primăvară,** și mai ales **Drum de pădure însorit,** sînt opere de calitate excepțională. Te emoționează căldura și gingășia sentimentului cu care sînt interpretate, fiorul poetic care le străbate, și acea înaltă stăpînire a meșteșugului care face din Szabó Béla unul din cei mai buni artiști pe care-i avem, și fără îndoială cel mai iscusit în tehnica gravurii în lemn.

Temele lui Szabó Béla nu se limitează numai la peisaje. Ca și în trecut, pe artist continuă să-l intereseze scenele ce oglindesc viața muncitorilor **(Pe acoperiș, Cazangii, Primul contact cu industria grea),** și care acum nu mai constituie mărturii ale suferinței și sărăciei, ci își propun să exprime un elan constructiv, caracteristic zidirilor socialismului. Totuși, aici, în redarea omului și a trăsăturilor sale sufletești, în studiul și adîncirea fizionomiei, Szabó Béla mai are de lucrat. În trecut portretele lui de țărani, desenate în cărbune, erau uneori superficiale și făceau mai mult dovada unui exercițiu de virtuozitate decît a unei analize de caracter. Aceasta se datora în mare parte faptului că în ele Szabó Béla, neluînd atitudine, nu pornea niciodată de la o idee bine precizată. Poziția lui rămînea strict contemplativă și nu se raporta la condiția socială a oamenilor, la gîndurile și la năzuințele lor. De unde și lipsa de expresivitate a unor asemenea portrete. Față de acestea, schițele de muncitori la lucru, schițe reprezentînd scene de muncă, înseamnă fără îndoială un pas înainte. Dar aceasta nu este destul pentru ca imaginea să fie și elocventă. Ideea se cerea mai bogată. Ar fi trebuit să se întrevadă care este semnificația muncii depuse, în ce măsură corespunde ea unei noi realități. Gravurile și desenele cu muncitori ale lui Szabó Béla se situează oarecum în afara timpului. Puteau fi văzute asemenea scene și acum douăzeci de ani. Unde este elementul tipic care le caracterizează? Într-adevăr nu se oglindește o conștiință nouă (atitudinea socialistă față de muncă) în chipurile acestor oameni. Ceea ce ne impresionează în primul rînd, cînd privim lucrările amintite, este siguranța cu care e redată mișcarea (în trăsături puține, dar juste și sigure) și numai într-o mică măsură atenția ne este solicitată de felul cum sînt exprimate stările sufletești ale personajelor. Această mărginire la o receptare exterioară și fugară a realității, pe care o trădează schițele, această insuficientă insistență în studiu și analiză, explică de ce artistul întîmpină încă dificultăți la transpunerea emoționantă și convingătoare a figurii umane în gravură. Și pe lîngă cele arătate mai sus, aici se observă din nou că una din problemele dificile o constituie pentru el valorarea justă a tonurilor.

Abstracție făcînd de lipsurile semnalate, și pe care sîntem încredințați că Szabó Béla le va înlătura foarte curînd, ținem să subliniem încă odată nivelul înalt la care se situează arta sa, gradul ei de perfecțiune tehnică, efortul de muncă perseverentă și conștiincioasă ce-l presupune. Cu asemenea calități sensibilitatea lui Szabó Béla, lirismul său evocator, gingășia și căldura sentimentelor sale, își pot afla expresia desăvîrșită în cadrul artei noastre realiste închinată construirii socialismului.

GY. SZABÓ BÉLA: „Drum însorit în pădure"

„Napos út az erdőben"

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1963 NOV 6

Hajdubiharmegyei Népujság

Gy. Szabó Béla

1021

Dante-metszetek kiállítása

Érdekesnek ígérkező grafikai kiállítás megnyitására kerül sor ma, szombaton délután 5 órai kezdettel a debreceni Déri Múzeum II. emeleti kiállítási helyiségében.

A debreceni múzeumban ezúttal Gy. Szabó Béla festőművész mutatja be a Dante művét illusztráló metszeteit. A megnyitón két szavalat is elhangzik. Dante: Pokol I. énekét és Arany János: Dante című versét hallja a közönség. A megnyitó beszéd után tárlatvezetést tartanak.

szerve
sinjein
politi
s sín
. Ez
. Va
st a
korszak

ra, [illegible]sre
haladja m
forintot.
előny! Ig
gazdasági
szakmai
ilyen emb
tikai meg
kozni. Mindenekelőtt szüksé-
ben értelmezett pártügyekkel
is törődünk, ismertetjük és
magyarázzuk a szervezeti sza-
bályzat pontjait, vizsgáljuk a

igazgató nélkülöző
volt a berettyóújfalui kó
házban, ho[illegible] erősebb segítsé
kell szakmai, gazdasági von

NTIKA

őt emel a szemünk elé,
ávlatot tekintjük. Aki
semmit-nem-vállalás csi-
elveszíti tájékozódó ösz-
rténelem szükségletében,
s nem értheti a mai kor
it, a megkívánt tettek
értékét. Vagy már nem
írunk a gyárakban, föl-
lokban? Már minden té-
k volna a kapitalizmust?
n *ugyanaz* a forradalom.
elkezdtek, s mi is vál-
út végezetéig? ...
asztalnál és emlékezünk.
gy embert, aki az át-
al többet osztott önma-
zőségnek, mint mások.
őződése, tudata, hite haj-
ndót cselekedni. Aki
gát az elfáradáshoz.
zenvedélyes ember volt,
agyszerű, kiváló, huma-
szóra várok, ami több
osabb, de hiába, csak a
: a búcsúzásnál jegyzi
ékony, fekete ember, za-
ntha szégyellené, mintha
n közlés lenne: *Makó*
munista volt.
nondom és leírom: *kom-*
lt. Valóban elkoptattuk
ezt a jelzőt? Tán olyan-
ználjuk-illesztjük amikor
ér? Lehetséges. De aki
tó rá, attól ne pereljük
agunk igazságán ejtünk
nikor *Picassótól* megkér-
ért lépett be a kommu-
a, így válaszolt: *, Keres-*
aság forrását. Eljutottam
Aki olyan önfeláldozás-
zítéssel, másokért élve
közösséget, s ennyi tu-
is, az a mi társadal-
törvényszerűen eljut a
z azonos igazságok alap-
tor már több, mint hu-
öbb, mint egyszerűen jó
rt az általános, emberi jó
zekkal a szocialista meg-
nei megalapozottság
magasabb rendű

özülünk. Az
latlanság-
y már-

NYELV ÉS MŰVELTSÉG

Fennsíknél és férfinek

A rádióban egy könyvismertetésben hangzott el a *fennsíknél* szó. Ez valószínűleg csak nyelvbotlás volt, mert leírva még sehol sem láttam. A *férfinek, férfitől* ragos alakokat azonban nemcsak lépten-nyomon hallani, hanem gyakran lehet leírva is látni.

Érthető a nyelvérzék ilyesféle megtévedése, hiszen a magyar azon kevés számú nyelvek közé tartozik, amelyben ma is érvényben van a hangrend és a hangzóilleszkedés törvénye, vagyis az a szabály, hogy szavaink többsége csak mély (hátul képzett) vagy magas (elöl képzett) magánhangzókat tartalmaz: *magas, mogorva; tekintélyes, tükör* stb. Toldalékaink (ragok, képzők, jelek) általában két (néha három) alakúak. A mély hangrendű szavakhoz a mély, a magas hangrendűekhez a magas magánhangzót tartalmazó toldalékok járulnak: *házunk, kertünk; gátlástalan, képtelen; házba, kertbe.*

Vannak vegyes hangrendű szavaink is: *szikár, néha; karika, kacskaringós; József, konkrét.* Ha a vegyes hangrendű szó utolsó mássalhangzója mély, akkor a mély magánhangzójú toldalékokat kapja meg, ha pedig magas, akkor a nyelvhasználat ingadozó, de inkább a mély toldalékolás felé hajlik.

Volt azonban a magyar nyelvben mintegy ezer évvel ezelőtt egy mély *i* hang is, kiejtése olyasféle lehetett, mint a mai orosz jerű. Ezért számos régi szavunk, bár csak *i*-t tartalmaz a tőben, mégis mély toldalékokat kap: *nyíl (nyilat, nyilak), iszik (ivás, iszom, ivó), izzik (izzás, izzó), sír (sírok, sírás), sír (sírban, sírból), ír (írok, írás), bír (bírok, birkózik), híd (hidak, hidat),* stb. és egyetlen *é*-t tartalmazó szó is: *cél (célok, céloz).* Ebbe a csoportba tartozik a címben említett két szó is. A *sík* szó mélyhangú toldalékokat kap akár főnévként, akár melléknévként használjuk: *síkon, síkok, síkról, síknál.* A szó összetett volta nem változtat a toldalékoláson, tehát *fennsíknál.* A *férfi* helyes ragozása is minden alakban mély: *férfiak, férfinak, férfitól, férfival,* hiszen a ma már önállóan alig használt *fi* szó toldalékos alakjai is mind mélyhangúak *fial, fias, fiú, fiam.*

A gyenge nyelvérzéket megzavarhatja, hogy vannak magas toldalékolású *i*-t tartalmazó szavaink, mint a *víz (vizet, vizes), hint (hintek, hintés), szín (színek, színes)* stb. Van olyan *i*-t tartalmazó szavunk is, amelyet Csokonai még mélyhangú toldalékkal látott el, ma viszont már magashangúan ragozzuk:

Zordon erdők, durva bércek, *szirtok*
Harsogjátok jajjaim ...

Sz. E.

Moszkvai MOZAIK

Moszkva — nemcsak a Szovjetunió fővárosa, Kreml, Vörös tér, mauzóleum, de az élet mindennapos színpada is, melyen — utcákon, boltokban, padokon és hivatalokban — több mint 5 millió ember „játszik" — él.

— A Moszkvába érkező idegennek legelőször talán úgy tűnik hogy itt más mértékrendszert használnak — időben is, térben is. A „rögtön" Moszkvában később van nemsoká, a „közel" legalább egy kilométer, nem is csoda ez ott, ahol 30—40 km-t megtéve az ember még mindig nem jut ki a városból.

Hallottam egy beszélgetést:

— Kérem, nem mondhatná meg, merre van az X sugárút?

— Sajnos nem tudom — hangzik a felelet —, pedig idevalósi vagyok.

»*«

Nem véletlen hát, hogy Moszkvában eltévedni sem nehéz. Különösen fenyegeti ez a veszély a külföldit. Egy este már félórája kerestem egy utcát a belvárosban, amikor két férfi lépett hozzám. Kiderült, hogy külföldiek, mert csak azt hajtogatták kitartóan: metro? metro? Próbálkoztam más nyelven, a fejüket rázták. Mivel a metróállomás nem volt a közelben, oroszul érdeklődtem, hova akarnak utazni. Ezt nagynehezen megértették, mert ekkor az egyik férfi a másikhoz fordult s megkérdezte — magyarul: — Te, hogy van oroszul Vörös tér?

»*«

Szokták kérdezgetni otthon: mennyire ismerik hazánkat, mit tudnak a moszkvaiak a magyarokról? Nos, ami kultúránkat: filmjeinket, irodalmunkat illeti, egyre többet. A megnövekedett turistaforgalom is elősegíti a kölcsönös ismerkedést. De jó képviselőnk az alma, a Moszkvában kapható sokféle magyar csemegebor, s — bármilyen meglepő — a szárított levesek is.

A múltkoriban az utcán hosszú sort pillantottam meg. Érdeklődtem, mit árulnak. — Levesport — hangzik a válasz. Nézegetem milyen van, mennyibe kerül. Egy asszony kiszól a sorból:

— Álljon be fiatalember! Én már próbáltam! Finom és gyors, gulyásnak hívják, magyar gyártmány.

Ennyi unszolásnak nem lehetett ellenállni. Vettem én is tíz csomaggal.

Sz. E.

Hétszeres névadó ünnepség

Kedves és bensőséges ünnepség volt szombaton délután a Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalatnál Debrecenben, az Aranybika Szálloda társalgójában. Hét vállalati dolgozó kicsinyének névadója. *Borsavölgyi Tamást, Engi Zsuzskát, Jéger Lajost, Kapros Zsoltot, Papp Katalint, Váradi Gyöngyit, Zsadányi Lászlót* és szüleiket köszöntötte a kollektíva. A vállalat vezetősége valamennyiüket 200—200 forintos takarékbetéttel, a szakszervezeti bizottság ajándéktárgyakkal ajándékozta meg.

Díszközgyűlés a Zeneművészeti Főiskolán

Szombaton a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán az intézmény fennállásának 90. évfordulója alkalmából díszközgyűlést tartottak.

Az ünnepségen megjelent Aczél György, a művelődésügyi miniszter első helyettese is.

A betegsége miatt akadályoztatott Kodály Zoltán levélben megküldött díszelnöki megnyitóját Kadosa Pál olvasta fel.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
5. oldal — 1965. november 14.

1965 NOV 14
1021

Gy. Szabó Béla: A TÉPELŐDŐ DANTE

Gy. Szabó Béla: AZ ANGYALOK KILENC KARA

Gy. Szabó Béla

DANTE-METSZETEINEK

kiállítása a Déri Múzeumban

Dante a világirodalom szinte legtöbbet illusztrált írói közé tartozik. Botticellin kezdve Delacroix-n, William Blaken, Dante G. Rosettin át Dorée-ig a legnagyobb művészek sora mérte hozzá tollát vagy ecsetjét. Egyrészt a dantei építmény nagysága, gazdagsága, másrészt képzeletének merészsége és kristályos tisztasága vonzó örvényként csábította a képzőművészeket, hogy a költői víziókat saját eszközeikkel saját nyelvükre fordítsák le. — Most a nagy olasz születésének 700. évfordulója ismét reáirányította a figyelmet, s szinte az egész világon az újabb illusztrációk egész sora tárja elénk azokat az élményeket, melyeket a Divina Comedia halhatatlan sorai ébresztenek a mai olvasók lelkében. Rómában pl. rövidesen kiállítást rendeznek a legújabb Dante-illusztrációkból.

Gy. Szabó Bélát, a Kolozsvárt élő kiváló festőt és grafikust szintén elragadta a nagy mű, és hódolatának eredménye húsz nagyméretű fametszet, melyek a Divina Comedia egy-egy részletét visszhangozzák. „Már első olvasásakor megejtett ez az írás, hisz gyakran egyetlen sora is olyan távlatokat nyit meg, hogy illusztrátor legyen a talpán, aki fantáziáját követni tudja. Száz énekből egész világrendszert épít fel, s ezt a tömörséget egy fametsző esetleg mindenkinél jobban megcsodálja. Tüze nem lankad, a huszadik században is lelket hevít" — írja a művész egy vallomásában.

A Déri Múzeum kiállításán valamennyi metszetben gyönyörködhetünk. Tartalmilag a képek legfőbb jellegzetessége, hogy Gy. Szabó nem a leggyakrabban ábrázolt Dante-részleteket jeleníti meg, hanem olyan mozzanatokat keres, amelyek őt különösen megragadták, s amelyek lehetőséget nyújtottak páratlan technikai készsége érvényesítésére. Azonkívül a húsz kép egy egységes alkotói elgondolás kifejezője is, és ebben is a dantei mű sugallata alatt áll. A sorozatot a költő arcképe nyitja meg és zárja be: a művén tépelődő s a nagy alkotást boldogan befejező költőé, s a többi metszet sem véletlenszerűen kiragadott jelenetek egymásutánja, hanem egy nagy festői kompozíció szerves része.

A mű hármas tagolásának megfelelően a metszetek a Pokol borzalmait ábrázoló vigasztalan feketeségtől a Purgatórium szürkében, földi világításban játszódó biztatásain át a Paradicsom boldog beteljesülést jelentő tündöklő világáig árnyalódnak, legszörnyűségesebbtől a magasztosabbig ívelnek. [illegible] egy csodálatos, merész [illegible] mas hangzat, mely [illegible] jelent harmóniát és [illegible] móniát. És szinte [illegible] képen ott láthat[illegible] alakja is. Sz[illegible] művészünk m[illegible] ta feladatát, [illegible] alak szerke[illegible] kellett m[illegible] a legkülö[illegible] tokat is[illegible] eséstől [illegible] lattól[illegible] koz[illegible] d[illegible]

vészetének legfőbb titka és varázsa.

A Déri Múzeum Gy. Szabó alkotásainak bemutatásával igen nagy szolgálatot tett mind a 700 éves költő megismertetésének, mind pedig a művészi szépet szerető látogató közönségnek.

Tóth Béla

ELENYI RUDOLF RAJZA

Valamint [illegible] 64

Beszéljek-e a művész nagy technikai felkészültségéről? Erről legerőteljesebben maguk a lapok vallanak. A rajzolás, a szerkesztés biztonsága, finomsága mellett megkapó a képeken az a középkori kódexmásoló szerzetesek munkájára emlékeztető odaadás, mellyel Gy. Szabó nagyméretű lapjait kidolgozza. Technikájának egyik legjellemzőbb sajátja a részletek gondos kimunkálása, anélkül azonban, hogy szem elől tévesztené az egészet. A képzelet bátorságán, költői kifinomultságán kívül a finom részek és a nagyszerű egész harmóniája: ez Gy. Szabó mű-

TERMÉSZETI *érdekességek*

A Szunda szigeteken van a legtöbb aktív tűzhányó. Közel száz vulkán van itt állandó működésben.

★

A világ földrengést jelző állomásai évente több mint százezer földrengést jeleznek.

★

A legaktívabb tűzhányó a Földön a Hawaii-szigetek keleti részén fekvő Kilaua vulkán. 1247 méter magas csúcsa 4,5 kilométer átmérőjű ovális kráterben végződik szakadékos szélekkel.

★

Az aktív tűzhányók számát földünkön — a tenger alatti vulkánokat is beleszámítva — a tudományos adatok 600-ra becsülik.

★

Chilében jegyezték fel eddig a legtöbb földrengést. Évenként legalább ezer földrengés megy végbe.

NAPLÓ

6. oldal — 1965. november 14.

1965 MÁJ

1021

Emberi szó

Dante

PÉNZ ÉS SZERENCSE

Részlet az Isteni Színjáték hetedik énekéből

Mint mikor víz a vízzel szembezajgott
Charybdis fölött, hab törik a habban
a nép ott, kényszerülve, úgy kavargott
és voltak itt, mint máshol, számosabban
üvöltve hozta kétfelől a forgó
mellükön súlyt görgetve nagy darabban
Összeütődtek, azután gomolygó
lökéssel úgy verődtek vissza hátra
kiáltva: „Mért vagy tékoz?" „Mért kuporgó?"
S az éjnek e forgást befedte sátra
s csapódtak jobbról balra, balról jobbra,
egyre csak szégyendalukat kiáltva.
Aztán magát mindegyik visszadobja
és félkörét megtéve, hátrapattan
s én, kinek szivem elszorult dobogva,
szóltam: „Most mondd meg mester, e csapatban
milyen nép szenved? S vajon erre balra,
hol mind pilist viselnek, csupa pap van?"
És ő felelt nekem: „Mindannyi balga
kancsaleszű volt első életében
s költekezését nem az ész sugalta.
Hiszen a szavuk erről ugat éppen
körük két pontján, hol kettéverődnek,
mint ahogy vétkeztek kétféleképpen.
Ezek papok, még a szőrük se nőtt meg
fejük bubján; pápák meg kardinálok
no biz a pénzzel ők sokat vesződnek."
S én: „Mester, mért hogy köztük nem találok,
kéne pedig találnom, ismerőset,
kik ilyes bűnnel szennyesek valának?"
Felelt: „Hogy kétes kételyed legyőzzed:
életük, mely erényt ismerni ronda,
ismertelenné rondította őket.
Verődnek folyton e két régi pontra
és (ki hajatlan, ki csukott marokkal)
ébrednek sírból majd a régi gondra.
Mert rosszul adtak s rosszul dugtak, okkal
hulltak a szép világból e zsivajba,
mely, hogy milyen, nem festem több szavakkal.

Babits Mihály
fordítása

Gy. Szabó Béla fametszete Dante Purgatóriumához

Heinrich Böll • Egy clown nézetei

(Részlet)

Eddig Heinrich Böllt azok közé a tehetséges írók közé soroltuk, akiket Nyugat-Németország nemcsak megtűrt, hanem mint reprezentánsát úgyszólván kirakatba rakott. De úgy látszik, ennek a toleranciának is van határa. Az történt ugyanis, hogy egy gimnáziumi záróvizsgán az egyik tanár Heinrich Böllnek „Egy clown nézetei" c. könyvéről beszélt, és hosszasan idézett a könyvből. Mialatt a diákok feszülten figyeltek, egymás után hagyták el a termet a polgármester, az iskola igazgatója és több más „díszvendég", akik csak a beszéd befejezte után tértek vissza. Ezek egyike, egy tartományi képviselő leleplezte a távozás okát. A felolvasott idézeteket alkalmatlannak minősítette egy iskolai záróünnepély számára, különösen egy olyan osztályfőnök részéről, aki egyben vallásoktató is. Szerinte a könyv tartalma „anarchisztikus". Ezentúl tehát lesz egy „fehér" és egy „fekete" Böll. A német könyvkereskedők pedig törhetik a fejüket, melyik Böllt tegyék a kirakatba. Azt hisszük azonban, ez aligha befolyásolja Böll olvasóit, köztük a nyugatnémet diákokat. Az alábbiakban a könyv egy kisebb, jellemző részletét közöljük.

... Én nemcsak melankóliában, fejfájásban, indolenciában és abban a misztikus képességben szenvedek, hogy telefonon keresztül szagokat észlelek. Legnagyobb betegségem a monogámiára való hajlam; egyetlen nő van a világon: Marie, akivel képes vagyok mindazt megtenni, amit a férfiak a nőkkel tesznek, és mióta elment tőlem, úgy élek, ahogy egy szerzetesnek élnie kellene: de én nem vagyok szerzetes. Már arra gondoltam, hogy vidékre utazom és régi iskolámban az atyák egyikétől tanácsot kérek, de ezek a legények az embert poligám lénynek tekintik (ezért védelmezik olyan hevesen az egynejűséget), bennem nyilván valami szörnyeteget látnának, és a tanácsuk sem lesz több, mint egy rejtett célzás azokra a mezőnyökre, ahol, miként ők hiszik, a szerelem megvásárolható.

Általában a kereszténveknél el vagyok készülve meglepetésekre, mint például Kostertnél, akinek tényleg sikerült, hogy bámulatba ejtsen, de a katolikusoknál már semmin sem csodálkozom. A katolicizmushoz eredetileg sok rokonszenvvel közeledtem, még akkor is, amikor Marie négy évvel ezelőtt először vitt magával a „Haladó katolikusok körébe"; fontos volt neki, hogy intelligens katolikusoknak bemutasson, természetesen azzal a hátsó gondolattal, hogy egy szép napon megtérek (ilyen hátsó gondolattal minden katolikus él). Már az első percek borzalmasak voltak ebben a körben. Akkortájt igen nehéz szakaszába értem a *clown* kiképzésnek, alig voltam huszonkét éves és álló nap gyakoroltam. Nagyon örültem ennek az estének, holtfáradt voltam és vidám együttlétet vártam sok jó borral, finom ennivalóval, esetleg tánccal (cudarul ment akkor a sorunk, nem tellett sem borra, sem jó ételekre); ehelyett rossz bort kaptunk és körülbelül olyan volt minden, ahogyan egy szociológiai szemináriumot képzelek el valami unalmas professzornál. Nemcsak megerőltető volt, hanem fölösleges és természetellenes módon megerőltető. Először közösen imádkoztak, és én az egész idő alatt nem tudtam, hova rakjam a kezemet és hova rejtsem az arcomat; úgy gondolom, nem lenne szabad egy hitetlent ilyen helyzetbe hozni. Nem is egyszerűen egy Miatyánkot vagy egy Ave Mariát imádkoztak (már ez is elég kínos lett volna, protestáns nevelésem ellenére kiszolgáltak mindenfajta privát kegyeskedéssel), nem, valamiféle Kinkel fogalmazta szöveg volt az, nagyon programszerű: „és kérünk téged, tégy képessé arra, hogy egyformán tudjunk igazságot tenni mind a hagyományhoz hűek, mind a haladók irányában" és így tovább, s csak ezek után tértek át az est „témájára": „Szegénység a társadalomban, amelyben élünk".

Életem egyik legkínosabb estéje volt. Egyszerűen nem tudom elhinni, hogy vallásos beszélgetések ilyen megerőltetőek legyenek. Tudom, nem könnyű egy ilyen vallásban hinni. A test feltámadása és az örök élet. Gyakran olvasott fel Marie a Bibliából. Nehéz lehet mindebben hinni. Később még Kierkegaard-t is olvastam, nehéz volt, de nem megerőltető. Nem tudom, hogyan lehetnek emberek, akik Picasso és Klee után asztalterítőket hímeznek. Ezen az estén úgy tűnt nekem, mintha ezek a haladó katolikusok Aquinói Tamásból, Assisi Ferencből, Bonaventurából és XIII. Leóból ágyékkötőket horgoltak volna össze maguknak, amelyek azonban természetesen nem takarták el meztelenségüket, mert a jelenlevők közül (rajtam kívül) senki sem volt, aki legalább a maga havi ezerötszáz márkáját meg ne kereste volna. Ez saját maguknak is olyan kínos volt, hogy később cinikusokká és sznobokká váltak, kivéve Züpfnert, akit az egész história annyira gyötört, hogy cigarettát kért tőlem. Élete első cigarettája volt, amit gyámoltalanul fújt

Gy. Szabó Béla: Ex libris

egyszerűség, a határozottság és a kezdeti igazságok keresése. Mestere nem volt más csak kísérletezés. Első fametszete koldusokat ábrázol.

A sok nehézség mellé még szegénység is ellenségeként csatlakozott, de aztán megkapta Nyirő József Kopjafák c. kötetének illusztrálását. Ezekben az első fametszeteken átérzik a kezdő művész szorongása. Tulteng rajta a fekete. Az illusztrációk szépen simulnak a Kopjafák drámai feszültségéhez. Stílusa mintha expresszionista lenne, ami alatt semmiképpen sem kell azt képzelnünk, mintha Gy. Szabó Bélának bármiféle kapcsolata lett volna a német expresszionizmussal. Egyszerűen, szenvedélyes erővel fejezi ki az elbeszélések lelki felkészültségét. A túlzásoktól nem fél, de nem is él vissza az ilyen lehetőségekkel.

A sorozat befejezése után néhány arcképet vésett, Koós Károlyét, Madách Imre és Körössy-Csoma Sándor portréját, amelyeken viszont már a fehér felületek nyomultak előtérbe és kibontakozik a nagy vonalszeretete, amitől korábban huzódott volna. Az arcképek s az időközben készült más lapok, városképek, tájképek is erősen vonalas jellegüek s kiérzik belőlük az alkotás őszintesége.

Majd ismét illusztrációkat készít, amelyek részben a Pásztotűz-ben, majd az Erdélyi Helikonban jelennek meg, mint önálló fametszetek, majd pedig kimondottan irodalmi alkotások illusztrálásaként. Komáromi János „Zágonfelé" c. könyvéhez készült illusztrációiban szabadjára engedi elbeszélő kedvét. Komponáló készsége mind határozottabban jelentkezik, rajztudása is biztosabb, a vésőt is bátrabban fogja kezében. Ez a tendencia tovább fokozódik a Toller „Fecskék könyve"-hez készült metszeteken, valamint Florián Tibor „Felhők alat-Felhők fölött" c. verseskötetében. Közben egy-egy ex-librist és címlapot is készített, amelyek ugyancsak kiforrott alkotások.

E két évi küzdelmes út végállomását jelzi az 1935-ben kiadott szövegnélküli „Liber Miserorum". A nyomorultak életregénye, sejtelmes, döbbenetes ábrázolása. Maga a könyv minden bibliofil igényt kielégíthet, — meg is kapta a Bibliofil Társaságtól „az év legszebb könyve" kitüntetést. Az „Introductio"-ban omladozó uccákat ábrázol. A „Gaudium" az elesett emberek kis örömeit tárja elénk: a kisgyermek játszódását a macskával, a szegények életsivár és mégis felmérhetetlen örömét. A könyv nagy részét a „Labor" a munka ős-ritmusa foglalja le. Ebben a „rőzehordás", a legkifejezőbb, egyik legjobb alkotás az egész könyvben. A „Quies" metszetei a nyugalom liráját szólaltatják meg; a fekete hátterből bátortalanul élőlopakodó, finom, könnyed, játékos vonalakkal, hogy a „Tristitia"-ban ismét előtérbe nyomoljun a veszekedés, a szenvedés, éhezés, a betegség formákban is nehézkesebb szomorúsága. A Nyomorultak Könyvében túlsúlyban van a fekete. Ez azonban már egészen más okból való, mint a két évvel korábbiaknál. A művész, aki maga is sok küzdelmen esett keresztül, aki benne élt ezeknek az embereknek a világában, érthetően és teljes joggal tartózkodott a fehér foltok harsogó alkalmazásától.

A Nyomorultakkal egyidejüen, annak befejezése után művészetünkben feléledt, talán épen ellenhatásképen a természet színességének a szeretet. Pastelleket vesz elő, — s hihetetlen gyorsan otthon érzi magát ebben a világban is; kiszabadult a város környékére, az erdőbe, a határba, ahol a természet pompázó lirai képek lappanghatnak, mert gyorsan rátapintott a színekben való alkotás lényegére.

Gy. Szabó Béla: Ex libris

Ujabb két év telt el a Nyomorultak könyvének megjelenésétől, amely idő alatt váltakozva készített fametszeteket, szénrajzokat és színes pastellképeket. Ez a változatosság, ez a tudatos-tudatlan keresés vitte rá arra, hogy a fametszeteit is színezze. Természetesen csak kevés színt alkalmaz, azok is stilizáltak, s csak nagy felületenként váltakoznak. Egyik ilyen korai, színezett fametszete az 1935-ben, még Kolozsvárott készült „Erdő", melynek fekete alapszínét zöldes-barnás tónosú színek teszik változatossá.

A mult év őszén feljött Budapestre, ahol Vargha Nándor mellett belébred benne az arcképrajzolás vágya. Itt bámulatos módon kifejlődött az emberi test megismerésében, az arcképrajzolásban és a színes fametszés technikai fogásaiban. Hosszú fejlődési vonalat állapíthatunk meg, ha Kőrösi Csoma Sándor nyugtalan, felbontott vonalrendszerű arcképétől a legutóbbi portrékig végignézzük alkotásait.

Az első nagy állomás, az első igazi művészi eredmény: édes anyjának arcképe. Ez a portré sok mindent megmagyaráz, bevilágit a művész lelkiségébe, feltárja annak rejtett nyitjait, amelyek a féltve őrzött szeretethez, mély emberiséghez, jósághoz vezetnek. Közben készült néhány kisebb, ötletes játék is.

Szabó Béla kerüli a szögletes képlezárást, még pedig abból az egyszerű megfontolásból, hogy a legmegfelelőbb nyomófelület a kör.

Budapesti tartozkodása alatt több ex librist is készített. Nem egy könyvjegyén igen sikeresen oldotta meg ennek az apró műfajnak művészi és tartalmi problemáját.

Hogy az utóbbi időben mind nagyobb szeretettel fordult a portrék felé annak az a magyarázata, hogy már bátrabban vállalkozhatik komplikáltabb lelki képletek kifejezésére. Három utóbbi leányarcképe sok egymázközti rokonságot fejez ki, ami talán a művész beleérzése volna? kissé szomorkásan mosolygó arc.

Modern művészeink ritkán közelitik meg Gy. Szabó csodálatosan egyszerű, és mégis mindent, hiánytalanul, oly vonzóan, gazdagon kifejező színes fametszet arcképeit.

Budapestről Itáliába ment, ahol ismét a színes világ ragadta magával. Ma már ismét itthon van Erdélyben és bizonyára fáradhatatlanul dolgozik tovább, küzd, fárad, rajzol, metsz és alkot, hogy művészetével gyönyörködtessen, életet mutasson és vigasztaljon.

Foto Universal

Rippl-Rónay József: Kaposi táj

Az Ernst Múzeum kiállításáról — Káldy Jenő gyüjteményéből

A NEMZET SZINHÁZÁNAK FELADATAI ÉS A NEMZETI SZINHÁZ

A Nemzeti Színház mai rezsimje állandó támadások középpontjában áll. Ezek során az igazgató, dr. *Németh* Antal már annyira idegesen védekezik, hogy kapkodásában jónak látta támadásba átmenni. Harcos kijelentései során egy hetilapnak küldött nyilatkozatában azt a kijelentést kockáztatja meg, hogy új magyar tehetségek foglalkoztatását bünéül merik felróni,, majd a továbbiakban a magyar szinészettörténet előtti felelősségvállalásról beszél. Igy tehát a nemzeti színházi háborúságba belekapcsolódott a fiatalság problémája, sőt könnyen lehet, a közeljövőben elhangzik az a kijelentés, amely szerint csupán a tehetetlen öregek támad-

GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZŐ MŰVÉSZETE

Irta: NAGY ZOLTÁN

Erdélyi, székely ember. A Gyulák ősi fehér várában született, ott is nőtt fel. Érettségi után Budapestre került, ahonnan 1927-ben, mint gépészmérnök ment vissza Erdélybe, itt csak három év után sikerült munkához jutnia, jóllehet ez az életpálya nem nagyon érdekelte. Gyermekkorától kezdve rejtegette, hol eltitkolta, hol dédelgette művészi vágyait. Két évi mérnökösködés után elveszítette állását. Most már nem kisérletezett tovább, véglegesen a művészetre adta magát, s minden szabadidejét rajzolásnak szentelte. Eleinte csak ceruza és szénrajzokat, tanulmányokat és arcképet készített, hogy kitanulja a fametszés mesterségét. Ez időben, e nemes műfajnak már számos kiváló magyar képviselője volt. Századunk első évtizedeiben minden szellemi mozgalom az egyszerű alapigazságokhoz, a magas színvonalon álló litográfia játsza a vezetőszerepet. Az angolok a fametszetet és rézkarcot egyforma tökéllyel művelik. Mégis azt állíthatjuk, hogy kevés országban van annyi kiváló művészképviselője a fametszésnek, mint épen a lengyeleknél és nálunk, ami nem véletlen. Ennek a két népnek régi művészetében is mindig fontos szerepet játszott a fa. A székely embernek csaknem egész élete a fával való küzdésben telik el. Kezdve az erdőléstől a pompás népi faragásokig. Egy nép szellemének kialakulásában számos más tényező mellett jelentős része van a tájnak, melyben él. A földrajztudósok megállapítása szerint Középeurópa egyik legérdekesebb, legegyénibb tájegysége éppen Erdély, s azon belül is a székelyek ősi földje. Maga az erdélyi ember kemény arcvonású, ami még

Gy. Szabó Béla: Folyóparton

a művészet alapformájához és alapszíneihez akart visszatérni. A két legősibb szín, a minden színek alapja és uralkodója, a fehér és a fekete „a nappal és az éjjel" örök küzdelme. Lehet-e ezt a két színt jobban, életteljesebben szerephez juttatni, mint a grafika, mint éppen a fametszet által? Semmiképen sem. Már a háború előtt is találkoztunk olyan jelenségekkel, amelyek a fametszet új virágzását igérik. Külföldön a lengyel Skoczylas Wladislaw, nálunk Kozma Lajos jár legelől. technika terén, míg Franciaországban továbbra is az asszonyoknál is szembeszökő. Már ismételten meg emlékeztünk néhány nagy erdélyi művészről, mágori Vargha Béláról, Nagy Imréről, Vargha Nándorról és Buday Györgyről.

Most pedig ugyancsak új tehetséggel és mindig fokozódó felkészültséggel jelentkezik az eddig alig ismert Gy. Szabó Béla. Művészi kialakulásában és fejlődésében egyéniségének, erdélyi származásának és mérnöki pályafutásának van elhatározó jelentősége. Alaptermészetéhez tartozik az

Művészet
1938. 14. szám

ALDO PATOCCHI

Irta: LUIGI SERVOINI

Giuseppe Zoppi, luganoi költő ismerte fel legelsőül Aldo Patocchit. Mivel xilografiáiban a nemzeti lélek és a Félsziget erkölcsi felfogását látta tükrözni megcsodálva az ifjúban a szellemi erők fegyelmezettségét, „Quando avevo ali" („Amikor még szárnyam volt") verses történeteinek középpontjába is állította.

Aldo Patocchi nem volt csodagyermek, de hajlamai korán megnyilatkoztak. Költői tehetségű testvérével, Elmoval már tanulóéveiben kiadott egy könyvecskét, a testvér verseihez vésett néhány fametszetet, — telve még hibákkal és naiv esetlenségekkel. A kötet Limpido Canto („Tisztán csengő ének") nevet kapta. Gyermeki rajongással szólnak ebben allemán törzsbeli, ragyogó szemű anyjukhoz határozatlan, ingadozó körvonalakban.

A következő időkben vésett lapjain is hiába keressük a formai fejlődést, jóllehet időközben két évet tölt el egyik művészeti iskolán.

A költő Zoppi után Ettore Cozani, nagy milanói kiadó, a fametszésnek manuális és esztétikai ismerője fogadta kegyeibe, mert megérezte a határozatlanságban is a tehetséget. Ekkor kezdődik valójában Aldo Patocchi előretörése.

Jellemző, hogy már kezdettől fogva csak fametszés vonzotta Patocchit. Teljesen lekötötte a xilografia nyers, férfias előadásmódja. Ebből az időből származik az a mondása is, amit Aldo szeretett művei utolsó oldalára írni: Per non tradirmi, jelezve, hogy következetesen hű marad választott technikájához.

Magasan Castagnola fölött, Lugano mellett, a ruvigliani templomnál kezdte nagyobbszabású tervezéseit, erőteljes vésését a mindig keményebb és sűrűbb szövésű fák kipróbálását, a fény-árnyék, a vonal és tömegek kiegyensúlyozását. Nem sietve, de az olyan ember körültekintő lépéseivel, ki előbb minden külső hatást legyőz s megküzd az olasz és angol jellegű mintaképekkel, levet minden idegenszerű modort, az előtte volt stilusok édeskésségét, vértelen meséit. Szembeszállt s mélyen elítélte egy másik (nagyon is elterjedt) stilus győzelmi szárnycsattogtatását, hideg időszerűtlen allegoriáit is. A lépések sorrendjén kezdeti munkáiba még belecsendültnek a praeraffaellizmus és az expreszionista törekvések szélsőségei. De legyőzte ezeket, mint ahogy kivergődött a szecesszió binárjából is. Az érzés, a megnyilatkozás ereje archaikus, danteien szigorú formakultusz felé sodorta. Majd enged zártságából, bevonja a levegőt, a fényt és festői látással közelit a természethez.

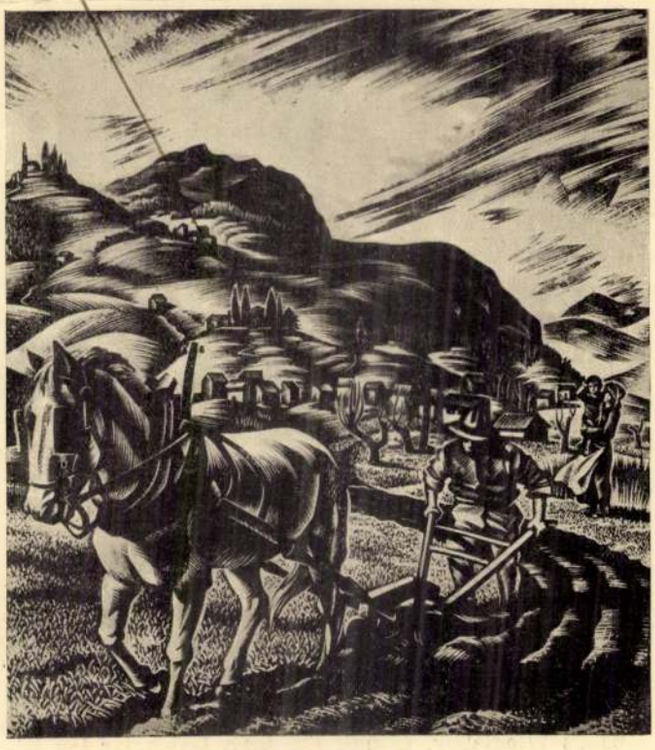
Ez a nyugtalanul ideges formakeresés már szecessziós-dekoratív időszakában, (könyvtáblákra, fejlécekül, záródíszekül rajzolt fellengős vonaljátékaiból) is kiviláglott. A „Fremiti di Salve" húsz fametszetében a húszonkét éves xilografus már nagy önmérséklettel közeliti meg a mai formát, bár még kilobog az ifjú alkotó szenvedélye. Az erdei fák gótikus csarnokai telitve vannak itt viziós misztikus jelenetekkel. A „Calend' Aprile" szemléleti világa már reálisabb és érettebb. Már a külső is bizakodóbb. A borítólap hófehér, rajta zöld betű hirdeti a címet. Mindegyik metszete egy-egy újjongó ünnepi hangulat. A „Dodici Paessagi"-ban már levetett minden érzelgősséget s tisztult formabontásával az olasz futurizmus megmentett, nemesen értelmezett értékeit tárja fel. Alakjait, embereit belefonja gazdag természetlátásába, eggyé lényegiti a naturával. Jól elrendezett, kevés dekoratív elem enyhíti, szinte feldísziti formai zártságát. Ez a formarendszer állandósult s áll ma is vizióinak szolgálatára.

Sokáig a Lugano és Mendrisio körüli kis hegyvidék foglalta keretté Aldo Patocchi élményeit. Ebből ítélt latin módra: csak a lényegest engedte élni a fán. De a mai Patocchi élményei, stilusának kilombosodásával együtt nagyon is megsokasodtak, s lázadozó hang is hallatszik néha eddigi szemléletével ellentétben.

Olaszból forditotta: Tóth Ervin dr.

PETROVICS ELEK KAPTA A GREGUSS-ÉRMET. A Kisfaludy Társaság az idei Greguss-éremmel, amely az 1931—36. évek legkitűnőbb magyar műbírálati tanulmányának jutalmazására volt esedékes, Petrovics Elek „Élet és művészet" című kötetét tüntette ki, de ezzel a kitüntetéssel Petrovics Elek egész műtörténészi érdemes tevékenysége iránt is kifejezésre juttatta elismerését.

MŰVÉSZETI HÍRADÓ címen Schaffer Sándor szerkesztésében megjelent A Magyar Írók—Művészek és Műpártolók Egyesülete hivatalos lapja. A kis füzet „Mentsük meg az irodalmat" című cikkében bátor hangon tör lándzsát az új irodalmi hang mellett. Kitünő cikket közöl B. L. jelzéssel (nyilván Bálint Lajostól) a magyar festőművészet legujabb fejlődéséről. A továbbiakban közli Újházy György nyilatkozatát „István király népe" című új, történelmi tragédiájáról, ezenfelül egy sor zenei vonatkozású cikket.

Patocchi: Szántovető

GY. SZABÓ BÉLA

39. Székely falu	(szénrajz)	120.—
40. Szamos	(szénrajz)	120.—
41. Utcarészlet	(szénrajz)	120.—
42. Önarckép	(szénrajz)	Magántulajdon
43. Nagygalambfalvi templom	(pasztell) . .	150.—
44. Segesvári részlet	(pasztell) . .	150.—
45. Begónia	(pasztell) . .	150.—
46. Csendélet	(pasztell) . .	150.—
47. Monostori házak	(pasztell) . .	200.—
48. Plecska-völgy	(pasztell) . .	200.—
49. Téglavetők	(pasztell) . .	150.—
50. Kós Károly lakóháza Sztánán	(pasztell). .	150.—
51. Akt	(fametszet)	25.—
52. Heverésző akt	(fametszet)	25.—
53. Macskák	(fametszet)	25.—
54. Marica	(fametszet)	25.—
55. Zsóka	(fametszet)	25.—
56. Lucia	(fametszet)	25.—

		Ár pengő
57. Édesanyám	(fametszet)	25.—
58. z. P. B.	(fametszet)	25.—
59. Halász	(fametszet)	20.—
60. Patak	(fametszet)	20.—
61. Főzés	(fametszet)	20.—

12. Tanulmány . . . . . 50.—
13. Rajz . . . . . 50.—
14. Ezüstkazetta . . . . . 1000.—
15. Ezüstkazetta . . . . . 600.—

BORDY ANDRÁS

16. Piroskendős lány (akvarell) . . Magántulajdon
17. Pipázó (akvarell) . . Magántulajdon
18. Parasztfiú (akvarell) . . Magántulajdon
19. Erdőszéle (akvarell) . . Magántulajdon
20. Feleségem arcképe (akvarell) . . . . . 600.—
21. Zsiga (akvarell) . . . . . 300.—
22. Ablak előtt (akvarell) . . . . . 300.—
23. Virágok (akvarell) . . Magántulajdon
24. Testvérkék (akvarell) . . Magántulajdon
25. Csavargó (akvarell) . . . . . 300.—
26. Bokrétás leányka (akvarell) . . Magántulajdon
27. Önarckép (akvarell) . . . . . 600.—
28. Leány (akvarell) . . . . . 300.—
29. Szolgalegény (akvarell) . . . . . 300.—

KOS KÁROLY

Ár pengő

85. Illusztrációk . . . . . Magántulajdon
86. Linóleummetszetek . . . . . Magántulajdon
87. Épülettervek . . . . . Magántulajdon

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETE

Kisalföld

GYŐR, 1965. JANUÁR 12., KEDD

AZ MSZMP ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

Mit kap a megye mezőgazdasága 1965-ben?

Építkezésre 46 millió, rét- és legelőjavításra 5 millió forint

Tavaly a megye közös gazdaságai 54 millió forint állami segítséget kaptak építkezésre. Öntözésre 7 millió forintot, gépek vásárlására pedig 69 millió forintot. Egyéb beruházásokra 18 millió forintot költöttek a megye szövetkezetei, amiből 12 millió forint értékű telepitést végeztek.

Hány millió forint segítséggel számolhatnak az idén a megye szövetkezetei, mire költhetnek a legtöbbet? Az idén építkezésekre 46 millió forintot kapnak a szövetkezetek, amiből 24 millió forint értékű építkezés *a szarvasmarha-tenyésztés fejlesztését, korszerűsitését szolgálja.* Ebből borjúnevelőket, növendékistállókat és modern tehénistállókat építenek. Az építkezésre költhető pénz járások szerint megosztva: 13,1 millió forintot kapnak a csornai járás tsz-ei, 7,4 millió forintot a győri, 8,5 millió forintot a kapuvári, 6,4 millió forintot a mosonmagyaróvári és 9,2 millió forintot pedig a soproni járás. Ebből a pénzből juttatnak még 1,2 millió forintot az állami gazdaságoknak és a terményforgalmi vállalatoknak az átvett épületekért. Értékhatár fölötti beruházásként *a szanyi* tsz 4,5 millió forintot kap a szarvasmarhatelep építéséhez, *Nagycenk* pedig kétmillió forintot a baromfikombinát létesítéséhez.

Öntözőgépekkel elsősorban a mosonmagyaróvári járás közös gazdaságait látják el az idén, a győri, a csornai és a kapuvári járás tesz-ei kisebb mértékben kapnak öntözőt. A csornai járás közös gazdaságai hármat, a győri járás egyet, a mosonmagyaróvári járás hatot, a kapuvári járás tsz-ei pedig két öntözőgépet kapnak az idén.

Az idei gazdasági évben is újabb gépek könnyítik meg a szövetkezetek munkáját. Körülbelül 160—190 traktort kapnak a szövetkezetek, 15—20 kombájnt és körülbelül 200 pótkocsit.

Nagy gondot fordít az állam az idén a talajjavításra, rét- és legelőgazdálkodás javítására. Tizenkétmillió forint állami támogatással segíti a megye szövetkezeteit a talajjavításban és az üzemen belüli vízrendezésben. A rétek és legelők javításához pedig ötmillió forint állami segítséget kapnak a megye szövetkezetei.

Jó reménnyel és jó szá

Péter J

A szovjet parlame

Péter János külügyminiszter hétfőn reggel Párizsba érkezett. A Gare de l'Est-ben *Emmanuel de Margerie*, a francia külügyminisztérium kelet-európai osztályának vezetője, *Pierre Francfort* Franciaország budapesti nagykövete, valamint a külügyminisztérium protokollosztályának képviselői fogadták.

Podgornij (balról) az SZKP tagja Feridu

Péter János megérkezésekor nyilatkozatot adott a megjelent újságíróknak.

— *Örömmel jöttem Párizsba Couve de Murville külügyminiszter meghívására,* — mondotta. — *A két ország külügyminisztereinek ez lesz az első ilyen találkozása kapcsolataink történetében. Jó reménnyel és jó szándékkal jöttem, mert a találkozás alkalmat ad a két ország kap-*
csola-
ugya-
hely-
meg-
retét
tanu-
mán-
tett
gyak-

Háromszáz lakást újítanak fel az idén Győrött

Lakóházak felújítására 16 millió forintot költ ebben az évben a Győri Ingatlankezelő Vállalat. A belváros műemlék épületei már visszanyerték eredeti szépségüket. Most a város különböző kerületeiben mintegy 50 házat újítanak fel több mint 300 lakással.

A Gyárvárosban elkészül 40 új lakás, emeletráépítéssel. Ugyanezekben a házakban a Nagy Sándor, a Ságvári, a Beloiannisz és a Madách utcákban 60 lakást újítanak fel teljesen másfél millió forintos költséggel. A város más részein sorra kerülő nagyobb munkák között szerepel a Batthyány tér 5. számú kétemeletes lakóépület renoválása, ami 700 000 forintba kerül. Ugyanennyit költenek a Széchenyi tér és Jedlik Ányos utca sarkán levő 19-es számú ház helyreállítására, úgyhogy ezzel a Széchenyi téren nem lesz már egyetlen elhanyagolt épület sem.

A Lenin út és a Bajcsy-Zsilinszky utca sarkán — ahonnan az Országos Takarékpénztár elköltözött, csemegeáruházat nyitnak, s egyben megkezdik az egész hatalmas épülettömb felújítását. A munka áthúzódik a jövő évre. Egymillió forintot irányoztak elő a költségekre, ebből 300 000 forintot használnak fel az idén.

N. J.

KISALFÖLD
1965 JAN 12
1021

ALFÖLD 1965. január 12., kedd

Romániai utijegyzetek (2)

Hatvanéves Gy. Szabó Béla fametsző

Kolozsvárott Mátis Béla újságíró kolléga és Molnos Lajos utolsóéves egyetemi hallgató, országos nevü fiatal költő társaságában látogattunk el Gy. Szabó Béla európai hirű fametsző műtermébe. Egy csendes udvarház első emeletén él és alkot évtizedek óta az államidíjas művész, aki most lépett hatvanadik életévébe. Nem lepődött meg érkezésünkön, nyilván megszokta, hogy ismerősök és távolról jött vendégek sűrűn adják egymásnak a kilincset.

Szivélyesen invitál bennünket a belső szobába, a sok titkot sejtető műterembe. Hellyel kínál, aztán elmondja, hogy éppen délután járt nála egy pécsi festőművésznő is.

A kis szoba zsúfolásig tele gyönyörű metszetekkel, pasztellképekkel, könyvekkel, hatalmas fatáblákkal. Az asztalon finom vésők, szerszámok, a művészi fametszés kellékei.

Halk szavú ember a mester. Rögtönzött állványra rakja ki legújabb munkáit. Csodálatos vidékek vonulnak el előttünk, olasz, görög, kínai tájak és Dante Isteni színjátékához készített illusztrációk.

Az indulásról, a pályakezdésről vallatom.

— Gyulafehérváron végeztem középiskolát. A rajzot ott szerettem meg igazán. Tanárom: Reithofer Jenő Székely Bertalannak volt a tanítványa. Kiváló érzéke volt ahhoz, hogy a művészet rajongó szeretetét elültesse tanítványaiban. Aztán mégis úgy alakult az életem, hogy a Budapesti Műegyetemen szereztem gépészmérnöki oklevelet. Tanulmányaim mellett azonban szüntelenül rajzoltam, festettem. Az egyetem után visszajöttem Gyulafehérvárra, négy évig munkanélküli voltam. Végre sikerült Kolozsvárott mérnöki állást szereznem az egyik gyárban. Nemsokára azonban ez a gyár megszünt, s ismét kenyér nélkül maradtam. De az életemet ekkor már eljegyeztem a művészettel.

Gy. Szabó Béla: Önarckép.

— Ezerkilencszázharminckettőben szerepeltem először kiállításon. Szénrajzokkal és pasztell-képekkel. Témáim: a gyár környéki szegénység, reménytelenség. Matematika-fizika magánórákat adtam diákoknak, hogy a létminimumot biztosíthassam. Ezerkilencszázharmincötben adtam ki a „Szegények könyve" című fametszet-sorozatomat.

— A fametszést a magam erejéből tanultam meg. Utazásra vágytam, látni, megismerni népek, nemzetek kultúráját, életét, csodálatos vidékeket. Ezerkilencszázharminchétben fiatalos kiránduló kedvvel és egy hátizsákkal nekivágtam a világnak. Bejártam Olaszországot, Görögországot, Bulgáriát, Jugoszláviát. Élményeimet „Barangolókönyv" címen adtam ki. Nem sokkal rá megjelent a „Homokvilág" című sorozatom is, amely huszonnyolc tusrajzot tartalmaz.

— A felszabadulás óta sok kiállításom volt, s kizárólag a fametszéssel foglalkozom. Az Állami Könyvkiadó megjelentette huszonöt legszebb művemet. Ezerkilencszázötvenkettőben tüntettek ki az Állami-díjjal, ezerkilencszázötvennégyben Munkaérdemrendet kaptam, ezerkilencszázötvenhétben pedig a „Román Népköztársaság művészetének érdemes mestere" kitüntető címet adományozták.

— Melyik volt legemlékezetesebb kiállítása?

— Nyolcszáznyolcvanöt fametszetet készítettem. Több mint százharminc csoportos és önálló kiállításon szerepeltem eddig. Nagy sikere volt a moszkvai, budapesti, bukaresti, leningrádi, pekingi, sanghaji, brüsszeli, varsói, rigai, delhii, Buenos-Aires-i kiállításomnak. Ezeken a tárlatokon majdnem mindenütt személyesen is jelen voltam.

— Melyik művét tartja legérdekesebbnek?

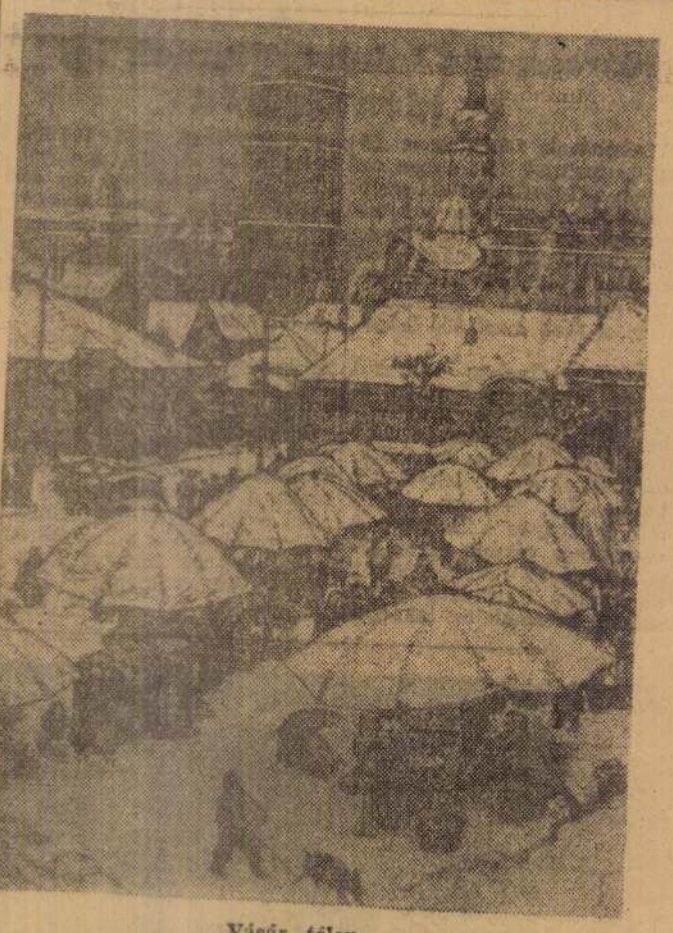
— Nehéz erre válaszolni. Mégis a legkedvesebb számomra a Dante-illusztráció. Dante születésének az idén lesz hétszázadik évfordulója, ebből az alkalomból akartam méltó emléket állítani a szerzőnek és művének.

— Jelenleg min dolgozik?

— A hónapokról készítek fametszet-sorozatot. Néhány már el is készült.

Gy. Szabó Béla szinte egyedülálló iskolát teremtett a fametszésben. Minden kis felületet nagy műgonddal, alapossággal kidolgoz. Művészetében jó érzékkel összesíti a modern törekvések eredményeit is.

Későre jár, amikor elköszönünk a mestertől. Búcsúzóul dedikálja a „Csobogó forrás" című metszetét.

Vásár télen

Hamar Imre

Gy Szabó Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 JUL 12

1021

GY. SZABÓ BÉLA: ZSOMBÉKOS

fedi a térdet

ivatvonalak

anyagából készül, vagy egészen keskeny, sima angolos. Idén az öv mindig a derékra kerül. Öv helyett a gallér lett a ruha hangsúlyozott része. Figyelem! Formájuk teljesen megváltozott. A hosszú, keskeny csúcsban végződő gallérok a divatosak (emlékeztetnek az 1930-as évek divatjára). Gyakran készülnek a ruhától elütő színből, de mindig a sötétebből (ez is újdonság). Régi ruha felrissítéséhez ajánljuk ezt az ötletet, sőt a megkötős öv és a zsebek is készülhetnek a gallérral azonos anyagból.

A divatos szoknya: már nem szűk és nem rövid. Fedi a térdet és enyhén trapézvonalú. A twist-szoknya két oldalhajtása helyett elől van fél vagy szembehól a szoknyán, melyet gyakran hangsúlyoznak tűzéssel, paszpolozással. Fiataloknak csinos a keskeny, kantáros gloknis kartonszoknya.

Soltész Nagy Anna

EXPEDÍ
az A

A nyár a Déli-sarkon gyorsan közeledik a végéhez. Annak ellené hogy az Antarktisz kontinenti területein csaknem 24 órán át erős napfény világít, a hőmérséklet mínusz 55 fokra is lesüllyed. S mégis a kilencedik szovjet antarktiszi expedíció mozgó terepészlegei továbbra is sikeresen teljesítik a komplex kutatást az eredetileg kitűzött útvonalon. Az egyik ilyen részleg Andrej Kapica, a geográfiai tudományok kandidátusának vezetésével, a jégkontinens eddig még át nem kutatott területein halad. Február közepén a Vosztok nevű szovjet állomásról a Mirnij tudományos megfigyelő állomás irányában még egy részleg indul, amelyet híres szovjet glaciológus, számos antarktiszi expedíció résztvevője, Pjotr Sumszkij professzor vezet. E csoportban öt francia tudós is dolgozik. A szovjet—francia részleg áthalad az Antarktisz kontinentális területein, a Komszomolszkaja és a Vosztok—I. szovjet állomásokon azzal a feladattal, hogy egész sor egyedülálló tudományos kutatást végezzen.

Egyesített erőfeszítéssel

A PÁSZTORTŰZ SZERKESZTŐBIZOTTSÁGÁNAK TAGJAI.
CSÁSZÁR KÁROLY, JÁROSI ANDOR, JÁSZ PÁL, REMÉNYIK SÁNDOR, TAVASZY SÁNDOR
SZERKESZTŐ: KÉKI BÉLA

TARTALOM:

Arany János: Emlények (versek) — 321
Ligeti Ernő: Az erdélyi Petőfi-kultusz és Meltzl Hugó — — — — — 323
Szemlér Ferenc: Négysorosak (versek) — — — — — — — — — — — — 326
Szenczei László: A görög műveltség 327
Juljusz Slowacki: Szonett (vers). *Bardócz Árpád* fordítása — — — 332
P. Gulácsy Irén: Egy udvarhölgy élete a bécsi udvar fénykorában (elbeszélés) — — — — — — — — — 333
R. Berde Mária: Eminescu Mihály költői arcképe — — — — — — — — 338
Eminescu Mihály: Feltűnsz, hogy tündököljön (vers) *R. Berde Mária* fordítása — — — — — — — — — — — 343
Domokos Pál Péter: Bukovinai magyarok... — — — — — — — — — — 345
Cisek Walter Oszkár: Kánikula (elbeszélés) *Császár Károly* fordítása 352
Enyingi Sándor: Sarki bolt, Utcaseprő (versek) — — — — — — — — 364
Lakatos István: Reményi Ede hegedűművész Erdélyben — — — 365
Balogh Ernő: A Bánsági hegyvidék a föld felett — — — — — — — — — 368
Biró János: A méhek bolondja — — 372
Finta Zoltán: Brassai Sámuel levelei Erkel Rózához — — — — — — — 375
Vita Zsigmond: Magyarok. Illyés Gyula könyve — — — — — — — — 384
Szabó T. Attila: Világjáró anekdoták. György Lajos könyve — — 388
Szabó Endre: Földönfutó város. Zilahy Lajos regénye — — — — — 389
Szabó Endre: Egy lélek története. Roger Martin du Gard regénye — 390
Gyalui Farkas: Nagy Lázár visszaemlékezései. Kiadta Jancsó Elemér 391
Wass Albert: Bözsi. Czegei Carla könyve — — — — — — — — — — — 392
Finta Zoltán: Bandi Dezső — — — 393
Keresztrejtvény — — — — — — — — 396

Címlapképünk *Gy. Szabó Béla:* Erzsika című pasztellképe nyomán készült.
E számunkban közölt zárólécek a Monostori-úti ref. templom mennyezetdíszei. Kós Károly rajzai.

A Pásztortűz megjelenik havonta.

Cikkek, novellák, versek, ismertetésre szánt könyvek a szerkesztőség címére küldendők:

Cluj, Strada Baron L. Pop 5.

Szerkesztőségünk gépírásos kéziratot kér. Kéziratokat, képeket nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Lapzárta minden hónap 15-én.

Minden cikkért írója felel.

Szerkesztőségi órák: minden kedden és csütörtökön d. e. 12—1 órakor.

Előfizetések, tudakozódások, könyvrendelések a kiadóhivatal címére küldendők:
Cluj, Strada Baron L. Pop 5.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 500 L.
Félévre . . . . . 260 „
Negyedévre . . . . . 140 „
Lelkészeknek tanároknak, tanítóknak egész évre . . 400 L.

Magyarországon:
Egész évre . . . . . 18 P.

Magyarországi bizományos:
Studium R.-T. Budapest, Kecskeméti-u. 8.

PÁSZTORTŰZ

APTULAJDONOS
S FŐSZERKESZTŐ
EMÉNYIK SÁNDOR
ELELŐS SZERKESZTŐ
SÁSZÁR KÁROLY

REG. SUB № 851/1938 S.III

XV. ÉVF. 7.-8. SZ.
1939. JUL.-AUG.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Egy. Lapok Béla

EVANGÉLIKUS ÉLET

1965 JUN 13

1024

Magyar grafikusművész illusztrációi az Isteni Szinjátékhoz

Dante születésének hétszázadik évfordulóját ünnepli a világ. Elmondhatjuk, hogy Dante maibb, valóságosabb, mint valaha. Ma is megihleti a költőket, művészeket, muzsikusokat, gondolkodókat, a humánum jóakaratú zászlóvivőit.

Kolozsvárt élő hazánkfia, a Román Népköztársaság érdemes művésze: *Gy. Szabó Béla*, húsz nagyméretű fametszettel rója le háláját Dante géniuszának, ihletett illusztrációkban fejezve ki mély élményhódolatát a *Pokol*, a *Purgatórium* és a *Paradicsom* olvasásába merülve. *Fáy Dezső* után az ő ugyancsak fehér-fekete mezőbe írt vonalkompozíciói ugyan nem oly objektív személytelenséggel ébresztik a beleélés szuggesztióját, mint a tercina formáját is érzékeltető *Fáy*, de őszinte líraiságával és tüzes vallásos hitével szubjektív közelségbe férkőzik a költőóriással, mintha csak élő kortársa lenne. Különösen megkapó ez ábrázolások közül — egyébként a sorozat Genuában nagy sikerrel bemutatásra került — és *M. Kiss Pál* képzőművészeti tanár eredeti példányai a *Tudományos* **Akadémia** aulájában közszemlére voltak állítva — a *Pokol*ból a XII. ének „*A vérfolyam*", a *Purgatórium*ból: „*Beatrice leveti fátyolát*" (XXXI. ének) s a **Paradicsom**ból a XIV. ének: **„Fény és kereszt".**

H. G.

az élethez, az e
A Szenthároms
rom személye
lényének ez a
beriségre, az eg
ság legbensőbb
tet —, hogyan r
Hát nem éppen
keresztül Isten
megismert lénye
ben és bizonyo
háromság „tana" a mai élet és világ ezernyi kérdéséhez, fel-
adatához, amelyek mind igénylik a szeretet cselekvő bevetését
megoldásukért.

Kierkegaard szavaihoz érkeztünk meg Szentháromság ün-
nepén: „Mikép lehetne helyesen beszélni a szeretetről, ha rólad
megfeledkeznénk, ó szeretet I s t e n e, akitől származik min-
den szeretet a mennyben és a földön. Te, aki nem kíméltél
semmit sem, hanem odaadtál mindent a szeretetben. Te, aki
szeretet vagy, úgyhogy a szeretetet tanúsító általad és tebenned
szerethet igazán! Hogy lehetne a szeretetről igazán szólani,
ki nyilvánvalóvá tetted, hogy mi
nk és Megváltónk aki odaadtad
vözítsél. Hogyan lehetne helyesen
gfeledkeznénk rólad, ó szeretet
szeretet ama áldozatára, emlé-
y úgy szeressenek, amint ő szere-
mint önmagukat."

Veöreös Imre

Gy. Szabó ~~Béla~~ Béla

festő

GY. SZABÓ BÉLA, erdélyi festő- és fametszőművész életművének jelentős részét ismerhetik meg a látogatók azon az állandó kiállításon, amely a Szanki Közösségi Házban nyílt.

Népmadarság, 1988. okt. 24.

HORVÁTH IMRE

Matild néném és férje, a tréfamester

Matild néném kortársai ítélete szerint Bihar megye legszebb szőke lánya volt. Csipőficammal született, de ez alig látszott rajta, hogy hibáját elleplezze himbálózva, szinte tánclépésben járt. Hiúsága — bár külsejére is adott — nem holmi piperészésben nyilvánult meg, hanem abban, hogy észben és jó modorban családunkban legkülönbnek hitte magát — nem is alaptalanul. A „komilfó" viselkedés volt körébe az egyetlen belépőjegy. Az apám gyógyszertárában akadt, akit rabjává tett Matild néném szókesége — de hiába, a segédúr nem volt elég „komilfó". Harmincnégy éves korában, úgy tűnt, végre kerül mégis méltó kérő Baróthy Pál királyi ügyész személyében, de az ügyész addig-addig ügyetlenkedett, latolgatva, hogy helyesen választott-e, amíg jelentkezett egy jó modorú „ősjogász", a Matild néném könnyelmű új udvarlója, Nizsalovszky Sándor kedvéért a jó partinak hátat fordított. A felvidéki rutén pap fia, puha párduclépteivel néném előtt igazolta, hogy jogosan viseli a többek által kétségbe vont „Lukovai" előnevet. Sándor bátyám lenyügöző modora és divatos öltözködése megtette a kellő hatást, s hamarosan házasságot kötöttek. Én abban az évben születtem, s Ők lettek a keresztszüleim. Hetekig minálunk laktak, amikor még Margittán éltünk, anyám boldog volt, hogy a húga asszonyként is mellette van, azt viszont nem hiányoltuk, hogy egy „társunk" eltávozott: Sándor bátyám közeléből menekült az Unalom. A vendéglátás fejében annyi ajándékot hoztak, hogy jómagam hálátlanul kezdtem jobban szeretni őket, mint a csupán nekem élő szüleimet. Matild néném hamar rájött, hogy előttem mindig az újnak van becse, s látta azt is, hogy a legkisebb ajándéknak is szívből tudok örülni. Reggelenként a terített asztal mellett, hol egy marcipánfigurával, hol egy szonyhistóriás hősét fedeztem fel benne, és ő hűen játszotta a romantikus lovagot. Látva, hogy a lovagias ügyek különösen érdekelnek, koholt nyomban kedvemre egy párbajt is: „Ott ültem az ablak mellett és egy regényt olvastam, illetőleg csak forgattam a könyvben a lapokat. A szomszédban lakott a szép Medvecky lány, annak az ablakát lestem, mikor egyik szobatársam hátulról hozzám lopózva megfricskázta a fülemet. Ijedtemben pofon csíptem, amiből persze párbaj lett, pláne, hogy a Medvecky lány éppen akkor hajolt át az ablakon. Sajnálom, de a kis jogászt kapásból úgy térden lőttem, hogy nyomorék maradt"...

Így is történhetett volna, de a párbaj Sándor bátyám emlékidéző kedvébe soha többé nem tért vissza — alighanem egy üres perc szüleménye volt. Sándor bátyám „kalandjait" igyekeztem valósággá változtatni zűrös kamaszéveimben, szüntelen rá hivatkoztam, míg végül is Matild néném parancsára Sándor bátyám megpróbálta sztornírozni gáláns történeteit: „Hát az így volt, de azok más idők voltak...", én azonban nem kívántam változni az idővel. A divat változását sem vettem illőn figyelembe, s büszkén öltöttem magamra Sándor bátyám reám testált divatjamúlt díszeit. Nem csekély feltűnést keltve jártam a váradi korzót, hol széles selyemövvel parádézva, mint valami előkelő hindu, hol lila selyemmellényben, mint egy Lajos kori francia lovag. (Sándor bátyám ruhatárából ítélve, a századvég viselete vakmerően tarka lehetett!) Divatjamúlt öltözékem derültséget okozott. „Mi a fene, kesely lettél", élcelődtek barátaim a fehér kamásnimon. Bokavédőt hordtak még a húszas évek legvégén is, de csak szürkét, drappot, a fehér kamásni ezekben az években már csak diplomaták, iparbárók extravagáns viselete volt. A Püspökfürdőapám, hanem mert az ő révén jutott nekem a városi tisztviselőket megillető kedvezményes mozijegy. Az iskolából szökdösve, majd később a hivatalból meglépve, meg is néztem annyi filmet, ahányat csak lehetett, ha már Sándor bátyám elkövette azt a szabálytalanságot, hogy kedvezményes jegyhez juttatott. Keresztapám még csak egyszer szegte meg a szabályzatot. Az első világháború alatt élelmiszert osztottak a városházán, és ő a színház egyik hölgytagját karonfogva tessékelte előre: „Városi tisztviselőnő!" „Ismerjük, Polgár Mariska", kiáltották a tömegből, de senki sem morgolódott, a színházba járó Várad mosolyogva nyitott utat kedvelt színésznőjének. A háború éveiben meggyűlt a hivatal dolga, nem volt forgalmasabb „stallum", mint az árvaszék. Sándor bátyám csakis ennek köszönhette, hogy egy napig sem volt katona. Felmentették, ha valakit, hát őt aztán teljes joggal, mint „nélkülözhetetlent." A kényelmesnek ígérkező, majd túlságosan is fárasztó hivatal a háború után ismét kevés munkát adott, ezért a városi árvaszéket egyesítették a megyeivel, s a hivatalnokok nagy része kedvezőtlenebb beosztásba került. Sokan végrehajtók lettek. Sándor bátyám még aránylag szerencsés volt: Színyérváraljára nevezték ki aljárásbírónak. Ez is jobb volt, mint a végrehajtóskodás — habár pályakezdő munkakörnek számított. Sándor bátyám kedélyesen változtatott hivatalt és lakóhelyet — de Matild néném gyűlölte a vidéki életet. — Magának reszket a keze! — kiáltott Sándor bátyámra —, kérje a nyugdíjaztatását, hiszen még a nevét sem tudja rendesen aláírni a végzéseire. Keresztapám „megtáncoltatta" a kezét, s nyugdíjba küldette magát — alig ötvenévesen. Csaknem egy negyedszázadig kezelte az árvák pénzét s alig néhány hónapig bíráskodott. De a cím rabul ejtette, azt hiszem bírói széke rajta kívül nem is kreált más rabot. Egykettőre megszokta, hogy bíró úrnak szólítják, s bírónak neveztette magát, bár bírói vizsgát nem tett, s alig nehány „tyúkperben" ítélkezett. A bírói címre aztán, ami később gyanússá vált — gondoljunk a politikai perekre! —, kis híján ráfizetett. Ezt sem szívta mellre, jó kedélye megmaradt. Tréfáival csak egyszer lőtt túl a célon, mikor „per hecc" a sógora halálhírét keltette. Azt várta, hogy a család pánikba esik, s mosolyogva hazatér a „halott." De ezzel csúnyán megbukott, a humora soha többé nem hatolt át a családunk szigorán. Matild

BODOR ÁDÁM

Rövid áttekintés

Abban az időben, amikor a Triska-féle zongoralerakat végnapjait élte, a városnak száztizezer lakosa volt. A lerakat hömályos terme tömve volt zongorával, féláron adták el őket a végkiárusítás alkalmával, közöttük keskeny folyosón vezette a vevőket Triska Regina az utolsó üzletvezetőnő és egy Matoók nevű hangoló. A zongorák hamar elkeltek féláron, Triska Regina visszavonult zongorátlan, rideg házába, de ez a Matoók továbbra is zongorán kereste a kenyerét. A városban sokan zongoráztak, az egykori Farkasok során, s azon túl, a kiskorúak börtöne mögötti, hársfáktól árnyas utcákban vacsora előtt, mint csendes esti eső utáni illat, áradt a zongoraszó. Matoók olykor gyanús testtartásban fülelt az ablakok alatt, leste a visszatérő hangokat, olykor hivatlanul becsöngetett és igazított a renyhe húrokon, a hangközökön. Minden zongorát ismert a városban.

Amikor a városnak már kétszáztizezer lakosa volt, az egykori Triska zongoralerakat termében műkedvelő festők állították ki időről időre képeiket, műkedvelő kamarazenészek gondoskodtak a zenei alá festésről. Triska Regina, a nyugalomba vonult üzletvezetőnő érdektelen tekintettel gyalogolt el kosztoscsészéivel naponta kétszer a bejárat előtt, ügyet sem vetett az évenként változó cégtáblákra. Bár a város zongoraállománya közben cserélődött, ami a zongorát illeti, Matoók még mindig tekintélynek örvendett. Közben mintha az éghajlat is változott volna, tavaszonta sokat esett, s a rengeteg víz, amint a folyómederbe került, mindent lenyalt a partokról, ami útját állta. Matoók alig akart

mesztikált" férjéhez haláláig hű maradt. A gárdatiszt végleg eltűnt a néném életéből, de az én fantáziámba tartósan „beköltözött". A világháború alatt láttam réztarajú dragonyost és tölcsérsisakú ulánust, patkányszínű köpenyeges cári bakát, pirosfezes bosnyákot, de gárdatisztet csak a képeskönyvem lapjain. Matild néném kiszedtem, hogy a délceg fiatal tiszt lakkcsizmát és sötétvörös tiszti zubbonyt viselt, cotty kölnivizet használt, enyhén puderezte magát, és a mellén kitüntetés ékeskedett. Csak tán nem a Ferdinánd rend lovagja volt?!

Amikor az anyám meghalt, Matild nénémék tették pénzzé azt a néhány ingóságot, ami szüleimtől megmaradt. Ma is őrzöm az eladott tárgyak pontos jegyzékét. A ruhaszekrény és a kredenc ára a két legkomolyabb tétel. Mindkettőért 800—800 lej folyt be. A legkisebb kapott összeg egy kis kerti asztal ára, 20 lej. A Pallasz Lexikon — amire ké-

gyors tempóban fogy majd. A 1933 júniusától sig, ha a még me levonom, 1738 l A fizetésem ezer sárlási értéke pe legalább 50 száz sebb volt. A kos 900, egy bútoroz az inkább kamra volt. Sándor mindig állta a s úttal betartotta nem segített. D gyokban jártam, dékozgatta még szövetből készü mesterekkel sz nyeit. Ám enne kornak nemsok zett.

„Maga nem ka mit! — förmedt dik felesége — hogy tudja, miért

Sándor bátyán riadt arccal i „gyönyörű" télik feleségének azt

Gy. SZABÓ Béla

Az ember könyve

Aki dudás akar lenni,
Pokolra kell annak menni...
(József Attila)

Vannak művek, amelyek nem igénylik a Kritika azonnali észrevételét; más nagyságrendben mozogva, az Időnek dolgoznak, nem obligát üdvözléseknek. De a kritika veszíthet, ha nem figyel fel nagy alkotásokra, s nem kapcsolja őket egy kultúra sajátos értékrendszeréhez. Gy. Szabó Béla *Isteni szinjáték*-a ezek közé a művek közé tartozik. Engedtessék meg, hogy így „címezzem" a húsz fametszetből álló sorozatot, amelyeket úgysem tudnék a La Divina Commedia „egyszerű" illusztrációinak tekinteni. Valóban, az sem könnyű dolog, ha valaki Dante műve költői valóságának és víziőinak hiteles képzőművészeti megfogalmazásáig jut el. A Commedia, az európai irodalom legnagyobb „poème d'humanité"-i közé tartozik. E műnek a fiatal reneszánsz korában gyökerező s mégis oly távolra mutató komplex mondanivalóját, filozófiai-misztikai mélységeit, kristálytiszta szerkezetét, egy szigorú logikumra épülő bonyolult költői képrendszerét vagy az epikát és drámát átszövő líraiságát, s végül azt a zenéjét, mely a plasztikát és a piktúrát valamilyen éteri összhangba szervezi — mindezt izgalmas feladat a képzőművész szemével megérteni, a képírás eszközeivel megragadni. Ám Gy. Szabó Béla nemcsak a Commedia legmélyebb és legbonyolultabb rétegéig hatolt, hanem Dante költeményéből ihletődve öntörvényű művet alkotott: a hely és az idő változásában a múlt, a jelen és a jövő emberének könyvét. A húsz fametszet egységes eszmei és technikai koncepció „terméke" —, bizonyos értelemben az életmű eddigi szintézise, a művészi gondolat és kifejezés harmonikus ölelkezése.

*

„Az emberélet útjának felén" végre el kell már indulni. Minden poklokon keresztül meg kell kezdeni a Nagy Utazást: régi módra élni tovább lehetetlen. Pedig egyszer visszalépnénk a kilátástalan Semmibe révedve, de a kényszer taszít: hőkölés és vívódások ellenére is. S az erdő sötét hátteréből — egy-egy éles vonás jelzi csak az átszűrődő fényt — előlép a Portré... *A tépelődő Dante*... Erős metszések emelik ki a gondterhelt homlokot és sötéten hagyják az összevont szemöldököt. A két tenyér közé fogott arc sovány, az áll felé nyúló, aszkétikus. Az orr kiugró, határozott vonala biztató csak ezen a képen, de a szem kiúttalan szomorúsága, az arcráncok és a száj keserű pesszimizmusa ki tudja, mit jelent! A Portré: egyenlőszárú háromszögbe épült érzés és gondolat. A tépelődő Dante uralkodó e metszeten, de a távlat és egyensúly funkcióját betöltő elemek teljes kompozíciót vonnak a portré köré. Balra fent: „Vergilius laureatus" sokat tudó fölényes mosolya; jobbra lent: az erdő sűrűjén áttörő hullámzó fényvillanás. A Vergiliustól Dantéig húzódó, meg-megtörő, de határozott fénynyaláb az egyensúlyt és az összefüggéseket keresi.

A Portré után következik a Pokol: az Élet pokla. Be kell járnia a mély tölcsért, a meredeken ereszkedő partokat, a forró kutat, az égő bugyrokat. Utazni kell az országban, amelyet az ember teremtett önmagának, ahol elkerülhetetlen veszteségek érik, s ahonnan nincs többé visszatérés. Meg kell ismerni, fel kell mutatni ezt is — a továbblépést, a jövő kibontakozásáért. Találkozni kell az örök forgóban a mellükön súlyt görgető fösfényekkel, a nagy szakadékon le kell szállni az uzsorások téríthetetlen poklába, meg kell irtózni a csalókat döfködő Rondakörmök ördögi vigyorától, „érezni" a rablókat átfonó kígyóemberek fojtogató szorítását — s együtt vakarózni a rühös hamisítókkal. De „meg kell fürdeni" *A vérfolyamban* is... Látni kell „folyását / a vérpataknak, melyben forrva nyög, / ki erőszakkal bántja földi társát!" Az Ember arcát és szeme világát védi az égő tűztől s az égő irtózattól. A Vezető fél karja támogatón ölel, másik a lángokat mutatja. Hosszanti és haránt vonások jelzik a nagy feketeségben villózó folyót —, s kiemelik az Arcokat. Szörnyű arcok ezek: küzdők és megadók, eget ostromlók és imádkozók, sima közönyösek és megátalkodott örök gyilkosok... Danténak nem a legmélyebb pokla ez, de Gy. Szabónál a legirtóztatóbb. A Pokol hat metszete az elemző és válogató gondolat, az aprólékos anatómia s a térbe helyezett figurális kompozíció hat remeke... *A reménytelenség világa* ez: azoké, akik számára — elvégeztetett.

Az út tovább *a lehetőségek világába* vezet. Derül az ég és megjelenik az első fénysugár a lusták sziklája alatt... A Hegyre fel lehet kapaszkodni: a csúcs felé —, még az Ember ezernyi gyarlóságának is. A gőgös művészek azt teszik, az irigység és dölyf mázsás szikláit cipelve, vagy a sötét szemű haragosok és a reménység sugarával világított lángoló buják. És mind feljebb érkezünk... Tisztul az ég, virágos tarka rét, bókoló fűzfaágak, csattogó madár, pillangók, szelíden hömpölygő barkás patak. Középen fent: csillagos ruhájú hölgy — fény éri fejét —, kezében vadvirág... *Matilda és a földi paradicsom*. „Ó szép hölgy, aki szent szerelmi lángok / tűzén melegszel, hogyha nem csal arcod, / szívedről látszva tenni tanuságot, / jöjj, közelítsd meg / közelebb a partot." Dante hívja őt, a földi paradicsom utolsó stációin, tárt karokkal, a bűnök és gyarlóságok emlékét feledni látszó szemmel. Béke és egyensúly uralkodik e képen: mindaz, mit ember földön elérhet. Az ember eggyé válik és beleolvad a természetbe, egy nyugtató földi világba. Gy. Szabó Béla tájképíró művészetének remeke ez a metszet. Minden benne van, mit a Szamos-parttól Kínáig és Mexikóig, majd újból a Szamosig látott és alkotott...

Az utolsó kép a Purgatóriumból: az örök és isteni Beatrice megjelenése és csillagos, fénylő hajas maga-mutatása már *a fény világába vezet*.

Vagy egy különös űrutazásra, Dante egeit követve?! Üstökös és csillagok milliárdjai övezik a figyelő Dantét és az úszó hajú Beatricét a Hold foltjai között, majd elmosódva szállnak tova a tűző fényű örök Nap felé, letérdelnek az átlyuggatott lábú Keresztnél, majd egymás kezét fogva Jupiter egét járják s átszellemült arccal tekintenek az angyalok kilenc karának szimmetriájára. Fény és zene skolasztikusan kimért egekben, a nagy Úr mai ismeretében, a harmónia örök reményével. Ez a remény *A rózsa szirmai* között teljesül. Dante a szemét eltakarva védekezik a megvilágosodás vakító fénytőre előtt. Csillagos Beatrice szentek között ül, a fénycsíkok metszete égi téreken. Minden megállott és megmerevült. Csak Dante él s a meghódított Harmónia.

Hogy mit látott Dante? Abból a Portré árul el valamit. *A boldog Dante* arca. Fénygirlandok övezik a meghajtott fejet. A homlokon derű, behunyt szemén boldog tudás és imádó áhítat. Ajkán a megbékélés mosolya. Összekulcsolt kéz és simuló barázdák. Dante boldog az önmaga építette Harmóniában.

Gy. Szabó Béla *Isteni szinjáték*a a földi való és a látomás, a portré és a figurális kompozíció, a tájkép és a fényvízió szintézise, szerves

Gy. Szabó Béla fametszete

művészi egysége. A romániai magyar képzőművészet nagy ajándékkal jutalmazta önmagát és az egyetemes képzőművészetet.

*

Ez az értelmezés és értékelés egyik lehetősége...

*

Pedig Gy. Szabónak „súlyos elődökkel" kellett megküzdenie... Még 1966-ban, a liège-i kiállítás nagy sikere után több műkritikusban felmerült a kérdés: vajon Giotto Dante-portréja, Botticelli közel száz rajzból (két színes) álló lenyűgöző dekoratív sorozata, Doré groteszkbe hajló metszetei vagy John Flaxman klaszszicista ihletésű illusztrációi után érdemes-e, lehet-e a Commediához „hozzányúlni". Az egyöntetű vélemény ez volt: igen. De a húsz év óta munkáló makacs gondolat *(A vérfolyam* már 1948-ban színesben állt); a kritika és a kiállítások visszhangja is ezt igazolta... És lépjünk vissza most néhány évet. *A vérfolyam* moszkvai fogadtatása, s a közelgő Dante-évforduló meggyorsították az időt. A hatvanas évek eleje: a visszavonult, lázas alkotás évei. Majd az „Ember könyve" elindul a koordinátáták között... Kolozsvár és Brügge, Gyergyószentmiklós és Mexikó, Bécs és Budapest, Szárhegy és Róma, Arad és Genova, Marosvásárhely és Portland — ki győzné sorolni! S végül, 1976-ban a kolozsvári Dacia Könyvkiadó díszes kiállítású albumot jelentet meg, Dáné Tibor tervezésében. Az albumban húsz fametszet. Gy. Szabó Béla *Isteni szinjáték*a. A metszeteket Dante egy-egy terzinája vezeti be olasz, román, magyar és német nyelven, Eta Boeriu, Babits Mihály és Wilhelm G. Herz fordításában. „A képíró vallomását Vasile Igna, Franz Hodjak és Lőrinczi László ültette át román, német és olasz nyelvre. A szövegeknek trecento stílusára emlékeztető betűit Horák József tervezte és írta.

BERNÁD ÁGOSTON

Gy. SZABÓ Béla

Somogy 1985. 1.

„Daloljuk dalunkat együtt"

— Beszélgetés Rácz Istvánnal a Kalevaláról —

Rácz István 1908. július 11-én született Tőketerebesen. Gimnáziumi tanulmányait Budapesten, Szegeden és Sárospatakon végezte. Érettségi után az Eötvös Kollégium tagja lett, és latin–görög–olasz szakos tanári diplomát kapott. Kapcsolatba került a Munka Körrel, részt vett az illegális munkásmozgalomban. 1932-ben csaknem egy évet töltött börtönben. Büntetését a Kúria kétévi fegyházra súlyosbította, a letöltés elől külföldre szökött, s előbb Csehszlovákiában, majd Finnországban élt. 1943-ban hazatért, és kapcsolatba került a népi írók mozgalmával. 1945 őszén Sárospatakra költözött, ott a népfőiskola és a művészeti élet szervezésében vállalt részt. 1956-ban érvényes útlevéllel, finn feleségével Finnországba távozott. Művészi tárgyak fényképezéséből tartotta fenn magát. 1962-től öt és fél évig Svájcban, 1968-ban ismét Finnországban telepedett le.

Finnországban, Norvégiában, Svájcban és Magyarországon számos könyve – hetven „munkája" – jelent meg. Teljes munkásságának könyvészeti regisztrálása megoldásra váró bibliográfiai feladat. Tevékenységének sokoldalúságát fölsorolással érzékeltetjük: *Kalevala* (fordítás); *Kanteletár* (válogatta és fordította); Aleksis Kivi: *A hét testvér* (fordította és az utószót írta); *A vikingek öröksége* (a könyvet írta, és a fényképeket készítette); László Gyula–Rácz István: *A nagyszentmiklósi kincs* (fényképek); Szabóky Zsolt: *Finnország* (a fotóalbumhoz bevezetőt írt); *A finnugor népek művészete* (összeállította, és a fényképeket készítette). Rácz István jelentős fotóművészi, fordítói és írói munkát folytatott és folytat. Neve hazai lexikonban nem szerepel.

A *Kalevala* másfél százados évfordulója kapcsán beszélgettünk vele. (Lapunkat a rovatvezető és a főszerkesztő képviselte.)

– Milyen műfordítói gyakorlattal kezdtél a Kalevala fordításához?

– Kezdeném e beszámolót régebbi fordításaimmal. Mint tudjátok, 1954-ben megjelent Aleksis Kivi *A hét testvér* című regényének fordítása, majd Maiju Lassilának két kisebb regényét fordítottam magyarra. Ebben az időben meglehetősen egyedül álltam a finn irodalom magyarítása terén, mert noha a harmincas években Németh Irén, Kodolányi és mások elég szép számmal fordítottak finn prózát, 1948 és 54 között valahogy „nem illett" a finnek iránt érdeklődni. Gondolom, az okokat nem kell magyaráznom.

De szerencsémre fordításaimat a kiadók is, a közönség is rokonszenvvel fogadták. Ettől felbátorodva nekiálltam, hogy a *Kanteletár* több mint négyszáz daláből egy kisebb antológiát állítsak össze. Én addig soha verset nem fordítottam, csak prózát, de rájöttem, hogy ez a régi, alapjában véve kalevalai verselés „jól fekszik" a tollamra. Az a kis gyűjtemény 1956 tavaszán, a könyvnapra jelent meg, és a kritika is – sőt maga Kodály Zoltán is! – megdicsérte.

Ne próbálkozzak meg a *Kalevalával* is? – tűnődtem. Nos, akkortájt igen szűkös viszonyok között éltünk, időm is kevés volt, így arra, hogy az egész művet lefordítsam, gondolni sem mertem. Ehelyett csak egyik epizódját, az ún. *Kullervo-*

150 ÉVES A KALEVALA

Kortársi vélemény Vikár Béla Kalevala-fordításáról

„Ki lehet mondani, hogy a finnek nemzeti eposzát, a finn népszellem ez összefoglaló alkotását, megnyilatkozását és képét tulajdonképpen nem lehet európai nyelvre lefordítani, németre sem (Herder, Rückert, Daumer stb. után sem), de magyarra lehet fordítani. Mégpedig az eredetinek minden tárgyi, nyelvi, költői, verselési sajátságával és művészi hatásával együtt. A német fordítók nem birtak ezekkel. A többi nemzetek, bármennyire méltányolják a Kalevalát (kivált az angolok és olaszok), meg sem kísérelték a költői fordítást.

De nem sikerült Barna Ferdinánd magyar fordítása sem . . .

De korszakos munka a magyar műfordítás történetében, sőt, az én nézetem szerint a nyelv történetében is Vikár Béla Kalevala-fordítása.

Mi képesítette Vikárt arra, hogy meg tudta alkotni az eredetihez teljesen méltó magyar Kalevalát?

Az általános kellékek: a két nyelv teljes bírása, költői zsenialitás, verselési virtuozitás. De a magyar Kalevala ennél is többet kívánt. Ismernie kellett ehhez mindkét nép lelkének, életének titkait. Vikár bejárta az ezer tó országát, és a nép ajkáról leste a Kalevala runóit, mint akár Lönnrot. Vannak is Vikárnak saját gyűjtései, kiadatlan variánsai, és van eredeti, önálló felfogása a Kalevaláról, különösen verseléséről. És bejárta Vikár széles e hazát, amerre csak magyar dal fakad, s a Balaton partján és a székely hegyek közt, ahol még él a magyar epikai költés hagyománya, ott figyelte meg, ott szívta lelkébe, hogyan születik és hogyan kél szárnyra a magyar népdal . . . És töviről hegyire ismeri a népélet minden tárgyát, melyet említ a finn Kalevala és fordítása, és azért olyan szemléltető, olyan élethű a magyar Kalevala. Éveken át élt belső intuitiójában a finn és a magyar nép képe, csengett lelkében együtt a finn és a magyar dal, míg összeforrtak, egymásba olvadtak. Így keletkezett a magyar Kalevala."

Dr. Herrmann Antal: *Vikár Béla Kalevala-fordítása.* (*Ethnographia*, 1905.)

Az a régi életmód a finnekben nemcsak önállóságot, hanem egyéni szabadságszeretetet is nevelt ki. A finn – ha úgy tetszik: individualista, egyéniség. Erre is több példát lelhetünk a *Kalevalá*ban. De tegyük hozzá azt is: a finn a sértést nem felejti el, hanem bosszúálló. Jó példa erre Kullervo, a megsértett rabszolga, aki nemcsak háziasszonyát tépeti szét az erdőből felhajtott fenevadakkal, hanem élete végén a családját is odahagyja, hogy a régi sérelmet Untamo népén megtorolja. Ugyanezt a makacs bosszúvágyat találjuk meg Joukahainenben is. Mindez nem éppen „keresztényi" vonás, s a *Kalevalá*ban a megbocsátás szavát talán meg sem leljük. A finnek ma is hosszan tudják tartani a haragot. Viszont önállóságukat, szabadságukat szívósan védik – nemcsak egyéni síkon, hanem akkor is, ha a közösség, a nemzet szabadságáról van szó. Amikor kitört a háború, mindenki meggondolatlan őrültségnek tartotta, hogy a maroknyi finn nép szembe mert szegülni a hússzoros túlerővel. De a finnek ezen nem gondolkoztak: számukra vitán felül állt, hogy harcolnak akkor is, ha minden józan számítás szerint küzdelmük eleve kudarcra van ítélve.

Érdekes a férfi és a nő viszonya. A *Kalevalá*nak van két monumentális női szereplője: Louhi, Észak úrasszonya és Lempi, Lemminkejnen anyja. Aki a pokolba, az alvilági folyóhoz is lemegy, hogy fiának tetemét kihalássza, és újból életre keltse. De ezek mellett az „ősanyák" mellett ott leljük a szelíd Ainót, aki ha már nem tud szembeszállni a rárótt végzettel, hogy őt eladták a „vén embernek", inkább vízbe öli magát, de nem enged.

Suomiban a nőknek ma is igen jelentős szerepük van. Hadd jegyezzem meg azt is: az egész világon elsőnek a finn nők kapták meg a választójogot. Ma nemcsak a családban, hanem minden munkaterületen és a társadalmi, politikai életben is igen jelentős helyet töltenek be. Úgy érzem: ez is ősi, „kalevalai" vonás a finn életben.

Jó viszony a természettel, az önálló, alkotó munkával, önérzet, de a másik ember tisztelete – ezeket a jellemvonásokat a *Kalevalá*ból is kiolvashatjuk. Természetesen az erősen változó, mechanizálódó életviszonyok ma könnyen oda vezethetnek, hogy a finnek is „elidegenednek" a gépies, lélektelen munkától. A természettel való meleg kapcsolatukat azonban nem adják fel: ezt mutatják az új városrészek is, amelyeket szabadon és lazán az erdőkben építenek fel; ezt mutatja a rengeteg nyári vityilló és a finn tömegsport: főleg a síelés, ami megint csak az erdőbe, a természetbe viszi ki az emberek százezreit.

Felnőttkoromnak jelentős részét a finnek között éltem le, és természetesen ez engem is formált. A finn erdő: mindennapi szerelmetes öröm számomra. Hogy a *Kalevalá*t ezért fordítottam volna? Ezt állítanom túlzás lenne. De úgy érzem, igaz az, amit fordításom utószavában írtam: „Több mint húsz esztendeje élek Suomiban . . . Nem vagyok benne bizonyos, vajon munkámon érződik-e a komor fenyvesek, derűs nyírfaligetek hangulata, azt azonban mélységesen tudom, hogy fordításom nem jött volna létre a varázslatos finn rengetegek ihletése nélkül."

– Tudsz-e valamit arról, hogy mit terveznek a magyar kiadók a 150. évfordulóra? Megjelenik-e új magyar kiadásban a Te Kalevalád?

– Erre sajnos csak azt felelhetem: valószínűleg nem. Tavaly megkérdeztem az Európa Kiadót: akarják-e kiadni az évfordulóra újból a fordításomat, mert ha igen, örülnék, ha most nem az én fotóimmal jelentetnék meg, hanem az erdélyi

lönleges magatartást teremtett. De azért e kérdés elől mégsem akarok kitérni. Talán legokosabb, ha elmondom: miben látom én ma is a finnek néhány alapvető tulajdonságát, és mennyiben található ez fel a *Kalevalá*ban.

Egy embernek – s egy népnek – jelleme tulajdonképp különböző viszonylatokban fejeződik ki. Hogyan viszonyul a természethez, az őt körülvevő világhoz? Miképp tekinti a munkát, milyen a kapcsolata embertársaival, családjával, a nemzettel? Milyen értékeket tart elsőrendűeknek az életben?

A finn nép zöme évezreden át elszórt, magányos erdei tanyákon élt, s ez alapvetően alakította jellemét. Ebből következik a ragaszkodás, az összeforrottság a természeti környezettel, az erdővel. A finnek a természetet nem „legyőzni" vagy puszta nyersanyagforrásként kizsákmányolni akarták, hanem egynek érezték magukat vele, tisztelték, kímélték. Erre a magatartásra a *Kalevalá*ban is sok példát találunk: Vejnemöjnen, amikor vetésföldet irt, egy kis nyárfát meghagy a madaraknak pihenőhelyül. A vadász úgy véli: az erdő gazdasszonya meg az erdei „kék lányok" segítik őt, s hajtják elébe a vadakat, amiért hálából ajándékot nyújt nekik. Ha medvét ejtenek el, az „erdő fejedelmét", az aranyoskát, mézestalpút ki kell engesztelniük. Azaz bizonygatják neki, hogy nem a vadász dárdája ölte meg, hanem magától esett egy hegyes karóba, de sebaj, most megvendégelik, kiengesztelik, s utána őt magát, azaz persze a bőrét kiviszik az erdőbe, s egy biztos helyen fölteszik a magas fára, ahol semmi baj sem érheti. De az ilyen konkrét példáktól eltekintve az egész *Kalevalát* átlengi az erdő lehelete: ott az ember testvéri dialógust folytat a természet erőivel, s a madarak az ő örömét, bánatát éneklik.

Ez a magatartás nemcsak a háború előtt, de még a mai erősen megváltozott, „modernizált" körülmények között is jellemző a finnekre. Elég talán az épp most olvasott statisztikai adatot közölnöm, miszerint minden negyedik finn emberre – tehát mondhatnám: minden családra – esik egy „kesämökki", egy nyári vityilló. De ezt a finnek nem divatos nyaralóhelyeken, egymáshoz közel építik fel: a mökki csak akkor igazi, ha minden más emberi településtől messzi és egyedül van. A városi ember, ha nyáron vagy a hétvégén kimegy a vityillójába, ott egyedül akar lenni – egyedül a természettel.

Természetesen a nagy papír- és cellulózgyárak számára az erdő már csak nyersanyagforrás, „zöld arany", amiből néha nem is nagyon rokonszenves módszerekkel igyekeznek hasznot húzni. De az átlagos finn ember lelkének a természet mégis igazi „anyatermészet".

A vázolt magányos, erdei életből következett, hogy a finn ember tudta: csak a saját erejében bízhat, s bármiféle csapás, szerencsétlenség éri, azzal egyedül kell megküzdenie. Ez nevelte ki a híres „sziszut", a finnek szívességét, ami „még a szürke sziklán is keresztülviszi az embert". A *Kalevalá*ban is sok szó esik a szívós munkáról: Vejnemöjnen maga ácsolja hajóját, s amikor „nincs elég bűvös szava" hozzá – mert a kézügyesség önmagában nem elég, ahhoz mély tudás is kell –, lemegy az Alvilágba, sőt a régen elhalt Vipunen óriás belsejébe is, hogy a szükséges szavakat megszerezze. De ha a hétköznapibb viszonyokat nézzük: a leánykéréskor a kikérő s a kiadó násznagyok versengve dicsérik, hogy a legény milyen dolgos, szorgalmas, vagy a leány milyen remekül tud szőni, fonni. Suomiban ma is elsősorban a munkának van becsülete. Itt nagy vagyoni különbségek, dúsgazdag nemesi osztályok sohasem voltak, s nem a vagyon, de a munka, ügyesség, kitartás számított és számít ma is.

Gy. Szabó Bélát bíznák meg az illusztrálással. Erre a kérdésre akkor nemleges választ kaptam: még elég sok eladatlan példányuk van, s így új kiadás nem időszerű. De épp most, mikor e sorokat írom, kaptam az értesítést, hogy az „Előkalevalát", azaz a kis *Kanteletár*-kötetkémet kiadnák, s hozzá épp Gy. Szabó fametszeteivel. Ezt igen nagy örömmel írom, mert az a *Kanteletár* régen elfogyott, és az talán könnyebben közel hozza a magyar olvasókhoz Suomi tündérien szép világát. Hozzá Gy. Szabó a vendégünk volt, és szorgalmasan rajzolta, metszette a finn tájat.

Helsinki, 1984. augusztus havában.

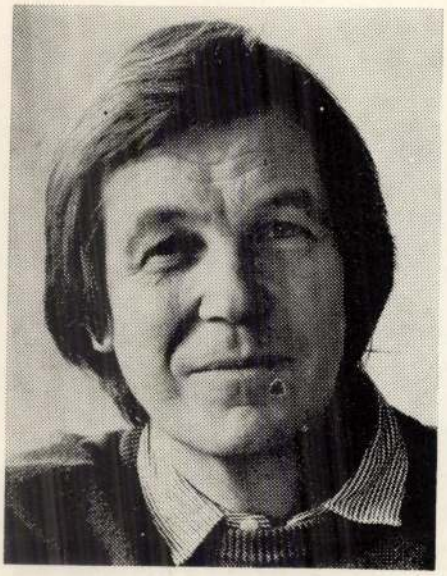

Olasz Ferenc felvétele (Oroszló).

FOLKE ISAKSSON

Nagy László, Iszkáz és a Kozmosz szülötte

Szécsi Margitnak

1981-ig egyetlen sort sem olvastam Nagy Lászlótól. Látnom kellett viszont a fényképét. Feleségemmel egy alkalommal végignéztük a „Modern Hungarian Poetry" arcképcsarnokát, azét a nagy angol nyelvű antológiáét, melyet a Corvina adott ki 1977-ben. Emlékszem, mindketten úgy éreztük, hogy ezek a számunkra egy-két kivétellel teljesen ismeretlen költők nagy egyéniségek lehetnek. Olyanok, mint akik sokszor és nagyokat álmodtak, és sok mindent megértek.

Engem Jávorszky Béla vezetett be Nagy László költészetébe. Abba az írói életműbe, mely egyetlen általam ismert életműhöz sem hasonlít, és amit mégis ismerősnek és közelinek érzek. Jávorszky segítségével 1981 ősze óta legalább részben sikerült néhány olyan ajtót kinyitnom, mely Nagy költői világába vezet. Meg kell vallanom, a Nagy László verseivel való ismerkedés, azok fordítása számomra igazi költői és szellemi kalandot jelentett. Menet közben ismertem meg a Nagy Lászlót körülvevő magyar valóságot, annak a népnek és kultúrának múltját és jelenét, amelyben élt és alkotott.

Ma már meggyőződésem, hogy az 1950 után írt és napjainkig ívelő magyar költészet a modern világlíra történetének egyik legfontosabb áramlata. Azok közé a jelentős korszakok közé tartozik, amikor egyszerre, sűrű egymásutánban bukkannak fel eredeti és nagy formátumú tehetségek, mint például a közvetlenül a forradalom előtti és utáni orosz költészetben, a húszas és harmincas évek spanyol lírájában, ma pedig a latin-amerikai irodalomban, prózában és versben egyaránt. Ha tágítjuk a perspektívát, és az egész huszadik századot tekintjük, természetesen még gazdagabb lesz a magyar líráról alkotott kép, hisz akkor két nagy elődöt, Adyt és József Attilát is be kell vonnunk vizsgálódásunk körébe.

Azt hiszem, Ady és József Attila líráját ma már lehetetlen más nyelvekre lefordítani. Mondták ezt Nagy Lászlóról is. Amit Nagytól angolul olvastam, szá-

FÁBIÁN GYULA

Művész—porté

Háromszáznyolcvanhárom fametszetét a Magyar Nemzeti Galériának adományozta, három esztendővel ezelőtt Gy. Szabó Béla. Jó huszonöt-harminc év után az első gyűjteményes kiállítása volt ez Budapesten, s utólérhetetlen gesztussal mindent odaadott. Moszkva, Leningrád, Bukarest, Peking és még néhány város a világon, ott őrzik egy-egy teremben, szalónban, szobában a fametszés legavatottabb európai mesterének műveit, ajándékként.

,,Mindig magambam éltem. Aki a művész-sorsot vállalta, keserűen és megtöretlenül, jobb, ha magában marad. Éltem csak kenyéren. Családdal nem lehet. Most már adhatok.''

Liéges város díszpolgára, Gyulafehérvár szülötte, Kolozsvár lakója. Meghívták a szovjet képzőművészeti főiskolára - Moszkvába - vendégprofesszornak, kínáltak könnyebb, fényesebb, nagy művészhez illőbb állást, hivatást, megélhetést, vendégséget. Maradt Kolozsvárott, a Múzeum utcában, tenyérnyi ablak előtt, kicsi asztalnál, ezer és ezer metszet, festmény, tízesével sorakozó erdélyi díszpárnák között – otthon. És természetesen kinn, a tájban, a természetben, az életben, madarak, fák között a fénynyel, a legcsodálatosabb valóság, a megfoghatatlan anyag megkötésével, mely előbb benn, a lélekben villan képpé, – s vázlatok, vésők nyomán elevenedik életté.

Ahogyan Koós Károlyból is ,,rendes embert'' remélt a család, s ez a kötés járatta végig vele az építészmérnökig vezető utat az írói betetőzésig, Gy. Szabó Béla is a kötött tárgyak, az aggyal, törvénnyel mért, épített gépek világával gépészmérnöki készülettel vágott az életnek amely a szabályos vonalak, léccel kijegyzett idomok, rajzok halmazából a festőecsetig, a vésők, kések birodalmáig vezette el.

Az ,,öreg hírű'' Budapesti Műszaki Egyetem teremtette meg benne azt a fegyelmet, pontosságot, látást, mérést, amely a felnőtten is jó ízzel mesékbe feledkező metszeteinek összhangját belül és mélyen indítja az emberben.

Láttam: fában a ködöt, az alkonyt, az izzást, nyarak remegését, telek pendülését és sohasem szótlanok az emberarcok. Gy. Szabó még a mesék és álmok lebbenését is megfoghatón, anyagba öntötten idézi elénk.

Hatvanöt és hetven év között, sziporkázó aggyal különös észjárással szövi a szót, örök ötlettel szántja a papírt, ha ír, s olyan eredetiséggel, oly tiszta nyelvkészséggel, hogy tollforgatók ámulnak fordulatain. Kedvvel él. Jókedvvel, erőben.

Kunfehértó, Szank 1969.

,,Pontosan harminc éve jártam e tájon. A háztetők kiszíneződtek. Az emberek megteltek. Annyi sovány, éhes, beteges ember talán sehol nem élt, mint akkor itt. Szeretnék hamar kiérni, ellenfényben lesz a tó.''

A kunfehértói látogatás néhány megjegyzése így hangzott.

Mozgása, járása, mintha negyven éves volna. Mappával kezében pillanatok alatt tűnik el a barna vízparton, még a mozgó nádszálak sem mutatják pontosan, merre jár. Fény, tükör, tó. Part, fák, nádrengeteg. S a fény egyszer a madárszárnyon, egyszer a nádlevél élén, egyszer a mélybokrok homályán villódzik. Él! Kína kétszer látott mesés tavaitól a Gyilkos, vagy a Balaton s most e sziki víz világáig mozdulatlan fényben, fénytörésben, madárörömben, emberarcban, hulló levélben, mindíg, minden él.

,,Ember próbálja az Életet, az Élet próbálja Emberét.''

(Úgy hiszem, jogos a nagy betű mindkét esetben.) Ha szegény volt, szűkölködött, ha esztelen veszély vonta volna körébe, bújdosott, ha értelme volt a küzdelemnek, kiállt s mindíg minden alkalomban figyelt, tanult, okult. Negyvennégyben, mikor más mód nem kínálkozott már, hogy a háború irtózatából kivonuljon, ideggyógyintézeti lakó lett. Hordott hullát, vígasztalt szerencsétleneket, s valami megfoghatatlan akarattal rajzolt, rajzolt szüntelenül. Itt látta meg talán a leghitelesebben az emberi szenvedés futó vagy mélyülő vonásait.

,,Ha jöttek hozzám titoklesők tanulni, annyit mondtam, tízezerszámra készítettem rajzokat, nem tudok mást ajánlani senkinek, rajzolni kell!''

Véső vagy ecset csak később kerültek kézbe nála is. Előbb a rajzban a moccanat, a változás ezer alakot öltött s rögzítésben, a fában, vagy a vásznon már minden összhangban élt.

Realizmus.

Mióta ember létezik, az közelítette meg legtökéletesebben művekben az időt, a teret és a fényt, aki legőszintébben adta át önmagát a természet-alkotta törvényrendszer erőinek, s a végtelen szabadságát leghűségesebben öntötte hangokba, véste anyagokba. Az élet legárulkodóbb tükre a művészet, s lehet megnevezett irányzatokba terelni ideig-óráig a próbálkozások formáit, de ami hamis, ami embertől idegen, ami divat, könyörtelenül kihull a rostán, elenyész a mércék alatt és hatását nem érzékeli soha többé az emberi ítélet. Két irányzat küzd tudatosan, vagy tudattalanul az évezredekben, irreális képzelgések, torzítások tűnése, és a valóság valósága, amely örök, az ember óta.

Nem tehettem idézőjelet. Ezek a gondolatok többszöri beszélgetés summájából szűrődtek bennem, nem vastag betűkkel szedett hitvallás aranymondásaiból, inkább abból a küzdelemből, amelyet alkotó önmagával végig vitat Gy. Szabó Béla. Valósághívő, mindent megharcoló, erőket éreztető művész. A megbékélés már csak a kész, a mű, a remek, amelyben véget ér a mindenért mindenkor megverekedni tusája.

Az idő megragadása – (carpe diem) – a perc ne tűnjön nyomtalanul igazsága mindig munkában, sohasem talmi vagyon után mozduló igyekezetben telik vele. Ez a tudatosság jelenti a művek fegyelmét, összhangját, a megtalálás tisztaságát, s a másokban – értőkben vagy csak gyönyörködőkben – kiváltott áhítatot, élményt. Gy. Szabó fametszetei a fénynek, a fehérnek, a tisztának jelenét tükrözik, tájból és arcból, oly tökéletes mesteri megmunkálással, amelyben látja az ember, hogy az anyag természetének ismerete sem hiányzik az alkotóból, hiszen a falap tükrének rése, törése, csak úgy engedelmeskedik hűségesen a megmunkálónak, ha az anyag természettörvényét tiszteli s meglátja benne a művész. S csak futtában, néhányat a művekből, a legjellegzetesebb, legtökéletesebb alkotásokból.

Nyárádmenti paraszt. A háromszáznyolcvanhárom, háromszáznyolcvannegyedik alkotása lett volna a budapesti gyűjteményes kiállításon, de nem került a többi közé. Szomorú téma – vélték a bírálók. Nem téma ez sem – élet. A száj szögletébe szoruló bánatok, a szem réséből törő fények hordozzák magukban az embert, a mindig tettrekész, mindig tenni kész embert, akinek háta mögött, mint életmű sorakoznak bogyák, kazlak, aki együtt él tájjal és földdel. Talán a legsikerültebb arc a sokszáz között, talán a leghitelesebb vallomás az emberi küzdelem megfogalmazásaiból.

Gyilkos-tó. Már Benedek Elek megelevenítette feledhetetlen meséiben ezt a különös tájat, hegyet és hazát, ahol e tó született. A hegyoldalból lezuhant erdőt, a levelüket hullatott fenyőket, melyek ma is úgy állnak, mint meredező óriáskarók a tó tükréből, ijesztően. A Cóhár tetejéről Gy. Szabó Béla is rápillantott a tóra, hogy vésője nyomán csakugyan bevésődjön az emberi agysejtekbe, magasról hogyan látta ő ez ősi pusztulást és pusztítást, amely mégis él. A hegyek töréséből ide hulló fény, a tó szélén támadt bokrok mind az életet hirdetik, s nem a pusztulást. A hatalmas fenyőóriások, mint lekopasztott karók, csak a természet erejére emlékeztetnek.

Dante-illusztráció. Talán a költői képzelet is így szülte volna képekbe, ahogy évszázadok múltán a véső-alkotta az eltorzult emberarcokat, a mesékben élő lehetetlent és rettenetet. Európát bejárta az illusztráció-sorozat, díszkötésben jelent meg több ország nyomdájában s Gy. Szabó Béla ezzel is az egyetemes európai kultúrát szolgálja, nemcsak a hazai tájakon talált képeivel, kifejezéseivel, de egyértelműen mond el mindenkinek mindent a maga anyanyelvén. Ezért egyetemes művész.

Európa legnagyobb fametsző mesterévé válni, a kínai, japán iskolák évezredes titkait megtalálni modern keretek között, ez jelenti életművében az összefoglalást, a tökéletes alkotást.

Természet és törvény a realizmus testvérségében találkozik, apró rajzbeli kifejezésektől a nagy művekig bezáróan mindenkor. Egykor e művészeti ágat, a fametszés művészetét a múltba tették át, hatását kisebbítették s ez az Erdélyben élő, otthonról csak ritkán kimozduló művész bizonyságát adta annak, hogy korszerű keretek között is lehet remeket adni, az ősi művészet nyelvén szabad szólni, úgy, ahogy ő teszi napjainkban.

Október 26-án nyílt meg Debrecenben Gy. Szabó Béla nagysikerű tárlata.

DÉKÁNY KÁLMÁN

A „sokak" festője

Antibes és Cagnes-sur-Mer között, a dél-franciaországi tengerpart sávján bukkantam rá Biotra. Feltehetően József Attila is megfordulhatott ebben a festői kis faluban a hegytetőn, hisz a közeli Cagnes-sur-Merben is járt egyszer. 1969 nyarán helyezték el a házon az erre utaló emléktáblát a művésztelepen.

Felhős, szeles idő, fürdőzésre nem, de barangolásra annál inkább alkalmas. A partról nem láthatni ezt a települést, de onnan, a magaslaton sorakozó házak közül örömmel fedezi fel az ember a tenger csillogását. Ha ódon sikátorok között sétálunk, könnyen rájár a nyelvünk a jelzőre: középkor. Biotnak is van ilyen hangulata, de mégis nagyon mai. Kétkezi munkás emberek élnek itt, szőlőt termesztenek, étkezési szőlőt, amely az ország határain túl is közkedvelt a zamata miatt; űzik az ősi fazekas mesterséget, kő- és agyag edényeket gyártanak s mindig akadnak számosan olyanok is, akik iparművészi fokon munkálják meg a kerámiát. Sok Cote D'Azur-i középületet és a gazdagok villáit ékesítik a bioti mesterek alkotásai.

Munkájukból és csak a munkájukból élő dolgos emberek lakhelye a romantikus hegyi falucska, szűk utcáival, málladozó vakolatú házaival. Itt születnek, itt élnek – egy kicsit látják a tengert, olykor meg is mártóznak benne pihenő napjaikon, kiadják szobáikat az idegeneknek – aztán meghalnak. Az utcaköveken óriás mázolt betűk: ABSTENTION! (Tartózkodás!) A kommunista párt jelszava. A szavazás már rég eldőlt, az új elnök a Tábornok örökébe lépett s kiragasztatta plakátjait Franciaország minden községében, városában: Merci, Pompidou. Mert itt is kiragasztották fák törzsére, házak falára. De ott vannak a járdakövön is a jelszavak, óriás betűkkel, talp le nem koptatja, eső le nem mossa a biotiak szavát: Abstention!

Ez a falu, ez a hegy a képtár háttere. Lent, árnyas liget közepén modern, vasbetonból és üvegből emelt múzeumi csarnok. A homlokzati falon színes kerámia-freskók, amelyeket a Művész festményeiről mintáztak avatott kezű bioti mesterek. A Léger múzeum ez, a falu legfrissebb híressége. A Művész özvegye itt állítja ki gyűjteményének legszebb darabjait az életműből.

Különös színek, különös idomok. Olykor Cezanne jut az eszembe, olykor Braque vagy Picasso és mégsem ők. Sőt, egészen más, mint ők. Igaz, a kubizmus élménye, világlátása tapad kora ifjúságához, művészetének kezdetéhez, de csak az maradt meg belőle, azt őrizte meg, amit sajátos mondanivalója kifejezéséhez felhasználhatott.

Nézem „A négy biciklistát", nézem a „Kempingezőket". Emberek, eszközök, tárgyak, amelyek a világról beszélnek érthető nyelven: a teremtő emberekről, a két kezükkel teremtőkről, még akkor is, ha éppen pihennek, szórakoznak. Furcsa idomaik annak az erőnek a jelképei, amely mozgásba hozza a technikát, a termelő gépeket, az egész ipart s láthatatlanul testet ölt a termékben, a tárgyakban, az áruban s az újabb technikában. Szemükben, arcvonásaikban valami büszke rácsodálkozás kifejezése: rácsodálkoznak gépeikre, eszközeikre, amelyeket ők kezelnek, ők jelölik meg számukra a célt; rácsodálkoznak a létrehozott termékre, egy kulcsra, egy tengelyre, egy kerékre, amely ebből az egész mechanikai rendszerből létrejön, pedig azt is ők hozták létre.

Léger vissza-visszatérő témája az építők, az építkezés; az építő embert, közelebbről a munkást körülvevő beton, kő és vaselemek. Léger valamit megérzett korából, a technika nagy századából. Megérezte az anyag mindenhatóságát, de megérezte a konkrét embert: a termelő munkást is, aki a megmunkált anyagot, a terméket éppúgy tűzi a kalapja mellé, vagy a gomblyukába, akár egy csokor virágot, amikor a vásári fotográfus lencséje elé áll, hogy megörökíttesse maga és barátai számára életének egy-egy szabad, kiteljesedett pillanatát.

A mindenható anyag, a mindenható munkás: nem rajta múlik, hogy a kiteljesedés érzése ritka villanás csupán és nem egy egész életfolyamat. De Léger ezeket a ritka, villanó életérzéseket kapja ecsethegyre töretlen optimizmussal.

Léger francia méltatói rávilágítanak arra a hasonlíthatatlan művészi tulajdonságára, amely felkészíti őt arra, hogy a nép emberében keresse a szépet, a jót, a bajtársiasság nemes indulatait. Kontrasztként emlegetik Picassóval szemben, mint aki gondosan ügyel arra, hogy személyes hangulati motívumaiból semmi se szüremlődjék be alkotásaiba. Népi érzület és realitásérzék, e két tulajdonság kölcsönösen áthatja művészetét s korszakról-korszakra egyre erősödő fejletekben vetül ki vásznaira. Megjelenik a dezindividualizált ember víziója, az együttes, az egymásra utalt munkavégzés élménye a jelenkor élményeként, amelyben tért hódít a dolgozó tömeg, teret követel magának, éppen a szükségszerűen nélkülözhetetlen kollektív teljesítmények okán és jogán.

Izgalmas tanulmány művészi-szakmai szempontból a figuratív és az absztrakt elemek játéka, játékos keveredése, mely óhatatlanul sugallja a megfejtés kulcsát: a figuratív és az absztrakt e mértéktartó kapcsolódása szinte az az adekvát, éppen megfelelő formanyelv, amely Léger emberszemléletét, illetve mondanivalóját a legérzékletesebben tükrözteti. Az irányzati abszolutizálás helyett szintézis, hogy érthetővé tegye az egyszerű, műélvezésre hajlamos tárlatnéző számára a képet, amely előtt megáll, bekapcsolja az ábrázolt világ varázskörébe, a teremtő ember hétköznapi és ünnepi örömeibe egyaránt. Épp ezért nem a „kevesek" hanem a „sokak" festője ő, azoké, akik a szokatlant is be tudják fogadni, ha az emberi nyelven az emberhez szól.

Minden maradjon rejtve, ami nem bírja a nappali fényt. Ez Fernand Léger emberi és művészi hitvallása. Ez a gondolati tisztaság ragyog fel élénk színeiben, alakjaiban s a reményben, amely alkotásain mindig átdereng. Fejtörést okozott a kérdés megfejtése: Miért épp Biot a székhelye a művész hagyatékának? Az életrajzi adatok között hiába kerestem a falu nevét. De amikor a képtárból kijöttem, úgy éreztem, kár tovább találgatnom. Azonosítani tudtam magamban a dolgos embereket, akiket Léger képein láttam, azokkal, akik odafönt a hegytetőn, Biotban élnek: művelik a szőlőskerteket, dolgoznak a műhelyekben, jelszavakat írnak a járdakőre, amikor nyilatkozniok kell a nemzet dolgairól s olykor még a tengerben is megfürödnek.

1021

Gy. Szabó Béla fametszetei a kőszegi várban

Tíz napon át nagyszerű kiállítási anyagban gyönyörködhettek a nézők a kőszegi Jurisics Művelődési Központ galériáján. Dr. Mang Jánosné rendezésében Gy. Szabó Béla kolozsvári grafikus fametszeteinek egy kollekcióját mutatták be az érdeklődőknek. A világhírű művész alkotásait első ízben láthatta így együtt a „hazai" közönség Kőszegen. Az idős mester legutóbb a távoli Kolumbiában aratott nagy sikert. Az ottani kereskedelmi kamara kiállító termében láthatták leghíresebb fametszeteit, köztük a Hónapok, az Isteni színjáték lapjait, leghíresebb alkotásai között a Fürdőző bivalyok-at, az Erdei táncot. Cali újságjaiban szenzációként tálalták az eseményt, az európai fametszés királyának nevezték az idős mestert.

Gy. Szabó Béla csaknem ötven évvel ezelőtt Kós Károly biztatására indult el művészi pályáján. Első jelentősebb műve, a Koldusok óta több mint 1200 fametszetet készített, amelyek birtokában méltán nevezik a XX. századi fametsző művészet megújítójának. Grafikusi munkásságát mintegy tizenötezer tusrajz, ceruza- és szénrajz, festészetét pasztell és olajképek sokasága reprezentálja. Több mint tíz metszetalbumot, útikönyvet adott közre, megszámlálhatatlan könyvillusztrációt készített. Egyéni kiállításainak száma jóval felül van a százon, csoportos kiállításai szinte megszámlálhatatlanok.

Fekete-fehérben is él, tükFekete-fehérben is él, lüktet a kép.

A művész egyik leghíresebb alkotása a Hónapok sorozatból.

Nádak az udvaron című alkotása.

A Kőszegen bemutatott metszetek közt szerepelt néhány a Hónapok sorozatból. Az anyagot a Magyar Nemzeti Galéria bocsátotta a kőszegiek rendelkezésére.

Gy. Szabó Béla jelenleg Magyarországon tartózkodik. Fővárosunk egy kis kamarakiállítással tisztelgett az idős mester előtt. (A múlt héten a televízió is bemutatta, láthattuk Gy. Szabó Bélát, amint művészetéről, kolozsvári küldetéséről nyilatkozott.) Egy kedves meghívásra rövidesen megyénkbe is ellátogat, s bizunk benne, hogy ezúttal személyesen is találkozhatunk majd vele.

(pósfai)

Fotó: **Kaczmarski**

Gy. SZABÓ BÉLA

VAS NÉPE
1982 JUN 22
MAGYAR SZAKÍRÓ
1091 BUDAPEST IX., Üllői út 51.
Telefon: 337-748, 340-126

SPORT

MUNDIAL ESPAÑ

Telexjelentés Alicantéből

Hogyan nyerhetünk Belgium ellen?

A magyar szálláshely, az alicantei Sidi san Juan Hotel tengeri gátjait már nem verik a hullámok, a rövid időre viharossá változott időjárás ismét a kánikulába fordult, mint ahogyan lecsillapodtak a kedélyek és az indulatok a magyar csapat vezetőiben és játékosaiban is. Hogy ez miként történt? Csak annyi kellett hozzá, hogy Salvador válogatottja hősies ellenállással mindössze 1:0 arányban kapott ki Belgiumtól, tehát ha a magyar válogatott június 22-én kedden legyőzi Guy Thys csapatát, jobb gólkülönbségével csoportmásodikként végez és ott lehet a VB második szakaszában, amikor már csak 12 csapat verseng négyszer hármas csoportban, tehát a különgéppel nem Budapestre, hanem a szervezők által biztosított masinával a Mundial egyik újabb színhelyére, Barcelonába utazhat.

Érthetően a magyar küldöttség körében nagy az izgalom, hisz itt van az újabb lehetőség, amelyet ki kellene használni, ha már Salvador válogatottja megteremtette ezt a csapat számára. A sorsolás ismeretében egyébként sokan mondogatták a szakemberek az elmúlt hónapokban: Argentína és Belgium közül az egyiket le kell győzni, mert ha nem, akkor a magyar válogatott nem is érdemli meg, hogy továbbra is a Mundialon szerepeljen. Most már teljesen leegyszerűsödött a helyzet: *Belgiumot kell megverni.* De hogyan sikerülhet ez? — kérdezték Mészöly Kálmán szövetségi kapitánytól.

— Engedtessék meg, hogy feltételezésekre szorítkozzak — kezdte a kapitány.

— tehát:

Mészöly Kálmán nyilatkozik az újságíróknak.

— ha a védelem magára találna, magabiztossá válna, jól zárna és indítana,

— ha a középpályások olyan értelemben tudnák megoldani feladatukat, amely az elvárható volna tőlük, megfogni az ellenfelet, irányítani a játékot és a helyzeteket előkészíteni, az akciókat eredményesen befejezni,

— ha az elől játszók gyorsan, pontosan szőnék az akciókat, és a lehetőségeket nem puskáznák el,

— ha Nyilasi csapatkapitányhoz méltóan példamutatással vezényelné társait, élen járna a jó játékban,

— ha Kiss olyan góllövő formában lenne, mint Salvador ellen,

— ha Fazekas jól hasznosítaná színeinkben belgiumi tapasztalatait ottani kollégáival szemben,

— ha Mészáros minden kihagyás nélkül „argentin" formában védene.

— És végezetül, ha egy góllal többet rúgnánk, mint a belgák.

Ehhez még azt tette hozzá a szövetségi kapitány: akkor volna a legnagyobb boldogsága, ha a mérkőzés

Guy Thys válasza:

— Óriási a tét, nekünk a döntetlen is elég. A III. csoport legjobb mérkőzésére van kilátás, de míg a magyar csapatnak a támadójátékra kell fektetni a fő súlyt, addig a számunkra a biztos védekezés is meghozhatja az eredményt, de ezen túlmenően is többre törünk, győzni fogunk.

★

Elchében magyar győzelmet remélnek — Bálint helyén Kerekes játszik. Mészöly nem titkolta összeállításunkat; Mészáros — Martos, Kerekes, Garaba, Tóth — Müller (Csongrádi), Nyilasi, Sallai — Fazekas, Kiss, Pölöskei.

Thys, a belgák kapitánya: „Az összeállításban legfeljebb egy változás lesz, Csernyatinsky megsérült: hárman is pályáznak a helyére."

Így látja Havelange

Vasárnap Bilbaóban saj-

sek így is sok nézőt vonzottak.

Havelange elzárkózott annak megválaszolásától, hogy számszerűen mekkora bevételre számít, jól értesült források szerint azonban mintegy 3 millió dolláros nyereség várható.

Az elnök ismét védelmébe vette azt a FIFA-döntést, amely 16-ról 24-re emelte fel a VB-döntőben résztvevő csapatok számát. Véleményét azzal támasztotta alá, hogy egyetlen mérkőzéstől eltekintve — Magyarország—Salvador 10:1 — a fejlődő országok válogatottjai mindig megállták helyüket.

Végezetül eloszlatta azokat a találgatásokat, amelyek szerint Kolumbia nem lesz képes az 1986-os világbajnokság megrendezésére:

— Semmi sem indokolja, hogy a következő Mundialt ne Kolumbiában rendezzük!

Eredmények

Szombat: Belgium—Salvador 1:0, Szovjetunió—Új-Zéland 3:0.

Vasárnap: NSZK—Chile 4:1, Anglia—Csehszlovákia 2:0, Jugoszlávia—Spanyolország 1:2.

Hétfő: Algéria—Ausztria 0:2, Franciaország—Kuvait 4:1.

Mai műsor: I. csoport 21.00: Peru—Lengyelország **— III. csoport; 21.00:** Belgium—Magyarország. **— VI csoport, 21.00:** Szovjetunió—Skócia.

Taiteilija Béla Gy. Szabó: GY. SZABÓ BÉLA

Ruohonkorsikin antaa elämänuskoa

— Elämästä täytyy aina löytää ilonaihe, olkoon se vaikka yksi ainoa ruohonkorsi. Se antaa kuitenkin uskoa tulevaisuuteen. Jos elämänilo loppuu, se on yhtä kuin itsemurhamme.

Näin painokkaasti selvitti puupiirrostensa taustavoimaa, elämäniloa, Romanian unkarilainen taiteilija Béla Gy. Szabó vieraillessaan viime viikon perjantaina Tuusulan pääkirjastossa Hyrylässä oman näyttelynsä avajaisissa.

Elämänilosta, halusta ja voimasta elää ja kasvaa, mestari antaa esimerkin: vaikka puuta leikataan ja leikataan, loputtomasti, se kasvaa ja vesoo aina uudelleen. Se ei tee itsemurhaa!

Yli viisi vuosikymmentä sitten valmistui Unkarissa, Alba-Julian kaupungissa vuonna 1905 syntynyt Béla Gy. Szabó koneinsinööriksi. Oli nelisen vuotta työttömänä, muutaman vuoden töissä ja jälleen työttömänä. Työttömyysaikana hän elätti itsensä muun muassa luennoimalla matematiikkaa ja fysiikkaa.

Samoihin aikoihin hän alkoi myös aivan omin päin tehdä puupiirroksia. Pian hän opiskeli Budabestin taidekorkeakoulun graafisella osastolla professori **Lajos Varga Nándorin** oppilaana.

Taiteilija Béla Gy. Szabó on ollut nuoruudessaan läheisissä kosketuksissa henkilöön, joka on vaikuttanut myös Suomen "kultakauden" taiteilijoihin **Eliel Saariseen** ja **Akseli Gallen-Kallelaan**. Tämä henkilö oli 70-luvulle asti vaikuttanut arkkitehti **Kos Karoly**. Ja juuri arkkitehti Kosin innostamana Béla Gy. Szabó tarttui talttaan oikein toden teolla ja ryhtyi luomaan puupiirroksia.

Arkkitehti Kos on mestari Gy. Szabón mielessä usein.

— Hän selvitti minulle kadulla kulkiessamme, miten puupiirroksia tehdään. "Se vain otetaan pois, mikä on tarpeetonta", muistelee mestari ystävänsä sanoja.

YLI 400 NÄYTTELYÄ

Taiteilija Béla Gy. Szabón taiteellinen tuotanto käsittää 200 öljymaalausta, 1300 pastellipiirustusta, 100 akvarellia, 1330 puupiirrosta ja yli 15 000 lyijykynä-, tussi- ja hiilipiirustusta. Hänen työnsä ovat olleet näytteillä yli 400:ssä näyttelyssä lähes kautta maailman. Henkilökohtaisia näyttelyitä mestarilla on ollut kahdeksan.

Kesäkuun 18:een taiteilija Gy. Szabón puupiirroksiin kolmen viime vuosikymmenen ajalta voi tutustua Helsingissä Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa. Taiteilijan tähän asti pohjoisin näyttely, kahdeksan puupiirroksen "sivunäyttely", puolestaan on nähtävillä pääkirjastossa Hyrylässä.

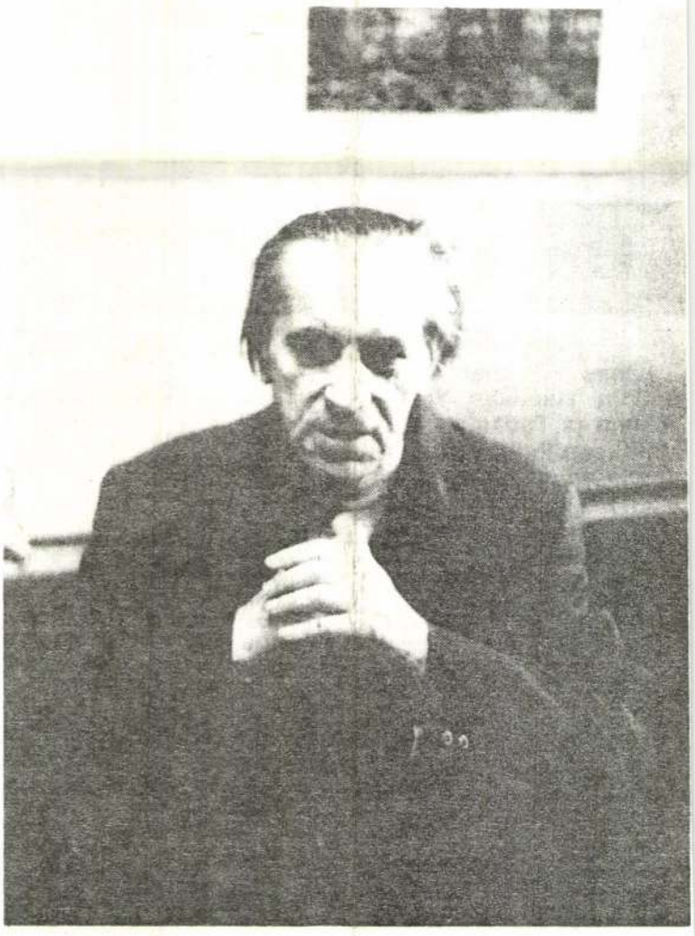
Miten sitten on mahdollista, että taiteilija on pystynyt luomaan näin valtavan määrän taideteoksia?

— Minulla ei ole ollut vaimoa, jolle olisin jakanut aikani. Ei niin, että nainen olisi vienyt aikani, mutta normaali nainen ei olisi antanut minun luoda näin paljon, selvittää taiteilija hymyillen.

Ja mestari luo edelleenkin. Muun muassa viime viikonvaihteessa hän ikuisti Tuusulan Rantatien näkymiä.

KUVA ON SEIKKAILU

Taiteilija Béla Gy. Szabón puupiirrokset henkivät elämää, elinvoimaa, rakkautta luontoon, todellisuutta, ammattitaitoa, pikkutarkkuutta. Katsoja kokee jokaisen kuvan omana yksittäisenä seikkailunaan.

— Koska Suomen kansa pitää luonnosta, minä pidän suomalaisista, sanoo Gy. Szabó.

Kun tulkki — **Viljo Tervonen** — kääntää huomautuksen kuvan luomasta seikkailumielteestä mestarille tämä toteaa vaatimattomaan tapaansa, että kun hänellä oli Budabestissä 380 työtä näytteillä, ei häntä yksitoikkoisuudesta syytetty sielläkään.

Taiteilija Béla Gy. Szabón kuvittamassa, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran suomeksi kustantamassa ja Viljo Tervosen suomentamassa kirjassa "Kuoliaaksi tanssitettu tyttö" on piirros "tanssit metsässä", joka vaati tekijältään yhteensä lähes 800 työtuntia. Gy. Szabó teki tämän piirroksen peräti neljään kertaan!

Toisena näyttelyn avajaistilaisuuden tulkkina toiminut Suomi-Romania Seuran toiminnanjohtaja **Marjo Cosma** uskoi ainakin osasyynsä mestarin pikkutarkkuuteen olevan hänen horoskooppimerkillään neitsyellä. Béla Gy. Szabó on syntynyt 26.8.

LUONTO ON KAIKEN ALKU

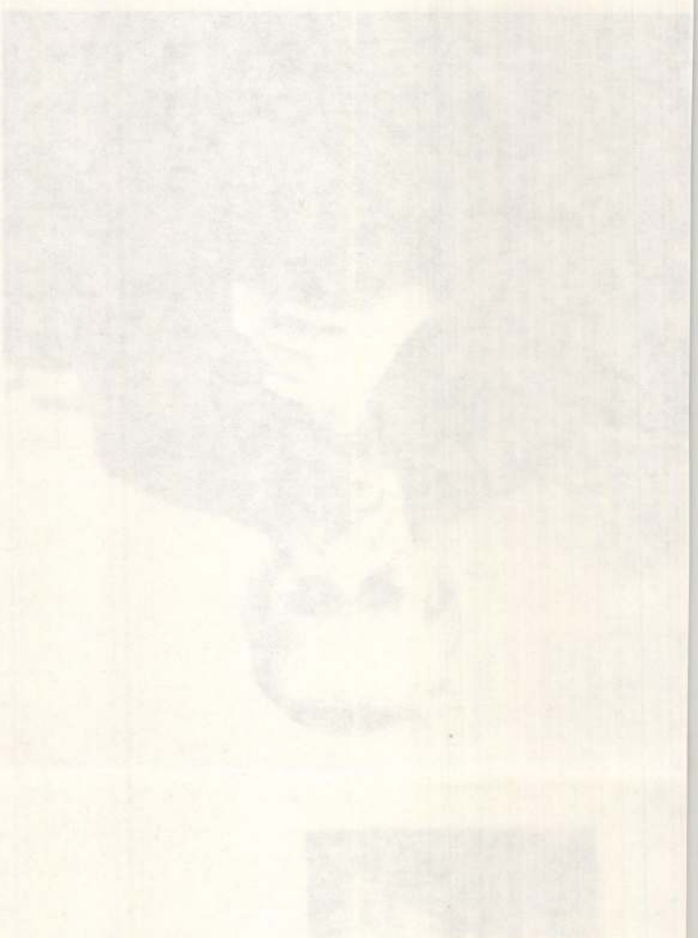
Luonto on Béla Gy. Szabólle, pian 80 vuotta täyttävälle, mutta erittäin vitaaliselle taiteilijalle kaiken lähtökohta, alku.

Taiteilija on todennut: "elämän kaikki vivahteet ja liikahdukset kiinnostavat minua, sillä rakastan luontoa ja liikun luonnossa. Mielestäni taiteilijan todellinen onni on se, että hän saa työskennellä terveenä puhtaassa ympäristössä ja että hän ajattelee lähimmäisiään, sillä heitä vartenhan me taiteilijat töitämme teemme".

Mestari tunnustaa lyhyessä omaelämänkerrassaan tehneensä myös paljon huonoja piirustuksia ja pastelleja. — Mutta niistähän pääsee eroon milloin tahansa, yhden tulitikun liekillä.

KAHDEKSAN PUUPIIRROSTA

Pääkirjastossa Hyrylässä on näytteillä kahdeksan taiteilija Béla Gy. Szabón puupiirrosta; "Myöhään iltapäivällä" (1966), "Kulkija ja Pääskynen" (1946), "Kevät Neuwarmbrüchenissä" (1951), "Paimen" (1949), "Hampun pesu" (1942), "Tiheikössä" (1943), "Kotka Pedjärven yllä" (1967) ja "Luminen silta" (1952).

TUUSULAN KELLOKAS
Tuusula
5.468
1021

27.05.1983 b

sta
SANOMALEHTIEN
ILMOITUSTOIMISTO OY

SUOMALEHTIEN
KUSTANNUSTOIMISTO OY
Sk
24. V 1983
Kerava
Sk.
20.417 LT
ESKI-UUSIMAA
GY. SZABÓ BÉLA

Nikkarin lukiosta täysosumaa yo-k

● Nikkarin lukio Keravalta ylti kevään ylioppilaskirjoituksissa koulun historiassa kaikkien aikojen parhaaseen saavutukseen. 86 kirjoittajasta peräti yhdeksän eli runsas 10 prosenttia teki täysosuman, kirjoitti kuusi laudaturia. Menestys oli muutenkin hyvä. Viisi laudaturia kirjoitti neljä oppilasta, eikä yksikään kirjoittaja reputtanut. 32 prosentille kirjoittajista tuli yleisarvosanaksi laudatur.

● Hyrylän lukiosta täysosuman teki yksi kokelas. Jokelasta samaan saavutukseen ylti niinikään yksi oppilas ja Kellokoskelta kaksi kokelasta. Sompion koulusta ei tänä keväänä kuuden laudaturin ylioppilaita tullut kummaltakaan linjalta. Korsossa täysosuman teki yksi kokelas. Samoin Järvenpään lukiosta lakitetaan yksi kuuden laudaturin ylioppilas. Sipoon ruotsinkielinen koulu jäi tänä keväänä ilman kuuden laudaturin ylioppilasta.

Kuuden laudaturin ylioppilaat levikkialueellamme ovat seuraavat: Nikkarin lukio: Kaija Jaskari, Seppo Kiviniemi, Pekka Lampio, Marko Outinen, Mika Pohjonen, Esa Pylkkänen, Petri Ollila, Päivi Pekkala ja Petri Tuominen. Järvenpään lukio: Jarkko Ihalainen. Korson lukio: Jukka Lähde. Hyrylän lukio: Tommi Salo. Jokelan lukio: Tiina Kinnunen. Kellokosken lukio: Kirsi Nurmi ja Kimmo Solla.

Korson Lukio: Sari Aaltio, Leena Arina, Tuula Ekholm, Harri Haukka, Kirsi Hiltunen, Tuula Kinnunen, Aulikki Kontkanen, Sari Kouhia, Jaana Lappalainen, Jaana Lautanpää, Seija Lundgren, Jukka Lähde, Tiina Myllys, Raija Mäenpää, Pekka Niskavaara, Susanna Ranta, Jaana Rosendahl, Tuija Ruoho, Saija-Riitta Sadeoja, Päivi Savinainen, Tarja Savolainen, Kristiina Siewert, Maarit Sinisalo, Outi Sinkkonen, Sari Tuomola, Sanna Vahtera.

Tuula Ahonen, Timo Arpalahti, Heidi Hacklin, Marjut Hämäläinen, Pirjo Jäppinen, Jaana Kiekara, Anne Kiijärvi, Päivi Kuronen, Satu Massinen, Jari Mehtäläinen, Marjukka Muumäki, Juha Mäntysalo, Riitta Parikka, Kaisu Raaska, Susanne Raipola, Juha Santala, Pekka Sipilä, Toimi Halonen, Timo Hanka, Markku Hautakoski, Marjo-Riitta Hoikkala, Timo Jokinen, Jouni Järvenpää, Tiina Laakso, Petteri Numminen, Kimmo Partanen, Kimmo Pesonen, Tarja Pursiainen, Ari Rantamaa, Anssi Roiviainen, Timo Rönnqvist, Jukka Sampila, Katri Sarkima, Sari Savolainen, Ilkka Sinkkonen, Maarit Sormunen, Juha Starck, Sirpa Suhonen, Panu Talonen, Henry Tekoniemi, Jari Valtonen, Vesa Vepsäläinen, Hanna Virtanen.

Tule meille

Keravan lukio:

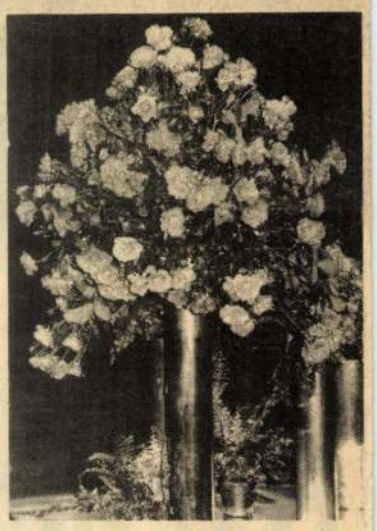
Eero Aho, Esa Andersson, Riitta Blomgren, Ulla Happonen, Tarja Heinonen, Antti Henriksson, Pekka Hämäläinen, Pirjo Häyrén, Timo Kettukangas, Timo Koivisto, Pirkko Kokkonen, Juha Komi, Anne-Maria Korhonen, Petri Lahonen, Karri Majava, Eero Mikkola, Pasi Partanen, Jari Pohtio, Hans Poutakari, Timo Poutakari, Timo Puolakka, Ann-Katrin Silfver, Tea Törnroos, Kim Wahlström, Aana Vainio, Henrik Vestman, Tuula Voutilainen.

Riikka Heikkinen, Maarit Huhtamäki, Satu Ikonen, Aija Järvinen, Johanna Karttunen, Eija Keski-Korpela, Riitta Koivunen, Asko Koskinen, Nina Lindholm, Eija Linkosuonio, Pentti Metsämäki, Lotta Määttänen, Lotta Nakari, Annikka Niinikoski, Esko Peiponen, Pekka Pirinen, Pekka Raivio, Katri Sarsa, Marianne Sine, Mirja Taipale, Veikko Väänänen.

Juha Heiskanen, Markku Hiltunen, Jarmo Hämäläinen, Leena Ihme, Nina Kallio, Sari Keisalo, Kati Korhonen, Anita Korpinen, Maarit Kyllönen, Raija Lundström, Marja-Liisa Markus, Päivi Mäkelä, Tuija Peltola, Eija Pöyhönen, Teija Sarenius, Hannele Savolainen, Leena Schneider, Outi Sohlman, Tomas Uschanow, Marjo Valkonen, Anne Varjola, Päivi Vataja, Kai Westerlund.

Keravan lukion iltalinja

Liisa Asikainen, Jaana Greus, Matti Nivala, Raija Ojala. Satu Pekola, Anne Peusa, Sinikka Pietiläinen, Säde Rantanen, Aila Ropponen, Ulla Saarnio, Merja Salminen, Eila Schneider, Aija Seppänen, Aila Tietäväinen, Tuula Vainikainen, Anne Viita, Birgitta Wallén.

Nikkarin lukio:

Jari Jokinen, Markku Karino, Mikko Karmila, Seppo Kiviniemi, Esa Kuokkanen, Petri Kylmälä, Marko Laine, Pekka Lampio, Marko Outinen, Mika Pohjonen, Esa Pylkkänen, Tero Sillanpää, Jari Summanen, Juha Usva, Heimo Winqvist, Ritva Helin, Maria Hiltunen, Tanja Ikävalko, Marita Jaatinen, Kaija Jaskari, Kirsi Karjalainen, Tarja Koivisto, Jaana Kojo, Maire Korpela, Tanja Kosonen, Pirjo Lukkarinen, Paula Makkonen, Satu Niemi, Leena Saarinen, Riitta Widell.

Kai Ahlfors, Vesa Hokkanen, Esa Hämäläinen, Petri Ihatsu, Ari-Pekka Keränen, Vesa Konttinen, Jouko Mertanen, Petri Ollila, Jari Patanen, Jouni Siikavirta.

Tarja Ahonkari, Christina Forsberg, Heidi Heinonen, Eva-Maria Kariluoma, Mervi Kauhanen, Tiina Korhonen, Suvi Krok, Saara Leinimaa, Eija Luhio, Merja Martikainen, Nina Masalin, Virpi Monto, Päivi Pekkala, Minna Raassina, Hanne Suontausta, Liisa Terho, Sari Wiklund.

TUUSULAN pääkirjaston puolesta taiteilijan kukitti Tuula Haasanen. Oikealla Pirjo Mustonen kansalaisopistosta, kirjastonhoitaja Kyllikki Kuusela, taiteilija Bela Gy. Szabo sekä hänen teoksiaan suomentanut Viljo Tervonen.

Puupiirrostaidetta Hyrylän kirjastossa

Romanialaista puupiirrostaidetta on esillä Tuusulan pääkirjastossa Hyryläs-sä.

Perjantaina avattiin unkarilaistyntyisen Béla Gy. Szabón näyttely kirjaston tiloissa, jossa on kaikkiaan 13 puupiirrosta vuosilta 1940—1982.

Päänäyttely Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa avattiin torstaina.

Elinvoimaisuudessaan ja omaperäisyydessään Béla Gy. Szabón puupiirrokset — tulos yli neljänkymmenen vuoden kokemuksesta taltan käytössä — edustavat merkittävällä tavalla aikamme romanialaista puupiirrostaidetta.

Elämää rakastavana ja kaikkia sen sosiaalisia ilmentymiä ymmärtävänä Szabó on pyrkinyt luomistyössään aina autenttiseen realismiin ja täydelliseen rehellisyyteen. Todellisuus, jota hän kuvaa kuin lapsen silmin, saa hänen töissään uusia ulottuvuuksia, ja merkityksiä. Hän ei kuitenkaan muuta todellisuuden peruspiirteitä, eivätkä hänen kuvansa ole vain tulkintoja todellisuuden eri puolista.

Béla Gy. Szabó on tullut tunnetuksi taiteellisten pyrkimystensä määrätietoisuudesta ja kuvakielensä omintakeisuudesta. Hänen ammattitaitonsa ja hänen perinpohjainen tietämyksensä aikamme puupiirrostaiteesta — hänen oppineisuutensa — ovat auttaneet häntä suhteuttamaan oman työnsä ja itsensä nykytaiteen pyrkimyksiin ja ennen kaikkea Transsilvaniassa kahden viime vuosisadan aikana laajalle levinneeseen talonpoikaisen puupiirrostaiteen rikkaaseen perinteeseen.

Puupiirrostaiteilija Béla Gy. Szabón työt ovat sekä meidän maassamme että kaikkialla muualla saaneet hyvän vastaanoton niiden hengen ja kuvanveistokielen kauneuden vuoksi. Mustavalkoisten sommitelmien selväpiirteisyys, viivan voimakkuus ja tasapainon säilyminen korostavat hänen puupiirrostensa merkitystä, ja hänen kuvistaan tulee ajatusten ja tunteiden symbolisia heijastumia.

Näyttelyyn on valikoitu sommitelmia, muotokuvia ja maisemia kolmelta viime vuosikymmeneltä. Puupiirroksissaan Béla Gy. Szabó saa meidät näkemään maailman uusin silmin; kuvien taustavoimana on aina yksi ja sama tunne: elämänilo. Nuoren reimun purkaukset (Feast in the Field), täydellinen veljeys luonnon kanssa, jota ei riko talonpoikaistanssin hurjuus (Dance in the Wood), lapsen posken raikkaus (Girl and Turtle Dove) eivät ole kuvauksia vaan heijastumia taiteilijan syvistä tuntemuksista, joita hän ilmentää synteesillä, viivan taipuisuudella, sommittelun taiteellisuudella ja kuvaksi veistetyllä vastineella.

Hänen kuvittamiaan unkarilaisia kansansatuja ja balladeja on ilmestynyt suomeksi Viljo Tervosen valikoimina ja suomentamina. Kirjat Kuoliaaksi tanssitettu tyttö ja Puolitoistavuotias kuninkaanpoika on kustantanut Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kirjastonhoitaja Kyllikki Kuusela toivoitti vieraan tervetulleeksi ja ojensi hänelle muistoksi teoksen Martta Wendelinistä. Kansalaisopiston puolesta Pirjo Mustonen lahjoitti Veijo Meren teoksen Tuusulan Rantatie. Ja vielä Tuusulan pääkirjaston puolesta taiteilijan kukitti Tuula Haasanen.

Näyttely on avoinna ensi viikon ajan.

GY. SZABÓ Béla

Bodor Pál

Gyógyszabó

Élet és Irodalom 1985. dec. 6. 12.

iparvédegylet a' műipart emlité (ezt csak a' vak és rosz akaratú tagadja), ez által közvetve a' földmivelést is emeli.

Nincs alaptalanabb és az élettel's valósággal ellenkezőbb meddő theoria, mint azon sokszor emlegetett tévtan a' nemzeti élet' stádiumairól, miszerint pásztorság után jő földmivelés 's csak ezután a' gyáripar; 's nincs hibásabb vélemény, mint azt hinni, hogy hazánkban (az egész 5000 □ mértföldes hazát véve) kevés emberkéz van, mellyet, és a' földmivelés által igénybe vett tőkéket gyáriparba forditatni annyi, mint a' földmivelést megrontani. Ezen ‚vélemény' hibás voltát már előbb, e' lapok' hasábjain a' védegylet' tárgyában megjelent czikkeimben kimutattam. Az emlitett stádiumokat szorosan elkülönözni 's megmondani, hogy az első eddig tart 's nem tovább, a' másik itt kezdődik 's nemelőbb, teljes lehetetlen; olly terjedelmes folddarabról, mint Magyarország, szinte nem lehet általánosan mondani, hogy kizárólag földmivelő ország; mert ezen állitás a' karpátok' vizerődús völgyeire 's egész felső Magyarországra egyáltalában nem illik. Ezen theoria valóban nevetségesnek mutatkozik olly tág kiterjedésü 's 15 milliónyi népességü országban, mint hazánk, mellynek egyes részei természeti 's népességi tekintetben annyira különbözők. Itt a' józan státusgazdaság azt kivánja, hogy azon részek, hol a' sovány föld' mivelése az erőket 's kezeket fel nem használhatja, műipart üzzenek, melly a' természet' kinálkozó áldásait, vizerőt, erdőket, érczeket 'stb. okosan felhasználja 's értékesitse; a' kevésbbé népes, de termékenyföldü részek pedig csak ugy üzhetnek sikerrel 's nyereséggel földmivelést, ha nyers termékeiket ama' más részek' müipara által értékesithetik, 's azokban a' kereskedés' közben-

gok' általános áttekintet lehetség egyedül képes eszközleni, hog deztessenek, követelései lehe rend, 's egyformaság fentartass 's visszaélések, mellyeket tul szülhetne, elháritassanak 'stb. akar tulajdonitni az iparstatistik mellyek ezuton máris gyüjtetne dandó „Hetilap"nak gazdag any endnek, és az ezen adatok' össz azokból keletkező eredmények' kitisztuló evidentiának, melly böles 's palliativák' mellőzésével elmével a' dolgok' gyökerére előtt ezt kiáltá: adatokat, uraim hogy mielőtt e' kivánságnak elé hessen decantálni a' szokott régi nal hasad!" — Ha ön mindezek helyez, ugy nevezze tovább is a' kezetével kiczifrázottnak, de h öltönyből csak törpe siker' pygm

Igen sokat lehetne még mon seket bonczolgatni akarnék, d nyilt válaszom, csak a' nagyo szoritkoznom. Isten önnel, 's lás után eloszlottak: vegye kez tollát, 's irja oda becses nevét, ön' ép magyar szivéhez igen mél 1845. Tóth Lőrincz.

Törvényhatósá

MUNKAALKALOM

GÖNGYÖLEGELLÁTÓ Vállalat, Kecskemét, Kiskőrösi út 11—13. sz. szegeséket állandó munkára felvesz. 43186

GÖNGYÖLEGELLÁTÓ Vál Vasút u. 11—13. sz. hegeszt katosokat állandó munkár

FORGÓ ALEMEZ

SZOVJET HANGLEMEZEK HETE 1982

Mozart

Szonáták hegedűre és zongorára

B–dúr szonáta, K.378
G–dúr szonáta, K.379
D–dúr szonáta, K.306
C–dúr Andante és allegro, K.404
B–dúr Allegro, K.372
Oleg Kagan – hegedű
Szvjatoszlav Rihter – zongora

Melodia C-10 09 007-20

Chopin

Négy scherzo
Szvjatoszlav Rihter – zongora
Az Ariola–Eurodisc GmbH felvétele

Melodia C-10 12 059-60

Hector Berlioz

Te Deum, Op.22
Karl Zariny – tenor
/latin nyelven/
Az Örmény SZSZK Kórusa
A Jereváni Zeneiskola Gyermekkara
A Moszkvai Állami Filharmónia
Szimfonikus Zenekara
Vaszilij Dolinszkij – orgona
Vezényel: Oganyesz Csekidzsjan

Melodia C-10 13 201-02

HUNGAROTON HANGLEMEZ

1982 NOV 2

PETŐFI NÉPE

MHSAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., DLLOI ÚT 51.
Telefon: 337-118, 340-136

mekenek bölcsődei, óvodai elhelyezést biztosít. Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán, Ceglédi út 11. 6669

FILMNYOMÁSBAN jártas kisegítőt, vagy szorgalmas, megbízható fiatal fiút vagy lányt keresek, főállásba a fenti munkára. Levélcím, ill. érdeklődni: „Sportbolt", Baja, Szabadság út 15. 1701

A KISKUNFÉLEGYHÁZI ÁFÉSZ új Baromfifeldolgozó Üzeméhez felvesz férfi és női segédmunkásokat. Érdeklődni Kiskunfélegyháza, Kilián György u. 18. szám alatti irodában lehet, az élelmiszergazdasági főosztályon. 2260

„FÉMMUNKÁS" Vállalat Kecskeméti Gyára felvesz lakatos, hegesztő szakmunkásokat, betanított lakatost, betanított hegesztőket, szállító-rakodó munkásokat, segédmunkásokat, targoncavezetőket, és őr-portásokat. Jelentkezés és bővebb felvilágosítás a gyár munkaügyi osztályán. Címünk: Kecskemét, Izsáki út 2—6. 6716

A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI Pincegazdaság Kecskeméti Körzeti Üzeme felvételre keres márka- és borpalackozó üzemeibe női és férfi segédmunkásokat, pincészethez borkezelő szakmunkásokat és férfi segédmunkásokat. Jelentkezni lehet: Kecskemét, Kiskőrösi u. 12. sz. Munkaügyi előadónál. 6666

A BAJAI mentőállomáson megüresedő garázsmesteri beosztásra felvételt hirdetünk. A munkakör betöltéséhez gépjárműkezelői szakvizsga és kellő gyakorlat szükséges. Autószerelő szakmunkás-képesítéssel és érettségivel rendelkezők előnyben. A jelentkezéseket írásban a kecskeméti mentőállomásra kérjük, részletesebb tájékoztatást személyes felkeresés esetén tudunk adni. 2200

APRÓHIRDETÉSEK

Ingatlan

ELADÓ zártkertben hobbi, 400 négyszögöl, faházzal, boroshordó 224 literes, egy darab üstház 100 literes üsttel. Érdeklődni: Kecskemét, Luther udvar, gyorsmosoda. 43 297

HÁZRÉSZ eladó. Kecskemét, Kossuth körút 29/a. Érdeklődni délutáni órákban. 6590

GÁZFŰTÉSES családi ház eladó. Kecskemét, Mártírok útja 76. Méhesfalu. Érdeklődni: este 5 óra után. 43193

TŐSERDŐ, Ág utca 9. számú nyaraló sürgősen, igényesnek eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Füzes u. 11. 6578

ELADÓ ház központban, két család részére is alkalmas. Kecskemét, Tompa Mihály u. 5. 6697

JÓ helyen lévő tőserdei nyaralóm, és 2 szoba összkomfortos, szövetkezeti, széchenyivárosi lakásom kecskeméti kertes családi házra cserélném. Érdeklődni: 25-239-es telefonon 17—19 óráig. 6734

FELKÉSZ állapotban tanya 800 négyszögöl telekkel sürgősen eladó Lakiteleken Tőserdőhöz 2,5 kmre. Villany és kút van. Irányár: 65 000 Ft. Állattartásra kiváló. Érdeklődni levélben vagy személyesen a Kecskemét megyei Kórház szállítási osztályán. Nyíri

KÉTSZOBÁS I. emeleti OTP-s lakás beköltözhetően eladó. Érdeklődni: minden nap 17—20 óráig. Baja, Vásárhelyi P. u. 7. I. em. 30. 1730

KÖZPONTBAN lévő 2 szoba, összkomfortos, szövetkezeti lakás, készpénz plusz OTP-hitelátvállalással eladó. Érdeklődni: hétköznap 17 órától a 25-386-os telefonon. 43195

HUNYADIVÁROSBAN 2 szobás, gázfűtéses lakás eladó, készpénz és OTP-hitelátvállalással. Érdeklődni: Kecskemét, Tinódi u. 6. C. IV. 42. 18 óra után. 43173

1 PLUSZ 2 félszobás lakás eladó. Készpénz és OTP-hitelátvállalással. Érdeklődni: 17—20 óráig. Kecskemét, Széchenyiváros, Pákozdi csata u. 10. II. em. 19. 43148

KETTŐSZOBÁS összkomfortos lakás eladó. Kisebb lakást beszámítok. Érdeklődni: Kecskemét, Zöldfa u. 42. 6681

ELADÓ kétszobás bérházi lakás. Kecskemét, Vízmű u. 6. I. em. 31. (Hullám vendéglő mögött). Érdeklődni: 17 óra után. 6727

SZALAGHÁZBAN I. emeleti kettőszobás, szövetkezeti lakás készpénz plusz OTP-hitelátvállalással eladó. Kecskemét, Petőfi S. u. 7. I. em. 5. Érdeklődni: 18 óra után. 6729

KECSKEMÉTEN, városköz-

VIZSGÁZTATOTT, Pannónia-motoros magánjáró eladó. Madácsi József, Kaskantyú, Kossuth u. 39. 34 423

DIESEL Mercédes 190-es, kettő évre vizsgáztatható olcsón, bontva is, ugyanott Zsiguli-karosszéria másfél éves (bal eleje sérült) eladó. Kecskemét, Zöldfa u. 42. 6682

Egyéb adásvétel

300 MÁZSA sertéstrágya eladó. Kecskemét, Alsószéktó Csap utca 7. 6587

OTR-kazán és masszázs lábatömögép eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Budaihegy 216. 43151

3 DARAB állítható vasbak, többféle méretű fabak, állóláda és hordóládák jutányos áron eladók. Zima György, Kecskemét, Vajdahunyad u. 1. Kandó Kálmán utcából nyílik. 6683

2000 DB első osztályú hőszigetelő, nagyméretű blokktégla eladó. Kecskemét, Pákozdi csata 21. II. 21. 43 312

ELADÓ 83 db birka és 35 db bárány, valamint 8 éves 700 kilós hasas kanca ostorkivágásig. Érdeklődni lehet: Szegedi János Apostag, Bercsényi utca 11. sz. 69

ELADÓ szarvasmarha. Bugac, Kisbugac 34. id. Zsámboki Ferenc (az 54-es főútvonalon 23—24 km között. 6702

100 DARAB tokjuh eladó.

Vegyes

PARKETTACSISZOLÁST lakkozással vállalok. Kecskemét, Ceglédi út 76. Telefon: 23-604. 5208

TEHERSZÁLLÍTÁST kistehergépkocsival vállalok. Kecskemét, Nyíl u. 17. (Szalagház mögött) 5586

BÁRMILYEN szolgáltatásra vállalkozókat keresünk ár-határidő és garanciaajánlattal. Szerződéskötésre felkeressük. 1001 Szolgáltatás Szervező GM. Kiskunhalas, Pf. 127. 2380

OKTÓBER 25-én elveszett szimmetrikusan fekete fülű, fehér-szürke, lábán barna foltos angol szetter kan kutyám. Kérem a becsületes megtalálót, vagy nyomravezetőt, hogy magas jutalom ellenében értesítsen: Gulyás Ervinné, Kecskemét, Felsőszéktó 240. Nyilas-köz, Baromfitelep mellett. 6779

ÉPÜLETÜVEGEZÉST vállalok. Nyúl Ervin üveges kisiparos Kecskemét, Csongrádi u. 21. szám. 6607

MŰANYAG redőny készítését vállalom tok nélküli ablakra is. Bereczky Zoltán redőnyös. Megrendelhető: Bereczky Zoltánné Kunszentmiklós, Kölcsey út 20. 6835

KIADÓ Kecskemét, Ballószög 94. szám alatt szoba, konyhás ház. Víz, villany van. Kiss József. 6722

4X5 MÉTERES raktárhelyiség bérbe kiadó. Kecskemét, Uzsoki u. 6. 43 201

ALBÉRLETI lakást keres gyermektelen házaspár

1021

Gy. Szabó Béla kiállítása Kiskunmajsán

Aki igazán művésznek szegődik, az a másik embert szolgálja élete fogytáig. Gy. Szabó Béla ezt a szolgálatot tölti be már fél évszázada megrendületlenül. Hosszú időn keresztül keveseknek mondott valamit a név. Gyér tábor tudta, hogy mögötte a művész-életpálya egyik legszerényebb nagy egyénisége dolgozik — nem a hírért, nem a dicsőségért. Legelőször itt a kunsági határban láthatták — akik észrevették — a csöndes diákot, hogy tart valahová keresni a táj lelkét. Ki a határba. Vadvizek szikpadjai közé, szélfútta buckák halmaira. Pedig nem is innen való. Jött a hegyek közül, ahol még vadabb a föld, s sziklák közt nem terem búza. Ahol élesebben, kaparóbban zúdul le a szél, ahol gyökösebb és fukarabb a szó. Abból a Szabó-ágból való, amely katonát, hazát őrizőt adott, vagy jó pásztorokat, meg olykor Jézus-faragó embereket. Őt már a technika mozdította ki az ősi falufészekből, hiszen a vasutasélet vitte vonatát Gyulafehérvárra, ahol megszületett, ahol gyerekeskedett. De az a gőzös járt vele Szabadkára még a szülőkkel, aztán már a maga kenyerén Budapest egyetemére jutott, majd a főiskolás évek alatt egyszerre idáig döcögtette keskenyebb vágányon, elég szűkös diákkenyéren. Úgy nőtt föl, hogy életfegyelmét a szigorú rendi iskola szabta ki Gyulafehérváron, és az ott tanultakból az ragadt meg benne, hogy az életért mindig dolgozni és tenni kell.

Másra nem szorulhat csak magára, és ugyan választhat hivatást sajátmagának, a világban való helyét csak önmaga találhatja föl, úgy, hogy meglelte értelmét az életnek. A mérnöki oklevél mellett még ott szorongott a kötelességtudat, hogy hiszen ezért kínlódott, hogy ez végre meglegyen. De amikor kikopott a kenyér a kezéből, és nem maradt csak a tiszta üres papír meg a szénrúd, akkor már eltökélte: csak napjában egyszer ehessen, de rajzolhasson. Művésznek szegődött bizony szikkadt kenyérre, látszatra ugyan szabadabb életre, de lemondásokkal megrakott sorsra.

Jól benne járt a férfikorban, mire az első elismerések elérkeztek hozzá.

„Előszoba-művészet" — legyintgettek eleinte némelyek fametszeteire, csak amikor hangosabb lett a világ elismerése, akkor gondolkodtak el a mindenkit leszólók. Gy. Szabó Béla fametszeteiben új iskolát teremtett. A legnagyobb öröm akkor töltötte el, amikor kínai útja során az ősi technikát legjobban ismerő fametszőművészek a legnagyobb európai mesternek kijáró tisztelettel köszöntötték.

Hosszú időn át szinte rejtőzködtek a színes pasztellek, mert a fametszetekről már ugyan többet tudott a világ, színekben fogalmazott alkotásait alig ismerték. Pedig itt a kezdet! És egyszerre kilépünk a tegnapi kiskunsági tájba. Gy. Szabó Béla vezet minket a nagy ég alá, a szanki utcákra, az egykori homokbuckák közé. Ilyen volt a földünk — tegnap. A mi földünk! A kicsi haza egy parcellányi darabja. És milyen csodálatosan üde a színe, a színefoltja, a mester által meglátott és megragadott kicsiny zugok, ritkás ligetek. Veres Péter tegnapi szavát hallom: Kapaszkodj meg ebbe a földbe magyarom! Gy. Szabó bizonyságát látom: mennyi szépséggel rakott ez a táj. Petőfi szavai szólalnak: „Szép vagy Alföld!" Színek és szavak egyszerre egybemosódnak, mert egyigazú a szépség, ami az emberért, a többiekért születik. Aki a giz-gazokat észreveszi, de még azt is megalkotja, hogy azoknak árnyékuk van a napsütésben, az a művész olyan alázattal közeledik a természethez, mint gyermek a mesékhez. Áhítattal. Gy. Szabó Béla mindig ilyen művész volt, és maradt.

A világban megtanult otthon lenni, mert mindig megkereste az azonosulást legelőször tájjal, természettel, s benne az emberrel.

Ahol csak megfordult, oda visszahívják és várják. Ha egy-egy kiállításának hírét hallják, eljönnek hozzá Hollandiából, Belgiumból, de sorolhatnám. Kolumbiában egy teljes esztendőre marasztották volna kedves vendégként, de akkor már készült Sepsiszentgyörgye, az új kiállításra, és jönnie kellett haza.

Ha nincs is itt e napokban Kiskunmajsán — mégis itt van közöttünk. Nemcsak munkáival, azzal a ragaszkodó szeretettel, amely ideköti a Kunsághoz, Szankhoz, ehhez a földhöz, amely a legtöbbet jelentette számára: az indulást és a mindig visszatérést. Ezek a csodálatos pasztellek a bizonyságai az ő kötődésének. Csupán válogatás e mostani, mert nem a teljes anyag, de előbbutóbb egyszer itt lesz az egész, amelyeket itt kívánna elhelyezni, azoknak kedvére, akiktől kapta. Tájtól és emberektől, a kunságiaktól. Gy. Szabó azok közé a művészek közé sorolható — kevesen vannak ilyenek — akik mindenüket szétosztják életükben. Odaajándékozzák azoknak, akik a legféltőbben őrzik. Egyszer számvetést készítgettem vele, hol is találhatók művei a világban? Moszkva, Mexikó, Peking, sorolgattam, s benne volt ebben a Magyar Nemzeti Galéria is, de ekkor fogalmazta meg először, kicsit bizonytalanul: Szankra nem kerülhetne egy része?... Még nem sejtette az azóta kiteljesedő gondolatot, hogy készül egy emlékszoba számára, hogy majd a homokvilágnak is vissza tudjon adni mindent, amit itt nyert és kapott.

E mostani kiállítás talán az első lépés, hogy egyre ismertebbé válhasson a hétköznapokban is műveivel, egy nagy magyar festőművész, aki minden gondolatával, minden kréta- vagy vésővonásával az emberi szépséget szolgálja.

Fábián Gyula

124/250

Szánk népének szeretettel

Gy. Szabó Béla

Kiskunmajsa, 1982 okt. 12

● A Homokvilág c. könyvének első lapja.

● Bacsó kovács műhelye.

Gy. SZABÓ BÉLA

GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZETEI

1021

Színes világ

Él egy művész *Kolozsvárott*, aki mestere a metszőkésnek, a pasztellkrétának, aki bejárta műveivel a világot, s mindenütt elismerés köszöntötte. És otthagyta műveit a világ nagy múzeumaiban, Leningrádtól Mexikóig, Kínától Budapestig. Ezekből az itthagyottakból rendezett most kiállítást a *Magyar Nemzeti Galéria*, s azt adta címül: *Válogatás Gy. Szabó Béla fametszeteiből*. Kár, hogy a mester nem jöhetett el kiállítására, hogy nem hallja a képei előtt megállók véleményét, a vendégkönyv bejegyzéseit sem olvashatja. Rajongás fogadta művészetét, teljes elismerés köszöntötte az idős mester műveit.

Bár most csak fametszetei láthatók itt — őrzök én is otthon néhány kézi levonatát, gyönyörű dedikálással —, de színeket lehet látni a fekete-fehér fametszeteken. Igen, színeket, ezen senki ne csodálkozzék; a tavasz és az ősz sokszínűsége ott ragyog a fametszetek fekete-fehér lapjain, jelezve ezzel, hogy azt tudja ez a művész, amit nagyon kevesen: *a legegyszerűbb művészi eszközökkel elhitetni az élet teljességét, a művészet csodálatát.*

Néhány fametszetét lapunk is közölte, így olvasóink emlékezhetnek műveire, s gondolom, sokan látták kiállításait régebben is: a *Magyar Mezőgazdasági Múzeumban, Debrecenben* a *Déri Múzeumban*, vagy *Csongrádon* és másutt az országban, ahová eljutottak alkotásai.

Ki ez a művész? Művészetéről ezt írja: *„Csak mappa, széndarab vagy pasztellkészlet, egy szétszedhető kis szék és egy kis természetszeretet meg emberbecsülés kell ahhoz, hogy a tűnő világ pillanatait sikerrel papírra rögzítsük..."* Majd ezt is vallja: *„Vállaltam fametszést és vállaltam a sokat ócsárolt pasztelltechnikát, amely hátizsákos és kanyargós útaimon fagyban, forróságban nagyon megfelelt. Színekben és nem fekete-fehérben érzem a világot ma is..."*

Itt, a budapesti kiállításon csak fekete-fehér fametszetei vonulnak fel. A behavazott hidacska, a legelésző lovak, *Csicsó* vára, egy gyertyánliget, azután egy kínai tó, ott röppennek a fecskék a *Szamos* fölött, elkísér bennünket a jegenyés part, megállunk a békanyálas tónál, látjuk, csodáljuk a tamariszkuszokat, felütjük, vele lapozzuk a kalendárium lapjait januártól decemberig, ott vagyunk vele *Moszkvában, Szigligeten, Mexicóban, Acapulcóban, Kínában*, vele vagyunk a világban, s a világot elénk hozza sejtelmesen, ragyogóan, fekete-fehérben, érett művészettel, olyan szemszögből látva a szépet, a különöst, az egyszerit, a maradandót, a képre kínálkozót, ahogyan csak ő látja.

A boldog Dante, 1964

Gépészmérnöknek készült, s milyen jó, hogy művész lett belőle. *Fábián Gyula* a katalógus előszavában ezt írja: *„Gy. Szabó Béla fametszetein a fekete-fehér valóság ellenére megszínesedik a világ. A mély árnyak tökéletes visszaadásában, a zöld csodálatos sokféle-sége tűnik elő erdőiből, örökmozgó folyók, tavak különös fodrozódásainak a mozgást idéző változásaiból..."*

Ötvenéves elmúlott, amikor elérkeztek hozzá a megbecsülés jelei, amikor elismerték munkásságát, díjak köszöntötték, beutazhatta a világot, kiállított és alkothatott. Műveit megszámozza. Amikor elkészült ezredik műve, s megkérdezték tőle: *„Hiányzik még valami?"* Ezt felelte: *„A teljes sohasem készülhet el, az alkotó nem pihenhet..."*

Még nagyon sokáig ne pihenjen Gy. Szabó Béla. **T. T.**

GY. SZABÓ BÉLA

delmi. már nem közömbös, hogy

A MEDOSZ LAPJA

1962 APR 1

SZAKSZERVEZETI MAGAZIN
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÚJ SZŐLŐKÁ

A szőlőter
vényvédelmi
érdemes oda
veszélyesebb
az ékköves
szép nevű l
sokat hallat
feljebb a kez
örvendeztett
utóbbi időb
keink szake
lepte.

Az ékköv
veset tudu
rűen károsí
jelenését n
rozsdás drć
tető lárvák
lélő kacsnak nézi, s különösen ott, ahol korán metszettek, rügyek sokaságát pusztítja el.

Már áprilisban károsítják az ültetvényeket, s furcsa módon az egy méter körüli magasságban lévő rügyeket szeretik.

MÁR RAJZANAK

A köszmétével és a ribizkével a házikertekben — helyenként a nagyüzemekben is — mostohán bánnak. Jelenleg a köszmétearaszoló lárvái pusztítanak; már előjöttek a telelő

A JÓ PALÁNTA

A palántadőlés kórokozói ellen az Orthocidos magcsávázást javasoljuk. Orthocidosból mindössze 3 gramm szükséges 1 kg sárgarépa vagy petrezselyem csávázásához. A csávázást száraz üvegben, vagy kiszárított, zománcozott edényben végezzük. Eredményesebb lesz a munkánk, ha nyirkos magot csávázunk, mert azon jobban és egyenletesebben tapad meg az Orthocid.

Járványok

Az egyetemes orvostudomány és a szervezett közegészségügy jelentős előrehaladása ellenére a világban *tízezrek halálát okozzák a különféle járványok.*

Bár a járványkatasztrófák megelőzésére, leküzdésére évente több milliárd dollárt fordítanak a világ államai, a fertőző betegségek *Afrikában, Ázsiában, Dél-Amerikában* — gyakran *Európában* is! — nagy számban szedik áldozataikat.

Az évszázadok óta ismert, milliók halálát okozó járványok (agyvelőgyulladás, kolera, sárgaláz) mellett súlyos tragédiák előidézői *a társadalmi eredetű*, a haditermeléssel összefüggő *vegyi fertőzések is.*

A járványt így definiálja a lexikon: *„Az az állapot, amikor egy bizonyos fertőző betegség előfordulási eseteinek száma valamely földrajzi terü-*

zedeiben *alapjaiban új közegészségügyi viszonyokat teremtettünk* hazánkban. A védőoltások eredményeként is évtizedek óta nem fordult elő a himlő, *megszűnt a diftéria.* A hastífusz elleni védőoltás hatásosságát bizonyítja, hogy 1932-ben 22 ezer megbetegedés és 2700 haláleset fordult elő, 1958-ban 600-an kapták meg e betegséget, közülük 18 halt meg hazánkban. A járványok elleni védekezésben nagy szerepe van *a lakosság egészségügyi kultúrájának, a személyi és környezeti higiéniának,* valamint az elsősegély-nyújtási alapismereteknek is.

Az első hallásra hihetetlen, ám tény, hogy *napjainkban 15 millió ember szenved leprában.*

Erdélyi grafikusművész kiállítása

Gy. Szabó Béla, erdélyi grafikusművész mintegy száz fametszetéből nyílt kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. A képen: Dózsa György.

GY. SZABÓ BÉLA

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 MÁR 24

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021

Gy. Szabó Béla erdélyi gratikusművész mintegy száz fametszetéből nyílt kiállítás a napokban a Magyar Nemzeti Galériában. A tárlatot Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitotta meg. A képen: Dózsa György.

GY. SZABÓ BÉLA

klődni 18

ű 1500-as
Verseny
Telefon:

t 1200-as
klődni le-
itrov tér

jó álla-
Csót, Rá-

t, kitűnő
Pápa, Vö-

s meggy-
Veszprém,
. 1.

bant Hy-
er, Rózsa

otorikusan
e eladó.
Z. u. 22.

ó. Érdek-
óra után,
Balaton-
Takó.

inő álla-
Érdeklődni
Tapolca,
2. Tóth.

Luxe friss
Érdeklődni
Martonné
szt F. u.

ói eladó.
tartott.
. Veszp-

zárva.

Eladó 1 db
9 hónapos
Adorjánháza,
12.

3 éves feket
minden munk
Mekler, Hajm

Sümegen, f
lyen üzletnek
séget bére
Miklós, Ajka,
rály u. 17.

Eladó Saci
Ajka, Puskin
lődni 18 óra

Eladó 1 db
szekrény, 1 h
dohányzóaszta
25. fsz. 3.

Fővárosi Cs
vételre kere
gyermekgondo
tok ellátásár
év után mur
dozónői tanf
van lehetőség
sítést nyerhet
zetben, kors
elhelyezést biztosítunk. Jelentkezés levélben vagy személyesen az intézetvezető főnővérnél. Cím: Budapest, XII. Rege u. 1–4. Telefon: 166-584, 366-333.

Apolló rekamié homokszínű, plüss huzattal új állapotban, és egy darab tízpolcos falra szerelhető könyvállvány eladó. Veszprém, Munkácsy u. 3/H. IV. 12. 18 óra után.

150 mázsa istállótrágya eladó. Hajmáskér, Dózsa út 10. Horváth.

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 MAR 2 5

MHSZ SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31.
Telefon: 337-748, 340-726

lád, Pápa, Lázi.

GYÁSZJELENTÉS

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy szeretett férjem, édesapánk,

HAJMÁSI SÁNDOR

életének 43. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése március 26-án, pénteken 13.30 órakor lesz Veszprémben a dózsavárosi temetőben. A gyászoló család, Veszprém.

Reformátusok Lapja, 1990.jan.6. 1.p.

Bozót télen. Gy. Szabó Béla fametszete

...gyógyulás, bűnbocsánat, szabadítás.

Központ: 10 Takaró Tamás. — **Pesterzsébet-Szabótelep:** fél 11 Simonfi Sándor. — **XX., Torockó utca 20.:** fél 9 Simonfi Sándor. — **Pesthidegkút:** 10 Tájnel Gábor. — **Nagykovácsi:** 5 Tájnel Gábor. — **Pestimre:** 10 és 4 Orbán Kálmán. — **Pestlőrinc-Erzsébettelep:** 9, 10 Bajusz Árpád. — **Pestlőrinc-Ganzkertváros:** 9, 10 Németh Pál. — **Pestlőrinc-Kossuth tér:** 9, 10 Bácsai Gábor. — **Pestlőrinc-Szemeretelep:** 10 Pándi János. — **Pestújhely-Újpalota:** 10 ifj. Páll László. — **Újpalota** (XV., Hartyán Köz ... **Diósgyőr:** 9, 10, 3. — **Diósgyőr-vasgyár:** 9, 10, 3. — **Felsőváros:** 9, fél 11, fél 12, 4. — **Görömböly:** fél 10, 10, 4. — **Hejőcsaba:** 9, 10, 3. — **Martintelep:** 10, negyed 12, fél 3. — **Pereces:** 11. — **Szirma:** 9, 11, fél 5. — **Tapolca:** fél 9, 11, 6. — **Tetemvár:** 10, 4. — **Kórházi istentiszteletek: Szentpéteri kapui kórház:** 5. — **Semmelweis kórház:** 9. — **Reumakórház:** 5.

MÁTRAHÁZAI Lelkészüdülő: 10.

BEREKFÜRDŐ (Néphadsereg u. 11.): 9.

Budapesten megalakult a Hadirokkantak és Hadiözvegyek Szövetsége, mely feladatának tekinti a háborús sérültek és hadiözvegyek érdekeinek védelmét. Küzd azért, hogy a hátrányos helyzetűek törvény szerinti járadékban részesüljenek. Jelentkezni lehet 119 Budapest, Pf. 53. címen.

A mezősasi templomban december 15-én hangversenyt adott egy baptista kórus, a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia diákjaiból alakult zenekar kíséretében. A bevétel a templom romos orgonájának helyreállítását segítette.

Felhívás

Felhívjuk a hírek beküldőinek figyelmét arra, hogy a lapunk megjelenése előtti hét szerda déli 12 óra (lapzárta) után beérkezett híreket csak az azt követő számban tudjuk közölni.

Szerkesztőség

Az oroszlán

Az önkormányzati választások közeledtével szociálisan egyre érzékenyebbé válik Budapest galambepéjű főpolgármestere. Demszky Gábor tegnap például feldúlt telefonbeszélgetést folytatott Horn Gyula miniszterelnökkel a kormány által tervezett energia-áremelés ügyében. (Példátlan eset: négy év óta nem fordult elő, hogy a közvélemény tudott volna akárcsak egyetlen bizalmas Demszky-telefonról is...)

Persze, Demszky a rá jellemző szerénységgel és tapintattal az MTI-t is tájékoztatta kampánycsend előtti fokozódó felindultságáról.

Elmondta az MTI tudósítójának: figyelmeztetni volt kénytelen a miniszterelnököt arra, hogy az áremelés óriási terheket róhat a lakosságra, és hogy a korábbiakban egyetlen kompenzáció sem érte el „teljes körűen" a rászoruló kisjövedelmű réteget (értsd: a hárommillió magyar koldust). Gyors tanácsokat is adott Hornnak: „...A tervezett kompenzáció ezúttal jusson el mindenkihez! és egyúttal legyen kielégítő mértékű!"

Óva intjük Angliát és az MSZP-t a meggondolatlan lépésektől.

(hornyik)

A szajoli vasúti tragédia fejleményei

Azonosították a 29. áldozatot

Miklós Béla tizenhét éves tiszakécskei lakos személyében azonosították a szajoli vasúti tömegkatasztrófa 29. áldozatát. Az azonosítást az a tény is lassította, hogy a fiatalember véletlenül utazott a vonaton, hozzátartozói egy másik szerelvénnyel várták.

Lengyel György, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője elmondta, hogy a *süketnéma* fiatalember budapesti iskolájából utazott haza, s Szolnokon le kellett volna szállnia, de tévedésből tovább utazott, ezért igyekezett egy másik vonattal visszamenni. Szerencsétlenségére éppen arra szállt fel, amely kisvártatva Szajolnál kisiklott.

A tragédia helyszínén elvégzett *újabb bizonyítási kísérlet* eredményéről továbbra sincs információ. Ezen jelen voltak a rendőrség és a vasút szakemberei, valamint a három gyanúsított is. Azt vizsgálták, hogy egy *korábbi tolatás során a váltó állása* miként változott meg, s mit tett eközben az irányítótorony.

A sérültek állapota fokozatosan javul. A szolnoki Hetényi kórházban ápolt 19 éves hölgy túl van az életveszélyen, két beteget pedig az intenzívről áthelyeztek a baleseti osztályra. A gyermekosztályon öt sérült található. Egy gyermeket Budapestre szállítottak speciális műtét elvégzésére. A szolnoki MÁV-kórházban az intenzív osztályon hárman, a baleseti sebészeten ketten fekszenek, állapotuk javul. A karcagi kórház intenzív részlegén kezelt férfi és nő állapota is kedvezően változott, már nincsenek közvetlen életveszélyben. A ceglédi városi kórház egyetlen fiatal nőbetege is gyorsan gyógyul, de egyelőre még nem mehet haza.

Cs. A.

Családonként félmilliós gyorssegély

A Belügyminisztériumban szerdán sajtótájékoztatón számolt be a szajoli vasúti baleset során szerencsétlenül jártak és hozzátartozóik anyagi támogatásának módjáról. *Kara Pál*, a Belügyminisztérium helyettes államtitkára elmondta, hogy a a segítségnyújtás megszervezésére tárcaközi bizottság alakult *Kökény Mihály* népjóléti minisztériumi államtitkár vezetésével. A testület vasárnap tartott első ülésén *családonként félmillió forint gyorssegélyt* utalt ki az elhunytak hozzátartozóinak, a sérültek támogatására, míg a temetési költségekre 20 millió forintot irányoztak elő. Mindez természetesen nem érinti a MÁV és a biztosítók kártérítési felelősségét.

Kara elmondta: a katasztrófa okával kapcsolatos első – nyilvánosságra hozható – rendőrségi vizsgálati eredmények 2-3 *hét múlva* várhatók. A helyettes államtitkár tájékoztatása szerint az 59 sérült személy közül a Belügyminisztérium négyről szinte semmit sem tud a nevén kívül. A temetéseken a kormányt a Belügyminisztérium, valamint a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium munkatársai képviselik, *amennyiben az elhunytak családtagjai nem zárkóznak el* ettől.

Kara nagy elismeréssel szólt a mentésben résztvevő valamennyi szervezetről és személyről, de véleménye szerint *nem kapott megfelelő nyilvánosságot a tűzoltók hősies* helytállása.

ENSZ-rendőrök köszöntése. Ünnepélyesen fogadták a 11 hónapos mozambiki ENSZ-megfigyelői szolgálatból hazatért 18 magyar rendőrt szerdán, az Országos Rendőr-főkapitányság központjában. A csoport vezetőjét, Boda József alezredest – aki korábban a kambodzsai magyar rendőri missziót is irányította – Bátorságért Érdemjellel tüntette ki Túrós András vezérőrnagy, az ORFK közbiztonsági főigazgatója. Többen miniszteri, illetve főkapitányi elismerésben, valamint soron kívüli előléptetésben részesültek. Képünkön Túrós András koccint Rosta Gábor századossal, aki Kambodzsából feleséget is hozott

FOTÓ: NAGY BÉLA

Szeresse a csúcsot és menjen a kocsijáért

Az EBEÉ-csúcs miatt elrendelt parkolási tilalom következtében összesen 752 személyautót szállítottak el – közölte a BRFK szóvivője az immár végleges statisztikai adatot.

Dézsy Mihály elmondta, hogy mindössze 40 autósnak kell megfizetnie az 5 ezer forintos szállítási költséget, valamint a később kiszabandó bírságot. A többi, 712 autó esetében a rendőrséget terheli szállítási díj. Ez összesen mintegy 1,4 millió forint költséget jelent, a rendőrségnek ugyanis csak a kétezer forintos önköltségi díjat kellett megfizetnie. A még át nem vett autókért a csepeli Merkúr-telepre, illetve a Műegyetem budai épülete elé kell menni.

Egyébként a csúcskonferencia alatt, feltehetően a jelentős rendőri jelenlét miatt, a szokásosnál jóval kevesebb bűncselekmény történt a fővárosban.

Szerdán már sehol sem voltak útlezárások. Befejeződött a tilosban parkoló autók elszállítása is.

Máris fekete a december

December első hetében hetvennél több halálos baleset történt közútjainkon. A halál sajnos egyre gyakrabban arat az utakon. A szajoli vasúti katasztrófa szerencsétlenjeivel együtt december 6-ig hatvanhat áldozatot jegyzőkönyveztek. Összességében öt nap alatt százan súlyosan, száztízen pedig könnyebben sérültek.

Kercs László ezredes az Országos Rendőr-főkapitányság közlekedésrendészeti főosztályának vezetője a szomorú statisztikáról beszél:

– A közvéleményt is eléggé sokkolta a december 1-jei balesethullám. Ekkor *huszonnégy óra alatt 12 halálos balesetről* értesülhettünk. Az okokat elemezve elmondhatom, hogy kilenc esetben gyalogosok, illetve kerékpárosok figyelmetlensége miatt következett be a tragédia.

Amennyiben a statisztikai adatokat vizsgáljuk, akkor szintén ez állapítható meg. *Egyre inkább elszaporodott a kerékpárosok és a gyalogosok által okozott* balesetek száma.

Nem hallgathatom el azonban az *ittasságot* sem, ma minden száz balesetből legalább 12-t az alkohol idéz elő.

– *Mit lehet tenni?*

– Nem tudom, hogy a jogszabályok további szigorítása segítene-e bármit. Véleményem szerint a közterületekre még több rendőr kellene, talán ez visszatartó hatású volna a gyalogosokra.

– *Egyre gyakrabban emlegetik a próbajogosítványok bevezetését. Ez mikorra várható?*

– Ma még mindez csak a tervek között szerepel, ez azonban nem elhatározás kérdése, *a jogszabályi hátterét* kell kidolgozni. Önmagában azonban ez is kevés, amíg az emberek nem változtatnak a közlekedési moráljukon. **(rozgics)**

Útfejlesztési ellentmondások

Micsoda különbség

Tegnap Kovács Kálmán, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium politikai államtitkára utalt arra, hogy jövőre nem lesz kisebb az útalap reálértéke. Hangsúlyozta, a kormány, illetve a szaktárca mindent megtesz azért, hogy 1995-ben az üzemanyagok árának e célra elkülönített részére, további hitelek felvételével az ideihez hasonló összeg, azaz mintegy 50-55 milliárd forint jusson utak, felüljárók, kerékpárutak építésére, korszerűsítésére.

A jelek szerint komoly erőfeszítésekre lesz szüksége a közlekedési tárcának, hogy az idei útfejlesztési tempót tartani tudja. A törekvés mindenesetre dicséretes, már csak azért is, hiszen a vasútvonalak tervezett felülvizsgálata és egyes vonalak esetleges későbbi megszüntetése nagyon is igényli, hogy alternatív megoldásokat keressenek a közlekedők számára. Kérdés, mennyire fog ez sikerülni. Schamschula György volt közlekedési miniszter, a Magyar Demokrata Fórum országgyűlési képviselője a minapi cikkében egyebek közt arra hívta föl a figyelmet, hogy a kormány által előterjesztett költségvetés nemhogy ellensúlyozná a tervezett vasútleállításokat komoly útépítési programokkal, hanem drasztikusan csökkenti az útfejlesztésekre szánt összegeket. Mint Schamschula írja, a tavalyi 25,6 milliárd forintról 7,8 milliárdra. A politikai államtitkár és az országgyűlési képviselő adatai között enyhén szólva nagy a differencia. Igazságot tenni nem a mi tisztünk. Az állampolgárok fogják majd eldönteni, sikerül-e olyan ütemben fejlesztени és karbantartani hazánk úthálózatát a jövőben, mint a közelmúltban.

(h. k. j.)

Választási tudnivalók

A helyi jegyzőktől december 10-én, szombaton 16 óráig kérhetnek igazolást *személyesen* azok a választópolgárok, akik vasárnap nem az állandó lakóhelyükön kívánnak szavazni.

Az *Országos Választási Iroda* illetékesének szerdai tájékoztatása szerint azok kaphatnak igazolást, akik október 6-áig bejelentkeztek ideiglenes tartózkodási helyükre. Ez a szabály vonatkozik az üdülőkre, a diákokra és a sorkatonákra is.

A 3153 település közül egyébként három településen nem lesz képviselő-választás. A Győr-Moson-Sopron megyei *Tápon*, a Somogy megyei *Szőkedencsen* és a Baranya megyei *Kisbesztercén*. Tápon még polgármestert sem választanak, így hat hónapig még a jelenlegi polgármester marad hivatalban.

A települési önkormányzati választásokkal egyidőben - 567 településen – *660 kisebbségi önkormányzati választás* is lesz.

A Magyar Köztársaság elnöke – a külügyminiszter előterjesztésére – Josef von Ferenczyt rendkívüli és meghatalmazott nagykövetté kinevezte. A kinevezési okmányt tegnap Göncz Árpád nyújtotta át.

Határőrök jutalomszabadsága

Valamennyi sorozott határőr öt nap jutalomszabadságot kap a karácsonyi vagy az újévi ünnepek idején – jelentette be szerdán *Kőműves József* alezredes, a Határőrség helyettes szóvivője.

Elmondta, hogy az országos parancsnok intézkedése szerint a határőrök egyik fele december 23–28, a másik fele pedig december 29. és január 3. között veheti igénybe a jutalomszabadságot. Ebben a kedvezményben csak azok nem részesülhetnek, akik fegyelmi okok miatt fenyítésüket töltik.

Az ünnepek időszakában a határőr-igazgatóságok biztosítják a laktanyákban maradók számára a kulturált elfoglaltságot és az alkalomhoz illő étkezést.

A szolgálati feladatok figyelembevételével lehetővé válik az egyházi rendezvényeken való részvétel is.

Tűnődés

Gyalogosnézetből

Nem ittam Pepsit, mégis, azt mondtam, csúcs ez az érzés. Az EBEÉ két napja során sikerült elérni azt, amit eddig még soha. Lehetett közlekedni. Az autók nem parkoltak a tilosban, nem torlaszoltak el sávokat. Aztán vége lett a csúcsnak, a delegációk hazatértek – és ezzel búcsút intett az érzés is. Ez az érzés már nem csúcs...

Húsz perc alatt ötven métert haladunk a Belvárosban, de nem fürgébb a helyzet az egyéb főutvonalakon sem. Dugó van itt is, ott is, nem pukkan semmi. Kattan viszont a gomb, bekapcsolom a rádiót. Ha nem gurulunk, legalább hallgassunk. Demszky Gábor szól a polgárokhoz, s mondja azt, amit a tévében, illetőleg az újságokban: „Jó úton járunk... Menjünk együtt tovább... Budapest már jobb, mint Bécs..."

Szóval, mennék én tovább, együtt is, meg külön is, ám nem tudok. Éppen ő nem engedi. Egyre inkább az a felismerés erősödik bennem, hogy az SZDSZ főpolgármester-jelöltje önmaga ellen kampányol. Ha ötöse volt latinból, ismernie kell a mondást: az a férfi bölcs, aki keveset beszél. Mert ha nem híresztelne olyanokat, amiket a tények sehogysem akarnak alátámasztani, én sem hoznám fel, hogy például ne kapkodjunk már annyira ezzel a Bécs–Budapest összehasonlítással. Utoljára októberben jártam a császárvárosban, ahol nem ígérgetnek, meg nem állítanak semmit, egyszerűen csak cselekszenek. Azonnal elszállítják a tilosban parkolókat, nincsenek sávokat lefoglaló, üzletek előtt álló áruszállító teherautók, a tömegközlekedési eszközök tiszták, karbantartottak, az utcákat seprik, a üzletekben udvariasak, nem verik át a kuncsaftokat – tehát valahogy működik minden.

Igaz, „odaát" nem nyílt négyezerhatszáz új üzlet az elmúlt négy évben – és nem beszélnek össze-vissza. Mindenki teszi a dolgát. Szépen, csendben. Még az sem érdekli őket, hogy Demszky már lekörözte őket. Dumában...

(petán)

KOMMENTÁR

A hiány anarchiája

Döntések pedig vannak. Kérdés, hogy mit oldanak meg. Tegnap például az Országgyűlés Kulturális Bizottsága úgy döntött, hogy a jövő évi büdzsét érintő módosító indítványhoz a szakmának, a tárcának és a fenntartó önkormányzatoknak kell előbb egyeztetniök. Annak a kétszáz millió forintnak a felosztásáról van szó, amelyet a 95-ös költségvetésből a színházaknak szánnak. Csak az így előkészített tervezetet kész a testület támogatni.

Hogy hol van a kutya elásva? *A szakma sem tud megegyezni* az elosztás módozatairól. Jobbára a meglévő, új produkciókat termető színházakat részesítenék nagyobb támogatásban. Mi tagadás, az újonnan született, valamint a társulattal nem rendelkező, *befogadó színházak rovására*. Lefaragnának a vidéki színházaknak nyújtandó, központi juttatásból is a budapesti színházak javára. Mi sem természetesebb, mint hogy *az érintett intézmények tiltakoznak* a tervezett elvonás ellen. A minisztérium, ha kisebb összegeket is, de *a legtöbb színházat támogatásban* részesítené.

A bizottság nem kívánt állást foglalni a szakmai vitában, *Kósa Ferenc, szocialista képviselő annyit jegyzett meg, hogy „a hiány anarchiája teremt feszültségeket a szakmában."* A képviselők azzal a kéréssel fordultak a felekhez, hogy mielőbb egyeztetett álláspont kerüljön a testület elé, hogy azt december 16-ig *bizottsági indítványként* nyújthassák be a költségvetési javaslathoz.

Való igaz, a kevésből nehéz igazságosan osztogatni. Még Mikulás táján sem. A költségvetés kultúrára fordítandó puttonya azonban annyira szűkös, hogy nem lenne csoda, ha Bezzegh, Kurah, Duzzogh módjára *marakodnának* az érintettek a vagyonka fölött. Nehogy úgy járjanak a végén, mint *Vörösmarty* halhatatlan ördögfiókái: mindannyian hoppon maradtak.

(metz)

Alapkőletétel

Az ötezer lelkes kisvárosban a 16 tantermes *Tokaji Ferenc Gimnázium* és Környezetvédelmi Szakközépiskola ünnepélyes alapkőletételére került sor tegnap. Az új iskola felépítéséhez 450 millió forint céltámogatást az állam, 51 millió forintot pedig a város önkormányzata adott. Az oktatási intézményben a tervek szerint 1997 szeptemberében kezdődik a képzés. A megújuló intézmény környezet- és természetvédelmi szakemberek oktatására is vállalkozik majd. Az iskola a térség ökológiai központja is lesz. A felszabaduló régi gimnázium az általános iskola tanteremhiányát oldja meg.

Az alapító okiratot, a tervrajzokat, az iskola évkönyveit, újságokat, pénzérméket egy 10 literes díszes tokaji hordóban helyezték el egy palack 1988-as évjáratú tokaji aszú kíséretében.

Hangfogó nélkül

Sosztakovics a Vigadóban

Minden jó, ha jó a vége, tartja a régi mondás, de engem őszintén szólva az tett volna boldoggá, ha a Failoni Kamarazenekar koncertjén (Vigadó, december 2.) nem kell végigfeszengenem a szürke első félidőt, hogy a szünet után végre jó színvonalú muzsikálásban s a záró műsorszám révén igazi élményben legyen részem. Holott a program sokat ígért már a kezdet kezdetén is: *Vivaldi* B-dúr kettősversenye és *Mozart* A-dúr hegedűkoncertje biztos tipp a táblás házhoz – csak az elkésett propagandán múlt, hogy most félig telt meg a Vigadó nézőtere. A vezénylő *Kovács János* pedig hiába tud mindent a szerzőkről, a korról, a stílusról, ha egyszer a Vivaldi-mű hegedűszólistájának, a tehetséges *Nagy Bélának* nincs megfelelő hangszere (a másik szólista, a gordonkás *Kiss Domonkos Judit* szép hangja szerencsére nem veszett el a teremben); a vendég *Rodolfo Bonucci* viszont remek instrumentumon és szonórusan hegedült, ám a kadenciák barikádjaival volt elfoglalva, s figyelméből nem sok jutott Mozartnak. A zenekar fénytelen játéka aztán tovább rontott az összképen, úgyannyira, hogy aggódva vártam: mihez kezd majd a nem kifejezetten türelméről híres *Szimonov*, a második félidő dirigense a kedvetlen társasággal. Villámokra számítottam, de csupán – elkezdődött a hangverseny. A Siegfried-idillben kiemelkedő kürtösteljesítménnyel, *Richard Strauss* Duett-Concertinójában a két szólista: *Várna Bea* (klarinét) és *Hartenstein István* (fagott) diadalmas virtuozitásával. Szimonov pálcája szinte életre delejezte a zenekart, mely nem is emlékeztetett korábbi önmagára. S a zárószámot, *Sosztakovics* tragikus 8. kvartettjét (*Rudolf Barsaj* átiratában) olyan feszültséggel és átéléssel szólaltatta meg, hogy az embert lelke mélyéig megrendítette. Ez az interpretáció méltó volt a névhez, amit az öt éve alakult muzsikustestület visel, s a műhöz, amelynek tengernyi fájdalmára *Galina Visnyevszkaja* önéletrajzából kaptunk először hiteles magyarázatot (Életem, 372. lap).

S ha már az életrajznál tartunk, hadd számoljak be örömmel a nálunk is többször járt *Alan Walker* szenzációs *Liszt*-monográfiájának újabb kötetéről; a Zeneműkiadónál most megjelent II. rész a vándorévek ünnepelt zongoramágusa után a weimari időszak (1848–1861) alkotásba, tanításba, színházi munkába merülő géniuszát mutatja be, páratlan érzékenységgel és az irodalmi krimik mozgalmasságával. (Ne tessék megbotránkozni az utóbbi állításon, mert aki csak valamelyest is kedveli Lisztet, a művészt és embert, éppúgy nem tudja majd letenni Walker munkáját, mint *Agatha Christie* rajongói a Tíz kicsi négert vagy *Chandleréi* a Hosszú álmot – erre szavamat adom.) Az angol kutató vadonatúj felfedezése a Vatikán könyvtárában fellelt, s mindeddig titkosnak nyilvánított perirat, melyből végre kiderült: ki és miért hiúsította meg Liszt és Carolyne évtizedes küzdelmek után már-már megvalósulni remélt házasságát, a kitűzött időpont előtt alig néhány órával. Nem kevésbé érdekfeszítő a drámai életút többi állomása sem, a nagyvonalúan támogatott kollégákból és barátokból lett ellenségek pszichológiai portréjával, Liszt kisvárosi környezetének, bonyolult családi és érzelmi kötődéseinek metszetélességű rajzával, s nem utolsósorban a magyar szabadságharc történetének (szerintem egyedülállóan nagyszerű) összefoglalásával. A karácsonyi könyvvásáron, remélem, sikerkötet lesz a „Liszt 2." – s készséggel elhiszem a szerzőnek, hogy műve létrejöttében felbecsülhetetlen segítséget kapott a Liszt-kutatás olyan magyar kiválóságaitól, mint *Legány Dezső* és *Eckhardt Mária*.

Kerényi Mária

Atilla túlélte a támadásokat

Szörényi Levente rockoperája az Erkel Színházban

A hírt *Koltay Gábor* rendező jelentette be még tavaly szeptemberben, az *Atilla – Isten kardja* margitszigeti előadássorozatának végén: 1994 decemberében sor kerül *Szörényi Levente rockoperájának Erkel Színház-i bemutatójára. Rockopera a nagyoperában! A bejelentés méltán hatott a szenzáció erejével.*

Koltay alig változtatott az *Atilla...* margitszigeti sikercsapatán, így a produkció főszerepeit az Erkel Színházban is *Vikidál Gyula, Sasvári Sándor, Varga Miklós, Deák Bill Gyula, Nagy Feró, Vértes Attila* és *Kováts Kriszta* alakítják. Új szereplőként mutatkozik be *Császár Angela* (Réka úrnő), *Gerdesits Ferenc* (Oresztész) és „félig" *Sebestyén Márta* (Ruila hercegnő), kinek a hangjában a margitszigeti előadáson már gyönyörködhettünk.

Jelképesnek tekinthető, hogy ez a „nagy tisztesség" éppen *Szörényi Leventének*, a magyar beat-korszak élő klasszikusának jutott ki. (Tegyük hozzá: 1988-ban már szerepelt Szörényi-mű az Erkel Színházban: akkor a *Fénylő öledet édes örömében* című oratóriuma kapott helyet a klasszikus operák hajlékában.) Ezzel kapcsolatban több kérdés is megfogalmazódott bennem, melyeket egy munkamegbeszélés szünetében sikerült feltennem a népszerű zeneszerzőnek.

– Amióta híre ment az Atilla Erkel Színház-i bemutatójának, sokan „frontáttörésről", a rockműfaj hazai történetének egyik kiemelkedő eseményéről írnak és beszélnek. Milyen érzéssel várja rockoperája újabb megmérettetését?

– A feszültség, az öröm és a reménykedés hullámai kavarognak bennem azóta, hogy ez a bemutató realitássá vált. Gondolom, ez természetes, hiszen itt többről és másról van szó, mint egy vendégjáték vagy egy rockkoncert esetében – mindkettőre volt már példa az Erkelben. Magam is föllléptem már itt az Illés együttes egyik születésnapi koncertjén, 1988-ban pedig a Fénylő öledet édes örömében című oratóriumom csendült fel ugyanitt. Ám magyar rockopera most először kap helyet az operaszínpadon, s ezt a tényt frontáttörésnek értékelem az amúgy merev sémák szerint működő művészeti életünkben.

– Nyilván sokakban felmerült, hogy ez az örvendetes esemény megtörténhetett volna az István, a királlyal is.

– Ezen most nem érdemes meditálni. Évekkel ezelőtt egyébként szóba került az *István...* operaházi bemutatója, ám ez csak terv maradt. Türelmes ember vagyok, s azt remélem, hogy az *Atilla...* Erkel Színház-i előadásai talán utat törnek az *István, a király* számára is. Másrészt be kell vallanom – mégha ez sokak számára meglepően hangzik is –; jobban örülök, hogy elsőként az *Atilla – Isten kardja* kerül a klasszikus nagyoperák színpadára. Tudom, hogy a két rockopera közül az *István...* a népszerűbb, s tiszteletben is tartom a közönség véleményét. Örök igazság, hogy mindig a közönségnek – a vendégnek – van igaza. Mint szerzőnek azonban engedtessék meg nekem, hogy az *Atillá-t* jobb, összetettebb műnek tartsam, amely éppen ezért nehezebben küzdi ki magának azt a népszerűséget, amelynek az *István...* örvend a királydombi előadások óta –, ugyanekkor *megítélésem szerint mindenképpen helye van az Operában!* Bizonyos vagyok abban, hogy kőszínházi környezetben, tehát zárt térben jobban előtűnnek az opera azon belső értékei, amelyeket a látványelemekre koncentráló szabadtéri előadás nem hangsúlyozhatott eléggé. Az Erkel Színházban világosabbá válhatnak a szituációk, markánsabban érvényesülhet a mű dramaturgiája és zenei koloritja. Mindez azt eredményezheti, hogy az *Atilla...* közelebb kerül a nézők szívéhez.

– A margitszigeti előadások óta megváltozott politikai erőtérben mit vár az előadások kritikai fogadtatásától?

– Jól tudom, nem először okozok szomorúságot olyan embereknek, akik prekoncepcióval közelítenek a munkáimhoz. Ismételten le kell szögeznem, hogy az *Attila...* nem arról szól, amiről a kritikusok egy része hiszi: semmi köze ahhoz a nacionalista apológiához, amellyel – átlátszó sandasággal – megvádolták. Az egy évvel ezelőtti magyar belpolitikai helyzet csak egyetlen dologban kedvezett nekünk: hogy a darabot be tudtuk mutatni s 16 teltházas előadást ért meg a Margitszigeti Színpadon. Különben nem lepett meg, hogy egynémely tollforgatót MDF-es pártgyűlésre emlékeztetett. Mert 1983-ban, s az azt követő években az *István, a király*-ra is megpróbálták ráhúzni, hogy a Kádár-rendszer apoteózisa. A darab túlélte a támadásokat. Biztos vagyok abban, hogy az *Atilla...* már túljutott az előítéleteken és a művészeti szempontokat nélkülöző, cinikus vádaskodásokon. Az Erkel Színház-i bemutató létrejötte csak megerősít ebben a hitemben.

Majoros József

Kolozsvári gyökerek, szanki fák

Erdélyi festők a homokvilágban

„Ez a táj avatott művésszé!" – vallotta a bugaci homokvilágról *Gy. Szabó Béla*. A kolozsvári festő zörgő bordákkal kosztos diáknak került el a harmincas években Szankra. Hegyi emberként beleszeretett az alföldi síkságba, s éveken át szinte földiként, művészként pedig a táj szerelmeseként tért vissza újra és újra a homokvilágba.

A kolozsvári „Gyé" – ahogy tanítványai, barátai és tisztelői máig emlegetik, becéző szeretettel Szabó Bélát – életműve kilenc évvel ezelőtt Szankon kapott otthont. Tíz éve a faluba hosszú évek után újra ellátogató festőnek elég volt csupán halkan elárulnia vágyát: bárha kaphatna egy kicsi szobát a paplakban... *Falk Miklósné* – ma a Gy. Szabó Béla emlékét ápoló, s alkotásait őrző Közösségi Ház igazgatója – s a falu akkori vezetői elhatározták: teljesítik a művész kérését. Nem is egy szoba, hanem egész múzeum született az akkor csöndben kimondott álomból.

A régi iskola „felújítását" – építésre nem, átépítésre lehetett akkoriban pénzt szerezni – *Kerényi Imre* építész tervezte meg; vigyázva, hogy a tető alól úgy szűrődjön be a fény, hogy Gyé alkotásai minél jobban érvényesüljenek. A Mester még áldását adhatta a tervekre, ám a kilenc évvel ezelőtti avató már nélküle zajlott le.

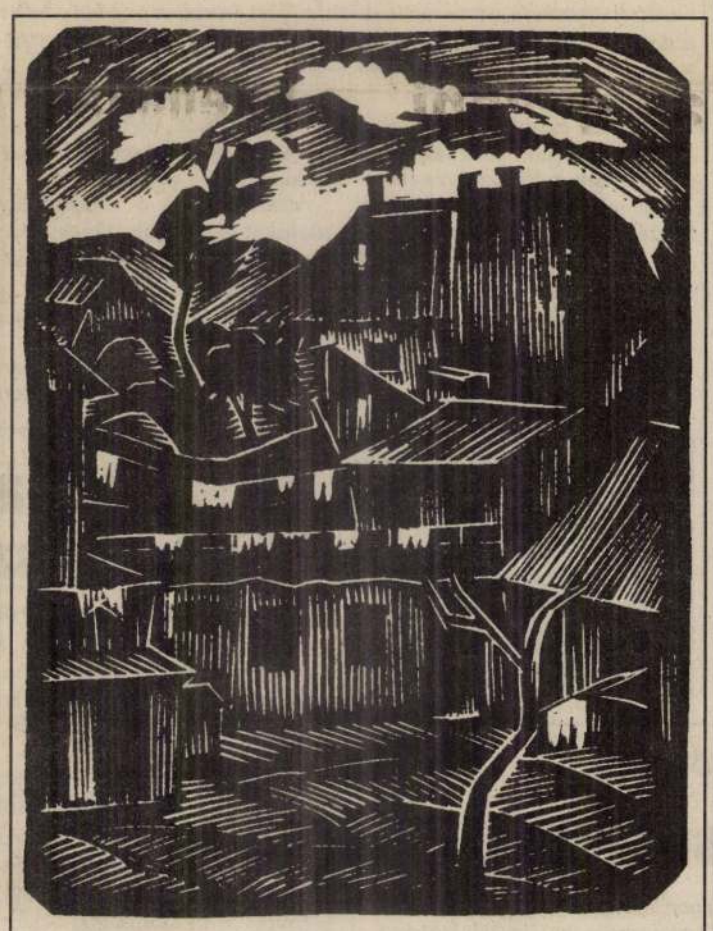
Halálával múzeuma egyben emlékház is lett – képei mellett megőrizve a művész legszemélyesebb tárgyait. Így azt a sámlit is, amin ülve évtizedeken át dolgozott. Az életrajzírók szerint így biztatva magát: Gyű, Szabó!

A szanki Közösségi Ház – állandó gyűjteményének bemutatása mellett – minden őszön Gy. Szabó Béla más-más tematikájú képeiből rendez kiállítást. Hatalmas az anyag, hiszen a művész a szeretett erdélyi és szanki tájak mellett sokat rajzolt finnországi és mexikói útja során is. A sorrendben kilencedik kiállítás a Fasorok címet kapta, s – most először – kettős bemutatkozássá bővült.

Kusztos Endre ugyancsak erdélyi művész; tanítványa, barátja, alkotótársa volt Gy. Szabó Bélának. Kusztos fái, a fák koronái s a fák, gyökerek – miként azt *Beke György* író mondta megnyitójában – mindig az élet üzenetét hordozzák.

A Falk Miklósné rendezte szanki kiállításon két nagy erdélyi találkozik a homokvilágban.

Major Árvácska

Gy. Szabó Béla: Liber Miserorum

Az expresszionista

Nolde-művek Bécsben

A német expresszionizmus egyik legjelentősebb alakja, *Emil Nolde* (1867–1956) műveit mutatja be a Kunstforum Bank Austria legújabb kiállítása. A művész, aki tanulmányait Münchenben és Párizsban végezte, 1906–1907-ben a Die Brücke művészcsoport tagjaként dolgozott. A Drezdában, négy építészhallgató által alapított csoport műveit, ahogyan Ernst Ludwig Kirchner fogalmazott, „a művészet és az élet közti harmónia megteremtésének naiv, tiszta szándéka" hívta életre. Nolde később sem távolodott el eredeti elképzeléseitől. A következő években festett vallásos tematikájú művei ellenérzést keltettek, olyan erős felháborodást ébresztettek, hogy néhány évre visszavonult, csak 1913-tól vett részt újra kiállításokon. Képünkön a művész 1911-es önarcképe.

(p. sz.)

Az állatvilág titkainak felfedezője

Egy esztendeje e hasábokon búcsúztattuk el *Nagygyörgy Sándor* fotóművészt, a természetfényképezés egyik legnagyobb alakját, aki haláláig betöltötte a *Természetfotósok Nemzetközi Szövetsége* alelnöki tisztét. Elvesztésén érzett fájdalmunkat enyhítette az idő, s bánatunkba most öröm is vegyül: a *Pelikán* kiadó – Zsákmány címmel nagyszerű válogatást jelentetett meg Nagygyörgy Sándor képeiből. „A vadfotózás a vadászat közeli rokona. Ugyanazt a feszültséget, izgalmat jelenti, mint a vad elejtése. A vad képi megragadása is zsákmányolás. Így érezhettek őseink is, amikor a barlang falára festették az elejtendő állat képét, és ezzel mágikusan hatalmukba kerítették." – írja egy régi kiállítása bevezetőjében.

A tízezrekben mérhető zsákmányból csak szerény mustra a közölt száz felvétel, ám a válogatás jól jellemzi az optika mágusának törekvéseit, amelyeket így fogalmazott meg: „A természet dolgainak regisztrálásán túl a benne rejlő esztétikai kifejezési lehetőségek csábítottak... Az emberben munkáló ösztönök és indulatok hasonmásait sokkal elementárisabb, leplezetlenebb formában találtam meg az állatok viselkedésében. E titkok felfedezése szenvedélyemmé vált."

(morvay)

NAPTÉNY

• Ma nyílik meg Matti Kujasalo finn festőművész tárlata a budapesti Ludwig Múzeumban. A mester idén nyerte el „Az év művésze" kitüntető címet szülőhazájában. A helsinki fesztivál keretében évente kiosztott elismerés egyben azt is jelenti, hogy az alkotó reprezentatív tárlaton mutatkozhatott be a finn főváros központi kiállítótermében. Ennek anyagát láthatják az érdeklődők Európa több országában.

• Hamisítatlan karácsonyi hangulattal fogadja látogatóit szombaton a Néprajzi Múzeum. A vendégeket az aulában gazdagon díszített fenyőfa várja. Az érdeklődők megismerkedhetnek a karácsonyi népszokásokkal, és vásárolhatnak apróbb kerámiát, hímzést, csipkét, szőnyeget, szalmafonatot, színes mézeskalácsot, festett tojást, gyöngyfűzést, kékfestőt, fazekas munkát, népművészeti babát.

• Rui Horta, a Németországban élő portugál koreográfus Százharminchárom című koreográfiáját adja elő a Golgota Csoport ma és holnap a Petőfi Csarnokban. A fiatal magyar szabadfoglalkozású táncosokból alakult csoporttal október 18-a óta dolgozik együtt a frankfurti S.O.A.P. táncszínház neves művészeti vezetője. A kortárs darabot várhatóan pazar fényeffektusok teszik még látványosabbá.

• Az Új Mandátum Könyvkiadó ma mutatja be a Fókusz Könyváruházban Simone Weil Jegyzetfüzetének második kötetét és Vasadi Péter A szív tágassága című versgyűjteményét. A francia szerző művét Bárdos László és Vasadi Péter mutatja be, a Vasadi-kötetet pedig Jelenits István. Mindkét mű az Emberhalász Könyvek sorozat új darabjaként lát napvilágot.

• A Literátor Kiadó és folyóiratszerkesztősége ma tartja negyedik irodalmi találkozóját a Rátkai Klubban. A műsorban Béresi Csilla, Faragó Töreky Péter, Gáspár Ferenc, Gedényi Mihály, Horváth Tamás, Krasznai Emese, Kuczka Péter, Pósa Zoltán és Tóth Gy. László művei hangzanak el.

• Az EBEÉ-csúcstalálkozó alkalmából Budapesten tartózkodó Algirdas Brazauskas litván köztársasági elnök Bojtár Endre egyetemi tanárnak átadta a Gediminas nagyfejedelemről elnevezett kitüntetés első fokozatát. Bojtár Endre a litván irodalom területén végzett munkássága elismeréseként részesült a rangos állami kitüntetésben.

Elhunyt Gian Maria Volonte

A görögországi Florinában kedden délelőtt elhunyt a világhírű olasz filmszínész, *Gian Maria Volonte*. Holttestére szállodai szobájában talált rá a szobaasszony. Halálát feltehetően szívroham okozta. A művész éppen filmet forgatott Görögországban – *Theo Angelopulosz* görög rendező készülő alkotásának egyik főszerepét alakította volna.

Gian Maria Volonte 1933-ban született Milánóban. A mozilátogatók a „Leány bőrönddel" című, 1960-ban készült filmben láthatták először. Számos sikeres western főhősét alakította, majd a hatvanas években egy ideig politikai elkötelezettségű filmekben vállalt szerepet. Emlékezetes alakítást nyújtott „A munkásosztály a paradicsomba megy", a „Vizsgálat egy minden gyanú fölött álló polgár ügyében" (1970-ben megkapta a legjobb külföldi filmnek járó Oscar-díjat) és „A Mattei-ügy" című filmekben. Az 1991-es velencei fesztiválon megkapta az Arany Oroszlán-díjat.

GY.SZABÓ Béla

fametszete a a kolozsmonostori apátsági templomról ld.

A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei. I.köt. Bp., 1990. 80.p.utáni t.

nate indeed to have, coincidentally, as a member of my staff a man by the name of Bulcsu Veress, who was also a young man and participated in that revolution in 1956 as an adolescent who has come to this country. I have had the good fortune of having him as a member of my staff for over 10 years.

So to our friends in Hungary, to Bela Kiraly, Janos Decsy, to the families of the victims who were buried in unmarked graves after being hung without any identification of their remains, the fact they will receive a formal, dignified funeral is really a remarkable event. The fact that we in the Senate in this body will take note of that event and recognize that event this coming Friday is something that I think is very worthwhile, and I am very proud to offer the resolution.

We hope this will receive the unanimous support of our colleagues.

Mr. DOMENICI. Mr. President, I compliment the distinguished Senator from Connecticut [Mr. DODD] for his statement here today regarding the Hungarian heroes of the past, and I look forward to being able to support this institution going on record, with reference to the occasion he described.

The PRESIDING OFFICER. The question is on agreeing to the concurrent resolution.

The concurrent resolution was agreed to.

The preamble was agreed to.

The concurrent resolution, with its preamble, reads as follows:

the establishment
Hungary, with a
litical system wher
spected;

Whereas the H
identified the sec
cuted revolutions
their exhumation
ment;

Whereas on Ju
televised funeral,
ister Imre Nagy a
ciates, as well as
the other execute
Budapest with ful

Whereas the G
announced its int
cence of Imre Nag

Whereas the c
Hungary, the Sp
and other officia
ernment expresse
funeral;

Whereas hundr
who are former
ers, are traveling
funeral ceremoni
heroes of 1956;

Whereas the
1956 was a waters
ry and represent
the inevitability
linism; and

Whereas it is t
the Government
the cause of hu
and that the Hu
fought and died f
Now, therefore, b

Resolved by the
resentatives concu

(1) it is the sens
funeral of Imre N
the Hungarian re
icant symbol of re
Hungary; and sho

Gy. SZABÓ Béla

Hajdú Demeter Dénes, 1993
64-65.

Miroslav Mandić: Európa Rózsája,
(A halál valóban nem létezik), 1992. március 31.

Egy magára hagyott, hányatott sorsú és bizonytalan
vöjű nemzedék életérzése, világlátása és életfelfog:
nyilatkozik meg *Bada Tibor* költő, festő és zenész mű
ben. Verssorai, rajzai, úgyszólván egész magatartásforn
ja programszerűen marginálisak. Bada az urbánus prir
tivizmus verhetetlen bajnoka, *fe Lugossy, Wabor*
Waszlavik Gazember méltó pályatársa, aki élményein
forrását részben a tömegkultúra termékeiben, részb
pedig tulajdon létének konkrét elgondolkodtató val
mások az élet peremére szorult fiatalok érzelmi- és gc
dolatvilágáról.

Kerekes László a képi szimbózis hivatott kutató
Munkáiban a rajz, a fénykép, a grafikai motívumok, a fe
tészet és tárgyi ábrázolás formavilágának elemeiből ép
kezik. Multimédiális látványhalmazai kerülik a médi
mok használatának tautológikus öncélúságát.
expresszivitás már-már végletekbe torkolló túlfűtötts
gében is érezhetőek a költői utalások párlatai. Kerek
ezúttal is a társadalmi-politikai kérdésekre és az egyén e
kai magatartására érzékeny művészként mutatkozik l
Ha akarná, sem tagadhatná le tudatának közép-kel
európai eredetét, történelmi és sorskérdésekre oly érz
keny lelkületének földrajzilag is meghatározható mitik
beágyazottságát.

Gy. Szabó Béla

Beke György: Gy. Szabó Béla
é. Kunsto Endre Szabon. = Honismeret,
23, 1995, 2. 94-96.

i követelmények részletes leírása meg-
a Magyar Ösztöndíj Bizottság Titkárs-
4., IV. 419., postacím: 1884 Budapest,
ol nyelvű példányát az angol projekt
ához kell benyújtani (1068 Budapest,

ásának határideje:

). 16.00 óra

The British Council

Gy. Szabó Béla

Csire Mihály

Szuverén és művészi

Gy. Szabó Béla nyolcvanéves

Népszava 1995. szept. 3. 6.

ttörténet
iteles ké-
flamand,
gyébként
birtokló
k is van-
lt művé-
értékre

i mellett
llaneuva
t kívánt
gyesül és
örténetét
z elmúlt
yílt meg,
ás előtt
llás után
r költö-
veiben is
vált, s a
namiku-
g egyik
z bemu-
ymillió-
yáltalán
elelne a

Hebasang 1032

Gy. Szabó Béla

Fábián Gyula

Gy. Szabó Béla emlékére
Sirbeszéd írásban

Magyar Hírlap. 1985. dec. 20. 9.

Gy.Szabó Béla

FÁBIÁN Gyula: Gy.Szabó Béla, János Jelenések könyve fametszet sorozatáról. = Confessio, 9, 1985, 3. 104 - 110

r sikerült eredeti nimzesen ratalaini. A 14. század
is megtaláljuk a vért felfogó angyalokat és a
szó hasonlóságról, csak azonos ikonográfiai

pciójú. A lágy stílus keresztábrázolásainak újabb,

elyben bőven történik említés a *budai* ötvösök
a céhmesternek egyszer vagy kétszer végig kellett
. Ebből az időből számos ötvös nevét ismerjük, bár
tárgyhoz kapcsolni.
k vonzásában kialakult ötvösműhelyek mestereiről
sán, *Lőcsén*, *Pozsony*ban, *Kolozsvár*ott már a
terek működéséről. *Nagybányán* 1408-ban Simon
nott tanácsnok volt, 1411-ben *Beckón* János ötvöst
vösöket.
ván, ahol a város közelében gazdag arany- és
le is. Valószínűleg velük összefüggésben fejlődött az
zázad legelején már igen nagy szerepet játszottak a

Gy. Szabó Béla

Hajdu György: Könyvek emlékeim:
Búcsú Gy. Szabó Bélától. =
Kyan Sor, 33, 1985, 12. 565-566. ll

Gy. Szabó Béla

Horváth György: Gy. Szabó Béla emlékezete. = Ref. Lapja 1985. dec. 22-29. 9. p. ll

NÉMETH LAJOS

antiművészetről

társ kultúra számos meglepetéssel szolgál, gyakran
még a paradoxonok közül is kirí az antiművészet –
m-művészet – programja, ez a művészeten belül
ban azonban magát a művészet ontológiai és társa-
zgalom. A művészettörténet ugyan már számtalan
y forradalmian újat akaró művészeti mozgalom magát
mpetens képviselőjének és a hivatalos művészetet
vagy pszeudo-művészetnek titulálja, – az azonban,
rűen antiművészetnek vagy nem-művészetnek minő-

peningre, a civ
ták, amelyek n

Az antiművé
dada mozgalm
und Antikunst
1917-ben kimo
neodada mozg
antiművészet p

Az antiművé
aspektusból sze
modern művés
Werner Haftma
években a mod
modern művész
kétségbeeséssel
olyan döntések
két gesztus Du
nincs köze a 'r
azon a határzór
ellentétes pólus
Ebből a két pon

Sedlmayr rá

Gy. Szabó Béla

(b. k.): Gy. Szabó Béla nyíregyházi =
M. Nemzet, 1985. aug. 27. 7.

Gy. Szabó Béla

Lánchíffy Aladár: Gy. Szabó Béla
(1905–1985) = Utrecht, 1985. dec. 6.
3. p. ill

T.Herrn Prof[illegible]

als Referent[illegible]

r Begut[illegible] [illegible] am -3[illegible] 1957

Der Dekan

Dissertation

zur [illegible]plan[illegible] [illegible]

an der philosophischen Fakultät

der Universität [illegible]

Gy. Szabó Béla

Meghalt Gy. Szabó Béla

Magyar Hírlap 1985. dec. 2. 7.

Ámos Imre és *Anna Margit* műveivel együtt, amelyeket *Fehér László* is megidézett egy rövid periódusban, a nyolcvanas évek elején festett képeivel, és semmi esetre sem a *Bernáth*-iskolából kinőtt *szürnaturalizmus*, amely teljességgel más szemléletből és festői megközelítésből fakadt. A *Csernustól* kiinduló, Bernáth művészetén és látásmódján alapuló, de attól messze távolodó iskola az egyik legmagasabb kvalitású volt a legújabb magyar művészet történetében. *Lakner* és *Szabó Ákos*, majd *Méhes* hiperrealizmusa a hazai viszonyok nyelvére fordították le a nemzetközi irányzatot, s erre épült *Pauer* Pszeudo-ja is. Pauer és Méhes kezén visszájára fordult az eredetileg hűvösségével és kommentármentességével tüntető fotonaturalizmus, és mint minden kelet-európai művészet, politikussá vált. A Pszeudo közvetlenül szólt a mindent beborító hazugságokról, Méhes közvetettebben és elsősorban attól a ténytől volt elementárisan hatásos, hogy éppen a kultúrpolitika kívánalmait látszott komolyan venni, hiszen a legkifogástalanabb valósághűségre törekedett. A *Langyos víz* sorozat feltehetően túlnőtt Méhes szándékain: nemcsak azért, mert országos állapotjelzéssé növekedett, hanem azért is, mert semmivel nem lehetett volna kézzelfoghatóbban kimondani a realizmust szorgalmazó kultúrpolitika abszurditását, mint magával a legszélesebb naturalizmussal, amely bumerángként ütött vissza oda, ahonnan egy másfajta valósághűség ideája fakadt.

A hiperrealizmus *Kelemen Károly* és *Fehér László* műveiben él tovább, ha stilizáltan is, tehát csaknem három évtizede az egyik legerőteljesebb irányzat a magyar festészetben. A szürnaturalizmus ugyanarról a tőről fakadt,

Gy. Szabó Béla

Meghalt Gy. Szabó Béla.= M. Nemzet, 1985. dec. 2. 4.

Kiss Károly: Fehéte és fehér. = M. Nemz. 1985. dec. 21. 8.

Gy. Szabó Béla

Muraközi Jenő: Zenei társasági élet
mestere. = Új T. 85. évf. sept. 8. 10. sz.

Gy. Szabó Béla

Polgári Gerda: Gy. Szabó Béla budapesti
kiállítása. = Új T. 85. dec. 8. 45. ll

Gy. Szabó Béla

(feleta): Bőséges és nemes termés: Gy. Szabó Béla köszöntése. = Új Ember, 1985. szept. 8. 6.

Polgárdy Géza: Gy. Szabó Béla halálára. = Új Ember, 1985. dec. 15. 6.

Gy. Szabó Béla

Palásthy Géza: Gy. Szabó Béla
köszöntése. = Ref. Lapja, 1985. sept. 1.
6. p. ill.

KIÁRUSI

Az alábbi figyelmeztető tábláinkból,
rendezünk. Kérjük a KÓD alapján adja

Kód	Megnevezés	anya
Z 3	Járó motorú járműbe...	zomán
Z 1o	"D" oszt.helyiség	"
Z 11	"A" oszt.helyiség	"
Z 12	"C" oszt.helyiség	"
Z 13	"B" oszt.helyiség	"
Z 14	"E" oszt.helyiség	"
Z 19	Tüzveszély	"
Z 2o	Robbanásveszély	"
Z 23	Olajos,zsíros kézzel...	"
Ö 8	Dohányozni tilos	öntapa
Ö 11	Teher alatt tartózkodni..	"
Ö 13	Gázálarc haszn.köt.	"
Ö 14	Fültok haszn.köt.	"
Ö 15	Védősapka haszn.köt.	"
Ö 5o	Tüzveszély	"
Ö 51	Robbanásveszély	"
Ö 52	Vészkijárat	"
Ö 57	Vigyázz nagyfeszültség	"
Ö 64	Tüzveszély	"
M 1	Tüzkáreset bejelentése	Müanyag
M 2	WC /feliratos/	"
M 6	Tüzv.oszt.sorolás	"
M 7	WC /ábrás/	"

Gy.SZABÓ Béla

SEMSEY Andor: Köszöntjük a 80 éves Gy.Szabó Bélát.
= Kisgrafika, 14,1985, 3. 10 - 11. ill.

Krisztа és Cserny Márton bemutatják DESZKA-
IKA című performance-ukat

. Nem elég képeket, tárgyegyütteseket el-
a terem padlóján, a néző számára olyan
l létrehozni, ahol szívesen elidőzik, hogy
ilmények között foglalkozhasson a művel.
térrel, vonatkozik rá, egymást erősítik.
asztalni, meg kell tanulni. Huszonkilenc
s, elsőtől a hatodik évfolyamig, huszonkilenc-
térbe beilleszkedés, a tértagolás, a téri
ek problémáját, két fordulóban. Mégsem ta-
ami létrejön: a legfiatalabb művészgeneráció
sebb művészeti hagyományhoz való viszonyá-
takozásának, kedélyállapotának lehetünk

---

t 5. Telefon: 118-8097
56 Budapest, Szabadsajtó út 5. Telefon: 117-2616
tca 158. Telefon: 188-6771, 188-6784
pest, Laktanya utca 7. Telefon: 180-3274
t 70. Telefon: 134-0159

S_2. A.

Gy. Szabó Béla temetésére

Népszabadság, 1985. dec. 5. 7

lyozottnak, ugyanolyan szépnek és tökéletesnek, mint akár az antik, a reneszánsz vagy a távol-keleti művészet legkiválóbb alkotásait. Gyönyörködünk a színek teltségében, sugárzó intenzitásában, a merész kontrasztokban, a fény tobzódásában, ciprusok, búzatáblák, virágzó gyümölcsfaágak, arcképek és tájak rajzának görcsösen vonagló hullámzásában. Megcsodáljuk fantasztikus energiáját, munkabírását is, szinte már a fizikai lehetetlenség határát súrolja, hogy néhány év alatt több száz remekművet festett. De vajon megértünk-e valamit szándékaiból is?

Ha valaki nem tud semmit az életéről, ha nem olvasta egyetlen levelét sem, a képeket nézve akkor is meg kell éreznie, hogy Van Goghot nem csupán mesterségbeli problémák, a fény, a szín, a faktúra, a kompozíció kérdései érdekelték. A színek és vonalak drámaisága, szenvedélyessége, a felidézett hangulatok széles skálája – a szelíd kontemplációtól a melankolikus merengésen át a félelem és szorongás kifejezéséig – azt sugallja, hogy Van Gogh tudott valami fontosat az emberi sorsról is, az élet tragikusságáról, a magányról, a szenvedésről, az emberek elesettségéről, a szeretet, a jóság hatalmáról. S hogy ezek a megérzések nem önkényes belemagyarázások, hanem teljes összhangban vannak a művész eredeti szándékaival, az könnyen dokumentálható, hiszen hatalmas terjedelmű levelezése fennmaradt, életéről, gondolatairól, érzelmeiről, művészi céljairól és morális vívódásairól rendkívül sok konkrétumot tudunk. (Leveleit többször – több nyelven is – kiadták, most, az évforduló alkalmából egy sokkötetes holland nyelvű gyűjtemény látott napvilágot. Magyarul is már három ízben jelent meg válogatás, de sajnos

Gy. Szabó Béla

Tudnivaló zene: Esti beszélgetések: A 80 éves Gy. Szabó Béla születésnapja. = Utunk, 1985 aug. 30. 7. o.

Die Galleria Farnese als Gesamtkunstwerk.

Im Zuge unserer Analyse des dekorativen Sy
verschiedene Übereinstimmungen zwischen A
und Malerei feststellen, die an dieser St
wiederholt werden müssen. Wir haben ferne
die Stukkdekoration der Wände die gegeben
pretiert und diese Interpretation in der
Fortsetzung findet. Würtenberger hat den
hang der drei Künste in der Galleria erah
mein wie folgt formuliert: "Es liegt ein
zwischen Malerei, Architektur und plastis
eine neue Auffassung eines solchen Festsa
kunstwerk voraussetzt. Elemente der gebau
strömen in die gemalte Architektur über,
Ableger in die Architektur hinabsendet".[1]
sche Eindruck des Raumes beruht wesentlic
der Malerei. Das dekorative System durchd

SZABÓ Beáta szobrász

9. 62.

Új Művészet 1992

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
Grafikus

A vándorlás színházában. Dante
illusztrációi. Fantázia (repró)

A szerző hátlapjáról
Művészet, 1965. március

mdk.

Béla

Gy. Szabó ~~László~~ a Román Népköztársaság Kiváló-díjas művésze

fametszetei illusztrálják a Gyomán készült szép kiállítású Csokonai füzetet.

Könyvjelző.

G. Sz. d. Csokonai „Lilla"

Népszava, 1963. jul 13. 2. l.

Nr. 46.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
festő-

A városban
Kiégyo emberek
Fény és herezet
Foltok a Holdon
} repro

Gerti László: Illusztrációk a Divina Commediához
Művészet, 1965. augusztus - 13 lap.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla
festő

A Divina Commedia sorozata
husz fametszetből áll. 14 megszetva
a Pokol és a Paradicsomhoz készült,
6 a Purgatoriumhoz.

Gerti Károly: Illusztrációk a Divina Commediához
Művészet, 1965. augusztus - 13 lap.

Gy. Szabó Béla
Grafikus

M.D.K.

Gy. Szabó Béla az Istvánnal színjátékkal már 1946-47 óta foglalkozik és 1948-ban a Vérfolyamot már budapesti kiállításán is bemutatta.

M. Kiss Pál: Gy. Szabó Béla, Dante illusztrációi

Művészet, 1965. augusztus – 16 lap

M.D.K

Gy. Szabó Béla
grafikus

1933 óta csaknem folyamatosan foglalkozik. Több fametszetes könyvet is kiadott: „Liber miserorum" - ot, a „Barangolás" - t, Tóth Árpád könyvillusztrációkat készített.

M. Kiss Pál: Gy. Szabó Béla Dante illusztrációi
Művészet, 1965. augusztus - 16 lap

MDK

Gy. Szabó Béla

Patak, fametszet

Főzés, fametszet

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata. Bp. 1937. máj.

MDK

Gy. Szabó Béla

Pihenő, fametszet, repr.

Önarckép, repr.

Halászók, repr.

Erdélyi Helikon 1934.évf.

MDK

Gy. Szabó Béla

Háztetők, repr.

Ruhateregetők, fametszet, repr.

Szánkázók, fametszet, repr.

Erdélyi Helikon 1934.évf.

MDK

Gy. Szabó Béla

Szent-Mihály templom, fametszet, repr.

Bethlen bástya, fametszet, repr.

Kalandos utcai részlet, fametszet, repr.

Erdélyi Helikon 1934.évf.

MDK

Gy. Szabó Béla

Ferencesek rendháza és temploma,tollrajz, repr.

Tüzoltó torony, fametszet, repr.

Fametszet, repr.

Erdélyi Helikon 1934.évf.

MDK

Gy. Szabó Béla

Utca részlet a régi várfallal, tollrajz,repr.

Utca részlet az Óvárból, tollrajz, repr.

Farkas-utcai részlet, tollrajz, repr.

Erdélyi Helikon 1934.évf.

Gy. Szabó Béla
fametsző

M.D.K.

Méltatás.

Pap Gábor: Erdélyi képeslap
Művészet, 1963. november – 13 lap.

MDK

Gy. Szabó Béla, festö

Falurészlet. Pasztell.

A Vall. és Közokt.Min. vásárlásainak Kiállitása. Az O. M. Szépmüv. Ihsz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 16.1.

Gy. Kalvi Béla, grafikus MDk

Metrete Apicsari Cseri
Jánosról.

Repr.

— : Így történt 27.(

Család és iskola, Bp. 1962. június

MDK

Gy.Szabó Béla

Eredeti meglátásu és változatos technikai felk
szültséggel előadott fametszetei, tusrajzai,
a Nemzeti Szalonban rendezett Erdélyi Magyar
Képzőművészeti kiállitáson.

B.P.L.: Erdélyi Magyar Képzőművészeti Kiállitás.

Nemzeti Ujság 1939.jan.1. 27.o.

Gy.Szabó Béla MDK

Fametszetei folyóiratokban jelentek meg,1936-ban kitüntették Liber Miserorum c.művét.Több ducról nyomott szines arcképeket állitott ki az erdélyi képzőművészek bp-i tárlatán.

Erdélyi képzőművészek Bp-en.(Nagy Zoltán cikke)

Pásztortüz,1937 jun.15-3o 25o-251 l.

Gy. Szabó Béla MDK

Szamos part, pasztell

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

MDK

Gy. Szabó Béla

Behavazott hidacska, repr.

Tájak és emberek. Utunk. Kolozsvár. 1952.jul.11.

MDK

Gy. Szabó Béla

két fametszet

VI. N. Képzőm. Kiáll.on megvásárolt műtárgyak.
Szépművészet 1942, 206. l.

MDK

Gy.Szabó Béla

Rőzsehordók, fam.

Fáramászó, "

A közokt. miniszter vásárlásai. Szépmüvészet, 1941. 159. l.

MDK

Építészmérnök

Kiosztották az Építőipari Tud. Egyesület Alpár-emlékérmet. Népszava, 1959. jún.14. 6.l.

MDK

Gy. Szabó Béla

A kicsi szoros Bözödön, fam.

VI. N. Képzőm. Kiáll. on megvásárolt képek. Sé Szépmüvészet, 1942, 205. l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Mosónők, fam.

VI.N.Képzőm. Kiáll.on megvásárolt mütárgyak.

Szépmüvészet, 1942. 2o5. l.

MDK

Gy.Szabó Béla

fametszetek

r.sz.l: Erdélyi művészek kiáll.

xcrcscxtxcxcxcatxtbxxcxcxgxsxtxxcxtxxcl. Új Magyarság. 1941. ápr.27. 16. l.

MDK

Gy. Szabó Béla

A kalotaszegi leányka, repr.

Erdélyi kiáll. a N. Szalonban. Magyar Nemzet képes mell. 1939. jan. 15.

MDK

Gy. Szabó Béla

Erdélyi Helikon 1938. 1. sz. 65-68.l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Gyerőmonostori táj, paszt.

Kenderáztatók, paszt.

Aratók, paszt.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

mak

Gy. Szabó Béla fametszőművész
Kolozsvár

Élelkezők c. fametszete
Kép a 63l.

A világ minden tájáról.

Népművelés. 1956. 6.12 63l

Gy. Szabó Béla

MDK

Szerepelt az Állami Grafikai Kiállitás-on, mely "nemrég" bezárult.

"Őz"
"Csicsó vára"

Jonel Jianu: Mai grafikánk egy kiállitás tükrében.
UTUNK, Kolozsvár. 1956. aug. 24.

Gy. Szabó Béla MDK

érdemes mester

szerepelt a tárlaton.

Csokonai illusztrációk

"Nagy viz" metszet

Kováts Iván:Tartományi tárlatok. Kolozsvár.
Igaz szó.1963. febr. 274-278.l.

MDK

Gy. Szabó Béla

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépmüvészet 1941. 2o6.l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Folyóparton, repr.

Ex libris, repr.

" " "

Nagy Z.: Gy. Szabó Béla fametsző müvészete.
Művészet 1938. 14. sz. 6.l. 7.l.

Mtk.

Gy. Szabó Béla fametsző

fametszetei a Lilla daloklóz a Helikon
a Közelmultban jelentette meg.

Béka Albert. Látogatás a kis Szerzetesnél

Mr. Scott Bell Insurance

Insurance and Notary Public
Real Estate

Office Hours: Tuesday & Thursday

Gy. Szabó Béla

Kínában készült fametszet sorozatának egy lapja.
(reprodukció)

Nagyvilág, 1959. 4. sz. 488. oldal.

Gy. Szabó Béla

Kínai táj.
(metszet, reprodukció)

Nagyvilág. 1959. 4. sz. 594. oldal

MDK

Gy. Szabó Béla

Tóth D.dr.: Erdélyi képzőművészek kiáll. a N. Szalonban. Esti Ujság 1939. jan. 4.

Gy.Szabó Béla, festőm.

A sajátos népi kulturából a" Magyar képirók csoportja" mellett az erdélyi művészek nyujtanak legjobb példát./Az év elején Nemz.Szal.kiállítása./

Ennek része:A magyar festészet hivatása.
Magyar Kulturszemle. 1939.szept. II.évf. 6.sz.
1.2.old.

.Textům .Dělá .Srabó 03

MDK

Gy. Szabó Béla

/T.D./: Erdélyi müvészek, erdélyi tájak a Szép-
müvészeti Muzeum grafikai kiállitásán. Esti
Ujság 1940. szept. 23. 7.l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Falu vége, paszt.

Tanulmányfej, szines fametszet

Havas udvar, paszt.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Gy. Szabó Béla

Erzsika, paszt.

Plecska völgy II. Paszt.

Nyires, paszt.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Gy. Szabó Béla

Monostori erdő, paszt.

Templomajtó, paszt.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Gy. Szabó Béla

Boglyák, paszt.

Claiborns kisasszony, kréta

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Gy. Szabó Béla

Gyerőmonostor, tusrajzok

Készülő Liber Solitudinis c. könyvének hat fametszete

Arcképek, fametszet

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

MDK

Gy. Szabó Béla

Arcképe, fametszet

Ölelkezők, fametszet

Könyvjegyek, fametszet.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Gy. Szabó Béla

Gyerőmonostor, tusrajzok

Gyerőmonostor, tusrajzok

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Gy. Szabó Béla

Székely falu, paszt.

Félakt, kréta

Nagygalambfalva, paszt.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Sza bó B.Leó, festöm.

Csemélet. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.mk.sz. 51.l.

MDK

Szabó B.Leó, festö

Női akt.	70x50	Olf.
Tengeri kagyló.	70x50	"
Gyümölcscsendélet.	58x42	"
Gyümölcscsendélet.	70x50	"
Gyümölcscsendélet.	75x60	"

Áll. Arv.Csarnok.-M.Képzöm.Egy.kiáll.1922 dec.15.-17.
Kat. 14.l.

MDK

Szabó B. Leó

Csendélet, of.

Árverési xxxxxx Csarnok aukció Rt. 1934. szept.
57.l.

Gy. Szabó Béla festő

Magyar Csillag, 1944 IV. 1.

IV. évf. 7. sz. 439. o.
Farkas Zoltán: kiállítások.

MDK

Gy.Szabó Béla

Erzsika c. paszt.képe a cimlapon, repr.

Pásztortüz, 1939. jul.-aug. 7-8.sz.

Grafika Gy. Szabó Béla:

Ezze Tamás

Három kisvárosi

Szabad Nép 1948 dec. 2.-6.-

Ina Lilus Gy. Szabó Béla:

Erdélyi táj

Három kisképei

Szabad Nép 1948 dec. 2-6.-

Kafka Gy. Kató Béla:

Józsa Gyula

három kislánya

Kalocsa 1948 dec. 2-6.-

Kalika Gy. Kabó Béla:

Harmonyant

Kárpáti Kálmán

Kabar Kép 1948 dec. 2-6.-

Grafika Gy. Gabó Nikoi

Radecca korunáig elleni küzdelem

három kiállítása.

Budapest, 1948 dec. 2. - 6. -

Grafika Fy. Gabi Béla:

Havas domboldal

Három kiállítás

Gabad Kép 1948 dec. 2.-6.-

- 2. "Ex libris" - Gy. Szabó Béla

Művészet. 1930. III. évf. 11. sz. 16 l.

Gy. Szabó Béla fametsző művészete.

Fametszet – Kiss: Kopjafák c. könyvének illusztrációja – Gy. Szabó Béla

Művészet. 1938. III. évf. 14. sz. 16 l.

Gy. Szabó Béla fametsző művészete.

Gy. Szabó Béla, grafikus (Szentendre)

Művészet. 1938. III. évf. 1½ sz. 16 l.

Gy. B. Szentendrei művészek.

Fametrost – „Folyóparton" – Gy. Szabó Béla

Művészet, 1938. III. évf. 14. sz. 16. l.

Gy. Szabó Béla fametsző művészete.

Gy. Szabó Béla, grafikus MDk

A Magyar Helikon kiadásában megjelent
Csokonai: Lilla c. kötetében
két fametszete: Repr.

[Gy. Szabó Béla Romániában élő magyar
grafikusművész.

Gy. Szabó Béla: Fametszetek 4

A KÖNYV, Bp. 1963. szeptember III/9

MDK

Gy. Szabó Béla

Szamosparti részlet

Fellegvári udvar, szénrajz, repr.

Háztetők

Kovács L.: Két fiatal erdélyi művész. Pásztortüz 1934. máj. 15.

MDK

Gy. Szabó Béla

Önarckép

Csodálkozók, paszt.

Kovács L.: Két fiatal erdélyi müvész. Pásztortüz 1934. máj. 15.

MDK

Gy. Szabó Béla

Harmonikás, paszt.

Planétás asszony, paszt.

Kovács L.: Két fiatal erdélyi müvész. Pásztortüz 1934. máj. 15.

MDK

Gy. Szabó Béla

Vargha L.: Gy. Szabó Béla kiállitása Kalotaszegen.
Magyar Ut 1937. dec. 23.

MDK

Gy. Szabó Béla

Pásztortüz 1934. ápr. 30. 169.l.

Gy.Szabó Béla, graf.

Bethlen-bástya. Fametszet. Re.381.1.
Kalandos-utcai részlet. Fametszet.Repr 383.
Utcarészlet az Óvárból/Ma Ady E.-u./ Tollrajz
Repr. 387.1.
Farkas-utcai részlet. Tollr. Repr. 388.1.

Kós Károly: Kolozsvár. 381-388.1.

MDK

Gy. Szabó Béla

Erdélyi Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Pesti Napló 1939. jan. 1.

MDK

Gy. Szabó Béla

Juliska, szén

Átkelés a Nyárádon, fam.

Székelyföldi ösztöndijban részesült festők kiáll.

Kolozsvár város Mücsarnoka, 1944. febr.

14. 1.

MDK

Gy. Szabó Béla

A disznópásztor, fam.

A disznópásztor, szén

Szilvaizfőzés, paszt.

Székelyföldi ösztöndijban részesült festők kiáll.

Kolozsvár város Mücsarnoka, 1944. febr.

14. 1.

MDK

Gy.Szabó Béla

Jáky A: Székelyföldi ösztöndíjas festők kiáll. a Szépm.Muz.ban. Fiatalok. 1944. márc.hó.5.l.

MDK

Gy. Szabó Béla

/T.D./: Az erdélyi müvészet az utolsó két évtizedben. Esti Ujság 1941. máj. 1.

MDK

Gy.Szabó Béla, graf.

Két rajz. Repr.

A"Károli Gáspár" társaság kiállitásáról.
Erdélyi Helikon. 1933. januá.

MDK

Gy. Szabó Béla, graf.

Kés Károly. Fametszet. Repr. 7•3.1

Erdélyi Helikon. 1933. 7•3.1.

Gy. Szabó Béla MDK

Varga Mihdor Lajos:Ismertető a művészi grafikáról hoz. Bp. 1943. 5.o.

MDK

Gy. Szabó Béla

Plecska völgy I. Paszt.

Bikali határ, paszt.

Tájkép, paszt.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

Gy. Szabó Béla

Tiszaka völgy I. rész.

Miskolt határ, pecsét.

Tajékép, pecsét.

Bródyi Miklóstka. K. Erdélyn. 1939. jan.

MDK

Gy. Szabó Béla

Bikal felé, paszt.

Vlegyásza, paszt.

Ilus, paszt.

Erdélyi kiállitás. N. Szalon. 1939. jan.

MDK

Gy.Szabó Béla 1897--

Fáramászó fiu, fam.

Ernst Muz. M.Kisplasztikai és Graf. kiáll.1954.
szept. 31. 1.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla (2.)

Kelemen Lajosról készített és egész oldalon reprodukált gyönyörű portréja illusztrálja az 1963-ban elhunyt kolozsvári történész-professzorról írt megemlékezését.

Entz Géza: Kelemen Lajos

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1964. XIII.évf.

3.sz. 228. old.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla

Ambrózy Ágoston:"Erdélyi Művészek a Fészekben" c. beszámolójában ir az erdélyi művészek tiszt letére rendezett ünnepségről. A művészekről ex fényképfelvételt készitettek, itt szerepel a művész arcképe is.

Szinházi Magazin Bp. 1939. január 22. II. évf. 4. sz. 75. lap.

M.D.K.

Gy. Szabó Béla

"Édesanyám" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.
Ifj. Ambrózy Agoston:"Erdélyi Kiállitás a Nemzeti Szalonban" cimmel beszámol a tárlatról és megemliti a müvész pasztell képeit, melyeket kiemel.

Szinházi Magazin 1939. január 8. II. évf. 2. sz. 24-26. lap.

MDK

Gy.Szabó Béla, graf.

Péter I: A Román Népköztársaság mai képzőművészete.
Népszabadság, 1959. dec. 8.

EA..... ltsz. Gyűjtés he

NDK

Gy.Szabó Béla

Galambos Ferenc: Franz Kaspereel 1964.
Magy. Grafika, 1964. 338 l.

ye:----------

MDK

Gy. Szabó Béla

Székely falu, szénrajz

Szamos, szénrajz

Utcarészlet, szénrajz

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata.
Bp. 1937. máj.

MDK

Gy. Szabó Béla

Önarckép, szénrajz

Nagygalambfalvi templom, paszt.

Segesvári részlet, paszt.

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata.
Bp. 1937. máj.

MDK

Gy. Szabó Béla

Begónia, paszt.

Csendélet, paszt.

Monostori házak, paszt.

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata. Bp. 1937. máj.

Regenia, peasé.

Cwendeleé, peasé.

Konsertzi hérak, peasé.

MDK

Gy. Szabó Béla

Plecska völgy, paszt.

Téglavetők, paszt.

Kós Károly lakóháza Sztánán, paszt.

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata. Bp. 1937. máj.

Ifeoska vdlgy, pasat.

Tóglavetők, pasat.

Kos Károly Jakobsen Estamm, pasat.

MDK

Gy. Szabó Béla

Akt, fametszet

Heverésző akt, fametszet

Macskák, fametszet

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata.
Bp. 1937. máj.

MDK

MDK

Gy. Szabó Béla

Marica, fametszet

Zsóka, fametszet

Lucia, fametszet

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata.
Bp. 1937. máj.

Mexico, Tamaulipas

Zacka, Tamaulipas

Lucia, Tamaulipas

MDK

Gy. Szabó Béla

Édesanyám, fametszet

z. P. B. Fametszet

Halász, fametszet

Barabás Miklós Céh erdélyi képzőm. tárlata. Bp. 1937. máj.

MTK.

Gy.Szabó Béla

Csokonai Lillájának könyv -
illusztrációit készíti

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 márc.28.lap -

Gy. Szabó Béla

Geológusi illusztrációk könyv -

illusztrációit készítette

Budapest Művelődési Központ 1965 március 20. Jan -

Rónay Mária

Gy. Szabó Béla: Körhinta /1946/, fametszet

SZABAD MŰVÉSZET

1948. jún. 6. sz. Címlapon

MDK

Gy. Szabó Béla

Liber Miserorum

Nagy Z.: Erdélyi képzőművészek Budapesten. Pásztortüz 1937. jun. 15-30. 250-251.l.

MDK

Gy. Szabó Béla

Tél a művészetben./Bpest,1940/.

MDK

Gy. Szabó Béla

Grafikai művei az erdélyi magyar művészek kiállitásán.

Réti István: Erdélyi magyar művészek a Nemzeti Szalonban.

Az Est, 1939.jan.3. 15.1.

MDK

Gy. Szabó Béla

Két rajz, repr.

Erdélyi Helikon 1933. 1. sz.

Gy. Szabó Béla grafikus

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 10. sz. 322. o. Kiállítási Naptár.

Gy. Szabó Béla.

A kolozsvári képzőművészeti kiállításon műveivel részt vett.

Utunk Kolozsvár, 1952. Máj. 30.

Gy. Szabó Béla M.D.K.

a Román Népköztársaság állami-dijasa
és érdemes művésze

A képző-és Iparmüvészeti Gimn. KISZ helyiségében
Dante illusztrációiból kiállitás

M.KIss Pál: Kiállitás Dante Divina Commédiájából

Köznevelés 1965. márc. 12.

Gr. Szabó Béla

grafikus

MDK

Gy.Szabó Béla

Tervezett kiállitásá a N.Galériában

Magyar Nemzet 1965 okt.13.lap -

Gy. Szabó Béla, grafikus

M. D. K.

Gr. Szabó Béla, grafikus

М.В.К.

№ Карта Года Фамилия

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

.К. В. М

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

M.D.K.

Gr. Szabó Béla, grafikus

Ч.Б.К.

№ Знаки Зрела, фрагменты

M.D.K.

Gy. Szabó Béla, grafikus

M. S.

W. Slade Teola, Graphics

M.D.K

Gy. Szabó Béla, grafikus

Н. С. М.

N. Sanbo Табль, фрагмент

+2

M.O.K

Gy. Szabó Béla, grafikus

M.O.K

Gy. Szabó Béla: Geografia

LEGUJABB

A japán csapatok szerdán megszállták Szvatov fontos kinai kikötővárost

London, jun. 21. (Magyar Távirati Iroda.) Japán hadihajók ma hajnalban gyalogságot és tengerészeti katonai egységeket szállítottak partra a délkinai Szvatov kikötő mellett, *Hongkong angol gyarmattól 170 mérföldnyire északra.* A japán különitmény a hivatalos jelentések szerint a heves kinai ellenállás dacára mindenütt előnyomulóban van a szárazföld belseje felé. Szvatov 50.000 lakosa között csupán 150 idegen él, ezek között 80 angol és negyven amerikai, akiknek jelentékeny része hittérítő.

Tokiói hivatalos közlemény szerint a japán haderő délután 7 órakor fejezte be Szvatov megszállását. Japán körök a megszállásnak nagy fontosságot tulajdonitanak, mert Kanton eleste óta *Szvatov a Csangkaisek-kormány legfontosabb kikötője, mind hadianyagpótlás, mind polgári kereskedelem tekintetében.*

Közvetlen veszély fenyegeti Hongkongot

Páris, jun. 21. (Magyar Távirati Iroda.) A francia közvélemény fontos eseménynek tekinti a délkinai Szvatov kikötőváros japán részről történt megszállását. A sajtó általában azt hiszi, hogy a tiencini események és Japán ujabb katonai előretörése körül összefüggés áll fen.

Kétségtelen — irja a Paris Soir —, hogy Szvatov megszállása következtében *közvetlen veszély fenyegeti Hongkongot és a délkinai tengerészeti támaszpontokat.* Lehetséges, hogy japán részről ily módon akartak visszavágni a Singapurba összehivott francia-angol vezérkari értekezletre, amelyen — legalábbis a szinfalak mögött — a hollandusok is részt vesznek és amelyen az európai hatalmak keletázsiai birtokainak védelmét és biztonságát szervezik meg.

Csütörtökön megkezdődnek a singapuri tanácskozások

London, jun. 21. **Singapurban csütörtökön megkezdődnek a közös francia-angol vezérkari megbeszélések, amelyek pontjai a következők:**

1. A francia hajók részére Singapurban létesitendő javitóműhely felállitása;

2. A francia és angol hadianyag Singapurban való őrzése háboru esetén.

— Lindenberger János apostoli kormányzó hetvenötéves. Debrecenből jelentik: Dr. Lindberger János apostoli kormányzó csütörtökön tölti be életének 75. évét. Ebből az alkalomból Debrecen katolikus társadalma meleg szeretettel veszi körül kiváló főpásztorát, akit az ország minden részéből sokan keresték fel szerencsekivánataikkal.

— A Magyar Képzőművészek Egyesületének közgyülése. A Magyar Képzőművészek Egyesülete szerdán tartotta ez évi rendes közgyülését a Fészek Klubban. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről dr. *Jalsoviczky Károly* államtitkár, vitéz dr. *Haász Aladár* min. osztályfőnök és dr. *Say Géza* osztálytanácsos jelentek meg a közgyülésen, amely a következő két évre elnökké *Szabó Béla Leó* festőművészt, főtitkárrá *Králik László* épitőművészt, titkárrá *Pap Domokos* festőművészt, pénztárossá *Horváth Béla* szobrászművészt, ellenőrré *Pankotai Farkas Béla* szobrászművészt választotta meg. Ünnepélyes keretek között adták át a *Műcsarnok* ez évi téli kiállitásán kitüntetett művészeknek az egyesület érmeit és dijait. *Gaál Ferenc* festőművésznek és *Münnich Aladár* épitőművésznek az egyesület aranyérmét. *Horváth József* festőművésznek és *Gregersen Hugó* épitőművésznek az aranyérem utáni kitüntető elismerést. Az egyesület Zala-érmét és diját ezuttal adták ki először. A Zala-érmet *Horváth Béla* szobrászművész és *Kássa Gábor* festőművész nyerték el. A Zala-dijat *Pap Domokos* festőművész kapta.

— Az Országos Erdészeti Egyesület szerdán Debrecenben nagygyülést tartott. Az elnöklő báró *Waldbott Kelemen* rámutatott arra, hogy a Felvidék visszacsatolásával megnagyobbodott erdőállományunk, ami lehetővé teszi, hogy az ország faszükségletét magunk fedezhessük. Délután a városháza közgyülési termében szakértekezlet volt, amelyen gróf *Forgách Balázs* nagybirtokos és *Ajtay Viktor* erdőtanácsos tartott előadást.

— Délutántól hajnalig tart az Ujságirónap műsora. Szakadatlan munkában van a julius 1-re, szombatra kitüzött Ujságirónap rendezősége, hogy az Angol Parki ünnepséget minél felejthetetlenebbé tegye a budapesti közönség számára. A nagyszabásu müsort ugy állitották össze, hogy gyermektől felnőttig, a klasszikus szinművészetet kedvelőktől a könnyü művészi szórakozások hiveiig mindenki megtalálja az Ujságirónapon a maga lelki fellendülését. Délután 4 órától hajnalig tart a gazdag program, amely gyermekelőadással kezdődik és éjféli kabaréval ér véget. Este 8 órától hajnalig egymást követik a művészi események. Egy pengőért ezer látnivalóban lesz része az Ujságirónap közönségének.

— Az uj telefonkönyv. A budapesti egységes hálózat (Budapest és környéke) 1939. évi betürendes távbeszélő névsorának szétosztását és árusitását a postahivatalok 1939 junius 22-én kezdik meg. Mivel a távbeszélő állomások egy részének kapcsolási száma 1939 junius 24-én este megváltozik és igy szükséges, hogy a számcsere idejéig az előfizetőknek mind a régi, mind az uj névsor rendelkezésükre álljon, ez alkalommal az előfizetők az 1938. évi névsort nem az 1939. évi névsor átvételekor, hanem legkésőbb szeptember 30-ig külön is beszolgáltathatják.

— Emlékezzünk . . .

Junius 22.

1915 *A katonás fegyelem és kötelességteljesités szép példáját adta Váczi Pál pécsi 8. huszárezredbeli huszár, aki 1914 szeptember 21-én, 9 hónappal azelőtt önhibáján kivül az oroszok fogságába került, majd megszökött a hadifogolytáborból, Lembergig jutott, ahol mint siketnéma utcaseprő hónapokon át keserves nélkülözések között tengette életét. Amikor azonban csapataink ezen a napon Lemberget visszafoglalták, azonnal jelentkezett és mindenáron azon volt, hogy csapatához mihamarabb visszakerüljön és bajtársai oldalán ujból harcolhasson az oroszok ellen.*

1918 *Pompás vállalkozó szellemre mutató és vakmerőséggel határos fegyverténytet hajtott végre ezen a napon Vida István nagyszebeni 23. honvéd gyalogezredbeli népfelkelő őrvezető. Mint egy tábori őrs parancsnoka, felismerte, hogy az ezreddel szembenálló angoloknak körülbelül 100 főnyi osztaga nyilvánvalóan későbbi támadás szándékával, meghuzódott az előterep egyik közeli mélyedésében. Nyomban elhatározta, hogy rajtaüt az angolokon. Ezért tábori őrsével átkuszott a felállitási helyet biztositó drótakadályok résein, majd sziklától sziklához bujva, óvatosan megközelitette az angolokat, akiken azután közvetlen közelből hatalmas tüzeléssel rajtaütött és pillanatok alatt széjjelugrasztotta őket. E vállalkozása után tüstént visszasietett a tábori őrs helyére. Amikor később az angolok azzal akarták az őket ért csorbát kiköszörülni, hogy több oldalról erős járőrökkel megtámadták a tábori őrsöt, Vida őrvezető kézigránáttal, majd hősi kézitusával vitézül védte a tábori őrs fedezékeit addig, amig a harcizaj hallatára egy szakasznyi erősités jött, amely kimentette szorult helyzetéből. Vida őrvezetőnek ezt a kiválóan bátor és eredményes magatartását az arany vitézségi éremmel jutalmazták.*

— Megegyezés a szegedi jutagyári sztrájkban. Szegedről jelentik: Az angol-magyar jutagyár 350 munkásának munkamegszüntetése megegyezéssel véget ért. A megegyezést az iparügyi minisztérium részéről Szakváry Emil miniszteri osztályfőnök közvetitette. A visszaható hatályu béremelés átlagban huszszázalékos többletet jelent a munkásoknak.

Kissé késik az időjavulás

A szerdai napra várt időjavulás a keleti légáramlás erőteljes kifejlődésére volt alapozva, azonban egészen váratlanul délről igen meleg, páradus levegő tört észak felé és szembe találta magát az ugyancsak igen meleg, de páraszegény szárazföldi levegővel. Ez a küzdelem országszerte ujra esőzésre és zivatarokra vezetett. Most már második hete, hogy csaknem mindennap esik az eső. Szerdán délután Budapesten 21, Békéscsabán 20, Kékestetőn 19, Egerben és Ógyallán 12 mm-es zivataros eső esett. A rendkivüli nagy fülledtség tovább tartott. A hőmérséklet alakulása pedig teljesen hasonló volt az előző napokéhoz. Egész Európában nem változott a hőmérséklet eloszlása és amig Londonban csak 20, Párisban és Münchenben 25, Rómában 26 fok volt, addig a sokkal északabbra fekvő Haparandában 25, Rigában 27 és Stockholmban 30 fokot mértek. Most azonban megindul majd a nagy hőmérsékleti rendellenességek kiegyenlitődése.

A fent emlitett váratlan fordulat időjárásunk csütörtöki alakulását teljesen bizonytalanná teszi. Mindamellett azonban bizakodással ktekinthetünk a jövő fejlődése felé, mert ez a rosszabodás valószinüleg gyorsan átvonuló lesz és akkor a hét végére mégis szárazabb időt kapunk. A melegedés azonban minden esetben még fokozódni fog.

Budapesten junius 21-én reggel a legalacsonyabb hőmérséklet 16 (normális 14), délben a legerősebb felmelegedés 27 (normális 24) fok volt. (Előző nap 16 és 27 fok volt.) **(Z. A.)**

*

A *Meteorológiai Intézet* jelenti: Budapesten este kilenc órakor a hőmérséklet 19 fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 758 mm, alig változik. Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt szél. Több helyen eső, zivatar. A hőmérséklet nem változik lényegesen.

*

Vizállás. *Duna:* Passau—Linz és Budapest—Paks között apad, máshol árad, Paksig közepes, lejjebb magas vizállásu. Bécs 170, Pozsony 335, Komárom 433, Budapest 391, Paks 394, Baja 434, Mohács 463. *Rába:* Szentgotthárd —1. *Dráva:* Barcs 157, Drávaszabolcs 248, Eszék 378. *Száva:* Brod 692. *Tisza:* Tokaj és Csongrád között apad, máshol árad, alacsony vizállásu. Aknaszlatina 78, Tiszaujlak —24, Vásárosnamény —52, Tokaj 52, Tiszafüred 88, Szolnok 110, Csongrád 89, Szeged 172. *Szamos:* Csenger —5. *Körös:* Körösszakáll 60, Békés 86, Gyoma 130. *Maros:* Makó 34. *Balaton:* Siófok 84. *Velencei tó:* Agárd 41.

Egy igazi férfi

Walesben meghalt egy vén halász, — olvasom angol lapokban —, aki olyan derék ember volt, hogy temetésén ott volt egész faluja, sőt az egész környék, mert hát az öregapó világéletében a józanság és mértékletesség valóságos megtestesülése és mint ilyen, köztiszteletben álló egyéniség vala. Nyolcvan évet élt — nyugodjék békében, legalább olyan békében, aminő nyugalmas az élete volt, mert az öreg halász arról volt nevezetes, hogy soha egy csöpp szeszt nem ivott, soha egy pipadohányt el nem szivott és soha nem nyiratkozott, borotválkozott . . . Az olvasó, aki eddig netán nem értette volna, mi az, ami különösebben emlitésreméltóvá teszi a józanságnak ezt a mintaképét, itt igen helyesen tapint rá a lényegre, amikor kitalálja, hogy a vén halászban nem annyira a szesztől és dohánytól való tartózkodás hősét ünnepelhetjük, mi férfiak, hanem annak az irigylésreméltó hősiességnek példáját, amellyel egy életen át ellene tudott szegülni a hajnyirás és borotválkozás kényszerének. Nincs a világon férfi, aki a kitartásnak, jellemszilárdságnak és akaraterőnek ezt az egyedülálló esetét ne méltányolná és — titokban — ne irigyelné. Mert ne higyjék a hölgyek, hogy akaraterő ahhoz kell, hogy az ember megborotválkozzék, — akaraterő ahhoz kell, hogy az ember ne borotválkozzék meg, amikor muszáj volna, hogy a hajnyirás idegtépő műtétéről ne is szóljunk. Mi, társadalmi életet élő, közönséges földi halandók már azt is nagyszerü lázadásnak, diadalittas sztrájknak érezzük, ha egyszer-másszor sikerül leküzdenünk a mindennapos kényszert és csak azért sem borotválkozunk meg, holott tudjuk, hogy ez közérzetünket is frissiti, küllemünket is javitja és az embereknek rólunk való véleményét is kedvezően befolyásolja. Mármost, képzeljük el, micsoda tökéletes férfi az olyan, aki ezt a lázadást, ezt a sztrájkot egész életén át birja, dacolva közérzettel, hiusággal és fütyülve az emberek véleményére. Szeszt nem inni, nem dohányozni, — gyerekjáték. De nem borotválkozni, nem nyiratkozni, ennek minden következményeivel: büszke férfimunka. Megértem, hogy az öreg walesi halász temetésén ott volt az egész falu és a környék. De azt is megérteném, ha az egész faluból és a környékből csak a férfiak lettek volna ott, . . . egyike a legnagyobb áldozatoknak, amit a férfi a nőért hozhat, hogy rendszeresen leül a borbély székébe . . . (—thy)

— Drozdy Győző fegyelmi feljelentést tett a nagykanizsai választási biztos ellen. A Magyar Tudósító jelenti: *Drozdy Győző*, akinek ajánlásait a nagykanizsai választókerületben *Haám Ernő* keszthelyi járásbirósági elnök, választási biztos formai okokból visszautasitotta, szerdán a pécsi itélőtáblánál fegyelmi feljelentést tett a választási biztos ellen.

— Halálozás. Özv. *Znamenák Sándorné* szül. ahai *Kósa Gizella*, Bars vármegye nyug. tisztifőügyészének özvegye e hó 15-én Aranyosmaróton meghalt.

Göttmann Boldizsár kercseligeti nyug. igazgató kántortanitó, életének 55-ik évében Budapesten elhunyt. Temetése Hercegfalván junius 20-án lesz a róm. kat. egyház szertartásai szerint.

Dr. *Lux Gusztáv* losonci városi főjegyző 49 éves korában meghalt. Junius 20-án temették el nagy részvét mellett.

Gyászistentisztelet. Zsolt Nándornak, a Zeneművészeti Főiskola volt tanárának lelkiüdvéért, halála évfordulóján, junius 24-én, reggel 9 órakor a Jézus Szive templomban (József-utca) requimet mondanak.

Novacsek Matild ny. polgári iskolai tanárnő 66 éves korában Kaposváron meghalt.

Dr. *Magi Kálmán* ny. városi főjegyző, földbirtokos, városi képviselő, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag, 69 éves korában Hajdubószörményben meghalt. Nagy részvéttel temették el.

Hunyadi-só gyors és enyhe,

Ezt használd, ha gyomrod renyhe

Hunyadi János természetes forrássó a 75 éve bevált keserüviz ujszerü párlata. Boritékja csak 16 fillér, ize sós — **nem keserü**

irka-firka

A háborus fegyverkezés során az egyes hadvezetőségek azt a kérdést is mérlegelés tárgyává teszik, hogy a modern háboruban mi a legmegfelelőbb napi tápláléka a tüzvonalban harcoló katonának. A világháboru tapasztalatai azt mutatták, hogy nagyon frissitően hat a katona kondiciójára, ha naponta egy kis bort kap. Egy svájci katonai szaklap beszámol arról, milyen jól bevált a bor a francia hadseregben a nagy háboru alatt. Eleinte nem kaptak bort a francia katonák, de vehettek maguknak a front mögött. 1914 őszén Dél-Franciaország 150.000 hektóliter bort küldött szeretetadományként a hadseregnek. Ez volt a bor főpróbája a fronton. A következő évben már egy negyedlitert kaptak a napi élelmezésben a katonák, ugyhogy a hadsereg évi borszükséglete egyszerre ötmillió hektóliterre ugrott föl. A borkereskedők hirtelenében nem tudták, hogyan teremtsék elő ezt a mennyiséget. A háboru végén már félliter volt a napi fejadag és minden bortermelőt köteleztek arra, hogy termésének legalább negyedét a kincstár rendelkezésére bocsássa. A szállitás és szétosztás nagy gondot okozott; rengeteg raktárról és megfelelő kiképzett személyzetről kellett gondoskodni. Cementciszternák épültek és villamos szivattyukkal fejtették le a bort hordókba. A vasut külön kocsikat épitett erre a célra. Franciaország és Algir termése általában elegendő volt a front borszükségletének fedezésére, csak 1916-ban kellett spanyol és portugál borokkal pótolni a gyenge termést. A bor a hadvezetőség tapasztalata szerint jelentékenyen fokozta a katonák ellenálló erejét, amit a francia hadsereg háborus teljesitményei igazoltak is.

Milyen legyen a reggeli üdvözlésünk? — veti fel a kérdést egy lipcsei iró, Horst Schrötter. Régesrégen bibliai idézettel köszöntötték az emberek a napot. Aztán a naptárak letéphető lapjain olvasható bölcs mondásokat és költői idézeteket rebegték el egymásnak. „Nemesség a férfi legszebb erénye." „Ki korán kel, aranyat lel." és hasonló közmondások voltak az első reggeli üdvözlő szavak. Aztán ez is divatjamult lett és jött az egyszerü és természetes „Jó reggelt". Muzsikális családoknál szokásban volt a dallal való köszöntés. A dallam változatos volt; a nap jelentőségéhez, várható eseményeihez alkalmazkodva más és más. Csak néhány ütem, amelyet elénekelt kiki a maga módján. Most ujabb köszöntőn törik a fejüket irók és tanférfiak. Azt mondják, valami oktató, nevelő köszöntőre van szükség, hogy az emberek legalább egy szép gondolattal induljanak neki a napi munkának, amely ugyis tele van harccal, gyülölködéssel, áskálódással. Az ifjuságra különösen nevelően hatna egy szerencsés gondolat, amellyel reggel ébred és amely igy kitörölhetetlenül belevésődne a lelkébe. A német iró azt ajánlja, hogy reggel a gyermek igy köszöntse szüleit: „Nem én, hanem ti..." Ha idegennel találkozik: „Nem én, hanem ön..." Ami azt jelenti, hogy nem én vagyok a fontos személy, hanem ti. Ne én kapjam először a reggelimet, lakjatok jól előbb ti. Nem nekem jár a legkényelmesebb hely az asztalnál, hanem nektek. Horst Schrötter szerint az ifjuság egész gondolkozását átformálná, ha első köszöntője ez a gondolat volna: Nem én vagyok a legfontosabb személy a világon. A kisérlettel máris szép eredményeket értek el. A gyermekek szerényebbek lettek s ha ez a hatás maradandó lesz, kevésbé fog diadalmaskodni bennük az önzés, nem igyekeznek többet és jobbat kivánni maguknak, mint amennyit valójában megérdemelnek.

— A Tábla is eltiltotta az EMKE-kávéházat az EMKE név használatától. Az Erdélyirészi Magyar Közművelődési Egyesület pert inditott az EMKE-kávéház és étterem ellen, amelyben kérte az EMKE-kávéháznak az EMKE név használatától való eltiltását. A törvényszék annakidején helyt adott felperes keresetének és *alperest az EMKE név használatától eltiltotta.* A Tábla *Verner-tanácsa most a törvényszék itéletét helybenhagyta.* A perben a Kuria mondja ki a végső szót.

— **Radványi Kastélyszálló** — napi penzió 12 pengő. Bővebbet: 181—233, 381—106 alatt, vagy Sátoraljaujhely Pf. 50.

Élelmiszerárak kicsinyben

Marhahus: rostélyos, felsál 160—260, leveshusok (tarja, csontos oldalas, szegye) 120—200 fillér kg-ként. Borjuhus: comb (szeletelve) 260—340, vesés 180—280 fillér kg. Juhhus: hátulja 136—180, eleje 120—150 fillér kg. Sertéshus: karaj (hosszu, rövid) 220—270, tarja, comb, lapocka 180—208, oldalas 128—164, szalonna, zsirnak való 136—148, háj 148—160, zsir 148—160 fillér kg. Élő baromfi: tyuk 200—350, csirke 100—260 fillér drb-ként. Tisztitott baromfi: tyuk kg. 150—200, csirke 220—360, hizott lud 140—200, hizott ruca 140—190. Tojás: tea 10 drb-ig 8—9, 11 drb-tól 140—150, főző és apró 6—7.5, 11 drb-tól kg. 130—140 fill. Halak: ponty élő nagyság szerint 120—240, jegelt és nem élő 100—180. Tej és tejtermékek: teljes tej 30, tejfel 110—120, tejföl 320—340, teavaj édes tejszinből (tömb) 320—340, pasztörözött (tömb) 360—370, tehénturó sovány 50—80. Kenyér: fehér kg. 42—46, félfehér 34—38, félbarna 32—36, barna 20—22. Szárazfőzelék: lencse kg. 44—96, borsó 36—56, fehér bab aprószemü 36—52. Zöldségfélék: uj burgonya 10—18, vöröshagyma makói 24—26, fejeskáposzta hazai 8—16, kelkáposzta 12—22, savanyukáposzta 18—20, kalarábé zöldjével 2—6, sóska kg. 22—36, paraj 36—50, zöldbab 30—36, fejessaláta 3—10, zöldborsó 16—32, uborka 36—60, főzőtök 8—16, Málna 70—120, meggy 30—96, cseresznye 20—80, egres 20—60, szamóca kerti nemesitett 20—80, ribizli 28—40.

— **Székszorulásoknál és az ezekkel járó felfuvódásnál, légzési zavarnál, szivdobogásnál, szédülésnél és fülzugásnál** a belek működését egy-két pohár természetes **„Ferenc József"** keserüviz csakhamar elrendezi, a gyomoremésztést előmozditja, a vérkeringést felfrissiti s tiszta fejet és nyugodt alvást teremt. Kérdezze meg orvosát!

— **Magyar Elekné halála.** Magyar Elek irótársunknak, a Magyarország volt felelős szerkesztőjének felesége, néhány napi sulyos szenvedés után szerdán hajnalban elhunyt. A megboldogult Tisza Kálmán kora legtisztább emlékü alakjának, *Visy Imre* országgyülési képviselőnek, a *Nemzet* felelős szerkesztőjének s a *Hirlapirók Nyugdijintézete* megalapitójának volt leánya. Édesatyját, akit határt nem ismerő munkaszeretete döntött korai sirjába, mint hatéves gyermek vesztette el. A minden eszményiért fogékony lélek, amelyet szüleitől örökölt s a boldogság, amelyet házaséletében megtalált, gazdaggá és széppé tette életét. Irodalmilag is működött: *Visy Miklós* néven angolból forditott legjobb magyarsággal néhány becses munkát. Magyarék a mult hét péntekjén vacsorára látták vendégül egy-két barátjukat Bors-utcai otthonukban. A háziasszonyon semmi jele sem látszott fáradságnak, még kevésbé betegségnek. A vendégek távozta után Magyar Elekné, mint rendesen, felolvasott urának. Mindketten szeretettel csüggtek a magyar mult emlékein s ezért egy kedves régi olvasmányukat, Jókai: Lőcsei Fehér Aszszonyát vették elő s ezzel egy bensőséges félórát töltötték el. Magyar Elekné azután fejfájásról, majd minél hevesebb rosszullétről panaszkodott. Aggódó férje elhivta házi orvosukat, dr. *Torday Árpád* egyetemi tanárt, aki agyvérzést állapitott meg s a beteget haladéktalanul a Szent István-kórházba szállittatta. Sajnos, a leggondosabb ápolással sem tudták megmenteni: anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna negyednapra meghalt. A megboldogultat férjén kivül siratják fiai: *Magyar Bálint*, a m. kir. Operaház tisztviselője és *Magyar Pál*, az Estlapok belső munkatársa, továbbá a *Visy, Magyar, Siklóssy* és *Lakatos* családok tagjai. A megboldogultat a kerepesi temetőben levő családi sirhelyen helyezik örök nyugalomra, édesatyja, Visy Imre mellé. Hült tetemeinek beszentelése a római katolikus egyház szertartása szerint pénteken, e hó 23-án lesz a temető halottasházában, lelkiüdvéért az engesztelő szentmise áldozatot hétfőn, 26-án, reggel 9 órakor mutatják be a városmajori római katolikus plébániatemplomban.

— **A román parlamenti ujságirók egyenruhája.** Bukarestből jelentik: A szenátus háznagyi hivatala elrendelte, hogy az ujságirók a szenátus folyosóin csak az elnök engedélyével és a nemzeti ujjászületés frontja egyenruhájában jelenhetnek meg.

— **A villám tüzet okozott a Magyar Petroleumipar r.-t. gyártelepén.** Szerdán délután néhány perccel három óra után a villám becsapott a Magyar Petroleumipar r. t. Kén-utcai gyártelepének egyik gépházába és meggyujtotta a kőolajlepároló bódét. Mivel a gyártelep rendkivül tüzveszélyes, az ötméteres bódé meggyulladásáról nyomban értesitették a tüzőrséget. A tüzesethez dr. *Kiss Lajos* tüzoltófőparancsnok vezetésével a központi, valamint a IV., V., VIII., IX. kerületi őrségek vonultak ki és megfeszitett munkával sikerült a tüz továbbterjedését meggátolni, az ötméteres bódé azonban teljesen leégett. A villámcsapásnak egy sebesültje is van. *Kovács László* napszámost ugyanis a légnyomás ugy a földhöz vágta, hogy a mentők agyrázkódással és zuzott sebekkel szállitották a Rókus-kórházba.

SZINHÁZ ÉS ZENE

Per a Szinpadi Szerzők Egyesülete és a Belvárosi Szinház között

Történt-e januárban üzletátruházás?

Dr. *Spolarch Lajos* járásbiró tárgyalótermében szerdán a *Magyar Szinpadi Szerzők Egyesületének* 2516 pengős jogdijperét tárgyalták *Patkós György*, az átszervezett *Belvárosi Szinház* igazgatója és a *Belvárosi Szinházüzem kft.*, a szinház korábbi vállalkozója ellen. A tárgyaláson, amely délben 12 órakor kezdődött, a felek jogi képviselői jelentek meg, a felperes részéről dr. *Beleznai László*, *Patkós György* képviseletében pedig dr. *Bodor György* ügyvéd.

A *Magyar Szinpadi Szerzők Egyesülete* keresetében előadta, hogy ez év január 19-éig a Belvárosi Szinházat a kft. bérelte, hogy január 19-én Patkós Györgynek adja át. Patkós azután ugyanazon a helyen, változatlan berendezésekkel folytatta az üzemet és a műsoron lévő „Örökké" cimü darabot ugyanazokkal a szinészekkel, diszletekkel és jelmezekkel tovább játszotta. A darab szerzői jogát annakidején a kft., illetve annak ügyvezetője, dr. *Herrmann Richárd* szerezte meg és Patkós ezen a jogon játszotta tovább a darabot, anélkül azonban, hogy a felperes egyesülettel megállapodott volna. A kereset szerint igy kétségtelen az üzletátruházás esete. A kereset ezután részletezi a kereseti követelést.

A kereseti követelés ellen *Patkós György* terjedelmes védekezést terjesztett elő. Azt mondta bevezetőben, hogy az ő szempontjából közömbös, fennáll-e a kereseti követelés, mert ha fenn is áll, csak a kft.-vel szemben érvényesithető. A továbbiakban tagadta, hogy bármivel is tartoznék, mert az ő esetében a korábbi vállalkozó tartozásaiért is kötelezettséget jelentő üzletátruházás nem történt. Ezután igy folytatja:

— Ebben a perben történik az első birói állásfoglalás arról, az üzletátruházás fogalma alá vonhatók-e azok az uj szinházi, filmművészeti, sajtó- és kiadó, valamint általában mindazok a művészeti vállalkozások, amelyek az ugynevezett zsidótörvény következtében a régi vállalkozások szerepét átveszik. Ismeretes, hogy a zsidótörvény a szinházi vállalkozások átszervezésének határidejét 1939. junius 30-ban szabta meg. Egyetlen esetben, a Belvárosi Szinház esetében ez az átruházás már korábban megtörtént. A szinház ugyanis januárban pénzügyi nehézségek közé került és az előtt a kényszerhelyzet előtt állott, hogy a törvényben engedett határidő előtt majdnem hat hónappal beszüntette előadásait. Dr. Herrmann Richárd ezért a szinművészet érdekeinek védelmére alakult Szinművészeti és Filmművészeti Kamara rendelkezésére bocsátotta a szinházat, *mert a szinház bezárása ellenkezett volna a közérdekkel.* A kamara engem bizott meg, hogy a szinházévad végéig a szinház helyiségében előadásokat rendezzek. Hiányzik tehát az üzletátruházás formája, de hiányzanak azok a motivumok is, amelyek az üzletátruházással együtt járnak. Ez a vállalkozás tudniillik nem lehet számunkra nyereséges. Számolnom kellett továbbá azzal is, hogy a szinház üzembentartása nem jelent többé üzleti hasznot, hanem ellenkezően pénzügyi áldozattal jár. *Ezt az áldozatot a köz érdekében és a szinházi alkalmazottak kenyeréért vállalnom kellett.* Az eltelt idő egyébként igazolta is ezt a feltevésemet, annak ellenére, hogy a *Földindulás* cimü darabnak egészen rendkivüli erkölcsi és közönségsikere volt. *Ez a darab kihozta a szinháznak a mai viszonyok között kihozható legnagyobb teljesitményét és a szinház mégis ráfizetéssel dolgozik.*

A védekezésében előterjesztett állitások igazolására kérte *Kiss Ferenc* kamarai elnök, *Cselle Lajos* főtitkár, vitéz *Gallay Béla* ügyész, továbbá *Mihályffy Béla* főrendező tanukénti kihallgatását.

Erre a védekezésre a *Magyar Szinpadi Szerzők Egyesülete* ugyancsak irásban válaszolt. Megállapitotta, hogy az üzletátruházás kétségtelenül fennforog, mert tagadhatatlan, hogy Patkós György sem az egyesülettel, sem a szerzővel, Éri Halász Imrével nem állapodott meg, hanem játszotta a darabot január 19-ike után is február 2-ig. Ezután igy folytatja:

— Helyre kell igazitanunk az alperesnek azt az állitását, hogy a zsidótörvény a régi szinházi vállalkozásokat másoknak átadni rendelte volna. A második zsidótörvény csak május első napjaiban lépett életbe, az üzletátruházás pedig január 19-én történt. Egyébként a Vigszinház, a Magyar Szinház és az Andrássy Szinház nagyobbrészt zsidótőkések birtokában ma is folytatja előadásait, tehát semmi kényszeritő körülmény nem okolta meg, hogy éppen a Belvárosi Szinház adja át üzemét oly módon, hogy a szerzőket, akiknek szellemi terméke nélkül bajos volt előadásokat tartani, jól megérdemelt jogdijaiktól megfossza. *Nem lehet vitás, hogy miként az Orvosi Kamara nem tarthat fenn szanatóriumokat és a Mérnöki Kamara nem vállalhat épitkezéseket, a Szinész Kamara sem tarthat fenn üzemeket.* De ha mégis megteszi, rá is épp ugy érvényesek a törvények, mint más földi halandóra. A szinház kulturális feladatai mellett mégis csak üzleti vállalkozás. Érdekes volna megtudni, hogy csak a haszon legyen az enyém, a behajthatatlan követelés a jóhiszemü hitelezőké. A budapesti szinházi vállalkozások vagy részvénytársaságok, vagy kft.-ék tehát kifejezetten kereskedelmi vállalatok. Ha tehát kft.-től üzemet veszek át, nyilvánvalóan üzleti átruházás esetével állok szemben. Jogelődje adó-, MABI-, vizdij, világitási és egyéb közüzemi tartozásai tekintetében halasztást és részletfizetési kedvezményt kapott Patkós György, fizetnie azonban kell. Nem világos-e már ebből is a jogutódlás?

A bíróság elrendelte a bizonyitást. A tanuk nem jöttek el a tárgyalásra és a felek ügyvédjei uj tárgyalási határnap kitüzését kérték a bíróságtól azzal, hogy Szinművészeti Kamara vezető személyiségeinek és tagjainak előbb felmentést kell kapniok a hivatali titoktartás alól, mielőtt tanuvallomást tehetnek. A bíróság helytadott a kérelemnek, elnapolta a tárgyalást.

* **Szinésznövendékek vizsgaelőadása.** A *Zeneművészeti Főiskola* kamaratermében szerdán este *Rózsahegyi Kálmán* iskolájának növendékei léptek a közönség elé és pedig — mint azt maga a kitünő művész üdvözlő beszédében erősen hangsulyozta — ez alkalommal először. A növendékek tisztán, szépen beszélnek, ügyesen mozognak, játékukban közvetlenségre, természetességre törekesznek. A jövő megmutatja, kit hova vezet tehetsége és az iskola helyes irányitása. Figyelmet keltett *Olasz János*, aki különben már Zilahy Lajos *Süt a nap* cimü filmjében is jelét adta hivatottságának, ösztehetségének. *Görbe János*, *Kecskeméthy Zoltán*, *Mérey Loránd* nevét jegyeztük még meg magunknak. A nők közül *Pusztai Aranka*, *Besskó Lujza*, *Zádor Vilma*, *Gáncs Gabriella* érdemelték ki teljes joggal a tapsokat. A hosszura nyult vizsgaelőadás és a szereplők nagy száma nem engedi meg, hogy valamennyi növendékről megemlékezzünk. Most csak annyit: akiket nem soroltunk fel, azok is derekasan megállták helyüket. Ennyit vigasztalásul és biztatásul. *(—rdy.)*

Szabó Béla Leó

* **Kiadták a képzőművészek egyesületének díjait.** A Műcsarnok tavaszi kiállításán szereplő művészek közül a képzőművészek egyesületének díját Maugsch Gyula, a Zala-díjat Kóbor G. Elek szobrászművész nyerte. A Zala-éremmel Szabó Béla Leó és Aradi Edvi Illés festőművészeket tüntették ki, míg az egyesület bronzérmét Müller Ágota és Kubass Árpád festőművészek, továbbá Halmágyi István szobrászművész kapták.

Új Magyarság

1942. máj. 20

Beato Angelico freskói, melyek az elpusztított Oltáriszentség-kápolnában voltak és szép az eredeti esztergomi bazilika, melyből ma már emlék is csak hírmondónak maradt. Nézetünk szerint, ha Kant érdeknélkül való tetszés-elméletétől ez a megfogalmazás távol áll is, hiszen e szélesebb vonalozásában az alkotó és a műélvező lélek törvényszerűsége jut kifejezésre, nem áll távol minden tudományos esztétika ősforrásától, Aristotelestől. Poetikájában ugyanis nemcsak a művészetről és a tragédiáról szól, vannak megjegyzései a művészet tárgyáról, a szépről is. Szerinte a szép a szimmetriában és a világosságban van s mivel a művészet célja a hiánypótlás és a gyönyörködtetés, szükségtelen, hogy a szép valóságosan is megjelenjék, hiszen a szép legtökéletesebb megnyilvánulása a matematikában van. A szép így az általános tényezője.

Ha a művészetnek és a szépnek ilyenfajta meghatározását vesszük figyelembe a folytonosság esztétikai elvének magyarázatát ebben az örök törvényszerűségekkel rendelkező vágyban ismerhetjük fel. A szépség vágya ugyanis kivétel nélkül minden ember lelkében szunnyad, az érzéki megnyilvánulás törekvése azonban függvén az egyéni képességektől és a körülményektől, tehát a művészi összetevőktől, természetesen minden emberben más és más. Az egészen alacsony értéksíkon álló ember szépségvágya a moziban, vagy ha szerelmes, néhány ihletett szóban jut kifejezésre, a torz költői lélek a műélvező, az alkotó tehetségekkel elküldött ember pedig a művész.

Ám, ha ez a vágy örök, a művészetben érzéki megnyilvánulásainak is vannak állandó törvényszerűségei. Az alkotó szellem korlátok közé van vonva.

SZABÓ BÉLA LEÓ: RAINPRECHT ALFONZ
A Műcsarnok téli tárlatáról

Képzőművészet
1932. 33. l.

Szabó Béla Leó

A „poeta non fit, sed nascitur" szép mondata csak részben igazság, mert a művész nemcsak születik, hanem lesz is, különben a nép annyi művészi hajlandóságú gyermeke felfedeztetés, hosszas tanulmány, tehát minden előzmény nélkül is kitörne és „eget kérne magának". A műalkotás épen olyan függvénye a művészi beállítottságnak, a tehetségnek, mint a művészi összetevőknek, melyeknek része csupán a születési adottság.

Rendszerezve a művészi összetevőket, azok kétfélék: 1. belsők a hozott tehetségek; 2. külsők az időpont, a környezet, a faj, az iskola, tanulmányutak, a művész életfolyamata, közönség, stb. Nem részletezhetjük ezeket az összetevőket, mert hiszen mindegyike külön hosszas meggondolást igényel, csupán törvényünk szempontjából említettük.

Ilyenformán a folytonosság esztétikai elvét minden művészi összetevő alátámasztja. A művész elküldetése ugyanis, hogy szépségvágyát műalkotásban éltesse, korlátozott, mert korlátozott maga az alkotó szellem, mert azok a képességek, amelyekkel születik, öröklöttek a szülőktől, ősszülőktől s mindössze benne összpontosultak. Ez azt jelenti, hogy bármilyen meghökkentően újak is a művész öröklött adottságai, sohasem lehetnek olyan újak, hogy a kultúra egész folyamatát új és homlokegyenest ellentétes mederbe sodorják, épen, mivel öröklöttek. Ehhez a tényhez járulnak a külső művészi összetevők, amelyek épen immanens voltuknál fogva minden vonalon a szerves fejlődés elősegítői.

Fadrusz János tanulmányait Tilgnernél kezdi, majd mikor tudatára ébred ellentétes adottságainak, Hellmerhez megy, aki fejlődésére komoly hatással van. Hellmer — Bécs szemüvegén nézve — kora meglehetősen hű kifejezője. Fadrusz így az ő művészetéből kiindulva ezen az úton egy lépést tett előre. A gótikát majdnem a legújabb időig Sujet apát próbálkozásának tudták be, amely tudvalevőleg eleivel kizárólag hasznossági célzatú volt. A St. Denis apátság temploma még híven mutatja azt a félve megtett lépést a két nagy történelmi stílus, a román és a csúcsíves között.

A legutolsó, közös nevezőre hozható művészet a Rousseau és Szinyei Merse impresszionizmusa (ha ugyan helyes ez az elnevezés, mert minden művészet impresszionista) Courbet, Munkácsy és Leibl realizmusában találja gyökerét és nagyon lehet, hogy a szintézisbe még nem vonható, most folyó művészet az impresszionizmusból a szerves fejlődés eredménye.

BASILIDES SÁNDOR: TÉL

Az alkotó tehát tanul, iskolába jár, mégpedig az előző stílus képviselőinek az iskolájába jár. A tanulmányra ugyanis szüksége van, épen mivel a szellem korlátozott és kifejlesztésre, egyben a technikai készség elsajátítására is szorul. Így a fiúk nemzedéke az apák nemzedékétől tanul s bármilyen elhatárolt is valamely művészi egyéniség, az iskolának nyoma marad s ez csak előidézi a folytonosságot.

Természetesen ez a folytonosság arányban van a belső művészi összetevő, tehát az egyéni képesség fokával. Innen van az, hogy az úgynevezett vidéki művészet annyira összegezője több művészi stílusnak. Érdekes példája ennek Bretagne jellegzetes templomművészete.

Szabó Béla Leó: Majorossy Géza

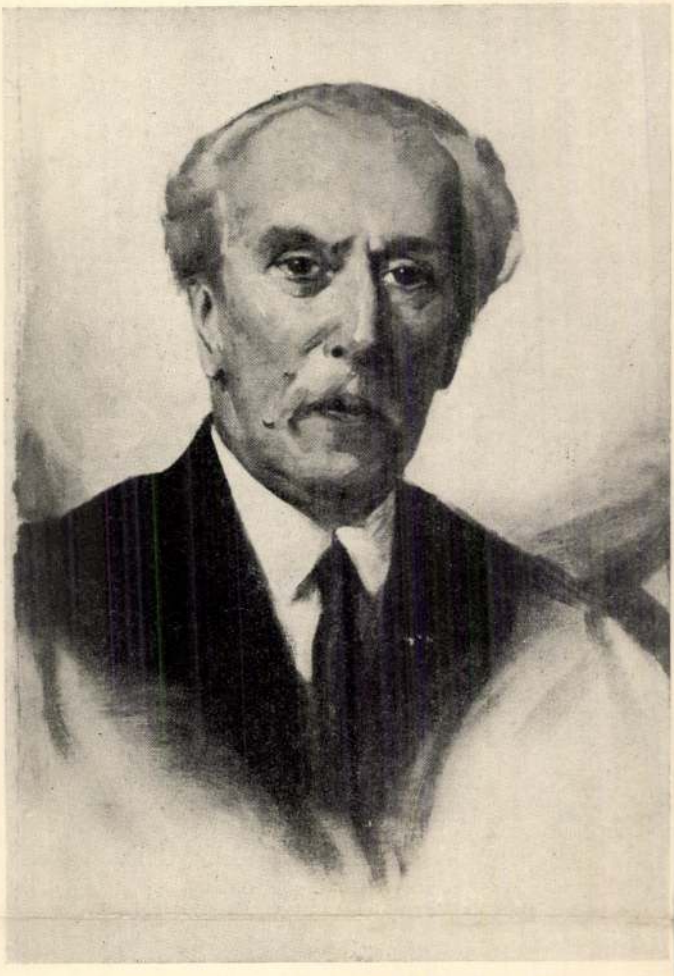
A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatán az Egyesület ezüst érmét nyerte.

Foto Filmiroda

Az V. terem anyagában úgyszólván teljesen egyenlő értékeket találunk. *Juszko* Piroska, *Aradi Edvi* Illés, *Vitéz* Mátyás, *Laszgallner* Oszkár csendélet vagy interieurjei, Királyfalvi *Kraft* Károly, *Kiss Farkas* Imre, *Wagner* Andor, *Kiss* Kálmán, *Halasi Horváth* István, *Gaál* Ferenc, *Dietrich* Adolf, *Rónai* Kázmér tájszemlélete ugyanazt az orthogenális irányt követi, aminthogy problémamentes *Soós* Elemérné, *Bachó* István, *Müller* Ágosta, vagy *Nemes* György szobrász portrémunkája is. Még a genre teóriában is rokonságot tartanak. *Kézdi Kovács* László, *Krusnyák* Károly, *Kampis* János, *Gergely* Imre és *Viski* János.

A VI. terem fogadta magába *László Fülöp* Elek *Magdolnáját*, amelyet az angollá lett magyar festőművész a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozott s *László* Fülöp igen jó társaságban van *Michalovits* Miklós, *Sárkány* Gyula, *Czencz* János, *Mérő* István, *Nadler* Róbert, *Bosznai* István, *Komáromi Katz* Endre, *Szabó* Dezső, *Romek* Árpád. *Boruth* Andor, *Spányik* Kornél és, akit legelsőnek kellett volna említeni, *Karlovszky* Bertalan együttesben. Ezekhez úgyszólván egyvonalba helyezzük a szobrászokat is, akik itt kaptak helyet.

Képzőművészet
1935. 7. f.

Szokoi Villibald: Bánffy Miklós gróf

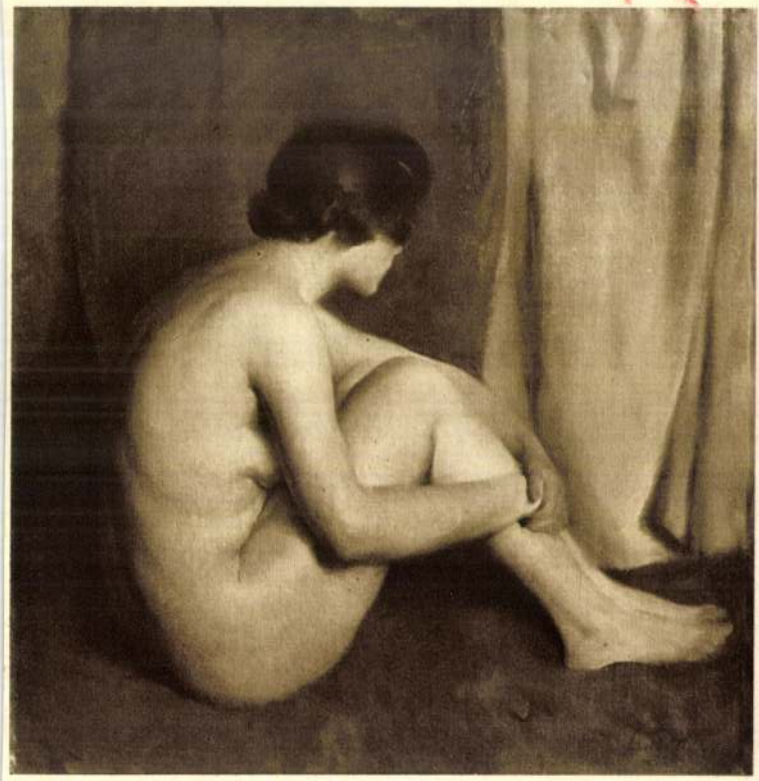
A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubileális Tárlatáról

Foto Zachariás

Pásztor János, *Hisz* Géza, *Sóváry* János, *Cserhalmy* Jenő, *Morzó* Ede, *Damko* József, *Farkas* Béla szinte erős kollekció ebbe a kis terembe, amely így egyike a kiállítás legérdekesebb, legválasztékosabb termeinek. A teljességhez tartozik mindenesetre *Kézdi Kovács* László, *Horváth* József, *Kümmerle* Pál, *Veress* Zoltán, *Kukán* Géza, *Stein* János, *Gábor* Móric és *Márton* Ferenc műveinek megemlítése, amely többet jelent, mint dícséretet, hiszen a terem művészi összhangban van.

Kitünően válogatták össze a VII. terem anyagát. amely friss és lendületes munkákat mutat. Ide került *Fried* Pál két délafrikai képe, melyek az imprisszivítás átélésének már érett kifejezései, szinte újra komponálásai. Ez a két kép a kiállítás érdekessége. Elsődleges érzésű tájimpressziókat kapunk *Runbay* Istvántól, Mészárosné *Kisfaludy* Máriától, *Dorogi* Imrétől, *Telek* Antaltól, *Sárdy* Brutustól, *Radnay* Miklóstól, ezeknél tovább jut, mert kompozicióba emeli az impressziót, *Istoko-*

Szabó Béla Leó K

SZABÓ BÉLA LEÓ: ÜLŐ AKT

Kmtais. 1932.-febr-márc.

Kiáll

KRUSNYÁK KÁROLY: ANYA GYERMEKÉVEL

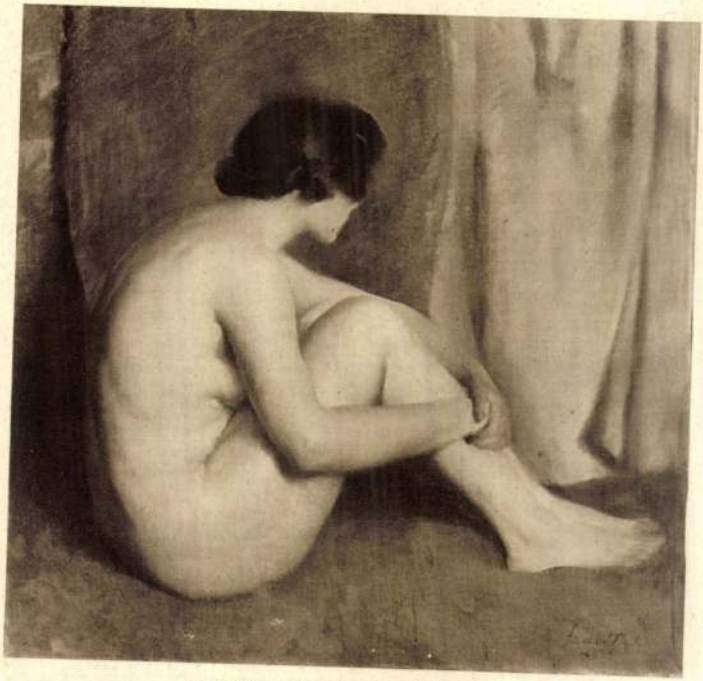
Szabó Béla Leó: Giergl Kálmán

KM Tais 1941. nov.
archéjokkal. Sk.

Kontuly Béla: dr. Vargha Imre

Szabó Béla Leó V

SZABÓ BÉLA LEÓ: ÜLŐ AKT

Műcsarnok 1930/31 pub. Szabó.

KRIVÁTSY SZÜTS GYÖRGY: A ZÖLD FOTELBEN

SZABÓ BÓDIS Erzsébet *129, 133, 159*
Zsobok, 1923. május 12.
IA Képz. Főisk. Kvár, textiles
(1986 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

Szabó Csimbalmos Kálmán

A felhők alja itt-ott már meghasadt s a badányi erdő felett a vihar tépni kezdte a felhőket.

— Gúnyoltad a szelet, erdő? Hóba fojtalak, hóba!

*

S reggel a malom eleje nem volt elseperve, mint máskor.

Mátyás csak most ébredezett. A hó nagy fehérségétől kivilágosodott a szoba, de ki is hült. Hamar tüzet rakott, kiseperte és jó volt arra gondolni, hogy a szoba padlásán a rejtekhelyen szárad már a vidrabőr. Az új búvóhelyről nem tud senki. Meglátni nem lehet és ki gondolna arra, hogy a deszkákat csak el kell tolni és három ember is elbújhatik odafent.

Kinyitotta az ablakokat és a hűvös, tiszta reggel bezúdult a szobába. A holló odareppent az ablakdeszkára és korrogva nézte a havas világot.

— Csodálkozol, Miska — bizony egy éjjel több nem is eshetett volna.

A holló megtörölte nagy csőrét az új hóban és visszareppent az ágy végére, mert Mátyás becsukta az ablakot s a kis szoba otthonos lett egyszerre a tűz pattogásától.

A malomajtót alig lehetett kinyitni, annyi havat hordott oda a szél és Mátyás elkezdte az utat kilapátolni. Először a zsilipek felé, aztán a házhoz. Sietni kellett, mert hideg volt a lapátnyél nagyon és csizmái se voltak még egészen szárazak.

Amikor felért a ház elé, Tallós akkor jött ki az istállóból.

— Kevesebb is elég lett volna ebből a hóból...

— Aztán ilyen hirtelen — állt meg Mátyás — az este még alig pihézett.

— Majd gyere be egy pohár pálinkára.

— Köszönöm.

Még eltakarította az utat az istállóig, aztán a lapátot a falhoz támasztotta, leverte csizmájáról a havat és bement a konyhába.

— Lakodalomra való idő ez — mondta vidáman Ilona s amint tett-vett a konyhában, tisztaság és otthon volt körülötte.

— ... az a szép, amikor szánon viszik a menyasszonyt.

Tallós megtöltötte a poharakat.

— Na, igyál. Ma — azt hiszem — nem igen tolakodnak az őrölnivalóval.

— Ha az urasági fogatok utat törnének.

— Nem hiszem. Azok most fát hordanak az erdészlakáshoz. Sáfár mondta, hogy külön erdészt tartanak ezután. Eddig megnőttek a fák anélkül is.

— A mi vizünket nem zavarja.

— Fene tudja — mondta Tallós s a bajuszát törülgette — minél kevesebben vagyunk az erdőn, annál jobb. Sok ember, sok szem, sok beszéd. Különben Killányból jön. Majd Miklósék megmondják, miféle ember.

Mátyás egy kicsit elgondolkozott. Talán beleakadékoskodik az ő vadászatába is... De itt van Sáfár, igaz beteges, de az uraság azért hallgat rá. Nézte csizmáit és tünődött, megmondja-e Tallósnak a vidrát. Ha megmondja, azt is meg kell mondani, hol a bőr. Inkább hallgatott .Az az ő titka és csak Panninak mutatja meg, ha hazajön.

És összeszorította száját, hogy ki ne bökje a vidralövést. Tallós uram úgy látszik elfeledte a multkori öszekoccanást, de Ilona keze is benne lehetett a dologban. A levegő megenyhült közöttük, de a beszéd mögött köd volt még s a feszültség nem mult el.

Akkor éjjel hiába leselkedett Mátyás. Már hajnal kezdett derengeni, amikor hazafelé ballagott a nagy hóban és megállt, mert egy nyúl baktatott felé.

— Vagy a róka fogja meg, vagy én — és felemelte a puskát.

A nyúlbőr is felkerült a padlásra és reggel, amikor felment a házba, Ilona nagy örömmel szabdalta szét a nyulat.

— Csakhogy megjött az eszed — mondta —, másként élhettünk volna már eddig is. Nem mondom én, hogy minden nap hús legyen az asztalon... de hébe-hóba elkel.

Tallós akkor jött be az udvarról.

— Hoztam egy nyulat — mondta Mátyás

— Nyulat?

— Azt.

— Hát csak vigyázz. Nem olyan nagy dolog, de azért vigyázz. Az uraság a feleségét se félti úgy, mint a vadjait... Paprikásan csináld meg, Ilona. Sok tejföllel... Aztán Sáfár előtt nem kell beszélni róla.

A malom csak néha ment, mert az utak többnyire járhatatlanok voltak. Nappal egy kicsit kitisztult, de az éjtszakák sokszor hoztak havat s utat törni senkinek se volt kedve.

Az erdőben mindenütt övig ért a hó és nagy volt a csend. A szálasok üresek lettek, a szarvasok és őzek mind a fenyvesbe húzódtak, mert a fenyves nem engedte be a szelet s ahol nagyon sűrű volt, még a hó is fennmaradt az ágakon.

A varjak mind a faluba mentek. Komoran üldögéltek az istállók ormán és lecsaptak néha a trágya telepekre, mert ott melegebb volt és mindig akadt valami sovány falat, ami már senkinek sem kellett.

Amikor a délután estébe kezdett hajlani, felkerekedtek, s mint a fekete forgószél, károgva kerengtek a falu felett.

— Havat jeleznek — mondták az emberek — megint havat.

A varjak aztán sudarazva a kastélykert nagy jegenyéire szálltak, összehúzták magukat és várták az éjtszakát.

A fiatalabbak türelmetlenül felkárogtak még néha és követelték az öregebbektől, hogy más vidékre vezessék őket, de az öregek tudták, hogy a tél mindenütt tél és másutt se fáznak vagy éheznek kevesebbet.

— Aludjatok — mondták. — Nem tart már sokáig. Nem érzitek, hogy valahonnét már elindult az enyhülés?

A fiatalok megborzolták kicsit tollukat és most már ők is érezték, hogy a bőrükhöz férkőzött levegőben sok a pára. A szél délire fordult.

A hold későn kelt már fel és erősen megfogyatkozott. A hó puha csusszanással leesett a fákról s a patáknak megint megnőtt a hangja.

— Olvad — mondta magában Mátyás és megcsóválta fejét, mert karácsony előtt volt még az idő s ilyenkor nem jó az olvadás. Őrölni való kevés van s a megduzzadt patakkal alig lehet bírni.

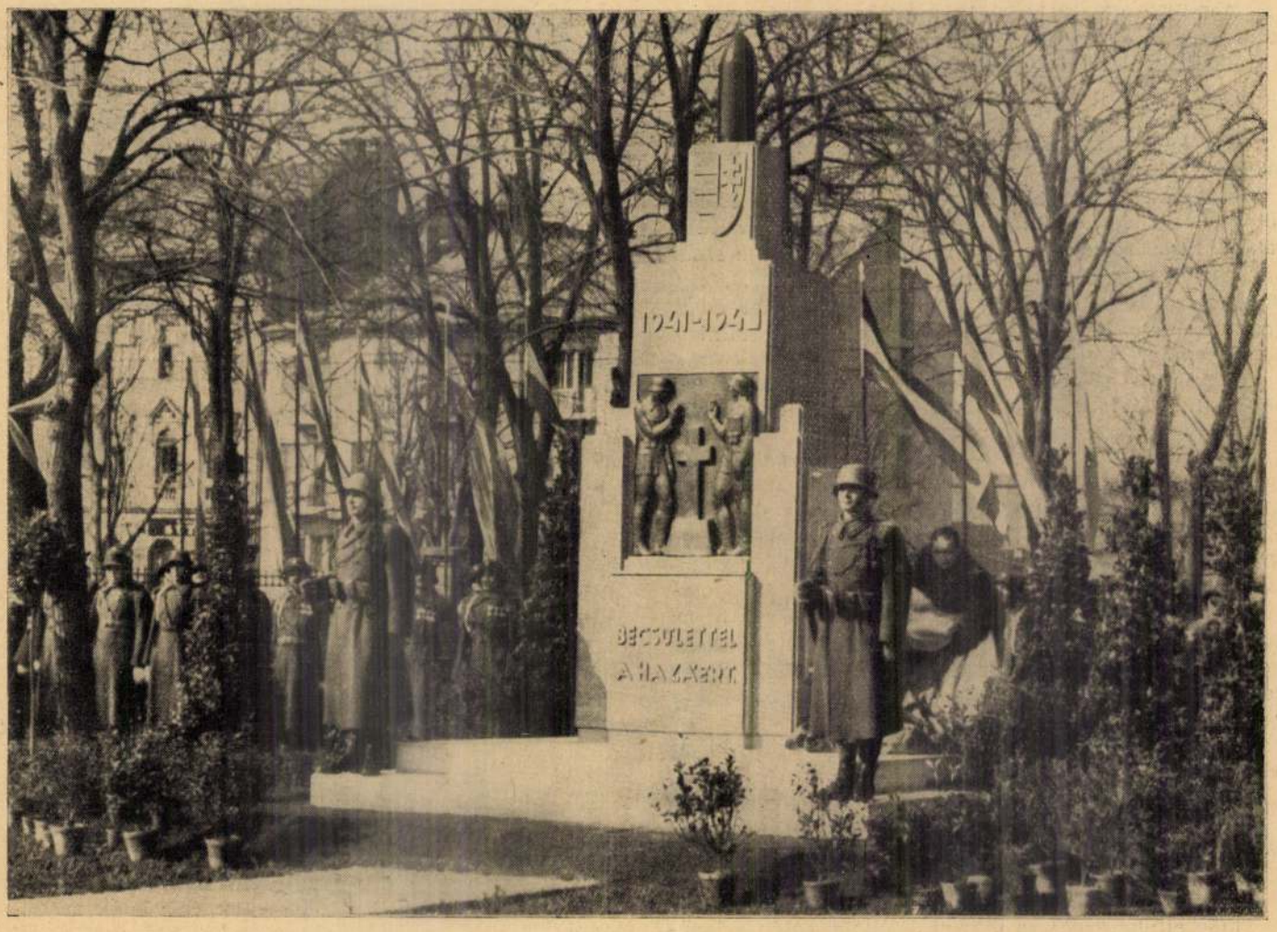
Szerencse még a déli szél. Lágy simogatással koptatja a havat, olvasztja s a párákat felkapja a levegőbe.

Mátyás ezen az éjtszakán se maradt otthon. A padláson már nyúlbőrök és két rókabőr is szárad a vidrabőr mellett. A napok eljárnak, múlik a tél s a bőrök csak addig jók, amíg hóban fekszik a nyúl és hidegben vörösödik a róka gereznája.

A holdnak akkora udvara van, hogy a fél eget karikába fogja, de világítani már keveset tud. Mátyás csak bolyong a parton, leskelődik, de olyan kihalt az erdő, mintha szélen, nádon, fákon kívül semmi se lenne benne.

Nem is tudja, miért jött el, de már megszokta az éjszakai világot. Ha otthonmaradt, aludni nem tudott, mert Panni jutott mindjárt eszébe és olyan kínzó vágy fogta el utána, vagy olyan szomorú tehetetlenséget érzett, hogy felugrott és kiszaladt az erdőre.

Tallóssal csak megvoltak. Ilona egyengette az utat köztük, de a régi hang elveszett közülük. Mátyásban benne reszketett a tavaszvárás s az elhatározás, hogy

Az új világháború első hősi emlékművét Virágvasárnap avatták fel a budapesti Andrássy-laktanyában. Az emlékművet az 1. gépvontatású könnyű tüzérosztály állította és Szabó-Czimbalmos Kálmán tüzérzászlós tervezte

Hajnal Badányban

— Regény —

Copyright by Singer és Wolfner

Irta: **Fekete István**

15. folytatás

A patakparton egy menyét surrant végig. Gyorsan csúszott, mint a gyík és az egyik kis bokor mellett eltűnt. A víz halkan loccsant. Mátyás arra gondolt, hogy a menyét beleesett az árokba. Tud-e úszni? — kérdezte magában — mert menyétet vízben nem látott még, amikor — azon a helyen, ahol a menyét eltűnt — valami gömbölyűség mozdult meg.

Mátyás nem tudta még, hogy mi, de kézbe vette a puskát. Olyan, mint a vidra feje — gondolta — de lőni még nem mert, mert kicsi volt a cél s az is mozgott. Mátyás előtt káprázott a hó és már kételkedett szemében, amikor egész hosszúságában kimászott a partra egy nagy vidra.

Valamit tartott a szájában, de ezzel Mátyás már nem törődött. Idegei megfeszültek, mint az ijj, keze kicsit reszketett, aztán kilobbant a lövés a puskából.

A vidra feldobta magát a levegőbe és nagy loccsanással beleesett a vízbe. Mátyás kiugrott a bokor alól és rohant a patakhoz. Nem törődött vele, hogy hideg, hasig gázolt a vízbe s a puskával kilökte a vidrát a partra.

Amikor már nem mozgott, csak akkor nyúlt hozzá és megsimogatta bársonyos bundáját.

— Tíz forint — mondta magában — vagy talán húsz is.

Összekötötte a vidra lábait, puskájára akasztotta és elindult hazafelé.

Szép volt — gondolta — és mégegyszer visszanézett a nádas felé. A vadászat nagy izgalma még benne reszketett, de már arra gondolt, hogy majd egyszer elmeséli ezt Panninak.

És holnap megint kijön.

Csizmájában szortyogva lotyogott a viz. De nem volt hideg, pedig újra feltámadt a szél és füstölve hordta a havat az éjtszakában. Csak az erdőnél torpant meg. A fák fekete kerítésként álltak eléje s a szél elejtette a havat mérgében.

— Túl akarok menni rajtatok...

— Eredj!

— Viszem a havat s ha meglassudok, elejtem.

— Az a te dolgod.

— Álljatok félre!

A fák keserűen nevettek.

— Nem elég nekünk a tél, még ez a bolond szél is! A tavalyi is kelekótya volt, de ez tisztára bolond. Hogy álljunk félre! Rángassuk ki a gyökerünket a földből. Haljunk meg, mert ő menni akar. Hát eredj! Csak jó messzire!

A szél acsarkodva rohant közéjük, rázta az erdőt, de mire a közepére ért, már alig szuszogott

— Pihenj kicsit, Szelecske — mondták gúnyosan a fák — aztán ha megnősz, gyere majd vissza. Más legényekkel is birkóztunk mi már...

A szél kitántorgott az erdőből és magasra reppent, hogy jön-e segítség? Messze valahol zúgott az ég alja és súlyos hófelhők alatt nyögött a vihar.

Nyögött, de hozta.

Új Idők 1942. 15-17

Koreni (70): Szabó Benke Róbert fotós, színházcsináló, ruhatervező polihisztor nosztalgikus kiállítása egy, a jó nyolcvanas évek undergroundját idéző szórakozóhelyen, március 6-ig. H. Narancs
(Lumen Galéria, Kuplung, Bp. VII., Király utca 46.) 2005. II. 17. 53

SZABÓ BENKE RÓBERT

Szeretettel meghívjuk

gróf Szabó Benke Róbert
Nyugalmunk Tengere
La Mer de notre Tranquillité
fotóbemutatójára

megnyitó: szept. 26-án 18h
nyitva: 26-án 18-20h-ig

Mű-Terem Kiállító
VII. ker. Dohány u. 16-18,
az udvarban

SZABÓ CSAPÓ *Márton*, festő, l. *Csapó M.*

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

biakban. — Ezt a gondolatot, ezt az igazságot hirdette a KIOSz-ban is annakidején, mint vármegyénk főispánja. Hirdette olyan korban, amikor egy makacs, elbizakodott, gőgös és cinikus világ a liberalizmus kacsalábon forgó aranyvárából mutatott függőt minden becsületes magyar fajvédő harcos felé.

— A KIOSz határozati javaslata a keresztény jobboldali szervezetek egyik legelsejének zászlaját hajtja meg, a harcos, sokszor viharokban tépdesett, de ma diadalmas zászlót a régi kipróbált fajvédő előtt. Olyan tény ez, amelynek jelentősége rendkívüli.

Bose indiai nacionalista vezér halálhíre

Sangháj, március 30. *(NST)* A *Reuter*-iroda azt a hírt terjesztette Indiában, hogy *Subhas Chandra Bose*, az indiai nacionalistákkal Tokió felé tartó repülőgéppel együtt *lezuhant* s a szerencsétlenség alkalmával életét vesztette. New-Delhiből származó angol jelentések szerint ez a körülmény arra indította Gandhit, hogy részvéttáviratot intézzen Bose anyjához.

A cáfolat

Bangkok, március 30. *(Német TI)* A delhi rádiónak arról a híréről, hogy Bose a japán partvidék felett repülőgépszerencsétlenség áldozata lett, megjegyzik bangkoki indus körökben, mi sem természetesebb, mint hogy az angolok Bose halálhírét szeretnék hallani. Ugyanakkor, amidőn a delhi rádióban ezt a hírt beolvasták, *Bose* titkos rádióállomásán keresztül *éppen beszédet mondott* és e ténnyel meghazudtolta az angol hírverést. *(MTI)*

Hétfől és keddi rádióműsor

HÉTFŐ:

BUDAPEST I.: 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 Tánczene. 18.00 Beszélgetés Paul Laven német rádióriporterrel. 18.20 Horváth József énekel. 18.45 Japán eddigi területszerzései a világháborúban. 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. 19.20 Magyar ének — magyar lélek. 19.50 A százötvenéves Rossini. 20.10 Rossini-hangverseny. 21.40 Hírek. 22.10 Magyar nóták. 22.35 Szalonzene. 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. 23.25 Konzert-fúvószenekar. 24.00 Hírek. 0.15 Üzen az otthon.

BUDAPEST II.: 18.15 Német nyelvoktatás. 18.40 A József nádor 2. honvédgyalogezred zenekara. 19.35 Keresedi Kiss Márton és Takáts Gyula verseiből. 20.00 Hírek. 20.10 Dunai út a gőzhajózás őskorában. 20.35 Szórakoztató zene.

KEDD:

BUDAPEST I.: Ébresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene. 10.00 Hírek. 10.15 A Kassai Rádió műsorából. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 11.20 Bizet: Az arlesi lány, 1. szvit. 11.40 Divattudósítás. 12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz. 12.10 Munkásanyák öröme. Cigányzene. 12.40 Hírek. 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. 13.30 Honvédeink üzennek. 14.00 Szalonzene. 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés. 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 15.20 Weixelgärtner Egon zongorázik. 15.45 Egy régi magyar diák Páviában. 15.55 Három tánc a Háromszögletű kalap c. balettből. 16.10 Gyermekdélután. 16.45 Időjelzés, hírek. 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 Beszkárt-zenekar. 17.50 Boldog Margit Veszprémben. 18.10 Magyar Női Vonósnégyes. 18.30 Hogyan készül a szobor? 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. 19.20 Halászélet a téli Tiszán. 19.50 Rádiózenekar. 20.50 Magyar tűzi a magyar kardért. 21.20 A szövetséges nemzetek indulóiból. 21.40 Hírek. 22.10 Tánczene. 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. 23.25 Cigányzene. 24.00 Hírek. 0.15 Üzen az otthon.

BUDAPEST II.: 17.30 Ruszin hallgatóinknak. 18.00 Olasz nyelvoktatás. 18.30 Mezőgazdasági félóra. 19.00 Cigányzene. 20.00 Hírek. 20.10 Úgetőversenyeredmények. 20.20 Szemtanu voltam hatszáz évig a pesti Dunaparton. 20.50 A közönség kedvelt lemezei.

KASSA: 6.40—9.00 Budapest I. 9.00 I. rész: Olasz szerenádok II. rész: Tánczene. 10.00 Budapest I. 10.15 A 21. honvédgyalogezred zenekarának műsora. 11.10 Budapest I. 11.40 Hírek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés. 12.00—15.30 Budapest I 15.20 Husvéti népszokások a Garam völgyében. 15.30 Tánczene. 16.10—18.30 Budapest I. 18.30 Budapest II. 19.00-tól Budapest I.

Rayon-képviseletek felállítása! Budapesten és környékén

Tetszésszerinti félnapos elfoglaltsággal havi 150 fix és legalább ugyanannyi részesedéssel kereszténynek számító, saját lakásán elvégzendő, üzleti érzéket igénylő, diszpozicióképes tevékenységre ajánlkozzék »Megbízhatóság — Pénzkezelésre« jeligére a kiadóba.

A Kormányzóhelyettes Ur felavatta a mostani háború első hősi emlékművét

Az 1. honvéd gépvontatású könnyű tüzérosztály résztvett a délvidéki hadjáratban és a Szovjet ellen folytatott hadjáratokban. Az osztály, parancsnokának kezdeményezésére bajtársi áldozatkészségből hősi emlékművet emelt elesett két tisztje és 22 legénységi állományú hősi halottja emlékére. *Szabó-Czimbalmos* Kálmán tüzérszázados tervezte az emlékművet, amelyet tegnap lepleztek le a hungáriaúti *Gróf Andrássy-laktanyában.* Ugyanakkor felszentelték a tüzérosztály új csapatzászlóját, amelyet az *Országos Nőképző Egyesület Veress Pálné leánygimnáziuma* adományozott. Az ünnepségen sok katonai és polgári előkelőség vett részt.

Kilenc óra után érkezett az ünnepségre vitéz nagybányai *Horthy* István kormányzóhelyettes. A csapatzászló felszentelési ünnepségén a zászlóanya dr. *Haitsch* Ilona gimnáziumi igazgatónő mondott beszédet. A Kormányzóhelyettes Úr a Kormányzó Úr szalagjával díszítette fel a zászlót.

A zászlóavatási ünnep után a hősi emlékmű leleplezése következett. A Kormányzóhelyettes Úr a következő beszéddel avatta fel a mostani háború első hősi emlékművét:

— Mélyen megindulva állok ez emlékmű előtt, mely a legelső ebben a hazában azoknak sorában, amelyek a most folyó nagy háborúban elesett hőseinknek nevét lesznek hivatva megörökíteni. Huszonnégy név van rajta: a magyar királyi 1. honvéd gépvontatású tüzérosztály délvidéki és oroszországi harcainak hősi halottai.

— Hősöknek nevei, kik *a hazai földért, az otthon nyugalmáért adozták a legdrágábbat, életüket és vérüket.* Fájdalmasan büszke bajtársi érzéssel, mélységes tisztelettel hajlok meg az ő emlékük előtt.

— Bajtársak! Úgy érzem, hogy ez az emlékmű kapocs őközöttük és miközöttünk. Közöttük, akik életüket adták a hazáért és közöttünk, kik most ismét harcok előtt állunk.

— Tegyünk ezért új fogadalmat itt, az ő emlékművük előtt. Fogadjuk meg, hogy *dicső példájukhoz méltóak leszünk* és hogy az új harcot hőseinkhez hasonlóan fogjuk mi is állani.

— Hittel és bizalommal eltelve nézek a jövő harcai, nemzetünknek e sorsdöntő küzdelme elé s a bajtársi szeretet és együttérzés által emelt ez emlékműnek leleplezésére az engedélyt megadom.

A felavatás után az ünnepség legmeghatóbb része következett. A Kormányzóhelyettes Ur a hősi halottak megjelent hozzátartozóihoz lépett és átadta nekik a Kormányzó Ur Őfőméltósága által adományozott hadikitüntetéseket, majd elhelyezte a Kormányzó Ur Őfőméltósága koszorúját az emlékművön. Az ünnepséget díszmenet zárta be.

A fővárosi sakk-csapatbajnokság utolsóelőtti fordulója

Vasárnap bonyolították le a budapesti sakk-csapatbajnokság utolsóelőtti fordulóját, amelynek eredményei a következők:

Az I. osztályban: Postatisztviselők—Budai Sakkozó Társaság 6:6, Zugló—Budai Törekvés 8½:3½, Hangya—Gázművek 6:6, Budai Sakk Egylet—Magyar Munkás Sakk Kör 7:5, Terézváros—Pesti Hírlap 6½:5½, Szávay—EKA 8:4. *Pontállás: Budai Sakk Egylet* 78½, Postások, Terézváros 68½, Pesti Hirlap 77½, BST 64½, MMSK 62, Zugló 59½, Hangya 55, Szávay 54, Gázművek 49½, EKA 47, Budai Törekvés 45½.

A II. osztály eredményei: Kinizsi—Pestszenterzsébet 9½:2½, Kőbányai Törekvés—Városmajor 6:6, Abonyi—Rákospalota 10:2, Beszkárt—Tungsram 9½:2½. A Gránit—Csepel mérkőzés *elmaradt.* A II. osztályban *vezet a Kinizsi 80½ ponttal,* utána következik a Csepel 68½ ponttal (egy mérkőzése függ), Városmajor 65½, Pestszenterzsébet 64½, Kőbányai Törekvés 64.

A III. osztály eredményei: Magyar Úszó Egylet—Csepel II. 9½:2½, Fegyvergyár—Testvériség 7½:4½, Húsiparosok—Rákosszentmihály 7½:4½, Magyar Pamut—Pestszentlőrinc 8:4, Magyar Munkás Sakkör II.—Chinoin gyár 7:5. Ebben az osztályban vezet a Chinoin 81½ ponttal, következik a MMSK II. 79 és a Pamutipar 77 ponttal.

A IV. osztály eredményei: Magyar Munkás Sakk Kör III.—MÁV Visszhang 10:2, MÁVAG—Tatabánya 7:5, Terézváros II.—Honvéd Tiszthelyettesek 6.5:5.5, Abonyi II.—MOVE Sashegy 8:4. Vezet a Tatabánya 73 ponttal (egyszer szabad volt), utána következik a Terézváros 73 és a MÁVAG 69 ponttal.

Az utolsó fordulót az összes csapatok együttesen, nagy sakkünnepség keretében játsszák április 12-én. Ezt a hatalmas sakk-manifesztációt a Weiss Manfréd-gyár szociális és kulturális osztálya rendezi az új sporttelep kultúrtermében.

*

A napokban fejeződött be a magyar főiskolai hallgatók országos bajnoki sakkversenye, amelyen 18 főiskolás vett részt. *A bajnoki címet dr. Vargha István nyerte el 13½ ponttal, Pál, Tury* és *Drobnits* 10½ pontot ért el.

Komjáthy Andort hívták meg lelkésznek a miskolci reformátusok

Miskolc, március 30. A miskolci református presbiterium úgy határozott, hogy a Farkas István püspök halálával megüresedett miskolci lelkészi állást nem szavazás, hanem meghívás útján tölti be. A persbiterium javaslata alapján dr. *Komjáthy* Andor ózdi lelkipásztort hívják meg *Farkas* István örökébe. *(MTI)*

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága, felügyelőbizottsága és alkalmazottai mély fájdalommal és őszinte megilletődéssel jelentik, hogy az intézet érdemekben gazdag volt elnöke

Weiss Fülöp

a Magyar Érdemrend nagykeresztjének tulajdonosa, a Felsőház tagja, stb., stb.,

1942 március 28-án váratlanul eltávozott az élők sorából.

A megboldogult több mint fél évszázaddal ezelőtt lépett intézetünk kötelékébe. Rendkívüli tehetsége, kivételes munkakészsége és ritka előrelátása hivatottá tették arra, hogy már fiatalon az intézet vezetői közé emelkedjék, majd 1913-tól 1921-ig mint a bank alelnöke, 1921-től 1938-ig mint elnöke, az intézet legfelsőbb irányítását végezte.

Elhúnyt volt elnökünk, aki 1938 óta mint igazgatóságunk tagja, továbbra is az intézet szolgálatába állította kivételes bankári képességeit és bölcs tanácsaival bankunk további fejlődését előmozdította, az ország határain túl is általánosan elismert tekintélynek örvendett.

Elévülhetetlen érdemei szorosan összeforrasztják nemes egyéniségét intézetünkkel.

Emlékét soha el nem múló kegyelettel és szeretetteljes hálával fogjuk megőrizni.

Budapest, 1942 március 28.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

BALLON
lóden-, raglán- és esőkabát
MÁRTON és SZÁSZ
Gróf Teleki Pál (Bálvány)-utca 3.

Húsvéti nyakkendővásár
ERDŐS-NÉL
Rákóczi-út 8. Erzsébet-körút 15.
Teréz-körút 20. Király-utca 40.
(Saját nyakkendőselyem-szövőgyár)

FIGYELEM! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívion. **Schulz,** Népszínház-u. 21. Tel.: 140-667

Leszármazási okmányok
(nemcsak nemességi) beszerzése ügyében forduljon
HERALDIKA NEMESSÉGI
irodához. IV., Gr. Károlyi-u. 14. T.: 361-199, 184-644

E L B E O
harisnya
HEYEK
Petőfi Sándor-utca 17

Sikkes női kalapot **POLGÁR**-tól
VII., Wesselényi-u. **55.** VI., Teréz-körút **18.**

Használt férfi- és női **ruhákért**
EGYENRUHÁKÉRT, szőnyegért, cipőkért
legtöbbet fizetek. **FREUND,** Dobozi-utca 27. szám. Telefon: **349-860** Hívásra jövök

GYORSÍRÁS-
gépírástanítás.
KŐSZEGI L. GYORSÍRÓISKOLA.
V., Ferenc József-tér 5—6. Telefon: 188-005.
(Gresham-palota) Eng. szám 1688/1941—42.

LEGTÖBBET FIZETEK
bútor, irodaberendezésért pénzszekrény, szőnyeg, ruha, cipő és háztartási dolgokért. Zsadányi, Szigetvári-utca 4. Telefonhívó 133-577 Vidékre is.

EZÜSTRÓKÁT
bolerót, kabátkát, olcsón: Pletenik szűcsnél, Erzsébet-körút 29, első emelet.

Használt ruhát zálogtárgyakat, hagyatékot és mindent magas áron vesz Nutovits, Népszínház-u. 26. T: **340-967.** Vidékre is megy.

Olcsó teherszállítás!
250 kg terhelésig óránként 2.40 pengő. Telefonáljon CENTRUMNAK 137—745, 149—842.

Elegánsan bútorozott UTCAI SZOBA
kertes villában úriembernek KIADÓ. Megtekinthető délelőttönként. Amerikai-út 40. II. em. 2.

Perzsaszőnyeget
magas áron veszek. SAGLAM ISMET, Gróf Zichy Jenő-utca 10. Tel.: 114-390.

Eladó földszintes ház
hátul emeletes, VIII. ker.-ben. Telefon: 382—429.

Bélyeggyüjteményt
komolyabb tartalommal, jó áron vennék csakis privát gyüjtőtől. **Tel. 422-777**
Irásbeli ajánlat »Gyüjtő« jeligére a kiadóba

TAVASZODIK

A legkeményebb télnek is itt a vége, hiába csinál a fagy, a ború, a sötétség utolsó, elkeseredett kísérleteket, mégis legyőzi őket az örök törvény: a tavaszodás. Így vagyunk a szellem és az eszmék történetében is, *megnyílt barázdák várják ma mindazt, ami tegnap még fagyos, konokul kemény talajra hullott.* A »Feszítsd meg!« után jön a Feltámadás.

1930 táján még gúny és gőgös lenézés fogadta azokat, akik a népi gondolatot hordozták. Nyugodalmas békeévek jártak, a lapok és folyóiratok hasábjain mennyi sillányság kapott bőséges és szabad teret, de a népi gondolatnak esztendőkig kellett várakoznia, míg megszólalhatott és akkor sem tudott önálló fórumokat teremteni, hanem itt-ott hangzott a szava, ahol ideiglenesen helyet szorítottak neki.

Indokolatlan félelemérzés szállott meg számos lelket. Azt hitték, hogy a népi gondolat előretörése árvíz lesz, mely mindent elsöpör. Félremagyarázták a népi gondolat hordozóinak csaknem minden szavát és olyan megállapításokért rendeztek hajtóvadászatot, melyek ma már igazán közhelyszámba mennek. Voltak, akik a legzavarosabb és leggyanusabb szándékokkal telített szélsőjobboldali »mozgalmak« fölött is szemet húnytak és a népi gondolat képviselői ellen fordították minden erejüket. Vajjon igazuk volt-e? A kérdésre a megtörtént események felelnek. Azóta sok zűrzavaros mozgalom próbálta felütni a fejét és megbontani az ország rendjét. Sok sandaszándékú »szövetkezés« támadt, számos mételyes elmélet próbálta belső meghasonlásba lökni a magyarságot. Újabban éppen a nyilaskeresztes párt kivált tagjai leplezik le napról-napra, hogy mi minden »folyt« a függönyözött ablakú szobákban. A népi gondolat képviselői azonban sohasem vállaltak közösséget a homályban és sötétben bujkáló társaságokkal, hanem nyiltan és szabadon beszéltek mindig, életük pedig nyitott könyv volt. Hitvallók voltak, nem pedig settenkedők. Egyenes úton jártak, nem pedig rejtett ösvények alamuszi kanyargóin. Ha akadt is közötük egy-két gyengén fércelt és az egyéni érvényesülés kamaszos lázától megbódult ember, döntő többségükre feltétlenül igazak megállapításaim. *A döntő többség mindig építeni akart és inkább önmaga hozott áldozatot, semhogy a tömegeket szörnyű következményekkel járó kalandba ugrassa.*

Azóta nagyot változott az idő. A népi gondolat, mely néhány esztendeje még a kevesecské volt, egyre diadalmasabban járja át a társadalmat. Akik tegnap még viszolyogtak tőle, ma már látják, hogy *a gondolat által új nemzet akar születni: szélesölelésű és minden jószándékú, dolgozó magyar embert befogadó.* Mint a mult század negyvenes éveiben, most ismét új magyar nemzeteszme van születőben és *az jellemzi ezt a nemzeteszmét, hogy elmélyül benne a közösségi gondolat és a magyarság időtlen jegyei, örök csillagai ragyognak fölötte.* A nép szociális igazáért folyik a harc és a nép lelkének előrenyomulásáért, mert ez a lélek mindennél különben őrzi és sugározza a magyarság igazi, örök emberi jegyeit.

Erről a gondolatról tartottam szombat este előadást Szabadkán és boldogan tapasztaltam, hogy eszméimet mennyire befogadta a közönség. A magyar irodalom társadalomábrázolásáról, közösségi eszményéről és az irodalomban jelentkező hivatástudatunkról beszéltem, *Kézai* Simont, *Bessenyei* Györgyöt, *Kölcsey* Ferencet és *Csokonai Vitéz* Mihályt idéztem. A közönség pedig bizonyságot tett, hogy elérkezett a magyar néphez és a magyar irodalom legmélyebb mondanivalóihoz.

A népi gondolat követelményeit csakis akkor tudjuk megvalósítani, ha társadalmunk minden értékes tagja magáévá teszi. Mindenkire szükségünk van, senkit sem nélkülözhetünk. A népi gondolat nagy céljait csakis magyarokkal, magyarok hitével és őszinte együttműködésével tudjuk diadalra vinni. Ezért örülünk annak, hogy a gondolat hódít és ma már hívei közé számíthatja a tegnapi kételkedőket. Ezért nyugtat meg minket az a kétségtelen tény, hogy illetékes tényezők közül is egyre többen látják igazunkat és elismerik építő szándékunkat. Az európai átalakulás és kebelében a magyar átalakulás műve immár megfellebbezhetetlen történelmi feladat. *Ennek a feladatnak legerősebb dandára a nép, csillaga pedig a mély magyar hagyomány.* Az igaz magyarok mindkettővel azonosságot vállalnak és éppen ezért nyugodtan várják a történelem viharait s a jövendő ítéletét.

Féja Géza

Könyvet minden magyar kézbe!

A húsvéti könyvpiac eseményei!

Új erdélyi regény!

IVÁNYI FERENC

A virrasztó

Bod Péternek, a reformáció és az erdélyi történelem egyik legszínesebb, legérdekesebb egyéniségének regényes életrajza.

Ára 8 pengő.

Új magyar tehetség!

MÁTYÁS FERENC

A falu küldöttje

A tehetséges lírikus első nagyszabású regénye. Őszinte vallomás a mai magyar falu életéről.

Ára 3.60 pengő.

Balassa Imre: **Itt élned, halnod kell!**

Vörösmarty Mihály életének regénye s egyben gazdag kultúrtörténete a multszázad irodalmi mozgalmainak. *Ára 4.80 pengő.*

Új külföldi regény!

„A Manderley-ház asszonya" szerzőjének új könyve

DAPHNE DU MAURIER

Nyugtalan évek

Gazdag meséjű, drámai feszültségű regény

Ára 6 pengő.

Új kiadásban ismét kaphatók!

HARSÁNYI ZSOLT

Whisky szódával

Két kötet 12 pengő, kötve 17 pengő.

SZENTMIHÁLYINÉ SZABÓ MÁRIA

Emberé a munka

Ára 7 pengő, kötve 9.50 pengő.

Istené az áldás

Ára 7 pengő, kötve 9.50 pengő.

Kaphatók minden könyvesboltban. Singer és Wolfner Irodalmi Intézet kiadása, Budapest.

A keresztény iparosok lelkesen ünnepelték Kállay Miklós miniszterelnököt

Nyiregyháza, március 30. A keresztény iparosok országos szövetségének választmánya a KIOSz nyiregyházai székházában népes ülésre ült össze. Az ülésen *Huray* János nagyhatású elnöki megnyitó beszéde után *Bertalan* Kálmán országgyűlési képviselő, a KIOSz díszelnöke nagy beszédben méltatta *Kállay* Miklós miniszterelnök elévülhetetlen érdemeit a fajvédő eszme diadalrajuttatása körül.

Rámutatott arra, hogy *Kállay Miklós hirdette a legelsők között Szabolcsban a fajvédő eszmét* és már húsz évvel ezelőtt az intranzigens keresztény nemzeti és szociális eszme győzelméért küzdött.

— Ő volt az, aki a fajvédő magyar politikai gondolatért egy olyan korban szállt síkra, amikor a liberális zsidó világ hatalmasságai uralkodtak a lelkeken. Ő volt az, akit származása, egész fiatalsága, gyermekkori évei, nagy őseire való emlékezése a kisemberek felemelésének gondolatára vezetett. A zsidó birtokok zár alá vételéről szóló rendelezéssel *Kállay* Miklós a fajvédő eszme egyik legelső harcosa a tettek mezejére lépve átviszi az eszmét a megvalósulás útjára. *Kállay Miklós biztos kézzel oldja meg a magyar kisemberek felemelésére irányuló problémákat. Kállay* Miklós, mint miniszterelnök már első tettével bebizonyította, hogy *a fajvédő eszme győzelmét hozta az ország népének.*

Bertalan Kálmán e nagyhatású szavak után határozati javaslatot terjesztett elő. A határozati javaslat hangoztatja, hogy hittel és határtalan bizalommal néznek a miniszterelnök működése elé.

— Ősi magyar vére, szülői házának puritánsága, tevékeny életének bőséges tapasztalatai s főleg Hazánk jövőjébe vetett törhetetlen hite felelősségteljes állásában a bölcs vezetést, országunk és népünk jólétét biztosítják — mondja a határozati javaslat. — Célkitűzései a nemzeti közösség nagy érdekeinek érvényesítését jelentik, melyeknek követése parancs mindenki számára.

— Hisszük és tudjuk, hogy mgfontoltsága, kemény keze s acélos akarata még a háborús időkben is a keresztény gondolat és szociális haladás töretlen irányú vonalvezetését, azok gyakorlati megvalósítását, ezáltal *Nemzetünk felemelkedését s magyar társadalmunk boldogulását jelenti* s ezért magyar testvéri szeretettel, hódoló tisztelettel s őszinte ragaszkodással büszkén teszünk hitet Nagyméltóságod mellett, életére, családjára, munkásságára s annak eredményeire Istennek bőséges áldását kívánva.

A határozati javaslatot az egybegyültek lelkes éljenzés és taps között egyhangúan elfogadták és elhatározták, hogy a javaslatot küldöttség adja majd át a miniszterelnöknek.

Szabolcs szíve

Az ülés alkalmából a *Nyírvidék-Szabolcsi Hirlap* »Szabolcs szíve« című vezércikkében többek között azt írja, hogy Szabolcs szíve dobbant meg a KIOSz határozati javaslatában, amelyben ez az intranzigens fajvédő egyesület büszke szeretettel köszönti díszelnökét, dr. *Kállay* Miklóst abból az alkalomból, hogy mint az ország miniszterelnöke a fajvédő gondolat szellemében tette meg első intézkedését, a zsidó birtokok azonnali záralávételét és kisajátítását.

— *Kállay* Miklós dr. nem most áll elsőízben a keresztény és szociális fajvédő gondolat mellé — írja a tovább-

Laval Párisban

Páris, március 30. Mint az AFIT hírszolgálati iroda értesül, Pierre *Laval* Chateldonból visszatérve, vasárnap *Párisba érkezett. (MTI)*

Csiangkaisek megszüntette a magángazdaságot

Sanghái, március 30. *(Német TI)* Csunkingi jelentés szerint a Csiangkaisek-kormány mozgósítási törvényt tett közzé, amelynek rendelkezései *teljesen megszüntetik a magángazdaságot*, eltekintve néhány teljesen jelentéktelen mellékipartól. A 32 szakaszból álló törvény hatálya *kiterjed a nyersanyagok és fogyasztási cikkek termelésében foglalkoztatott valamennyi emberre.*

A törvény felhatalmazza a kormányt a honvédelem szempontjából fontos bármilyen anyag lefoglalására, a termelési ágak munkájának szabályozására és az árak megállapítására. A kormánynak joga van a gyárakban, vállalatoknál, *sőt magánháztartásokban foglalkoztatott alkalmazottak számát meghatározni.* Tilos a munkabeszüntetés, munkáskizárás és minden más, a termelésre káros intézkedés. Ellenőrzés alá veszik az új tőkeelhelyezéseket, konszernek egyesülését, valamint az osztalékok megállapítását. *A kormány állapithatja meg a biztosítási dijakat, a házbéreket, valamint a javitási költségeket.* A törvény értelmében büntetéssel sujtják a kormány terveivel szembehelyezkedőket. *(MTI)*

A montenegrói hegyekben is üldözik a szabadcsapatokat

Belgrád, március 30. *(Bud. Tud.)* Szerb lapok jelentése szerint a tavasz beköszöntével most a montenegrói hegyekben is megélénkült a *büntetőtevékenység* a hegyekbe és erdőségekbe húzódott kommunista szabadcsapatosokkal szemben. Itt a büntetőexpedíciót olasz osztagok folytatják a jugoszláv hadsereg kommunista maradványaival szemben.

A lapjelentések hírül adják, hogy ezek a tisztító tevékenységek az olasz haderő részéről főként Montenegrónak Cetinje után következő nagyságú városkája, *Niksics közelében* folyik.

— **A SZOLNOKI KAPITÁNYSÁG** az elmult napokban öttagú vásári tolvajszövetkezetet tett ártalmatlanná. A dévaványai csendőrörs ebben az ügyben kihallgatásra idézte *Borsos* András 30 éves dévaványai napszámost. Borsos a kihallgatástól való félelmében *felakasztotta magá és meghalt.*

Hosszú tél után küldje el gyermekét a

MÁRTONHEGYI GYERMEKÜDÜLŐBE

Telefon: 166—663.

Továbbá

Szabó Lajos Máté

Szandai Sándor

Szendy István

Szigethy István

Szöllősy János

Szűcs Péter

Udvary Pál

Varga Nándor Lajos

Vörös Géza

Lajos

Alkotás Művészház

I. coop. kiáll.

1942. nov.

m.kir.minister 1911.augusztus28-án
r, állampénztárhoz intézett rende-
nása:

f.templom helyreállitási költségeire
er /:Háromezer:/ K-t engedélyezvén,
hogy ez összeget a Müemlékek Orsz.
alos nyugtájára elszámolás kötele-
i s tárcám fent megjelölt alnaplo-
l.-
gusztus 28. A minister rendeletéből:
.tanácsos.

IV. ÉVFOLYAM 72. SZÁM ÁRA 10 FILLÉR BUDAPEST, 1942 HÉTFŐ, MÁRCIUS 30

PEST

A bolgár csapatok zömét visszarendelték a török határról

71 hajó elvesztését ismeri be az USA

Az Atlanti-óceánon 1,300.000 tonna hajóteret süllyesztettek el a német tengeralattjárók

Thráciai szemleútra indult a török államfő

Bose indiai nacionalista vezér halálhírét terjeszti egy Reuter jelentés

Nagyszabású bekerítő csatává fejlődött a burmai japán előretörés Port Moresby leégett, 40 benszülött felkelő vezért kivégeztetett az ausztráliai főparancsnok — Új-Guineán vége felé közeledik a harc

Cripps ma rádióbeszédben ismerteti az Indiai Unio tervét

A német véderő főparancsokságának vasárnapi közlése beszámol arról, hogy a magyar csapatok

Kharkovtól keletre

erőteljesen előre törtek és helyi sikereket arattak. A Német TI szerint a *kercsi* félszigeten a bolsevisták újból megkezdték kilátástalan támadásaikat, a *Donec-medencében* is újból súlyos vérveszteséget szenvedett az ellenség.

A középső szakaszon *Gzsack*-tól északkeletre elvonuló arcvonalon szovjet támadásokat morzsoltak szét, amelyeket a bolsevisták *nyolcszor* ismételtek meg s amelyeket páncélosok is támogattak. Az *Ilmen*-tótól keletre és északkeletre, mint a jelentés mondja, az ellenség elkeseredett támadásainak elhárítása nagy próbára tette a német csapatokat a rendkívül kedvezőtlen időjárási és terepviszonyok miatt. A tüzérség biztos eredménnyel lőtte *Leningrád* és *Kronstadt* hadigyárait, hadiüzemeit és hadicélpontjait.

A német véderő főparancsnoksága jelenti azt is, hogy *Sztalinótól* 85 kilométernyire északkeletre vonuló arcvonalon vasárnapra virradóra erős tüzérségi előkészítés után a bolsevisták három oldalról átkaroló támadást kíséreltek meg egy előretolt német hegyivadászcsoport ellen. A német támaszpont legénysége a számra igen nagy fölényben lévő ellenséget *kemény közelharcban visszaverte.*

Ugyanakkor, amidőn a tengely csapatai sikeresen hárítják el a még mindig makacsul támadó bolsevista kísérletezéseket, rendkívül élénk a

légi tevékenység

mind a szovjet arcvonalon, mind Észak-Afrikában, továbbá Anglia, a Csatorna, a megszállt francia területek és Németország nyugati partvidékei felett. A német légi rajok meglepő támadásai alól a Szovjet mögöttes területein a megtámadott kocsioszlopok úgy igyekeztek menekülni, hogy az erdőségekbe vették be magukat, a német repülők azonban alacsonyra ereszkedtek és *szétszórták őket.* Nagyszabású légi ütközet zajlott le szombaton a Finn-öböl felett, amikor is *27 szovjet repülőgépet* lőttek le.

Az OFI közli, hogy *Páris* körzetében szombaton este egy és negyedóráig tartó légiriadó volt. *Athénből* jelenti a Német TI, hogy angol repülők a görög főváros peremvidékén katonai vagy egyéb hadicéloktól távol több bombát dobtak le. Az olasz hivatalos jelentés beszámol arról, hogy az olasz légi kötelékek figyelemreméltó pusztító hatással bombázták *Tobruk* erődjét, géppuskatűz alá vettek menetelő gépkocsi hadoszlopokat, valamint táborhelyeket, amelyekben súlyos károkat okoztak. Éjjel-nappal bombázták a németek a murmanszki kikötőt.

A tengeralattjáró háború

is erőteljesen folyik. A német tengeralattjárók az Atlanti-óceán északi felében és az amerikai partok előtt *110.600* tonnányi ellenséges kereskedelmi hajót süllyesztettek el. Az olasz tengeralattjárók által az amerikai partok mentén január végétől március 29-éig elsüllyesztett hajótér *114.000* tonnát tesz ki.

Távol-Keleten,

Burmában gyors ütemben nyomulnak előre a japánok s ezáltal egyre köze-

VITÉZ HORTHY ISTVÁN KORMÁNYZÓHELYETTES MEGKOSZORÚZZA A MOSTANI HÁBORÚ ELSŐ HŐSI EMLÉKMŰVÉT AZ ANDRÁSSY-LAKTANYÁBAN

lebb kerülnek Indiához. *Cripps* vasárnap is egész nap tárgyalt; újabb, ezúttal félóráig tartó tárgyalása volt *Gandhival*, majd az egyesült tartományok miniszterelnökeivel tárgyalt. Dr. *Evatt*, Ausztrália külügyminisztere nyilatkozott s kijelentette: azt hiszi, hogy a japánok egyszerre támadják meg *Indiát és Ausztráliát*. Lényegtelen kérdés, hogy a kettő közül melyiket támadják meg először, mert mindkét országot egyformán jól kell védeni. — mondotta.

Az India elleni előretörés során a japánok megszállták *Havelock* és *Stewart Sound* szigeteket, amelyek az *Andaman*-szigetcsoportba tartoznak.

A diplomáciai természetű hírek közül nagy érdeklődést keltett a Magyar Távirati Irodának az a közlése, hogy

az Egyesült Államok és Franciaország

között — mint Vichyben megállapítják — *lényegesen csökkent a feszültség*. Félhivatalosan megerősítik, hogy az angolszász blokádbizottság elhatározta *az afrikai francia gyarmatokba irányuló élelmiszerszállítások újrafelvételét*. A szállítások még nem indultak meg, mert a blokádbizottság határozatát előbb még *Rooseveltnek jóvá kell hagynia*.

A *bolgár—török kereskedelmi egyezmény* aláírásával kapcsolatban az *OFI* azt jelenti, hogy Törökország hozzájárult ahhoz, hogy 200.000 tonna pamuthulladékot szállít Bulgáriának, továbbá gyapotvetőmagot abból a célból, hogy *Bulgáriában kifejlesszék a gyapottermelést*. Viszonzásul Bulgária egyebek között főleg burgonyavetőmagot szállít Törökországnak.

Pahlevi volt iráni sah, aki jelenleg Mauritius szigetén tartózkodik, *megbetegedett*. Állapota nyugtalanságra ad okot s ezért valószínűleg *el kell hagyatania tervbe vett kanadai utazását*.

AZ INDIAI UNIÓ TERVE

Amszterdam, március 30. *(Német TI)* **Cripps Uj-Delhiben sajtóértekezleten ismertette az angol kormány indiai javaslatait. A javaslatok értelmében rögtön az ellenségeskedések beszüntetése után egy választott testület alkotmányt dolgoz ki, hogy megteremtse az új szabad dominium rangjára emelt Indiát. Minden tartomány köteles lesz résztvenni az alkotmányozó testület választásán. Mihelyt az alkotmányt szabályozták, Indiára bízzák összes ügyeinek intézését.**

A cél az, hogy olyan új indiai uniót teremtsenek, amely minden tekintetben egyenrangú a többi dominiummal és bel- és külpolitikai téren semmi tekintetben sincs alárendelt helyzetben. Brit-India minden tartománya, amely nem hajlandó az új alkotmányt elfogadni, továbbra is megtartja jelenlegi alkotmányos állapotát, tehát arra a tartományra nem terjed ki az új alkotmány hatálya. Ha nem tudják kétség nélkül megállapítani azt, vajjon valamelyik tartomány csatlakozik-e az alkotmányhoz vagy sem, népszavazást rendelnek el, amelyben résztvesz az egész tartomány felnőtt lakossága.

Amikor a sajtóértekezleten az angol tervről bírálatok hangzottak el, Cripps kijelentette, hogy neki ugyan nagy a türelme, de mindennek van határa. Ha azt hiszik, hogy lekicsinylő kijelentéseket tehetnek az angol nép vagy az angol kormány ellen, — mondotta Cripps — akkor egyszerűen befejezi a megbeszéléseket.

Cripps meghosszabbította indiai tartózkodását

New-Delhi, március 30. Cripps vasárnap is folytatta tárgyalásait az indiai vezető politikusokkal. Az indiai kérdés megoldására irányuló javaslatainak szombatra várt közlése ezúttal elmarad. Arra számítanak, hogy Cripps a mai nap folyamán rádióbeszédet mond és ennek során ismerteti javaslatait. Egyes hírek szerint Cripps meg van elégedve az eddigi tárgyalások eredményével, másrészt azonban kijelentette, hogy eredeti programját megváltoztatja, még nem tér vissza Angliába. Még mintegy tizennégy napig Indiában marad, hogy világosan láthassa, elfogadják-e az indusok a javaslatait. *(Bud. Tud.)*

India védelme nem kerülhet a hinduk kezebe — jelentette ki Cripps

Istanbul, március 30. *(Stefani)* **Uj-Delhiből jelentik: A »Bazar Batrayka«, a bengáliai kongresszus lapja, kételkedik Cripps küldetésének sikerében, mert Churchill az alsóházban kijelentette, hogy a brit kormány az 1941-i ajánlat alapján képzeli el a megoldást, ez alapon azonban semmiféle megegyezés nem lehetséges. A hinduk és a muzulmánok között — folytatja a lap — egy idő óta javul a viszony. A két tábor komolyan törekszik megegyezésre.**

Cripps megérkezése előtt Nehru emlékiratot tett közzé, amelyben a hindu nemzeti kongresszus követeléseit a következőkben foglalta össze: 1. a brit parlamentnek ki kell hirdetnie India nemzeti függetlenségét. 2. India teljes egyenjogúságot kap a »szabad nemzetek ligá'ában«. 3. Nyomban a háború után a hindu nemzeti kormány összehívására alkotmányozó gyűlés ül össze és ez kimondja a szabad hindu állam megalakitását. 4. A szabad hindu kormánynak meg kell adni minden hatalmat függetlensége kihirdetésére. 5. Haladéktalanul ideiglenes központi kormányt kell szervezni.

Március 15-e óta a nemzeti kongresszus Bardhában ülésezik és megvitatja Nehru tervének részleteit.

Az angol hirszolgálat újdelhi jelentése szerint Cripps kijelentette, hogy az Indiai Unió szabadon dönthet majd jövendő kapcsolatairól a brit birodalom többi tagállamával, köztük Nagybritanniával. Az Indiai Unió szabadon határozhat arról, hogy a brit világbirodalom keretében akar-e maradni vagy nem. India védelme »azonban nem kerül a hinduk kezébe, még ha valamennyi párt is óhajtaná ezt«.

A Reuter Iroda jelenti Ujdelhiből, hogy Azad, Nehru kíséretében vasárnap negyedszer találkozott Crippsszel. *(MTI)*

nevető orkán...
LUPE VELEZ, a
VADMACSKA
kizárólag CORSO
prol. 3-ik hétre!

Csupa vidámság, csupa báj...
Színes tavasz
— Miki — Plutó — Donald —
mától
CASINO és CITY

A burmai bekerítő csata

Berlin, március 30. A »Nemzetközi Sajtótudósító« katonai munkatársa jelenti: A burmai csata nagyszabású bekerítőcsatává fejlődött. A japánok, miután megtörték a legelső vonalba küldött kínaiak ellenállását Tungunál, gyorsított menetben törnek előre Pynmana felé. Ez a helység körülbelül 230 kilométernyire van Mandalaytól délre. A japán csapatok pénteken már elfoglalták Thagaya óra alatt csaknem 50 kilométernyi utat tettek meg előnyomulás közben nagyobbrészt úttalan terepen. Könnyű japán páncélos csapatok Thagayától északra a Thavahi felé vezető úton nyomulnak előre.

Mialatt a kinaiak a Sittang folyó völgyében visszaözönlenek, a szomszédos Iravadi völgyben is megpecsételődik a hátráló angol csapatok sorsa.

A burmai csatával egyidejűleg Uj-Guinea szigetén, Ausztrália utolsó védőbástyáján is vége felé közeledik a harc. Port Moresby városa valóságos pokol. Az ausztráliai főparancsnok rendeletére pénteken a benszülött felkelők negyven vezetőjét nyilvánosan kivégezték. A nagyrészt faházakból álló város az elmult két éjszaka alatt vivott harcok során csaknem teljesen leégett.

Mivel a japán repülőbombák a kikötőberendezéseket használhatatlanokká tették, az ausztráliai csapatok elszállítása egyre nagyobb nehézségekbe ütközik. A japán harci repülőgépek és a Koráll-tengeren tartózkodó japán hadihajók csaknem lehetetlenné teszik a szigeten levő ausztráliai csapatok menekülését. A legutóbbi napokban megkísérelték, hogy a csapatok elszállítását repülőgépeken folytassák, de nincs elég vadászgép a szállítógépek védelmére. A Port Moresbytől északra és északnyugatra elterülő erdőségekben, forró, mocsárlázas légkörben, közben szakadatlanul folyik az elkeseredett harc, amelynek során sokszor ember ember ellen küzd.

További brit visszavonulás az Iravadi és Sittang fronton Burmában

Sanghái, március 30. *(A Pest kül. tud.)* **A burmai hadszintérről érkezett jelentések szerint a japán hadsereg nyomása mind a Sittang fronton, mind az Iravadi fronton további visszavonulásra kényszerítette a brit és kínai csapatokat.**

Azok a japán csapatok, melyek szombaton délután átkeltek az Iravadin, a Mandalay felé vezető út mentén nyomulnak előre észak felé. A promei szakaszon két japán oszlop folytatja előnyomulását, az egyik Prome, a másik pedig a burmai olajmezők felé. A brit hírszolgálat a burmai helyzetet továbbra is komolynak mondja.

A luzoni csapatokat megkerülték a japánok

Sanghái, március 30. *(A Pest külön tudósítójától.)* **A Luzon-szigeten harcoló japán csapatoknak a mult hét végén megindított offenzivája egyre nagyobb erőkkel folyik. Wainwright amerikai tábornok, MacArthur utóda, nagy erőfeszítéseket tesz a támadás feltartóztatására. A japánok bevált taktikájukat követve itt is megkerülték az amerikai és filippino csapatok jobbszárnyát és súlyos veszteségeket okoztak a szívósan védekező ellenségnek. Wainwright tábornok ellentámadásokkal igyekszik megakadályozni frontja felgöngyölítését és tegnap óta az egész Bataan-félszigeten rendkivül heves harcok folynak. A japán offenzivát nagy légierők támogatják, melyek vasárnap újabb támadást intéztek Corregidor erőd ellen.**

A sanghái angolszász cégek japán-kínai vezetés alá kerültek

Sanghái, március 30. *(Német Távirati Iroda)* **Sanghái területén minden olyan céget, amely ellenséges államok polgárainak birtokában volt és tovább nem maradhat az ő vezetésük alatt, április elsejével japán vagy kínai-japán cégek vesznek át. Mint közölték, 18 amerikai és 21 angol kereskedelmi társaságról van szó, amelyek között villamos, gáz és vízművek, távbeszélő társaságok, vasúti és gépkocsi társaságok, valamint gépkocsigyárak, vegyészipari vállalkozások és sörgyárak szerepelnek.**

Házipari szövetkezetet létesített a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége

Most tartotta alakuló közgyűlését a *Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége* háziipari szövetkezete. Az új szövetkezet, amelynek alapitói sorában *vitéz Horthy* Istvánné főméltóságú asszony is helyet foglal, a *MANSz*-tagok háziipari tevékenységét kívánja előmozditani új munkaalkalmak teremtése, a munkabérek lehető emelése és a háziipari munkáltatás minél szélesebbkörű kiterjesztése révén. A szövetkezet a *Hangya* központ tagszövetkezeteként fog működni, miáltal biztositották a szakszerű kereskedelmi irányitást és a szükségszerű ellenőrzést is.

A szövetkezet díszelnöke özvegy gróf *Ráday* Gedeonné, elnöke dr. *Algyay* Pálné, alelnöke dr. *Csiky* Jánosné, igazgatósági tagjai dr. *Baranyai* Lipótné, dr. *Imrédy* Kálmánné, dr. *Kállay* Miklósné, dr. *Kuzmics* Gáborné, dr. *Perczel* Györgyné, dr. *Stolpa* Józsefné, dr. *Tormay* Gézáné, dr. *Wünscher* Frigyesné, *Ferenczy* Gyula és *Maurer* László.

A dolgozó magyar asszonytársadalom nagy érdeklődéssel és bizakodó várakozással tekint az új szövetkezet működése elé.

Kubikos-értekezlet a Nemzeti Munkaközpontban

A *Nemzeti Munkaközpont* kubikos szakmai országos elnöksége kedden délután a kubikos munkásság sorskérdéseinek megtárgyalására értekezletet tart. Az értekezlet tárgysorozatán a *kubikos munkásság részére munkaalkalmak biztosítása*, azok vidékenkénti *arányos elosztás* kérdése szerepel. A megoldáshoz vezető alapelveket a Nemzeti Munkaközpont a következőkben látja: 1. A kubikos és a földmunkás egységes központi irányitása és ezen keresztül a munkaalkalmak széleskörű megszervezése. 2. A kubikos munkásság egységes megszervezése. 3. A munkalehetőségek és munkaalkalmak pénzügyi biztosítása.

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára milliméter-soronként hétköznap 70, szombat 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7, illetve 8 pengő.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Csillárt Meteor csillárgyárnál
Podmaniczky-utca 27, s József-körút 44.

Nemesség és leszármazási okmányok ügyében: Őskutató Intézet
Budapest, VIII., Baross-u. 10. T: 149-483

Kazánt 100 m² B.W. vagy hasonló
magasnyomásút keresünk. »Gyárvállalat« jeligére Balogh hirdetőbe, Szent István-körút 9.

Balás Károly a vérség és összetartozás tudatáról

A *Régi Magyar Családok Szövetsége* szombaton este díszvacsorát rendezett a Gellértben. Hódoló táviratot küldtek a kormányzónak és a kormányzóhelyettesnek. *Pécny* László elnök arról beszélt, hogy a szövetség nem akar semmiféle olyan ténykedést, amely a nemzet egységének megbontására alkalmas. *Balás* Károly ünnepi beszédében azt fejtegette, hogy *ma nem kevésbé van szükség olyan összetartó érzésekre, a szellemi, faji, vérségi összetartozás tudatának olyan természetű felébresztésére, amilyen azelőtt a vérségi és összetartozási tudatnak ébrentartása volt.* Amíg századokkal ezelőtt ezt az öntudatot nem kellett újra élesztgetni, mert benne élt mindenkiben, addig ma soktekintetben elhalványult, újra fel kell tehát támasztani, újra életre kell kelteni a benne való hitet, újra le kell győzni a benne való kételkedést. Ebben van a Régi Családok Szövetségének küldetése: hogy *elvesse azt a magot, amely jó talajra találva megtermi a szorosabb és magyarabb magyar öntudat fáját.*

Leleplezték Verebély Tibor arcképét

Az Országos Orvosi Kamara *Verebély* Tibor professzor halálának első évfordulóján emlékülést tartott. Vitéz *Csik* László ügyvezető alelnök ünnepi beszédet mondott, vitéz *Meskó* Zoltán ny. orvosvezérőrnagy pedig átadta a kamarának a választmány határozatából megfestetett *Verebély* arcképet. *Ferenczy* Valér festőművész alkotását. A *Verebély* Tibor emlékének megörökítésére kiírt pályázat során az első díjat *Bakács* György, a másodikat *Csáktornyai* Lajos, a harmadikat *Kakass* Géza nyerte. *Bakács* György felolvasása fejezte be az emlékünnepet.

Két váltót loptak Debrecenben

Érdekes váltólopási ügyben nyomoz a debreceni rendőrség értesítése alapján a főkapitányság. Tegnap érkezett rádiogram a debreceni rendőrkapitányságtól arra, hogy *a MOKTÁR debreceni fiókintézetéből eddig még meg nem állapított rejtélyes körülmények között elloptak két darab 20.000 pengőről szóló váltót.* A váltókat a kisújszállási református egyházközség helyezte el a pénzintézetnél. Az intézet ottani vezetőségének és a rendőrségnek az a gyanúja, hogy *esetleg Budapesten akarják azokat értékesíteni.* A rendőrség azért ma reggel értesítette valamennyi budapesti bankot a lopásról azzal, figyeljék, nem jelentkezik-e valaki a kisújszállási református egyházközség váltóival. Budapestről különben két detektív utazott le Debrecenbe, hogy a nyomozást helyi vonatkozásokban is kiterjesszék.

Halálraégett a temetőben

Pécs, március 30. Különös tűzhalálról érkezett jelentés a pécsi ügyészségre. Özv. *Gáspár* Ferencné a pellérdi temetőben hozzátartozói sírját rendezgette. Az összehordott kórót és rőzsét el akarta égetni, közben a ruhája is tüzet fogott, sikoltozva kezdett rohanni fel és alá a sírok között, ahelyett, hogy ledobálta volna az égő ruhadarabokat. Lángokban állt a ruhája, mikor a falu felé indult segítségért. A temető árkában azonban megbotlott, elesett és mire megérkeztek a falubelek, már nem tudtak rajta segíteni. A vizsgálat megállapította, hogy harmadfokú égési sebeket szenvedett. Az ügyészség kiadta a temetési engedélyt.

— **Richard Hughes:** *Szélvihar Jamaikában.* A gyereklélekhez kevés író nyúlt még hozzá oly kíméletlen őszinteséggel, mint *Hughes* a regényében, amely feltárja a fejletlen gyerekegyéniség mélyén rejlő ősi ösztönöket, úgy, ahogy ezt a körülmények kiváltják belőle. A véletlenül kalózhajóra került és emberi szörnyűségek között vergődő kicsiny gyermekcsoport tragédiája, amelyet egy vitorlatépő trópusi szélvihar a boldog biztonságból az élet rideg valóságába hajt, az író keze alatt lenyűgözően megrázó képpé alakul. *A Franklin Társulat kiadása.*

Rádiók szakszerű javítása és különlegességek nagy választéka Sternberg hangszergyárban, Rákóczi-út 60.

Vitéz Horthy István kormányzóhelyettes felavatta a budapesti motoros tüzérek zászlóját és hősi emlékművét

A honvéd gépvontatású könnyű tüzérosztály virágvasárnapján kettős ünnepet ült a Gróf Andrássy-laktanyában. Felszentelték a tüzérosztály új csapatzászlóját, amelyet a Veres Pálné-leánygimnázium adományozott és ugyanakkor *leleplezték a tüzérosztálynak a délvidéki hadjáratban és a Szovjet ellen folytatott harcokban elesett hősei emlékművét.* Két tiszt és 22 legénységi állományú hősi halott emlékét örökítette meg a tüzérosztály s ez egyúttal *a mostani háború első hősi szobra is.* A bajtársi áldozatkészségből emelt emlékművet egy tüzérzászlós tervezte.

A csapatzászlófelszentelésen és az emlékműleleplezésen a honvédelmi miniszter, valamint a honvédvezérkar főnökének képviseletében *Ruszkiczay Rüdiger* Imre altábornagy jelent meg. Ott volt *Jány* Gusztáv vezérezredes, *Veres* Lajos vezérőrnagy, *Ankay-Anesini* Győző vezérőrnagy, vitéz kisbarnaki *Farkas* Ferenc vezérőrnagy, vitéz *Hellebronth* Antal ny. vezérezredes, a vitézi szék helyettes főkapitánya, vitéz *Kozma* Ferenc altábornagy, nemes *Bangha* Imre altábornagy, *Homonnay* Tivadar Budapest főpolgármestere, *Bódy* László alpolgármester, vitéz *Endre* László alispán is.

Vitéz nagybányai *Horthy* István, Magyarország kormányzóhelyettese érkezésekor ellépett a tüzérosztály arcéle előtt, majd a kivonult csapatok parancsnokának jelentése után *megkezdődött a csapatzászló felszentelési ünnepély.* A zászlóanya dr. *Haitsch* Ilona, a Veres Pálné leánygimnázium igazgatónője volt, aki a növendékek nevében mondott beszédében hangsúlyozta, hogy a magyar honleányok háláját róják le ezzel a zászlóval.

A zászlóanya beszéde után a csapatzászlót a kormányzóhelyettes elé vitték, aki *feldíszítette a kormányzó szalagjával, majd pedig a zászlóanya kötött rá szalagot.* Ezután a tüzérosztály római katolikus lelkésze mondotta el avató beszédét, majd a tüzérosztály protestáns lelkésze áldotta meg a zászlót.

A csapatok első tiszteletadása után *a tüzérosztály esküt tett a zászlóra.* Ezután következett a hősi emlékmű leleplezése, amelyet a kormányzóhelyettes beszéddel avatott fel:

— Mélyen megindulva állok ez emlékmű előtt, amely *a legelső ebben a hazában azoknak sorában, amelyek a most folyó nagy háborúban elesett hőseinknek nevét lesznek hivatva megörökíteni,* — mondotta. — Huszonnégy név van rajta: a m. kir. 1. honvéd gépvontatású tüzérosztály délvidéki és oroszországi harcainak hősi halottai.

— Hősöknek nevei, kik a hazai földért, az otthon nyugalmáért áldozták a legdrágábbat, életüket és vérüket. Fájdalmasan büszke bajtársi érzéssel, mélységes tisztelettel hajlok meg az ő emlékük előtt.

— Bajtársak! Úgy érzem, hogy *ez az emlékmű kapocs közöttünk és miközöttünk.* Közöttük, akik életüket adták a hazáért és közöttünk, kik most *ismét harcok előtt állunk.* Tegyünk ezért új fogadalmat itt, az ő emlékművük előtt. Fogadjuk meg, hogy *dicső példájukhoz méltóak leszünk és hogy az új harcot hőseikhez hasonlóan fogjuk mi is állani.*

— Hittel és bizalommal eltelve nézek a jövő harcai, nemzetünknek e sorsdöntő küzdelme elé s a bajtársi szeretet és együttérzés által emelt ez emlékműnek leleplezésére az engedélyt megadom.

Ekkor a tábori lelkészek avatóbeszédet mondottak, majd a római katolikus lelkész felszentelte az emlékművet. A tüzérosztály parancsnokának beszéde után dr. *Bódy* László alpolgármester átvette az emlékművet.

Ezután a Kormányzóhelyettes *átad a a hősi halottak hozzátartozóinak a kormányzó által adományozott hadikitüntetéseket,* majd elsőnek helyezte el az emlékművön a kormányzó koszorúját. Az ünnepséget díszmenet zárta be.

Pataky Tibor államtitkár a nemzetiségi kérdésről és a szociális közigazgatásról

A *Soli Deo Gloria-Szövetség* országos diákgyűlése során *Pataky* Tibor miniszterelnökségi államtitkár a *nemzetiségi kérdésről* tartott előadást a Kálvin-teremben tegnap délután.

Fejtegetéseiben rámutatott arra, hogy *nemzetiségeink lelki beállítottsága nem egészen ugyanaz, mint amikor elszakadtak.* Egyrészük olyan államokhoz tartozott, amelyeket sajátjuknak hittek, nemzetiségi öntudatuk tehát megnőtt. Németjeinkben a németbirodalom világraszóló népi újjászületése nyomán népi öntudat ébredt. A Dunának ezen a vidékén a magyarság tudott és tud tartósan államot alkotni. Küldetése, hogy a magyarságnak és a nemzetiségeknek biztos életlehetőségeket nyujtson.

Ezt előrebocsátva természetes, hogy a nemzetiségektől az állam irányában teljes lojalitást kíván. Tudatosan kell kialakítani az együttélés lelki tényezőit, egymás megbecsülését, egymás szeretetét, mindezek felett: *a magyar állam nagy belső vonzását. Ehhez szükség van jó, gyors, szociális közigazgatásra;* arra, hogy a nemzetiségi vidéken élő magyar társadalom megtanulja az ottani nemzetiség nyelvét, a nemzetiségek pedig a magyar nyelvet, mert a lelki összeforrásnak mellőzhetetlen útja: egymás tökéletes megismerése.

— **Németh László:** *Bűn.* *Németh* László belső írói forradalmának megnyilatkozása volt ez a regény, amely most második kiadásban került a közönség elé. Hőse voltaképpen a nagyváros és a falu, a vidékről a főváros felé özönlő embertömeg és azok, akik megcsömörlöttek a kőfalaktól s menekülnek a tágabb horizontot nyujtó messzeségek felé. A cselekményt éppen ez a kettősség változtatja darabossá, de rapszodikus ívelését *Németh* László drámai feszültséggel teliti meg. *A Franklin Társulat kiadása.*

NAGYHÉT

Az a hét, amely ma a március-vég csípős-hűvös borongásával köszöntött ránk, szorongás és szenvedés, könny és vér, áldozat és önfeláldozás kétezeréves emlékétől terhes. A legnagyobb emberi megpróbáltatás, a kínhalált vállaló isteni szeretet komoly-komor ünnepi hete ez. Valóban Nagyhét: a lélek önmagába-szállásának, az örök lolgok felidézésének, az őszinte számvetésnek és kemény eltökéltségnek ideje — minden keresztény számára.

A golgotai nagy dráma szívekre nehezedő árnyéka vonja gyászos feketébe ezt a hetet, amelynek legmélyebb értelmét és legigazibb jelentőségét *ma* és *mi* kiváltkép érezzük. A magyarság, mint már annyiszor ezeréves történelme során, ma megint a megpróbáltatás és áldozat-vállalás göröngyös, nehéz, tövis-szegélyes kálvária-útját járja. Bizalommal és hittel, kitartással és türelemmel hordozza vállán a sors által rámért szenvedés keresztjét. A názáreti ács Fiának vérével megszentelt, igaz úton jár. S ez a tudat óvja meg a csüggedéstől, ez növeli meg erejét, ez tartja ébren lelkében a hősi áldozat-hozatalra bizonyosan elkövetkező husvéti reménység, a boldog magyar feltámadás evangéliumi gondolatát.

Lemondásra, tűrésre, szenvedések vállalására, kemény megpróbáltatások elviselésére és a jövendő megváltásáért való önfeláldozásra magyar sorsunk és keresztény hitünk egykép megtanított bennünket Szent István óta. De megtanított arra is, hogy a Nagyhét sötét napjai végén mindig földereng a Húsvét hajnali sugárzása. Jézus áldozata óta minden áldozat megszenteltetett a földön, ezért nem hiábavaló.

A golgotai dráma örök tanítása nem a *sziklasír,* de az *elhengerített kő,* amely a test és lélek feltámadását hirdeti. Az igazság Istentől megígért győzedelmét minden bűn és gonoszság fölött. Ebben az igéretben bízva gyujtjuk ki mi is magunkban a nagyheti áhitat virrasztó-mécsesét.

AZ EGYÉNI TÖRVIVŐ BAJNOKSÁGBAN Dunay (MAC) győzött Hátszeghy, Maszlay, Gerevich és Berczelly előtt.

FRIKO
Németországban sok millió háztartásban nélkülözhetetlen vegyi készítmény, amely a leghatásosabb és legsokoldalúbb
KONZERVÁLÓSZER
zárt edényben eltett, cukrozott és cukrozatlan gyümölcsökre, főtt és nyers gyümölcsre, közkedvelt és keresett cikk,
EGYEDÁRUSÍTÁSA
komoly, őskeresztény vállalatoknak, saját számlára
átadó Részletes ajánlatok, amelyek alapján az ajánlkozók minden tekintetben pontosan megítélhetők, „K. T. 718" jeligével az alábbi címre kéretnek:
Gesellschaft für Auslandwerbung m. b. H., Berlin NW 7, Friedrichstr. 154.

Mi
vigyázunk az OVENALL
minőségére!
OVENALL
fogkrém

SZINHÁZ ÉS FILM

A firenzei Teatro Communale vendégjátéka

Olaszországban, Németországban, Európa széltében-hosszában ünnepi hetek keretében ünneplik Giacchino Rossinit, a »pesaróí hattyút«, születésének százötvenedik évfordulója alkalmából.

Operaházunk olasz hetének keretében elhozta egyetlen estére a firenzei Teatro Communale remek kis együttesét, külön ünnepi fényt kölcsönözve ezáltal a Rossini ünnepségeknek. Budapest közönsége természetszerűen az ilyen, csupán egyetlen estére szóló vendégjátékból nem kaphat teljes képet arról a gazdag és nagyszerű művészeti intézményről, amilyen az olaszok híres firenzei színháza. Mindenesetre azok a művészek, — egytől-egyig a Teatro Communale legkiválóbb fiataljai — akik tegnap bemutatkoztak, jóleső izelitőt hoztak abból a meggyőző színpadiasságból és forró élet teljességében annyira sajátosan páratlan operai levegőből, amely egyedül az olasz operai színpad sajátossága.

Angelina (Hamupipőke) szerepét Fedora Barbieri énekelte, az eszményi kultúra finomságával tűzdelve meg szólamait. Andrea Mongerelli az együttes egyik legkiválóbb művésze, aki hatalmas hanganyagával, pompás vitalitásával és a színpadi játék olyan magas művészetével lepett meg, amelyben gyakrabban szeretnénk gyönyörködni Operaházunk színpadán. Francesco Albanese lágy tenorjának szép ívelésével tűnt ki, Ornella Obero, Teresa Abate a két leány szerepében egyenrangú művészetet nyujtottak.

Saturno Mosetti és Ugo Novelli finom stilusérzékükkel, természetes muzikalitásukkal kitűnően egészitették ki az együttest.

Mario Rossi stilusos tapintattal, a tradiciók szelleméhez méltó átéléssel vezényelte az előadást. A friss, eleven, pergő rendezés Mario Labroca főműve. Az egyszerűségében is művészi díszlet Aldo Calvo alkotása. Az előadást dr. Tóth Dénes emlékedett szellemű megemlékezése vezette be.

Az est ünnepi fényét nagymértékben emelte az előkelőségek élén főméltóságú Kormányzó Urunknak és hitvesének megjelenése.

Vágó József

SOMLAY ARTUR
Nagyszombaton újra fellép

Két héttel ezelőtt a Vígszínház Somlay Artúr hirtelen megbetegedése miatt levette műsoráról Gerhart Hauptmann »Naplemente előtt« című világhírű szinművét. Somlay Artúr olyan óriási művészi teljesitménnyel állitotta szinpadra Clausen tanácsos alakját, hogy helyettesítésére gondolni sem lehetett. A Vígszínház igazgatósága megvárta, míg a kiváló művész felgyógyul és a darab folytathatja diadalmas pályafutását. Mint már jelentettük, Somlay Artúr felgyógyult, elhagyta a szanatóriumot, de még egy hétig lakásán pihenő. A pihenő nagyszombaton telik le, amikor Somlay Artúr ismét megjelenik a Vígszínházban és tovább játssza Clausen tanácsos szerepét.

* **Kincse Jolán hangversenye.** Előkelő közönség előtt, a Zeneművészeti Főiskola nagytermében tartotta hangversenyét *Kincse* Jolán fiatal énekesnő, *Gervay* Erzsébet tehetséges növendéke. *Puccini, Verdi* és *Delibes* műveiből énekelt. Magas koloraturájú, fényesen csillogó hangja a legnagyobb reményekre jogosít. Előadókészsége is kitünő, a közönség meleg ünneplésben részesítette.

Revűparódia a ponyváról
Rév Erzsi négy szerepe Heinemann Sándor áprilisi revűjében

A Royal Revüszínház április elsején este félkilenc órakor mutatja be *Heinemann* Sándor *Hurrá tavasz* című új revüjét. A teljesen új műsorra hetek óta készül a Royal Revü színház gárdája *Nádor* Jenő rendezésében. Az új produkció csupa különlegességet ölel fel, a zene, a tánc és a humor varázslatos paródéja lesz, amely három részből áll és korunk hőséről, a ponyváról szól. A paródia maró gúnnyal töltött ötleteit fényes díszletek és káprázatos ruhák keretezik. A ponyvatrilógia paródiájának első fejezete *A szemtelen hulla*, egy cowboy-regény paródiája, a második *Akit élve agyonlőttek*, amely az amerikai gengszterek történetét parodizálja, a harmadik *Ki dugta el a Szaharát?*, amelyben a légiós regényeket gúnyolják ki.

Ismét eseménye lesz a műsornak *Heinemann* Sándor és 16 tagú zenekarának színpadi képe és az új revü főszereplője, a revűszínház üdvöskéje, *Rév* Erzsi, aki a nyitásban *Vécsey* Ernő pompás szerzeményét énekli, a zenei képben sztepptáncot táncol *Óváry* Tiborral, a gengszterparódiában egy gengszter 14 éves fiát játssza, a légiós paródiában pedig egy arab sejk hipermodern leányát. Fontos szerepet játszik az új műsorban a szép szőke *Bárczy* Kató, a legfrissebb filmsztár, azután a csengőhangú *Török* Rózsa, *Nádor* Jenő, az ezerhumorú *Fodor* Artur, a két páratlan parodista *Lugosi* és *Szendrő*, *Sárai* Zoltán és *Gerard* Laboch. Az artistaszámok közül messze kiemelkedik *Alexander és Rosita*, a kitűnő keleti táncospár és a Szófiából Budapestre érkezett *Dimitroff* csodagyermekek produkciója. Az új revűt a *Bachlanoff*-duó európaszerte ismert balláltánca, puli-revű és késdobálószám egészitik ki.

ÍGY IS LEHET REPÜLNI
Az Uránia mai bemutatója

Egy idegenforgalmi hivatal buzgó tisztviselője megnyeri egy verspályázat első díját, amely a kiváló repülőiskolában való pilótakiképzést foglalja magában. A szolid fiatalember inkább a Kanári-szigetekre való kétszemélyes hajóutazást választotta volna, de kénytelen »megelégedni« az első díjjal és jelentkezik felvételre a repülőiskolában. A fiatalember, akit röviden Kwaxnak hívnak, a pilotaiskola réme lesz, mert fantasztikusan ügyetlen, kétbalkezes fiú, aki mindenből kárt csinál, amihez nyul. Már éppen abba akarja hagyni a repülést, amikor megtudja, hogy hűtlen menyasszonya vetélytársával éppen a Kanári-szigetekre készül. Sértett önérzet új erőt önt a csüggedt: pilótajelöltbe, akinek önérzete felébred, nekilát a tanulásnak és kiváló pilótává képezi ki magát, aki nemcsak a repülésben, de a szerelemben is babérokat arat. Ez a tartalma Heinz Rühmannak, a legkedvesebb német komikus új filmjének, amelyet ma mutat be az Uránia filmszínház. Kacagtató kalandok sorozata ez a film, amely repülőgépen, léggömbön mutatja be az akarata ellenére pilótává vált kis tisztviselőt, akinek alakját Heinz Rühmann a tőle megszokott eszközökkel karikirozza Heinz Rühmannon kívül Karin Himboldt, Lothar Firmans, Harry Liedtke és Hilde Sessak játssza a főszerepeket.

HEINZ RÜHMANN ÉS LOTHAR FIRMANS

»ITT A TAVASZ« címmel Rácz Vali, Cselényi, Orbán, Karácsonyi Margit és Baksa Kató közreműködésével hangversenyt rendeztek a Zeneakadémia nagytermében. A nagy nevek mellett feltűnt Bán Erzsi színművésznő, a legfiatalabb nótaénekesnő, aki Csorba Gyula zenekarának kíséretével ízes dunántúli tájszólásban magyar nótákat énekelt. Szépen csengő hangjával, kiforrott, közvetlen nótaelőadó készségével feltűnően nagy sikert aratott. A közönség kívánságára kétszer is ismételnie kellett.

Április 8-án költözik
A bolond Ásvayné

Jelentettük, hogy a Nemzeti Színház társulata Harsányi Zsolt színdarabja, A bolond Ásvayné számára a Pesti Színházban kap otthont. Ezt a darabot Bajor Gizivel a címszerepben a Pesti Színház felváltva játssza a Tűzvész-szel. A vendégjáték április 8.-án kezdődik.

HINTA-PALINTA
A Komédia Orfeum áprilisi új műsora

Új műsort mutatott be a Komédia, ez a népszerű kis színház, amelynek bemutatóiról egy szóval tudunk beszámolni: siker. Remek revűképek nagyszerűen betanított és pompás ruhákba öltöztetett görlesoptokkal, pattogó zeneszámok és ízléses díszletek adnak keretet két igen mulatságos bohózatnak, mindkettőben *Feleky* Camill a vezető szerepben. Nagyszerű partnere a pikáns *Barna* Anci, az elegáns *Kami* Judith, a pompás humorú *Misoga* László és a szép hangú *Kovách* Ádám. Szűnni nem akaró kacagás vonul végig a bohózatokon, néha másodpercekig áll az előadás, amíg a közönség kikacagja magát.

Türk Berta új műsora szenzációs, mert az utána következő szám van a színpadon és még mindig tapsolják. Ugyanúgy *Feleky* Camill magánszáma is a legnagyobb sikert váltja ki. Az énekes revűképek nagyon tetszettek. Az artistaszámok az új műsor kiegészítő részei, mindegyik különkülön attrakció. *Collini*, a nagyszerű varázsló, *Mimy és Teddy Blanc* bravúrtáncosok, a két *Ernesty* akrobata és *Drumár*, a mesterzsonglőr sok tapsot kaptak. Külön kell megemlékezni *Mimy Blanc* dizőzszámáról, speciális, újszerű és egyik legértékesebb gyöngyszeme a műsornak, mely előreláthatóan ismét hosszú ideig fogja betölteni a Komédia játékrendjét.

Öt óra
Az 5-ös számú őrházban

A végtelenbe kígyózó vasuti sín mentén áll a kis őrház, békés szigete az elsuhanó vonatok mellett. A szomszédos acélparipa azonban gyilkossá válik s legázol valakit az *5-ös számú őrház* közelében, akinek szörnyű halála feldúlja az őrház nyugalmas életét. Szunnyadó vad ösztönök viharzanak fel és megindul az ősi harc az asszonyért és a kenyérért. *Szitnyay* Zoltán *Sínek mentén* című darabjából maga a kiváló író írta a film különleges forgatókönyvét, amelynek története öt óra alatt pereg le. A színészeknek mély jellemábrázolásra nyílik alkalma. A film főszerepeit *Bulla* Elma, *Jávor* Pál, *Hajmássy* Miklós és *Bilary* József játssza.

ÉVA, BOCSÁSS MEG! címmel eredeti filmregényt irt Harasztos László. A debutáns fiatal iró munkáját valóban a filmszerűség, a rohanó gyorsaság és az események pergése jellemzi, amelyek között azonban írói éleslátással megfigyelve és szellemes beállításokkal jelenik meg a regény sarokproblémája, az érvényesülés egy fiatal, küzdő magyar mérnök alakján keresztül. A filmszerűen gyors, rövid és pergő regény az olvasó minden irányú érdeklődését tekintetbe veszi és értéket jelent.

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap M = Matiné

ADMIRÁL (553—707): **Krüger apó.** (Mindennap 11 1½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Lelkiklinika.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Krüger apó.** — **ANDRASSY** (124—127): **Lelkiklinika.** (½4 ⅝6 ⅞8 ⅝10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ÁTRIUM** (154—024): **Kölcsönkért férjek.** (½6 ⅛8 ½10: Sz V Ü ¼4 órakor is.) — **BELVÁROSI** (384—563): **Krüger apó.** (Jobbterem: 4 6 8 10; V Ü 2-kor is. Balterem: ⅓3 ⅗5 ⅞7 ⅝9.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **Tutajosok a Tiszán. Üvegfúvás** (kultúrfilmek). **Rajzos hiradó Ujzélandról. Magyar, Ufa és Luce hiradók.** (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.) — **BROADWAY** (422—722): **Miért?** (½4 ¼4 ⅛6 ⅛8 ½10: szombat, vasárnap és ünnepnap ½2 órakor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Krüger apó.** (½5 ⅝7 9: V Ü ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ½10.) — **CAPITOL** (134—337): Második hétre prolongálva! **Vaskorona.** (¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **CORVIN** (138—088 339—584): **A tökéletes Antal.** (5 ⅛8 ½10: Sz V Ü ½3-kor is.) — **DAMJANICH** (425—644): **Krüger apó.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **DECSI** (121—343 135—252): **Ember a láthatáron.** (½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **ELIT** (114—502): **Luna asszony.** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **FÓRUM** (189—707, 189—543): **Halálтánc.** (½6 ⅛8 ⅝10; szombat, vasárnap, ünnepnap 3 órakor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Oroszlánkölykök.** (½4 ½6 ⅛8 ½10; vasárnap, ünnepnap ½2-kor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **Tutajosok a Tiszán. Üvegfúvás** (kultúrfilmek). **Rajzos hiradó Ujzélandról. Magyar, Ufa és Luce hiradók.** (Folyt. egyórás előadások 9—24 óráig.) — **HOLLYWOOD** (225—003): **Cigány.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2 órakor. is.) — **IPOLY** (292—626): **Kalózszerelem.** (Mindennap: ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ½10.) — **JÓZSEFVÁROSI** (113—316): **Krüger apó.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **KAMARA** (423—901): **Régi keringő.** (11 2 4 6 8 10.) — **LLOYD** (111—894): **Az asszony, az orvos és a harmadik.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **Kis lány, nagy kaland.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10: V Ü ½2 órakor is.) — **ODEON** (422—785): **Algir.** (¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **OLYMPIA** (423—188): Ötödik hétre prolongálva! **Névaparti nász.** (11 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125, 138—071): Hetedik hétre prolongálva! **Behajtani tilos.** (5 ⅛8 ½10; Sz V Ü 3 órakor is.) — **OTTHON** (146—447): **Algir.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2 órakor is.) — **PÁTRIA** (145—673): Második hétre prolongálva! **Cigány.** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10.) — **PHÖNIX** (426—326): **Algir.** (Mindennap 11 1 3 5 ⅛8 ½10.) — **Rádius** (122—098, 120—564): Második hétre prolongálva! **Magdolna.** (½6 ⅛8 ⅝10; szombat, vasárnap, ünnepnap ½4-kor is.) — **RIALTÓ** (224—443): **Bijou.** (Mindennap: 11 1 3 ⅛6 ⅛8 ½10.) — **SAVOY** (146—040): **Cigány.** (½4 ⅛6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **SCALA** (114—411): **Az utolsó dal.** (5 ⅛8 ½10: Sz V Ü ⅝3-kor is.) — **TIVOLI** (225—602): **Kis lány, nagy kaland.** (⅝4 ⅛6 ⅛8 ⅝10: V Ü 11 és ½2 órakor is.) — **TURÁN** (120—003): **Algir.** (11 ½2 4 6 8 10: V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **VESTA** (222—401): **Kék csillag.** (11 ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ⅝10: V Ü 11 2 4 6 8 10.)

A színházak mai műsora

OPERA: Nincs előadás. — **NEMZETI:** *Asszonylázadás* (II., ½8). — **KAMARA:** *Koncert* (⅛8). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** *Magyar szerzők estje* (½8). — **VIG:** *Kit szeretek?* (8). — **PESTI:** *Tűzvész* (8). — **UJ MAGYAR:** *Vén diófa* (8). — **MADÁCH:** *Nero* (8). — **FŐVÁROSI OPERETT:** *Tahiti gyöngye* (8). — **ANDRÁSSY:** *Viharos szerelem* (8). — **PÓDIUM:** *Uj műsor* (½9). — **ROYAL REVÜSZINHÁZ:** *Primavera* (½9). — **KAMARA VARIETÉ:** *Sztárszanatórium* (½9). — **KOMÉDIA:** *Hinta-palinta* (½9). — **BABSZINJÁTÉK:** d. u.: *Ezüstfurulya* (4); este: *Kacagó-műsor* (8). — **VIDÁM SZINHÁZ:** *Leány a talpán* (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Nótás kapitány* (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Sárga liliom* (½6, ½9). — **KISFALUDY:** *Szökik az asszony* (½6, ½9).

Charles Boyer
szenzációs alakítása
mától
PALACE

„Ez az emlékmű kapocs közöttünk, és azok között akik életüket adták a hazáért"

A kormányzóhelyettes felavatta a mostani háború első hősi emlékművét

A Hungária-úti gróf Andrássy-laktanyában virágvasárnapján szentelték fel a m. kir. 1. honvéd gépvontatású könnyű tüzérosztály új csapatzászlóját és leplezték le a hősi halottak emlékművét.

A honvéd csapatzászlót az Országos Nőképző Egyesület Veres Pálné leánygimnáziuma adományozta.

A zászlóanya a leánygimnázium igazgatónője, dr. *Haytsch* Ilona volt.

Az emlékmű a mostani háború első hősi szobra.

A tüzérosztály résztvett a délvidéki hadjáratban a bácsmadarasi áttöréstől Ujvidék visszafoglalásáig, majd a szovjet ellen folytatott hadjáratokban vette ki részét s egészen a Donecig tört előre. *A hadjáratok során elesett két tiszt és huszonkét legénységi állományú hősi halott emlékére az osztály parancsnokának kezdeményezésére bajtársi áldozatkészségből hősi emlékművet emelt,* amelyet egy tüzérzászlós tervezett.

Vasárnap reggel a csapatzászló felszentelése és a hősi emlékmű leleplezése ünnepség keretében folyt le, amelyen a honvédelmi miniszter és a vezérkar főnökének képviseletében megjelent *Ruszkiczay-Rüdiger Imre altábornagy,* ott volt *Jány* Gusztáv vezérezredes, *Veres* Lajos vezérőrnagy, *Ankay-Anesini* Győző vezérőrnagy, *vitéz Kisbarnaky Farkas* Ferenc vezérőrnagy, *vitéz Hellebronth* Antal ny. vezérezredes, a vitézi szék helyettes főkapitánya, *vitéz Kozma* Ferenc altábornagy, *Nemes Bangha* Imre altábornagy, *Berecz* Sándor ezredes és még igen sok magasrangú katonai előkelőség. Jelen volt *Homonnay* Tivadar, Budapest székesfőváros főpolgármestere, *Bódy* László alpolgármester, *vitéz Endre* László alispán, *Szepesváry* Pál tanácsnok, valamint a hősi halottak hozzátartozói, az osztály tartalékos tisztjei és legénysége teljes számban s még igen sokan mások.

Az első tiszteletadás az új zászló előtt

Kilenc óra után néhány perccel

érkezett az ünnepségre vitéz nagybányai Horthy István, Magyarország kormányzóhelyettese,

aki ellépett a tüzérosztály arcéle előtt, majd a díszemelvényen elfoglalta helyét. A kivonult csapatok parancsnokának jelentése után kezdetét vette a csapatzászló felszentelési ünnepsége.

A csapatzászlót adományozó Országos Nőképző Egyesület Veres Pálné-utcai leánygimnázium növendékei nevében

a zászlóanya, dr. Haitsch Ilona igazgatónő mondott beszédet.

Hangoztatta, hogy *a magyar honleányok a hála adóját rójják le ezzel a zászlóval* a Bug és Dnyeper mentén a végsőkig hősiesen harcolt tüzérosztály előtt.

A zászlóanya beszéde után **a csapatzászlót a kormányzóhelyettes elé vitték, aki a kormányzó szalagjával feldíszítette,**

majd a zászlóanya kötötte fel szalagját.

Ezután a tüzérosztály római katolikus lelkésze mondott avatóbeszédet.

— *Egy új ezredév fordulóján* — mondotta a római katolikus csapatlelkész — *ez a kérdés: élni vagy halni. Mi az életet választjuk és fogadjuk, hogy ez alatt a zászló alatt az utolsó leheletig mindenki helyén fog állani. Zászló! Indulj utadra, a dicsőség mezejére, vidd diadalra fiainkat, hogy dicsőségesen hordozzanak körül az ezeréves hazában.*

Ezután a csapat protestáns lelkésze áldotta meg a zászlót és mondott avatóbeszédet.

— *Valahányszor ránéztek erre a zászlóra,* — mondotta a protestáns lelkész — *szemetek előtt lebegjen a dicsőséges mult, hiszen apáitok már egy világháboruban dicsőségesen hordozták ezt a háromszínű zászlót. Isten, haza és a legfelsőbb Hadúr iránti töretlen hűség és lángoló szeretet lebegjen előttetek ebben a zászlóban.*

Ezután emlékaláírások következtek, előbb a lelkészek, majd a kormányzóhelyettes, a zászlóanya, a honvédelmi miniszter, a vezérkar főnöke képviselője, a csapattestparancsnok, az osztály tisztjei és legénysége képviselői beírták nevüket az osztály emlékkönyvébe, majd

a csapat első tiszteletadása következett a zászló előtt.

Ezután az osztály esküt tett a zászlóra és a Himnusz hangjaival véget ért a zászlóavatási ünnepség.

A kormányzóhelyettes beszéde

A zászlóavatási ünnep után a tüzérosztály parancsnoka lépett az emelvény elé és

jelentést tett a kormányzóhelyettesnek a hősi emlékmű létesüléséről,

majd felkérte az emlékmű felavatására.

A kormányzóhelyettes a következő beszéddel avatta fel a mostani háború első hősi emlékművét:

— Mélyen megindulva állok ez emlékmű előtt, mely a legelső ebben a hazában azoknak sorában, amelyek a most folyó nagy háborúban elesett hőseinknek nevét lesznek hivatva megörökíteni. Huszonnégy név van rajta: a magyar királyi 1. honvéd gépvontatású tüzérosztály délvidéki és oroszországi harcainak hősi halottai.

— Hősöknek nevei, kik a hazai földért, az otthon nyugalmáért áldozták a legdrágábbat, életüket és vérüket. Fájdalmasan büszke bajtársi érzéssel, mélységes tisztelettel hajlok meg az ő emlékük előtt.

— Bajtársak! Ugy érzem, hogy ez az emlékmű kapocs őközöttük és miközöttünk. Közöttük, akik életüket adták a hazáért és közöttünk, kik most ismét harcok előtt állunk.

— Tegyünk ezért új fogadalmat itt, az ő emlékművük előtt. Fogadjuk meg, hogy dicső példájukhoz méltóak leszünk és hogy az új harcot hőseinkhez hasonlóan fogjuk mi is állani.

— Hittel és bizalommal eltelve nézek a jövő harcai, nemzetünknek e sorsdöntő küzdelme elé s a bajtársi szeretet és együttérzés által emelt ez emlékműnek a leleplezésére az engedélyt megadom.

A Himnusz hangjai mellett az emlékműről lehullt a lepel, az osztállyal együtt volt két tartalékos lelkész: egy római katolikus és egy protestáns mondott beszédet, majd a római katolikus lelkész felszentelte az új emlékművet.

A tüzérosztály parancsnoka ezután rövid beszéd kíséretében köszönetet mondott a Kormányzó Úr Őfőméltósága képviseletében megjelent kormányzóhelyettesnek, majd a főváros képviseletében dr. *Bódy* László alpolgármester vette át az emlékművet.

A hozzátartozók átveszik a kitüntetéseket

Az ünnepség legmeghatóbb része következett ezután:

a kormányzóhelyettes a hősi halottak megjelent hozzátartozóinak átadta a Kormányzó Úr Őfőméltósága által adományozott hadikitüntetéseket.

A zokogó anyáknak és könnyesszemű apáknak kemény kézfogással és meleg szavak kíséretében adta át a hadikitüntetéseket.

Az emlékmű megkoszorúzásánál

elsőnek a kormányzóhelyettes helyezte el a Himnusz hangjai közben a Kormányzó Úr koszorúját,

majd sorrendben a többi koszorú lehelyezése következett és a Szózat hangjaival ért véget az ünnepség.

A tüzérosztály parancsnoka az ünnepség befejezése után a kormányzóhelyettes elé lépett és *további parancsot kért.*

Díszmenetben a tüzérosztály, a gépkocsizó dandár légvédelmi ütege, a frontharcosok, a Veres Pálné leánygimnázium növendékei, a leventék, a cserkészek s végül a tüzérosztály tartalékos legénysége vett részt a tartalékos tisztek vezetésével.

FELTALÁLTA A MOZGATHATÓ MŰKEZET

Sauerbruch német egyetemi sebésztanár

Berlin, márc. 30 (NST)

Németországban feltalálták a tökéletes, mozgatható műkezet, amelynek segítségével lényegesen megkönnyíthetik azoknak a hadirokkantaknak sorsát, akik kezület elvesztették. A feltaláló *dr. Sauerbruch* egyetemi tanár, a legnagyobb német sebész, a berlini Charité sebészeti klinika jelenlegi vezetője, külföldi ujságírók előtt most ismertette korszakalkotó találmányát, amelyet a jelenlegi háború alatt tökéletesített.

Módszere aránylag egyszerű sebészi beavatkozáson alapul s a műtétet a kéz levágása után. a csonk gyógyulásának befejezésekor rögtön alkalmazzák.

Az új műkéz lehetővé teszi, hogy tulajdonosa a legfontosabb kézmozdulatokat elvégezhesse.

Sauerbruch tanár rámutatott arra, hogy a legfontosabb kézmozdulatok *95 százalékban olyan izmokból indulnak ki, amelyek a karcsonkban is tovább működnek.* Arra kellett tehát lehetőséget találni, hogy ezeknek az izmoknak mozgását a műkéz ujjrendszerére átvigyék. A német tudós már az első világháború idején kezdeti sikereket ért el ezen a téren, most pedig

sikerült módszerét annyira tökéletesítenie, hogy a szükséges műtétet minden sebész végrehajthatja.

A karcsonk begyógyulása után *elefántcsont-pálcikákat helyeznek a karizmok végződésébe, amelyek a mesterséges kézben lévő mozgató-gépezethez csatlakoznak.* Az új műtét után a kar két hét alatt teljesen begyógyul és

a műkéz tulajdonosa úgy mozgathatja műkeze ujjait, mintha saját ujjai volnának.

Sauerbruch dr. be is mutatta találmányát, amennyiben az ujságíróknak bemutatott néhány pácienst, akik részben már évek óta, részben pedig néhány hete rendelkeznek ilyen műkezekkel.

A műkéz segítségével súlyos terheket emeltek fel és mindenféle finom munkát is elvégeztek.

Eljárásának további kidolgozása során a német tudós

olyanok számára is műkezet szerkesztett, akik egész alsókarjukat elvesztették.

és ennek ellenére működnyöküket is rendesen mozgathatják. Hasonló sikereket ért el *Sauerbruch* dr. a műlábak megszerkesztése terén is és e kísérleteinek eredményeképpen olyan eljárást is feltalált, amely eddig lehetetlennek tartott szívműtéteket is lehetségessé tesz.

Heinz Rühmann
legújabb vigjátéka
Kurt Hoffmann rendezésében
Igy is lehet repülni
Karin Himboldt, Lothar Firmans, Harry Liedtke
Egy szédült repülőgép kalandjai szárazon és vizen.
Premier ma
Uránia

Megalakult a Magyar Ujságírók Egyesülete Erdélyi Osztálya

Kolozsvár, március 30.

(Magyar Távirati Iroda)

Az erdélyi ujságírók vasárnap alakították meg Kolozsvárt a Magyar Ujságírók Egyesülete Erdélyi Osztályát.

Vasárnap délelőtt 11 órakor a Városháza közgyülési termében ült össze utolsó ülésére az Erdélyi Magyar Ujságírók Egyesülete, hogy kimondja feloszlását és egyúttal megalakítsa a Magyar Ujságírók Egyesülete Erdélyi Osztályát. *Nyirő* József elnök visszapillantást vetett az erdélyi magyar ujságírórendnek két évtizedes küzdelmes munkásságára.

Ezután dr. *Tóth* László, a Magyar Ujságírók Egyesületének elnöke az egyesület üdvözletét tolmácsolta.

Gáspár Jenő az Országos Magyar Sajtókamara, valamint vitéz *Kolosváry-Borcsa* Mihály, a Sajtókamara elnöke üdvözletét tolmácsolta. *Bathó* László dr. miniszteri osztálytanácsos a miniszterelnökség sajtóosztályának nevében mondott meleg üdvözletet.

Walter Gyula, a feloszló egyesület társelnöke az egyesület történetét ismertette a román uralom 22 esztendejében, *Végh* József elnök pedig az egyesületnek a felszabadulás óta kifejtett szerepléséről és tevékenységéről méltatta. *Árvay* Árpád országgyülési képviselő, a nagyváradi csoport elnöke, az erdélyi ujságírók nyugdíjügyének rendezéséről számolt be, *Demeter* Béla javaslatára elhatározták, hogy a megalakuló egyesület megiratja a román uralom alatti 22 esztendő sajtótörténetét.

Az egyesület ezután egyhangúlag kimondotta feloszlását és Nyirő József átadta az elnöki széket dr. Tóth Lászlónak; az ő elnöklésével folyt le aztán a Magyar Ujságírók Egyesülete Erdélyi Osztályának alakuló közgyülése.

Az alakuló közgyülés egyetlen tárgysorozati pontja a tisztikar megválasztása volt. A közgyülés az új egyesület tiszteleti tagjaivá választotta *Bárdossy* László volt miniszterelnököt, vitéz *Kolosváry-Borcsa* Mihályt, *Gáspár* Jenőt, *Dániel* Áront és *Bathó* László miniszteri osztálytanácsost, díszelnökké *Nyirő* Józsefet, *Olajos* Domonkost, dr. *Paál* Árpádot, *Árvay* Árpádot, dr. *Krenner* Miklóst, *Tabéry* Gézát és *Szász* Endrét, elnökké *Zathureczky* Gyulát, az Ellenzék főszerkesztőjét. A közgyülés hódoló táviratot intézett Magyarország főméltóságú kormányzójához és a kormányzóhelyetteshez és üdvözlő táviratot küldött Kállay Miklós miniszterelnöknek, Bárdossy László nyugalmazott miniszterelnöknek, vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály sajtókamarai elnöknek, Ullein-Reviczky Antal sajtófőnöknek és vitéz Thuránszky László miniszteri osztályfőnöknek.

TESTEDZÉS

Ötezer ember kiszorult az Elektromos pályáról

A Fradi bajnoki reményei felcsillannak?

Botrányos jelenetek zajlottak le a Latorca-utcai pálya bejárata előtt a Ferencváros—NAC mérkőzés kezdetekor. Az Elektromos pályája kicsinek bizonyult és sajnos, megtörtént, hogy a labdarugás rajongó híveit szét kellett verni, rendőri beavatkozással el kellett kergetni. Arról nem is beszélve, hogy a rendező egylet, a társadalmi alapon álló Nagyváradi AC milyen óriási veszteséget szenvedett.

A Ferencvároson kívül az összes élcsapatok vereséget szenvedtek. A fradisták most fogják a fejüket: ha Ujvidéken nem könnyelműsködtek volna, most már ott lehetnének a „teljes jogú" bajnokjelöltek között! A zöld-fehérek reményei így is felcsillantak a meglepetések vasárnap délutánján.

A bajnokság élcsoportjának állása: 1. Szolnok 32 p., 2. WMFC 32 p., 3. Ujpest 30 p., 4. Ferencváros 26 p., 5. Gamma 26 p., 6. Szeged 23 p., 7. Nagyvárad 23 p. 8. Elektromos 22 p.

Ponthullások fordulója

A MAVAG Szolnok felett aratott szombati győzelmével kezdődött a meglepetések sorozata. Vasárnap így folytatódott:

DIMAVAG—UJPEST 1:0 (1:0). Diósgyör, 3500 néző, vezette: *Moldoványi*. Góllövő: *Turbéki*. A mezőny legjobbja: Gáspár, a diósgyőri kapus. *Némethy* Imre elnöknek szombaton az *Esti Ujságban* elmondott jóslata tehát pontosan bevált.

SZEGED—KISPEST 2:2 (1:1). Szeged, 2000 néző, vezette: *Vas A.* Góllövő: Toldi, Egresi, Toldi, Nemes. A mezőny legjobbja: *Lakat*.

WMFC—ELEKTROMOS 0:0. Csepel, 3000 néző, vezette: *Emődi*. A mezőny legjobbja: Ónody.

LAMPART—KOLOZSVAR 3:1 (3:1), Kolozsvár. 3000 néző, vezette: *Köhalmi*. Góllövő: Bene, Bonyhádi, Tolvaj, Gráf. A mezőny legjobbja: Nádasi.

GAMMA—SZVSE 4:3 (2:2). Latorca-utca, vezette: Urbán, 10.000 néző. Góllövő: Tihanyi, Tihanyi, Patkoló, Patkoló, Sajtos (11-es), Patkoló. A mezőny legjobbja: Tihanyi.

UJVIDÉK—SALGÓTARJAN 5:1 (0:1). Ujvidék, 2500 néző, vezette: Nagy L. Góllövő: Trenka, Welker, Zsoldos, Lendvai, Pálfi, Badics. A mezőny legjobbja: Welker.

Sárvári: „Nem volt szerencsénk"

A NAC középcsatára mondotta a mérkőzésről:

— *Az első félidőben a Ferencváros jobb volt, de nekünk is voltak nagy helyzeteink. A második félidőben mi támadtunk és a Ferencvárosnak volt a szerencséje. Bodola és Tóth III. előtt voltak nagy helyzetek, de nem sikerült azokat belőni. Nekem nem ment túl jól, helyzetbe is alig kerültem. Ahogy nekünk elől nem volt szerencsénk, éppúgy balszerencsések voltak a védőink is. Ugy vélem, hogy legalább a döntetlent megérdemelték volna. Nagyon jó volt a Fradi védelme*

Polgár: „Szél ellen nem ment"

A Ferencváros kullancsa így vélekedett a mérkőzésről:

— *Az első félidőben széllel hátban játszottunk és akkor csudára ment a játék. A NAC-nak is volt néhány veszélyes helyzete, de mi a három gólunkon kívül két kapufát is lőttünk. A NAC csatársora most nem volt olyan veszélyes, mint például tavaly ősszel, vagy talán mi voltunk jobbak most, mint akkor? Az Elektromos-pálya híres, kitünő talaja nagyon elromlott. Egyébként a második félidőbeli NAC-fölényt annak tulajdonitom, hogy erősödött a szél ereje és nekünk szél ellen nem ment.*

FERENCVÁROS—NAGYVÁRADI AC 3:1 (3:0) Latorca-utca, 16.000 néző, vezette: *Antay*. Góllövő: *Sárosi* Béla, *Lukács*, *Sárosi* dr., *Sárvári*. A mezőny legjobbja *Bodola*.

Jeney Rezső, a NAC elnöke: Mélyen megrendített a mérkőzés színhelye körül támadt bonyodalom és a MOVE-pálya rendőrségi betiltása. Mi szenvedtük azt, hogy nem játszhattunk Nagyváradon, most megszenvedtük azt, hogy kikényszerítettek bennünket ide a kis befogadóképességű Latorca-utcai pályára. Olyan jól megy a magyar labdarúgásnak, hogy el kell már zavarjuk a közönséget a mérkőzéseinkről? A Ferencváros pálya sem lett volna sportszerűtlenebb helye ennek a mérkőzésnek, mint a Latorca-utcai. A labdarúgásért hozható áldozatoknak is vannak határai.

MAGYARORSZAG IDEI SÚLYEMELŐBAJNOKAI

Pehelysúly: 1. Tégla BVSC 285 kg. **Könnyűsúly:** 1. Ambrózy MAC 332½ kg. Országos rekard! (97½ kg. nyomásban, 105 kg. szakitásban és 130 kg lökésben.). **Középsúly:** 1. Buronyi WMTK 307½ kg. **Félnehézsúly:** 1. Kiss Gyula WMTK 315 kg. **Nehézsúly:** 1. Sós DAC 335 kg. (A kétkarú nyomásban 105 kg-al beállította az országos csúcseredményt.)

Dunay nyerte a tőrbajnokságot

Magyarország 1942. évi törbajnokságát vasárnap késő éjjelig vívták. Nagy küzdelem után végül is *Dunay* MAC győzött 7 győzelemmel. *2. Hátszeghy* HTVK 7 gy., *3. Gerevich* MAC 5 gy. 11 kt. *4. Masszay* HTVK 5 gy. 12 kt., *5. Berczelly* 5 gy. 17 kt. *6. Palócz* MAC 4 gy., *7. Berzsenyi dr.* MAC 3 gy., *8. Bedő* HTVK 1 gy. (ő volt a bajnokság védője). *9. Gözsi* dr. HTVK 0 gy.

Kelen és a BBTE győzött a MAC mezei versenyén

A Margitszigeten rendezte a MAC mezei hármas csapatversenyét vasárnap délelőtt. Eredmények: 1. *Kelen*: BBTE 21:24.4 mp, 2. *Németh*: MAC 21:25.8 mp. 3. *Hires* UTE 21:45.6 mp. A hármas csapatversenyben: 1. *BBTE*, 2. *UTE a)*, 3. *BBTE b)* csapata.

A WMTK MEZEI FUTÓVERSENYE

is vasárnap zajlott le a csepeli lövölde környékén. 1. *Maurér* WMTK. Ifjúsági: 1. *Bokodi* R. MOVE. Serdülők: 1. *Bakos* WMTK.

AZ MTE

mezei futóversenyében 1. *Forgó* MTE. Ifjúsági: 1. *Kovács* MTE, csapatversenyben: 1. *MTE* 20 p.

DIÓSGYÖRÖTT

a leventeversenyt *Baranyai* DVLE, az ifjúsági leventék versenyét *Dévai* Miskolci LE nyerte.

Czékus Erzsébet vitorlázórepülő csúcsteljesítménye

Festői látvány volt, amikor az első tavaszi vitorlázó repülőnapon a Hármashatárhegyen egyszerre 18 vitorlázó repülőgép is keringett a levegőben.

Felszállott *Rotter* Lajossal *Umberto* Nannzini ezredes, olasz katonai attasé is, *Czékus* Erzsébet az első magyar teljesitményjelvényes vitorlázó repülőnő a Müegyetemi Sportrepülő Egyesület egyik nagyteljesitményü vitorlázó gépével felszállt. Délelőtt 10 órától este 7 óra 10 percig volt a levegőben, így 9 óra 10 perc a vitorlázó időtartamrepülés női magyar rekordja. (A régebbi rekord 6 óra 10 perc volt). Egyébként vasárnap vitorlázó repülőgéppel a következők értek el 5 óránál nagyobb repülési időt: *Wagner* Vilmos, *Czékus* Erzsébet, *Nyírádi Szabó* Imre, *Bollmann* Béla és *Donászi* Tibor. *Nagy* Hugó az MSE fiatal repülője a Kaposvár melletti Öregpusztáig repült, ami 170 km-es távolság.

MAGMA

a tudományos neve a föld izzón kavargó mélyének. Melegforrásaink révén nagymennyiségü ilyen magmatikus eredetü, ú. n. juvenilis viz kerül a felszinre. A Széchenyi-gyógyfürdőt tápláló 1256 méter mély, 72 C° hőfokú kénes vizü forrás Európa harmadik legforróbb hővizkútja

Külföldi előkelőségek a KISOK dísztornáján

A KISOK országos tornaversenyét vasárnap este dísztornával fejezte be. Az előkelőségek között ott volt *Krecskoff* Stefán dr., a bolgár ifjúsági szervezet vezetője, *Filipoff* Mladen osztályvezető társaságában. Vitéz *Tárczay-Felicides* Román min. osztályfőnök, országos sportvezető, társaságában volt még *Hieronymus*, a német ökölvívó szakhivatal felügyelője, továbbá vitéz *Kudriczy* István vezérkari ezredes, a leventék országos parancsnoka és *Szukováthy* Imre dr., a MOTESz elnöke.

Az országos tornaversenyen első hat helyezést elért diákok mutatták be a Sportcsarnokban gyakorlataikat, majd a lányok tánc- és csapattornabemutatója következett. A legnagyobb sikert a nagyváradi Szilágyi Erzsébet leánygimnázium és a budapesti Dobó Katalin leánykereskedelmi iskola növendékei érték el. Az egyéni összetett bajnokságot *Balla* Tibor, a debreceni ref. gimn. diákja szerezte meg, akinek szintén sokat tapsolt a dísztorna közönsége.

A „TORINÓI" CSAPAT

A hármas bizottság összeállította a kedden este Torinóba utazó utánpótlás csapatát a következőkből: **Kapusok:** Horváth, Dósay. **Hátvédek:** Balogh II., Ónody. **Fedezetek:** Nagy II., Kónya, Rákosi, Lakat, Török. **Csatárok:** Hollósi, Csuberda, Bonyhádi, Tóth II., Turbéki, Füstös. Kedden délután még rövid edzést tart az utánpótlás.

LÓSPORT

Gavotte nyerte a Czárán János emlékversenyt — Klimscha Albert verseny közben Mire valóról leesett

Több mint 10.000 főnyi közönség rándult ki vasárnap Megyerre. Az Urlovasok Szövetkezetének harmadik versenynapján hét futam került lebonyolitásra s a Czárán János-emlékverseny állott az érdeklődés előterében.

A hagyományos emlékversenyben mindössze négy ló rajtolt s a főszámot az idén elsőizben szereplő Számum nyerte Marcsa ellen.

A Tavaszi-dij lefutása közben súlyos lovasbaleset történt. Klimscha Albert a magyar rekordér lovas Mire való nyergéből verseny közben kizuhant s eszméletlenül terült el a gyepen. Az orvosi vizsgálat megállapitása szerint állapota nem súlyos.

A Nugommorov-akadályversenyben Döre lesétálta kitünő ellenfeleit. Az Esterházy-emlékversenyben a Samaritanus—Leauge of Nations-befutóra fizettek, míg a Krause Károly-emlékversenyben Lódörgő váltotta pénzre jó esélyét.

A két utolsó futamban ugyancsak kis mezönyök indultak. A Welter-hendikepben Liliomtipró küzdelme után lett első, Furulya és Corti foglalták el a helyeket, míg a Fóthi súlyelosztóban nagy plönzs sikerült Brouette győzelme révén. Itt Palotás lett második.

HETI VERSENYNAPTAR:

Március 31 (kedd). Ugető. Április 1 (szerda) Megyer. Április 2 (csütörtök) Ugető. 5 és 6 Megyer.

*

Húsvétvasárnapján és hétfőn a Pestvidéki Verseny-Egylet rendezi megnyitó versenyeit Megyeren.

Márc. 31. és ápr. 2-án délután 1/3 órakor

ügetőversenyek

Szabó Daniella

Dekoratív képek karácsonyra

● **Merklin T.**

Nem mindenkinek van pénze arra, hogy karácsonyra neves festők munkáiból vásároljon, de bizonyosan van Szombathelyen, illetve a megyében egy szűk réteg, amely megengedheti magának, s igénye is van arra, hogy otthonát művészeti alkotásokkal díszítse. Őket célozza meg a Művelődési és Sportházban megrendezett karácsonyi tárlat, amely hagyományosan sok művésztől sok képet mutat be együtt, vagyis a tájékozódást szolgálja: mely alkotó(k) festményei állnak legközelebb az adott látogató ízléséhez.

A kiállításrendező, Várnai Valéria kortárs, helyi festők munkáiból válogatott: többnyire hangulatos csendéletek, tájképek várják a látogatókat. Az eladhatóság egyik fő szempontja nyilván a dekorativitás; szép példái ennek Krieg Ferenc

Szabó Daniella: Voltam és vagyok

és Vértesi Péter rendkívül színpompás tájai, Vörös Ferenc fehérkeretes téli képei, Németh Pál és Talpas Gy. Csaba realisztikus festményei, valamint Simon János vallási ihletésű, barna tónusú fatáblái. Modern otthonokban jól mutatnának például Foki Éva szitanyomatai vagy Markovics Ágota kis színes akvarelljei. Az évről évre megrendezett kiállítás idei felfedezettje Szabó Daniella, aki néhány éve települt át Erdélyből; ő a természetközelség egyszerűségével lepi meg a nézőt. Natúr fakeretes képei különleges technikával készülnek: *színezett homok*-ból teremti kompozícióit, a fantázia és a valóság határán mozgó kis világait. A kiállítás igazi nagyágyúja (árban is!) Kisléghi-Nagy Ádám olajfestménye, „Hommage á animuccia" címmel. Sajnos a művész ezen a tárlaton csak egyetlen képpel szerepel, de e csendélet alapján is meggyőződhet a szemlélődő Kisléghi nagyszerű tehetségéről, s hogy nem véletlenül kapott díjat. Bárki büszke lehet rá, ha sikerül megvennie és hazavinnie a képét, valódi kincset tehet otthona falára...

10 és 10 óra 30 közötti született. A század elején az anyakönyvekbe még órára pontosan bevezették a születési időt, én is így találtam rá a nagyszüleim bejegyzésére. Sajnos ez ma nincs így. Ha valaki 30 perces megközelítésben tudja csak megadni a születési idejét, akkor a középérték alapján szokás elkészíteni a horoszkópját. Nagyon fontos lenne, ha közölné az illető velem azt is, hogy milyen környezetben nőtt fel, mivel foglalkoztak a szülei. Erre azért lenne szükség, mert hiába születik valaki a születési időpontja alapján kiváló adottságokkal, a környezet nem segíti azok kibontakozásában.

— Mi a véleménye a hetilapos horoszkópokról, ahol csillagjegyek alapján állítják fel az elkövetkező hét nap jóslatát minden Nyilas, Oroszlán, Bak, vagy Vízöntő számára?

— Szakmailag nem tartjuk komolynak ezeket. Az azokban leírtak nagyon általánosak, rendkívül kevés emberre nézve igazak. Érzékletesebben úgy fogalmaznék: olyan ez, mintha feldobnánk egy csomó apró va-

[illegible] egészségi állapotuk, tanulmányaik alakulására, milyen sorscsapások, megpróbáltatások érik, életének jövőbeni alakulásában mi a legdominánsabb, legmeghatározóbb motívum.

— Azt is szokták kérni, mondja meg, mikor halnak meg?

— Szokták, de erre nem adhatok választ. Tiltja az asztrológusi etika, amelynek alapvető kikötése: halálra vonatkozó adatot nem közlünk. Az asztrológusnak nem az a szerepe, hogy valakire ráijesszünk, hanem hogy segítsen az illetőnek megmutatni azokat a lehetőségeket, életterületeket, ahol kibontakoztathatják magukat. A lehetőségeik feltárásával javulhat az önismeretük, el tud igazodni a saját sorsában. Nagyon fontosnak tartom közölni: a horoszkóp abszolút értelemben nem determináció, hanem az emberek bizonyos korlátok közötti lehetőségeinek az összessége.

— Ez rendkívül figyelemre méltó megállapítás azok számára, akik véresen komolyan veszik. De maradjunk a részleteknél. Ha valaki arra kíváncsi,

[illegible]

férjhez menni, ám a horoszkópja szerint erre csekély az esélye. Az ilyet nem szokás közölni.

— Néhány éve Hernádi Gyula „robbantott" az asztrológiában. Állította, hogy a zodiákusok elcsúsztak. Mi erről a véleménye?

— A mesterem, s én szerintem sincs igaza. Ő egy olyan személyiség, aki szeret mindig a figyelem középpontjába kerülni. Ez nyilván benne van a horoszkópjában is.

— Bemutatkozásként mit tart érdemesnek közölni olvasóinkkal önmagáról?

— Az ezoteria minden ágazata érdekel, különösen a filozófia és a meditáció. Öt éve intenzíven — mondhatom megszállottan, éjt nappallá téve — foglalkozom a horoszkópkészítéssel, azt képzett asztrológusoktól tanultam. Az asztrológiáról annyit még érdemes tudni, hogy meg lehet tanulni, de igazi asztrológussá csak az lehet, akinek tehetsége van hozzá, rendelkezik intuitív képességekkel. Az asztrológus olyan, mint egy pap és orvos együtt, hiszen aki elemzést kér tőle, annak lelkébe lát, s

lya 15.50 Elrejtett tájak 16.15 Repeta 17.45 Christy 18.30 Magyarország ma 18.30 A. K. T. 18.45 Nekem ne lenne hazám? 19.00 A víz 19.30 Mesetár 19.50 Magyarok csekedetei 20.00 Híradó, sporthírek 0.30 Terra X 21.15 Twin Peaks 2.05 Mélyvíz 23.35 Napbúcsúztató

DUNA TV 9.00 Regeli muzsika 9.10 Mi lesz holnap? 9.30 Néptáncok 9.40 sthatár 10.15 Tetthely – Aida .40 Esti kérdés 11.55 Vers 12.00 ozó 12.20 Amiről a kövek me- ek 12.40 Dunaszaurusz 13.45 vek Amerikából – film 14.25 estvérek 15.25 Természetnapló 5 Molly – filmsor. 16.00 Kated- lkül – Betegápolás otthon 17.00 éka! Megtaláltam! 17.30 el és Bonifác nagyapó 18.00 ahol élünk 9.55 Rajzfilmklub 11.10 Klipklub 11.30 Az első csók 12.05 Acapulco akciócsoport utána: Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Megveszem ezt a nőt! 14.20 Klipklub 14.40 Rajzfilmklub 15.55 Sweet Valley 16.20 Az első csók 16.45 A farm, ahol élünk 17.35 100-ból egy utána: Meri vagy nem meri? 18.10 Acapulco akciócsoport 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Életveszélyben – Hétköznapi hősök 21.00 Neve: Senki – filmsor. 22.10 MMM 23.10 Híradó 23.25 Zsaruzsenik 0.15 Kettős bevetés 1.05 Fókusz

TV3 15.20 Pepsi Music Time 16.10 A házúr 17.45 Dinasztia 18.45 Hír 3 19.15 Berlin–Moszkva – német akciófilm 2/2. 20.15 MASH 20.40 A Quelle bemutatja: Női dolgok 20.50 A fo-

EUROSPORT 8.30 San Marino gyorsasági motoros vb. 10.00 Tour of Spain 11.00 1998. évi X-játékok 12.00 Labdarúgás 14.00 BTCC brit túrakocsibajnokság 15.00 Tour of Spain 17.00 Labdarúgás 19.00 1998. évi X-játékok 20.00 Erőverseny 21.00 Ökölvívás 23.00 Labdarúgás – a vb legendái 24.00 San Marino I. motoros gyorsasági vb. 1.00 1998. évi X-játékok

Szerda reggel 5.50 és 9.30 között Nap-kelte az MTV 1-en. Félmilliárdos inkasszó az MTV-nek. – Vendég Vértes Árpád hévízi polgármester – Kinn, padon: Rapcsák András – Keresztűzben: Torgyán József – A Sport Pluszban Dunai Antal a 0-3-ról – Jutalomjáték Vámos Miklóssal – Riporter kerestetik

SOLNAY SZECESSZIÓS niák kiállítása a nagy siker- ló tekintettel október 25-ig thatő az Iparművészeti um ban.

AZ IDÉN a Nyugdíjasok a Nagycsaládokért Alapítvány beiskolázási segélyre 570 000 forintot tudott elosztani 153 család között, amit ezúton is köszönnek.

EMLÉKTÁBLÁT avattak Salgótarjánban a bányamúzeum alapítója, Pothornik József születése 95., s a szénbányászkodás megkezdésének 150. évfordulóján.

A halpusztulást közvetlenül [illegible] ápoló alapítvány. Az év elején létrejött társaság korábban már Dankó-emlékérmével is megörvendeztette a gyűjtőket a nótaszerző születésének 140. és halálának 95. évfordulójára emlékezve – írja az MTI.

A képeslapon nem a megszokott pózban, hosszú kabátban, hegedűvel a kezében látható Dankó Pista, hanem szűrben, a vállán fokossal, kalpagban, [illegible] került elő – egy szegedi fotóműteremben, Dankó Pista ugyanis abban az időben működedvelő színészként több helyen is fellépett. A szabványnál nagyobb formátumú képeslap hátoldalán a Dankó Pista Emlékéért Alapítvány zenei szignáljának, az „Eltörött a hegedűm…" kezdetű Dankó-nóta kottájának első sora is helyet kapott.

Kiállítás Szombathelyen

Az 1848–49-es szabadságharc éveinek polgári viseletét bemutató kiállítás nyílt Szombathelyen. A Savaria Múzeum kőtárában látható tárlat anyagát egy vasi képzőművész, Szabó Daniella készítette – írja az MTI. A szabadságharc éveinek, polgári létének hangulatát idéző kiállítás érdekessége, hogy folyamatosan változik, hiszen a művész néhány kiállított darabot még nem fejezett be, a kiállítás ideje alatt is dolgozik rajta. A kőtár egyik részében ezért egy szintén az 1848-as időket felvillantó műhelyt rendeztek be számára. Szabó Daniella munkái november végéig tekinthetők meg.

[illegible] vezetője – cáfolva az ennek [illegible] ka-egészségügyi manyzata – írja az MTI. József, a Heti Délkelet című viharsarki hetilap munkatársa által szerkesztett s részben írt falukönyv félezer példányban jelent meg. Olvasója megismerheti a jobbára tarcsai, kisebb részben berényi és gyomai határrészekből, a szentjánosi betyárcsárda körül kialakult csárdatanyából létrejött település régmúltját is, például a Rózsa Sándor által is látogatott Szentjánosi csárda történeteit.

A köröstarcsai tanyáktól Csárdaszállás megalakulásáig megtett útról, majd a Mezőberénnyel való közigazgatási házasságról s az 1996/97-es legújabb, sikerrel járó elszakadási mozgalomról, a „csárdai" parasztok erőszakos tsz-be kényszerítéséről a jó félezer lelkes kis békési falu életében ma is jelentős szerepet betöltő szövetkezet gazdálkodásáról egyaránt olvashat a könyvet kézbe vevő érdeklődő.

MN 1998. nov. 8

ellenkezőjét állító véleményeket. Elismeri ugyan, hogy a növények bizonyos mértékig képesek elnyelni az elektromágneses sugarak elektromos összetevőit, ilyen tulajdonsággal ugyanis gyakorlatilag minden élő szervezet rendelkezik. A kutatások azonban azt bizonyítják, hogy az emberre leginkább káros hatást gyakorló mágneses hullámokat semmilyen növény, így a kaktusz sem képes semlegesíteni.

A MŰANYAG palackokat laboratóriumi edényként használják fel a szegényebb dél-afrikai iskolákban. A kétkilós palack kiválóan alkalmas rovarcsapdának vagy az üvegházhatás szemléltetésére. A hulladék így hasznosítható.

Készült a KM támogatásával

Az oldalt szerkeszti:
Sárvári Márta

kívánó ok az oxigénhiány, ami az ammóniafeldúsulás következménye. A szakemberek ezenkívül vizsgálják a toxicitás mértékét is, annak eredményeit várhatóan szerdán teszik közzé. Az elpusztult halak mennyiségéről még nem tudott közelebbit mondani a felügyelőség munkatársa. Erre véleménye szerint csak később derül fény, amikor a nádasokból és máshonnan hetek munkájával összelés, is összejátszottak abban, hogy a halpusztulás bekövetkezzen. A Ráckevei-Duna sajátos biológiai folyamatai labilis helyzetet teremtettek, s abban szerepe volt az elhalt algák nagy tömegének is, ami szintén oxigénhiányhoz vezethet. Ez, mint a felügyelőség munkatársa elmondta, előfordulhat minden hasonló, tó jellegű vízfelület esetében. **(s. m.)**

Gesztenyenap

Gesztenyenap 1998 címmel szeptember 19-én, szombaton tartják meg a Nádasdy Alapítvány ökológiai találkozóját Nádasdladányon. A 10–22 óráig tartó esemény keretében bemutatják a felújítás alatt álló kastélyt és kastélyparkot, ismertetik a Nádasdy Akadémia a Művészetért és a Környezetért céljait, és előadások hangzanak el a humán ökológia témájában. A legkisebbeket gazdag gyermekprogram várja, a széphistóriák, valamint a népzene kedvelői pedig meghallgathatják a Hattyú-Dal-Színház előadását Árgyélus királyfi és Tündérszép Ilona történetéről. Az estét csillagászati megfigyelés zárja.

szerint kórházi ellátásra szorulnak. Az elégetésére szolgáló üzemtől bűzlik a völgykatlanban lévő község, és vannak, akik a hulladékégető füstjének tulajdonítják a településen tapasztalható daganatos megbetegedések magas számát. A tisztiorvosi szolgálatnál ez utóbbiról nem tudnak, oda bejelentés nem érkezett. A faluban egyébként arról is beszélnek, hogy a késő délutáni órákban különösen furcsa szagot eregető égető felett szálló madarak széthordják a fertőzést.

Lapunk értesülése szerint az utóbbi napokban aláírás-gyűjtéssel is tiltakoztak a falubeliek a hulladékégető környezet- és egészségkárosító hatása miatt.

A veszélyeshulladék-megsemmisítő létesítmény üzemeltetője, a Pécsi Környezetvédelmi Kft. irodavezetője a tévériportot és az egyik napilap

KTUB
Ma: Mezőnagy nem
merí? 9.00 A farm.
23.30 Mi van vele?

zetvédelmi Felügyelőség is cáfolja a tévériportban elhangzottakat, ám szakvéleményüket még nem volt alkalmunk megtudni. A töröcskei városrész önkormányzati képviselője, dr. *Laki-Lukács* Lajosné – aki a tévériportban elhangzottak után rögtön oknyomozó munkához látott – lapunknak elmondta: napokon belül falugyűlést hívnak össze és tisztázzák: kinek állt érdekében a rémhírterjesztés, illetve hogy a Töröcskén kialakult daganatos megbetegedéseket összefüggésbe hozzák az égetőből kikerülő, állítólag szennyező füsttel. A körzet orvosa, *Lukács* János ugyan pontos nyilvántartást vezet a daganatos kórfolyamatokban szenvedő betegeiről és az elhunytakról, ám mert nincs összehasonlítási alapot adó statisztika birtoká-

12.00 Hírőra 13.00 Tévémagaz-
mény megfelel a körny-
delmi előírásoknak" – állít
Bauer József, a Kaposi M
Megyi Kórház célgazdaságán
és egyben az égetőnek a ve
tője.
ter/reprí 14.00 Közvetítés a parla-
ment ülésétől 15.00 A pompás [illegible]

Kaposvár polgármeste
Szita Károly – aki végzettsé
tekintve környezetvéde
szakmérnök – lapunknak
mondta: minthogy a hulla
égetőben a megyei ön
mányzat illetékességi kö
tartozó kórház megbízása
ján történik a veszélyes
gok megsemmisítése, a
önkormányzata a megye
tülettől kér tájékoztatást,
alapjuk a környezetkáros
szóló híreknek. Egyébk
város képviselő-testüle
megtárgyalja az ügyet –
meg a részönkormányza
tőjétől. (

A disznók elé kell önteni a tejet?

● Forgács Bernadett

Januártól Rábagyarmaton, Vasszentmihályon és Gasztonyban megszűnt a tejgyűjtés. A vállalkozó a magas költségekre hivatkozott, az önkormányzatok viszont nem járultak hozzá a tejgyűjtés finanszírozásához.

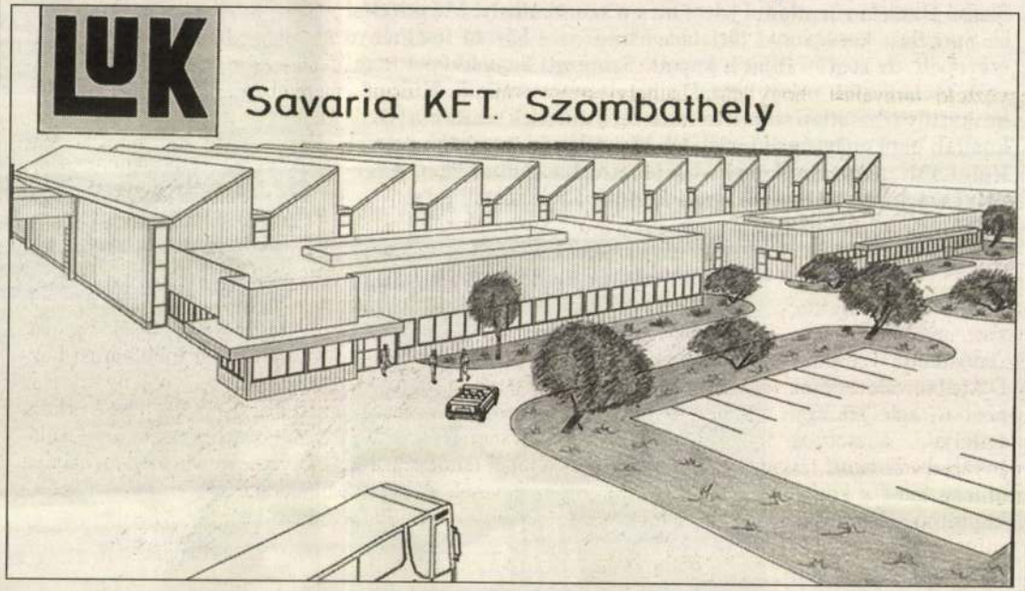
Rábagyarmaton már nem sokan foglalkoznak tejtermeléssel, az a pár család, ahol még tartanak tehenet, mostantól háznál próbálja eladni a tejet, vagy feleteti a disznókkal. *Horváth Gyula,* őriszentpéteri vállalkozó három éve gyűjti össze a tejet a gazdáktól az Őrségben és a közelebb eső zalai falvakban.

— Mivel az elmúlt évben legalább 150 ezer forintot ráfizettem a vállalkozásra, felkerestem a három község jegyzőit: legalább az üzemanyagköltségeimet állják. Egy évig vállaltam ennek az ódiumát, tovább már nem tudtam. Az üzemanyag ára felfelé megy, a begyűjtendő tej mennyisége viszont egyre csökken. Kezdetben 350-400 liter tejet is elhoztam ebből a három községből, utóbb már csak 15-20 litert sikerült összegyűjteni. 12 községben gyűjtöm a tejet, a többi településtől nem is kértem hozzájárulást, mivel ott annyi a tej, hogy megéri kimenni érte. Még Kondorfára is, pedig az most nem esik útba, mert Szatta és Zala felé járok. A három község közösen fizethette volna az üzemanyagot, önkormányzatonként 10 ezer forintra jött ki rintos támogatást a tejbegyűjtéshez már nem tudtuk megoldani. A testületi ülésen kiszámoltuk, hogy ha megadnánk a kért összeget, azzal a gazdálkodók tejét literenként 13 forinttal támogatnánk — és ez méltánytalan lenne a falu többi lakójával szemben. Abban egyeztünk meg, hogy a közeljövőben sorra kerülő falugyűlésen megvitatjuk a lehetőségeket. Ha az érintett három gazda valóban becsületesen, vizezés nélkül adja a tejet, akkor a falusiak megveszik tőlük. A másik lehetőség, hogy ha a tehenészet februrár 1-jétől visszakerül a termelőszövetkezethez, akkor ők átveszik a tejet, elszállítják Magyarlakra a majorba. Ez egyelőre csak elképzelés, de az önkormányzat tárgyal erről a téesszel.

❄❄❄

Császár István vasszentmihályi gazda négy tehenéből kettőt eladott, mikor hírét vette a tejgyűjtés megszűnésének karácsony előtt . Császár István régi jó ismerős: tavaly szintén tejügyben találkoztunk. Akkor még hevesen reagált minden gazdálkodással kapcsolatos új intézkedésre. Ma már úgy látszik, beletörődött abba, hogy a falusi gazdálkodásnak „befellegzett". Szerinte már évekkel ezelőtt megpecsételődött a sorsuk, amikor a téesz felszámolta a tejcsarnokot, s Rönökre kellett hordani a tejet, majd az ottani csarnok bezárása után az őriszentpéteri vállalkozóhoz kerültek. A tejért 23, néha csak 18 forintot kaptak. A faluban többen

Hamarosan kezdődik az építkezés

A Lépték Kft. perspektivikus rajza a LuK-gyárról. Decemberben már termelnek?

Várhatóan még ebben a hónapban kiadják a LuK GmbH & Co. szombathelyi gyárának építési engedélyét, és a Lépték Kft. megkezdheti a rendszerváltás utáni legnagyobb Vas megyei beruházást.

● Peltzer G.

Az szombathelyi tengelykapcsológyár első épülete 10 ezer 500 négyzetméter nagyságú lesz, de ezen kívül még három másik üzemcsarnokot is építtet a város határában a LuK-csoport, a világ egyik legnagyobb kuplunggyártó cége. A négy üzemcsarnok összesen közel 70 ezer négyzetméter területű lesz. A német LuK — amelynek tizenöt gyára működik szerte a világon Dél-Afrikától Mexikóig — 14,5 hektár nagyságú területet vásárolt Szombathelyen, hogy itt építse fel első kelet-európai gyárát. A ven, a gyár tervezésével és a kivitelezéssel a szombathelyi Lépték Kft.-t bízták meg. (A Lépték nevéhez fűződik a tervezett beruházás szomszédságában működő Packard Electric üzem és a Ford Strauss autószalon építése is.) *Farkas István,* a Lépték Kft. ügyvezetője cáfolta a híresztelléseket, miszerint a LuK azért telepít gyárat Kelet-Európában, mert a kuplunggyártás a környezetre veszélyes, és emiatt Németországban a hatóságokkal összeütközésük volt. A technológia környezetbarát, erről a magyar hatóságok is meggyőződhettek. Farkas István elmondta azt is, eddigi legnagyobb beruházása a lövői Elzett-gyár volt, de a LuK Sabaria gyár ennél is nagyobb lesz: az első csarnok építési költsége 1,2 milliárd forintot tesz ki.

A területfelhasználási engedélyt már megkapták, az építési engedély kiadásáig a terepet rendezik, földmunkákat végeznek. Az üzem — amelyet *Dankovics Erzsébet* tervezett — Sheed-rendszerű, könnyű acélvázszerkezet lesz, amelynek legfőbb jellemzője a „fűrészfogas" tetőszerkezet. Ez biztosítja az egyenletes megvilágítást és a jó szellőzést. Az épületnek november 15-éig kell elkészülnie, ezután telepítik a gépsorokat, és megkezdik a termelést. Ha minden a tervek szerint alakul, decemberben 160 munkás tengelykapcsolókat

HÍREK

Metrós mustra

16 magyar ruházati cég mutatta be termékeit a Metro Internationals Handels AG. svájci vállalatcsoport bevásárló vállalata, a Gemex AG.-nek. A Metro csoportnak jó tapasztalatai vannak a Magyarországon működő Metro bevásárlóközpontoknak szállított magyar árukról, s azt szeretné, ha a termékek globális hálózatukba is bekerülnének. A Gemex AG évente több milliárd dollár értékben vásárol termékeket, a Metro tavalyi forgalma 80 milliárd márka volt, kategóriájában Európában az első, a világon pedig a második.

Tőkeáramlás

Tavaly a 4088 újonnan alakult külföldi vállalkozás révén a beáramló külföldi tőke értéke 30 milliárd forintot ért el. Ez valamelyest magasabb összeg az előző, 1995-ös évinél. Az újonnan regisztrált külföldi vállalkozások száma évek óta 4 ezer körül alakul, és 1994 óta az évente bejövő külföldi tőke összege rendre 30 milliárd forint körül mozog, míg

SZABÓ DANIELA – FESTŐ

HÍREK

Szegedi műsorterv

Az egy éve közös művészeti és gazdasági irányítással működő Szegedi Szabadtéri Játékok és Szegedi Nemzeti Színház első alkalommal jelentkezik a szabadtéri játékok idei programjában közös produkciókkal. Orff: Carmina Burana című művének feldolgozásával — amellyel a játékok július 18-án elkezdődnek — a szegedi színjátszás, az opera, a balett és a próza minden erényét szeretné a közönség elé tárni.

Színházigazgatók

Februártól négy éven át ismét Marton László a Vígszínház, Zsámbéki Gábor pedig a Katona József Színház igazgatója. Erről a Fővárosi Önkormányzat kulturális bizottsága szerda délutáni zárt ülésén egyhangú szavazással döntött. Egyébként mindkét posztra csak egy-egy pályázó volt. Többszöri szavazás után sem hozott döntést a testület az Operett Színház igazgatójának személyéről, ezért január 30-án, egy nappal a határidő lejár[illegible]

„Naturális ikonok" — színezett homokból

Szabó Daniela váratlanul jelent meg a szombathelyi Művelődési és Sportház karácsonyi tárlatán. Mindössze három festménye szerepelt, de rögtön díjat is kapott. Színezett homokképei nemcsak technikájuk miatt hatnak a meglepetés erejével. Különös, beskatulyázhatatlan stílusú festményei a női lélek szinte ataviszti-kusnak ható mélységeit tárják fel. Megjelenési formájuk szerint leginkább „naturális ikonok"-hoz lehetne hasonlítani őket. Az erdélyi származású festőnőt toronyi otthonában kerestük fel.

● Merklin T.

A kevés holmi között, ami befért egy „turistaútra" induló Daciába, volt egy faszobor, amelyet egy erdélyi állatorvos barátjuk faragott, s amely most a konyhapulton áll; a címe, mint a népdalé: „Elindultam szép hazámból..."

— 1990 májusában jöttünk át. Az eltelt hét év alatt lassan-lassan befogadott minket ez a falu. Három gyerekkel érkeztünk, a negyedik már itt született. A kicsi most négyéves, sokáig a pelenkázással voltam elfoglalva, nem nagyon értem rá dolgozni. Szeretnék majd még több képpel bemutatkozni, esetleg egy önálló kiállításon, hogy kiderüljön, valóban megérdemlem-e az elismerést. Ehhez kellene festenem 50-60 képet, hogy legyen miből válogatni.

— Egészen meglepő ez a színezett homoktechnika, hogyan találta ezt ki?

— A technika már ki volt találva, csak az egyedi, ahogy én alkalmazom. A képeim grafikus részét csak olajjal csinálom, a festést színezett homokkal. De hát ez csak a kivitelezés. A képeim lelkileg a családomból, a szeretetből, a természetből táplálkoznak. Ez fontosabb. Nálunk igazi családi élet van; sokszor, sok minden történik. Eszembe jut sok régi élmény is, kirándulások, erdélyi utak...

Fotó: Horváth Csaba

— Remek címeket ad; például a „Voltam és vagyok" című képen István király feje látható, négy másik fejjel a gyökerek között, a háttérben pedig erdélyi táj.

— A címadásban most már a nagylányom, Erika is besegít, aki harmadéves a Képzőművészeti Gimnáziumban. Ezt is ő találta ki. A festmény egyébként minket ábrázol: a férjem, aki szintén István, jelenik meg családfőként, valamint a gyerekek.

— A festmények kerete is rendhagyó: gyalulatlan fatörzsszeletek fogják közre a kompozíciót. Mindig kitüntetett figyelmet szentel a természetes anyagoknak?

— Igyekszem természetközeli módon megoldani, amit lehet. Ez a lakásunk berendezkedésén is látszik. Nagyváradon textil- és ruhatervezéssel is foglalkoztam az ottani Képzőművészeti Alapnál. A ruháim is főként természetes anyagokból készültek, illetve készülnek, mert a Daciában a varrógépet is sikerült áthoznunk az akkor hat hónapos gyerekünk mózeskosara alatt. Egy-egy darabot most is elkészítek — saját kezű hímzéssel, kézi festéssel.

Internet — középiskolás fokon

● Burkon L.

Több milliárd forintot szán a Művelődési és Közoktatási Minisztérium arra, hogy 1998 szeptemberétől az ország csaknem ezer középiskolája közvetlenül kapcsolódhasson az Internet világhálózatához. Az elképzelések szerint rövid [illegible] pályázavagy éppen a Világbank segítségével jutottak korszerű számítástechnikai berendezésekhez.

A gimnáziumok ebben a tekintetben hátrányban vannak, bár számos intézménynek így is sikerült létrehozni korszerűnek mondható számítógépparkot. A megyei mellett a helyi önkormányzatok is több millió

Versbe szedik Európát

A szombathelyi Kanizsai Dorottya Gimnáziumból angoltanárok jártak a stájerországi Knittenfeldben, hogy megismerjék azt a projektet, amely az európai nemzetek fiataljainak nyújt segítséget az integrációhoz. Az eszmecsere közös nyelve az angol, a programba már bekapcsolódott Ausztria,

A munka első szakaszában a program részesei a nyelvoktatást szeretnék fellendíteni. Hogy legyenek ismereteik arról, merre kell elindulniuk, kérdőívet küldenek szét a programban részt vevő iskolákban, amelyet az angolul tanuló diákoknak és tanáraiknak kell kitölteni. A közeljövőben a hat ország hat isko-

koztatást kollégáiknak. Az EU-tagállamok résztvevőinek költségeit az Európai Unió kulturális bizottsága fedezi, a magyar pedagógusokat szponzorok segítik. A következő konferencia helye Olaszország.

Mivel a projekt angol rövidítése POETS (Project of English Teaching in Schools), elképzel-

Szabó Dávid, festő

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN a Medgyessy Teremben megnyílt Szabó Dávid festőművész kiállítása. A fővárosban élő alkotó még hallgató korában több nyáron át dolgozott a vásárhelyi művésztelepen, és tanulmányozta az alföldi realista festészet klasszikusainak munkásságát.

-.: Hír

8.

Népszabadság, 1980. jan. 5.

APEH-péntek

A Pest közeli kisváros lakótelepének pavilonsorán futótűzként terjed a hír: jár az APEH! A fene enné, akkor már péntek van... – mondja egy bennfentes.

Merthogy errefelé péntekenként jön az APEH – már tudja mindenki –, hamar üzemkész állapotba tenni hát a számlát adó kis gépeket, nehogy baj legyen, ha ide üti az orrát az ellenőr.

Az izgalom még érthető, de a péntek? Akkor van a legtöbb vevő – magyarázza az egyik üzletes –, s ha az ember elfelejt számlát adni a nagy sietségben, máris megvan a baj. Mint a múltkoriban a csirkés, aki szaraztésztát is árul; egy csomag makarónin bukott meg, azt mondják, százezer forintra büntették a lenyelt számla miatt...

Péntek volt akkor is.

Amire egyébként errefelé született egy másik változat is: jó néhány ellenőr itt lakik, hamar akar végezni, hát a hét végén délig itt lábatlankodik.

Csak az rejtély, hogy mit esznek a makarónin?...

(gy)

Német támogatás

Az induló magyar kis- és középvállalkozásokat segíti az a tanácsadórendszer, amely német támogatással jön létre a nyár elején. Az erről szóló együttműködési szerződést tegnap írták alá az Ipartestületek Országos Szövetsége (Iposz) és a Kuratórium a Német Gazdaság Racionalizálásáért (RKW) vezetői.

A német gazdasági minisztérium megbízásából a Deutsche Ausgleichsbank 1,8 millió német márkával finanszírozza a tanácsadás koordinálásával foglalkozó iroda felállítását és működtetését. Az Iposz budapesti, Kálmán Imre utcai épületében felállított iroda május végére, június elejére kiválasztja a tanácsadókat. A három évnél nem régebben működő, illetve alapítás előtt álló vállalkozások képviselői számára hat tanácsadási nap díjának felét az NSZK fedezi. A koordináló irodát a német gazdasági minisztérium által a kis- és középvállalkozások segítésére létrehozott RKW működteti 1995. június 30-áig, a munkát ezután az Iposz folytatja önállóan. A kezdő vállalkozók számára létfontosságú tanácsadást nyújtó szolgáltatórendszer az Iposz hálózatára épül.

Akik a magánosítás jogellenességével riogatnak

Patikabonyodalom

A patikaprivatizációban – mint arról már lapunkban beszámoltunk – az elmúlt napok újabb fejleményeket hoztak. Miközben az Állami Vagyonügynökség az eredeti menetrend szerint meghirdette a főváros és öt megye összesen hatvanegy kispatikáját, addig a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) – a Legfelsőbb Bíróság keddi, a Békés Megyei Önkormányzat és a Belügyminisztérium tulajdonjogi perében az önkormányzat javára kihirdetett ítéletére hivatkozva – a magánosítás jogellenességével riogat.

Ismét egy ügy, amely értetlenséget és meglepetést vált ki a közvéleményben, s jogos felháborodást a patikustársadalomban. Ami eddig tiszta és világos volt, most összekuszálódott; ami biztos volt – hogy a hosszadalmas és páratlanul körültekintő előkészítést követően megkezdődhet a magánosítás –, most megkérdőjeleződik. A TÖOSZ váltig fújja a magáét, nevezetesen: hogy a több mint negyvenmilliárd forint értékű vagyon privatizációjáról jogszerűen csak a tulajdonosi igényű önkormányzatok dönthetnek.

A kérdések kérdése most már csupán az: vajon az agyafúrt törvényértelmezések és arrogáns kirohanások kinek a javát szolgálják? Vélhetően az önkormányzatoknak biztosan jól jönne a vagyon (megjegyzendő: ha az ÁVÜ privatizál akkor is megkapják a bevétel felét!), ám hogy éppoly rossz tulajdonosok, mint az állam – ez nem lehet vitás. S talán az sem szorul különösebb bizonyításra, hogy az újabb eljárásokkal évekig elhúzódna a patikák tulajdonosváltása. Az már csak hab a tortán, hogy szakmai kritériumok alapján a privatizáció szakszerű, teljes végrehajtására egyedül az Állami Vagyonügynökség alkalmas.

És akkor még mindig nem beszéltünk a patikusokról. Akiktől egyetlen tollvonással, diktatórikus akarattal elvették tulajdonukat, s akik azóta türelmmel várják szakmai-erkölcsi rehabilitációjukat. Ha így megy tovább, immár csak remélhetik, hogy majd egyszer, valamikor, megkapják jogos jussukat...

(vasvári)

HÁTTÉR

Erőművek és bányák házassága

Az észak-dunántúli erőmű-bánya integrációk ünnepélyes záró ülését tartották tegnap az MVM Rt. székházában. Ebben az utolsó fordulóban szervezeti integráció jött létre egyfelől a Vértesi Erőmű Rt. és az Oroszlányi Bányák Kft., másfelől a Bánhidai Erőmű, a Tatabányai Fűtőerőmű Kft. és a Tatabányai Bányák között. Az integráció szervező munkája három hónap alatt fejeződött be. A tegnapi záróülésen Holló Vilmos miniszteri biztos és Szűcs István helyettes államtitkár értékelte a szervezőmunkát, miniszteri dicsérő oklevelet és köszönő leveleket adtak át a munkában részt vevőknek.

A sorrendben hatodik és a hetedik erőmű-bánya integráció lezárásával egy másfél évig tartó gazdaságszerkezet-átalakítási folyamat ért véget. Ennek eredményeként a magyar szénbányászat elvesztette ugyan alágazati függetlenségét, de 18 ezer bányászmunkahely tíz évnél hosszabb időre megmaradt, s a bányászok jövedelme több mint a kétszeresére nőtt. A szénbányászat a korábbi válsághelyzetből úgy került ki, hogy a széntermelés 90 százaléka középtávon perspektivikus, s ehhez csupán a könyv szerinti vagyonának kétharmadára volt szükség. A bányavagyon-hasznosító társaságokon keresztül egyrészt az ott maradt vagyon, másrészt a költségvetés szavatolja, hogy azokat a bányákat, amelyek magas önköltségük vagy korlátozott szénvagyonuk miatt nem kerültek az integrációba, a bányászok érdekeinek maximális figyelembevételével, fokozatosan fejlesszék vissza.

Az integrációval a perspektivikus bányák fejlesztési lehetősége is megteremtődött, de a fejlesztés feltétele esetükben továbbra is a gazdaságosság.

(p. j.)

Levél 1500 aláírással

A Határőrségi Dolgozók Szakszervezetének vezetősége 1500 dolgozó aláírásával levelet juttatott el a kormányfőhöz, a belügyminiszterhez, valamint a Határőrség országos parancsnokához, bérkövetelésük ügyében.

Bár a hírügynökségi jelentés címében az áll: *tiltakozó határőrök, Krisán Attila* szóvivő ezt módosítja:

– Az említett levelet az országos parancsnok is megkapta, de kiegészítésre szorul a megfogalmazás, mert ebben a Határőrségnél dolgozó *közalkalmazottak* bérhelyzetéről adtak tájékoztatást a szakszervezet vezetői. A leírtakkal teljes mértékben egyetért az országos parancsnokság is, hiszen a nálunk dolgozó közalkalmazottak átlagos bére nem éri el a 22 ezer forintot, s tavaly bruttó 225 forint emelés jutott személyenként. A dolgozók által aláírt levélben jelzik, hogy két év alatt 40 százalékkal csökkent a reálbérük, s az idén sem számíthatnak béremelésre. Az országos parancsnokság keresi a megoldást, de ennél többet egyelőre nem tudok mondani.

A közelmúltban lapunk kérdésére válaszolva a belügyi tárca vezetője is megerősítette: indokolt lenne a bérjavítás, de azt is hangsúlyozta, hogy a kormánydöntés értelmében *a tárcán belül sem lehet kivételt* tenni. A korábban meghatározott 50 milliárd forint közalkalmazotti béremelést *szétosztották*, s az idei évre a kormány több juttatást nem engedélyezett.

R. M.

Kofálkodás

Amint hírt adtunk róla, elmarad a Nagyvásárcsarnok kereskedői által mára tervezett tüntetés a Vámház körúton, ám a vita tovább dúl a kofák és a Fővárosi Önkormányzat között.

Kmetty Ágoston, a Csarnoki és Piaci Kereskedők Kamarájának elnöke közölte, hogy kezdeményezésükre a jövő héten újabb tárgyalások lesznek a Fővárosi Önkormányzat képviselőivel a csarnok helyhasználatának vitás kérdéseiről. Egyúttal reményét fejezte ki, hogy a városvezetés elfogadja *az általuk javasolt 60 ezer forintos négyzetméterenkinti helyhasználati díjat*.

Érdeklődésünkre *Király László*, a Fővárosi Önkormányzat kereskedelmi bizottságának elnöke közölte: 153 kereskedőről van szó, aki korábban is a Nagyvásárcsarnokban árusított. A bizottság javaslata az volt, hogy négyzetméterenként 60 ezer forintot fizessenek a kereskedők a helyhasználatért. Ebbe a kofák bele is egyeznének. A Fővárosi Közgyűlés azonban korábban szigorúbb határozatot hozott: *licitálás alapján döntsék el, hogy kié legyen a hely, s mennyit fizessenek érte*. Ha a régi kofáknak ez az összeg 60 ezer forint felett volna, *hároméves törlesztésben* egyenlíthetnék ki a különbözetet. Ez azonban nem tetszik Kmettyéknek.

Cs. A.

Kapunyitás

A Világkiállítás Győr Alapítvány tevékenységét bemutató polgári összejövetelt tartottak tegnap a Rába-parti városban. Az eszmecserén elhangzott: az alapítvány alig több mint egy éve működik, a város önkormányzata hozta létre, de több vállalkozás, cég is támogatja. A szponzorokat az összejövetelen oklevéllel jutalmazták.

Az alapítvány működését méltatók hangoztatták: ennek révén a városi ügyek kiléphettek a hivatalból a világ felé. A város büszke az eredményeire, s ezeket közölni is akarja a világgal. Az alapítvány befektetési katasztert készített azok számára, akik Győrött szándékoznak vállalkozásokba invesztálni, továbbá tanulmányokat finanszíroz, amelyek Győr jövőképét hivatottak körvonalazni. Az idén 5 millió forintot fordítanak azoknak a pályamunkáknak a díjazására, amelyek a város értékeinek felmutatására adnak ötleteket, ajánlásokat.

Tűnődés

Csöndben

Beleszülettem a háborúba. S vele együtt a háborús sajtóba. Számomra az számított természetesnek, hogy a 24 oldalas lap, amelyet gyerekfejjel olvastam, tele volt hadijelentéssel, harctéri beszámolóval, fogyatkozó győzelmekkel és szaporodó „rugalmas elszakadásokkal", magyarán visszavonulásokkal. Ehhez jött két oldalnyi tőzsde, és máris kitelt az újság. Számomra a rejtélyek rejtélye volt: miről ír a sajtó, ha nincs háború, hanem közönséges béke van?

Ezt a naiv kérdést az úgyszintén naiv kérdés juttatta eszembe: miről írjon az újság kampánycsöndben? Az élet ugyan nem fenékig kampány, de azért 24 oldalnyi csönd mégiscsak túl sok a jámbor olvasónak. Főleg, ha az utóbbi időben teljesen elszokott tőle. Följegyezték, hogy annak idején Mozart zongorajátékát elviselhetetlenül fülsértőnek találta a korabeli közönség. Nem tudom, mit szólnának a hajdani kényeskedők, ha egy popkoncert erejéig föltámadnának poraikból. Néhány taktus után alighanem pánikszerűen menekülnének vissza a síri csöndjükbe...

Nincs kizárva, hogy kampánycsöndben szintén kiderül: a mi szellemi fülhallásunkat is tönkretették korunk politikai popkoncertjei. A kampánydübörgés megszüntével nem tudunk mit kezdeni a hirtelen ránk szakadó csönddel.

Nemigen vesszük észre, mennyivel szegényebbek lettünk. Érzéketlenné váltunk az élet ezernyi finomabb rezdülése iránt; pedig mindennapjaink kiszakíthatatlan része mindaz, ami szüntelenül születő és elhaló, majd ismét újjáéledő érzelmeinkben ölt testet; a köznapi szerény örömök éppúgy eljelentéktelenedtek, mint a kisebb-nagyobb beteljesületlenségek, amelyeket mintha szégyenlősen bennsőjébe süllyesztene el az ember; csak a harsány siker szenzációsan „sajtóképes", az ő szirénhangjaival mindig telekürtöli a sajtó a világot. **(veszprémi)**

Erlangeni tűz

Villanyrezsón akart főzni

Valószínűleg egy áttüzesedett elektromos főzőlap okozta két héttel ezelőtt az erlangeni magyar építőmunkások konténerszállásán kitört tüzet, amelyben hárman a helyszinen vesztették életüket, egy negyedik áldozat pedig pár nappal később, a murnaui klinikán halt bele égési sérüléseibe.

Az erlangeni és a bajor bűnügyi rendőrség vizsgálata azt állapította meg, hogy valószínűleg az egyik áldozat, a 24 éves *Szenyéri Dániel* hajnali kettő és fél öt között szobájában villanyrezsón ételt akart főzni, s eközben elaludt. Az áttüzesedett főzőlap okozhatta a tüzet, amely átterjedt a folyosóra és egy közösségi helyiségre.

A szomszédos konténerben érte a halál a 27 éves *Páli Györgyöt*, akit ugyanúgy álmában leptek meg a lángok, mint 34 éves kollégáját, *Csorba Ferencet*. Csorbára menekülés közben folyékony forró műanyagmassza ömlött, az orvosok kilencven százalékos égési sérülést állapítottak meg nála, miután beszállították a murnaui klinikára. A negyedik halálos áldozat, az emeleten lakó 51 éves *Földi Csaba* már elérte az ablakot, de míg társa létrát próbált keríteni, elvesztette erejét, a füst és a lángok martaléka lett - volt olvasható az erlangeni rendőrség által pénteken rendelkezésre bocsátott anyagban.

A holttesteket a boncolást követően e hét közepén szállították Magyarországra. Huszonegy munkás kisebb-nagyobb sérüléseket, heveny füstmérgezést szenvedett, őket pár nappal a tűzeset után kiengedték a kórházból és hazautaztak. (MTI)

Jós utca a tragédia után

Visszaköltözés

Kónya Imre belügyminiszter és Demszky Gábor főpolgármester jelenlétében tegnap átadták a múlt év szeptemberében – egy tragikus robbanás során – súlyosan megsérült békásmegyeri, Jós utca 8. szám alatti szalagház helyreállított lakásait. A sérült épületrész felújításával megbízott Főber Kft. a robbanáskor becsült 180 millió forintnál olcsóbban, 140 millió forintért végezte el a munkát.

Tavaly szeptembertől mostanáig a Budapesti, illetve a III. kerület önkormányzat *átmeneti otthonokat* biztosított a szerencsétlenül járt családoknak, s tízezer forintnyi gyorssegélyt utalt ki számukra. Ezután az ÁB-AEGON, a HUNGÁRIA és a PROVIDENCIA biztosítók százezer forint gyorssegélyt adtak az általuk biztosított lakások tulajdonosainak, a helyreállítási munkálatokkal a kormány is foglalkozott. A szeptember 23-i kormányülésen döntöttek arról, hogy a biztosítással nem rendelkező személyek kárának megtérítését is vállalják. A Belügyminisztérium és a Népjóléti minisztérium öt-öt millió forint segélyt utalt ki a károsultaknak és segítséget nyújtottak a kárigények megállapításánál is. Az ÁB-AEGON a 254 károsult lakásból 134-ben volt érintett.

A tegnap átadott lakásokba 36 család költözködési költségeit a kerületi önkormányzat vállalta, a régi lakók közül hárman más lakást kértek, 18 lakást pedig visszaadtak a különböző állami szervezeteknek és az önkormányzatoknak.

R. M.

S. O. S. a déli parton

Mentőakciók égen-földön

A tervek szerint az idén új helyre, Balatonföldvárra költözik az S.O.S. Zamárdi Segélyhívó Alapítvány központja, amely két évvel ezelőtti megalakulása óta számos esetben nyújtott segítséget a bajba jutottaknak. Az eddigi tevékenységről és az elképzelésekről kérdeztük Kis Pál balatonföldvári jegyzőt.

– Kinek, miben tudott segíteni az Alapítvány?

– A lellei bázison június elejétől augusztus végéig teljesített szolgálatott egy helikopter, amely tavaly 40 alkalommal szállt fel, hogy mielőbb kórházba kerülhessenek a rászorulók. A hívás után általában néhány perccel a baleset helyszínére érkezett a segítség. Tavaly hat olyan súlyosan sérült ember akadt, akik a helikopteres mentésnek köszönhetik életben maradásukat.

– Milyen szerepet vállal a mentésben Balatonföldvár?

– Önkormányzatunk úgy határozott, hogy községünk egyik magaslatán, a földvári tetőn egy központot létesítünk. Ide telepítjük azt a rádióátjátszót, aminek segítségével Balaton valamennyi településével jó rádiókapcsolat létesíthető. A tervek szerint a légimentésen kívül vízimentés is lenne az idei évtől. Velük szintén rádión tartanánk a kapcsolatot. A mentési ügyelet 24 órás, s minden bajba jutott igénybe veheti.

– Hogyan bővítenék ezt a központot a későbbiekben?

– Elképzeléseink szerint egy katasztrófa-elhárítási központot létesítenénk Balatonföldváron. A rádióadó segítségével az egész Dunántúllal kapcsolat teremthető, s helikopteren, s más közlekedési eszközzel pillanatok alatt a szerencsétlenség helyszínére érkezhetnének a mentősök. Az elhárítást balesetekre, természeti csapásokra egyaránt kidolgozzuk. A tervet a polgári védelem is támogatja.

(csarnai)

Zsigmond úr alibije

Zsigmond úr nősülni készül. Ez így önmagában véve nem nagy hír, hiszen egy ereje teljében lévő férfiról van szó. Az már többet mond, hogy az ötödik arát szándékozik az oltár elé vezetni. De ez csak egy kiszólás, a katolikus vallás törvényei szerint ugyanis nem ilyen egyszerű. Sőt lehetetlen. És lehetetlen az is, hogy Zsigmond úr az Isten színe előtt fogadjon örök(?) hűséget legújabb szíve választottjának.

Ő ugyanis mélységesen csalódott egyházában hívei viselkedése miatt. A hitoktatója annak idején lezavart neki egy fülest, a keresztapja sikkasztott, a plébánost valami nővel vette szárnyára a pletyka, de lehetne millió okot sorolni, amely Zsigmond urat megrögzött ateistává tette.

Elgondolkoztató eset. Az emberben kérdések sora vetődik föl, miután ez a jeles férfiú elsorolja azt a rengeteg szenvedést, amit előző négy felesége okozott neki, hogy a kalandokról és a pikáns kísérletekről ne is beszéljünk. Rengeteg sérelem, kazalnyi megaláztatás...

Vajon miért nem ábrándult ki Zsigmond úr ugyanúgy a női nemből, a szexualitásból, netán a szerelemből ennyi csalódás után, miként a gyarló emberek viselkedése miatt elhagyta és megtagadta a Teremtőt?

Csak föltételezem: egyszerűbb alibit csinálni a gyarlóságnak, mint az ilyen emberek fölé – Isten közelébe – emelkedni.

Czakó Sándor

Kodály szellemében

Boldog öregdiákok – egy kórusban

A Budapesti Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola hagyománya, hogy évzáró hangversenyét a Zeneakadémián tartja. Az idei koncert nem csupán a tanulók, tanárok megszokott bemutatója lesz. Az iskola ugyanis az idén ünnepli fennállásának 40. évfordulóját. A jubileumi előadáson egykori karnagyainak vezetésével szerepel az öregdiákok kórusa is.

Az ünnepről, az iskoláról, a Kodály-módszerről, s e különös kórusról kérdeztük *Nagyné Rápli Györgyi* igazgatót, a koncert szervezőjét.

– Az elején csak kevesen hittük, hogy egy kórusba lehet szólítani az egykori diákokat. Hiszen már az is bizonytalan vállalkozásnak tűnt, hogy ennyi év távlatából kit érünk utol. A karnagyok mind az iskola tanárai, örömmel vállalták a felkérést, de volt, aki maga is tamáskodott. Aztán az első próbára megérkezett vagy háromszáz öregdiák. Hinni sem akartunk a szemünknek! Aztán megszólalt a kórus: zenészmódra, öt szólamban blattoltak. Pedig sokuk utoljára negyedszázada énekelt kórusban. Akaratlanul is igazolták *Kodály Zoltán* elveit: aki egyszer megszereti és megtanulja az együtt zenélést, soha nem felejti el.

– *A régi diákok egy része egykori lorántffysként érkezett a próbákra. Ám az ifjabbak a Kodály Zoltán nevét viselő iskolát képviselik.*

– Iskolánk 1954-ben alakult, a főváros első, az ország második ének-zene tagozatos iskolájaként a Lorántffy Zsuzsanna utcában. Kodály útmutatásai alapján kezdődött meg a munka *Bors Irma* tanárnő szervezésében. A tanár úr haláláig személyesen vigyázta, segítette az iskola életét. Az 1968-as tanévet a diákok a Marczibányi téren kezdték meg, s az iskola 1975-ben vehette föl Kodály Zoltán nevét. Egy iskoláról van tehát szó, amelynek feladata ma sem más, mint az alapítás idején: a kodályi gondolat megvalósítása.

– *Sokszor beszéltünk róla és gyakran anélkül, hogy tisztában lennénk azzal, mit is rejt a „kodályi gondolat".*

– Nehéz lenne néhány szóban megfogalmazni a módszer lényegét, hiszen egy olyan felépített rendszerről van szó, amelyben nagy szerepe van a tanárnak. Ezért is találkozhatunk olyan szélsőségekkel, hogy egyikük szinte csontvázzá csupaszítja a zenetanítást. míg más, éppen ellenkezőleg, szinte showműsort csinál egy-egy énekórából. A Kodály-módszer elvei szinte kézenfekvőek, és nem csupán a zenére vonatkoztathatók. A gyerekek szeressék, amit csinálnak. Észre se vegyék, hogy magas zenét tanulnak. Ehhez az észrevétlenséghez sok pici, játékos gyakorlat, felszabadult légkör kell. Az a jó, ha a nyolcadikos elcsodálkozik: jé, én le tudok énekelni egy Schönberget! Miközben az apró gyakorlatokkal előkészítve már jó ideje ugyanazt a zenei jelenséget próbálgatta.

– *Kodály Zoltán pedagógiai alapelve volt, hogy nem zenészeket akar képezni, hanem zenét szerető embereket.*

– Iskoláink statisztikái is ezt az elvet igazolják. Diákjainknak csupán ötöde megy zenei pályára. Igaz, iskolánkból olyan neves művészek kerültek ki, mint *Zempléni Mária, Solymosi Mária, Fischer Iván, Mohai Miklós, Joó Árpád, Kovács Imre, Mártha István, Spányi Miklós* vagy az egész Kaláka együttes. Ám mint az öregdiákok mostani próbáin is kiderült: a többség nem lesz zenész. Sokan abba is hagyják a muzsikálást az iskola után, ám amit a kodályi oktatástól kaptak, már nem felejtik el.

Az is kiderült, hogy a Kodály-rendszerű iskola tempója, fokozott zeneisége nem megy a többi tantárgy rovására. Sőt, a zenei ismeret például elvezet a matematikához. Régi diákjaink között számos kiváló műszaki ember van. Iskolánkban a nyelvtanítás ma éppoly fontos, mint a zeneoktatás, s legmodernebb gépeken oktatjuk a számítástechnikát is. Kodálynak a zeneoktatásban lefektetett elvei kihatnak és átültethetők a tanítás más területeire. A Kodály-módszer nagy kincs, és csak sajnálni tudom, hogy nem tudunk mindannyiunk számára kamatozó szellemi tőkét fejleszteni Magyarországon, s csupán szűk körben exportáljuk külföldre.

– *Az ünnepi hangversenyen, május utolsó szombatján a Zeneakadémián együtt szerepelnek a Lorántffy-Kodály iskola egykori és mai diákjai, egykori és mai tanárai. Megvalósulni látszik, legalább egy előadás erejéig a kodályi álom: az éneklő iskola.*

– Számunkra, akik részt veszünk a koncert előkészületeiben, ez az egész készülődés egy nagy ünnep, maga a hangverseny pedig olyan ajándék lesz, mint a születésnapokon a torta. Szakmailag ritka pillanat együtt látni *Bartalus Ilonát, Mohainé Katanic Máriát, Hajdu Lászlónét, Thész Gabriellát, Vendai Évát, Csík Miklóst* és *Friss Gábort*. Hallgatni a régieket, kórusként megszólalni. A szakma kezdettől csodálja, hogy ilyen karnagyokat egy koncerten pódiumra lehet állítani, s hogy egy egész iskolát, negyven év diákjait egy kórusba lehet szólítani. Vannak egész családok közöttük. A szülők öregdiákként, a gyerekek mint az iskola mai tanulói énekelnek együtt. Még az sem kizárt, hogy egy részüknek kedvük támad együtt maradni, énekelni. Erre egyébként akad példa iskolánkban. Fontosnak tartom, hogy elődeink nívós munkájához méltó legyen a mai folytatás. S hogy milyen szintű ez a munka, azt az ünnepi hangversenyen fellépő utódaik, iskolánk nagykórusa fogja igazolni.

Major Árvácska

Kortársunk, Lucas van Leyden

Kiállítás a Szépművészeti Múzeumban

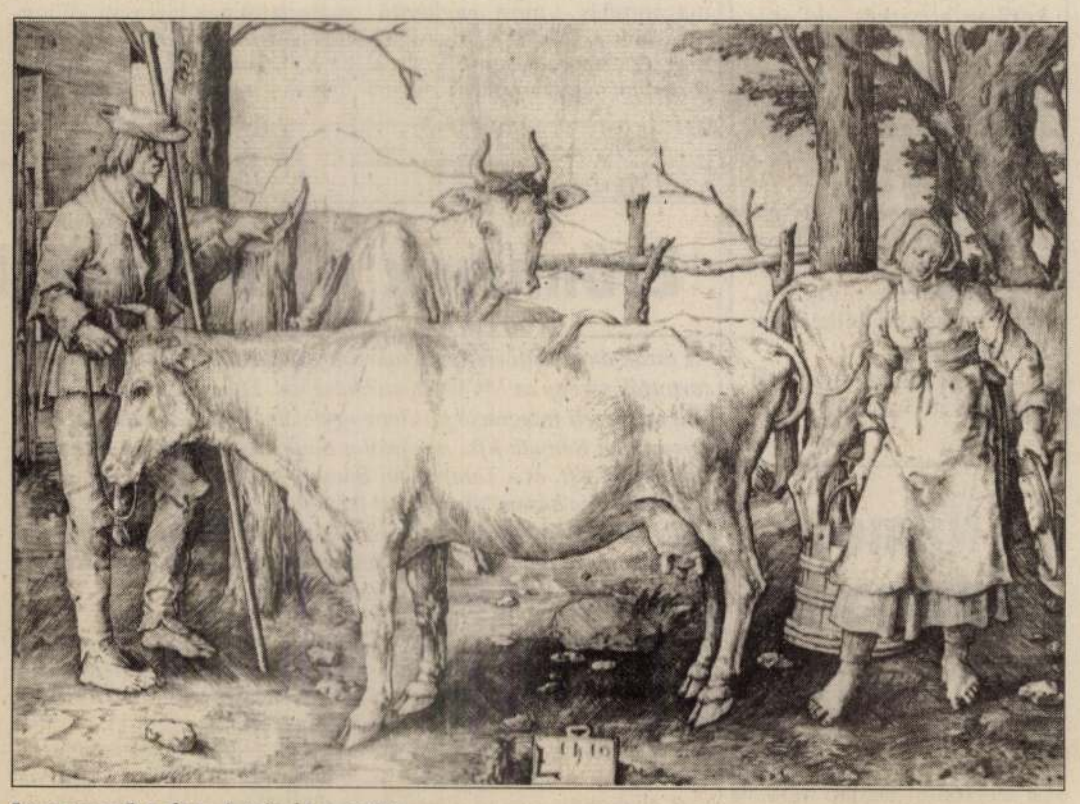
A képzőművészet története kevés csodagyereket ismer, jóval kevesebbet, mint amennyit a zenében számon tartanak. Azt pedig főként a napjaink művészetével kapcsolatos híradásokból tudjuk, hogy – ugyancsak ellentétben a zenével – ha mégis képzőművész csodagyerekként bukkan fel valaki, abból ritkán lesz „normális" felnőtt alkotó. Az okok után aligha kell sokáig nyomozni: a festés, rajzolás szakmai fogásait egyáltalán nem könnyű olyan szinten elsajátítani, hogy segítségükkel elsőrangú műalkotások legyenek létrehozhatók, évek kitartó munkájára, tanulmányaira van hozzá szükség. Ha valaki csodagyerekként mégis varázslatos képek alkotására képes, hamarosan elveszíti friss, naiv látásmódját, s legfeljebb középszerű alkotóként folytatja felnőttként tovább a pályát.

A nagy kivételek közé tartozik a németalföldi *Lucas van Leyden*, akinek művészete előtt most abból az alkalomból tiszteleg a világ, hogy négyszáz évvel ezelőtt született. Pályája nemcsak azért érdekes, mert első rézmetszeteit tizennégy-tizenöt évesen készítette, hanem azért is, mert korai halála miatt (harminckilenc éves volt, amikor elhunyt) igen rövid idő alatt hozta létre jelentős festői és rézmetszői életművét.

Egész élete egyetlen városhoz, a nevét is adó Leydenhez kötődött, olyannyira, hogy noha egyike volt azoknak, akik az itáliai reneszánsz leleményeiből is merítve újították meg az Alpoktól északra a grafika művészetét, maga személyesen nem is járt olasz földön. Lapjain azok az utcák, terek tűnnek fel, amelyek között élt, alakjaihoz kortársai adták a mintát. Alapképzést apja műhelyében kapott, majd valószínűleg *Cornelis Engebrechtsznél* mélyítette el festői ismereteit. Noha festményei is a németalföldi művészet legelső vonalába tartoznak, igazi hírnevet mégis inkább metszeteivel szerzett magának. Hogy milyen festő volt, azt a budapesti Szépművészeti Múzeum gyűjteménye alapján csak másolatokból ítélhetjük meg; hogy milyen volt rézmetszőnek, arról majdnem másfélszáz nyomat tanúskodik. A tárlaton, amely a múzeum grafikai termében tegnap nyílt meg *Lucas van Leyden és kortársai* címmel, nyolcvannyolc rézmetszete és négy fametszete látható.

Rávilágít a tárlat arra is, milyen művészeti környezetben működött Leyden a XVI. század elején. Szerepelnek a bemutatón kortárs németalföldi művészek – *Jan Wellensz de Cock, Allaert Claesz, Dirk Vellert* –, de a német *Cranach* és *Lucas van Leyden* –, máskor azért, hogy érzékelhessük, hogyan jutottak el hozzá az itáliai művészet eredményei, ismét máskor azért, hogy nyilvánvalóvá váljon: mitől is újszerű, mitől egyedülálló érték a leydeni mester művészete.

A tárlat rendezője, *Gerszi Teréz* elsősorban arra kívánta ráirányítani a figyelmet, hogy a mester számára egyaránt fontos volt az itáliai kortársak eredményeiből való merítés lehetősége és a személyesebb jellegű érzelmi tartalmak kifejezése. Úgy nyúlt a különböző témákhoz, ábrázolási típusokhoz, hogy egyben át is alakította őket. Az ő Szent Györgye nem elsősorban a sárkánnyal küzdő vitéz, hanem egy érzelmi állapot, emberi kapcsolat kifejezője, Ecce homóján legalább annyira fontosnak tartja, hogy a tömeget jellemző különböző indulatokat, érzelmeket megmutassa, mint amennyire a központi jelen történéseit részletezi. Innen már csak egy lépés volt, hogy zarándokpárját pihenés közben, üldögélve mutassa be, s ne az áhítat pillanataiban, s még egy lépés csupán, hogy a legelső zsánerábrázolások egyikét elkészítse: A tejeslány című lapot. Sem nem mitológiai, sem nem bibliai, sem nem történelmi tárgyú ez a lap, két embert ábrázol, amint 1510-ben ott állnak valahol egy karámban egy tehén két oldalán. Örök téma ez is, hiszen grafika legnagyobbjai – *Dürer, Cranach, Altdorfer, Burgkmair, Urs Graf* – is. Olykor azért, hogy egy-egy konkrét téma esetében érzékelhessük, miben közösek és miben eltérőek a megközelítésmódok – hogyan készítette el például Passió-sorozatát ugyanabban az évben, 1509-ben *Dürer*, a szerelemről van szó. De nem az égiről, nem az eleve elrendeltetettről, hanem arról, amely egyenrangú partnerek között szövődhet, ha mindketten úgy akarják. S hogy akarták-e vajon mind a ketten? Nos, ezt a titkot Lucas van Leyden megőrizte magának.

Lucas van Leyden: A tejeslány, 1510

P. Szabó Ernő

Magyar kulturális napok Rigában

Első ízben került sor magyar kulturális napok megrendezésére a lett fővárosban. A helsinki magyar nagykövetség és a Magyar Kulturális és Tudományos Központ szervezte eseménysorozat nyitónapja május 5. volt. Három magyar képzőművész – *Romvári János, Szirtes János és Szurcsik József* – grafikai munkáiból rendezett kiállítást nyitott meg e napon *Jávorszky Béla* nagykövet. Ezt követően megnyílt a magyar filmhét, amelynek során tizenkét filmmel ismerkedhetnek meg a rigai mozilátogatók. Az ünnepélyes megnyitót a Lett Kulturális Akadémia film- és drámaosztályának vezetője, *Bruno Ascuks* tartotta. Este Liszt Ferenc-emlékhangversenyre került sor a Lett Filharmónia Wagner-termében, amelyben annak idején maga a magyar zeneszerző-zongoraművész is fellépett. Az est szólistája a Finnországban élő fiatal zongoraművész, *Bogányi Gergely* volt. A koncert után adott nagyköveti fogadáson részt vett a lett társadalmi és kulturális élet számos jeles képviselője.

A nap jó alkalmat kínált arra is, hogy a nagykövet átnyújtsa *Laima Ziharé*nak, irodalmunk lett fordítójának a Mádl Ferenc művelődési és közoktatási miniszter által adományozott Pro Cultura Hungarica kitüntetést.

Jávorszky nagykövet rigai útja során részt vett *Guntis Ulmanis* köztársasági elnök fogadásán, amelyet a Lettországban akkreditált nagykövetek részére adott a lett–orosz csapatkivonási szerződés aláírása alkalmából. Megbeszélést folytatott még a nagykövet *Olgerts Pavlovskis* külkereskedelmi és Európa-ügyi miniszterrel, *Andrejs Krastinsszal*, a parlament alelnökével és *Aina Batagara* gazdasági minisztériumi államtitkárral.

EMeRton-díj Friderikának

Rendkívüli eMeRton-díjat kapott *Bayer Friderika* énekes és *Jenei Szilveszter* zeneszerző. A fiatal előadó a Kinek mondjam el vétkeimet? című kompozícióval negyedik lett az Eurovízió közelmúltban rendezett dublini dalfesztiválján. Az elismerést *Kiss Imre*, a Magyar Rádió Zenei Főszerkesztőségének vezetője tegnap nyújtotta át a művészeknek az intézményben tartott ünnepségen.

Bayer Friderika az ez évi Táncdalfesztivált Jenei Szilveszter dalával nyerte meg.

Festő a megrekedt időben

A legújabb kori művészeteknek jó ideje egyik domináns tényezője a tárgyias szemlélet. Látszólag háttérbe szorul az ember, s a személyiségre utaló jegyek csak tárgyi szimbólumokban, másodlagosan jelenítődnek meg. Mindezek ismeretében mégis meglepő, ha egy festőművész kiállításán zömmel a tárgyak uralják a miliőt. Meglepő, mert a művész, *Szabó Dávid*, bevallottan idegenkedik az aktuális irányzatoktól, s egyformán távol áll mindenfajta avantgárd szemlélettől.

Utcaképei ember nélküliek, magányérzetet sugalmazók, ugyanez mondható el két arcképéről is, melyekről a szemek belülről, nagyon mélyről tekintenek ki, mint a címével is ilyen értelemben jellemzett düreri hangulatot idéző *De profundis* szénrajza.

Szabó Dávid életrajzában művészi programként is felfogható vallomásra akadunk: „számomra lényeges ... a hangok és szagok minősége, és az a megfoghatatlan valami, amit a hely szellemének nevezhetnénk. Vagyis ami az idők múlásával nem változik." Ám egy jól megfogalmazott program sem elegendő magyarázat, hogy miért reked meg egy kitűnő adottságú festő a magányban és az időben. Az életrajz erre is utal: „Támogatásra, díjakra mint a múltban sem, most sem aspirálok." Tegyük hozzá: megérdemelné.

A művész tizenhét olajképe és három szénrajza Pesthidegkúton, a Hidegkúti Galériában tekinthető meg.

Zászlós Levente

Győr jelene, múltja és jövője

Győri kulturális napok kezdődtek Bécsben. A kéthetes rendezvénysorozatot a Collegicum Hungaricumban *Kolozsváry Ernő*, Győr polgármestere nyitotta meg. A bécsiek jól ismerik a határ túloldalán fekvő nagyvárost, s a rendezők ennek ismeretében állították össze az ízelítőt annak kulturális és művészeti életéből. A város jelenét, múltját, jövőjét bemutató kiállítás anyagát a győri városi archívumból, múzeumokból és képtárakból kölcsönözték, kiegészítve olyan napi aktualitással, mint a '96-os budapesti világkiállításhoz kapcsolódó tervek.

Az első esten – a győri színház művészeinek dalösszeállítása, a város filharmonikus zenekarának műsora után – igen nagy sikerrel lépett fel a győri balett. A világhírű együttesen kívül bemutatkoztak – és sikert arattak - a balettiskolások is.

Levél Evannak

Jó másfél éve már annak, hogy a *Quittner Kft.* és a francia *Disques Dreyfus* szerződést kötött egymással. Akkor elsősorban a popnagyágyú *Jean-Michel Jarre* CD-lemezeinek és kazettáinak hazai terjesztésére helyezték a hangsúlyt, néhány héttel ezelőtt azonban megérkeztek az első *Dreyfus Jazz Line* kiadványok is az országba. *Francois Dreyfus* menedzser ugyanis az üzletileg sem utolsó Jarre-lemezek mellett egy-két érdekesebb dzsesszanyag megjelenésére is áldozott pénzt és időt.

Egyik ilyen CD-lemez(pár) a modern dzsesszzongoristák egyik legkiválóbbjának, *Bill Evans*nek egy hónappal halála előtt felvett két koncertjének zenei kivonatát tartalmazza. A ma már legendás hírű Ronnie Scott-kocsmában Evans – aki központi szerepet játszott a modális dzsessz kifejlődését meghatározó *Miles Daves* lemezen, a Kind of Blue-n – már a hatvanas évek vége óta több alkalommal is elkápráztatta a közönséget, de az 1980. július 21-i fellépése – a tragikus események tükrében – egyfajta zenei testamentumnak is felfogható.

A *Letter to Evan* és a *Turn out the stars* című albumon *Marc Johnson* (bőgő) és *Joe Labarbera* (dob) alkotta Evans trióját. A kettő közül különösen a fiának címzett anyag tartalmaz izgalmas zenei meglepetéseket, melyen összesen nyolc kompozíció hallható, köztük *Gershwin* My man's gone now című kompozíciójának egyéni ízekkel tálalt verziója.

(jé)

Szabó Dávid festői

SZABÓ DÁVID festményeiből látható kiállítás a Hidegkúti Galériában (Budapest II., Máriaremetei út 37.).

MN 1994. május 5.

Visszaküldő lap:

Szándé

Az alábbi adatok közlésével jelentkezem a „HUNGARY

1. A hirdetendő intézmény vagy egyesület neve: .....
   .....
2. Irányítószám:..... város: .....
   utca, hsz: .....
3. Telefon (körzetszám is):.....
4. A szervezet vezetőjének (a hirdetés felelősének)
   .....
5. Választható hirdetési felületek:
   1/8 (fényképes megjelenés)
   1/32 (fénykép nélkül)

Szándéknyilatkozatot az alábbi címre kérjük visszakül

HOTELINFO Kft.
Budapest, 1056 Váci utca 78-80.
Telefon: 266-3741, 118-2622/25, /31 Fax: 118-

Szabó Dezső

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG

Szekszárd

1970 MÁJ 4

1021

Szabó Dezső jubiláris kiállítása

A szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeumban szombaton délután dr. Mészáros Gyulának, a múzeum igazgatójának bevezető szavaival nyílt meg Szabó Dezső, Szekszárdon élő festőművész kiállítása. A kiállítást az idős művész első budapesti országos kiállításának és rajztanári oklevele elnyerésének 60. évfordulója alkalmából rendezték.

Szabó Dezsőt jól ismeri a megyeszékhely és a megye közönsége is. Szinte a város apraja és nagyja előtt ismert munkája a vasútállomáson látható három nagyméretű falfestménye, a Szekszárdi vásár, a Szekszárdi szüret és a Sárközi vasárnap. S ismerik Szabó Dezsőt a volt tanítványok is, akiket mint a Garay János gimnázium tanára, évtizedeken át nevelt és oktatott a szépség, a művészet szeretetére és megértésére. A Szekszárdon élő művész hírneve azonban túljutott e megyeszékhely és Tolna megye, de az ország határain is. Három külföldi kitüntetéssel — az Özönvíz, a Nyugalom, és az életnagyságú Női akt című képeiért — és nyolc magyarországi kitüntetéssel becsülték még és ismerték el művészetét. A hazai kitüntetések között található, két alkalommal is neki ítélt Balló Ede nagydíj is. Képeit a Szépművészeti, a Fővárosi, a Történeti Múzeumban, a Nemzeti Színház Múzeumában is láthatja a közönség. Több portrét festett, amelyek jelentős része azóta már külföldön van, magántulajdonban.

Az idős művész alkotásai közül, hely hiányában, csak mintegy hetvennel találkozhat a néző a jelenlegi kiállításon, köztük régebbi alkotásokkal, és a közelmúltban restaurált, harmincas években készült festményekkel. Látható az 1935-ben Balló Ede nagydíjat nyert Hegyi patak című akt és a külföldön díjazott, életnagyságú Női akt is. A kiállítás szép darabjai a közelmúltban restaurált portrék. A látogatókat pedig hosszas szemlélődésre vonzzák a megszólalásig élő, impresszionista virágcsendéletek. A női aktok, portrék és csendéletek mellett, sárközi életképeket felvillantó és dunántúli tájat megörökítő, leheletfinomságú festményekben gyönyörködhet az érdeklődő.

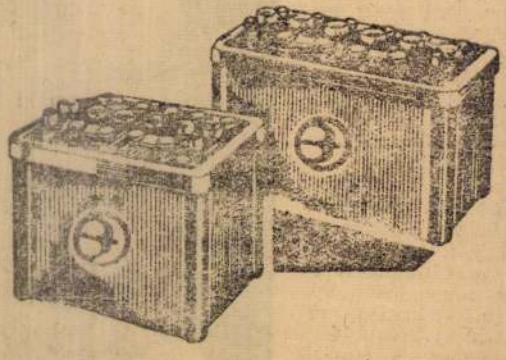

Szabó Dezső festőművész dedikál

A megnyitón forró szeretettel gratulált a jelenlévő, 82 éves festőművésznek a barátok, ismerősök sokasága, a művészetértő szekszárdi közönség. A jubiláris kiállításhoz mi is gratulálunk, további jó egészséget és alkotáskedvet kívánva Szabó Dezsőnek.

MÉRY ÉVA

Járműve
akku

3 E—5	6 V	75 Ao
6 E—3—Gi	12 V	45 Ao
6 DE—4	12 V	60 Ao
GE—7	12 V	105 Ao
GE—8	12 V	120 Ao
GE—10	12 V	150 Ao

Telepünkön megvásárolhatók!

Tájékoztatás, felvilágosítás:

AGROKER VÁLLALAT, SZEKSZÁRD
ALKATRÉSZOSZTÁLY
Telefon: 12—337

(48)

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

1971 MÁR 20

„ccco Dezső"

Meghalt a Sárköz festője, Szabó Dezső. A 82 éves korában Szekszárdon elhunyt festő kedvenc témája volt a Tolna megyei népélet: ilyen tárgyú alkotásai díszítik a szekszárdi vasútállomás váróterm[illegible]. Sok műve került külföldre is.

4024

os mértékben
makat.
adulni derék-
omfájdalmai-
ábbi coupont

Szabó Dezső

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 MAR 5

SZABÓ DEZSŐ, a Sárköz, Szekszárd és a gemenci erdő festője 82 éves korában tegnap Szekszárdon elhunyt. Két ízben jutalmazták Baló Ede-nagydíjjal, és számos alkotása került külföldre is. Gyakran volt részvevője az országos és a megyei tárlatoknak.

1021

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

Tolnai Napló

Szabó Dezső

Május 1-e

1952 JUN. 4.

276

Megnyílt a tolnamegyei képzőművészek kiállítása

A békenap ünnepén gyönyörű napsugaras reggelre ébredtünk. A májusi esők és a szürke ólomhös egek után végre kisütött a nap. A szivárvány színei ragyogtak a Múzeum hatalmas ablakain. A Béke-ünnepét képzőművészeink alkotásaik bemutatásával ünnepelték meg. Hatalmas érdeklődő közönség szorongott a teremben. 11 óra után pár perccel dr Bodnár Éva, a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja képviseletében megnyitotta a kiállítást.

A magyar képzőművészet a szovjet művészek 1949-es kiállítása után jelentős fejlődésnek indult. Megkezdődött a harc a formalizmus és a különféle izmusok ellen és azóta lestészetünk, szobrászatunk, grafikánk egyre inkább a pártos eszmeiség felé tendál. Művészeink azonosították magukat a szocialista építéssel, s a béke ügyéért folytatott gigászi küzdelemmel. Ma már nem öncélú a művészet, hanem társadalmi munka. Bár ez a kiállítás még nem teljes mértékben tükrözi élénk a szocialista építőmunka szellemét, inkább még a múlt bemutatása: de biztosíték arra, hogy művészeink lassan leszámolnak a múlttal, és festői módon hitelesen, a szocialista-realizmus módszerével fogják ábrázolni mindennapi életünket.

A megnyitó beszéd után kisebb csoportok alakultak ki az egyes képek és szobrok körül. Sokan gyönyörködtek Szabó Dezső: „Május 1-e" című képén. A friss falusi élet elevensége, lüktetése árad az ősényi parasztok május 1-i szórakozásából. Horváth Olivér „szlahánovistája" öntudatot, erőt, hareos békeakaratot fejez ki. Czencz „Mosóasszonyok" című képe pedig tökéletesen fogja meg a bátai mosóasszonyok jókedvű munkájának hangulatát.

Képzőművészeink egymás képeit bírálták. Leszúrtak tapasztalataikat, kicserélték gondolataikat. Művészeink legnagyobb része tanár, s ők azt panaszolták, hogy nincs elég idejük festeni, túl sok az elfoglaltság. Csak arra tudjuk őket figyelmeztetni, hogy forradalmi átalakulásunk még nem fejeződött be, még vannak hibák. De az új társadalom, ha még holnap nem is, de egy két év mu'va kiküszöböli ezeket.

A kiállítással nem fejeződött be, sőt csak most kezdődött el igazán megyénk művészi élete, és művészeink szemében ott csillogott az igéret: „Igen. Mi ezután a mindennapi életet fogjuk vásznunkon megörökíteni, vagy szobrba önteni." — és ez volt a legnagyobb eredménye a kiállításnak.

ÓNODY GYÖRGY

Pajor László levelező,
Simontornya.

Lelkes munkánk jutalma nem maradt el, Szakszervezetünk méltányolta szorgalmunkat és módot adott

...ár most felkészülnek ...együjtésre

...neneti tartalékokat teremtenek fe...lett vagonokból.

A vasúti dolgozók fontos népgaz...dasági feladatnak tekintik, hogy az ...áruszállítás költségeit a legkisebbre ...sökkentsék. A vasúti szállítási költ...égek mérsékelésére szállítási terve...et dolgoznak ki, hogy csökkentsék ...szállítási távolságokat, az ellen...irányú szállítások vagy a párhuza...mosan indított szerelvények számát. ...szállítási költségek csökkentését ...lősegíti az áruforgalom tervszerű ...összpontosítása a nagy átbocsátóké...pességű vonalakra, a szállítás tökéle...tesítése: a gőzvontatás helyett villa...mos, vagy motorosvontatás alkalma...zása, az áruforgalom hatásosabb és célszerűbb megosztása a különféle szállítási módok között.

A szállítás ilyenmérvű észszerűsítése rendkívül nagy jelentőségű, mert a fuvarköltségek hányada — tekintettel a Szovjetunió hatalmas távolságaira — a gabona termelési és forgalmi költségeinek végösszegében igen tekintélyes. Elég, ha megemlítjük, hogy a szovjet állami kereskedelem forgalmi költségeiben a fuvarköltségek részesedése például meghaladja a 20 százalékot.

A szovjet vasúti dolgozók lelkes előkészületei az egyik legnagyobb biztosítéka a termésbegyüjtés teljes sikerének, a terménybegyüjtési terv teljesítésének

táncmulatság nyújtott szórakozást, majd másnap sok szép élménnyel és sok hasznos tapasztalattal gazdagodva indultunk haza Szekszárdra, hogy most már több tudással és még nagyobb lelkesedéssel dolgozzunk és kultúrmunkánkkal is segítsük munkatársainkat a szocializmus építésében.

Marosi Ilona
73/2. Építők kultúrcsoportjának tagja.

Szabó Dezső

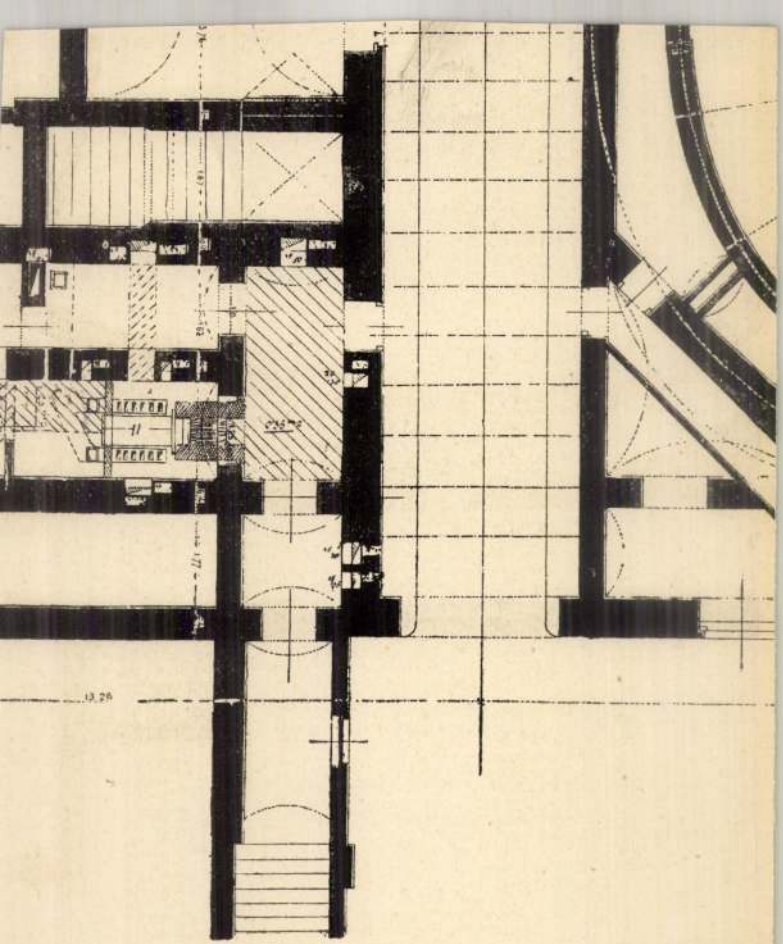
Feleségem

Művész-Élet

1933. 10-11. sz.

3. l.

4, 5. l.

Szabó Dezső

festő

l.

Evang. templ.

336. l.

SZABÓ DEZSŐ

Tavasz. Olajfestmény.

Művészeti Hotek Pécs

1941

		Kikiáltási ár pengőben
2645.	VADÁSZFEGYVER. Kétcsövű, sörétes, kakasnélküli, ejectoros, 12-es. Frommer, Bpest. Bőrtokban	160.—
2646.	VADÁSZFEGYVER. Kétcsövű, sörétes, kakasos, 16-os. Szailer, Wien	35.—
2647.	VADÁSZFEGYVER. Kétcsövű, sörétes, kakasos, 14-es. Lepage-Liege	100.—
2648.	VADÁSZFEGYVER. Kakasnélküli, ejectoros drilling. 16×16×6.5. Kahles „Tip-Top"-távcsővel. Két bőrtokkal	600.—

SZABÓ DEZSŐ

158. Arcképtanulmány, olajf.

159. Női akt, olajf.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó Dezső

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1963 JUN -6

Vasárnap nyílik Szabó Dezső szekszárdi festőművész kiállítása

1021

A szekszárdi Béri Balogh Ádám múzeumban önálló tárlatot rendez Szabó Dezső szekszárdi festőművész. A kiállítást vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg ünnepélyesen Kajdi Béla, a megyei tanács népművelési csoportjának funkatársa. A tárlatra a Képzőművészeti Alap tagjaiból álló zsűri 39 képet fogadott el.

illetéket az általános szabályo
szerint ki kell szabni. Haszoné
vezet öröklése mentes az örökl
illeték alól.

Szabó Dezső

Képzőművészet

1927. 5. 7.

A Műcsarnok őszi tárlatáról

SZABÓ DEZSŐ: *Estefelé.*

Az Ernst-Muzeum

KIÁLLITÁS:
November 13—20-ig
délelőtt 9-től
délután 5-ig.

Dr. Mezei Ferer
Kilényi Hugó g
II. RÉS
Farkasházy J
II. RÉS
valamint főuri és más magánbirtokb
gva, ezüst, gobellinek, sz

Vajda M. Pál

fényképező műterme
VII., Damjanich-ucca 52. szám.
Telefon: József 429—21.

Portrait felvételek. Festmények. Reprodukciók. Művészeknek árkedvezmény.

Legjobb a **Meister**

Szabó Dezső
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1963. JUN 11.
TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1021

Ötvenöt éves pálya — harminckilenc képben

Szabó Dezső szekszárdi festőművész kiállítása

Vasárnap nyílt meg a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeumban Szabó Dezső szekszárdi festőművész kiállítása, amely a 75 éves művész több mint félévszázados munkásságát igyekszik összefoglalni a teljesség igénye nélkül. Nem beszélhetünk teljességről, hiszen a kiállított munkák — számszerint 39 kép — az életműnek csak részét jelentik, nem szerepelhetnek a tárlaton a világ más részeibe elszármazott alkotások és a képeknek az a sokasága, amely az ország más pontjain magántulajdonban van. A tárlat mégis törekszik a főbb állomásokat magába sűríteni, képviselve az indulás első eredményeit, az érlelődés különböző szakaszait, egészen a tegnap megfestett képekig.

A terembe lépőt sokféle hatás csábítja, színes, kisebb és nagyobb méretű festmények, az ismerkedést azonban érdemes annál a hat kis pasztell-képnél kezdeni, amelyek szerényen bujnak meg az ajtóval szemközti oldalon. Ezek adnak ugyanis magyarázatot Szabó Dezső stílusára, a később is követett pasztellos finomságú és színgazdagságú kidolgozásmódra. Valahonnan innen ered a művész kifejezésmódjának sima egyenletessége, amelyet hivalkodás nélkül mindig áttör a belső lényeg, a mondandó, az alkotó fantáziáját foglalkoztató probléma.

Ha időrendi sorrendet tartanánk, a képzőművészeti főiskola idejéből származó képeket azoknak a festményeknek kellene követni, amelyek a müncheni képzőművészeti akadémián készültek. Ezt a korszakot méltóképpen képviseli a Nyugalom című, különös hangulatú kompozíció, amely már Münchenben is kitüntetést kapott.

Tájképeinek derűs hangulata, megelevenítő ereje szigorú szerkesztési elvekről, alapos átgondolásról tanúskodnak. Ezek teszik a Gemenci erdőrészlet, a Siklósi táj, a Sióparti részlet, a Folyópart, a Sió áradása és a Dombos vidék című kompozíciókat emlékezetessé. Ezek közé sorolható a Tatabányai erdőrészlet című kép és talán mindenekelőtt a mandula és őszibarack virágbontását ábrázoló Tavaszi virágzás című festmény.

Szabó Dezső portréfestésben is a legnagyobb otthonossággal mozog, amelynek bizonyítékai az 1939-ből származó Önarckép, az Öregasszony portré, az Arckép, Szüleim portréja és Feleségem fiatalkori képe.

A fényjátékok rögzítése Szabó Dezső képeinek szinte örökös kísérője, izgató problémája. A tört és tiszta fényhatások vászonra vetítése különösen jól sikerült az 1948-ban megfestett Folyosó részletben, a Présházban című festményen és talán legérdekesebben megfestve a Varrók című kompozícióban. Ez a nagyméretű kép Szabó Dezső munkásságának egyik csúcsa, klasszikus háromszög szerkesztésével az erősen megvilágított részek élességét és a homályba vesző tárgyak puhaságát a kitapinthatóság érzékletességével adva.

Minderről megemlékezni, kevés a hely, a többiről beszéljen a [illegible]p kiállítás maga, a festmények, a [illegible]lok, a vázlatok...

Monostori Miklós

rikai egyetemi és középi
tanárok, tudományos k
intézeti dolgozók, egyetem
zottságot alakítottak, ame
háború és a béke kérdé
foglalkozik. A bizottság fel
tett közzé a New York
ban.

— Ünnepélyesen megíg
hogy támogatjuk azokat az ame-
rikai vezetőket, akik előmozdít-
ják a békés, a fegyverek nélküli
jövőt. Azt akarjuk, hogy a jövő
mentes legyen a nukleáris há-
ború veszélyétől — mondja a
felhívás, majd rámutat hogy
nincs olyan védelmi rendszer,
tek eltiltásáról. Kennedy elnök
és a kongresszus tegyen erőfeszí-
téseket egy ilyen egyezmény ér-
dekében.

A felhívást több mint 1200 egyetemi és középiskolai tanár, tudományos dolgozó írta alá.

Incidens a szíriai - izraeli határon

Damaszkusz (MTI). A damaszkuszi rádió jelentette hétfőn, hogy két izraeli lökhajtásos repülőgép repült át a Galilei-tó közelében fekvő Doka szíriai falu felett, és bombákat dobott le.

Hétfőn reggel egy izraeli ágyúnaszád ugyancsak tűz alá vette az említett helységet, nem különben a Galilei-tón tartózkodó szíriai parti őrjárati hajót.

A rádió szerint az izraeli agressziót az ENSZ megfigyelői is megállapították. Szíria a fegyverszüneti vegyesbizottsághoz fordult és a támadásról értesítette a Biztonsági Tanács tagállamait is.

Magyar küldöttségek Berlinben

Berlin (MTI). A Német Szocialista Egységpárt központi bizottságának meghívására hétfőn magyar pártmunkás-küldöttség érkezett az NDK fővárosába a NSZEP munkájának tanulmányozására. A küldöttség vezetője Putnoki László, a Heves megyei pártbizottság első titkára, az MSZMP Központi Bizottságának póttagja.

Ugyancsak hétfőn Berlinbe érkezett a KGST vegyipari állandó bizottságának XVI. ülésszakára Lőrincz Imre nehézipari miniszterhelyettes vezetésével egy magyar küldöttség.

Az NDK minisztertanácsa mellett működő mezőgazdasági tanács meghívására Keserü János földművelésügyi miniszterhelyettes vezetésével magyar küldöttség érkezett Berlinbe.

PESTI HIRLAP
VASÁRNAPJA
1932. MÁJ. 8.

TAVASZ.

C. Wunnenberg festménye.

A Műcsarnok őszi tárlatáról

SZABÓ DEZSŐ: *Estefelé.*

i lakóházak tervei

A
PESTI HIRLAP
VASÁRNAPJA
1932. MÁJ. 8.

SÁRKÖZI LEÁNY
Szabó Dezső olajfestménye

TAVASZ.

C. Wunnenberg festménye.

Szabó Dezső

Szabó Dezső: Arcképtanulmány

Magyarság 1937 június 24.

lésről. A felvilágo
Wexberg Ervin: Az ideges gyermek:
gyógyitásának vezér

SZAKÁCSKÖNYVEK ÉS DIÉTÁS KONY

Csáky Sándor: A XX. század szakács
meritő kézikönyve,
német-angol elnevez
Az Inyesmester szakácskönyve. 250
Az Inyesmester 1000 uj receptje,
Ángyán-Mittag: Diétás konyha. I.r
vese megbetegedései
bél, máj és epeholy
III. rész: A lázas m
vészes vérszegénysé
rekedés étrendje. S
rész: A cukorbetegs
füzve 3.-- Mind a n
vászonkötésben
Bircher-Benner: Gyümölcsételek és
Jakab László: Hogyan éljen a cuko
Kőröspataki Kiss Károly: Vegetári
Lukács Pál: Az elhizás és a sován
Rusznyák István: Korszerü husnélk
sokkal vese, gyomor
diétás ellátására
Szerb Zsigmond: Diétás szakácskön

Szabó Dezső

Művész felvételek
Új Magyarság Vasárnapja
1935 márc. 10.

SZABÓ DEZSŐ
(szentgyörgyvölgyi)

tanár, szül. Siklóson, 1888. Bpesten és Münchenben végezte tanulmányait. A világháborúban harctéri szolgálatot teljesített. 1911 óta állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalonban. Női arcképével (1928) Kitüntető elismerést, Sárközi lány című képével (1930) a Halmos Izor díjat, arcképeivel pedig (1931) a Balló Ede alapítványi díjat nyerte el.

SZABÓ DESIDERIO
(de Szentgyörgyvölgy)

professore, nato a Siklós, nel 1888. Studiò a Budapest ed a Monaco. Durante la guerra ha prestato servizio militare al fronte. Espone dal 1911 in poi al Salone delle Esposizioni ed al Salone Nazionale. Col suo „Ritratto di donna" (1928) ha ottenuto una menzione onorevole, con quello „Ragazza di Sárköz" (1930) il premio Isidoro Halmos, con suoi ritratti (1931) il premio Edoardo Balló.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JANUÁR

31 nap — 2. hét

8 Vasárnap	
9 Hétfő	
10 Kedd	
11 Szerda	
12 Csütörtök	
13 Péntek	
14 Szombat	

Szabó Dezső

Szabó Dezső: Komlósi Margit arcképe

Szabó Dezső: Vízparti fák

Magyarság képes mell. 1937. dec. 12

Átkutatják az egész
„zsákját" mert ide sz
törődn

ion

honba

igyományos téli kikötőbe
viz fenekére. Az alélt
z de ezután egy-kettőre
osárból

Körülbelül
időben, még 1910 előtt, 1906-ban
keletkezett a kubizmus, 1908-ban
futuristák adták ki manifestumu
s 1906-ban rezdában alakult a
Brücke c. művésztársaság, amely
mult művészetével való leszámol
tüzte ki céljául. Ha ezen három
lönböző irány között vannak is
kező pontok, mégis mindegyik a
helyi tradicióinak, nemzeti temp
mentumának megfelelően folytatt
a robbantó munkát. A régi formak
tusszal szemben a deformáció, az
impresszionizmus nyugodt síkábr
lásával szemben a a plasztikai
zolás lép előtérbe. A régi témák
be is uj témák kerülnek. A fő tö

Szabó Dezső

László élet. arck.

Pipics Sári

56, 57. l.

GYAR
LM

IEGYESÜLETI SZAKLAP
ÁRA 60 FILLÉR. III. ÉVFOLYAM 4. SZÁM.

SZABÓ DEZSŐ:

429. Vasárnap délután.
430. Öregasszony.
431. Fürdő nő.
432. Sárközi leány.
433. Fekvő akt.

Kiállítás. A nő a művészetben. 1936.

THIERY ÁRPÁD:

AZOK A SZÉP NAPOK...

A lány őzszeme riadtan kitágult.

— Inkább elmagyarázom, hogy merre kell menni.

Wolf végül is maga mellé ültette a lányt, Benczének pedig hátul, a ponyva alatt szorítottak helyet. Wolf az úton csak egyszer szólt.

— Hogy hívnak? — kérdezte.

— 'Veronikának — mondta a lány.

A lány nehéz perceket élt át. Életében még sohasem ült autón. Nem tudta, hogy mi vár rá a rövid hepehupás úton a kereskedő házáig, és miért kell ezt a rövid utat autóval, ráadásul ezzel a sok katonával együtt megtenni. Megfejthetetlen volt előtte, hogy miért nem mondhat nem-et Wolfnak. Nem mert a fiatalemberre pillantani, mégsem szabadult sóvány, porlepte arcától, amely egyszerre volt csodálkozó, és ugyanakkor követelt tőle valamit. A lány azt hajtogatta magában: Ó, istenem, ó, istenem...

A kereskedő kint állt a boltja előtt, amelynek két ajtószárnyát teleszögelte divatos plakátokkal, mokka
tehera
onnan
két há
főr go
nyitott
hordók
ben eg
magár
inkább
tető k
ban, é
sal e
közele
pontos
mosoly
— C
— H
dő, és
pár fé
gas sz
lőlük!

NÉPÚJSÁG
Szekszárd
1949 JÚN. 4
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Ülői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Wolfék kézről kézre adták egymásnak a lábbeliket. Az ajtó felé tartva nézegették szép fényüket, ráleheltek, majd a zubbonyuk ujjával dörzsölgették. Hosszasan nyomogatták a talprészeket, és szinte simogatták a felsőrészt.

— Nekem egy női cipőre volna szükségem — mondta Wolf.

— Női?... — rezzent össze a kereskedő.

— Mit csodálkozik itt? — mordult fel Kőnig, és a fekete cipőt, ami a kezében volt, ledobta a pultra. — Ha nőit mondtunk, akkor nőit hozzon!

— Igenis, kérem!... — hebegte a kereskedő halálra vált arccal. — Hozok rögtön... Nőit hozok...

Wolf a női cipők közül kiválasztotta a legfé bbet. A pántja közepén egy fénylő üveg díszelgett. Ez tetszett neki a legjobban.

Mennyiért adja? — kérdezte a kereskedő

Nem kérek érte semmit.

Azt kérdeztem, hogy mennyi az ára?

Én... — jajdult föl a kereskedő, de nem hatta, mert Kőnig rákiáltott.

Zék pénz, vagy fehér pénz az ára?

f odafordult Benczéhez.

Szólj a lánynak, hogy jöjjön be.

ereskedő akkor hangtalanul összecsuklott. bírta tovább az idegizgalmakat, és eszmé esztette.

olt előtt ekkor már kis csődület állt. Wolótlanul utat törtek az autóhoz.

iny könnyes szemmel forgatta a cipőt, azlpróbálta. Wolfra nézett. Érezte, hogy nem levenni róla a szemét, és elsírta magát.

kasz tagjai többen ott álltak, és elégedetgyelték a jelenetet.

rülsz a cipőnek? — kérdezte Wolf.

rülök — mondta a lány. — De, nekem ezután már nem lesz helyem itt a faluban.

— Ne félj! Te mostantól a proletárdiktatúra védelme alatt állsz. Majd beszélek az apáddal, meg az anyáddal is.

— A nénémnél vagyok itt — szipogta a lány.

— A szüleid hol vannak?

— Az anyám meghalt, az apám pedig R.-ben szolgál a vasútnál. A kisöcsém is ott van vele.

Wolf mérgesen nézett. A váratlan helyzet töprengésre kényszerítette. Azt gondolta: Fizetés nélkül nem mehetünk el, azután meg majd kitalálok valamit, és a sajátjából kiszámolta a cipőért járó fehérpénzt.

Bevitte a boltba.

Viszontlátás 50 év múltán

Aki Londonból jött Szekszárdra — Hármas érettségi találkozó a Garay gimnáziumban

Hármas érettségi találkozót tartottak vasárnap délelőtt a szekszárdi Garay János Gimnáziumban. Az 50, a 30 és a 25 évvel ezelőtt érettségizett diákveteránok gyűltek össze, az ország más tájairól is, jubileumi találkozóra. Még azok is „jelentkeztek", akiket külföldre vetett sorsuk: az „ötvenesekhez" Perlaky József okleveles gépészmérnök Londonból, a „harmincasokhoz" dr. Joó Ferenc Bécsből utazott Szekszárdra; Géczy Ivette Kanadából, Krémer György New Yorkból — mivel nem jöhettek —, maguk helyett dollárokat küldtek, hogy igyanak az egészségükre, aminek a banketten pezsgővel eleget is tettek. Megjelent feleségével a „korelnök", Szabó Dezső festőművész is, aki 63 évvel ezelőtt maturált a szekszárdi gimnáziumban.

A hajnadi Alma mater egyik tantermében — a hozzátartozókkal együtt —, mintegy száz egybegyűltet köszöntött dr. Tucsni László, szintén veterán diák, s a bensőséges ünnepség főrendezője, majd Mándi Gyula igazgató beszámolt az iskola történetéről, ismertette mai helyzetét, szólt a tervekről. Ezután mindegyik csoport különterembe vonult. A „harmincasok" levetítették dr. Krémer Ferenc kiskunhalasi állatorvosnak még a 20. találkozóról készített filmjét is.

Akik 1919-ben fejezték be gimnáziumi tanulmányukat, a fizikai előadóterembe tértek be. Ők kilencen maradtak, de a találkozóra az előző napon nyolcan érkeztek: dr. Baróti Lajos, Flettner Kálmán, Kövessy Endre, dr. Nádor László, Perlaky József, dr. Tóth Béla és Mözsről Varga Ádám; a nyolcadik, Ötvös István azonban szombaton hazautazott, a Szekszárdon lakó, dr. Fóris Annának pedig halaszthatatlan ügyben Budapestre kellett mennie. Így heten ültek vissza vasárnap hajdani tantermük padjaiba, s felelevenítették a kedves emlékeket.

Az iskola mostani igazgatója előkerítette az akkori, Szekszárdi Állami Főgimnáziumnak az 1918/19. tanévben felfektetett „főnévkönyvét" is, hogy belelapozhassanak.

— 1919 májusában nem volt érettségi, végbizonyítványt kaptunk — emlékeztek. S melyik diák nem örült ennek? De nem sokáig tartott, mert még annak az évnek az őszén érettségi vizsga elé citálták a nyolcadikosokat.

Azóta szétszórta az élet valamennyiőjüket. A Babits-családdal anyai ágon rokon Perlaky József, aki feleségével, mérnökjelölt és középiskolás két fiával él Londonban, s az egyik tekintélyes angol cég mérnöke, most apja sírját is felkereste az alsóvárosi temetőben. — Haza azért csak egy van... — mondta megindulását takarva.

Az „öregdiákok" megemlékeztek az örökre eltávozottakról is... Elmentek a múzeumba, Babits Mihály szülőházába, ünnepi ebéden vettek részt a „Kispipában", s városnéző sétájukon, annyi évtized múltán, roppant meglepte őket Szekszárd mai arculata.

BALLABÁS LÁSZLÓ

Szabó Dezső a budapesti közlekedés kronológusa. 1
Gomot Tibor: Folytatásokra. 1. Folytatás

A jubileumi tanulmányok sorát *Szabó Dezső* A Budapesti villamosvasutak és helyiérdekű vasutak kronológiája, 1887-1987 című összeállítása nyitja meg. (291-306. l.). E két ágazat fejlődésének eseményeit egymástól elkülönítve mutatja be időbeli sorrendben. Felsorolja a kronológiában szereplő 20 különböző közlekedési vállalat nevét, működési idejét és közhasznú rövidítéseit (pl. BBVV, BKVT, BURV stb.). A villamosvasutak eseménytárában közli a Budapesti Újság 1887. november 22-i számának képes címoldalát és cikkét a nagykörúti villamos próbavasútról. Néhány érdekes dátum: 1866: megépül az újpesti kocsiszín elődje a lóvasút (PKVT) számára; 1887. december 1.: bekövetkezik az első villamosbaleset: összeütközés egy tejeskocsival, személyi sérülés nélkül; 1883: a főváros szabályrendeletet készít a „géperejű vaspályák közlekedése" tárgyában; 1897: a dohányzás megtiltása a villamoskocsikon; 1900. június 24: az első villamosvasúti sztrájk; 1909: a különböző színű és mintájú tárcsák helyett számok és betük jelzik a viszonylatokat; 1927: a BSZKRT első úticélszámlálása; 1930: az első nagy vágány-középrehelyezés a Rákóczi úton; 1932: a térképes átszállójegy bevezetése; 1942: a villamosvasúti motorkocsihiány miatt az üzemen kívül álló autóbuszok egy részét sinautóbusszá alakítják át; 1944. november 4: a szombati csúcsforgalomban felrobbantják a Margithidat, egy kalauz eltűnik, két pótkocsis villamosszerelvény a Dunába zuhan, az utasáldozatok száma ismeretlen; 1945. február 7.: Budán még harcok folynak, de megindul a villamosközlekedés a Forgách utca és az újpesti Víztorony között; 1947. július 4.: megjelenik az első ülőkalauzos kocsi; 1962: megindul az első kalauz nélküli viszonylat stb.

Budapest folyóirat, 1988, 4, 4.

Szabó Dezső, a budapesti közlekedés krónikásának 2.) folytatása
Címet kért: Folyóiratszemle.

A jubielumi szám anyagát *Szabó Dezső* A budapesti villamosvasutak és helyiérdekű vasutak irodalma című összeállítása (350-352. l.), valamint *Újvári Károly* A világ villamosvasutai című, gazdagon illusztrált szemléje zárja, bizonyítva, hogy az 1970-es évektől világszerte ismét „felfedezték" a villamosvasutat, amely megújulva fontos szerepet tölthet be a városi tömegközlekedési munkamegosztásban, s nem utolsósorban a környezetvédelemben, a motorizációs ártalmak közvetkezményeinek enyhítésében.

Budapest folyóirat, 1988, 4., 47-ald.

Szabó Béla Leó

Ülő akt, repr.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

Szabó Béla Leó

elnökké választották meg

A Magyar Képzőművészek Egyesületének közgyülése.
Pesti Hirlap 1939. jun. 22. 9.l.

MDK

Szabó Béla Leó

Ülő akt, repr.

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat.

MDK

Szabó Béla Leó

Ülő akt, repr.

Műcsarnok 1932. febr.-marc. kiáll. kat.

MDK

Szabó Béla Leó

Mária

Művész Kurir. 1938. 4. sz. 50.l.

MDK

Szabó Béla Leó

Rainprecht Alfonz. Repr.

Képzőművészet 1932. 33.1.

MDK

Szabó Béla Leó

Mária, repr.

KMTárs. Szent István kiáll. 1938.

Spelsi Béla Leó festő

Pesti Hilap. 1921. ~~szept.~~ 18. 6

K. k. d. képek és gobelinek

MDK

Szabó Béla Leó

Ülő akt, repr.

KMTárs. 1932. febr.-márc. kiáll. kat.

MDK

Szabó Béla Leó

Ülő akt, repr.

Mücsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat.

MDK

Szabó Béla Leó

Majorossy Géza, repr.

Képzőművészet 1935. 7.l.

Szabó Béla Leó MDK

Giergl Kálmán, repr.

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Szabó Gilla, grafikus /Fényszentlászló/.

Kilencedik alkalommal nyílt meg a Bács-Kiskun m. i kiállítás Kecskeméten. — A művész munkája szerepel a tárlaton.

Halász Ferenc: Grafikák a nap alatt.

Petőfi Népe, 1984. márc. 25.

SZABÓ CSIKI Ágnes
Marosvásárhely, 1953. június 18.
IA Képz. Főisk. Kvár,
grafikus és ruhatervező

Banner Erdély

SZABÓ Barna *102*
Marosvásárhely, 1935. október 27.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

T. 2098. II.

fiak közül az első alak kucs-
pot és magyarkát, a harmadik
gyedik (a kis fiú) tollas kalapot
dik kalapot és zubbonyt; a höl-
las kalapot, kettős ujjú atillát
a kis leány bő ujjú felöltőt és
a régi loversenytért képezi a
ata:

AT-KÉP

1864.
F.A.

mér. 30.5 : 49.1 cm.

Szabó Ilona

1873/74 - 1875/76 I.

Ferképzomfoiskèvk

134_C

SZABÓ BENEDEK, szabómester

A véses eroszakoskodásokban a tisztek is élen jartak. Meverték Szabó Benedek esküdtet, Simon szabót, Péter vargat. 216.old. 100.jegyz

ENCSÉNYI LAJOS: Győr városa 1526 után 195.old

ARNABONA, A Győri Xantus János Múz. Évkönyve, 18. Győr, 1975

SZABÓ BENEDEK, szabó

1559-ben városháza céljaira megvásároltak Szabó Benedek Szt.István utcai házat 100 forintért./"magna domus lapidea"/.- 219.old.

GECSÉNYI LAJOS: Győr városa 1526 után 195.old

ARRABONA, A Győri Xantus János Múz.Évkönyve, 19 18.
Győr, 1976

Szabó Benedek, szabómester

A szabó,Szücs és posztónyitó szakma volt erős a város ban.Ennek sulyat jelzi,hogy városbirak,esküdtek is vol tak közöttük.-Szabó Benedek,1542,biró volt;1549-ben esküdt;-Istvám szücs 1548-ban biró;-Péter szücs 1558-ban biró;-Szanyi Péter szücs 1540-ben esküdt volt. 210.old

GECSÉNYI LAJOS: Győr városa 1526 utan 195.old

ARRABONA, A Győri Xantus János Múz.Évkönyve, 18.
Győr, 1975

SZABÓ BENEDEK, kézmíves

---

módon kézmíves lehetett, gönci polgár is, aki kihasznalva a kassai ferenceseket is szorító szabalyszigoritast-15[illegible] 1517-ben a kassai guardiannal és kolostorral ügyletet kötött. megvásárolta 1517-ben 53 forintért a gönci hegyen levő szőlőjüket. 259.old

SZÉKELY GYÖRGY: A mezővárosi fejlődés kérdései a XVII. század végéig 347.old

A Debreceni Déri Múzeum évkönyve, 1974.-Debrecen, 1975

MDK

Szabó Béla Leó, festöm.

Csendélet. Olf. Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 37.sz.

MDK

Szabó Béla Leó, festöm.

Rupprecht. Alfonz.	Olf.
Este.	" 2o.1.
Havas táj.	" 2o.1.

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17. Kat 9.1. és 2o.1.

MDK

Szabó Béla Leó, festőm.

Kitüntető elismerésben részesült.

Kitüntetések, díjak.
Műcs.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 35.l.

MDK

Szabó Béla Leó, festöm.

Csendélet. Olf. Jelz.

Árv. Közl.1937.4.rk.sz. 35.1.

MDK

Szabó Béla Leó, festőm.

Csendélet. Of.

Nemz. Szal -1919. okt. kiáll. Kat. 13.1.

MDK

Szabó Béla Leó

A M. Képzm. Egy. kiosztotta dijait.
Pesti Napló, 1935. jun. 22. 9.1.

MDK

Szabó Béla Leó, festöm.

..mindig kiteljededett képeivel mutatkozik.

Kende Béla:
A Műcsarnok tavaszi tárlata. 1940.
Művészet.1940. 33.sz. 45.l.

Szabó Béla Leo festőművész

Majorossy Géza

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

MDK

Szabó Béla Leó, testőr.

kitüntető elismerésben részesült.

Kende Béla: A Műcsarnok tavaszi tárlata. 1940.
Művészet. 1940. 33.sz. 40.l.

MDK

Szabó Béla Leo festő

Képzőművészet 1931. 37.sz. 42. l. kép

SZABÓ BÉLA LEÓ

Feleségem.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Szabó Béla Leó MDK

Majorossy Géza

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi Kiállitás

Szabó Béla Leo

MDK

Női akt, olf.

Tavaszi Tárlat 1921. junius
Nemzeti Szalon

MDK

Szabó Béla Leó, f.

A Mücsarnok tav.Tárl. /M.Képzőm.Egy/ Képzőművészet 1927, I.évf. 8.l.

M.D.K.

Szabó Béla Leó

A tavaszi nagy tárlaton a Műcsarnokban bemutatott 443 kép és szobormü között szerepel müve.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni 26.-juli.2.
X. évf. 26. sz. 20. lap.

M.D.K.

Szabó Béla Leó

A Mücsarnokban a nagy tavaszi tárlaton a 443 kép és szobor között szerepel kiállitott müve.

A következő számban: 1921. juli 3-9.-i 27. sz. X. évf. 27. oldalán 15-ös számozással a müvész fényképét közli a lap.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 22. l.

MDK

Szabó Béla Leó, festöm.

Arckép. olf.

Műcs.-OMKT. Tavaszi kiáll. 1921. Kat. 7.l.

MDK

Szabó Béla Leó, festöm.

Akt. olf.

Műcs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 13.1.

MDK

Szabó Béla Leó
műve:

Rupprechtné Czeke Marianne.Magantulajdon.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 40.l.

Szabó Béla Leó MDK

Palm Uci arcképe

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Rupprechtné Czeke Marianne

Mücsarnok 1936. máj6 jun. Jub. kiáll.

MDK

Szabó Béla Leó

Akt, of.

Csendélet, of.

Esős hangulat, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
16.1.

Szabó Béle Leó MDK

Felhők, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállítás

Szabó Béla Leó MDK

Atyám, olf.

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Alkonyat, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Központ meginditotta rotaprintes for-
ó köteteként a
képzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
átkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

ók a Művészettörténeti Dokumentációs

Szabó Béla (ei

Kilist

Ág. h. 1942. IV. ip.

Mit freundlichen Grüßen

Ihr

Manfred

Szabó Béla Leó MDK

Arckép

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitá

Szabó Béla Leó MDK

Dr. Hültl Dezső, olf.

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Vihar után, olf.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Szabó Béla Leó M DK

Rupprechtné Czeke Marianne

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

MDK

Szabó Béla Leó MDK

Feleségem

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Szabó Béla Leó

MDK

Feleségem, repr.

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Virágok

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Mária

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

Szabó Béla Leó, festö

Csendélet. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4. sz. 43. l.

MNK

Szabó Béla Leó

Vihar után, of.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov. 25.1.

MDK

Szabó Béla Leó

Szent Teréz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 18.1.
Mücs.

MDK

Szabó Béla Leó

Szent Ferenc.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 18.l.
Mücs.

MDK

Szabó B. Leó

Csendélet, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74. sz. 31 1.

MDK.

Szabó B. Leó festő

"Gyümölcscsendélet" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz.1939. december .

47.l.

MDK

Szabó Béla Leó

Szüz Mária, of.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mics. 1940. febr. 11. 1.

MDK

Szabó Béla Leó,

Arckép.

Bp.II ker.-OMK. Nemz.Képcsarnok,kiáll. /Rend.M.Kir.V all. és Közokt. Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tn. 44.1.

MDK

Szabó Béla Leó

Arckép tanulmány, of.

Törökbálinti pincék, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 26. 1.

MDK

Szabó Béla Leó, festö

ezüst érmet kapott.

/Magy. Képzömüv.Egy./

Kitüntetések a Mücsarnok.kiállitásán. /Jub.kiáll./
Nemz.Ujság 1934 dec.22. 11.1.

Szabó Béla Leó MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Szabó Béla Leó

MDK

Rupprecht Alfonz, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Szabó Béla Leó

MDK

Este, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Szabó Béle Leó MDK

Havas táj, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

MDK

Szabó Béla Leó

ezüst érmet kapott

M. Képzőműv. Egyesülete...kitüntetései.
Képzőművészet, 1935. 12.o.

Szabó Béla Leó

MDK

Férfiarckép

Miskarnok 1941 Arcképkiállitás

Szabó Béle Leó MDK

Atyám

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Szabó Béla Leó

MDK

Feleségem

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Szabó Béla Leó MDK

Szent Teréz

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Szabó Béla Leó

MDK

Szent Ferenc

Műcsarnok 1940 tavaszi tárlat

Szabó Béla Leó
festőm.

A Salabányai Népház nagytermé-
ben gyűjteményes csop. kiállításon
szerepel.

M. 1926. XI. 30. (Magyarság)

MDK

Szabó Béla Leó

Képzőművészet. 1935. 11. o. kép.

MDK

Szabó Béla Leó

Gyümölcscsendélet, of.

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 30 l.

Szabó Béla Leó

MDK

Fiam, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

MDK

Szabó Béla Leó

Zala-éremmel tüntették ki

Kiadták a képzőművészek egyesületének díjait.
Uj Magyarság. 1942. máj. 2o.

Szabó Béla Leó

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Női akt

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Szabó Béla Leó

Hangulat

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

MDK

Grupo Beta Ino

Rest pendiente, etc.

Mecanotar 1650\51 Impresora Matricial

Szabó Béla Leó MDK

Esti hangulat, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Szabó Béla Leó

M DK

Mária, repr.

Műcsarnok 1938 Szent István kiállitás

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

k: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Skabó Béla Leó

Kiállít

P.H. 932. XII. 20.

. . . . . .

. . . . . .

ok: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Szabó Béla Leo

Kiállít

M. 932. XII. 18

Szabó Béla Leó MDK

akt, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Szabó Béla Leó MDK

Akt, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Szabó Béla Leó MDK

K-J-né arcképe, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Szabó Béla Leó

Akt-tanulmány, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 6.l.

MDK

Szabó Béla Leó

Arckép, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 6.l.

Szabó Béla Leó

MDK

Akt madárral, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

MDK

Szabó Béla Leó

Vércsék olajf.
Csendélet "

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Majus. 20. 1.

SZABÓ BÉLA LEÓ

Virágok.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Szabó Béla Leo

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Mücsarnokban - képével szerepel.-

Egy igen finom akt.

Magyarság
1930.XII.21.

Szabó Béla Leó

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PFI 1933. IV. 20.

MDK

Szabó Béla Leó. festöm.

Ruprecht Alfonzról festett portréja markáns és hatásos.

A Mücs. téli tárlata.
Képzömüvészet .1932. VI.évf. 46.sz. 17.l.

Szabó Béla, Leó festöm.

téli tájképe. jó

A Hét. téli Tárlata. -
Képzőművészet. 1932. VI. évf. 46. sz. 18. l.

MDK

Szabó Béla Leó

Tavasz a művészetben. /Bpest,194o/.

MDK

Szabó Béla Leó

Női portréja a Műcsarnok 1937.évi téli kiállitásán.

Pipics Zoltan dr.: Téli tarlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1937.jan.24.21.1.

Szabó Béla Leó

MDK

Akt, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Szabó Béla Leó MDK

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Szabó Béla Leó

MDK

Palm Uci arcképe, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Szabó Béla Leó, festőm.

képe finom hangulatu.

X.XIII.terem. -Műcsarnok.
Képzőművészet, 1931. 37.sz. 44.l.

MDK

Szabó Béla Leó, festőm.

Csendélet. Olf. Jelzett.

Árverési Közlöny. 1937.okt. mk.sz. 37.1.

MDK

Szabó Béla Leó, festőm,
éremmel
öt a Zala ~~XXXXX~~ tüntették ki.

Műcsarnok. -Tavaszi kiállítás.
Kiosztják a Magy. Képzőművészek Egyesületének érmeit és díjait.
Pesti Hirlap. 1942. máj. 20.

MDK

Szabó Béla Leó

Giergl Kálmán, repr.

KMTárs. 1941. nov. arcképkiáll. kat.

MDK

Szabó Béla Leó, festőm.

" Fürdőző nő" Repr. 3.1.

Művész-Élet. 1933. 16-21. sz. 3.1.

MDK

Szabó Béla Leó

Vihar után.

KMTárs, 1935. téli kiáll. 25.1.

Szabó Béla Leó

MDK

Korareggel, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szabó Béla Leó

MDK

Zivatar után, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Szabó Béla Leó

Esti hangulat

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 30.l.

Szabó B.Leó,festöm, MDK.

904. Gyümölcscsendélet. J.l.b. Olf.

Árverési Csarnok Aukcio.4.sz. 1931.dec.
Kat.47.lap.

Szabó Dániel
fazekas
36 éves
† 1942 IV. 26
Megyeri temető

Szabóné Schönger
390

SZABÓ Dániel asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

Szabó D.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;
beiratkozás éve 1912.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Szabó Dávid

Furulya, of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Múz.

1964. dec. 9. 1.

Szabó D. István

grafikus

Nemzetközi Plakátkiállitás - Ginzában - Japánban - a tokiói Hosei Egyeten iparművészeti szakosztálya rendezésében - plakátjával vesz részt.

Nemzeti Ujság
1935.I.27.

MDK

Szabó-Csapó Márton

Műveivel szerepelt a gyulai művésztelep kiállí-
tásán.

Képzőművészet, 1930. 35.sz.

Szabó Csapó Márton

A gyulai művésziskola második tárlatán szerepelt

NM. 929. X. 19.

MD K

Szabó Csapó Márton, festö

Magyar alföldi táj.

A V.all. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.M.Szépm. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 14.1.

MDK

Szabó Csapó Márton

Behavazott városrészlet, of.

Alkotás Müvészház első csop.kiáll.Bp.1942. nov.

MDK

Szabó Csapó Márton

Gadányból.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc.24.-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 15.1.

MDK

Szabó Csapó Márton

Önarckép, repr.

KMTárs 1927/28 téli kiáll. kat. 16.1.

MDK

Szabó Csapó Márton

A gyulai művésztelep kiáll. sikere. Képzőművészet 1931. 56. sz. 18.l.

Szabó Csapó Márton MDK

Önarckép

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Szabó Csapó Márton

Magyar alföldi táj, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952

Szabó Csapó Márton festőművész

Önarckép

Jubileumi kiállítás tárgymutatójához.1934.

MDK

Szabó-Csapó Márton festő

A gyulai Művésztelep kiáll. sikere. Képzőmű-
vészet 1931. 36.sz.

Szabó Csapó Márton MDK

Gyermekarckép, olf.
Csendélet, olf.

Tavaszi Tárlat 1921. junius
Nemzeti Szalon

Szabó Csapó Márton MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1927§28 téli kiállitás

Szabó Csapó Márton MDK

A várpalota balkonjáról, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Szabó Csapó Márton

A Gyulán létesitendő nyári művésztelep vendége volt.

Csallóközi Farkas [redacted] Lőrinc: Nyári festőtelepet létesit Gyula társadalma.

Képzőművészet, 1928. 107-108.l.

MDK

Szabó Csapó Márton

Magyar alföldi táj

v. Szabados B.: A gyűképzőm. kiáll. Képzőművészeti Közlöny 1939. jul. 7.l.

Szabó Csapó Márton MDK

Kora tavasz Óbudán, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Szabó Csapó Márton MDK

Gadányból

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Szabó Csapó Márton

Udvarrészlet, of.

Uj Szalon... karácsonyi kiáll. 1934. dec. 8. l.

MDK

Szabó Csapó Márton

Önarckép, of.

Magy.Müvészetért kiáll. r.Mücs. 194o. febr.

~~16~~ 17. 1.

Szabó Csapó Márton

MDK

Kerti árnyék

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

M.D.K.

Szabó Csapó Márton. /1889-

594. Magyar alföldi táj. Olajf. 59.5 x 80, papir.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 66. l.

Szabó Csapó Márton

A „Győri Művésznapok" alkalmából megvá-
sárolták egy művét.

Vk 1939. IV. 18.

Szabó Csapó Márton

Önarcképével szerepel a Magy.Képzőm.Egy.jub. kiáll.-án.

P.H.934.XII.12.

Szabó Csapó Márton

festőművész

Gyulai Művésztelep kiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.X.31.

Szabó Csapó Márton

festőművész

Gyulai Művésztelep kiállítása a városháza dísztermében - képével szerepel.

Magyarság
1920.VI.4.

SzabómCsapó Márton

festőművész

Gyulai Művésztelep kiállitása - a városháza dísztermében - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.XI.4.

MDK

Szabó Csapó Márton

Dömsödi tájkép.

KMTárs kiáll. 1941. dec. MÜcs. 20. l.

Szabó Csapó Márton festő

(Budapest)

Szabad Művészet, 1948.

III. évf. 7.–8. sz. 351. o.

A Szabadszervezet Körlevelei.

Szabó – Csapó Márton.

a Ferenc József jubileumi ösztöndíj pályázaton „Önarckép"-e szerepel a Műcsarnokban. /említve/

Pesti Napló, 1924. jún. 14.

Szabó Csapó Márton MDK

Dömsödi tájkép

Műcsarnok 1941-42 Téli kiállitás

MDK

Szabó Csapó Márton MDK

Budapesti utca

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Szabó Csapó Márton
festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Kora tavasz Óbudán

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Szabó Csapó Márton

Résztvett a gyulai művészkolonia második tárlatán.

N.U.929.X.19.

Szabó Csapó Márton

Pécs

I. Döbrentey u. 8.

MKSz 1947

Szabó Csapó Márton

Szerepelt a művészcsoportok műsoranyagi ki-

állításán.

P.É. 1931. E 21.

MDK

Szabó Csapó Márton, festőm.

43. Behavazott városrészlet. Olf.

Albetás Művészház.-I.csop.kiáll. Kat. 1942.nov.8-24.

MDK

Szabó Csapó Márta

Halászok a folyón, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 16.1.

Szabó Csapó Márta MDK

Halászok a folyón, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

6

ációs Központ Évkönyve 1956-58-as

d.e. lo órakor tartjuk a Kossuth
. /VIII. Muzeum u. 7./.
ára feltétlenül számitunk.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

MDK

Szabó Csapó Márta

Halászok a folyón, of.

KMTárs. M. Műv.ért. 1940-41

16.1.

MDK

Szabó Csapó

Egyik vendége a Gyulán létesitett nyári festőtelepnek.

Csallóközi Farkas F.: Nyári festőtelepet létesit Gyula társadalma.

Képzőművészet 1928. 8-9.sz. 107,108.lap.

MDK

Szabó Csapó Márton

A Lövölde tér és Király utca sarok

Bpvizf.pály 1941, Főv.Képtár. Házi példány

11 l.

MDK

Szabó Csapó Márton

Női akt tanulmány, paszt.

Akt kiáll. Uj Szal. 1934. nov. 6 l.

Szabó Csapó Hárton,
festőm.

MDK

Olajfestmények:

246. Önarckép.

Szolnoki festők.

Képzőm. Társ. 1927-28. téli kiáll. Kat. 16. l.

MDK

Szabó Csapó Márton

Sió, of.

Műterem őszi kiáll. 1938. okt.

A számtiszt.

9. §.

Az esetenként kirendelhető számtiszt teendői az előadó által állapíttatnak meg; ebből következik, hogy közvetlenül az előadónak van alárendelve. Teendőit az «Ügyrend» 15. §-a írja elő.

A gépíró.

10. §.

A gépíró teendőit a fogalmazványok letisztázása és egyéb irásmunkák alkotják. Részletesen az alább következő «Ügyrend» szól róla.

A napidijas és az irodai kisegítők.

11. §.

A napidijas és irodai kisegítők teendőit az előadó állapitja meg.

A szolga.

12. §.

A szolga közvetlenül az előadó rendelkezése alatt áll. Teendői az alább kö-

Szabó Csapó Márton

Orleánsi Madonna Rafaeltől

VII. 201.

l. lent

Képm. Ltr. Gyr.

IX. 275. l.

MAGYAR-SZOVJET TÁRSASÁG
ORSZÁGOS KÖZPONTJA
ВЕНГЕРСКО-СОВЕТСКОЕ ОБЩЕСТВО
BUDAPEST, V. KERÜLET, SEMMELWEIS-UTCA 1—3. SZÁM
TELEFON: 187-990

VI

Szentiványi Gyula, elvtársnak.

Budapest.
Lágymányosi u. 12.

Szabó Csapó Márton

festő

család

Sz. Csapó Márton

alatt.

Szabó Csaba

1. Tájkép II olaj, temp.
2. Segesi ház — " —

Őszi Tárlat 1970. Hajdúnánás
Műv. Körp.

Szabó Csaba

Bemutatott művei:

„Tájkép", II. olaj, temp.

„Csegei táj", olaj, temp.

Tiffess Béla: Őszi tárlat 1970.

Hajdúböszörmény: 1970

Kabó Csaba

Levelek a magyar társaság
Hajdúböszörménybe

N. N. magyartanárok részére
Ski-táborból

Hajdú Bihari Napló 1970 XII. 1

Szabó Gábor

Szerepel a megyei Ifjú Tájlatok

Magyari Imre: Ifjú Tájlat 1970

Hajdú Bihari Napló 1970 XII. 16

Szabó Csaba

Szerepel a megyei tanácsban

N. N.: A Déri Tanácsot debreceni bemutatója

Hajdú Bihari Napló 1970 XII. 19

Szabó Csaba

Kéziratmutatvány sorozata

készült az alábbi kötetekhez

Debrecenben

M. Szabó Anna: Anyám képzőművészeti

tanulmányai

Hajdú Bihari Napló 1970 VI. 30

A *Habsburg-kort* igen kis számban képviselő sorozatban körmöci veretű dukátok: I. Ferdinnád 1527., 1533., 1555. Miksa 1577., Rudolf 1588., 1594. I. Lipót 1687. Mária Terézia 1765. II. Lipót 1790., ezenkívül sok denár, pár garas és 15 kr.-os. A nem jelentős külföldi pénzek sorából említhető II. Ferenc C jegyű aranya 1793., Salzburg ¼ arany 1728., Jägerndorf arany 1592., Csehország arany 1559., Szászország Johann Georg arany 1640., Hamburg város arany 1675., Zwolle város kettős arany 1556., Rudolf prágai veretű tallér 1582., Olmütz tallér 1705. és Mannsfeld ½ tallér AB—K jeggyel 1671.

A történeti *emlékérmek* között, melyek legnagyobb része Lepold Antal: Az esztergomi Keresztény Múzeum kegyérmei és történeti érmei, Esztergom 1930. c. katalógusban 1—1784. és 1—1012. sorszám alatt vannak felvéve, jelentősebb magyar vagy magyar vonatkozású darabok a következők: II. Lajos restituált arany emlékérme Fueszl Kristóf körmöci éremvésőtől 1544-ből, ezüst biblikus érem Krisztus születése és a husvéti bárány képével, ugyancsak Fueszl műve Lepold 570 és Huszár—Procopius: Die Medaillenkunst in Ungarn 30. sz., Verancsics Antal esztergomi érsek unikumszámba menő öntött ezüst emlékérme Antonio Abondio-tól Gerevich T.: Antonio Abondio, Klebelsberg Emlékkönyv 1925. XII. t., 1. sz. Ezüstérem az ónodi országgyűlésre 1707 Warou Dánieltől Huszár—Procopius 185. sz., szürkefém érem a soproni Szent Mihály templom harangjának újjáöntésére 1837. Lepold 992., Num. Közl. 1918. 28. 1. 17. sz., V. Ferdinánd „De literis merito" arany jutalomérme „Gregorio Dankovszky" bevésett nevével.

Szabó Cimbalmos

Kálmán

Jestő

1932-34

Ipárm. Isk. Évk.

1930-34. 46. l.

MDK

Szabó Cimbalmos Kálmán, disz.fest.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.1.

MDK

Szabó Dávid

Udvar, filct.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Szabó Dávid

Exavátor, pittr.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

Szabó Dávid

MDK

Furulya, olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. Kiáll.

NDK

Szabó Dávid

Udvar, filctoll

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Múz.

Szabó Dezső

Mű archeja a mű címe
Utóiratok.

A Pesti Hirlap Vasárnapja

1933. márc. 25.

Székely Nemzeti Múzeum
épitkezési ügye III. 176.

Szabó Dezső

Micsoamuk fertő

1918. tav. Kiáll. 279
1921. ősz Kiáll 62, 367
1922 pub. Kiáll 317, 542
1922. ősz Kiáll. 240

Herczeg

1923. tav. Kiáll. 508, 647, 662
1924. tav. Kiáll 89
1924. ősz Kiáll. 267. Nyelv
1925. tav. Kiáll. 192. Arena nr 17.
1926. angol-magy. Kiáll
120, 150, 218.
1926, ősz Kiáll. 405.
1926. téli Kiáll. 52, 54, 60, 107, 322
1927. tav. Kiáll. 22, 67, 85, 87, 535
1927. magyar táj. 324, 334
1927. ősz Kiáll. 24, 138, 143, 403
578
1927/28. téli Kiáll. 10, 285, 368

Zárszerkezet, római V. 242

Szabó Dezső

1922. jan.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Szőlő és must, olaj. 8000.—

Reggeli csend, olaj. 18000.—

Pünkösdi reggel, olaj. 15000.—

1922. máj. MROE

kiáll. Nemzeti Szalonban

Nyár, olaj. 35000.—

Kelta edények VIII. 131.

Szabó Dezső

Műcsarnok. Sziget u. 24.
1928. tav. Kiáll. 38, 406.
1928/29 Tél. Kiáll 246, 248, 561
586
1929 tav. Kiáll. 39. 81.

Csutak Vilmos II. 229

Szabó Dezső

szül. 1888 dec. 12. Siklóson
Rajztanári oklevele van –
1910/11. I. ötödéves továbbk.
okl. rajztanári. Ferency K.
1910/11. II. első osztályosok
továbbképző művészi növendéke
Ferency Károlynál.

Illyricum III. 47

Szabó Dezső

1910. dec. Kiáll. Nemzeti Salon

Szobasarok, olaj. 400.–

Boros ido", olaj. 400.–

233

1905.

Budapesten, 1901. január 23-án.

még
jobbról a vidék

k hegy tetejét ~~vonban bovet é vá~~
balra futó rókát kutyától
zélba venni, lejtős oldalán
szarvasmarha tünik szemünk-
és három leheveredett. A vadat üldö-
vállra vetett szür, piros mellény
ya, magas szárú csizma. Balról a
melynek épületei ~~felebb~~ a templom
a környékbeli hegyek foglalják el.

:136 cm.
ürnő ajándéka 1905 május 18-án (426

el után külön kell keresni

38-905

Szabó Dezső

pedagógiai témájú

olajfestményeivel volt

versenyen az 1927. nemzet-

közi kiállításon.

Dunaújfalu

1927 dec. 11.

Szabó Dezső

Kiss Társ 1940. A gyermek

Téli este.

SOCI

ARCHAEOLOGORUM ET H

HUNGA

ornatissimum ac d

OSWALDUM

ad honoranda e

investigandis

Hungariae Arch

Szabó Dezső
festő

Szőlő és must, olaj.
Reggeli csend, olaj.
Pünkösdi reggel,
olaj.

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1922. jan.

Szabó Dezső

Jenő, társulati tag

KMTÁRS művcsoptok
1931. febr-márc. kiáll.

I-37, VIII. 17, 26.
1931. tav. kiáll. 43, 57, 197
230, 252.
1931/32. téli kiáll. 26, 34, 61, 63,
314.
1932. febr.-márc. kiáll.
177.
1932. tav. kiáll. 95, 99, 150, 152
1932/33 téli kiáll. 189, 216, 334,
395, 684, 691, 693, 712, 746
1933. nemz. képzm. kiáll.
565, 566, 567.

Zsigmond királykoronázási

Terdig, hétnyolcz
zárt korona van pir
baljában ország alm.
tott kereszrakálla ős:
Ke. Piros béléső arar
gakövekkel van diszítve
be fektetett utolót, mely
ja. Fölül balra Ausztri
egyik s jobbra Luxemb
pedig Csehország címere

„Sigismun
annis ..

† Nürnberg tanácsának 1893. XI 7-dik V5 4444/II n. engedje (1059/93) s.

Olajfestés, faja
Festette A. Dür
készített 1894. v
ára 700 frt. +
Eredetije a ni
Kifizettetett 1894
n. nyugtatára.

—/ Megrendeltetett a 1893-ik évi XII-23-án 5321/0 n. alatt kelt irat alapján. Utasíttatott az 1894. évi okt. 2-án kelt 47746/94 n. irat fenntartásával

21/94. 160/94 161/94 172/94.

Szabó Dezső, író

Sigét-utca. 24. elhúnyt

1930: tav. kiáll. 51, 65, 77.
1930/31. jub. kiáll. 46, 50, 74, 150, 531

1934. téli kiáll. 21, 45, 55, 237, 317
1934. nemz. képzőm. kiáll. 108, 313.

KE, H1

MDK

Szabó Dezsö, festö

Szölö-csendélet. Olf.
Szüret után. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 44.l.
45.l.

MDK

Szabó Dezső festő

e.a: Arcképkiáll. a N.Szalonban. Ujság, 1939.
nov. 4. 5.l.

MDK

Szabó Dezsö, festö

Leányka szüreti jelmezben. Olf.

Tavaszi tárlat.1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 37.1.

MDK

Szabó Dezső, festő

Szacsvay Imre.
Mocsaras táj.
Este. 18.1.
Szüleim. 18.1.
Nyári zápor után. 18.1.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll.
BP.Mücsarnok. Kat. 8.1. és 18.1.

MDK

Szabó Dezsö, festö.

Részlet a Duna-erdöböl.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőműv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.30. Kat. 9.l.

Szalay Dezső festő

M.D.K.

Irodalom

Tél a művészetben. Bp. 1942, 4

M·D·K·

Szabó Bertó nobrán

Az Erzsébet királyné emlékkönyv debre-
rativ nobrászati munkáira kapott
megbizást.

Az Erzsébet királyné emlékkönyv történetére.
Bpe. 1932, 8

MDK

Szabó Dezső

Fer. József koronázási jub.dij. Képzőművészet, 1928, II. évf. 12.sz. 172 l.

ïve. A kötet összeállítása — ez utóbbi rész
ılékek Orsz. Bizottsága akkori előadójának
m hagyhatjuk említés nélkül Szentiványi
kára közreműködését, az ilyen természetű
íban.

lékek, barokk, klasszicizmus; bazilika. —

.
negyék.
yék.
nyéke.

lehet, egy-egy műemlékileg kiemelkedő

Szabó Dezső
Oltárkő a Békási szorosban

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 12 l.

DÍTÉSEK

Dutka = Dutka Mária: Az esztergomi Keresztény Múzeum gobelinjei. Bp. 1936.

Egyházműv. kiáll. 1930. = Régi egyházművészet országos kiállítása. Orsz. M. Iparművészeti Múzeum. Bp. 1930.

Erdélyi kiállítás 1931. = Erdély régi művészeti emlékeinek kiállítása az Iparművészeti Múzeumban. Bp. 1931.

Ex—Libris = Index Signorum „Ex Libris" Dictorum Bibliothecae Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis. Az esztergomi főegyházmegyei könyvtár „Ex Libris" könyvjegyeinek lajstroma. Esztergom, 1903.

Genthon AZEFK = Genthon István: Az eszter-

Szabó Dezső
Kora tavasz

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 11 1.

Aknaszlatináról
Kősó, mag. 37 cm.

HALBIG, JOHANN (német szobrász, 1814—1882)

Erzsébet királyné leánykorában
Gipsz, 70 cm.
Jelezve a hátoldalon: Halbig 1857.

MAGYAR SZOBRÁSZ, 1860 körül

Scitovszky prímás mellszobra
Gipsz, mag. 70 cm.

OLASZ SZOBRÁSZ, XIX. század

IX. Pius pápa mellszobra
Márvány, mag. 66 cm.

NÉMET SZOBRÁSZ, XIX. század vége

Krisztus imádása
Polikrom fadombormű, 57×58 cm.
Utánzat a XV. század stiljében.

Szabó Dezső

Mina altábornagy

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,

9 l.

lapjai, valamint a XVII—XIX. század bő termés
Unikum:

ÁRPÁDHÁZI BOLDOG MARGIT-ot ábrá
zoló magyar vagy délnémet fametszet 1500 körü
a XVIII. sz.-ban kiszínezve, 19·2×12·5 cn
A Weigel-gyűjteményből. (180. kép.)
A veszprémi püspökség római oklevéltár
I. kötet, C lap. — J. O. Weigel és Dr. A
Zimmermann: Die Anfänge der Euch
druckerkunst in Bild u. Schrift I. B. 234.
és 147. tábla. — Wessely: Geonographi
Gottes und der Heiligen, 286. l. — Rómer
Régi falképek Magyarországon. Bp. 1873
44. l. — Esztergom, I., 1874., 20. szám. –
Rényi 29—30. l. — Divald: A régi Buda é
Pest művészete a középkorban. Bp. 1901
101—102. l. — Divald: Budapest művészet
a török hódoltság előtt. Bp. é. n. (1903
89—90. l. (35. kép.) — Némethy Lajos
Árpádházi Sz. Margit képei. Egyházművé
szeti Lap, VII., 1886., 7—10. l. (Képe 8. l.) –
Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887
240. l. — Csánki Dezső: Árpád és az Árpádol
Bp. 1907., 298. l. után kép.

A *rézmetszetek* közt magyar Stock Márton 6 dr
lapja, az olasz művek között Marcantonio Ra
mondi sorozata nevezetes, a németek közö
Schongauer és Dürer (Ádám és Éva, Tékozló fi
Aldegrever és Maulbertsch lapjai. Németalföl
mesterek közül Lucas van Leyden, Goltzius é
Rembrandt szerepel. Igen sok a XVIII—XI
századi rézmetszet és karc. Nevezetes egy nagyob
osztrák, részben magyar vonatkozású karrikatúr
gyüjtemény az 1848-as időkből.

Szabó Dezső
Gyümölcsök

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
9 l.

Szabó Dezső festő M.D.K.

Szül. 1888 dec. 12. én Siklóson.
Rajztanárképző főiskolát végez. Majd a képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károly 1911 München.
„Csend" és „Vízözön" c. képeivel akadémiai pályadíjat nyer.

Bodnár István: Három piktor pozsgolában
Szerkő 1925 33, 34.

M.D.K.

Szabó Dezső festő

Női akt" „Tükör előtt" „Páncélos lovag" c. képeivel kitüntetik.

1914-26 ban kiállít a pesti társaságban 1922 től rendszeresen kiállít a Műcsarnokban. Sok képe külföldön kelt el.

21. „Kísértés" c. műve.

. Bodnár István: Három piktor pompeiában. Kelenföld 1925 34, 35, 36

TUDOMÁNYEGYETEM
TÉNETI INTÉZET
RNABÁS-UTCA 1 I. EM. 19
N: 187-960

István főszerkesztő

Budapest

Tárgy:

Hiv. sz.:

Mell.:

Budapest, 195

aterunkkal a mellékelten megküldött jegyzékemből
diratni az alábbi jelzésekkel jelölt neveket:

MDK

Szabó Dezső
önarcképe

esszi: Derü a müvészetben. M.Nemz.Müvészet, 1939, 2.sz. 34 l.

Szabó Dezső
Virágcsendélet, olaj

Arvezási Közlöny, 1936. márc. 2. vendégsz.

51 l.

Szabó Dezső

Nagymamánál, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

Szabó Dezső
Női akt, olaj

Ősz Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov. 19 l.

MDK

Szabó Dezső

özv. Dr. Vitalis Károlyné

Arcképtanulmány

Pünkösdi rózsák

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

44 l.

MDK

Szabó Dezső
Koccintó

esszi: Derű a művészetben. M.Nemz.Művészet,
1939, 2.sz. 34 l.

MDK

Szabó Dezső

Virágcsendélet, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 24 l.

MDK

Szabó Dezső

Szőllő és must, olaj

Reggeli csend, "

Pünkösdi reggel, "

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 1o 1.

MDK

Szabó Dezső

Virágcsendélet, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

33 l.

MDK

Szabó Dezső

Virágcsendélet, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.
31 l.

MDK

Szabó Dezső

Virágcsendélet, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

3o l.

MDK

Szabó Dezső, festő.

Facsoport.

Of.-

Műes. - Tav. Sárl. a Műcs.-ban. Szőke Lere.

1952 máj. 10 - jún. 4. Jegyz. 9. l.

MDK

Szabó Dezső

Virágcsendélet, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

37 l.

MDK

Szabó Dezső

Esterházy Pál hr. ujabb vásárlásai a Mücsarnokban.
Uj Magyarság 1940. jan.

MDK

Szabó Dezső, festő

Meghalt Rekvárdon 1971. márc. 4-én 82 éves korában.

—: Meghalt a Párkör festője 8.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 5.

Szalkó Dezső

festőművész most ünnepelte 80. születés-
napját. A „Sáskör festőjének" alkotásai díszí-
tik a szécsényi vasútállomás várócsarnokának
falait és a városháza (Tanácskör) dísztermét.

Krónika

Magyar Hírlap, 1968. december 13. 9. l.

Szabó Dezső

MDK

Leányarckép , olf.

Miccarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Bünkösd reggelén, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Kisvárosi Szoba, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Estefelé, repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Szabó Dezső festőművész

Matzon Andrásné

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

MDK

Szabó Dezsó
müve:

Kertek alján.

Az Orsz.Magy.Képzóm.Tars.jubileumi kiall.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 34.1.

MDK

Szabó Dezső MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Ut a Duna-erdőben.
Tópart.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat.15.1.

~~mert a magyar~~ ~~A magyarországi fejlődési lehetőségeket~~ ~~magában rejtő magyar kulturális~~ ~~élet~~ mert az osztrák művének
egyik legfrekventáltabb kirándulási helye volt ebben az időben Magyarország. Ennek több oka volt. Talán a legfontosabb az üzleti szempont: a bécsi festők kirándultak Pozsonyba, Pest-Budára, s a többi magyar városokba, hogy ott portré-megrendeléseket szerezzenek. Sa legtöbben sok pénzt össze is kerestek.

Szalai Dezső

festő

Szeptember 225. l.

Elektr. arck.

u. o. 1017. l.

T. 8090.

jének csucsives portaléját szemlél-
ú disz.

1 cm.

9-902
1375.

Szabó Dezső

1906/7 – 1910/11

Ferképzomfoiskávk

134. C.

Szabó Dezső

M. Képző-művészek Egyesülete
tenek kis ernst ünne.

Pesti Napló

1934. dec. 22
(Kiállítások a Mű-
csarnok kiállításai)

T. 4811.

SZABADSAG és a MANIFEST Mein liber
iratú lobogó alatt a hadakozó re-
EGYENLÖSÉG ölelkezik a TESTVÉRSÉGGEL
barát Bán úr és Grüss dich Gott
alak e szavakra fakad: Baszom a

EGYENLÖSÉG! TESTVÉRSÉG!.

k 33.6: 47.1: cm.

-95

Szabó Dezső

(szentgyörgyvölgyi)

életrajz

röd.

Csokonay 133. l.

Szabó Dezső

Beharazott udvar olaj 40×50

Dél-dunántúli Képzőművészek
Kiállítása 1968 1969

Szabó Dezső

festői naturalizmus

~~Műcs. kiáll. tól.~~

Pipics 47. C

~~JM~~

do

i-u

vataltól. -

os Bizottsága

Budapest.-

Rabó Resző

1) Szüretin c. képe

(Művészet folyóirat.)

Grünfeld Pannivarképe,

a Ballo-díj nyertese

1931-ben.

Repr.

Művészet Kurir

1938. 3-4. 32. l.

MDK

Szabó Dezső

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

MDK

Szabó Dezső

Tanulmányfej, of.

Az 1921.évi őszi kiáll. tárgym. Műcsarnok. 1921. nov. 5.l.

Szabó Dezső

„Tanyán nevel.

Tárlat. 1969
Nemzetiségi, Szerkesztő 1969. dec. 14. 9. l.

MDK

Szabó Dezső, festőm.

Olajfestmények:

285. Nyár.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 18. l.

Szabó Dezső MDK

Gyümölcsök, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Szabó Dezső MDK

Hajnalhasadás, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

nyári képet küldött a kiállitásra.

Mücsarnok. - Kiállitás ?

Müvészet.1918. 6.1.

MDK

Szabó Dezső

A Képzőm.Társ.fennállásának nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Művei a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941. márc.2. 13.l.

Szabó Dezső MDK

Tópart, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Koratavasz, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Dunántuli városka, repr.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállítás

Szabó Dezső

MDK

Koccintó férfi, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállítás

Szabó Dezső

MDK

Dunántuli városka, olf.

Műcsarnok 1927-28 téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Nyár, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállítás

MDK

Szabó Dezső

"Női arckép" c. műve kitüntető elismerést kapott.

Kézdi Kovács László: Egy év története.

Évk.KMT.1929. 18.1.

Szabó Dezső, festőm. MDK

Olajfestmény /-ek/ :

368. Kora tavasz.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 21.1

MDK

Szabó D ezsö, festö

Téli este.

Mücs.-GMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 194o.II.III
Kat.22.1.

Szabó Dezső MDK

Az első napsugarak, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Fekvő akt.
Öreg klastrom folyosója.

KMTárs, 1935. téli kiáll. 25.1.

Szabó Dezső

MDK

Nagymamánál

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Szabó Dezső

"Önarckép" c. festménye. Repr.

Képzőművészet, 1928. 8-9.sz. 79.1.

MDK

Szabó Dezső

A Magyar Arcképfestők kiáll. Magyarország 1939. nov. 4. 7. l.

Szabó Dezső

MDK

Füzfacsoport, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Dunántuli városka.

Képzőm.Társ. 1927/28. téli kiáll.kat. 5.lap

Szabó Dezső MDK

Bazsarózsák, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső

Vizpart, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállítás

MDK

Szabó Dezső

Sárközi leány, repr.

Képzőművészet 1930. 27. sz. 56.l.

Szabó Dezső

MDK

Dr. Tanárky Árpád arcképe, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 7o.l.

MDK

Szabó Dezső

Sárközi leány, repr.

Képzőművészet 1930. IV. évf. 27. sz.
56.l.

MDK

Szabó Dezső

Dr. Stolpa József arcképe, repr.

Magyar Nemzeti Müvészet 1938. 4. sz. 65.l.

Szabó Dezső, festőm.

MDK

ki rövid idő alatt került a tájképfestők első sorába, ismét néhány kitünően komponált tájképpel szerepel.

A Műcsarnok Téli Tárlata.
Képzőművészet. 1928. jan. II.évf.6.sz. 16.l.

MDK

Szabó Dezső

Dunántuli városka, repr.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. kat.

MDK

Szabó Dezső

Női arckép, repr.

KMT. 1928. tav. kiáll. kat.

MDK

Szabó Dezső

Kedvenceim, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Szabó Dezső

Három olajfestménye a Dél-dunántúli Képzőművészek Tárlatain, Szekszárdon. („Cohárd-szikla").

emlitve.

Jelenkor, 1965, 2. szám, 155. l.

Szabó Dezső MDK

Facsoport

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Képzőművészet 1931. 142.1.

MDK

Szabó Dezső

Vizparti fák, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1940 Dec.15-1941 Jan.12. 6.l.

MDK

Szabó Dezső

dr. Stolpa József arcképe, of., repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 65.l.

MDK

Szabó Dezső

Sárközi leány, repr.

Képzőművészet 1930. 27. sz. 56.l.

MDK

Szabó Dezső

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

MDK

Szabó Dezső

Tájképe, a Műcsarnok 1943/44 évi téli tárlatán.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943. nov. 21. 14.1.

Szabó Dezső MDK

Estefelé, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Pincesor, olf.

Mücsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

Szabó Dezső MDK

Anpraforgók, olf.

Műcsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

Szabó Dezső MDK

Nyári délelőtt, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Szabó Dezső

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

Szabó Dezső MDK

Alkonyat a szőlőben, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Mezei ut, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Szabó Dezső MDK

Paeonia csokor, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Szabó Dezső MDK

Derü

Mücsarnok 1939.
Derű a művészetben kiáll.

Szabó Dezső MDK

Egyszerü vacsora
Nyári délután

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

Szabó Dezső

NDK

Koccintó

Nicsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

S zabó Dezső MDK

Erdő tehenekkel

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Vizparti fák

Műcsarnok1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Szabó Dezső

Erdős vizpart

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Szabó Dezső

"Sárközi leány" c. kép repr.

Évk.KMT.1930. 45.1.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

A nagyasszony. Olf.

Mücs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17. Kat. 15.1.

MDK

Szabó Dezső
műve:

Akt.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiali.
képes tárgymutatója.1936.maj-jun. 37.1.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

Virágcsendélet. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 51.l.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

Virágcsendélet. Olf. Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 37.sz.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

KE., HI.: Kitüntetö elismerés.
Halmos Izor-dija.

Kitüntetések, dijak.
Müv.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 36.l.

MDK

Szabó Dezső, festöm.

Virágcsendélet. Olf. Jelz.

Árv. Közl.1937.4.füz.93. 35.1.

MDK

Szabó Dezső, festőm.

4c3. Tópart. Olf.

KMTárs. 1927. őszi kiáll. Kat. 17.1.

MDK

Szabó Dezső, festöm.

Peonia csokor.	Olf.	
Rózsaszinruhás leányka.	"	
A Gyilkos tó a Cohárd sziklával.	"	7.1.
Gyergyói hegyek.	"	7.1.

Mücs.-OMKT. 1931-32 évi téli kiáll. dec.2o-jan.17.
Kat. 6.1. és 7.1.

Szabó Dezső

MDK

Téli alkony

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

MDK

Szabó Dezső f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 38. l.

MDK

Szabó Dezső

Nagymamánál, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 16. l.

MDK

Szabó Dezső

Dr. Stolpa József arcképe, repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz. 65.l.

MDK

Szabó Dezső

Finom fejei a Műcsarnok tav.tárlatán.

/Kézdi./ : Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.apr.1. 4.l.

Szabó Dezső MDK

Nádas

Műcsarnok 19346 dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállítás

Szabó Dezső MDK

Matzon Andrásné

Műcsarnok 1934 dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Holt Sió ág

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Szabó Dezső

dr. Stolpa József arcképe, of.

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz. 63.l.

SZABÓ DEZSŐ

Arcképtanulmány.
Mezei virágok.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Szabó Dezső –

Mocsaras táj, festm.

Művész Kurir 1938. 1-2.sz. 7. l.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.
.... az élményfestö....

A XV.teremben régi és uj valóságfestök korszerü
és kivetitös megfogalmazásu müvei keverednek.

Kende Béla: A Mücsarnok tavaszi tárlata.1940.
Müvészet.1940. 33.sz. 45.l.

Szabó Dezső festőművész

Nádas

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Mcsarnok 1936.

Szabó Dezső festőművész

Holt Sió-ág

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Szabó Dezső festőművész

Vasárnap délután

Öregassz ny

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok.

Szabó Dezső festőművész

Fürdő nő

Sárközi leány

"Nő a művészetben" kiállítás katalógusa. 1936. Műcsarnok.

Szabó Dezső festőművész

Fekvő akt

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

MDK

Szabó Dezső

Dr. P. S.-né arcképe

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 30.l.

MDK

Szabó Dezső

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943.márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 29.lap

MDK

Szabó Dezső, festőm.

a kiállításon szerepel és szívesen követjük álmait.

Szmrecsy Dezső: Téli kiállítás.
Műv.-Az Est.1937.jan.22.1. 13.1.

MDK

Szabó Dezső festőm.

tartalmas és hangulatos tájképekkel szerepel.

A Műcsarnok Téli Tárlatáról.-Festmények.
Képzőművészet .1929. 16.sz. 25.l.

Szabó Dezső

MNK

Szüret után, olf.

Miccarnok 1923 tavaszi tárlat

Szabó Dezső

MDK

Szőlőcsendélet, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Szabó Dezső

MDK

Virágoskert

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Leányka szüreti jelmezben, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Szabó Dezső

MDK

Női akt, olf.

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Szabó Dezső

MDK

Kisértés, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

mDK

Szabó Dezső festőm.

39. Gyümölcsök.

KMTárs.1941 dec.-1942.jan. téli kiáll. Kat. 6.1.

MDK

Szabó Dezső

Dáliacsokor.
Szekszárdi szőlők.

KMTars.1939.téli kiáll.kat.Jan.-Marc. 10.1.

Szabó Dezső, festőm?

MDK

a Balló -alapitvány 5ooo pengős dijának szörije
ugy határozott, hogy idén nem adja ki az 5ooo P-s
dijat egy összegben, hanem elosztja négy művész
között.

A Balló-ösztöndij nyertesei.
Képzőművészet, 1931. 43-44. sz. 211.l.

Novemberi kettős-szám.

MDK

Szabó Dezső

Képzőművészet 1935. 7.1.

MDK

Szabó Dezső

Női arckép

Kézdi Kovács L.: Egy év története. Évk. KMT. 1929. 18.1.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

régen ismert csendélet hangulathozó.

Kende Béla: Szent István kiállitás a Mücsarnokban.
Müvészet. 1938. 88.l.

MDK

Szabó Dezső

Önarckép, repr.

Női arckép, repr.

A Műcsarnok tav. tárlata. Képzőművészet 1928.
8–9. sz. 78.l. 79.l.

MDK

Szabó Dezső

Sárközi leány, repr.

Évk. KMT. 1930. 45.l.

MDK

Szabó Dezső

Mocsaras táj, repr.

Női akt, repr. E munkájáért 1935-ben a Balló-dijat nyerte.

Müvész Kurir 1938. 3. sz. 33.1.

MDK

Szabó Dezső

Szeptember, repr.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. kat.

MDK

Szabó Dezső, festőm.

324. Pincesor. Olf.
334. Napraforgók. "

KMTárs. 1927. táj- és életkép kiáll. Kat. 19.1.

MDK

Szabó Dezső

Ősz, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 19.1.

Szabó Dersó
festő

M.D.K.

Szakszárdon működött be festményeit

— : —

Művészet, 1963. július — 47 lap

MDK

Szabó Dezső festő

A szekszárdi képzőművészek kiáll. Szekszárdon.
Dunántul, 1927. dec. 6. 4.l.

MDK

Szabó Dezső

Koccintás

Képeket vásárol Tolnamegye. Dunántul, 1927.dec.16
5.l.

MDK

Szabó Dezső festőm.

Bazsarózsák

Képek, szobrok a Magyarság képzm.kiállításáról.
Magyarság 1933. nov. 19. 8-9. l. képek.
Képes melléklet.

MDK

Szabó Dezső

Gárdonyi J.: Egy tervezőiroda terveiből.
Magyar Nemzet 1952. jan. 12.

MDK

Szabó Dezsö, festön.

158. Arcképtanulmány. Olf.
159. Nöi akt. "

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun.lo.-25.-ig.

Szabó Dezső

Női arckép c. müve kitüntető elismerést kapott

A Tavaszi Tárlat díjnyertesei. Képzőművészet 1928. 8-9.sz. 169.l.

MDK

Szabó Dezső

Önarckép, of.

N.Szal. tav. tárl. 1922. máj.

SZABÓ Dezső, dr. épitész M.D.K.
mint főmunkatárs

Budapest és környéke általános rendezési terve

Szerző: Perényi Imre, Preisich Gábor, Heim Ernő

Társtervező: Berczik András, Brenner János, Jancsó Vilmos, D. Prinz Gyula

Főmunkatárs: Gulácsy Béla H orváth Sándor

Dr. Kovácsházy Frigyes, Turczer László

H elyesbités

Magyar Épitőművészet 1962/2. 64.1.

MDK

Szabó Dezső

1000 P-s dijjal tüntette ki a bizottság Szabó Dezsőt, a Balló alapitványból 1931.-ben.

Képzőművészet 1931. 43-44.sz.

MDK

Szabó Dezső

Női arckép, repr.

Évk. KMT 1929.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

Virágcsendélet. Olf. Jelzett.

Arverési Közlöny. 1937.okt. hó.sz. 37.1.

Szabó Dezső

MDK

Vasárnap délután

Öregasszony

Fürdő nő

Sárközi leány

Fekvő akt

Műcsarnok 1936. okt.nov.

A nő a művészetben kiáll.

MDK

Szabó Dezsö, festö

Öszi hangulat. Olajf.

Mücsarnok. IV.Kpzömüv.Kiáll. "A Magyar Müvészetért."
1943.máj.16-3c. Kat. 5.l.

Szabó Dezső

MDK

A bárka megy tovább

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Szabó Dezső MDK

„áliacsokor
Szekszárdi szőlők

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Szabó Dezső

MDK

Kedvenceim

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Önarckép, olf.

Nemzeti Szalon 1922. május Tavaszi tárlat

Szabó Dezső

MDK

Virágoskert

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Akt

Műcsarnok 1936. máj. jun. Jub. kiáll.

Szabó Dezső MDK

Kertek alján

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

·Szabó Dezső

MDK

Csendélet

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub kiáll.

MDK

Szabó Dezső
műve:

Csendélet.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 36.1.

Szabó Dezső, festőm. MDK

szemben azokkal, kiknél a szimbolumok uralkodnak, a természet hű tolmácsa, s mondanivalóját nem teszik elsődlegessé a valósággal szemben: azok közé tartozik, azaz-tárgyilagos, objektiv.

III. Nemzeti Kiállitás.
Képzőművészet. 1935. 83-84.l.

MDK

Szabó Dezső

Művészet 1918. 6.l.

MDK

Szabó Dezső

Szeptember, repr.

KMTárs 1928/29. téli kiáll. kat.

MDK

Szabó Dezsö. festöm.

hangulatos szép vászonnal szerepel.

A Műcs. téli tárlata.
Képzömüvészet.1932. VI.évf. 46.sz.17.l.

MDK

Szabó Dezső

Női akt.Olajf.
Dr.Stuhr Istvánné.Mgt. Olajf.
Peonia-csokor.Olajf.

Az 1935.évi téli kiállitas.Műcsarnok.Kat.24.l.

Kabó Dezső

„Pünkösd" c. műve megnyerő a Műcsarnok téli tárlatán

(emlékül)

Nyírség 1926 II. 28

Szabó Dezső

dr. Szépekkel merengek a
műsarnok téli tárlatán

Magyarság 1927 I. 23

Szabó Dezső

„Falusi kár pikara" c. olaj-festményét a fővárosi vásárló bizottság megvételre javasolta a kiállítás tárlatán

(Lalitre)

Budapesti Hírlap 1937 II. 28

Gratis Dezső

Szerepel a műsárnok téli
tárlatán

Az Est 1937 I. 24

Szabó Dezső

Kerepes a Műcsarnok téli tárlatáról

Új Magyarság 1937. I. 24

Szabó Dezső

Tájképek

Tolnamegyei képzőművészek kiállítása a
múzeumban (Czányi László)
Tolnai Napló, 1952 jun. 5.

Szabó Dezső

Virágcsendélet

Női akt

Sárközi május 1

Tolnamegyei képzőművészek kiállítása a múzeumban (Csányi László)
Tolnai Napló 1952. jun. 5.

MÍK

Szabó Dezső

Domboldal.Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 9.1.

MDK

Szabó Dezsó

Október végén. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 19.1.

MDK

Szabó Dessi

A Képzőm.Társ.fennállásának nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Művei a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.l.

Szabó Ödön építész M.D.K.

Dijat nyert a pályázaton / 24 000 Ft/

Társte vező: Weischl Péter-Hegedüs Béla

Pályázat fürdőkre

Magyar Nemzet 1964. szeptember 20. 14.1.

M.D.K.

Szabó Dénes építész

Orvostovábbképző Intézet, Sebészeti Tömb
tervpályázata 27ooo Ft-os dijazás

Társtervező: Rados Márta- Makó Lóránt

Magyar Építőművészet 1966/5. 2-8.l.

Szabó Dénes, építő

L: Harmos Zoltán

– Terpeszárok

37.

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983

83/4

Szabó Dénes

I. díjat kapott az alábbi pályázaton

N.N.: Építkezések során érvényesítendő városvédelmi követelmények tervpályázata

Magyar Nemzet 1969. XII. 30.

Rabó Dénes építész

Tervezőcsoportjának terve
Lőképtéri részletről lapot az
alábbi pályázatra

Kovács Ferenc: A Takácsi Rózsa
Kapitányság tervpályázata, 1969

Lapok Építőművészet 1970/6 2old.

BUDAPESTI ANZIKSZ

Baranyai Levente
Gajzágó Donáta
Nemere Réka
Ötvös Zoltán
Szabó ~~Dénes~~
kiállítása

Gabó Márton

Megnyitja: Bognár Tünde

1999. július 6-án, kedden 18 órakor a

FÉSZEK GALÉRIÁBAN

Megtekinthető: augusztus 30-ig

SZABÓ Dénes

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

BUDAPEST 99 VI.30 P 7 1/164

MAGYARORSZÁG 024 FORINT

Sinkovits Péter

Bp.

Báthori u. 10

1054

F.k.: Galambos Tibor /2T Bt. - Nyomda T.: 342-51-26/

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Szeretettel üdvözlök

Kálmán

Bp. 932. XII. 24.

Elkészült a könyv

ok művészetéről: . . . . . .

K é r d

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 u

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: .

. . . . . .

Szabó Dezső

Kiáltó

M. 932. XII. 18.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ezekről megjelent kritikák, méltatás

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott . . . . .

. . . . . .

Szerepelt-e külföldi kiállitáson, mely

. . . . . .

. . . . . .

Vol-e 1954 után külföldi tanulmányuto

. . . . . .

. . . . . .

Szabó Dezső

Kiállít

P.H. 932. XII. 20.

Szabó Dezső

A nemzeti múzeumban rendezett „Sárkány a Népműtárban" c. tárlatról ír.

Tolnamegyei Népújság 1966. máj. 29.

Szabó Dezső MDK

Arckép

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

Szabó Dezső

MDK

Nyári nap

Mícsarnok 1939 dec.-1940 január

Szabó Dezső

MDK

Szekszárdi szőlő

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Szabó Dezső.

Képei szerepelnek a Művészek
téli tárlatán.

Magyarság. 1928. dec. 16.

Szabó Dezső

MDK

Szüleim

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Szabó Dezső

Este

Ilcsarnok 1938 Téli tárlat

Szabó Dezső

MDK

Szeptember, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Vízparti táj, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Szabó Dezső MDK

Női arckép, repr.

Mucsarnok 1928 tavaszi kiállítás

Szabó Dezső

MDK

Leicht Lajos, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Selyemkendős leány , olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Szüret után, olf.

Őszi hangulat, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

MDK

Szabó Dezső

Női arckép tanulmányával szerepelt a Nemzeti Szalon 1939-es kiallitásan.

(esszi): Kiallitásokról.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939.4.sz. 95,96.

Szabó Dezsö, festöm.

két hangulatos szép öszi képe kapja meg a szemet.

Chronicaeur:
Műegyetemi.-Téli tárlat.
Képes Világ. IV. évf. 26. sz. 28.I.

MDK

Szabó Dezső

A szekszárdi művészek kiallitasan, tajképei, arcképei, a kiállitas legjobb alkotasai.

-l,l,- : A szekszardi művészek kiallitasa.

Képzőművészet, 1930. 27.sz. 51.l.

MDK

Szabó Dezső

Tajképpel szerepelt a Műcsarnok 1937.évi téli kiállitásan.

Pipics Zoltán dr.: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1937.jan.24. 21.l.

Szabó Dezsö, festöm. MDK

jó képpel van képviselve, müvészetének javát adta.

/gy./:A Mücsarnok téli tárlata.
Képzömüvészet.1929. 16.sz. 25-28.1.

MDK

Szabó Dezső

Estefelé, repr.

KMTárs. 1927 őszi kiáll. kat.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

kit a Mücsarnok kiállitásairól jó ismer a közönség.
A kiáll. legjobb alkotásai brilliáns arcképei, gazdag,
hangulatos tájképei.

Tona vármegyeház közgyülési terme.-

Szekszárdi Müvészek kiállitása.
Képzömüvészet. 1930. IV.évf. 27.sz. 52.l.

Gyabó Dezső festőművész

„A Szűrös festője" csütörtökön
volt 80. éves. – 1969-re tervezett jubileumi
kiállítására készül.

Magyar Nemzet 1968 dec. 15
– Napló –

TOLNA...

1965 DEC 19

1021

Műteremlátogatáson Szabó Dezsőnél

Ferenczy Károly, majd Franz von Stuck növendéke volt Nagybányáé és Münchené, s a két hatás szerencsésen ötvöződött gazdag pályáján. S a lakásban, amely műterem és kiállítóhelyiség is egyben, több mint fél évszázad termésének emlékeit látjuk, az első olajfestménytől az elmúlt nyár balatoni képeiig. Az életmű, így egybefogva, beszédes bizonysága, hogy Szabó Dezső hű maradt az ifjúkori mesterekhez: Nagybánya, mely a század elején a modernséget jelentette, s hatását ma sem veszítette el, az impresszionista látásra, a színekre, a festőiségre tanította, München pedig a rajzi elem fontosságára, arra a hiánytalan művészi felkészülésre, ami Münchennek elvitathatatlan érdeme.

Több mint fél évszázad, a magyar művészet történetének jelentős fejezete, melyben izgalmas kísérletek és futó divatok váltották egymást. Szabó Dezső azonban hűséges maradt ifjúkori eszményéhez. Hitt abban, hogy a becsületes művészi törekvés mindig eléri célját, pályáját ezért nem tarkítják kitérők, nem hódolt múló divatoknak, ma is olyan realista, amilyenné Nagybánya és München nevelte. Még eszközeihez is hű maradt: rövid pasztellkorszaka után visszatért az olajhoz, a legnemesebb technikához.

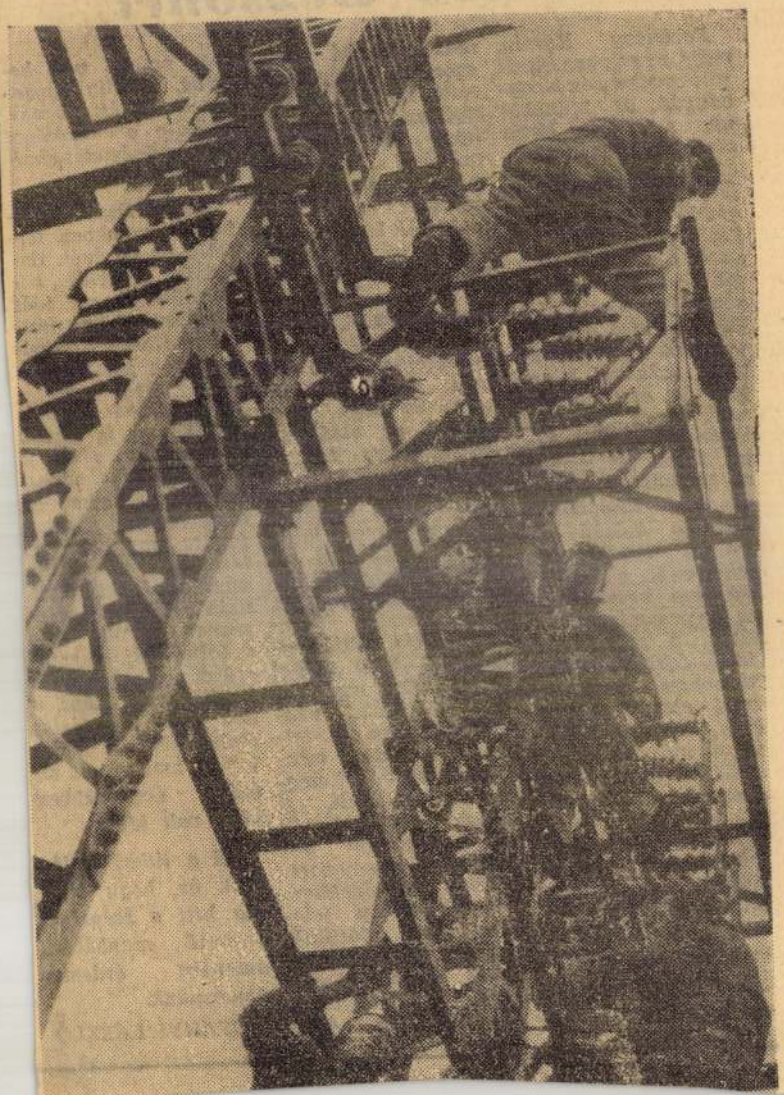
A képek, amelyek itt sorakoznak lakásában, csak egy töredékét jelentik hatalmas életművének, hisz amint maga mondja, eddig legalább 2—3000 képet festett. De ami itt van előttünk, végeredményben a teljességet adja, minden korszakából megmutat valamit. S ahogy végigkísérjük ezt a csaknem hat évtizedet, amely portrékban, tájképekben, csendéletekben jelenik meg előttünk, azonnal feltűnik, hogy sehol nincs visszaesés, félmegoldás, melléktermék. Amikor ecsetet vett kezébe, mindig ugyanaz a hit élt benne, mindig a valóságot és a művészetet akarta szolgálni.

Szabó Dezső ezekben a napokban töltötte be 77. évét. Barátai, tisztelői köszöntötték az idős művészt, akinek festményei hosszú pályája során jószerivel a világ minden részébe eljutottak. Az idős mester ma is kitűnő erőben van, s ma is a régi munkakedvvel dolgozik. S ha az évek el is szálltak felette, munkakedve, teremtő lendülete nem apadt el, vásznain töretlen szépségben jelenik meg a tolnai táj, a szekszárdi utca, a szűkebb haza képe, s egy nyári kirándulás emlékeként a Balaton is, amelyre az elmúlt évtizedekben nem volt ideje.

Mi a titka? Talán csak az, hogy mindig hitt a szépséget teremtő munkában, amelyért érdemes dolgoznunk.

CSÁNYI LÁSZLÓ

Trafószerelők

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabad Föld

1966 OKT 31

1021

AZ UTOLSÓ MAGYAR NÉPRAJZOLÓ

NÉHA ÍGY CSALNAK a szállongó hírek.

Azt mesélte nekem valaki: él *Bölcskén* egy 21 éves parasztlegény, bizonyos Szabó Dezső, nagyon jól rajzol, mégis kocsikísérő egy vállalatnál.

Tüstént Bölcskére utaztam, hogy találkozzam a *„csodalegénnyel"*. Találkoztam vele, de a felőle kapott értesüléseim bizony helyesbítésre szorulnak.

Nem 21 éves, hanem 55 esztendős.

Nem Szabó Dezső, hanem *Szabó Endre.*

Nem parasztlegény és kocsikísérő, hanem egy falusi kisiparos leszármazottja, és személyazonossági igazolványa szerint „eltartott".

...Valaha fél esztendeig a nagykőrösi tanítóképzőbe járt, de nem győzték a költségeket. Aztán szinte csak szusszanatnyi ideig a komáromi méntelepen dolgozott, majd négy esztendeig fizetés nélküli díjnokként a bölcskei községházán. Később betegségek törtek rá, végül is a szülői vagyon fejében egy iparoscsalád vállalta, hogy gondoskodik róla. Ő amikor foglalkozása felől faggatom, úgy felel:

— *Néprajzoló vagyok. Rajzolom és rajzzal szolgálom a falumbelieket.*

Új sapkában

... Az én gyermekkoromban még lehetett hallani ilyesféle emberekről. Szabó Endréhez hasonlóan félbemaradt falusi diákok, ügyes kezű parasztlegények, a népművészet hagyományos keretei közül kitört ügyes — mégis többnyire határozott művészi egyéniség nélkül való emberek voltak, akik *mindent* elvégeztek, amihez a megszokottnál nagyobb rajztudásra volt szükség. Megvallom, vagy fél emberöltő óta nem hallottam ilyen — maradjunk bölcskei ismerősünk szavánál — *néprajzolóról.*

— Én sem tudok magamon kívül még egy ilyenről — mondja hivalkodás nélkül az őszesen borostás arcú, csontos férfi. — A mai fiatal, ha úgy szalad a ceruzája, mint az enyém, hát grafikus lesz vagy legalábbis címfestő.

Két liter után

De mitől néprajzoló ez a nyugtalan pillantású, sovány férfi?

MINDENÜTT OTT VAN, ahol sok ember összejön Bölcskén. A lakodalmakban sokszor éjfélig fut a ceruzája a papíron — karikatúrát készít jóformán az egész násznépről. A piacon, a vendéglőben, a borbélynál mindig rajzol, rajzol, rajzol. A lakodalmi meghívókat nem a dunaújvárosi nyomdában készíttetik a bölcskeiek — Szabó Endre rajzol és ír nekik népi motívumokkal ékes kartonlapocskákat. Naponta jönnek hozzá, hogy *emléklapot* „hozzon össze", vagyis rajzos-verses díszes lapot, melyen névnapja, születésnapja alkalmából üdvözli gyermek a szülőt, vagy fordítva... esetleg vallomásos szép szavakkal fordul legény a lányhoz, sőt olykor lány is a legényhez. A Szabó Endre rajzolta emléklapoknak olyan divatja támadt évek során a községben, hogy be is kereteztetik őket a megajándékozottak, sőt nem ritka eset az sem, hogy külföldre küldenek ilyet a messzibe szakadt rokonságnak.

Úttörők keresik föl a néprajzolót — festene nekik különösen díszes faliújságkeretet; mások arra kérik, a temetőbeli fejfákra rajzoljon szép betűket; az ő betűi hirdetik a vasárnapi labdarúgó-mérkőzés időpontját; a 3 éves terv keretében épült artézi kútra ő írta föl, mikor készült; a moziülőhelyek számozását ő végezte; a főutcán végigzörgő szekerek a Szabó Endre festette virágmotívumokkal díszesek; a községi könyvtár bejáratához ő festette a kölcsönzési időket föltüntető táblát.

— A legkedvesebb munkái? — kérdezem.

A szigorú vonású vénlegény-arc földerül:

— A rajzos szerelmeslevelek. Azokkal már sok jó házasság összeboronálója voltam.

— Megjelent már rajza könyvben, újságban?

Kicsit szégyenkezve mondja:

— Egyik rajzos lapunknak küldtem egyet-mást véleményezésre. Jól lebaltáztak, hogy eszembe ne jusson, hogy rajzoló lehet belőlem.

FŰTETLEN SZOBÁBAN ÉL. Életművét széthordták a rajzait

Figyelni kell (Szabó Endre rajzai)

elkunyeráló gyerekek. Azt mondja: *„Nincs is más életem, csak, hogy rajzolok nekik..."*

Miközben beszélgetünk, futsiklik ceruzája a papíron. Egy zsiráfnyakú borissza atyafi születik meg a grafit útja nyomán. Nem gondolhatok másra: vajon mi vált volna ebből az emberből, ha egyszer, még időben, méltó mester fogja meg a kezét...

B. N. E.

TÉMA-E SVÉDORSZÁG

III. Fehér kenyér, barna kenyér...

— És hányféle kenyeret lehet kapni Önöknél egy pesti üzletben?

Meglepődöm a kérdésen, több okból. Amikor ideérkeztünk ebbe a *Bussjö* nevű faluba, itt is *Franz Anderson* tanyájára, örültünk, hogy végre zavartalanul beszélgethetünk egy „*igazi*" svéd parasztttal, alig vártam, hogy feltehessem kérdéseimet. Erre alighogy leülünk a kávé mellé, ő kezd el kérdezni engem. Azután pedig: kérdései hallatán valami furcsa csodálkozással konstatálom, hogy ez a szélcsípte arcú, hatvanhárom éves paraszt nyilván sok rosszat hallhatott az én hazámról, hogy ilyeneket kérdez. Sorolom hát: fehér kenyér, barna kenyér, rozs kenyér és így tovább, a zsemlék, a kiflik, ami hirtelen eszembe jut. Meredten figyel. Hát még hogy figyelne, ha elmesélnér neki, milyen kenyeret sütnek a mieink odahaza Szeghalmon! Azt Te úgy se értenéd öreg barátom, mert olyan kenyeret ti soha nem láttatok, nem is ízleltetek.

Kérdezi a húst, a felvágottat. S hogy a házak milyenek. Majd más témáról; mennyi a szövetkezetekben az átlagkereset, s rögtön utána „mennyi a szerkesztő úr keresete?" Elsorolom, van olyan szövetkezeti tag, aki hatezret, van aki húszezret keres évente, a közösben, a vezetők ennél sokkal többet és a háztájit, a részesművelést. Látom, a válasz őszintesége kicsit meglepi. Újabb váltás: milyen ember Kádár úr? Tudom-e, milyen származású, igaz-e hogy kétkezi munkás volt, igaz, ez jó nagyon — mosolyog a földjeinket, mindent amire kíváncsi, hadd látná, hogy nincs titkolni és szégyelni valónk. Végtére is egy szövetkezeti elnökről van szó.

— Mióta tölti be ezt a tisztséget Anderson úr?

— 1932 óta. Akkor még lovak húzták az aratógépet errefelé. Más volt az élet, nehezebb. Az RLF-ben, a paraszt szakszervezetben tevékenykedtem, megmondtam a bajokat. Paraszttársaim bíztak bennem, pedig csak hét osztályt jártam, meg az alsófokú mezőgazdasági iskolát.

— Hogyan van ez itt, mit jelent elnöknek lenni?

— Én egy tejipari és egy húsipari szövetkezet elnöke vagyok. Ezek értékesítő szövetkezetek. Nagy feldolgozó üzemeink vannak, korszerűen berendezve. (A tejszövetkezet, amelynek elnöke, a *Dél-svédországi „Skönemejerier"* taglétszáma eléri a tízezret.)

— Mennyi az elnöki javadalmazás?

— A tejszövetkezettől évi ötezer koronát, a húsipari szövetkezettől ugyancsak évi ötezer koronát szavazott meg a tagság. (Ez elég kevés, csak afféle tiszteletdíj.) És költségtérítést kapok. Az a munkám, hogy képviseljem a tagság érdekeit, a tejárak, a minőségi reklamációk vonatkozásában. Ha valakinek sérelme, vagy egyéb problémája van ír, felhív telefonon, s intézni kell az ügyét. Emellett részt veszek a szövetkezet igazgatósági ülésein, az évenként egyszer tartandó területi taggyűlésen. S mivel tagja vagyok a [illegible]

táron felüli gazdaságok fe halad. Aki felszámolja gazdaságát az megy az ipa ba.

— Nem nehéz az elválás földtől?

— A változás alatt élő számára bizony nehéz, de következő generációkra ke gondolni.

— Hogyan képzeli el mezőgazdaság jövőjét?

— Sok gép, jó gépe annyi föld egy családna amennyit meg tud művelni

— Ez azt jelentené, hog nem lesznek nagybirtok sok?

— Lehet, hogy lesznek, d többnyire családi művelé lesz.

— De itt is azt hallom hogy a fiatalok elmennek mezőgazdaságból.

Már a nagybirtokosok említésekor észrevettem hangjában a tanácstalanságot. Ez csak fokozódik, amikor a fiatalokra terelődik a szó. Csönd van, hallani az uzsonna tiszteletére meggyújtott gyertya apró sercenéseit is, nyugtalanító a lángocska lobogása és a lobogó árnyék a falon. Végül kimondja, amit hisz, kimondja, ha bizonyítékokat nem is mond hozzá, mert mit is mondhatna:

— A fiatalok itt fognak maradni, ha látják, hogy meg lesz a jövedelmük.

Ezt a mi elnökeink is így mondják odahaza. Nem először érzem a hasonlóságot, főleg ami a jövő megítélését illeti. Játszok a gondolattal mielőtt teljesen belefeledkeznék: emberek élnek ebben az öreg Európában más és más módon, külön-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZABAD FÖLD

Szabó Dezső

1961 DEC 1 Ü.

Házi tárlat nyílt Szekszárdon Szabó Dezső festőművész lakásában. Az idős mester, aki rendszeresen szerepel kiállításokon, ezúttal a tulajdonában maradt régebbi és legújabb alkotásait tárja az érdeklődők elé.

◆

Leszakadt két betongerenda

Szabó Dezső

1021

bb 57. házi tárlat szekszárdon

vid kz/sk-ju ká cz

1967. december 2.

házi tárlat nyilt szombaton szekszárdon szabó dezső festőművész wosinszky mór utcai lakásában. az idős mester, aki rendszeresen szerepel a kiállitásokon is, ezuttal a tulajdonában maradt régebbi és a legujabb alkotásait tárja az érdeklődők elé. /mti/

-.-

bb 51. / 12.1 milliárd ... 1. folyt./-lm

a főosztályvezető végül elmondotta, hogy jövőre a belkereskedelem import-lehetőségei tovább növekednek, annak alapján, hogy - 1968-ban először - a baráti országokból devizakeret, meghatározott kötöttség nélkül szabadon vásárolhat a kereskedelem minden olyan árut, amelyre szükség van./mti/

-.-

bb 53. kaposvár felszabadulásának 23. évfordulója

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1971 DEC 3

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

Szabó Dezső

— Szabó Dezső festőművész szekszárdi Wossinsky Mór utca 28. szám alatti otthonában kiállítást rendezett festményeiből. A képek december hónapban hétköznap 17 és 19, vasárnap pedig 11 és 13 óra között tekinthetők meg.

1021

kössön szerzodes
i és értékesítő s

Szabó Dezső

Szabó Dezső: Vízparti facsoport

d. 1933. XI. 5.

Szabó Dezső

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1968 DEC 15

MAGYAR NEMZET

1968

A Sárköz festőjeként ismert Szabó Dezső, Tolna megye legidősebb festőművésze csütörtökön ünnepelte 80. születésnapját. Az idős festőművész kitűnő egészségnek örvend és 1969-re tervezett jubileumi kiállítására készül.

et sem változtatott a fiúk
yegleségén. Úgy döntöttek,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNA MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Szabó Dezső

1969 APR 17

Előkerült a „sárközi lány"

1021

A sajtó segítségével, egy emberöltő elmúltával szerzett tudomást két Balló Ede-díjas festményének hollétéről a gyémántjubileumára készülő Szabó Dezső, szekszárdi festőművész. Nemrégiben ugyanis, hír jelent meg a művész 80. születésnapjáról, s özvegy Németh Józsefné győri lakos értesítette az egyik országos napilapot — amely Szekszárdra továbbította levelét —, hogy az ő tulajdonában van a művész két régi, a „Selyemkendős lány" és a „Sárközi lány pártával" című festménye, s kívánságára szívesen rendelkezésére bocsátja jubileumi kiállítására. A festményeket annak idején egy orosházi tanár vette meg, s azok, halála után kerültek Győrbe. Így az idős festőművész ezt a két kiváló festményét is bemutathatja majd az életművét szemléltető kiállításán.

(-s-ó)

Jelentkezés a gondnoknál, Borkombinát.

(214)

Szekszárd Körzeti Sütőipari Vállalat felvételre keres, azonnali belépéssel **gyors- és gépírót, adminisztratív munkakörbe,** nagy gyakorlattal. **Női munkaerőt sütőmények üzembe** (éjszakai foglalkoztatottság). Jelentkezés: Szekszárd, Rákóczi u. 10. Csak szekszárdi lakosok jelentkezzenek.

(217)

GANZ-MÁVAG alkalmaz:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1968 DEC 12

Szabó Dezső

Születésnapi köszöntő helyett

Születésének 80. évfordulóját ünnepli ma Szabó Dezső festőművész. Ebből az alkalomból tisztelettel köszönti a megye művészetpártoló közönsége, s természetesen a művésztársadalom. Az évfordulót jó egészségben érte meg, s ma nem a pihenő, babérain nyugvó, hanem az alkotó művészt köszöntjük.

Ez alkalomból felkerestük szekszárdi műtermében, s mi mást kérdezhettünk volna tőle, mint hogy mire emlékszik vissza legszívesebben.

— Természetesen a tanulmányi évekre, amikor a müncheni főiskolán Stuck mester növendékeként kezdtem művésszé érlelődni.

— Mi volt az első komoly siker?

— A főiskolát 1910-ben fejeztem be, s 1913-ban — ugyancsak Münchenben — kaptam Nyugalom című művemért az első díjat.

— Nem szeretjük a rosszat idézni, de azért megkérdezném: „Művészi pályafutásának mi a legkellemetlenebb emléke?"

— Az első világháborús katonáskodásom. Művészi erőm, ambiciom teljében, felfelé ívelő pályafutásom kezdetén 3 évre nekem is be kellett vonulnom. A háború rendkívül értékes alkotóidőt rabolt el tőlem.

— Hogy telnek öreg napjai?

— Csakúgy mint az egész életem. Munkával.

A művész mutatja is „friss" munkáit: az egyik épp most készült, a másik készülőfélben van. Közben azzal a megnyugtató tudattal fogadhatja a születésnapi gratulációkat, hogy egész életét a művészetnek áldozta. Felesége mondja róla: „Akkor kiegyensúlyozott, ha alkot, akkor jókedvű, ha sikerült egy műve".

Boda

építő szak-, szerel
betanított munkás
segédmunkásokat.

Munka télen is biztosítv

Bérezés teljesítmény szerint!

Munkásszállást, étkezést, térítés ellenében biztosítunk.

Hazautazási költséghozzájárulást jogosultság szerint fizetünk. Felvétel esetén az utazási költséget — jegy ellenében — visszatérítjük.

Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat.

Székesfehérvár, Ady Endre út 13. (9)

A MÁV dombóvári vontatási

Kabó Dezső

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

1968 DEC 13

— **Csütörtökön ünnepelte 80. születésnapját Szabó Dezső,** Szekszárd, és Tolna megye legidősebb festőművésze, akit sokan a „Sárköz festőjeként" ismernek. A sárközi népéletet megelevenítő alkotásai díszítik a szekszárdi vasútállomás várócsarnokának falait és a tanácsháza díszermét is.

Szabó Dezső festő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNAMEGYEI NÉPÚJSÁG

1966 JAN 3 0

1021

Szabó Dezső: TÁJKÉP

GEMENCBEN

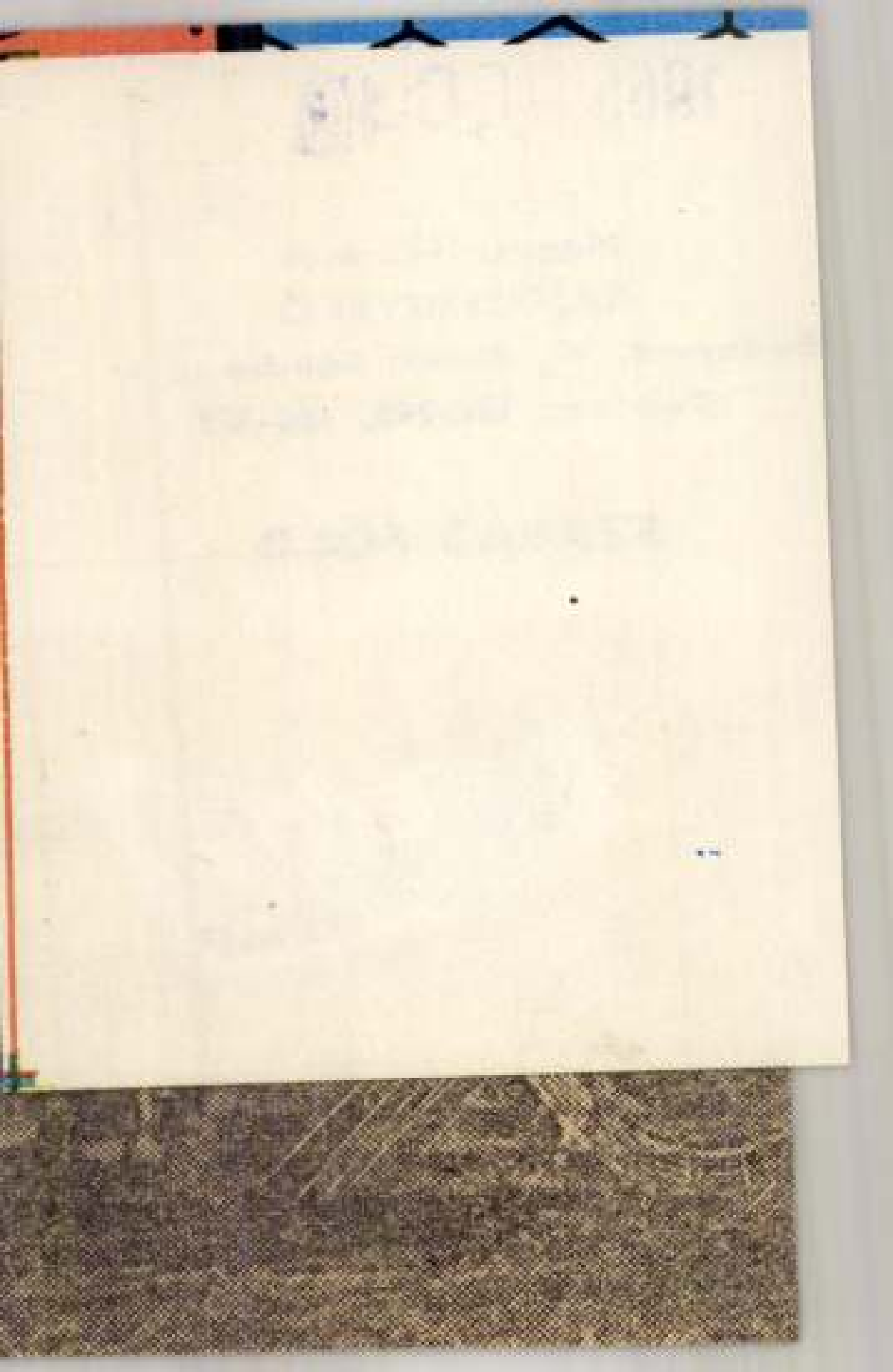

1965 DEC 1?
Szabó Dezső
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 1?
Telefon: 188-296, 188-307

SZABAD FÖLD

Ritka évfordulót ünnepelnek Tolna megyében. Szabó Dezső festőművész 77. születése napját és festői munkásságának 70. évfordulóját. A művész már hétéves korában feltűnést keltett rajzaival, festményeivel. Ferenczy Károlynak, a magyar képzőművészet nagy alakjának tanítványa volt, majd a müncheni akadémián képezte magát tovább. 55 esztendeje rendszeresen részt vesz mind a szekszárdi, mind a budapesti képzőművészeti kiállításokon.

Szabó Dezső

Ismétlés / **Replay** / 1994-95

Megtekinthető 2001. január 30-tól
március 9-ig, kedd–péntek 14-19 óráig.
On wiev from 30 January 2001 till 9
March 2001, Tuesday-Friday, 2-7 pm.

Vintage Galéria
1053 Budapest, Magyar utca 26. tel/fax: 36 1 3370584
www.vintage.hu

NKA, Fővárosi Közgyűlés, Soros Alapítvány, C3

Budapest, V., Petőfi Sán...
Telefon: 188-296, 188-3...
TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG
1966 OKT 16.

1021

Szabó Dezső gyűjteményes kiállítása Szekszárdon

Hatvan éve indult ja magán alkotójuk kéz-pályája, s az évforduló jó alkalom arra, hogy a múzeumi hónap keretében az idős művész bemutassa eddigi alkotásait, számot adjon egész életművéről. A teljesség igényét jelzi, hogy itt vannak első munkái is, a Képzőművészeti Főiskola felvételi vizsgájára készített rajzok, nagybányai, müncheni évei nek emlékei, s azután az állandó otthont jelentő szekszárdi évtizedek alkotásai. Hat évtized termésének keresztmetszetét mutatja be a kiállítás, több, mint hatvan festmény kíséri végig ezt a termékeny hat évtizedet. Ami első pillanatban szemünkbe tűnik: egyenletes, biztos kezű művész Szabó Dezső, az első képektől a közelmúltban befejezett festményig, minden kép feltéveszthetetlenül hordjegyét. Korán kialakultja látásmódja, stílusa, mely Münchenben és Nagybánya határozott meg, az ifjúkori eszmények hez mindig hű maradt. Soha nem hódolt alkalmi irányzatoknak, futó divatoknak, művészetét nem hagyott nyomot kubizmus, a szürrealizmus, s az absztrakt látásmód is idegen volt tőle. Biztos rajztudása Münchenben csiszolódott, ahol Stuck növendéke volt, színeit Ferenczy Károly élénkítette, akinek egy évig volt tanítványa. Ez a két forrás táplálta Szabó Dezső művészetét hat évtizeden át, s most, amikor így egybegyűjtve látjuk alkotásait, első sorban ez a következetesség ragad meg, ahogy kedves témái újra, meg újra visszatérnek, s évtizedek múltán sem csökken lelkesedése és alkotó ereje. S ez biztosítja egyenletes színvonalát is: sehol törés, tér vissza. Ahogy hű maradt ifjúkori eszményeihez, hűséges maradt a városhoz is, a tájhoz is, mely annyi szép képpét ösztönözte, s amelynek annyi szép képpel hódolt. Szekszárd festője, de ez nem jelent provincializmust. Az európai festészet szép hagyományait hozta magával tanulmányútjairól, hogy annál teljesebben fejezhesse ki azt a földet, amely egyszerre latin Pannonia és magyar Dunántúl.

Hatvanéves művészpályáját a szekszárdi múzeumban rendezett, szép kiállítás mutatja be. Nemcsak a múzeumi hónap eseményei gazdagodtak ezzel, egy értékes kiállítással, hanem a város is leróhatja elismerését az idős művész előtt.

CSÁNYI LÁSZLÓ

Szabó Dezső művészetének java termése Szekszárdhoz kapcsolódik. A szekszárdi dombok, szőlőskertek, a táj szelíd, szinte költői hullámzása újul meg vásznain, s bár megihletik más tájak is, a Balaton, vagy az erdélyi hegyek, mindig ide tér vissza. Ahogy hű

fedezett. Később ez már nem volt elég. Egy pe
Rómában láttam egy oktató filmet, amely utatta,
gyan lehet kirabolni szakszerűen egy ban Láttan
már balesetelhárítási, meg KRESZ-filmet, nők egy
de ilyen jó oktató filmet még soha. Ennek eredm
is. Mert a KRESZ-filmet megnézték ugyan mberel
senki sem igyekezett úgy cselekedni, ahogy a film
tatta. A balesetelhárítási filmet is végignéz de aze
baleseti statisztika csak nem mutatott csökk tende
ahogy nálunk mondják, jó magyarosan.

Ez a film egészen más volt. Ennek volt lsa. Büszkék lehetnek rá az alkotók. A film lepergetésután néhány napra ugyanazzal a módszerrel, ahogy a film látták, betörtek az Atlantica vállalathoz és elloptak nevenmillió írát. Így bizonyították be a filmet finanszírozó Atlantica vállalatnak, hogy jó ügyet szolgált, amikor pénzt adott a film elkészítéséhez.

Ez egy igazán eredményes film volt.

Hej, ha mi ilyen jó filmet tudnánk készíteni a KRESZről, a baleset-elhárításról, a harmonikus családi életről, meg sok mindenről...

A harmonikus családi életről jut eszembe, hogy bent jártam a New York-i Long Island Press című lap szerkesztőségében. Nehéz dolguk van ott is a szerkesztőknek. Mert ott is úgy van ám, mint nálunk, hogy a cikkek tetszenek az egyik részneк, de nem tetszenek a másik részneк. Emiatt mindig bonyodalmak vannak. Egy levelet mutattak nekem. Ez állt benne: „A feleségem már nagyonhizen rászánta magát, hogy elválik tőlem, de miután az Önök lapjában elolvasta a válás bonyodalmairól szóló cikksorozatot, úgy határozott, hogy inkább marad. Én viszont nem maradok tovább az Önök lapjának az előfizetője..."

Én viszont maradok, méghozzá tisztelettel:

Vitéz Johannes Hár

jobbagyoskodtak. Ot volt meg Tolnában a bécsi Theresianum iskola, a Festetichek, a Viczay grófok, a Széchenyiek, Batthyányak, Zichyek, Dőryek családja és még pontosan 1392 kisebb-nagyobb nemesi família.

A JOBBÁGYOK egészségét az egész megyében összesen két orvos és négy „seborvos", az felcser szolgálta. Patika Dunaföldváron, Pakson, Szekszárdon, Simontornyán, Hőgyészen és Bonyhádon volt. Említésre érdemes kórház csak egy akadt, a simontornyai harminchat ágyas ispotály. A közbiztonságra, azaz akkori szóval a „közbátorság megőrzésére" már nagyobb gondot fordított a megye. Húsz pandurt, tizenhat hajdut és tizennyolc huszárt tartott. Legnevezetesebb iskolának a gyönki református gimnázium számított, négy tanárával és hat osztályban tanuló, kétszáz diákjával. Az evangélikus egyház Szentlőrincen, a katolikus Szekszárdon, Dunaföldváron és Hőgyészen tartott fenn gimnáziumot. A bonyhádi leánynevelő intézetről Fényes

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 OKT 7

NÉPSZABADSÁG

börtönőröket részesítették elsősegélyben.

1021

— A SÁRKÖZ FESTŐJE címmel kisfilmet készített a művészi pá-
[illegible]tásának 60. évéhez érkezett
[illegible]d Szabó Dezső festő-
[illegible]szardi amatőr-
[illegible]ga me-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1966 OKT 22

Megjelent a Medimpex Gyógyszer Külkereskedelmi Vállalat 1967. évre szóló, nagy alakú naptára, feltűnést keltő, színes illusztrációkkal. Az ember az első pillanatban absztrakt festmények reprodukciójára gyanakszik, ha az egyes hónapokat díszítő képeket nézi. A képek hátlapján derül ki az illusztrációk igen valóságos realizmusa. Több százszorosra, sőt ezerszeresre felnagyított szövettani metszetekről van szó, ilyenek nyomtatásban még nem jelentek meg. A feltűnést keltő felvételek, amelyek különféle festési és mikrofotózási eljárással készültek, dr. Szabó Dezső munkái. A külföldi orvosok bizonyára nagy érdeklődéssel fogadják majd a különleges naptárt. A szövettani képek hátlapján felsorolták azokat az export gyógyszereinket, amelyeket a kérdéses szerv megbetegedése esetén ajánlunk.

udapest, XIV., Zalán u. 44. 227—344.

ásból ajtó, ablak, vag, parketta e.- Reggel, este 353.

edőny készítése, ása: 380-279. — kre is. Bp. IV., u. 122. Faredőny-tó.

gyar, Európa és erentúli bélyeg-teményeimet e.- n. Bp. VIII. ker., rás tér 4. II. 7.

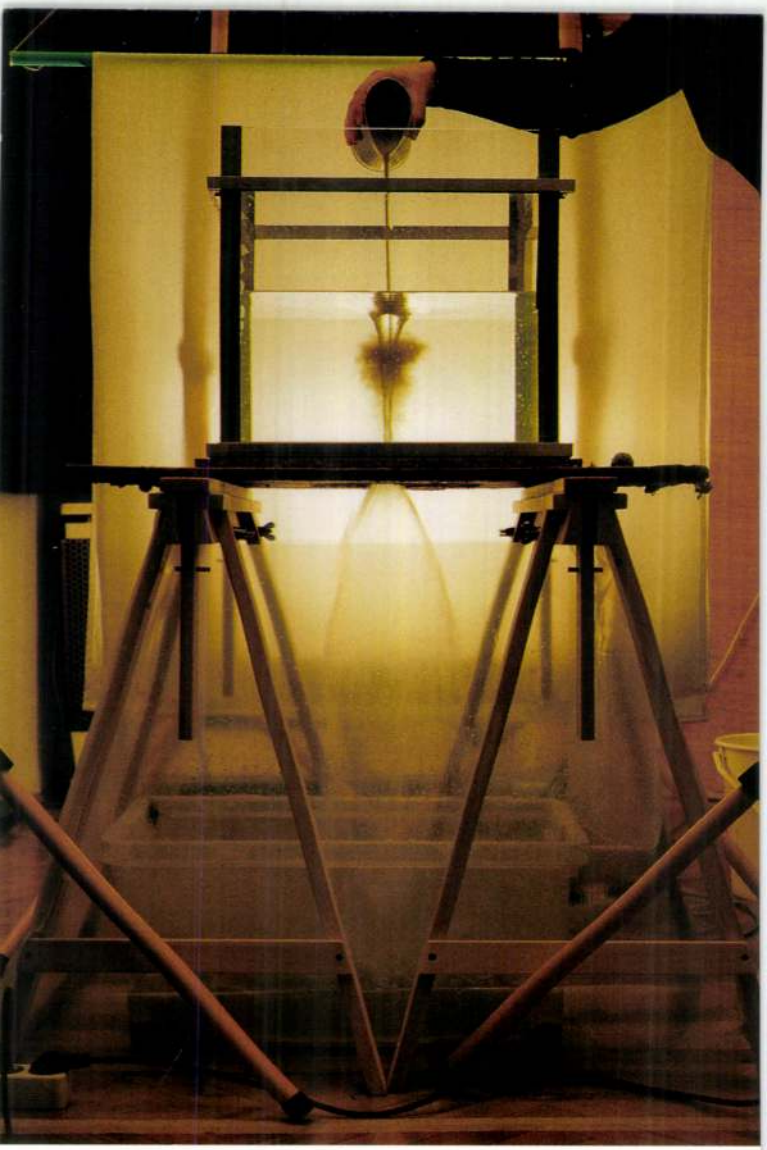
CSAK A LAKOSSÁG RÉSZÉRE!
Rövid határidőre VÁLLALJUK ELEKTROMOS

kiadóba.

Megismerkednék egyedülálló csinos, jó lelkű, jehetőleg filigrán hölggyel, házasság céljából. Némi anyagi szükséges. Főbérlettel rendelkezem. Kimerítő leveleket »Nyugdíjas N. 3742« jelig a kiadóba

Megfelelő társaság hiányában, férjhez adnám csinos, művelt, jól situált jányomat, hasonló körülményű, komoly gondolkodású, rokonszenves diplomáshoz 33 évesig. »Fortuna N. 23« jelig. a kiadóba.

Özvegyasszony, saját házzal, keres izr. férjet, »65—72 évesig N 3672« jelig. a kiadóba

Szabó Dezső / **Forgószél** / *Tornado*

A kiállítást Horányi Attila nyitja meg 2001. március 13-án 18 órakor.
Megtekinthető 2001. április 20-ig, keddtől péntekig 14-19 óráig.
Opening by Attila Horányi on 13 March 2001, 6 pm.
On wiev till 20 April 2001, Tuesday-Friday, 2-7 pm.

NKA, FFS, Fővárosi Közgyűlés, Soros Alapítvány, C^3

Vintage Galéria
1053 Budapest, Magyar utca 26. tel/fax: 36 1 3370584 **www.vintage.hu**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Chabá Berta

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1988 SZEP 29.

Érdekes előadások, kiállítások a múzeumi hónap műsorában

1021

A szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum sajtótájékoztatója szerint érdekes előadások és kiállítások lesznek megyénkben az októberben ismét sorra kerülő múzeumi hónapban. A szekszárdi múzeum az idén jubilálhatja fennállásának hetvenedik évfordulóját, s ebből az alkalomból dr. Mészáros Gyula igazgató tollából megjelenik az európai hírű intézmény történetét ismertető kiadványa is.

A múzeumi hónap rendezvényeinek sorát október 2-án, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a múzeum nagytermében Szabó Dezső festőművész jubileumi tárlata nyitja meg. Az idős festőművész életművének bemutatását október végéig láthatja a közönség.

Október 9-én a Tolna megyei régi órák című kiállítás nyílik meg a múzeum kistermében, délelőtt 11 órakor. Ezt a kiállítást az Országos Iparművészeti Múzeum és a szekszárdi múzeum közösen rendezi, s az óra történetéről dr. Pajor Géza tart előadást.

Vidéken október 2-től 16-ig Bátaszéken Tolna megye elsőrendű műemlékeiről, október 23-tól 31-ig Pakson ugyancsak a megye legpatinásabb műemlékeiről lesz képes kiállítás.

Az előadássorozatban Szekszárdon október 2-án délelőtt 10 órakor a múzeum kistermében dr. Mészáros Gyula igazgató Tolna megye alakuló új múzeumairól tart előadást a múzeumi bizottság részére. Október 6-án, csütörtökön este 19 órai kezdettel a TIT megyei klubjában dr. Balassa Iván a földművelés történetéről, ugyanott 13-án este dr. Domonkos Ottó Elpusztult kismesterségek Tolna megyében címmel tart vetítettképes előadást.

Dr. Soproni Sándor feleleveníti vetített képekkel a római katonai erődrendszert a Duna mentén október 20-án; dr. Bónis Éva pedig 27-én a pannóniai kelta hagyományokat ismerteti vetítéssel a szekszárdi TIT-klubban.

Sárpilisen a művelődési otthonban dr. Makra Sándor: Totemjelek a Sárközben címmel tart érdekesnek ígérkező előadást október 14-én este 18 órai kezdettel. A Múzeumi közlemények című folyóiratban megjelenik a Wosinsky Mór, a szekszárdi múzeum megalapozója emlékének szentelt tanulmány is.

a néppel együtt dicsőség
coltak a forradalom és
szabadság ügyéért. Sok
got merítünk 1919-es el
magyar vöröshadsereg é
őrség tevékenységéből,
hazafiságtól ihletett hős
A népből jött, a népért, a hazaért, a szocialista eszméért küzdő elvtársaink ismerik nagy feladataikat, tudják, hogy mit kell tenni a népért, és azt is megtanulták a tíz év alatt, hogyan kell egy esetleges agresszió alkalmával harcolni.

— A Magyar Szocialista Munkáspárt kezdeményezésére jött létre a munkásőrség, a legjobb munkásokból, parasztokból és értelmiségiekből, olyan elvtársak fogtak fegyvert, akik a szocialista haza védelmére készek, áldozatokat is hoznak, ha a helyzet úgy kívánja. Éppen ebből fakad feladatunk összetettsége is. Legfontosabbak egyikének tartjuk helytállni a termelőmunkában. A munkásőrök személyes példamutatása mindenütt érvényesül. Feladatunk részt venni a párt politikai életében, és aktívan segíteni az időszerű feladatok végrehajtását. Fontos terület e vonatkozásban az eszmei-ideológiai harcban való részvétel. Napjainkban, mint közvetlen feladat a párt kongresszusára való készülés áll. Természetes velejárója tevékenységünknek a dolgozó nep segítése, támogatása. Elemi csapás, baseset, szerencsétlenség alkalmával mindig elsőként sietünk, hogy maximális segítséget adjunk a károsultaknak. És a feladatok legsúlyosabbja természetesen a következő: békés viszonyok között felkészülni a szocialista haza fegyveres szolgálatára, a katonai és rendőri ismeretek elsajátításával.

— Ezért is hallunk elég ritkán a kiképzési szolgálati eredményekről?

— Valóban. Pedig az 1966. évi kiképzési év feladatait jól oldottuk meg. Munkásőreink hozzáértő harcosok, a fegyveres alkalmazás különböző területein, kiválóan tudják feladatukat megoldani, együttműködve a társfegyveres alakulatokkal. Munkásőreink szabad idejüket áldozzák fel a fegyverforgatás tökéletesítésére, elsajátítására. Munkaidő után, szombaton, vasárnap népesek a gyakorlóterek. Az áldozatvállalás nem üres szóbeszéd, a mindennapok valósága ez. Elvtársaink örömmel jönnek a gyakorlatokra és kiváló eredményeket érnek el. Legutóbb például — alig néhány napja fejeződtek be az őszi éleslövészetek — a lőfeladatokat is sikeresen teljesítették az alegységek.

— Milyen a kapcsolat a munkahely és a parancsnokság között?

— A hivatalos kapcsolat abból áll, hogy az idevonatkozó kormányrendeletek értelmében a gazdasági vezetők segítik munkánkat. Ezen túl pedig igen széles körű. A gazdasági vezetők többsége lelkes támogatója, segítője ügyünknek. Nem egy közülük eljön gyakorlatainkra, számon kéri dolgozójától, hogyan teljesíti feladatát a munkásőrségben. Ugyanakkor a pártalapszervezetek, akik pártmegbízatásként küldik tagjaikat a munkásőrség-

SZABÓ DEZSŐ: NŐI ARCKÉP.

Ex Kat. 1531.

Szabó Dezső –

RAKSSÁNYI DEZSŐ: ARCHITECTURA ROMANA.

mint a matematika, hogy a brokátok, selymek, gombok a díszmagyar minden csillogó járulékának, vagy egy felöltőnek, akár egy ceruzának anyagszerűsége milyen csodálatos finomsággal elevenedik meg ecsetje alatt, — nem erről van szó. A technikának ezt a tökélyét talán más is tudná, ha annyi készséggel és lelkiismeretességgel ül hozzá, mint Karlovszky. Persze már ízlés lyossága, a mélyből, a lélek tudattalan mélyéből jövő, félelmetes nagysága különbözteti meg a könnyeb és bizony szerencsésebb művészektől. A Bárczy István, vagy a Sztranyavszky államtitkár portréin is nem a trubadur, hanem a veretes szavú, valóságrajzoló író mondja el életes életet adó csodaszavakkal a lélek titkát. Karlovszkyt nem vette szárnyára a világhír, mint a másik nagy ma-

SZABÓ DEZSŐ: NŐI ARCKÉP
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

dolgában nehezebb volna utánamenni. Az nála veleszületett ösztön. Meg kell nézni, hogyan tudja reprezentálni a polgárruhás, egyszerű öltözékű Becker portréján a minisztert, a polgári tekintélyt. Egy felöltő artisztikus odavetése, a figura sugalmazó beállítása — ez már eltanulhatatlan. Hát még a mély léleklátás! Ilyen félelmetesen hű arcmást csak a Karlovszky komor zsenije produkál. Szándékosan használjuk ezt a sötét jelzőt, mert sokan vetik szemére a könnyedségnek azt a hiányát, amivel például a világhírű László Fülöp dolgozik. A Karlovszky zsenijét éppen súgyar arcképfestőt, de kétségtelen, hogy éppúgy érdemes a világhírre és arra, hogy a megrendelők sort álljanak műtermének ajtaja előtt.

Az Egyesületnek úgyszólván valamennyi kitűnősége szerepel ezen a tárlaton. Itt vannak *Udvary* Géza mesteri munkái az ő szokott kvalitásaival: a rajz képalkotó készségével és a foltfelrakás művészi intuiciójával. *Krusnyák* Károly egy nagyméretű Krisztus-kompozicióval szerepel, mely az obligát drámai effektusok helyett lírai elmélyedést ad. *Áldor* János László szintén nagyobbméretű vásznat hozott. Szív-

Képzőművészet
1928. 8-9. 7.

TÁRLATOK

A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATA

Az akkreditált művészeti egyesületek közül csak a Benczúr-Társaság és a Szinnyei Társaság nem vett részt az idei Tavaszi Tárlaton. Az összes többi csoportok — számszerint tízen, sőt a csoporton kívüliekkel és a szobrászokkal tizenketten — teljes számban vonultak fel. Majdnem 300 művész szerepel több mint 700 műtárggyal. A magyar képzőművészet nagyszerű életképességét bizonyítja, hogy szűk lett a Műcsarnok befogadásukra. Sürgős szüksége mutatkozik annak, hogy a Műcsarnokot megtoldják még néhány teremmel. Hiszen láttunk olyan termet, hol a képek négy sorban zsúfolódtak egymás hegyén-hátán! Pedig két jelentékeny egyesület nem állított ki. Hova akasztják a képeket jövőre, ha a Műcsarnok 13 termében mind a 14 csoport ki akar állítani! Majd elmegy a kedvük tőle — mondják a cinikusok, de ezzel a probléma nincs megoldva. A Műcsarnok a magyar képzőművészet egyetlen reprezentáns felvonulási lehetősége. Gondoskodni kell róla, hogy nem megakasztója, hanem serkentő tényezője legyen a magyar képzőművészet nagyjövőjű fejlődésének.

RUDNAI GYULA: PUSZTASZER (GOBELIN)
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

I.

Magyar Képzőművészek Egyesülete.

Az első nagy termet és a belőle jobbról nyíló kisebbik termet töltik meg az Egyesület kiállítói. Ezúttal a szó kompakt értelmében: valóban megtöltik. Három sorban tornyosodnak egymás fölé a képek. Az új zsürit igen hálátlan feladat elé állították, mikor arra kényszerült, hogy majdnem 120 képet kellett elhelyeznie két teremben. És amíg eljutott odáig, hogy már „csak" 120 kép helyéről kellett gondoskodnia! Rengeteg képet kellett refüzálnia nem a qualitás, hanem a hely híján. Még az utolsó pillanatban is kénytelenek voltak már bevett képeket visszavetni. Balló mester le is mondta a rendezést, mert ilyen körülmények között nem vállalhatta a rendezésért a művészi felelősséget. Helyette Czencz János vállalta a hálátlan feladatot, melynek a súlyos körülményekhez mért sikeres megoldásáért minden elismerés megilleti Sz. Gyenes Lajossal egyetemben.

Az első terem főfalának díszhelyét *Karlovszky Bertalan* három reprezentáns portréja foglalja le. Ennek a nagy magyar mesternek három múzeális értékű műve. Különösen a Becker porosz kultuszminiszterről készített mesterműve csillogtatja Karlovszky összehasonlíthatatlan tudását. Nem arról van szó, hogy festői készsége mennyire tökéletes, hogy a színfoltok felépítése olyan tudatos művészet nála,

1966 JAN

1021

Szabó Dezső: Csendélet

GALAMBOSI LÁSZLÓ:

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Tudom, mi a szokás. Ilyenkor, Szilveszter napján mindenki megfogad valamit. Ki azt fogadja meg, hogy többé nem iszik, ki mást. Aki azt fogadja, hogy örökre búcsút mond a pohárnak, minden igyekezetével azon van, hogy még ezen az éjjelen kitartson, ő győzze le a poharat és ne őt a pohár. Mert a kettő nem egy. Aki mást fogad, az igyekszik fogadalmának úgy is nyomatékot adni, hogy még ezen az éjjelen utoljára, de valóban legeslegutoljára még elkövesse azt, amiről a jövő évben le akar mondani.

Én is fogadalmat tettem.

Elég volt a nőtlenségből, a tespedtségből, a facérkodásból, az önállóságból, a gond meg nem osztásból, a kimenőkből, szóval mindabból, ami a legénylettel együtt jár.

Elhatároztam, hogy megnősülök. Mindenek előtt elhatározásom szilárdságát bizonyítandó, felkerestem a Jutkát, a Marcsát, a Böskét és egyórás rábeszélés után tudtukra adtam, megnősülök. Hogy kit veszek el feleségül, azt még nem tudom. Mindenesetre alaposan körülnéztem a nagyvilágban. Az ember úgy van a házassággal, mint a rab a börtönnel. A rab is körülnéz, mielőtt beviszik a börtönbe, hogy odabent legalább az emlékek táplálják.

Én is így tettem. Alapos nyomozást folytattam a házasság intézménye után. Így megtudtam, hogy a jegygyűrű az nem flanc, hanem hagyomány, mégpedig a rómaiak hagyományozták ránk. Ők ugyanis azt tartották, a jegygyűrűt azért kell a gyűrűs ujjon hordani, mert ez az ujj egyenesen a szívből kapja a vért. Így az ember örökké hűséges lesz, mivel azt az ujjat, amely köré a jegyest csavarták, közvetlenül a szív táplálja vérrel. Ezért van annyi hűséges férj a világon. Nálunk is. Különösen azóta, amióta nem kell engedély a gyűrűvásárlásra.

Én is veszek gyűrűt, mert hűséges akarok lenni. De kihez? Ez a kérdések kérdése.

Középázsiai nőt nem veszek feleségül, mert az ottani szokások szerint minden feleségnek lehet egy szerelmes lovagja és ebbe a férjnek bele kell egyeznie.

Akkor inkább magyar nőt veszek el. Mert nálunk nem kötelező a lovagtartás, de azért van. Csak nem férji beleegyezéssel. És ez egészen más.

A braziliai őserdőkben sem keresek feleségnek valót, mert az itteni szokásokat nem veszi be a gyomrom. Itt ugyanis háborithatatlanul együtt élhetnék egy nővel. Ezt mindenki megértené. De, ha már ezt a nőt feleségül akarnám venni, abba senki sem egyezne bele. Azt mondanák:

Szabó

Sz. 5. *Dezső*, festő, * Siklós 1888 dec. 12. A rajztanári oklevél megszerzése után Ferenczy Károly tanítványa volt a bpesti Képzőm. Főiskolán s utóbb Münchenben képezte magát. Egy ideig Szekszárdon élt, jelenleg Budapesten működik. 1911 óta naturalista figurális és tájképeket állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban. 1928. kitüntető elismerést, 1930. Halmos-díjat, 1931. Balló Ede-alapítványi díjat nyert.

72

Sz-Zs II. 486 l.

látszik Trentsenskynek jobb üzlet
bécsi nyomatait árulni nálunk is.m
Pesten is külön üzemet fenntartani
XXXXX A litográfia ennek ellenére
jó/ üzletnek bizonyult,s ekkor már
igen elterjedt volt, amit az alább tá
gyalandó,engedélyért és privilégiu
folyamodók nagy száma is bizonyit/

STRAUB VENCEL,az ekkor Pest
állomásozó tüzérezred rajzoló müne
nek /institutum grapnidis/ vezetőj
Ebben a müneIyben XXXXXXXXXXXXXXXX
valószinüleg csak nazi nyomtatvány
esetleg katonai térképek/XXX/készü
tek.Bizonyos azonban,hogy müvészi
dolgok is kerültek ki Straub keze
alól.A jelentés szreint ekkor Lajo
főnerceg arcképét készitette.A Tör
képcsarnokban.....

kiállításán
v. Turok K

Szabó Dezső K

SZABÓ DEZSŐ: DUNÁNTÚLI VÁROSKA

Képzm. Tan. Főiskola. Gr.

1924/28.

KOHNER IDA BÁRÓNŐ: LEGELŐ SERTÉSEK

Szabó Dezső
Tolna Megyei Népujság
1957 JAN 30

610

Szabó Dezső műtermében

Egy éve annak, hogy Szabó Dezső műtermében utoljára jártam, s most, hogy ismét meglátogattam, már új színek fogadtak. Az állványon féligkész kép, a falon új, azóta készült képek pompás színei teszik barátságossá, meleggé a műtermet. De vannak a régi képek közül is, amik már ismerősek, amiktől nem akar megválni a művész, mert mindegyikhez egy-egy kellemes emlék, egy-egy díj elnyerésének emléke fűzi.

A művész pillanatnyilag Budapesten tartózkodik, s így személyesen vele nem tudtam beszélni, csak a feleségével aki férje munkáját oly gondosan kíséri figyelemmel, hogy róla teljesen kielégítő tájékoztatást tud nyujtani.

Elmondja, hogy 1956 december 18-tól 1957 január 21-ig műtermi kiállítást rendeztek, melyet igen sokan néztek meg. — Meglepő volt, — mondja, — hogy a látogatók milyen hozzáértéssel szemlélték a kiállított képeket...

Több festőművésszel beszéltem az utóbbi időben, s különösebben az érdekelt, hogyan és mivel készülnek a tavaszi múzeumi kiállításra. Ez a gondolat vezérelt Szabó Dezső műtermébe is, hogy meglessem a képet, és készülődést, amivel képviseli majd magát a kiállításon. Utam ebben az esetben kevesebb sikerrel járt, mint az előzőnél, — nemcsak azért, mert a művészt nem találtam otthon, — hanem, mert kész terve még nincs, hogy mit is állít ki. Persze nem szabad azért arra gondolni, hogy Szabó Dezső talán nem is készül a kiállításra, és nem akar résztvenni rajta. Nem! Vannak tervei, — mint a felesége mondja — s van kész képe is, amit nyugodtan kiállíthat, csak arról nem döntött még, hogy melyik is lesz az.

Valószínű, — ez egyéni megérzés, — hogy csendéletkép szerepelni fog a kiállítottak között, mivel ő a csendéletképek mestere, s egy igen jól sikerült alkotás már csak a befejezésre vár.

...ünnepén rövidesen
...ét új magyar film forgatására ke-
...ül sor. A Csigalépcső forgatókönyve
...bárány Tamás regényéből készül és
...Bán Frigyes rendezi. A Láz című
...film Szász Péter írása és Gertler
...Viktor rendezésében kerül majd a
...közönség elé. Szerdán hozzáfogtak a
...próbafelvételekhez, s ezek befejezté-
...vel kiválasztják a filmek főszerep-
...lőit. A próbafelvételek mintegy tíz
...napot vesznek igénybe.

...E K

...ken át minden este ízelítőt ad a rádió
...a nagy költő verseiből, március 3-án
...pedig ünnepi műsort sugároz. A rádió
...két munkatársa Romániába utazik,
...Nagyszalontára és hangfelvételt ké-
...szít a március 2-i Arany János ün-
...nepségekről.

— **Rendőrségi közlemény.** Tolnán
1957 január 14-én 1 darab kék Csepel

labdarúgómérkőzés
...
szetes volt a jégkorongmérkőzé
a szekszárdi vendégcsapat rés
vel.

A jégünnepély hatalmas érd
váltott ki a város sportközvél
ben. A kis műjátur pálya mé
ablakokban, a tornaterem előtt
laton mintegy ötszázan szorongtak.

Az idő sajnos nem kedvezett az eső-
ménynek.

A 14 számból álló műsor, amelyben
a szereplők mindegyike tudása legjavát

Új segédoktatókkal gazdagodott a megye

Az elmúlt szombaton a megyei ta-
nács épületében, a megyei TSB
utódjának, a sportcsoport helyiségé-
ben szurkoló sportemberekkel találko-
zunk. Mint kiderült, a segédok-
tatói vizsgára várakoztak. Hamaro-
san meg is jelent Kincses Ferenc az
állami sporthatóság káderképzésének

SZOCIALISTA VALLALAT
LAPKIADÓ
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 221-285, 221-651

Csillag

Jókai-nyomda 1531

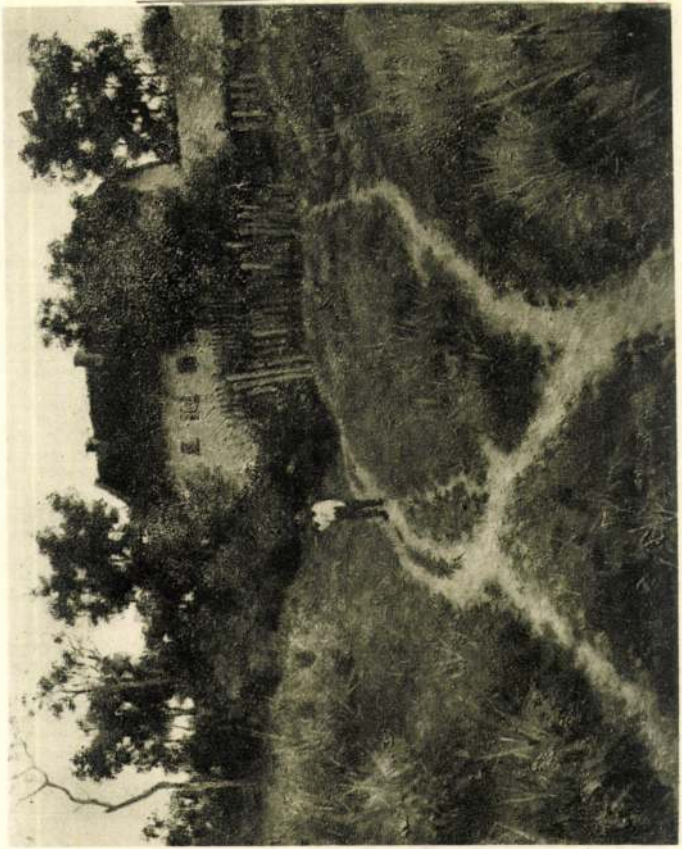
replők betanításáért, tengeri ...
bizonyította, hogy mostoha körülmények
között is lehet eredményt felmutatni,
amelyhez csak egyetlen szervezőre van
szükség!

Totó tanc

Útmutató az 5. f

1	Atalanta — Napoli	A Napoli kapott ki, ben. Hárc
2	Bologna—Torino	A Torino jól Bologn tosak az tésre is, nót fenyé
	Udinese	Az Udine össze eg

Szabó Dezső K

SZABÓ DEZSŐ: ESTEFELÉ

KMTársz. 1927. őszi tárlat

ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: A BÁTAI ALVÉGEN

Szabó Dezső K

SZABÓ DEZSŐ: NŐI ARCKÉP

KMT 1928. tav. Erdő

ASZTALOS GYULA: INÁRCSI FARKAS FERENC

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szabóné

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1956 OKT 30

1021

Szabó Dezső festménye szek szárdi jubileumi kiállításán

Olaj

A fenti felvétel
vói olajipari vállala
még öt-hat évvel ez
tak. Változatlanul s
búza kalászerdeje o
lében. A Poltava-te
olajat termel évente.
jetunió legfőbb gabonatermesztő vidéke marad. Az ország gabonatermésének körülbelül egynegyedét Ukrajnában takarítják be.

A fúrótornyok lábáig ér a búzamezők végelát-hatatlan tengere.

Horváth Endre rézmetszete
Magyar Országos Iparművészetl Tárlat

Savonarola. Varga Ferenc terrakotta-szobra
Műcsarnok, Őszi Tárlat

A művásárlás megszervezése

Irta: *Mitrovics Gyula* egyetemi tanár

A képzőművészet a nemzeti közművelődésnek éppen olyan értékes alkotó eleme, mint akár a tudományos eredmények, akár a jótékonysági intézmények. Az ember magasabbrendűsége leghiánytalanabbul épen művészetében érvényesül. Más kulturális területeken a tevékenységre az embert végső elemzésben mégis mindig a szükség hajtja, hogy megkönnyítse a helyzetét, hogy legyőzze és hatalmába kerítse a természet erőit, s í. t. Ezzel szemben a művészetben saját lelkiségének legmagasabbrendű — szabad és önkéntes — megnyilatkozását keresi és érvényesíti; önmagát revelálja, menten azoktól a gátlásoktól, amelyeket minden más tevékenységében le kell győznie.

Kulturális fejlődésünknek rendkívüli szerencséje, hogy művészeti téren sikerült rövid idő alatt évszázadok mulasztásait pótolnia. A magyar művészet mindenütt győzelmesen állja a versenyt, nagy művészeti multtal dicsekvő nemzetek körében is. Mintha valami csodálatos elhivatottság vezetné az áldott kezeket oly időkben is, amidőn előzmények, iskolák és hagyományok nélkül dolgoztak; föl tudtak emelkedni koruk legjobbjainak színvonalára: elég, ha a Kolozsvári testvérekre, Mányokyra és Kupeczkyre gondolunk. Éppen azért majdnem szinte öncsonkítást jelentene, ha hatalmas lendületnek indult képzőművészetünket elvérezni engednők. Már pedig ezzel egyenlő jelentőségű az, ha művásárlás híjában el kell képzőművészetünknek

Dr. Stolpa József arcképe. Szabó Dezső olajfestménye
Műcsarnok, Őszi Tárlat

Jenő, *Kallós* és *Hajdu* Rezső virtuózitással megmintázott művei biztosítják a kiállítás színvonalát. Nem mehetünk el elismerés nélkül *Matzon* Frigyes „Hősi emléke", *Matéka* Sándor bájos zsánerjei és *Dabóczy* Mihály „Vívóbajnok" és „Korsós leány"-a előtt.

Hiba, hogy kevés, de dicséret, hogy jó a kiállított anyag. *Kfj.*

*

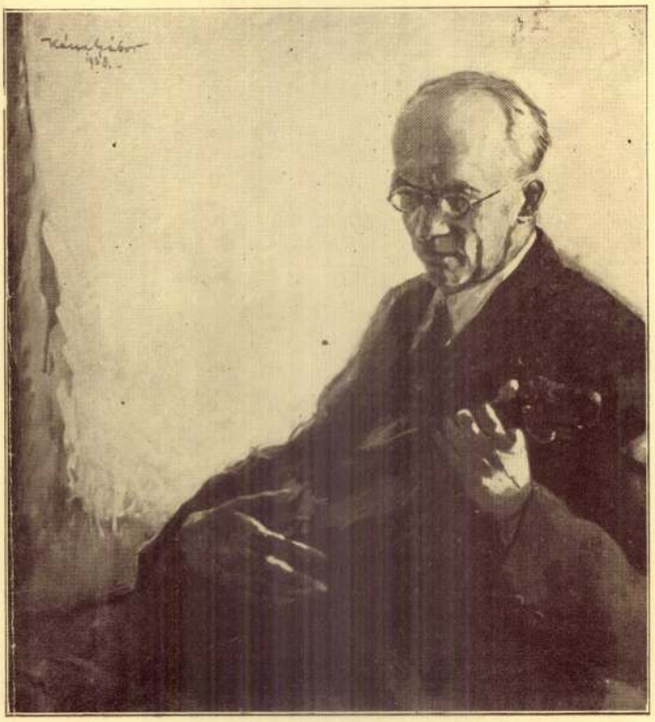
Örömmel írtam volna hosszabb és kimerítő ismertetést az őszi építőművészeti kiállításról, dehát össze-vissza csak három élő építőművész és az elhalt Hikisch Rezső művei vannak kiállítva. Hazánkban többszáz tervező építőművész működik. de a Műcsarnokban alig állítunk ki néhányan évről évre. A Társulatnak és Egyesületnek soksok építésztagja van, de kevesen állítanak ki, van oly kiállítás is, hogy senki sem küld be építészeti műveket. Mi lehet ennek oka, miképpen lehetne ezen segíteni? Talán nem csinál elég propagandát a Társulat és az Egyesület, talán változtatni kellene a zsürit néha, talán több díjat kellene kitűzni, vagy lelkesíteni kellene a magyar építő művészeket, hogy mutassák be rajzban, festmé nyeken, fényképeken, modellekben javatermésüket. Külföldön a nagy képzőművészeti kiállításokon az építőművészeti tárlat mindig jelentős részét képviseli a kiállított anyagnak, nálunk sötét folyosókon vagy eldugott kis melléktermekben akad csak hely a kiállított építőművészeti művek részére. Ezen változtatni kellene, gyökeresen és mielőbb!

Most *Lechner* Jenő herminaúti kis temploma lep meg művészi, intim, kedves és magyaros hangulatával; a Hősök-terén épült nagy oltár közismert arkitekturáját is kiállította tervezője. Szeretném, ha Lechner Jenő ismét visszatérne a felsőmagyarországi Rákóczi-stilusban alkotott eddigi, sikerült műveinek irányához. Talán a most visszatért Felvidék ismét impressziókat és kedvet ad neki, hogy fejlessze és folytassa évekkel ezelőtt megkezdett sikeres és értékes ilyfajta törekvéseit.

Münnich Aladár a nagyvárosias, elegáns és mutatós Futura-bérpalota fényképeit állította ki, Budapest határozottan gazdagodott ezzel a sikerült city-beli palotával. Urbányi Vilmos az országház ezévi kongresszusbeli díszítéséről állított ki egy vízfestményt.

Az évekkel ezelőtt elhalt Hikisch Rezsőnek úgyszólván teljes működését mutatja be az emlékkiállítása. Tervei, rajzai, nagyszámban fényképek is bizonyítják azt, hogy Hikisch mester és művész volt. Eleinte a régi német művészakadémiák stílusában dolgozott, később egyéni modernizált, rusztikus empire-stílusban tervezte meg házait, melyek közül hadd említsem meg a Lukácsfürdő artisztikus átépítését, a még ma is kitűnően ható Astoria-szállót, sok magánpalotát, villát, de különösen nagy elismeréssel kell szólnom síremlékeiről, melyek között sok klasszikus arányú, szépségű és tökéletességű. Igen érdekesek pályázatai és tervezetei, melyek közül több csak azért nem kerülhetett kivitelre, mert zseniális alkotójukat korán és váratlanul ragadta el a halál.

Szivessy Tibor

Pihenő hegedűs. Kássa Gábor vízfestménye.
Műcsarnok, Őszi Tárlat

TÁRLATOK

A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATA

Az akkreditált művészeti egyesületek közül csak a Benczúr-Társaság és a Szinnyei Társaság nem vett részt az idei Tavaszi Tárlaton. Az összes többi csoportok — számszerint tízen, sőt a csoporton kívüliekkel és a szobrászokkal tizenketten — teljes számban vonultak fel. Majdnem 300 művész szerepel több mint 700 műtárggyal. A magyar képzőművészet nagyszerű életképességét bizonyítja, hogy szűk lett a Műcsarnok befogadásukra. Sürgős szüksége mutatkozik annak, hogy a Műcsarnokot megtoldják még néhány teremmel. Hiszen láttunk olyan termet, hol a képek négy sorban zsúfolódtak egymás hegyén-hátán! Pedig két jelentékeny egyesület nem állított ki. Hova akasztják a képeket jövőre, ha a Műcsarnok 13 termében mind a 14 csoport ki akar állítani! Majd elmegy a kedvük tőle — mondják a cinikusok, de ezzel a probléma nincs megoldva. A Műcsarnok a magyar képzőművészet egyetlen reprezentáns felvonulási lehetősége. Gondoskodni kell róla, hogy nem megakasztója, hanem serkentő tényezője legyen a magyar képzőművészet nagyjövőjű fejlődésének.

RUDNAI GYULA: PUSZTASZER (GOBELIN)
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

I.

Magyar Képzőművészek Egyesülete.

Az első nagy termet és a belőle jobbról nyíló kisebbik termet töltik meg az Egyesület kiállítói. Ezúttal a szó kompakt értelmében: valóban megtöltik. Három sorban tornyosodnak egymás fölé a képek. Az új zsüri igen hálátlan feladat elé állították, mikor arra kényszerült, hogy majdnem 120 képet kellett elhelyeznie két teremben. És amíg eljutott odáig, hogy már „csak" 120 kép helyéről kellett gondoskodnia! Rengeteg képet kellett refüzálnia nem a qualitás, hanem a hely híján. Még az utolsó pillanatban is kénytelenek voltak már bevett képeket visszavetni. Balló mester le is mondta a rendezést, mert ilyen körülmények között nem vállalhatta a rendezésért a művészi felelősséget. Helyette Czencz János vállalta a hálátlan feladatot, melynek a súlyos körülményekhez mért sikeres megoldásáért minden elismerés megilleti Sz. Gyenes Lajossal egyetemben.

Az első terem főfalának díszhelyét *Karlovszky Bertalan* három reprezentáns portréja foglalja le. Ennek a nagy magyar mesternek három múzeális értékű műve. Különösen a Becker porosz kultuszminiszterről készített mesterműve csillogtatja Karlovszky összehasonlíthatatlan tudását. Nem arról van szó, hogy festői készsége mennyire tökéletes, hogy a színfoltok felépítése olyan tudatos művészet nála,

mint a matematika, hogy a brokátok, selymek, gombok a díszmagyar minden csillogó járulékának, vagy egy felöltőnek, akár egy ceruzának anyagszerűsége milyen csodálatos finomsággal elevenedik meg ecsetje alatt, — nem erről van szó. A technikának ezt a tökélyét talán más is tudná, ha annyi készséggel és lelkiismeretességgel ül hozzá, mint Karlovszky. Persze már ízlés lyossága, a mélyből, a lélek tudattalan mélyéből jövő, félelmetes nagysága különbözteti meg a könnyeb és bizony szerencsésebb művészektől. A Bárczy István, vagy a Sztranyavszky államtitkár portréin is nem a trubadur, hanem a veretes szavú, valóságrajzoló író mondja el életes életet adó csodaszavakkal a lélek titkát. Karlovszkyt nem vette szárnyára a világhír, mint a másik nagy ma-

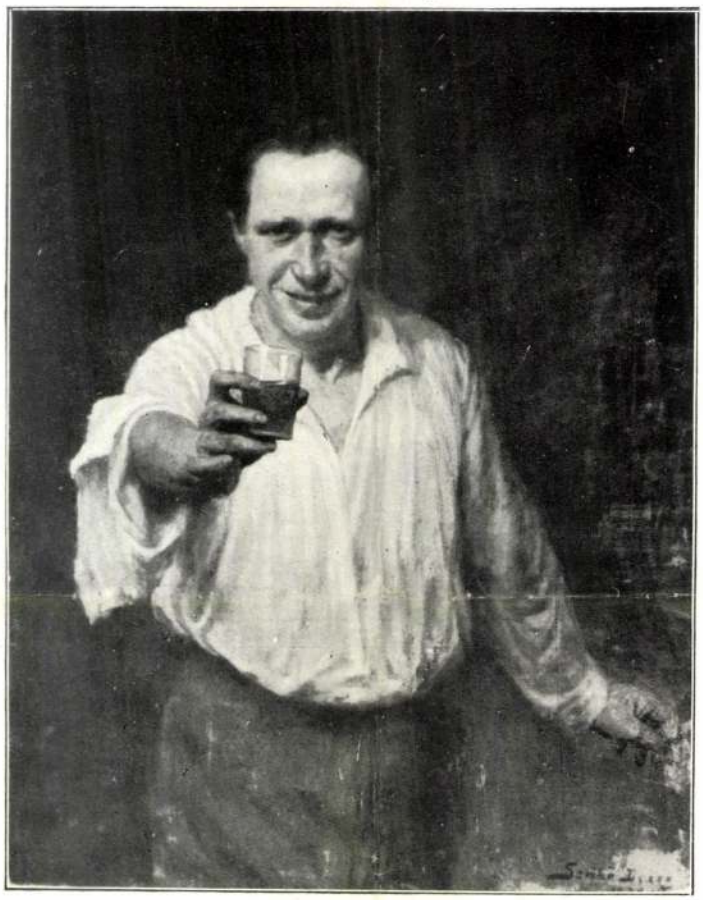
SZABÓ DEZSŐ: NŐI ARCKÉP
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

dolgában nehezebb volna utánamenni. Az nála veleszületett ösztön. Meg kell nézni, hogyan tudja reprezentálni a polgárruhás, egyszerű öltözékű Becker portréján a minisztert, a polgári tekintélyt. Egy felöltő artisztikus odavetése, a figura sugalmazó beállítása — ez már eltanulhatatlan. Hát még a mély léleklátás! Ilyen félelmetesen hű arcmást csak a Karlovszky komor zsenije produkál. Szándékosan használjuk ezt a sötét jelzőt, mert sokan vetik szemére a könnyedségnek azt a hiányát, amivel például a világhírű László Fülöp dolgozik. A Karlovszky zsenijét éppen súgyar arcképfestőt, de kétségtelen, hogy éppúgy érdemes a világhírre és arra, hogy a megrendelők sort álljanak műtermének ajtaja előtt.

Az Egyesületnek úgyszólván valamennyi kitűnősége szerepel ezen a tárlaton. Itt vannak *Udvary* Géza mesteri munkái az ő szokott kvalitásaival: a rajz képalkotó készségével és a foltfelrakás művészi intuiciójával. *Krusnyák* Károly egy nagyméretű Krisztus-kompozicióval szerepel, mely az obligát drámai effektusok helyett lírai elmélyedést ad. *Áldor* János László szintén nagyobbméretű vásznat hozott. Szív-

vidámító hangulattal ábrázol egy vasárnapi díszbe öltözött menyecskét. A kép hatásos, a festő tehetséges. *Udvary* Pál egy festői tartalommal telített kitűnő önarcképet mutat be. Mellette van *Márton* Ferencnek az épülő Regnum Marianum-ról festett érdekes beállítású képe. Ugyancsak az ő ecsetje alól került ki a kisebbik teremben elhelyezett két ligeti havas tájkép, melyek szintén bizonyságot tesznek Márton Ferenc kiváló rajztudásáról és festői

Kovács László műveit, akiről örömmel kell megállapítani, hogy az utolsó évek termésében képei már nemcsak hangulatosak, de festői feladatok megoldásában is elmélyedt munkát jelentenek. *Poll* Hugó balatoni képei a művész pastell-technikájának szép példái. Kemény Nándor, ez az egyenes ívben felfelé fejlődő tehetséges művészünk egy triesti kikötőrészlettel és egy nagyon becsületesen megkomponált zsáner-jelenettel szerepel. Gimes Lajost piranoi

SZABÓ DEZSŐ: ÖNARCKÉP
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

készségéről. Nagy vászonnal szerepel még *Lengyel-Reinfuss* Ede is, aki a kormányzó lovasportréjának sikerült képét állította ki. Eltekintve jelentéktelen rajzhibákól, mint például az alsó lábszár kissé hosszúra nyúlt rajza, a kép portré-hűség és reprezentatív megjelenés szempontjából kifogástalan és egyike a ritkán sikerülő Horthy-portréknak. *Károly* Andor, a talentumos tájfestő, szintén nagyobb méretű képet hozott. Hóolvadásos természetkivágása érdekes és festői problémákban gazdag tartalmú. A tájképek közül ki kell emelni *Kézdi*-

kikötője és budai esthangulata reprezentálják mindinkább megérő és festői eredményekben kiteljesedő művészetében. És itt van még a tájképfestők egyik legnagyobb ígérete *Gy. Sándor* József, aki a 4 X-es generáció legfestőibb látású landschaftere. Aláhúzottan kell megemlíteni *Romek Árpád* „Eső előtt" című tájképét, amihez hasonlóan friss és hangulatos képet ettől a csupa rutin művésztől még nem láttunk.

A figuralisták közül első helyen kell említenünk *Kövér* Gyula „Hiúság" című nagy vásznát. Ez a finoman rajzolt, kitűnően tónusban

tartott szép kép Kövér Gyulának legértékesebb alkotása. Örömmel látjuk, hogy fejlődési etappeja még mindig nem állott meg. *Czencz* János keletien színes és erotikus hatású képei szintén a fiatal mester legjava munkái közül valók. *Gaál* Ferenc „Falusi keresztelő" című zsánerjelenete ismét dokumentálja, hogy *Eötvedi Gachal* József mellett, akinek ezen a tárlaton is szerepel egy pompásan karakterizált öreg paraszt feje, fiatalabb generációnkban nincs senki, mert kvalitásait mutatják. *Szánthó* Lajos női portréja egyszerű, karakteres és szuggesztív erejű. *Burghardt* József női arcképében sok a finomság, de kvalitásaiban nem egyenletes munka. *Nagy* Vilmos női portréja jó piktor műve. Hosszú Márton torreádora stilizált önarcképe hangulatos kép. *Nagy* Zsigmond Rákosi-portréja nagyszerű színvázlat, mely tökéletes impresszióját adja a nagy író karakterisztikus fejének. Kompoziciói erős világítási effektusok-

UDVARY GÉZA: ÉVŐDÉS
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

aki annyi intuicióval és festői elmélyedéssel közeledne a magyar falu életéhez. De itt van ennek a zsánernek klasszikus mestere is, *Tornyay* János, akinek „Juss" című drámai erejű vázlata dísze ennek a teremnek. „Nagy Bercsényi Miklós" című történelmi képe is széles ecsetvezetésével egész miliő-rajzát adja a nagy kuruc alakjának.

Az első terem portréi közül *Szabó* Dezsőnek, ennek a rohamosan az első sorba gravitáló fiatal piktornak rendkívül finoman látott női portréját említjük. A mellékteremben kiállított önarcképe bravúrosan oldja meg a legnehezebb festői feladatokat, melyeket tudatosan keres, tehetsége virtuóz próbájára. Vitéz *Darvassy* István markáns önarcképe szintén a jól sikerült munkák közé tartozik, míg *Rottmann* Mozart portréi ezúttal mintha inkább kosztűmjeik dekoratív megjelenésében élnék ki életüket. *Sárkány* Gyula parasztfejei és Sebestyén Károlyról készített arcképe a művész iskal és rendkívül színes hatásukkal frappáns képek.

A kisterem kiállítói közül *Englerth* Emilt főhelyen reprezentálja nagyméretű női portréja, melynek ízléses beállítása, karakteres portréhűsége és a kosztűmnek finom festői látással visszaadott anyagszerűsége olyan kvalitások, aminők ritkán egyesülnek egy portrén. Az alaposan készített részletek ellenére az egész képnek friss és vonzó hatása van. Englerth Emil szimpatikus tehetségének fejlődési vonalán ez a portré jelentékeny állomás. *Kövér* Gyula portréja is sikerült alkotás. Intim báj és a portretista közvetlen előadásmódja teszik értékessé. *Tornai* Gyula a „Termékenység Istennő"-jét ábrázolja keleti szimbólumában, de ebben a művében több az élet, mint a keleti életet tükröző zsánerjeleneteiben szokott lenni. *Bacsa* Andrásnak gróf Csáky Károly honvédelmi miniszterről festett arcképe színes és reprezentábilis. *Csalány* Béla „Tabáni udvar"-a pittoresk.

Szabó Dezső.
Női arckép.

Szabó Dezső
festőművész

Tavaszi Fábut - hűsamokban

Magyarság
1929 III. 3

kora-empire-ünk, nem találunk. S nem utánzott ez a szobrászat követ vagy bronzot. Világosan éreztette mindenütt a maga vakolatanyagát. Későbbi fázisában, plasztikusabb korában kitűnő arányaival és végtelen egyszerűségével vált ki más nemzetek művészetéből. Nagy síkokkal és nagy tömegekkel dolgozott. Az előbbi, a kevés tagozódás, előkelőséget, az utóbbi, a nagy épülettestek, a hatalmas oszlopok, erőt adtak neki. Ki kell emelni azt a kollektív szellemet, amely az egész empire építőmesteri karában élt és eleve kizárt minden eredetieskedést és stílustalanságot s megteremtette a századeleji Pestnek egyöntetű, harmonikus képét.»

SZABÓ DEZSŐ: SÁRKÖZI LEÁNY.

De az ország fővárosában neves építészek álltak az élén egy ilyen zárt, magyar karakterű városépítészet kibontakozásának. A kisebb alföldi városokban mindehez hiányzott az anyagi és művészi lehetőség egyaránt. A török hódítás az Alföldön mindent elpusztított. Debrecenen kívül egyetlen város sem maradt, amely gazdasági vagy kult rális életének folytonosságát úgyahogy megvédelmezhette volna. A török hódítás elmultával miről mintázhatták volna újra magukat, mikor legfeljebb egy-egy templomrom, egy-egy düledező várkastély maradék falai jelezték ezekben a helyeken a török előtti idők építészetének virágzását és tanuságait. A török után még egy szörnyű ellensége volt az alföldi városi építkezés kialakulásának, a gyakori tűzvészek, amelyek a nádtetős építkezés mellett s a szervezett tűzoltás teljes hiánya folytán szélvihar esetén pusztító katasztrófát jelentettek, amely fölégette, romba döntötte szilárdabb, művészibb építkezések alkotásait is. Minden város krónikája tele van ezeknek a tűzkatasztrófáknak történetével, szinte minden félévszázadban tetőtől talpig újra

RÉVÉSZ IMRE: ÖREGEK.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

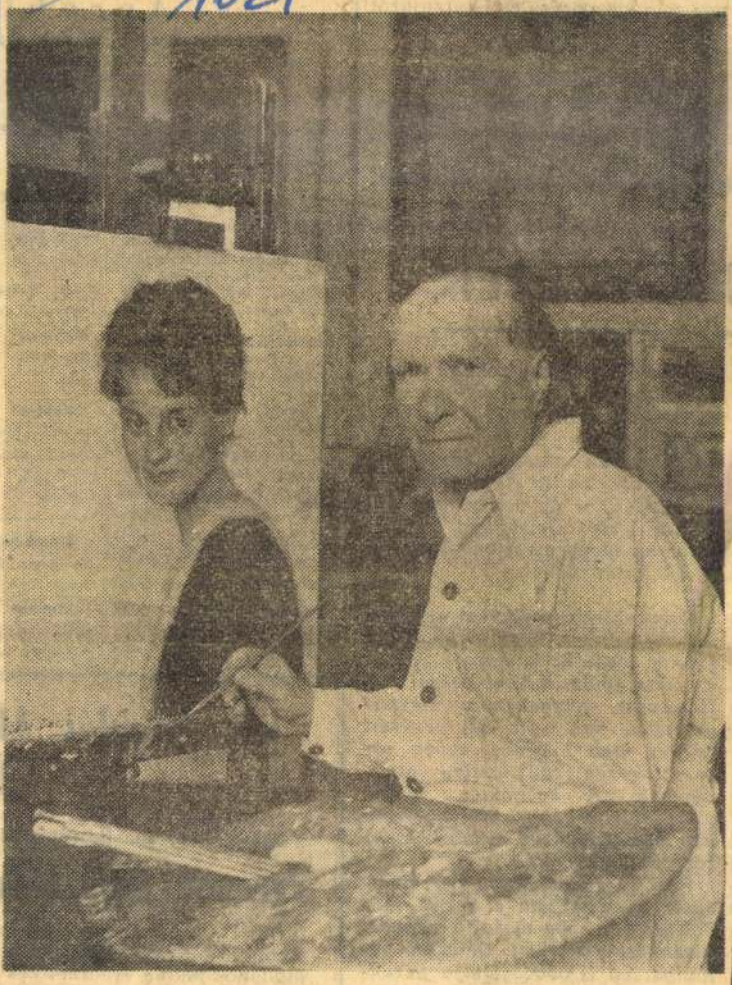
Szabó Dezső

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 MÁJ 28

nyhítésért, fellebbezett.

1021

Képünk Szabó Dezső szekszárdi festőművészt ábrázolja egyik kedves portréjának megfestése közben. A festmény azóta a szekszárdi TIT-kubba került, ahol Szabó Dezső sok más festményével együtt megtekinthető május 31-ig.

bizottság tagja beszá
szi mezőgazdasági m
A negyedik napirend
tében Vágány István
lenőrzési bizottság e
se előterjeszti a má
munkaterv-javaslatot, majd pedig egyéb ügyekkel foglalkoznak.

JEGYZETEK

sétálgató reverendásokkal. Egyszer három öreg katolikus pap mellett mentem el. Előkelő, méltóságteljes nyugalommal sétáltak. Egyikük mesélt valamit. Két mondatot sikerült elkapnom: „Ja, kérlek, akkor én vettem egy pár modern cipőt. Gondoltam, ha már Rómába megy az ember, illik egy kicsit kiöltözni".

*

Sobri Jóska egyik csárdájában jártam egyszer. A szájhagyomány szerint legalább is tanyája volt ez az ódon épület a híres betyárnak. Hosszasan nézegettem a mestergerendát, van rajta egy bevésett dátum, meg jónéhány egyéb vágás. Teljesen rendszertelen vágásnyomok. A kocsmáros, illetve most már inkább italboltvezető azt mondta: „Ezek a Sobri Jóska fokosának nyomai."

Később aztán, ahogy beszélgettünk, és megtudta a derék italboltvezető, hogy újságíró vagyok, bizalmasan közölte: „De azért néhányat én is odavágtam a gerendára. A biztonság kedvéért. Nehogy kételkedjenek a látogatók."

Sz. J.

építési munkákhoz felvesz **szakmunkásokat és betanított munkásokat** az alábbi szakmákba: vasbetonszerelő, hidegburkoló, parkettás, szigetelő, bádogos és tetőfedő, építőipari gépszerelő. **Ipari tanulót** szerződtetünk 17 éves korig kőműves, ács, bádogos, műköves, tetőfedő, üveges és képkeretező szakmákba. Jelentkezés: Bonyhádi járási Építőipari Kisipari Termelőszövetkezet irodájában, Bonyhád, Perczel Mór u. 80. Telefon: 158. (194)

Kőműves szakmunkásokat és segédmunkásokat azonnali belépésre felveszünk. Bérezés: teljesítmény alapján. Jelentkezés: a szövetkezet irodájában. Tolnai Épületkarbantartó Ktsz. (229)

Harmonika, 96-os, alig használt eladó. Szekszárd, OFOTÉRT. (209)

gával és
korlattal,
ört azonn
veszünk.
rász Ktsz.

A Tolna
Szerelő K
bádogos
azonnali
vesz.

Keveset
bant Limo
miatt elad
Jánosné,
iskola.

Dombóvá
la utca 2
bás, konyh
szükséges
gel, nagy
Azonnal b

ÉM. Komlói Á
É

a MÜM 505. Iparitanuló-int

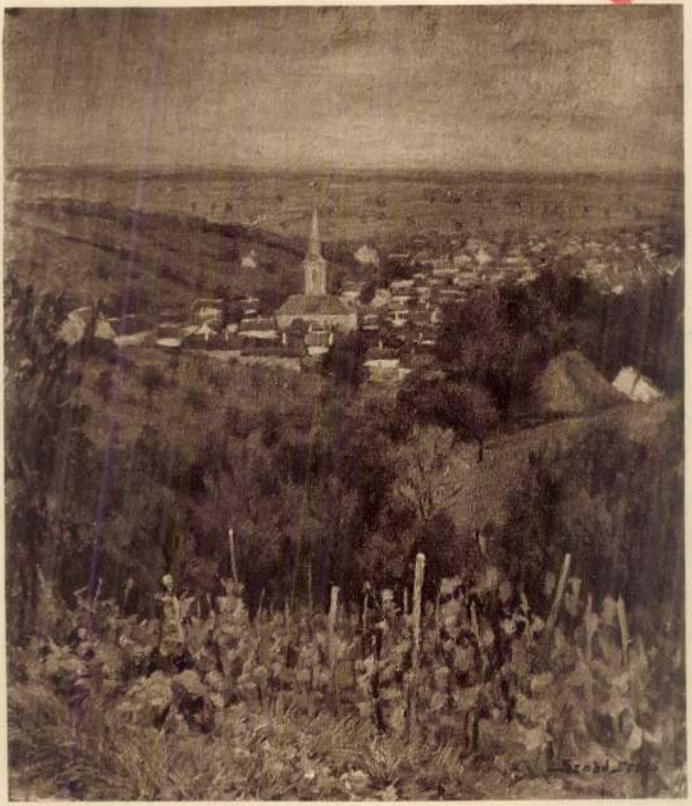
ipari tanul

indokolt esetben szállást, e
lehet: kőműves-, szobafestő-,
általános iskola eredményes
jelentkezési lapot kell kérn
lehet: Szekszárd, MÜM. 505

TURY GYULA: PELLÉRDY BRÁZAY ZOLTÁN ARCKÉPE

Szabó Dezső

SZABÓ DEZSŐ: SZEPTEMBER

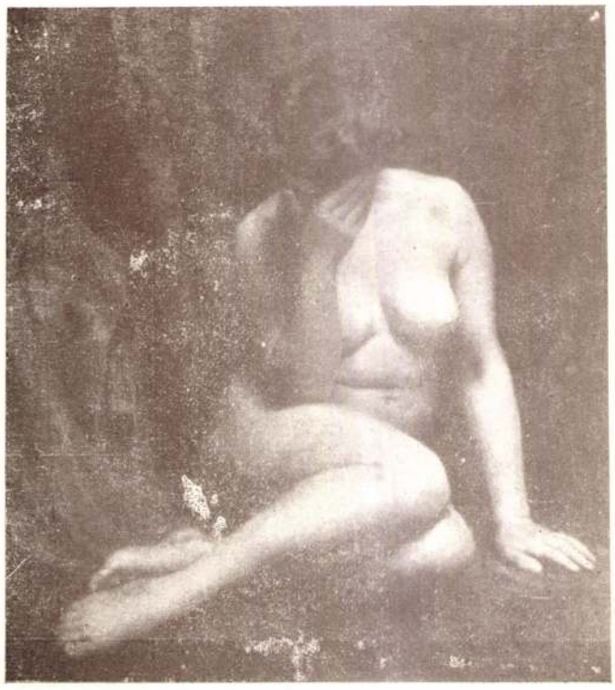
KMTársa 1978/29. téli szám.

Szabó Dezső: Mocsaras táj. (Műcsarnok, Téli tárlat. Megvette a Képzőművészeti Társulat.)

Eljön az idő, amely szegesostorral veri ki az ilyen „szellemi" hamispénzverőket a művészet felszentelt templomából, ahol imádkozni kellene és nem káromkodni.

A művészet, akármilyen formában és stilusban nyilatkozik is meg, művészet marad és nem arra való, hogy egyes hozzáértésnélküli akarnokok, megfeledkezve jó ízlésről és jó stílusról, képzelt magas lóról mocsokba mártott nyilakkal lövöldözzenek reá. A magas lóról le is lehet pottyanni s aki leesik, megütheti a bokáját. Meg ám!

Szabó Dezső: Női akt. A Balló-díj nyertese 1935-ben.

Minden komoly szellemi megnyilatkozás megérdemli a tisztességes hangot, még akkor is, ha az a bírálat hangja. Nem tesz szolgálatot a magyar ügynek (de talán nem is akar) az, aki a magyar képzőművészet ügyéről ilyen hangon beszél, ha az esetleg nem is fedi az egyéni felfogását. Bírálnak, de nincs önkritikájuk, mely mértéket szabna az ilyen ízléstelen nekirugaszkodásnak.

Mi is kérdezzük, hol van a Műcsarnok vezetősége, aki megtorolja a hivatásába hivatás nélküli betolakodó kontárok okvetetlenkedéseit. A bíráalathoz is képességek kellenek, műértő tehetség és ízlés, amit a „Művészet" „kritiká"-jában hiába keresünk.

Jelentős tollaktól származó komoly műbírálat még gondolkodóba ejtett volna, de látva ezt a mindenáronvaló rosszillatú erőlködést, leszállítjuk ezt a kellő értékére. Megmosolyogjuk és egy közmondás jut eszünkbe:

„Aki nem tud arabusul..."

Szerk.

Kiállításokról

Lengyel kiállítás a Műcsarnokban.

Az a jószándék nyilvánul meg itt is, melynek célja a nemzetek művészetét és művészetének mai stádiumát megismertetni egymással.

A kiállítás rendezőbizottsága ezzel a kiállítással véli kidomborítani a lengyel nemzet művészi törekvéseinek alapjellegét.

Művész Kurir 1938. 3. 7.

Gimes Lajos: Chioggia halászbárkák.

A kiállított műanyag leginkább már az unalomig egy célú modern törekvéseket mutatja be és azt hiszi, hogy e törekvések által „a művészet felemelkedett a szabad (inkább szabados) alkotás őszinte kifejezéséig". Pedig ott már éppen olyan iskolát látunk, melyet a multban kárhoztatnak. A követésnek, de inkább az egymást utánzásnak éppoly tünetét, csak gyengébb kiadásban. A nemzeti karakter pedig, melynek hangsúlyozva kellene kicsendülnie, elvész az általános, más nemzeteknél is ugyanígy próbálkozó és már sablonná vált „újszerű", törekvésekben. Néhány, a nemzet legendáiból merített téma még nem ad nemzeti művészetet, ha azt a sablonná vált divat és nem erős nemzeti szellem hatja át.

Nagyon érdekes és megnyugtató, hogy a katalógus előszava „elmult stílusáramlatoknak" nevezi a valóságfestés soha el nem muló, virágzása teljében levő, nagy sikereket elkönyvelő reálista művészetét.

Tehát az újjászületett lengyel nemzet abban a hiszemben él, hogy művészete is újjászületett, amikor a mindenhol letünőfélben levő „új művészet" törekvéseit kultiválja.

A művészi meglátásnak ebből az elszegényedéséből és beteg zürzavarából jólesően tűnik ki egy pár naturális impresszióból merített alkotás.

Ilyen Krzyzanowsky Konrád szépen megfestett „Női arcképe", mely azokra a becsületes időkre emlékeztet, mikor a festményben még kvalitást kerestek. Hasonlóképpen Falat Julian „Samogitai parasztfej"-e, Malczewski Rafal „Két fej" c. festménye a természetes meglátásnak igen szép eredményei.

Friss impresszió Wyczolkowski Leon kékreflexes „Komlóültetés" c. képe. Falat Julián dekoratív meglátású őszi tája átmenet az egészséges és beteges dekoratív felfogás között. Zofia Stryjenska részleteiben rajzszerű temperái, Nartowski Tadeusz

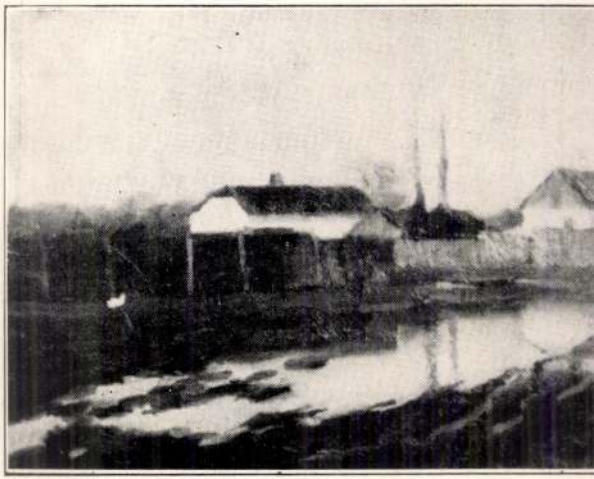
Gimes Lajos: Delfi részlet.
(Fészek kiállítás.)

Szabó Dezső

SZABÓ DEZSŐ: SÁRKÖZI LEÁNY

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

HAGYIK ISTVÁN: ALFÖLDI TÁJ

A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

és hegyesebbnek látszik, minél laposabbbak és gömbölyűbbek a háztetők és kupolák, melyek közvetlen mellette vannak.

A kontrasztnak ez az alkalmazása a kifejezés erejét még fokozottan növeli a műtárgynál. Különösen vonatkozik ez a képsík határvonalaira. Hans *Cornelius* Elementargesetze der bildenden Kunst c. művében bőven tárgyalja a keret hatását a képsíkra. Azt mondja, hogy a kép előtt álló művészre szuggesztíven erős hatással van az a kényszerű-

árlejtést tartott. A következő cégek pályáztak: La Roche és Darvas (Nagyvárad), Toperczer Ferenc (Őrszállás), Fakereskedelmi r. t. (Budapest), Methál Náthán (Buttyin), Diósi Ignác fia Lajos (Nagyvárad), Marer Benő és tsa (Brassó), Seidner B. és fia (Berzova), Berger-fakereskedelmi r. t. (Zágráb), Kronberger Mór

fill., a porszivó berendezésre 1977 kor. 70 fill., a zágrábi famegmunkáló mühely faforgács szivó berendezésének szállitására 4818 kor., a beépitésre 2394 kor., az istvántelki főmühely füstszivó berendezésére 1000 kor., a miskolci öntőde szellőztető berendezésére 1391 kor., Markóczi Lajos az istvántelki főmühely részére 2 db. füst exhaustorra db.-ként 525 kor., a miskolci öntőde porszivó és szellőztető berendezésére 1020 kor., a miskolci öntvénytisztitó helyiség porszivó berendezésére 722 kor., a kolozsvári mühely füstszivójára 895 kor., csővezetékekre 1450 kor.-val.

Az ajánlatok felett az igazgatóság dönt.

Budapest. (Deszka és léc szállitás) Az óbudai m. kir. dohánygyár részére az 1909—1910. években szükséges 130,000 db. puhafadeszka és 26,000 db. puhafaléc szállitására a november 24-én tartott árlejtésen a következő cégek pályáztak: Csucsai faipar r. t. (Nagyvárad) 51583 k. végösszeggel ab filatori gát, Egyesült fatermelők (Budapest) m3-ként 46·50 k.-val bérmentve a gyár udvarába, Strausz Jenő (Budapest) 55198 k. 80 f. végösszeggel a gyár udvarába, Spitz S. (Budapest) a) 58169 k. 65 f. bérmentve a gyár udvarába és b) 49186 k. 35 f.

ték-szerelő, csatornádogos munkák vállalata

Iroda és mühely:
BUDAPEST,
VII., Thököly-ut 17. sz.

lamos-világitást, erőátviteli-, házi-, szállodai- és szobaerendezést. Telefon és villámháritó felszerelést. Ivlámrok és ventilátorok jókarbantartása és azok szakszerü Malmok és gyárak saját telepü villamvilágitási berentüzbiztonsági rendszer szerint jutányosan felszerelem.

1021

Szabó Dezső: Téli táj.

ajat magának sem
állami, hogy teher a g
lazudik önmagának. E
áig késik a válasz, ma

g e l t

imbó, jó reggelt!
ó reggelt!
jó reggelt!
darak, jó reggelt!
orvasztó kőbölcsőjéből

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

Budapest V., Pesti Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ

1964 JAN 5

hház szom könnyes sóhaja.
kozik utánatok,
ek ernyedt öleléséből

s ti ligetek s vizek,
rmesétek,
thon fájdalmasan távoli fészkét.
n

rögből fordította: Boldog Balázs

elég bajom! A fene egye meg,
mindenbe beledugják az orrukat
— hallom a konyhaajtón keresz-
tül. Csörren a pohár:
— Na, mi van? Már inni se
tudtok?! — bevágódik mögöttem
az ajtó.
A háztól nem messzire vasuti
töltés fut, az állomás előtt szét-
szaladnak a sínek, mint az élet-
utak...

Tiszai Lajos

Szabó Dezső

U. 3836.

Sárközi Irma
c. olajfestménye-
sen repr.
Pesti Hírlap Vasár-
napja
1932. máj. 8.

Római lófejes bronzlúz X. 148.

HÍREK

GYÖRGYI KÁLMÁN MEGHALT. *Györgyi* Kálmán, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat igazgatója, a Magyar Iparművészet szerkesztője, 69 éves korában meghalt. Györgyi Kálmán 1860-ban Budapesten született. A középiskolák elvégzése után a műegyetemen, majd a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait, ahol 1882-ben tanári oklevelet szerzett. A fővárosi iparrajziskolához 1884-ben nevezték ki tanárnak s az intézetnek 1911 óta címzetes igazgatója. Tanári működése mellett a művészeti nevelésről és iparművészetről írt cikkeket, melyek sűrűn jelentek meg a hazai és egyes külföldi lapokban. A hazai elemi iskolai rajzoktatás gyökeres reformja érdekében 1902-ben mozgalmat indított s a székesfővárosi iparostanonciskolák, a fővárosi elemi és polgári iskolák rajzoktatási szakfelügyelője lett. Az Iparművészeti Társulat 1894-ben Pasteiner helyére titkárnak hivta meg, 1902-ben főtitkár lett s 1906 óta volt az igazgatója a társulatnak. Az 1897-ben megindult Magyar Iparművészetnek főmunkatársa és helyettes szerkesztője, majd 1909-től szerkesztője volt a folyóiratnak. Számos kitüntetést kapott s 1925-ben kormányfőtanácsossá nevezték ki. Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum díszcsarnokából temették, az egyházi gyászszertartást dr. *Nemes* Antal püspök végezte. *Dréhr* Imre államtitkár mondott búcsúztatót, dr. *Czakó* Elemér ny. államtitkár pedig az elhúnyt munkásságát és érdemeit méltatta. *Végh* Gyula, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója a múzeum részéről mondott búcsúztatót. A sírnál a társulat választmánya nevében *Szablya Frischauf* Ferenc festőművész-tanár búcsúztatta Györgyi Kálmánt, akinek emlékét szeretettel fogja megőrizni a magyar művésztársadalom.

KARLOVSZKY BERTALAN ELŐTT MŰVÉSZDEPUTÁCIÓ TISZTELGETT. Általános feltünést keltett a Műcsarnok Téli Tárlatán nagy mesterünknek, *Karlovszky* Bertalannak gr. Wenckheim Lászlóról festett klasszikus becsü portréja. A művészek között is nagy lelkesedést váltott ki a brilliáns mű, amilyenhez hasonló hosszú évek óta nem volt a magyar tárlatokon és spontán elhatározással deputációba álltak össze és felkeresték műtermében az alkotó erejének teljességében lévő ősz mestert, akit lelkesen ünnepeltek. Karlovszky meghatottan köszönte meg művésztársai ünneplését és kijelentette, hogy az ő spontán megnyilatkozó elismerésük a legnagyobb elismerés az ő részére.

A FÉSZEK KIÁLLÍTÁSAI. *Kemény* Nándor gyüjteményes kiállítása nyilt meg január hó elején a Fészek zöld termében. Akik a tehetséges művészt csak, mint zsánerfestőt ismerték, most ugyancsak meglepetéssel állhattak meg a pompás tájképsorozat előtt, mellyel Kemény Nándor ujból bebizonyította a régi igazságot, hogy jó piktort nem kötik a tárgyválasztás keretei. Aki eddig figurális műveivel szerzett magának nevet, ime tájképekkel biztosítja most magának az elismerést. Ezek a tájképek mind a természetben való mély felolvadásról és a világos színek derűs harmóniájáról beszélnek. Különösen felhőtanulmányaiban nyilatkozik meg költői elragadtatás. — Utána *Iványi-Grünwald* Béla, *Vass* Elemér és *Boldizsár* István kiállítását rendezte meg a Fészek Klub. Iványi-Grünwald mester és Vass Elemér ismert és nagyrabecsült képei mellett *Boldizsár* István gyüjteménye keltett feltünést. Most van alkalmunk tulajdonképen először teljes képet formálni munkásságáról. Megállapíthatjuk, hogy nemcsak a grafikához ért, amiben eddig voltak jelentékeny sikerei, de olajképei is tehetséges művésznek igazolják.

SZABÓ DEZSŐ: SÁRKÖZI LEÁNY

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

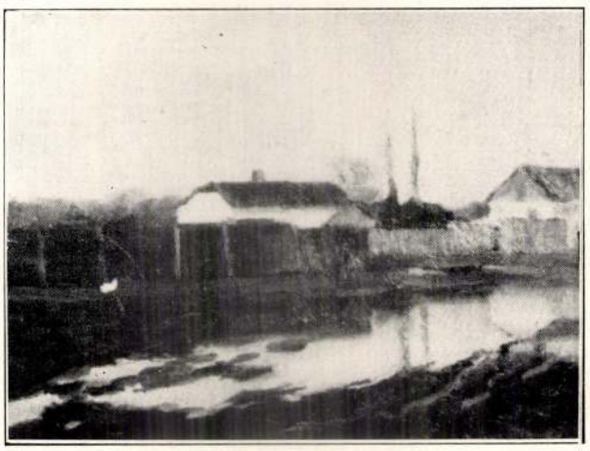
SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Ö. B. Festőművész. Nem tartjuk komoly vállalkozásnak, amire figyelmünket felhívja. Nem hisszük, hogy valaha is meg fog jelenni ez a mű. Magyar művészeket külföldön népszerűsiteni, persze az ügyhöz méltóan drága műnyomó papiroson, finom nyomással, a multban is, ma pedig még fokozottabb mértékben, kizáróan állami feladat, mert magánvállalkozás nem birja meg a feltétlenül előálló, súlyos deficiteket. Könnyelmű vállalkozás az ilyen, mely csak a helyzet nem ismeréséből meríti vállalkozási szellemét, vagy pedig rosszhiszemű és ebben az esetben a művészek tapasztalatlanságára és naivitására baziroz. Mindkét esetben helyénvaló az óvatosság.

A szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. Gyöngyösi Nándor

Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba

Képzőművészet
1930. 27-74.

HAGYIK ISTVÁN: ALFÖLDI TÁJ

A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

TÉCSY LÁSZLÓ: DÜRER EMLÉKPLAKETT

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

és hegyesebbnek látszik, minél laposabbbak és gömbölyűbbek a háztetők és kupolák, melyek közvetlen mellette vannak.

A kontrasztnak ez az alkalmazása a kifejezés erejét még fokozottan növeli a műtárgynál. Különösen vonatkozik ez a képsík határvonalaira. Hans *Cornelius* Elementargesetze der bildenden Kunst c. művében bőven tárgyalja a keret hatását a képsíkra. Azt mondja, hogy a kép előtt álló művészre szuggesztíven erős hatással van az a kényszerűség, hogy az adott síkot lehető legkellemesebben kell betöltenie, úgy, hogy először a sík betöltésének problémájával kell tisztába jönnie és csak azután fordul képének tartalmi része felé. Hogy azután a beosztás vezető motívuma formák vagy színek, az teljesen az illető művész tehetségének adottságain mulik. Az egyik színnel komponál, a másik formákkal. A fontos az, hogy a képsík betöltését annak határoltságából vezeti le. Az első kérdése ez: „Hogyan töltöm be kellemesen ezt a síkot?" E kérdés után következő lelki folyamatot hiába próbálták megfejteni minden idők művészei és művészetfilozófusai. Ennek a törvényszerűségnek megkeresése mindeddig eredménytelen maradt. *Lipps* ezt mondja róla: „Egy öntudatlan érzés esztetikomechanikus törvényszerűsége." Jakob *Burghard* pedig Rubensre való emlékezéseiben ezt találjuk: „Rubens hatalmas kompozícióiban a néző, szinte öntudatlanul, az erős drámai mozgás mellett egy titokzatos optikai megnyugvást élvez. A legvalószínűbb az, hogy ez a megnyugvás egyensúly érzékünkkel függ össze. Mi kívánjuk a stabilitás biztos érzését. Ez az érzés változó idők és változó izlésekkel együtt változik. A legkülönbözőbb irányokat ismerjük. Az egyik a reneszansz harmónia tökélyére esküszik, a másik előnyben részesíti a gótika karcsú, hosszan elnyúlt fotmáit és a modern iparművészet művészei a síkot hol hosszú karcsú négyszögekbe, hol széles alacsony formákba osztják be.

Ha figyelemmel kisérjük a dekoratív festészet történetét, csodálkozással kell látnunk, hogy a legrégebbi kulturák milyen szigorúan követték a síkdekorálás stílusát. Az egyiptomi művészetben pl. nincs egyetlen gondolat, amely ne lenne vonatkozásban közvetlenül a síkkal. Az alapvető elv a képsíkhoz való szigorú viszonosság. Mindezek a naiv egyiptomi művészek öntudatlanul befolyása alatt álltak annak a különös, négyszöges határoltságnak, annak a síknak, amelyet díszíteniök kellett. Csak egy ilyen trapézszerű négyszögsíkból fejlődhetett ki a sajátos egyiptomi stílus. Sok hasonlóságot mutat föl az asszyriai dekoratív művészet is, csakhogy itt inkább uralkodik a tömeg, a túlzsúfoltság. Jó példák erre a színes téglából készült frizek. A görög freskó közvetlenül az egyiptomi-kisázsiai művészetből fejlődött, de egy könnyedébb, egy graciózus vonalvezetés jellemzi és a síknak egy más beosztása. A görög freskóknál a magasságnak és a szélességnek egy rendkivül kellemes aránya van meg. A motívumok kevéssé, vagy egyáltalán nem stilizálnak és szándékosan természethivek. A dekoratív festészetbe nagy változás állott be a klasszikus formaérzés kiélésével és a keresztény művészet kialakulásával. A plasztika iránti érzék kihunyt. A síma fal dekorálása a legfontosabb. A forma helyébe a szín lépett. A bizánci művészetet éppen a színek szépsége és gazdagsága jellemzi a síkornamensek formáinak hiányossága mellett. Kelet és nyugat hatása összeolvadt. Az anyag legtöbbnyire kő vagy üvegmozaik volt. Az emberi figurát is tisztára dekoratív alapon fogták fel. Ismét — épp úgy mint az egyiptomi művészetben — erős kontúrral vették körül a figurát és a testet teljesen a két dimenzió törvényei szerint ábrázolták. Mindent alárendeltek a fal helyes beosztása legfőbb törvényének. A ravennai templomban találni legszebb példáit ennek a dekoratív festésnek. Ezek szolgáltak mintául a modern üveg és mozaik munkáknak. A kelet népei a legmagasabb művészi tökélyre fejlesztették a tiszta síkornamentikát. És pedig az arabok voltak azok, akik a Perzsiában virágzó gazdag ornamentikához a művészi alkotás ösztönzését adták. És mert vallásuk tiltotta a naturalista ábrázolást, rákényszerültek a geometriai vagy pedig erősen stilizált formákra. Náluk találjuk a síkdiszítés művészetének stílusát a legtisztább tökéletességében.

A román művészet átvette az arab és a bizánci hatásokat és naturalista formákkal keverte. (Folyt. köv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNA MEGYEI
NÉPÚJSÁG

— Elmarad Szabó Dezső fes-
tőművész jubileumi kiállítása.
A szerkesztőség Babits Ádám Mű-
zeumban elhelyezett tárlatot meg-
felelő helyiség hiányában nem
tudják megrendezni. A kiállí-
tás időpontja bizonytalan.

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szabó Dezső születésnapja

MAGYAR HÍRLAP

1968 DEC 13

SZABÓ DEZSŐ festőművész most ünnepelte 80. születésnapját. A „Sárkúz testéje"-nek a környékbeli népéletet megelevenítő alkotásai díszítik. Például a Szekszárdi vasútállomás vá-rócsarnokának falait és a városi tanácsház díszermét.

Szabó Dezső festőművésznek

1021

bb. 35. nyolcvan éves ,,a sárköz festője,,

vid kz/tné/ká/il bs 1968. december 12.

csütörtökön ünnepelte 80. születésnapját szabó dezső, szekszárd és tolna megye legidősebb festőművésze, akit sokan a ,,sárköz festőjeként,, ismernek. a sárközi népéletet megelevenítő alkotásai díszítik a szekszárdi vasutállomás várócsarnokának falait és a tanácsháza dísztermét is. az idős művész ma is kitűnő egészségnek örvend és készül 1969-re tervezett jubileumi kiállítására. nagyszámú barátja és tisztelője meleg szeretettel köszöntötte születésnapján. /mti/

bb. 36. fejlesztik bács-kiskun megye vizgyüjtő hálózatát

a vid kz/tné/ká/il bs 1968. december 12.

csütörtökön kiskőrösön választmányi ülést tartott az ,,alsó-dunavölgyi vizgazdálkodási területi társulás,, . a tanácskozáson a körzethez tartozó öt vizgazdálkodási társulat irányitói és a községi vizmütársulások vezetői értékelték az idei eredményeket, s vitatták meg a további feladatokat. a vizgazdálkodási társulatok - mutattak rá - több mint 900 ezer hold területen tartanak felügyeletet. irányitásukkal néhány év alatt 500 kilométerrel bővült a vizgyüjtő csatornahálózat. a kiadósabb tavaszi belvizek e-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MÁR 31

Tolnamegyei Népújság

Szabó Dezső
1021

SZABÓ DEZSŐ: VARRÓNŐK

gazin •

— az ortopédor

seken gálati int a knem láb- meg- mban ak is

opéd-

l — fitár- — a em a ersze a ci- dala. isban bizo- Igaz, arkú kkal ide- lanul nye- néte- pegő nivel lk, a

mozgásszerv, a divat okozta negatív hatások tehát megháromszorozódva jelentkezhetnek. Kialakulhat egy sor statikai betegség, például a lúdtalp, a boltozatsüllyedés, az úgynevezett terpeszláb — amelyek manapság minden második embert érintenek.

— A divatos, de egészségtelen cipőben a megterhelés okozta megpróbáltatásokat a láb izomzata nem bírja többé felfogni és elveszti rugalmasságát. Az utóhatás évek múltán érződik: állandó fáradtság, lábdagadás, térd-, csípő- és deréktáji fájdalmak formájában. A magas sarkú cipőben a járás is nehézkes; a rendes lépéstávolság lehetetlenné válik. A láb átgördítése ugyanis gyorsan, rövid távolságon történik, így a járásból tipegés lesz. Bizonyos sarokmagasság azonban szükséges, mert ez fokozza a láb hosszanti ívének hajlását és ezáltal alkalmasabbá teszi a lábat a testsúly viselésére. Sarok nélküli cipőben

4 4 Szabó L

'50 k.

Szabó Dezső: Kutyaszorítás

Művészet, 1980. aug. hó. 4. old.

Ismerjük a fényképezés sokkoló hatását a festőkre, de legalább ilyen fontos, hogy egy lappangó ízlésideál megvalósulását is elősegíti, s mintha a Winckelmann-eszmény most válnék a mindennapi élet elemévé. A polgár, aki eddig csak többé-kevésbé sikerült arcmását hagyhatta az utódokra, most a hamisítatlan valóságot mutathatja fel. Meg is toldhatja iskolai emlékeiből táplált elvágyódásával, élete klasszikussá minősített dekorációjával: a fényképíró műtermében görög oszlopok, álmatag pálmák közül néz a halhatatlanságba.

Henszlmann Imre írja az arcképről 1840-ben, hogy „korunkban többnyire úgy gyakoroltatik, mintha a festészetnek egyetlen egy föladata lenne a személy arczvonásainak szigorú és anyagi utánzása", s itt nem a művészi megvalósítás a fontos, hanem a praktikus elem,

Id. Szabó Domokos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JÁN 31

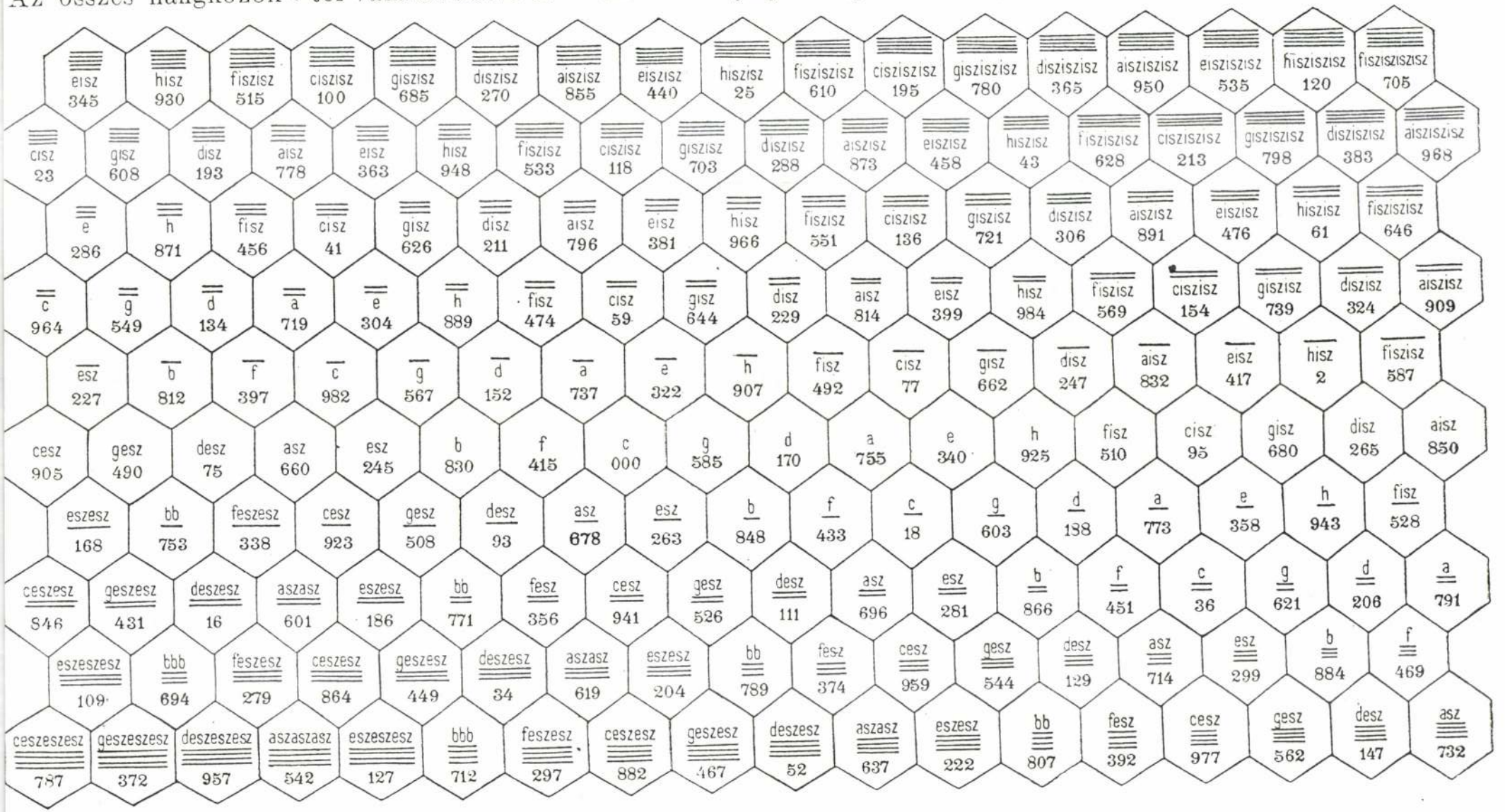
HÉTFŐI HIREK

15 ezer aranylap — díszítésre. A nagy árvíz után épült szegedi Tanácsház nagytermének aranyozását most fejezték be. Idős Szabó Domokos plasztikfestő szabadkézi rajzai alapján került a 15 ezer darab leheletvékony aranylap a termet díszítő díszfigurákra és oszlopfőkre.

életünket, [illegible]
tehát minden egyes ember

A harmónikus hangrendszer táblázata.

Az összes hangközök *c*-től vannak mérve és — mint *viszonylagos* rezgésszámok — az oktáva ezredrészeiben feltüntetve.)

NA-NE GALÉRIA

REDUKCIÓ

ERDÉLYI GÁBOR
GÁL ANDRÁS
IMRE MARIANN
KORONCZI ENDRE
SZABÓ DEZSŐ
SZALAI ATTILA
VESZELY BEÁTA

1994. ÁPRILIS 27 - MÁJUS 9

MEGNYITÓ: 1994. ÁPRILIS 27-ÉN 18 ÓRAKOR
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: NAPONTA 12-20 ÓRÁIG

CÍM: 1093 BUDAPEST, LÓNYAY UTCA 41.
TELEFON: 217-7854

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

SZABÓ DEZSŐ

MONOTON

Szabó' Dezső"

1996 december 10 - 1997 január 4.

a kiállítást december 10-én kedden 18 órakor megnyitja Páldi Lívia

Stúdió Galéria 1053 Budapest, Képíró u. 6. tel: 267 2033 fax: 342 5380 nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra
e-mail: studiog @ dial.isys.hu http: //www.sztaki.hu/providers/studio

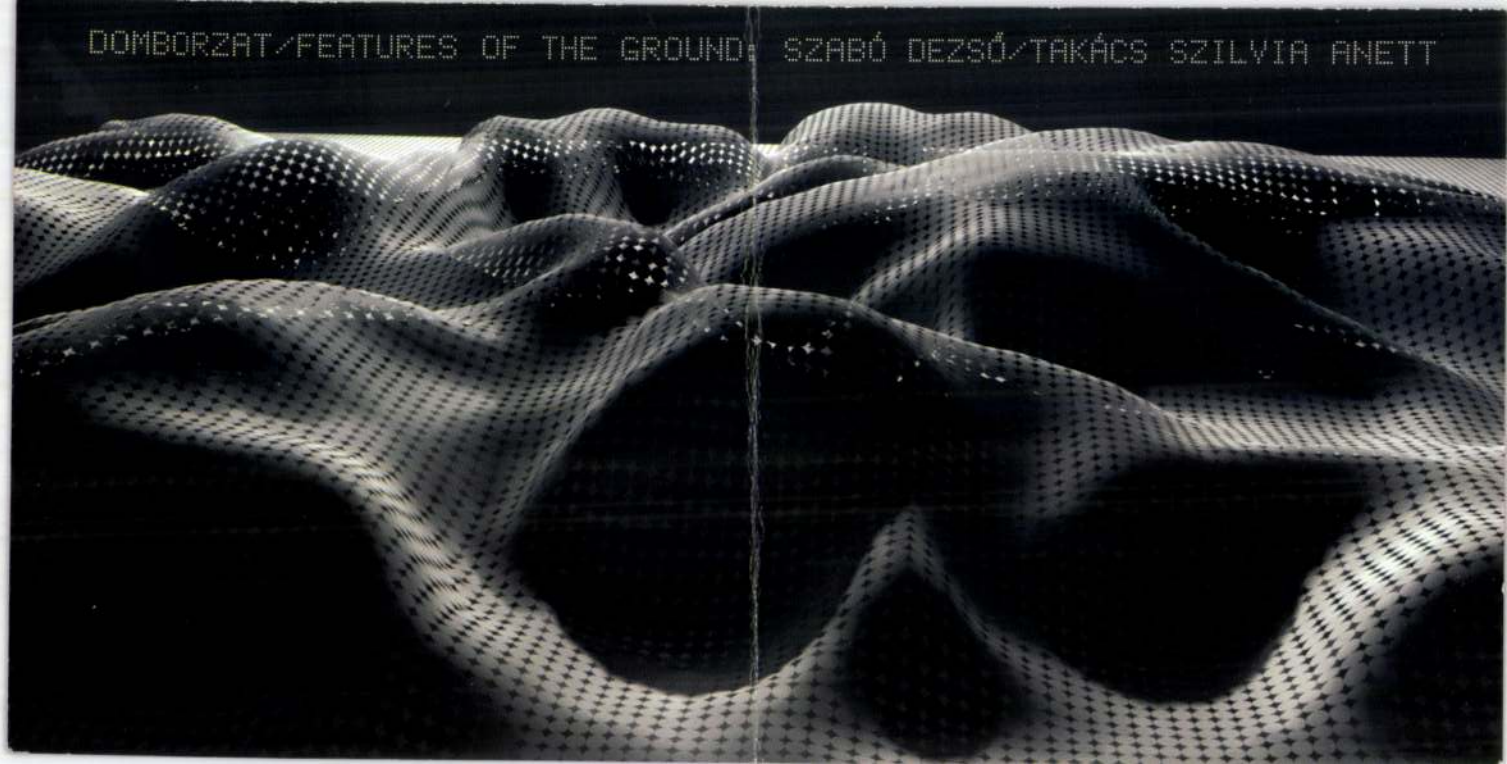
SZABÓ DEZSŐ LAPJAI

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA PÁLDI LÍVIA,
1997 FEBRUÁR 21-ÉN, 18 ÓRAKOR

MEGTEKINTHETŐ: 1997. FEBRUÁR 21-TŐL
MÁRCIUS 14-IG A LIGET GALÉRIÁBAN
(KEDD SZÜNNAP)

LIGET GALERIA 1146 BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.

DOMBORZAT/FEATURES OF THE GROUND: SZABÓ DEZSŐ/TAKÁCS SZILVIA ANETT

A 2002. II. félév FKSE szakmai ösztöndíj beszámoló kiállítása:

DOMBORZAT/FEATURES OF THE GROUND: SZABÓ DEZSŐ/TAKÁCS SZILVIA ANETT

2003. január 14 - február 14.

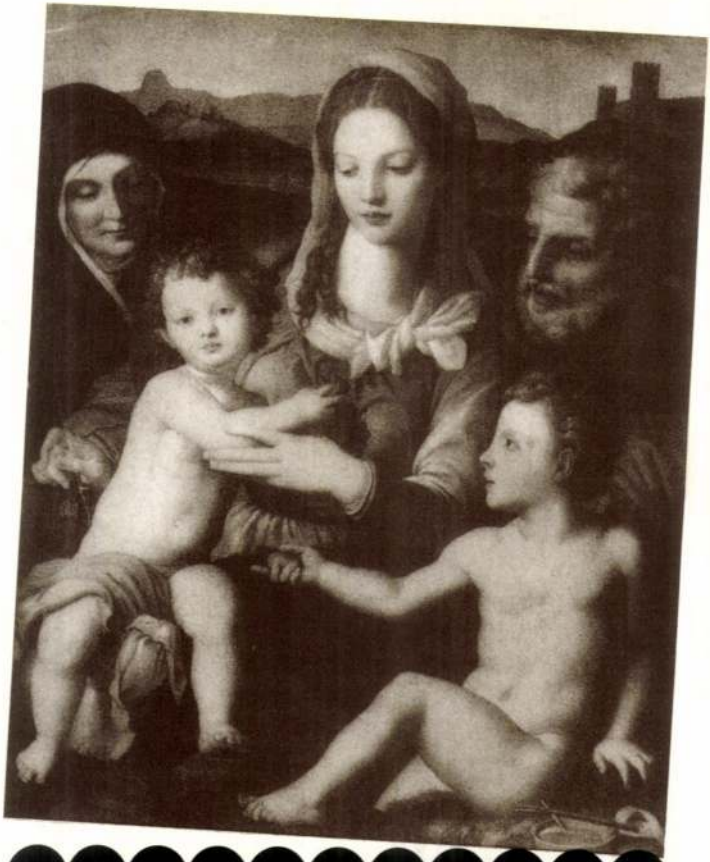
Megnyitó / Opening: 2003. január 14. 18.00h
19.00: diavetítés és beszélgetés a művészekkel.
moderátor: Készman József

Támogatók: Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
Soros Alapítvány, HUNGART

Stúdió Galéria
1053 Bp. Képíró u.6.
Tel.: 267 20 33
e-mail: studgal@c3.hu
H-Szo / Mo-Sat:
14.00-18.00

STÚDIÓ FKSE

Timár Árpád
Budapest
Üllői út 119.
1091

SZABÓ DEZSŐ LAPJAI

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA PÁLDI LÍVIA,
1997 FEBRUÁR 21-ÉN, 18 ÓRAKOR

MEGTEKINTHETŐ: 1997. FEBRUÁR 21-TŐL
MÁRCIUS 14-IG A LIGET GALÉRIÁBAN
(KEDD SZÜNNAP)

LIGET GALÉRIA 1146 BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

SZABÓ DEZSŐ

MONOTON

1996 december 10 - 1997 január 4.
a kiállítást december 10-én kedden 18 órakor megnyitja Páldi Lívia

Stúdió Galéria 1053 Budapest, Képíró u. 6. tel: 267 2033 fax: 342 5380 nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra
e-mail: studiog @ dial.isys.hu http: //www.sztaki.hu/providers/studio

SZABÓ DEZSŐ

ÚJ MŰVÉSZET

1999/ápr

23.o.

1189. FÜLEP LAJOS -

Kedves Gerlő[illegible]tei,

[illegible]ősszel-télen-tavasszal csakugy

A Hansági Múzeum Mosonmagyaróvár és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Budapest meghívja Önt

KÁMÁN GYÖNGYI
PETŐ HUNOR
SZABÓ DEZSŐ
VERES ANDOR
installációinak megtekintésére.

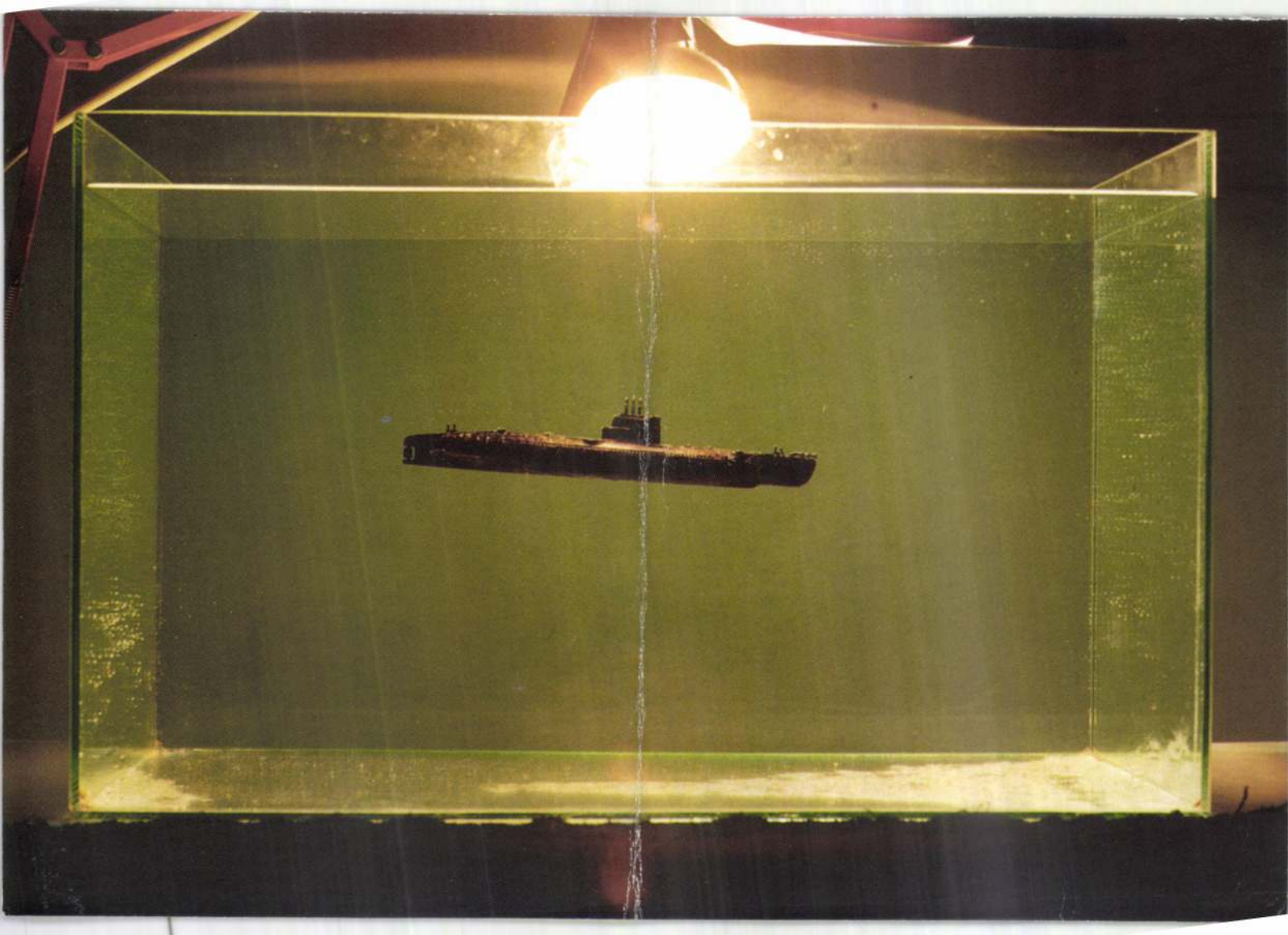
A kiállítást megnyitja:
***Dr. Báznai Bertold** alpolgármester*
és
***Zwickl András** művészettörténész*

1996. *szeptember 11-én 17 órakor a*
Pannon Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvár Vár épületében.
A kiállítás megtekinthető: 1996. szeptember 11 - 30.

Rendezte:

Beke Zsófia** és **Bizzer István
a Honfoglalás 1100. évfordulója alkalmából.

MEGHÍVÓ
EINLADUNG

SzívritmusZavaR

ARITMIA 6

támogatók / sponsors and supporters

Pro Helvetia, LIGA, Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata, Fiatal Fotóművészek Stúdiója, külön köszönet: KODAK Professional-KODAK Kft.

SZABÓ DEZSÖ

TEREPGYAKORLAT / FIELDWORK

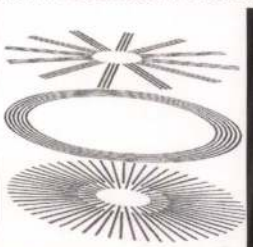
SZABÓ DEZSŐ kiállítása, Gálik András közreműködésével / an exhibition with the assistance of András Gálik

megnyitó: 1998. május 15., péntek, 19 órakor / opening: at 7pm, Friday, 15 May, 1998
megnyitja: Páldi Lívia, a kiállítás kurátora / curated and opened by Lívia Páldi
nyitva: június 25-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig / open 10am-6pm, until 25 June, Mondays closed

A Kortárs Művészeti Intézetet a **Modern Művészetért Közalapítvány** működteti. / The Institute of Contemporary Art is operated by the **Public Fund for Modern Art.**

Kérjük, támogassa működésünket! / Please, support our activity! ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros
Institute of Contemporary Art (ICA-D)
H U N G A R Y
2400 Vasmű út 12. T/F: (25) 412 220
ica-d@dunanet.hu http://www.ica-d.hu

SZABÓ DEZSŐ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/márc.

P - 9396

33.o.

SZABÓ DEZSŐ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/dec.

P - 9396

21.o.

Eredetije magántulajdonban.

KÉzírás.

Címzés: Nagyságos Illyés Gyula úrnak B

intézet.

Feladó: Fülep Lajos Zengővárkony u.p.

1. Ld. 867.sz.
2. Utalás FL és Illyés Gyula tréfás te
   mozdító "akadémiát" létesítenek Zen
3. Ld. 8o7/2. ill. 865/1.
4. Az Illyés-házaspár zengővárkonyi ny
   ban került sor, amikor FL-ék vendég
5. Császár János zengővárkonyi tanítór

SZABÓ DEZSŐ

A Műcsarnok meghívja Önt a

Kunsthalle Budapest invites You to the exhibition

Ways of Worldmaking

A világteremtés módjai

című kiállítás megnyitójára

2001. október 20. 17 óra / October 20, 2001, 5pm

A tárlat november 18-ig látható, hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.
The exhibition is on view until November 18, daily from 10am to 6pm, except Mondays.

A kiállítást megnyitja a kurátor, Harm Lux
Opening speech by the curator: Harm Lux

Résztvevők / Artists: Gabriela Albergaria, Lois Renner, Szabó Dezső, Thomas Wrede és Edwin Zwakman

Szervező / Co-ordinator: Tatai Erzsébet

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

A világteremtés módjai

Ways of worldmaking

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

A Műcsarnok fenntartója

A Budapest Galéria és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület tisztelettel meghívja Önt a

Rövid történetek

című kiállítás megnyitójára
2001. február 8-án (csütörtökön)
17 órakor a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos u. 158.)

A kiállítás kurátora: Molnár Annamária

A kiállítást megnyitja:
Készman József - művészettörténész
Felolvas: Nagy Gergely - író

A kiállítás megtekeinthető 2001. március 4-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Kiállító művészek:

Beöthy Balázs • Cseke Szilárd • Eike
Erdélyi Gábor • Gyenis Tibor • Hecker Péter
Kerekes Gábor • Keserue Zsolt •
Környei Ágota • Nemes Csaba • Ravasz
Szabó Dezső • Szabó Eszter Ágnes
Szacsva y Pál • Szarka Péter
Szépfalvi Ágnes • Szűts Eszter • Wechter Ákos

Támogatók:

Fővárosi Kulturális Alap
HUNGART
Andreas Mahnel
McCann-Erickson Budapest Kft.
Belvárosi Borkereskedés

SZABÓ DEZSŐ

Szabó Dezső

Ismétlés / *Replay* / 1994-95

Megtekinthető 2001. január 30-tól
március 9-ig, kedd–péntek 14-19 óráig.
On wiev from 30 January 2001 till 9
March 2001, Tuesday-Friday, 2-7 pm.

Vintage Galéria
1053 Budapest, Magyar utca 26. tel/fax: 36 1 3370584
www.vintage.hu

NKA, Fővárosi Közgyűlés, Soros Alapítvány, C3

SZABO GYOZO

SZABÓ DEZSŐ

SZABÓ DEZSŐ

Megnyitja: Nemes Attila
1999. február 23-án 17 órakor.
Opening by Attila Nemes
on 23 February 1999, 5 pm.

Megtekinthető: 1999. március 26-ig,
keddtől-péntekig 14-19 óráig.
Open till: 26 March 1999,
Tuesday-Friday, 2-7 pm.

black box

Nemzeti Kulturális Alap
Fővárosi Közgyülés Kulturális Bizottsága
Centre for Culture and Communication
Tavaszi Fesztivál, FFS

VINTAGE GALÉRIA
1053 Budapest, Magyar utca 26.
tel/fax: (36 1) 3370584
www.c3.hu/~vintage

SZABÓ DEZSŐ

HOLTJÁTÉK

Braun András, Erdélyi Gábor, Havas Bálint és Szabó Dezső kiállítása

Megnyitó / Opening
1998. szeptember 12., szombat, 19 órakor / at 7pm., Saturday, 12 September, 1998

Megnyitja / Opened by
Páldi Lívia

Ingyenes busz / Free bus
17.00-kor Budapestről, a Műcsarnok parkolójából / leaves Budapest at 5pm. from the Műcsarnok parking lot
vissza Budapestre 22.00-kor / leaves for Budapest at 10pm.

Nyitva / Open
október 17-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig / 10am–6pm., until October, Mondays closed

Támogatók / Supporters
Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormámyzata, Nemzeti Kulturális Alap, Pro Helvetia, LIGA, UTJ, DUNANET, Green System Bt, No1

Terv / Design
Iozol

1 éves a Kortárs Művészeti Intézet **The ICA-D is one year old**

A Kortárs Művészeti Intézetet a Modern Művészetért Közalapítvány működteti. / The Institute of Contemporary Art is operated by the Public Fund for Modern Art.
Kérjük, támogassa működésünket! / Please, support our activity.
ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

SZABÓ DEZSŐ

ZENIT GALÉRIA

A Zenit Galéria bemutatja

Szabó Dezső Helyszín

című kiállítását

megnyitó: 2000. január 7. péntek 18 h

nyitva: január 10 - 28 hétfőtől péntekig 12-17 óráig

támogatók: Szép Házak-Készházak, NKA, Soros Alapítvány, FKSE, FFS

1075 Budapest, Rumbach S. u. 15/b

Telefon: 352 1985

The Zenit Gallery presents the exhibition titled

Spot of Dezső Szabó

Opening: 7. January Friday 2000 6 pm

Opening hours: till 28. January, Monday to Friday 12 am 5 pm

Sponsored by: Szép Házak-Készházak, NKA, Soros Foundation, FKSE, FFS

1075 Budapest, Rumbach S. u. 15/b

Phone: 352 1985

SZABÓ DEZSŐ

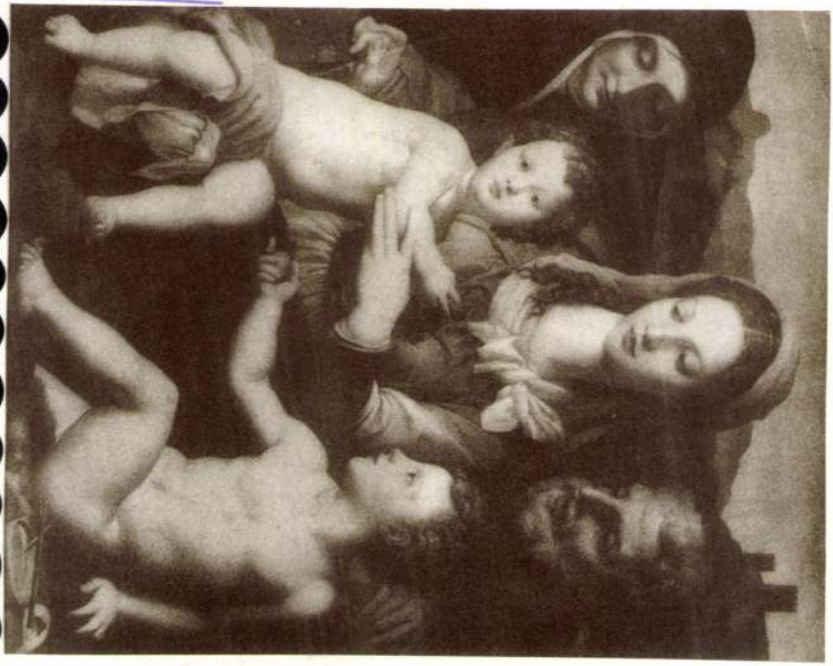
Szabó Dezső / **Forgószél** / *Tornado*

A kiállítást Horányi Attila nyitja meg 2001. március 13-án 18 órakor.
Megtekinthető 2001. április 20-ig, keddtől péntekig 14-19 óráig.
Opening by Attila Horányi on 13 March 2001, 6 pm.
On wiev till 20 April 2001, Tuesday-Friday, 2-7 pm.

NKA, FFS, Fővárosi Közgyülés, Soros Alapítvány, C3

Vintage Galéria
1053 Budapest, Magyar utca 26. tel/fax: 36 1 3370584 **www.vintage.hu**

SZABÒ DEZSÖ

SZABÓ DEZSŐ LAPJAI

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA PÁLDI LÍVIA,
1997 FEBRUÁR 21-ÉN, 18 ÓRAKOR

MEGTEKINTHETŐ: 1997. FEBRUÁR 21-TŐL
MÁRCIUS 14-IG A LIGET GALÉRIÁBAN
(KEDD SZÜNNAP)

LIGET GALÉRIA 1146 BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.

BARTÓK 32 GALÉRIA

M E G H Í V Ó

GALLERY BY SLIDES II.

1997. január 28. és 31. között délutánonként 5 órai kezdettel képzőművészek diavetítéses előadással bemutatják munkáikat.

kedd ▶ I. 28.	szerda ▶ I. 29.	csütörtök ▶ I. 30.	péntek ▶ I. 31.
Szabics Ágnes	Szabó Ágnes	Szilágyi Lenke	Deli Ágnes
Gulyás Ágnes	Szépfalvi Ágnes	Kámán Gyöngyi	Németh Ilona
Benczúr Emese	Herceg Nándor	Szabó Dezső	Erdélyi Gábor

H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32, tel./fax: (36-1) 189 9038

SZABÓ DEZSŐ

SZABÓ DEZSŐ

SzívritmusZavaR

ARITMIA 6

támogatók / sponsors and supporters

Pro Helvetia, LIGA, Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata, Fiatal Fotóművészek Stúdiója, külön köszönet: KODAK Professional-KODAK Kft.

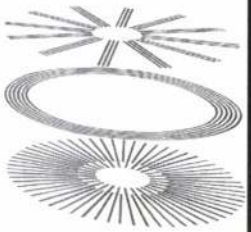
TEREPGYAKORLAT / FIELDWORK

SZABÓ DEZSŐ kiállítása, Gálik András közreműködésével / an exhibition with the assistance of András Gálik

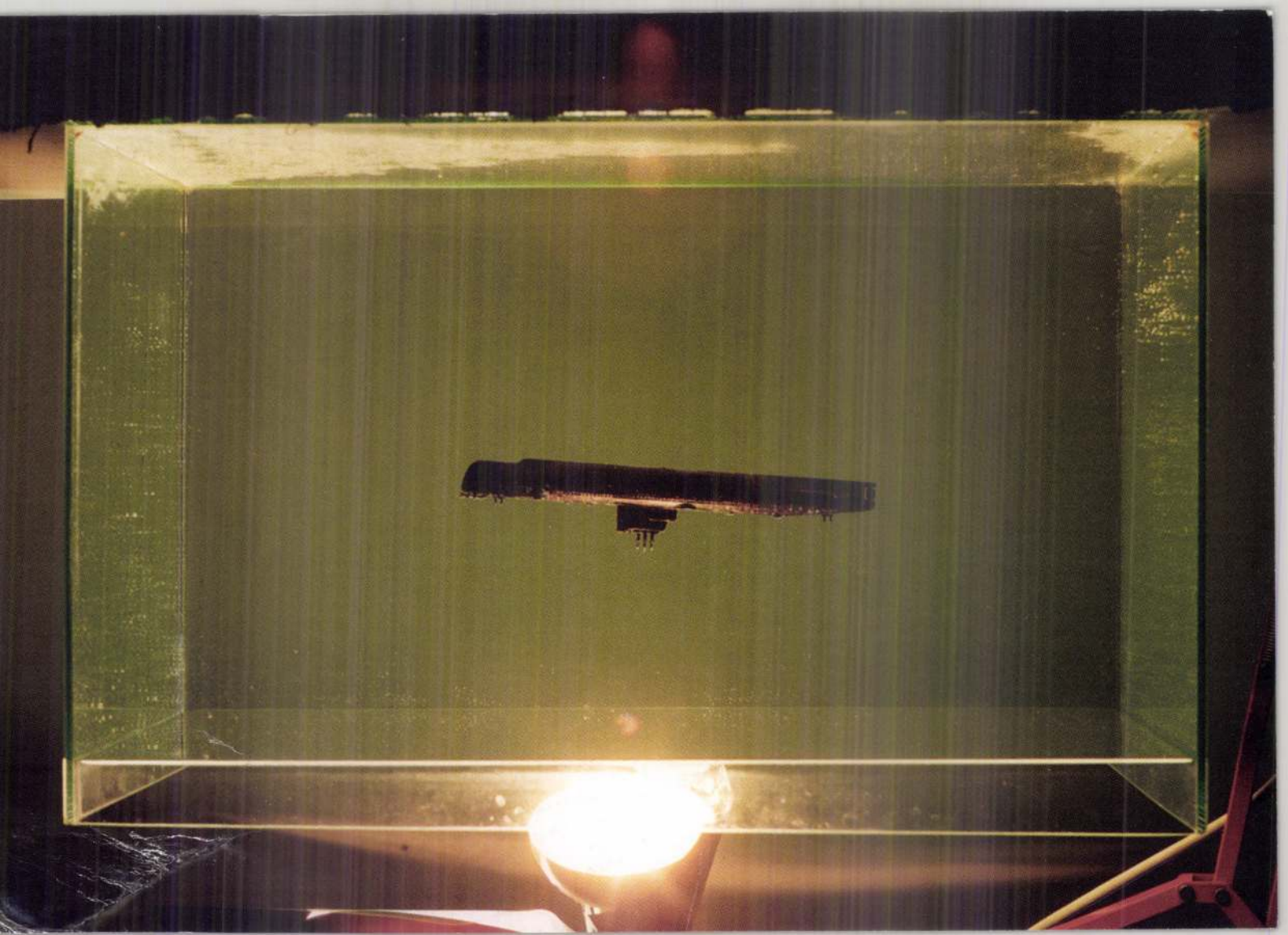
megnyitó: 1998. május 15., péntek, 19 órakor / opening: at 7pm, Friday, 15 May, 1998
megnyitja: Páldi Lívia, a kiállítás kurátora / curated and opened by Lívia Páldi
nyitva: június 25-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig / open 10am-6pm, until 25 June, Mondays closed

A Kortárs Művészeti Intézetet a Modern Művészetért Közalapítvány működteti. / The Institute of Contemporary Art is operated by the Public Fund for Modern Art.
Kérjük, támogassa működésünket! / Please, support our activity! ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros
Institute of Contemporary Art (ICA-D)
H U N G A R Y
2400 Vasmű út 12. T/F: (25) 412 220
ica-d@dunanet.hu http://www.ica-d.hu

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

SZABÓ DEZSŐ

MONOTON

1996 december 10 - 1997 január 4.
a kiállítást december 10-én kedden 18 órakor megnyitja Páldi Lívia

Stúdió Galéria 1053 Budapest, Képíró u. 6. tel: 267 2033 fax: 342 5380 nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra
e-mail: studiog @ dial.isys.hu http: //www.sztaki.hu/providers/studio

SZABÓ DEZSŐ

SZABÓ Dezső: Expedíció VIII/VII , Expedition, VIII/VII, 2001
150x100 cm C print

Kiadta a Magyar Fotográfusok Háza, 1065 Budapest Nagymező utca 20. Published by Hungarian House of Photography in Mai Manó House

SZABÓ Dezső

Égképek / *Sky Views*

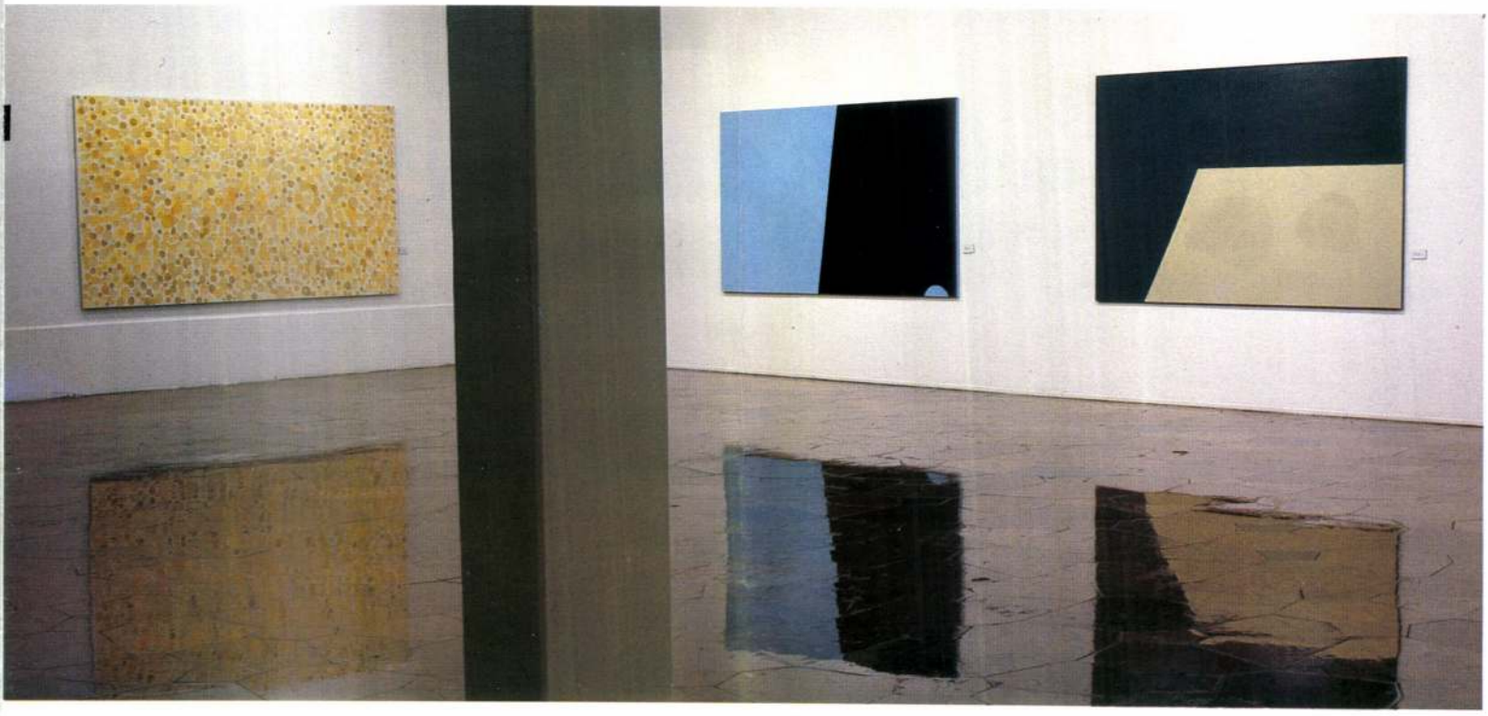
Megnyitó: 2002. október 22-én 18-20 óráig.
Megtekinthető: 2002. november 29-ig
keddtől péntekig, 14-18 óráig.

Opening Reception on 22 October 2002,
6-8 pm. On View till 29 November 2002,
Tuesday-Friday, 2-6 pm

Támogatók: NKA, NKÖM, Soros Alapítvány, FFS,
Fővárosi Közgyűlés, Belváros-Lipótváros, C³

Vintage Galéria 1053 Budapest, Magyar utca 26.
tel/fax: (36 1) 3370584 **www.vintage.hu**

Enteriőr (Szabó Dezső és Erdélyi Gábor munkái)

Szabó Dezső: Amon, 1988, bútorlap, lakk, 120×80×3 cm (Fotó: Sulyok Miklós)

lehetne vitatkozni, de mindenképpen jó helyre került a Dunaújvárosi Művészetért Alapítvány díja – Gombos Istvánnak, térbe hajló, high-tech hatású, fémes felületekből kibomló kompozícióiért.

Nem kell hozzá tehát különösebben jó szem, és szinte matematikai pontossággal, a formalizált egyenletek egyértelműségéhez fogható biztonsággal írhatnánk le a kiállított munkák stílusát. Mégis, vagy ezzel együtt, kiemelt említést érdemel Páhi Péter két képtáblája (*Hozzávaló, A legfinomabb falatka*), egyszerű, kevés eszközzel kidolgozott, szinte monokróm tisztaságú felületen hatásosan elhelyezett, tököt, illetve lefelé fordított tálat, mint csapdát ábrázoló színfoltjaival, csendéletszerű hangulatával, melyekből nem hiányzik a humor sem, ami ritkán sajátja ennek a műfajnak. Rozsnyai Sándor (*Moló Umagban*) munkája sem mentes a kubista tömegek játékának előképeitől, mégis van abban valami különös és újszerű, ahogy izzó vörös és zöld tömbökre bontva adja vissza a látványt. A megkezdett úton valószínűleg az avantgárd avantgárdjaként fog funkcionálni Dunaújváros. Az alkalomhoz illően mi mást kívánhatnánk, mint boldog születésnapot; a szponzorok éltessék sokáig a Kortárs Művészeti Intézetet!

Az avantgárdtól Szindbádig

Beszélgetés Salvóval (Salvatore Mangionéval)

TÖRÖK JUDIT

Salvo: Trikolor, 1971, ricamo sutela, 50×60 cm

SALVO, valódi nevén *Salvatore Mangione,* 1947. május 22-én, Szicíliában, Leonforte d'Enna városban született.

A hatvanas években indul az arte povera művészeivel karöltve. Erre az időre tehető a *Sírkövek* és a *Háromszínű Salvo* sorozat. A hetvenes években inkább a koncept art hatása jellemző műveire: akkor fotózással, fotómontázzsal is foglalkozik (*Szicíliák-, Itáliák-sorozat*). 1974-ben részt vesz a velencei Biennálén („Anakronisztikusok" szekciója). A nyolcvanas évek után visszatér egyfajta monumentális figuratív, a giccsel incselkedő alkotásmódhoz.

Kezdjük beszélgetésünket a környezettel, ahol ma dolgozik, melyben mozognia kell: vannak-e a torinói festők között csoportosulások, vagy csak baráti körök léteznek?

Be kell vallanom, nem vagyok szoros kapcsolatban más festőművészekkel, inkább az írók társaságát kedvelem. Ismertem Leonardo Sciasciát, igen jó barátságban vagyok azzal az íróval, aki szerintem a mai olasz írók legnagyobbja: Giuseppe Pontiggia. Ritka tehetségű író, aki rendkívül kritikus önmagával és az irodalommal szemben.

Giuseppe Pontiggiától való az a kijelentés, hogy a művészet legfennköltebb pillanata az a látszólagos egyszerűség, amit ugyanakkor oly nehéz elérni. Önről Pontiggia azt írta, hogy kíváncsisága, kereső szelleme éppoly végtelen, mint amilyen eredeti az ítélete. Szerinte Önben megvan az a nyugodt és józan őrület, hogy a megváltást a könyvektől várja el.

Ha tetszik egy író, számomra csak ő létezik, nem a könyv. Tehát megveszek mindent, amit kinyomtatnak tőle. Tíz évvel ezelőtt például beleszerettem Erskine Caldwell-be, az Amerikai íróba. Könyveinek szereplői amerika déli tartományának, Georgiának legsötétebb, legvisszataszítóbb emberei.

Ön Leonforte d'Enna-ban, Szicíliában született. Mikor hagyta el Dél-Olaszországot? Vannak abhoz a tájhoz kötődő emlékei?

Kicsi voltam, úgy hiszem 7—8 éves.

Itt tanult tehát Torinóban, de úgy emlékszem, ezek nem voltak művészeti tanulmányok?

Nem. Az iskolából is hamar eltanácsoltak. Elvégeztem a hatodikat meg a hetediket, de örökké feldühítettem a papot, így hát kirúgtak az iskolából, ezért abbahagytam a tanulást és elkezdtem festeni.

Torinóban vagyunk, a hatvanas években (abban az időszakban, amikor az arte povera ideológiai és „forradalmi" töltése volt jellemző — gondolok a Germano Celant *körül csoportosulókra). Barátai akkoriban* Alighiero Boetti, Mario Merz *és* Gilberto Zorio *voltak. Ezekre az évekre jellemző az a lelkes légkör, amelyben John Cage* Fluxus mozgalma született. Ekkortájt nyilatkozta Joseph Beuys: *„a forradalom mi vagyunk". Beszéljünk a hatvanas évekről.*

Akkoriban az egocentrizmus jellemezte a nemzetközi művészvilágot is. Azokban az években tehát logikus volt részemről a *Sírkövek* megalkotása, ilyenfajta feliratokkal: „én vagyok a legnagyobb", meg az *Áldások* című fényképsorozatom nárcisztikus arroganciája: „megáldom" Lucernát és hasonló abszurd dolgokat, meg például egy másik fotó, aminek a címe *„Önarckép mint Raffaello"*...

Ezeken a műveken átsüt egyrészt — az Én nyugtalan térigénye, másrészt a festészet lenyűgöző maszkja ... Ön az egyik legnagyobb olasz „konceptművész". Salvo piros-fehér-zöldben *című sorozata egyesíti a szó konceptuális tartalmát — ami fellelhető volt már a* Sírkövek*ben is — a kromatikus elemek szimbólumvilágával, ami végül későbbi útját is jellemzi. Egyfajta művelt egyszerűség ez, egy „kancsalul" festett világ, ahol összekeveredik idő és módszer, nyelvezet és jelentés, akadémizmus és kísérletezés, megindul utazása az ismeretlen, a meglepetés mozgékony mezteleségében.*

Joseph Kosuth így határozta meg a koncept art fogalmát: bármilyen témához három úton közelíthetünk: közvetlenül, kissé leegyszerűsített módon, amikor is a tárgyat úgy idézzük meg, hogy „olyan, amilyen" (ide tartozik a ready made is). De tehetjük ezt nyelvi utalások formájában is, megnevezve az ábrázolandó tárgyat és végül fordulhatunk technológiai folyamathoz, amikor is „ábrázoljuk" a tárgyat, például egy fényképpel. Kosuth visszautasította a hagyományos módot, amikor is a rajz és szín segítségével hívjuk életre a tárgyat (ez volt az az időszak, amikor a „művészet halálát" hirdettük — minden drámai töltés nélkül — megszűnt mindenfajta érdeklődés a művészettörténet vagy a múzeumok iránt, visszautasítottuk a művészet egykori értékeit).

Ön sok ilyen kísérletben részt vett. Eddig szó volt az arte povera periódusáról, ezt követték a mitológiai témák.

Igen, igyekeztem változni, változtatni. Ha a festő megszűnik kísérletezni, az nem visz semmi jóra. Sokan elindulnak egy irányba, s arról soha többet le nem térnek. Csinálnak egy képet, aztán örökké azt ismétlik. De igaz az ellenkezője is, ha valakinek nem sikerül megtalálnia egy „modus pitturandit", egy stílust, akkor örök kísérletező marad és ez szintén negatív. Mondok egy példát: *Picabia.* Ő örökké kísérletező maradt, soha se vált Picabia-vá. Van ellenkező példa is. Néhány tizenhetedik századi holland festő,

baldanders*
Chilf Mária
Erdei Gábor
Ilauszky Tamás
Július Gyula
Kámán Gyöngyi
Koronczi Endre
Schneemeier Andrea
Szabó Dezső
Varga György
1. Hotel Ibis Volga – Budapest, XIII. Dózsa György út 65.
2. Lukács fürdő alagsori termeinek világítása Budapest, II. Árpád fejedelem útja
3. Budapest, VII. Rottenbiller utca Damjanich utca sarok
4. Budapest, V. Arany János utca Sas utca sarok
5. 1. Parlament, rakpart felőli oldal
6. 2. Budapest, VI. Ó utca Jókai utca sarok
7. 1. Budapest, III. Bécsi út 31.
8. 2. Új Udvar Üzletközpont, Budapest, III. Bécsi út 38-44.
9. Budapest, VII. Damjanich utca 26/b.
10. 1. Parkolóház – Budapest, XIII. Váci út 178.
11. 2. Autómosó – Budapest, XV. Erdőkerülő utca 49.
12. Budapest, V. Veress Pálné utca 16.
13. Budapest, XIII. Hollán Ernő utca 22.
14. Rendelőintézet – Budapest, XI. Fehérvári út 12. I.
Nemzeti Kulturális Alap, MTI-Fotó, Budapest Főváros Önkormányzata, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Soros Alapítvány

Megnyitó körutazás busszal: 1999. március 6. (szombat) 16 óra, indulás a Trafó elől
megnyitja: Wehner Tibor, művészettörténész
Nyilvános beszélgetés a művészekkel: március 8. (hétfő) 19 óra
A beszélgetés vezetője: Tillmann J. A., művészettörténész; vendégek: Kurdi Fehér János és Szoboszlay János
Körutazás busszal: március 20. (szombat) 16 óra, indulás a Trafó elől
Valódi művészet
Real Art
a kiállítás megtekinthető: 1999. március 6-28.
minden nap 16-19 óráig, vasárnap 14-20 óráig, előadások napján 16-22 óráig
1094 Budapest, Liliom u. 41., tel.: 456 2044, www.c3.hu/trafo
Trafó

SZABÓ DEZSŐ

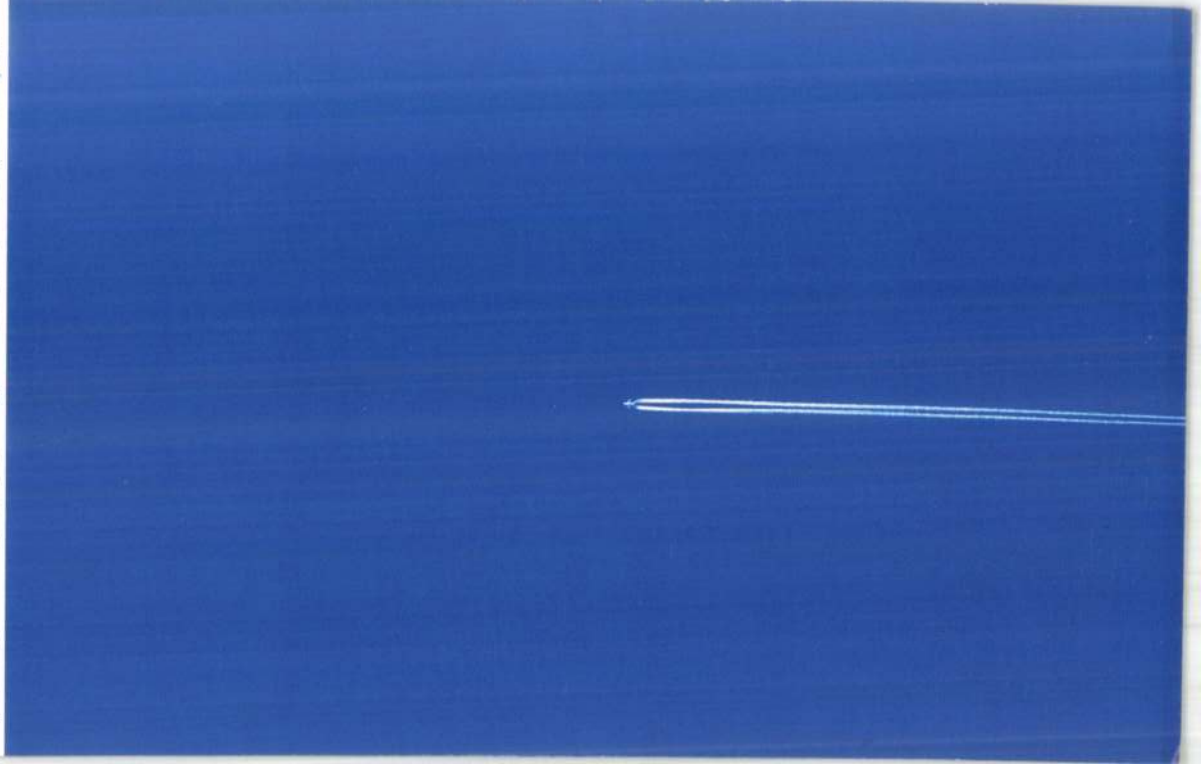
Megnyitja: Nemes Attila
1999. február 23-án 17 órakor.
Opening by Attila Nemes
on 23 February 1999, 5 pm.

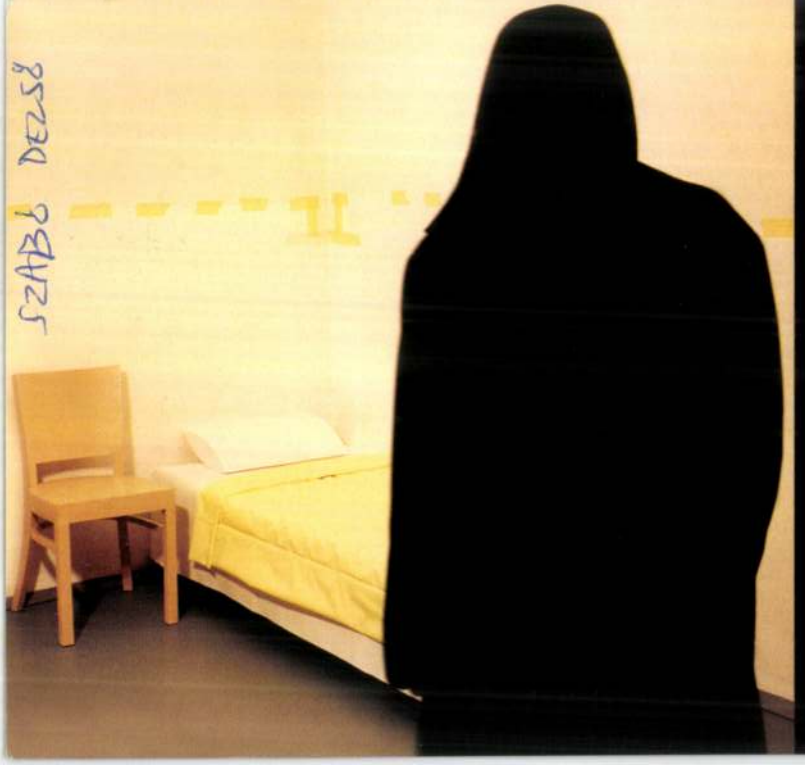
Megtekinthető: 1999. március 26-ig,
keddtől-péntekig 14-19 óráig.
Open till: 26 March 1999,
Tuesday-Friday, 2-7 pm.

black box

Nemzeti Kulturális Alap
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
Centre for Culture and Communication
Tavaszi Fesztivál, FFS

VINTAGE GALÉRIA
1053 Budapest, Magyar utca 26.
tel/fax: (36 1) 3370584
www.c3.hu/~vintage

ZENIT GALÉRIA

A Zenit Galéria bemutatja

Szabó Dezső

Helyszín

című kiállítását

megnyitó:

2000. január 7. péntek 18 h

nyitva: január 10 - 28

hétfőtől péntekig 12-17 óráig

támogatók:

Szép Házak-Készházak,
NKA, Soros Alapítvány,
FKSE, FFS

1075 Budapest,
Rumbach S. u. 15/b

Telefon: 352 1985

The Zenit Gallery presents the exhibition titled

Spot

of **Dezső Szabó**

Opening:

7. January Friday 2000 6 pm

Opening hours: till 28. January,

Monday to Friday 12 am 5 pm

Sponsored by:

Szép Házak-Készházak,
NKA, Soros Foundation,
FKSE, FFS

1075 Budapest,
Rumbach S. u. 15/b

Phone: 352 1985

Szívritmuszavar

ARITMIA 6

támogatók / sponsors and supporters

Pro Helvetia, LIGA, Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata, Fiatal Fotóművészek Stúdiója, külön köszönet: KODAK Professional-KODAK Kft.

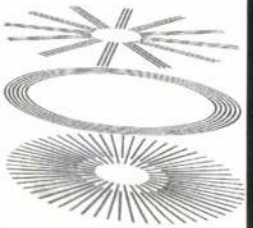
TEREPGYAKORLAT / FIELDWORK

SZABÓ DEZSŐ kiállítása, Gálik András közreműködésével / an exhibition with the assistance of András Gálik

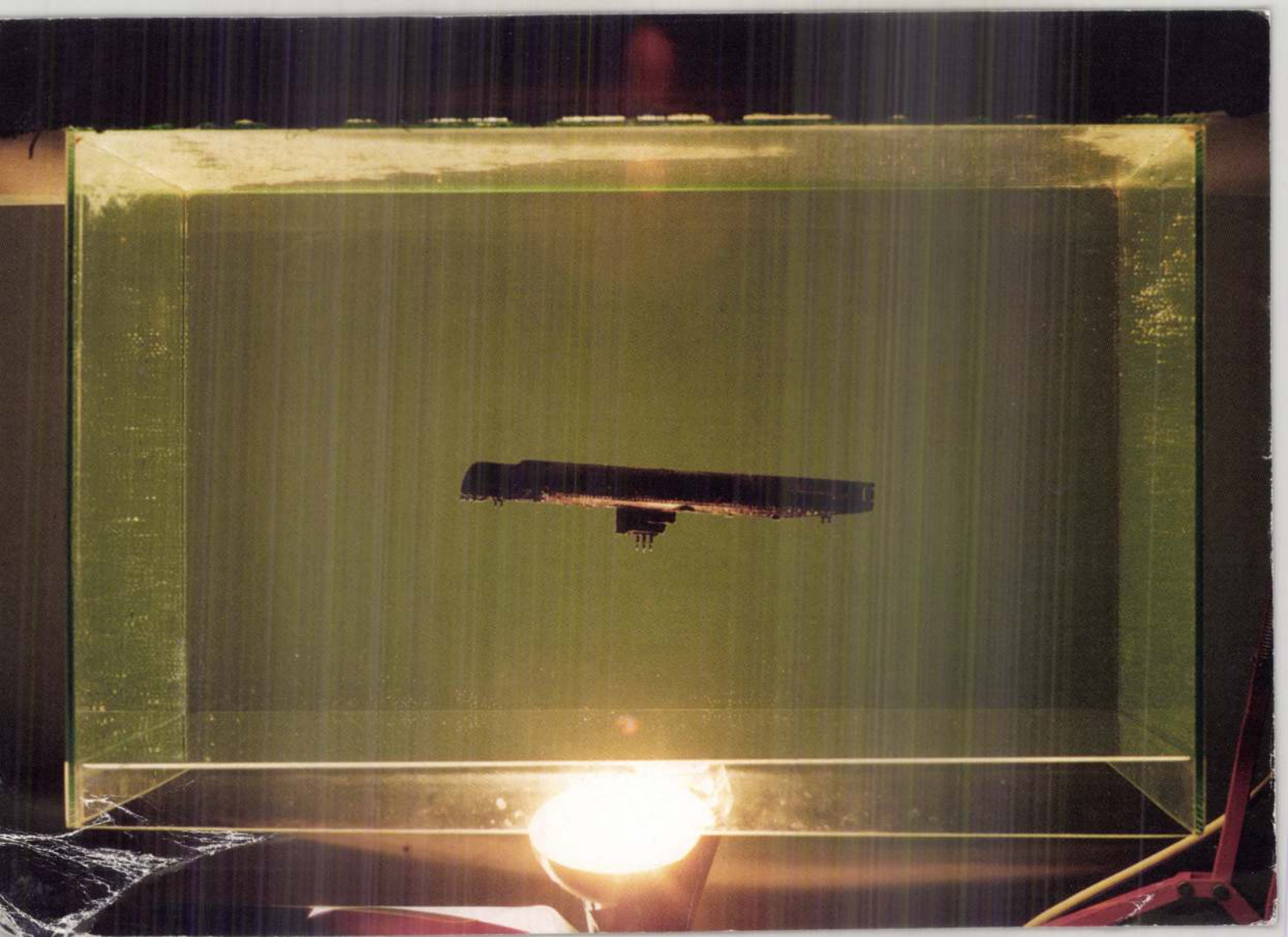
megnyitó: 1998. május 15., péntek, 19 órakor / opening: at 7pm, Friday, 15 May, 1998
megnyitja: Páldi Lívia, a kiállítás kurátora / curated and opened by Lívia Páldi
nyitva: június 25-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig / open 10am-6pm, until 25 June, Mondays closed

A Kortárs Művészeti Intézetet a Modern Művészetért Közalapítvány működteti. / The Institute of Contemporary Art is operated by the Public Fund for Modern Art.
Kérjük, támogassa működésünket! / Please, support our activity! ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros
Institute of Contemporary Art (ICA-D)
H U N G A R Y
2400 Vasmű út 12. T/F: (25) 412 220
ica-d@dunanet.hu http://www.ica-d.hu

SZABÓ DEZSŐNÉ

Népművészek Padragkúton

A Padragi napok előzeteseként népművészeti, grafikai alkotásokból szervezett kiállítást a Bányász Kulturális Egyesület Ajka-Padragkúton. A bemutatott alkotásokat szakköreik, klubjaik tagjai készítették. Nemcsak a kész fafaragásokat, hímzéseket, gobelineket, grafikákat láthatta a közönség, hanem azok elkészítését is bemutatták a jelen lévő alkotók. Mészáros József felvételén *Horváth Ferencné* és *Szabó Dezsőné* látható gobelinkészítés közben

Napló 1996. 09. 19.

…net majd szórakozni a speciális csúszdákon.

A budapesti vízi vidámpark megvalósulását támogatásáról biztosította *Kuncze Gábor*, a sportot felügyelő belügyminiszter és *Schmidt Pál*, a MOB elnöke is.

rendeki építkezésen leesett egy munkás az állványról és medencecsonttörést szenvedett.

Kora este, 18 órakor Balatonfüred belterületén egy személygépkocsi elgázolt egy gyalogost, akit fejsérüléssel szállítottak kórházba a mentők.

…án is Penny Market

…tják az új élelmiszer-diszkontáruházat

Fotó: Andrónyi

…özbe, Várpalotán …net érdekeltségű …szkontáruházlánc …punkat *Vörös Ist-*…városközpontban, …épül. A kivitelező Magyar Aszfalt Kft. veszprémi főépítészet-vezetősége már a harmadik Penny Market áruházat építi. A 97,2 milliós beruházás július végén kezdődött, a tervezett ütemet eddig sikerült tartani. Információink szerint a Penny Market tizenhét áruházat tervez Magyarországra.

SzívritmusZavaR

ARITMIA 6

1998. május 15. 15 May, 1998	du6 6pm	**A DUNAÚJVÁROSI TŰZOLTÓZENEKAR és DJ FEHÉR TENOR megnyitja az ARITMIA 6-ot** Opening of the ARITMIA 6 by the Dunaújváros Firebrigades' Brassband & DJ Fehér Tenor
május 15-június 25. 15 May - 25 June	este7 7pm	**Nicolas Anatol BAGINSKY (D): *Gyilkos szúnyogok* (multimédia-installáció)** Nicolas Anatol Baginsky (D): Killer Mosquitoes (multimedia installation)
május 15-június 25. 15 May - 25 June	este7 7pm	**John WOOD-Paul HARRISON (GB): *Performance videos, monitor installation*** John Wood-Paul Harrison (GB): Performance videos, monitor installation
május 15-június 25. 15 May - 25 June	este7 7pm	**SZABÓ DEZSŐ (H): *Terepgyakorlat* (egyéni kiállítás, rendezte és megnyitja: Páldi Lívia)** Dezső Szabó (H): Fieldwork (solo exhibition, curated and opened by Lívia Páldi)
május 15. 15 May	este8 8pm	**SLIDE BY NIGHT (vetített művek a homlokzaton / slide-projection on the facade of the Institute)** **15-én:** VANTH -(Tölgyes László, zene + Várnai Gyula, dia) Pál Zsuzsa Rébeka, Erdei János, Braun András, Ferenczi Róbert, Kupcsik Adrián, Kiss-Pál Szabolcs, Andreas Fogarasi (Wien), Húber Edit, **16-án:** Kirkovits Andrea, Szilágyi Teréz, Gulyás Ágnes, Barakonyi Zsombor, Iski Kocsis Tibor, Arnolfini Archívum **18-án:** Kováts Borbála, Keserue Zsolt
május 15. 15 May	este9 9pm	**RAP Kemény István, Térey János, Peer Krisztián KÖLTŐK + DJ Fehér Tenor** RAP István Kemény, János Térey, Krisztián Peer POETS + DJ Fehér Tenor

INGYENES BUSZ / FREE BUS

május 15-én: indulás 1/2 4-kor a Műcsarnoktól, vissza Bp-re ejfelkor
május 22-én: indulás 1/2 3-kor a Műcsarnoktól, vissza Bp-re a program végén
Bus leaves 15 May: 3.30pm, 22 May: 2.30pm from Műcsarnok building, back to Bp: at the end of show

május 22. / 22 May — du4 / 4pm
VITA A KORTÁRS MŰVÉSZET INTÉZEMÉNYEIRŐL Meghívottak: Hegyi Lóránd, Néray Katalin, Beke László, Hajdu István, galéria-vezetők, és mindenki más (vezeti: Szoboszlai János)
Discussion on the Instututions of Contemporary Art with Lóránd Hegyi, Katalin Néray, László Beke, István Hajdu, leaders of galleries, and everyone else (moderator: SZJ)

május 23-június 14. / 23 May - 14 June — du6 / 6pm
A DUNAFERR ART Acélszobrász Szimpozion kiállítása (rendezte: Várnai Gyula)
An Exhibition of Dunaferr Art Foundation (steel-sculptures) (curated by Gyula Várnai)

május 30-31. / 30 - 31 May — 8-20 / daytime
SÁRKÁNY építő- és eregető FESZTIVÁL, kicsiknek-nagyoknak (szervező: Farkas Ibolya)
Kite Festival, only for you! (Organizer: Ibolya Farkas)

június 4-7. / 4 - 7 June — du3-6 / 3 - 6pm
ÜNNEPI KÖNYVHÉT (szervező: Deák Nóra) (szombat-vasárnap: reggel 10-du 6)
Book Fair (organizer: Nóra Deák) (Saturday - Sunday: 10am - 6pm)

június 7. / 7 June — 10-18 / daytime
VÁRAY LÁSZLÓ ütőhangszeres programja gyerekeknek: közös zenélés és koncert
Course by László Váray percussionist for children: using instruments, composing and performing music

június 29. / 29 June — este8 / 8pm
P. HANDKE: KÖZÖNSÉGGYALÁZÁS című drámája a Természetes Vészek Kollektíva előadásában, rendezte: Árvai György, szerepel: Szűcs Lajos
P. Handke: Insulting the Audience, a play performed by the Natural Disasters directed by György Árvai, acting by Lajos Szűcs

július 3-augusztus 2. / 3 July - 2 August — du6 / 6pm
STRIP-TEASE - amerikai és japán képregények, videók és zenék (rendezte: Ábrai Barnabás)
Strip Tease - American and Japanese comics, videos and music (curated by Barnabás Ábrai)

július 3-augusztus 2. / 3 July - 2 August — du6 / 6pm
IFJÚKORI ÖNARCKÉP / *A Portrait of the Artist as a Young Man* - an exhibition of Beöthy Balázs-Németh Hajnal, Komoróczky Tamás, Nagy Kriszta, Nemes Csaba, Szarka Péter, Veress Zsolt kiállítása (rendezte / *curated by* Szoboszlai János - konzultáns / *consultant* Szarka Péter)

július 3-augusztus 2. / 3 July - 2 August — du6 / 6pm
NEMES CSABA (H): *Halál vernisszázzsal* (egyéni kiállítás)
Csaba Nemes (H) : Death with Vernissage (solo exhibition)

A **Ludwig Múzeum** / Kortárs Művészeti Múzeum
és a STRABAG Építő Rt.
tisztelettel meghívja Önt a

STRABAG Festészeti Díj 2005

díjazottjai kiállításának megnyitására
2005. október 13-án, csütörtökön délután 6 órára

A kiállítást megnyitja: **Fritz OBERLERCHNER**
a BAUHOLDING STRABAG SE elnökségének tagja

A kiállítás megtekinthető: 2005. november 13-ig

Ludwig Múzeum / Kortárs Művészeti Múzeum
Művészetek Palotája • 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Telefon: +36 (1) 555-3444 • Fax: +36 (1) 555-3458
info@ludwigmuseum.hu • www.ludwigmuseum.hu

Nyitva tartás: kedd, péntek, vasárnap: 10–18, szerda: 12–18,
csütörtök 12–20, szombat: 10–20 óráig, hétfőn zárva.

LUDWIG MÚZEUM
Museum of Contemporary Art

STRABAG

Művészetek Palotája Budapest

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

The Ludwig Museum */ Museum of Contemporary Art*
and the STRABAG Construction Company
cordially invites you to the opening of the exhibition of Prize-Winners

Painting Prize of STRABAG 2005

on 13th October 2005 at 6 pm

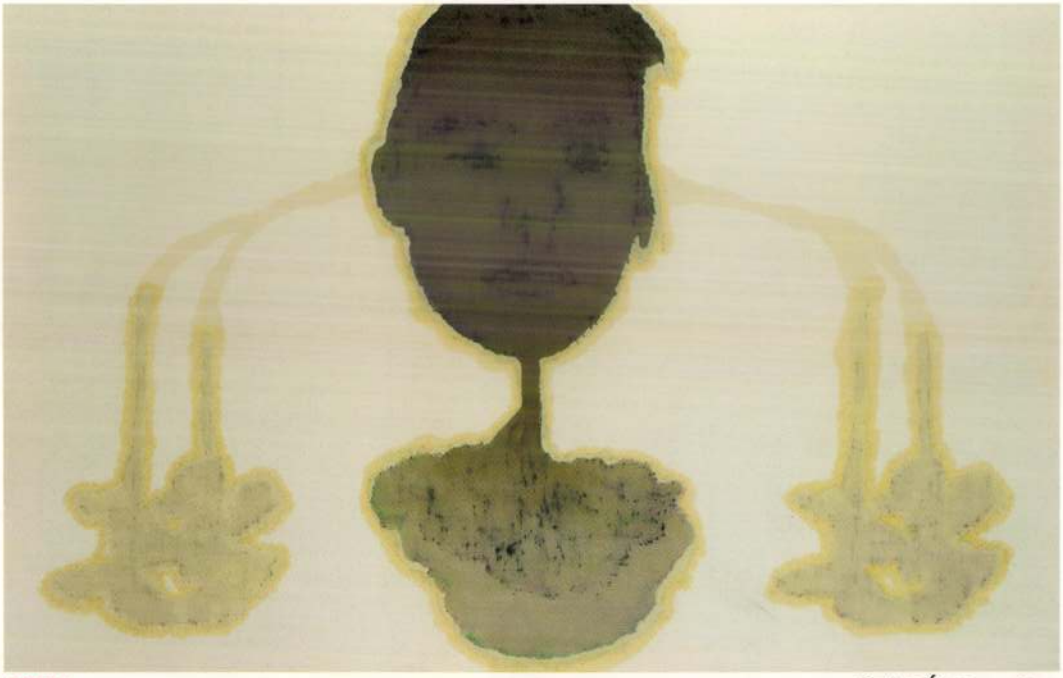
Opening speech by **Fritz OBERLERCHNER**
member of the Board of BAUHOLDING STRABAG SE

The exhibition is open till 13th November 2005

The Ludwig Museum / Museum of Contemporary Art
Palace of Arts
1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Phone: +36 (1) 555-3444 • Fax: +36 (1) 555-3458
info@ludwigmuseum.hu • www.ludwigmuseum.hu

Opening hours: Tuesday, Friday, Sunday: 10 am–6pm, Wednesday: 12am–6pm,
Thursday 12am–8pm, Saturday: 10am–8pm, closed on Monday.

STRABAG Festészeti Díj 2005

Fődíj

SZABÓ Dorottya

Alkotói támogatás

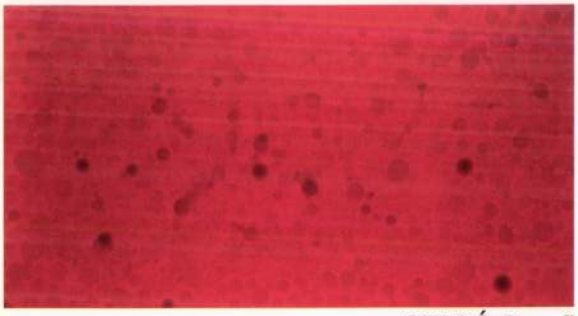
ADORJÁN Attila

MOIZER Zsuzsa

SOÓS Nóra

SZABÓ Dezső

A **Ludwig Múzeum** / Kortárs Művészeti Múzeum
és a STRABAG Építő Rt.
tisztelettel meghívja Önt a

STRABAG Festészeti Díj 2005

díjazottjai kiállításának megnyitására
2005. október 13-án, csütörtökön délután 6 órára

A kiállítást megnyitja: **Fritz OBERLERCHNER**
a BAUHOLDING STRABAG SE elnökségének tagja

A kiállítás megtekinthető: 2005. november 13-ig

Ludwig Múzeum / Kortárs Művészeti Múzeum
Művészetek Palotája • 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Telefon: +36 (1) 555-3444 • Fax: +36 (1) 555-3458
info@ludwigmuseum.hu • www.ludwigmuseum.hu

Nyitva tartás: kedd, péntek, vasárnap: 10–18, szerda: 12–18,
csütörtök 12–20, szombat: 10–20 óráig, hétfőn zárva.

LUDWIG MÚZEUM
Museum of Contemporary Art

STRABAG

Művészetek Palotája Budapest

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

The Ludwig Museum / Museum of Contemporary Art
and the STRABAG Construction Company
cordially invites you to the opening of the exhibition of Prize-Winners

Painting Prize of STRABAG 2005

on 13th October 2005 at 6 pm

Opening speech by **Fritz OBERLERCHNER**
member of the Board of BAUHOLDING STRABAG SE

The exhibition is open till 13th November 2005

The Ludwig Museum / Museum of Contemporary Art
Palace of Arts
1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Phone: +36 (1) 555-3444 • Fax: +36 (1) 555-3458
info@ludwigmuseum.hu • www.ludwigmuseum.hu

Opening hours: Tuesday, Friday, Sunday: 10 am–6pm, Wednesday: 12am–6pm,
Thursday 12am–8pm, Saturday: 10am–8pm, closed on Monday.

STRABAG Festészeti Díj 2005

Fődíj

SZABÓ Dorottya

Alkotói támogatás

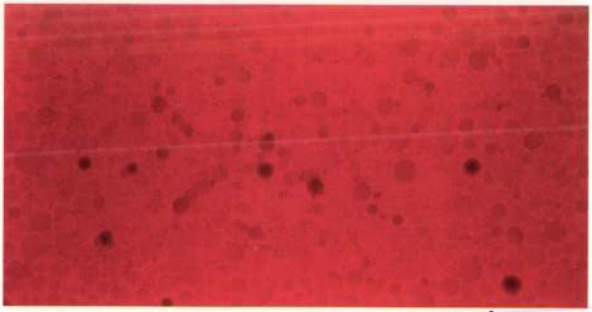
ADORJÁN Attila

MOIZER Zsuzsa

SOÓS Nóra

SZABÓ Dezső

Szabó Dezső festő

Szerepel a délszámúak képző-
művészek II. találkozása Pécsett

Romváry Ferenc: A délszámúak
Ép. műv. Szál.

Jelenkor 1968 VI. 545 old.

Szabó Dezső

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításán - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Vöröskendős leánya.

Magyarság
1930.III.20.

Szabó Dezső

MDK

A Gyilkos tó a Cohárd szíklával

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Gyergyói hegyek, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

MDK

Szabó Dezső

a Képzőm. Főiskolán Ferenczy Károly tanitványa volt; 1928. kitüntető elismerést; 193o. Halmos dijat; 1931-ben Balló Ede alapitványi dijat nyert

Szabó Dezső festő. E. G. II. 486.l.

Szabó Dezső MDK

Peonia csokor, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

Szabó Ezső MDK

Rózsaszinruhás leányka, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

A nagyasszony, olf.

Mücdarnok 1931/32 téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Gyümölcsök,, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Mina altábornagy

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Dr. P.S-né arcképe, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Selyemkendős leány, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Tanyaablak, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Szabó Dezső

MDK

Sárközi leány, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

Szabó Dezső, Weltzl János és Schall József

az Árpádhid szt. margitszigeti hidlejáró-
jára kiirt tervpályázaton pályamunkájukat
megvásárolták

MMÉEKözl. 1941. 141.l.

Szabó Dezső

MDK

dr. Stolpa József

Présházablak

Tujafák

Peonia-csokor

Hegyi ut

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Szabó Dezső

MDK

Nyári zápor után

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Szabó Dezső MDK

Koccintó

Műcsarnok 1939 Derü a művészetben

Szabó Dezső.

„Április" c. képe szerepel az ovr. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán. (említve.)

Esti Kurir, 1924. dec. 16.

Szabó Dezső.

A Műcsarnok téli kiállításáról szerepel tájképe. (emlékezet.)

Budapesti Hírlap, 1924. dec. 16.

Szalai Dezső

A Művészek téli tárlatán
„Szeptember" c. tájképe szerepel.
(emlités.)

Magyarság, 1924. dec. 16

Sraba Dersa Sesta

Sovenpen emlitor. Sotet nota

1966. mak. 4. Tolna elkerpei Nepuj

Miesenbach 1958 Left Right

Gaspard Denzel

Gaspard Imre

MDK

Szabó Dezső MDK

Szacsvay Imre

Mücsarnok 1938 Téli kiállitás

Милославлюк 1959 Дети и шпаргалкой

Дети

Запад Восход

МДК

Szabó Dezső

MDK

Derü

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Szabó Dezső

MDK

Nyári délután

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben

Szabó Dezső

MDK

Egyszerü vacsora

Mücsarnok 1939 Derü a művészetben

Szabó Dezső

MDK

Déliacsokor

Szekszárdi szőlők

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Szabó Dezső

MDK

A bárka megy tovább

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

MDK

Szabó Dezső
festő

„Dombvidéki" című képe
a dél-dunántúli képzőművészek
első, zalaegerszegi kiállításán

- Takács István: A dél-dunántúli képzőművészek első kiállítása
Napló, 1965. jún. 13. 6. lap

ló hőalak/ barnás, gyönyörű ruha volt
olt, le volt fátyolozva. Ezön a másikon
a//ruha volt/, ilyen cakkban volt a ru-
cakk /annyi, mint: nyaknál kissé kivá-
ígással párhuzamosan egy fodor/. /De-
kék szalag, az ráncot huz a drókon,
rrva /t.i. egybeszabott ruha volt./
g el nem kerültünk onnan Kereszturra

ő vidékeiről az származó adatok egyönte-
gyományos, közösségi tudásanyagról van
gtanittat" a halottlátóval - azáltal,
olgokat-ténykedéseket. /Ezt a folya-
ószegi az egri tudósasszonnyal kapcso-
bár a közösség szerepét kissé tulozza,
ó a közösség alkotása",/ Ha nyilván-
mányozó közösség szerepe, az egyéni
figyelmen kivül. /Annál kevésbé, mert
/ A magyar és rokonnépektől származó

Szabó Dezső

MDK

Domboldal, of.

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944.jun. Műcs.

Gabó Oszkár.

A Budapest városkép-kiállításon, -a Műcsarnokban,- parkrészletet ábrázoló képe szerepel. (említve.)

Pesti Napló, 1928. jún. 14.

Szabó Dezső.

A Ferenc József jubileumi örstörténeti pályázaton „Női arckép" c. kitüntetett műve szerepel a Műcsarnokban. (emlékezés.)

Pesti Napló, 1928. jún. 14.

Szabó Dezső MDK

Téli este

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Szabó Dezső MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

Szabó Dezső

nyomdai

munkái: cegjegy és levélpapír Ábrák 173.
lapon

÷ Fedőlapunk is mellékletünk

Grafikai Szemle 1929 évf. 5. sz. 196 l.

MDK

Szabó Dezső

ezüstérmet kapott.

M. Képzőmüv. Egyesülete...kitüntetései.
Képzőművészet, 1935. 12. o.

MDK

Szabó Dezsö, festö

108. Tavasz. 1934. Olf.

313. K. M. arcképe. 15.1. "

Ny.Műcs.-MKT. Szecs.Képcsarnok. Kiáll. 1934.ápr.20.-jún.17.

Kat. 8.1., 15.1.

MNK

Szabó Dezső festő

MNTára őszi kiáll. 1938. nov. Műcs. 38 l.

MDK

Szabó Dezső

Nyár, of.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922.máj.

21 l.

NDK

Szabó Dezső MDK

Mezei virágok

Mücsarhok 1 94o Tavaszi tárlat

Szabó Lőrinc: „Tűnő idő”

Szövegben említett mű: „Tűnő idő”

Csányi László:
Szabó Lőrinc tudóstársa

Dunántúli Napló 1964. dec. 13.

Szabó Dezső

A Nyugat 1927-es tava-
si tárlatán a Képzőművészek Egye-
sülete tagjaként szerepelt.

? 1927. IV. 1.

Szabó Dezső

A Nűcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

M. D. A

SZABÓ Dezső építészhallgató

Badacsony. hajóállomás és vi-
torlásszálló (diplomaterv)

Sóraomzi Jenő: Egyetemi tervkiállítás nyílik Debrecenben

Magyar Nemzet 1961. jún. 25. 5. l.

MDK

Szabó Dezsö, festö

559. Nyári zápor után. Olf.

Kp.Műcs.-"A Magyar művészetért." képzőm.kiáll. 1942. jún.6.-22. Nat. 21.l.

Szabó Dezső
festő

M.D.K

Tolna megyében tartott tárlatot

Élnek.
Művészet, 1962. február — 41 l.

MDK

Szabó Dezső

MDK

Soterius Edgárné

Örffy Lajosné

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Szabó Dezső

Koccintó férfi

Pogány Ili

Szabó Dezsőné

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Szabó Dezső

Műcsarnok téli tárlatán Halmos Izor élelkép-díját "Sárközi leány" c. műve nyerte.

PH. 930. T. 10.

Szabó Dezső

Műcsarnok téli kiállításán Halmos 1 zor élelkép-díjál "Sárközi leány" c. műve nyerte.

M.930. T.10.

Szabó Dezső

Műcsarnok téli kiállításán Halmos Izor életkép-díját "Sarközi leány" c. műve nyerte.

NM.930.Ï.10.

Szabó Dezső

Műcsarnok téli tárlatán "Sár-
közy leány"-ként szerepelt.

PH.929.XV.22.

Szabó Dezső

Műcsarnok téli tárlatán paraszt-
lámpa szerepelt.

M·929.XII·22.

Szabó Lászó

szerepelt a Munkácsy Tavaszi tárlatain.

Ih. 1930. IV. 15.

Szabó Dezső

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Szabó Lesse

Szegedi az I. nemzeti társaston.

dr. 1933. IV. 20.

Szabó Dezső

szerepelt a műsorsor élő tablóján.

PSE 1932. XII. 20.

SzabóDezső

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel -
Rózsaszinruhás leányka

Pesti Hirlap 1931.XII.19.

Szabó Dezső

Képekkel merengek a művészek
tél- tó- és fáiról

Magyarország 1938 II. 6.

Szabó Dezső

Szerepelt a Magyarság Képzőművészeti Kiállításán.

dl. 1933. XI. 5.

Szabó Dezső

5 képpel mellékelve „Nő a mátrémekben" c. tőlem fáss[illegible]

[illegible]

Nagyarnod 1936 X. 29

Szabó Dezső

Művével nevepel a Művészet
Téli Tárlatán.

P H. 929. XII. 22.

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1935.XI.16.

Szabó Dezső

Szerepel a „Mű a művészetben"
c. kiállításon a Műcsarnokban

Cysség 1936 X. 24

Szabó Dezső

"Vasárnap délután" c. műve

szerepelt a műcsarnoki műtárgysorsoláson.

N.U.936.XII.23.

Szabó Dezső MDK

Vizparti fák, olf.

Műcsarnok 1940/41 A magyar művészetér c.kiáll.

Szabó Dezső

Székesfehérvári tanárai lázadása (1926)
a székesfehérvári Bory-vársban
(eml.)

(-s-ó): Székesfehérvár városának
hódítása Székesfehérvárott

Tolnai Napló, Népújság 1969 III. 11

Szabó Dezső, festő

MDK

Szekszárdi festőművész. Két eltűnt festményét, a Selyemkendős lányt s a Szőlőszi lány portréval címűt 30 év elmúltával most találták meg.

— : Szőlőszi lány 12

ESTI HIRLAP, Bp. 1969 márc. 5.

Szabó Dezső

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

Szabó Dezső

„Piéskórosblak" c. művének megjelent a Képzőművészeti Társulat
ún. Tárlatában a Műcsarnokban
(emlékül)

Ny. Újvidék 1938 XI. 12

Szabó Dezső

„Karsay Sára portréja" c.
műve nekrepel a Műcsarnok
téli tárlatán (aulikus)

Est 1938 II. 6

Szabó Dezső

Kozma és a művészek tél.

Párizsban

Esti Kurir 1938 II. 9

Szabó Dezső

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1935.III.24.

Szabó Dezső

festőművész

Téli kiállítás - Műcsarnokban - képivel szerepel.

Két moztelen hölgyével, mind a kettő elragadó.

Az Est.
1936.XI.17.

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - képével szerepel.

Uj Magyarság
1935.XI.17.

SzabónDezső

festőművész

Mai Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Peonia csokor.

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel -
Székelyföldi Gyilkostó

Pesti Hirlap 1931.XII.19.

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel -
Jó gyermekportré.

Magyarság 1931.XII.20.

Szabó Dezső

„Falusi kár pusztra" c.
olajfestményét – melyet a
Téli Tárlaton mutatnak be –
a fővárosi vásárló bizottság
megvételre javasolta.

Magyarság 1927 II. 28

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel -
tájképpel.

Magyarság 1931.XII.20.

Szabó Dezső

MDK

Erdő szélén

Faluvégén

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Szabó Dezső

MDK

Őszi táj

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Tócsák

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Pünkösdi hangulat

Műcsarnok 1942-43 téli kiállítás

Szabó Dezső"

szerepelt a Miskolcon Tavasi Táborlaton.

P. H. 1931. IV. 25.

Fiabé Desso"

Fényképet a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

M. Fl. 1931. IV. 26.

Szabó Jenő

szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

Lőjség 1931. IV. 26.

Szabó Dezső festő

Műcsarnokban a nagy magyar kiállításon neve szerepelt.

EK.932.II.21.

Szabó Dezső MDK

Nyári zápor után, olf.

Mecsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Szabó Dezső MDK

Őszi hangulat, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Szabó Dezső
festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel. - Csendélet.

Magyarság 1931.XII.20.

Szabó Dezső

Gyümölcsök

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Szabó Dezső MDK

Vizpart

Mücsarnok 1942 Tavaszi Kiállitás

Szabó Dezső, festő MOk

A „Sárkány legyőzője" címmel készített
készítette a 78 esztendős festőművésznő.

– : Hír 8

NÉPSZABADSÁG Dp. 1966. okt. 7.

Szabó Dezső

MDK

Vasárnap délelőtt

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Facsoport, olf.

Műcsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Szabó Dezső

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Szabó Dezső festőművész

A Magy.Képzőművészek Egyesületének jub.kiállításával kapcsolatban, ezüstéremmel tüntették k

N.U.934.XII.22.

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Kiemelkedik poétikus esti hangulata.

Magyarság
1934.I.14.

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Zöldes tónusu, kissé vattás Erdei tava.

Budapesti Hirlap
1934.I.14.

Szabó Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Csendélet.

Pesti Hírlap
1934.I.18.

Szabó Dezső

"Holt- Sió-ág" c. képe

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

– Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Szabó Dezső

Falusi hajképekkel szerepel a
Nyugatnak őszi hálaszáma

Pesti Hirlap 1927 okt 29

Szabó Dezső MDK

Október végén, of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Mücs.

Szakó Dezső
festő

A Lalabányai Néphás nagyterme-
ben gyűjteményes csoport kiállításon
szerepel.

M. 1926. XI. 30. (Magyarság)

MDK

Szabó Dezső

Lámpafénynél

Micsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Vizpart

Csendes este

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Gyümölcsök

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

MBK

Szabó Dezső

Pincesor, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Szabó Dezső

Napraforgók, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-20. sz. Műcs.
1927. jan.

Szabó Dezső.

Szekszárdról írnak „szőlője" c. képe a „Művészet" alkotásai vállalat tájképpályázatán díjat nyert. (emléktű.)

Nepkova, 1957, Sept. 22.

)rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

ök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

Szabó Dezső

Kiáltó

Kj. 07. 1942. IV. ip.

Szabó Dezső MDK

Tópart

Műcsarnok 1935 III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szabó Dezső

MDK

Ut a Duna-erdőben

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Szabó Dezső MDK

Siópart, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Gaspo Dasso

Ayuntotalgunlor, oft.

Szabó Dezső MDK

Vándorcigányok, olf.

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

K.M. arcképe, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

estőművész jubileuma

21 1965. december 12.

születésnapját és festői munkássá-
t ünnepelte vasárnap szabó dezső festő-
korában feltünést keltett rajzaival, fest-
n ferenczy károly tanitványa volt, majd
akadémiát is . ötvenöt esztendeje
a képzőművészeti kiállitásoknak budapesten

és feleségét barátai ,tisztelői köszön-
ti /

.-

feketében és so
risnyanadrág is
mitott a szines
tak szen a napo
harisnyáknak és

az ikerárul
mentek a vevők.
lék fogyott el
vásárolták az á
véörlőt és a ke

/folyt. köv./

17.08/k
18.15

bb. 17. szabó dezső f

vid /sk /k zs 10.

szekszárdon 77.
gának 70. évfordulóját
művész . már hétéves
ményeivel . budapeste
elvégezte a müncheni
rendszeres részvevője
és szekszárdon.

az idős művészt
tötték jubileumán. /m

17.20/k
17.29

Szabó Dezső

Szabó Dezső.

A Műalkotások Vállalat tájképfestés pályázatára „Szekszárdi tőzeg mólója" c. képével pályázott. (emlékül)

Kiadó Ujság, Budapest, 1951. Okt. 9.

Szabó Dezső MDK

özv.dr. Vitalis Károlyné

Arcképtanulmány

Pünkösdi rózsák

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás

MDK

Szabó Dezső MDK

Erdei tó, olf.

Mücsarnok 1934 Téli kiállitás

Szabó Dezső

Csendélet, olf.

Miesarnok 1934 Téli kiállitás

Szanowny Panie

Z poważaniem

Mirosław Jan Tadeusz Kowalski

Szabó Dezső MDK

Pünkösdi rózsák, olf.

Mücsarnok 1934 Téli kiállitás

feketében és sötétkék színben , de volt a divatcsarnokban harisnyanadrág is . ebből ezerötszáz kelt el . ujdonságnak számitott a színes nylon férfiing , amelyből háromszázat vásároltak ezen a napon . nagy sikerük volt az ndk színes krepp -nylon harisnyáknak és a magyar csipke nylon harisnyáknak.

az ikeráruházba , az otthon-ba főleg a televiziókért mentek a vevők. a mult héten naponta ötven -hatvan készülék fogyott el , s vasárnap is negyven talált gazdára. sokan vásárolták az áruház ujdonságát , a nyugatnémet elektromos kávéörlőt és a kenyérpiritót.

/folyt. köv./

17.08/k

18.15

bb. 17. szabó dezső festőművész jubileuma

vid /sk /k zs 1021 1965. december 12.-

szekszárdon 77. születésnapját és festői munkásságának 70. évfordulóját ünnepelte vasárnap szabó dezső festőművész . már nétéves korában feltünést keltett rajzaival, festményeivel . budapesten ferenczy károly tanitványa volt, majd elvégezte a müncheni akadémiát is . ötvenöt esztendeje rendszeres részvevője a képzőművészeti kiállitásoknak budapesten és szekszárdon.

az idős müvészt és feleségét barátai ,tisztelői köszöntötték jubileumán. /mti /

-.-

17.20/k
17.28

Szabó Dezső"

Szabó Dezső MDK

Peonia-csokor, olf.

Miccarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll

Szabó Dezső

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 106,

Szabó Dezső

MDK

Fekvő akt, olf.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Szabó Dezső MDK

Öreg klastrom folyosója, olf.

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

MDK

Szabó Dezső

Kertek alján, olf.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Szabó Dezső MDK

Akt

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Csendélet

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Mezei virágok

Mücsarnok 1937 Téli Kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Arcképtanulmány

Műcsarnok 1937. Téli Kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Facsoport

Erdei patak

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Szabó Dezső MDK

Gyümölcsasztal

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Pünkösdi rózsák

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

MDK

Szabó Dezső MDK

Falusi ház pitvara

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Nyári alkonyat

Műcsarnok 1937 Téli Kiállitás

MDK

Szabó Dezső MDK

Erdőrészlet

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Dr. Stuhr Istvánné, olf.

Micsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll

Szabó Dezső

MDK

F.H. arcképe, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Bazsarózsa-csokor, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Dombos vidék, olf.

Füzes, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

:ámú kiadási csekkszámla terhéro.-

december hó 13.

rendeletéből:

dr.Rónay s.k.

miniszteri tanácsos.

Szabó Dezső

festő

Szabad Művészet

1957. 11. 576. l

Szabó Dezső

Műcsarnok téli kiállításán Halmos Izor életkép-díját "Sárközi leány" c. művével nyerte.

PH. 930.Î.10.

Szabó Dezső MDK

Erdő téjjenekkel

Mücsarnok 1 943 Téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Téli alkony

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Szabó Dezső

MDK

Domboldal, olf.

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szabó Dezső MDK

Október végén, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szabó Dezső

szerepelt a magy. arcképfestők kiállításán.

M N 1939. XI. 5.

Szabó Dezső

szerepelt a drogy. Arcképfestők kiállításán.

MO. 1939. XI. 4.

Szabó Dezső

"Vis Szalon" karácsonyi tárlatán neve szerepelt.

M. 930. XII. 11.

Szabó Dezső MDK

Vizparti fák

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Erdős vizpart

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Szabó "Dezső".
festőművész

A Nincsenek téli tárlatán
tájképei szerepelnek. (emlitve)

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Szabó Dezső.

Munkája reneszánsz a lélekemlék felé törekszik.

Pesti Napló, 1927. dec. 14.

Szabó Dezső.

a Nyugat téli tárlatáról
megjelent cikkek.

Magyarság, 1927. dec. 18.

Szabó Dezső

Oltárkő a Békási szorosban, olf.

Miccarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Koratavasz, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Tavasz, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Szabó Dezső

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Gyümölcsös asztal, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállítás

Szabó Dezső MDK

L.I. arcképe, olf.

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Szabó Dezső

MDK

F.M. arcképe, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállítás

Szabó Dezső

MDK

Kisvárosi veranda, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Gyümölcsfők

KMTárs kiáll. 1941. dec. Hücs. 6. l.

MDK

Szabó Dezső

Az első napsugarak, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 17. 1.

MDK

Szabó Dezső

Paeonia csokor, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 11. l.

MDK

Szabó Dezsö, festö

Nagymamánál.

04

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun
Kat. 16.1.

MDK

Szabó Dezső

Arckép, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec. lo. 1.

MDK

Szabó Dezső

Gyüdi pincék, of.

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940.febr.

18. l.

MDK

Szabó Dezső

93-94. Arcképtanulmány, of.

Magy.Arcképfestők Társ. Kiáll. N,Szal.1939.nov.

8. l.

MDK

Szabó Dezsö, festö

özv.dr.Vitalis Károlyné.
Arcképtanulmány.
Pünkösdi rózsák.

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 44.l.

MDK

Szabó Dezső

Nyári nap, of.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec. 11. l.

MDK

Szabó Dezső

Szekszárdi szőlő, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec. 11. 1.

MDK

Szabó Dezső, festő

ezüst érmet kapott.

/Magy.Képzőmüv.Egy./

Kitüntetések a Mücsarnok.kiállitásán. /Jub.kiáll./
Nemz.Ujság 1934 dec.22. 11.1.

ee. D. U.

SZABÓ Dezső építész

Gyöngyös vasútállomás és környéke pályázata (II. megvétel)

Társtervező: Ollerik Gábor

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

Szabó Dezső nyomdafőnök
(1848–49 emlékkiadás)

MDK

Megemlékezik egy lós nyomdáról: Egy faktorunk
nak is részletet a prágai bonyaiból. Következőt olvastak:
„Mátrai Lőte fajszerpáp. gyülésü 36 évi ép. eü nőtlen
Könyv-nyomdászlegény ap. anyától származott vak-
merő gonoszaságokról és a tapasztalás nak ekkijelenti
elő mozdítási szándékát két évi szénmunkára, könnyű
vasban" elitéltetett 1849 okt 13 án.

Szabó Dezső: A gabonakereskedelemből való nyomtatványról
Uránikai Szemle 1891. 12 f 191 old.

MDK

Szabó Dezső

Elvonuló zivatar, of.

Bazsarózsacsokor, "

Reggel, of.

S. Szal. kiáll. 1927. jun. 24. l.

M.D.K.

Szabó Dezső

324. Téli este.

"A gyermek a művészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőművv. Társulat. 22.l.

MDK

Szabó Dezső

Mezei virágok.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 26.l.
Mücs.

MDK

Szabó Dezső

Férfiarckép.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 18.1.
Mücs.

MDK

Szabó Dezsö, festö

Virágcsendélet. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny, Festm., rajzok. 1936 okt. 4. rk. sz. 42. l.

MDK

Szabó Dezső

Fekvő akt, of.

Öreg klastrom folyósója, of.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov. 25.1.

MDK

Szabó Dezső

Gyergyói hegyek.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 2e.l.
Mücs.

MDK

Szabó Dezső

Dr. Stuhr Istvánné, of.

Peonia-csokor, of.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov. 24.1.

MDK

Szabó Dezső

Női akt, of.

Téli Kiállitás. Műcs. 1935. nov. 24.l.

MDK.

Szabó Dezső

Kiállitási kritika

Zalai Hirlap 1965 juni.8.

Szabó Dezső MDK

Részlet a Duna-erdőből

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Szabó Dezső MDK

Vasárnap délután

Öregasszony

Fürdő nő

Sárközi leány, Fekvő akt

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Szabó Dezső
festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Szép selyemkendős leány-a és Sárközi leány feje.

Pesti Hirlap
1930.VII.20.

Szabó Dezső

festőművész

A Képzőművészeti Társulat műtárgysorsjáték nyertesén a Műcsarnokban bisorsolták képét.

Tanyaablak.

Pesti Hirlap
1930.XII.24.

Szabó Dezső

Szerepelt az „1939-es Szalon" kiállításán.

Ma 1939. VI. 11.

Szabó Dezső

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi kiállításán.

PH 1927. IV. 2.

Szabó Lenke

szerepelt a Diósgyőri Ifi tartalék.

PH 1926. V. 24.

Szabó Dezső

Szerepel a „Magyar táj és életkép"
kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Újság 1927 I. 14

Szabó Dezső

Szeretném, ennyiből, megtudni az
okát, miért nincsenek nyíri
képzőművészek közöttük

Nagykároly, 1977 XII. 13

Szabó Dezső festő

kiállított a Nemzeti Szalon
Nagy Tavaszi Tárlatán

Pesti Napló 1917 VI. 16.

Szabó Dezső

Alkotásával szerepel a Nagy.Képzőm.Egy.jub.
kiáll.-án.

P.M.934.XII.12.

Szabó Dezső festő

Ezüstérem kitüntetést nyert, a Magy.Képzőm.
Egy. jub.kiállitásán.

P.H.934.XII.22.

Szabó Dezső festőművész

Kis ezüstérmet nyert a Nyolcasok kiáll.-án.

Magyarság, 934. XII. 22.

Szabó Dezső

Szerepelt a Művészmalom őszi tárlatán.

Lipták 1926. X. 24.

Szabó Lenke
szerepelt a Művésznők Tavaszi Hárlatán.

P. H. 1927. IV. 2.

Szabó Dávid

A pécsi tanárképző főiskola gyakorló általános iskolája, 7–10 éves tanulóinak rajzkiállításán szerepelt munkával. A rajzkör vezető tanára, két éve van a csapatban.

Kiló Imre.

1981. VI. 27. 19.20 Petőfi.

Szabó Dezső

Méltatás.

Gáspár László: Írás és hűségesség vádjával.
Művészet, 1980. augusztus – 2. lap.

Szabó Dezső

A Sárköz, Sekszárd és a Gemenci erdő festője 82 éves korában tegnap elhunyt (1971 III. 4) Kétízben jutalmanták Baleó Ede-nagydíjjal, és számos alkotása került külföldre is.

Magyar Hírlap 1971/64. szám 8. old

Szabó Dezső, Jertő

Emlékkiállítása nyílt meg
Hekenasdon máj. 26-án. (Halálának
85. évfordulója alkalmából.)

– : A Jelenkor krónikája 767–768.

JELENKOR, Pécs, 1974. jül.-aug. XVII 7-8.

Szabó Dezső

Polányi Gábor dr.: „A Nemzeti Szalon téli tárlata" cimmel ir a bicskei müvésztelep tagjainak kiállitásáról.
Kató Kálmán és Déry Béla tájképeit kiemeli. Szinyei-Merse Rózsi, Teuchert Károly, Szabó Béla, Kukán Géza, Szabó Dezső, Egyed Erna, Kövesdy Géza és Visky János munkáit dicséretre méltónak találja.
A lap bemutatja Szabó Dezső: "Pünkösd reggelén" c. müvét az 55. oldalon.
A bicskei müvészek közül szerepelnek még: Deli Antal Jeges Ernő, Parobek Alajos és Pá[l]dy Lajos.
Élet, Bp. 1922. jan. 22. XIII. évf. 2. sz. 46. lap.

Szabó Dezső

A harminceas években csaknem
kizárólag Miklósi és Szabó Dezső
állított ki Szekszárdon.

Csányi László: Szlis és környéke a múltban.
Művészet, 1980. augusztus – 2. lap.

MDK

Szabó Dezső

Dáliacsokor

Szekszárdi szőlők

KMTárs. 1939. téli kiáll. kat. jan. 1o.l.

Szabó Dezső

Vándorcigányok.

Nyugat. Szám. 1934-évi tüz. Kiadás. Szerző.
Jan. 4 - Febr. 11.

MDK

Szabó Dezső

Győzött a Reformcsoport a M. Képzőm. Egyesületében.
Képzőművészet 1930. IV. évf. 29. sz. 104.l.

MDK

Szabó Dezső

Női arckép, repr.

A Műcsarnok tavaszi tárlata. Képzőművészet 1928. 8-9. sz. 78.l.

Szabó Dezsö, testöm. MDK

csendéleteivel tünik ki.

Pipics Zoltán: Téli Tárlat. -Mücsarnok.
Uj Magyarság. 1939. jan. 29.

SZABÓ DEZSŐ

Falusi ház pitvara.
Nyári alkonyat.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

SZABÓ DEZSŐ

Pünkösdi rózsák.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Szabó Dezső

A Műcsarnok téli tárlata. Képzőművészet 1928. 6. sz. lo.l.

MDK

Szabó Dezsö, festöm.

két akttal szerepel.

Szemere Dezsö: A Műcsarnokban Székely Bertalan és Téli Kiállitás.- Az Est. 1935.nov.17. 13.1.

MDK

Szabó Dezső

Női arckép c. munkájáért kitüntető elismerést kapott

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1928 évi Kincsesháza. 65.l.

MDK

Szabó Dezső

egyetlen képpel

szerepelt a nov. 7-én rendzett kiállitáson.

Téli táj.

Cs.L.: A Tolna megyei festők közös kiállitása.
Tolna Megyei Népujság. 1963. nov. 17.

MDK.

Szabó Dezső

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1965 juni.13.lap -6

Szabó Dezső

Füzfák, olf.

Műcsarnok 1931 t[illegible]aszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Présház, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Mr. Gerald Ford
Vice President
Washington, D.C.

Dear Jerry:

Many thanks for your letter of December 15th and the

Szabó Dezső MDK

Akt, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Szabó Dezső MDK

Gyümölcsök, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Szabó Dezső

MDK

Patakpart, olf.

Műcsarnok 1934 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Bazsarózsák, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Facsoport, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

MDK

Szabó Dezső

Sr.Stolpa József arcképe, of. repr.

Magyar Nemzeti Müvészet 1938. 4.sz.
65 l.

MDK

Szabó Dezső festőm.

Dunántuli városka. Kepr.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat.

Banco Nacional

Rua Senador Dantas, 074

Rio de Janeiro 1990 presente Atualidade

NDK

Szabó Dezső

MDK

Futó felhők, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Erdőrészlet, olf.

Mücsarnok 193o tavaszi kiállitás

Szabó Dezső

MDK

Női akt, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Hazafelé, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

Reggel a tó partján, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Szabó Dezső MDK

Április, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Szabó Dezső MDK

S.M-né arcképe

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Szabó Dezső MDK

Sárközi leány, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

1. A levél nem ismeretes, Hevesi Sánd
levelei.
2. Hevesinek két leánytestvére volt,
3. Ld. 1o19.sz. - Gál valószínűleg FI
útjáról beszélt Hevesinek.
4. Hevesi zengővárkonyi látogatásáró

SZABÓ DEZSŐ

Új művészet

1999/ jül

14.o.

Tudakozó

oldások ▾ Internet ▾ Mobil ▾ ePont: on-line vásár

SZABÓ DEZSŐ

Új művészet

2002/jan

27.o.

SZABÓ DEZSŐ

MEGHIVÓ : KÁMÁN GYÖNGY, PETŐ HUNOR, SZABÓ DEZSŐ, VERES ~~DEZSŐ~~ ANDOR
INSTALLÁCIÓJA
HANSÁGI MúZEUM MOSONMAGYARÓVÁR ÉS
FIATAL MŰVÉSZEK STúDIÓJA
1996 szept 11 - 1996 szept 3o
LÁSD : KÁMÁN GYÖNGYI

SZABÓ DEZSŐ

Grafika F.F. 2001

grafikai kiáll.

252.0.

SZABÓ DEZSŐ

Új művészet

2003. ~~márc~~ febr.

19. o.

3420= Pest
blk= kue
3000= zx068333
3100= Brucker, Ferenc
3140= m
3162= Schnitzer
3248= ungarisch?
2194= Slowakei
3200= Ungarn
3300= 1745
3320= Tyrnau
3360= 1745
3380= Tyrnau
8330= ^kuE.Varjú/J.Höllrigl^ma,
gyu^BSjteménye, Bp. 1932, 76.
kenn= cg
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= ex
9908= H
9900= 25.10.95
9990= wohl nicht identisch mit d
in
Wien nachgewiesen - Hajdecki, 19
blk= kue
3000= zx023681
3100= Bruzer, Melanie
3140= f
3162= Keramiker
3248= ungarisch
2194= Ungarn
3200= Ungarn

SZABÓ DEZSŐ

Beke Zsófia: Takarásban. Kámán Gyöngyi, Pető Hunor, Szabó Dezső és Veress Sándor installációi.

Uj Művészet 1997, 1, 67-68

Szabó Dezső

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1930.XII.20.